

BNP PARIBAS FORTIS NV

JAARVERSLAG 2015

BNP PARIBAS

FORTIS

De bank
voor een wereld
in verandering

Inleiding

BNP Paribas Fortis is een naamloze vennootschap (NV), opgericht en bestaande onder Belgisch recht, met maatschappelijke zetel te Warandenberg 3, 1000 Brussel en geregistreerd onder nummer BE BTW 0403.199.702 (hierna de '**Bank**' of '**BNP Paribas Fortis**' genaamd).

Het Jaarverslag 2015 van BNP Paribas Fortis omvat zowel de geauditeerde Geconsolideerde als Niet-geconsolideerde Jaarrekeningen, voorafgegaan door het verslag van de Raad van Bestuur, het bericht van de Raad van Bestuur en een Verklaring van Deugdelijk Bestuur, inclusief de samenstelling van de Raad van Bestuur. De geauditeerde Geconsolideerde Jaarrekening 2015 van BNP Paribas Fortis, met de vergelijkende cijfers over 2014, en opgesteld in overeenstemming met de International Financial Reporting Standards (IFRS) zoals die zijn aanvaard binnen de Europese Unie, worden gevolgd door de geauditeerde Niet-geconsolideerde Jaarrekening 2015 van BNP Paribas Fortis NV, opgesteld in overeenstemming met het Belgisch Koninklijk Besluit van 23 september 1992 op de jaarrekeningen van kredietinstellingen.

Er wordt van uitgegaan dat de informatie in nota 8.j Consolidatiekring, met aanvulling van de informatie in het Verslag van de Raad van Bestuur en in de Verklaring inzake corporate governance, overeenstemt met de vereiste informatie als vermeld in artikel 168§3 van de Belgische Wet van 25 april 2014 op het statuut van en het toezicht op kredietinstellingen.

Alle bedragen in de tabellen van de Geconsolideerde Jaarrekeningen staan in miljoenen euro, tenzij anders aangegeven. Alle bedragen in de tabellen van de Niet-geconsolideerde Jaarrekeningen staan in duizenden euro, tenzij anders aangegeven. Omdat de cijfers afgerond zijn, kunnen er geringe verschillen optreden met al eerder gepubliceerde cijfers. Er zijn bepaalde herclassificaties gedaan met betrekking tot de jaarrekeningen van het voorgaande jaar zodat ze vergelijkbaar zijn met dit Jaarverslag.

In de Geconsolideerde Jaarrekening verwijst BNP Paribas Fortis naar de geconsolideerde situatie van BNP Paribas Fortis NV, tenzij anders aangegeven. In de Niet-geconsolideerde Jaarrekening verwijst BNP Paribas Fortis naar de niet-geconsolideerde situatie van BNP Paribas Fortis NV, tenzij anders aangegeven.

Alle informatie in het Jaarverslag 2015 van BNP Paribas Fortis heeft betrekking op de statutaire Geconsolideerde en Niet-geconsolideerde Jaarrekening en bevat niet de contributie van BNP Paribas Fortis aan de geconsolideerde resultaten van de Groep BNP Paribas, die te vinden zijn op de BNP Paribas website: www.bnpparibas.com.

Het Jaarverslag 2015 van BNP Paribas Fortis is beschikbaar op de website: www.bnpparibasfortis.com.

Inhoudstafel

Inleiding	3
BNP Paribas Fortis Geconsolideerd Jaarverslag 2015	9
Verslag van de Raad van Bestuur	10
▪ Inleiding door de Voorzitter en de CEO	10
▪ Degelijke bedrijfsprestaties in een ongunstige economische en financiële omgeving	11
▪ Core Business	12
▪ Maatschappelijk verantwoord ondernemen	19
▪ Liquiditeit en solvabiliteit	27
▪ Voornaamste risico's en onzekerheden	28
Bericht van de Raad van Bestuur	29
Verklaring inzake corporate governance	30
BNP Paribas Fortis Geconsolideerde Jaarrekening 2015	43
▪ Resultatenrekening op 31 december 2015	44
▪ Overzicht van het nettoresultaat en wijzigingen van activa en verplichtingen opgenomen in het eigen vermogen	45
▪ Balans op 31 december 2015	46
▪ Kasstroomoverzicht op 31 december 2015	47
▪ Overzicht van wijzigingen in het eigen vermogen tussen 1 januari 2014 en 31 december 2015	48
▪ Minderheidsbelangen tussen 1 januari 2014 en 31 december 2015	48
Toelichting op de Geconsolideerde Jaarrekening 2015	49
1 Samenvatting van de belangrijkste grondslagen voor financiële verslaggeving toegepast door BNP Paribas Fortis	50
1.a Toepasbare grondslagen voor financiële verslaggeving	50
1.b Segmentrapportering	51
1.c Consolidatie	52
1.d Financiële activa en financiële verplichtingen	56
1.e Materiële en immateriële vaste activa	65
1.f Leaseovereenkomsten	66
1.g Vaste activa aangehouden voor verkoop en beëindigde bedrijfsactiviteiten	67
1.h Personeelsvoordelen	67
1.i Op aandelen gebaseerde beloningen	69
1.j Voorzieningen gerapporteerd onder verplichtingen	70
1.k Actuele en uitgestelde belastingen	70
1.l Kasstroomoverzicht	71
1.m Gebruik van schattingen in de voorbereiding van het jaarverslag	71

2	Retrospectieve impact van IFRIC 21	73
3	Toelichting op de resultatenrekening op 31 december 2015	74
3.a	Nettorentebaten	74
3.b	Commissiebat en -lasten	75
3.c	Nettowinsten/verliezen op financiële instrumenten tegen reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening	75
3.d	Nettowinsten/verliezen op voor verkoop beschikbare financiële activa en andere financiële activa niet gewaardeerd aan marktwaarde	76
3.e	Nettobaten uit overige activiteiten	76
3.f	Risicokost	77
3.g	Vennootschapsbelasting	79
4	Segmentinformatie	80
4.a	Operationele segmenten	80
4.b	Informatie per operationeel segment	81
4.c	Land-per-landrapportering	82
5	Toelichting op de balans op 31 december 2015	83
5.a	Financiële activa, financiële verplichtingen en derivaten tegen reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening	83
5.b	Financiële hedgingderivaten	85
5.c	Voor verkoop beschikbare financiële activa	85
5.d	Meting van de reële waarde van financiële instrumenten	87
5.e	Herclassificering van financiële instrumenten die oorspronkelijk werden opgenomen tegen reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening (trading) of als beschikbaar voor verkoop	97
5.f	Interbankverrichtingen en leningen aan en vorderingen op kredietinstellingen	98
5.g	Leningen en schulden aan en vorderingen op klanten	99
5.h	Achterstallige en dubieuze vorderingen	100
5.i	Schuldbewijzen en achtergestelde schulden	102
5.j	Financiële activa tot einde looptijd aangehouden	103
5.k	Actuele en uitgestelde belastingen	103
5.l	Overlopende rekeningen en overige activa/verplichtingen	105
5.m	Deelnemingen in ondernemingen waarop de vermogensmutatiemethode wordt toegepast	106
5.n	Materiële en immateriële vaste activa en vastgoedbeleggingen	109
5.o	Goodwill	110
5.p	Voorzieningen voor risico's en kosten	113
5.q	Saldering van financiële activa en financiële verplichtingen	113
5.r	Overdrachten van financiële activa	116
6	Financierings- en garantieverbintenissen	119
6.a	Verstekte en ontvangen financieringsverbintenissen	119
6.b	Door ondertekening verstekte garantieverbintenissen	119
6.c	Overige garantieverbintenissen	119

7	Personeelskosten en personeelsvoordelen	121
7.a	Personeelskosten van personeelsvoordelen	121
7.b	Voordelen na uitdiensttreding	121
7.c	Andere langetermijnvergoedingen	127
7.d	Ontslagvergoedingen	127
8	Bijkomende informatie	128
8.a	Voorwaardelijke verplichtingen: juridische geschillen en arbitrage	128
8.b	Bedrijfscombinaties en andere veranderingen in de consolidatiekring	130
8.c	Minderheidsbelangen	132
8.d	Significante beperkingen in dochterondernemingen, geassocieerde ondernemingen en joints ventures	134
8.e	Gestructureerde entiteiten	134
8.f	Bezoldigingen en voordelen aan de bedrijfsleiders van BNP Paribas Fortis	137
8.g	Andere verbonden partijen	141
8.h	Financiële instrumenten per looptijd	144
8.i	Reële waarde van financiële instrumenten tegen geamortiseerde kostprijs	146
8.j	Consolidatiekring	148
8.k	Vergoedingen betaald aan de statutaire bedrijfsrevisoren	153
8.l	Gebeurtenissen na de verslagperiode	154

Risicobeheer en solvabiliteit 155

1	Risicobeheerorganisatie	157
2	Risicometing en -categorieën	159
3	Solvabiliteit	161
4	Krediet- en tegenpartijrisico	166
5	Marktrisico	183
6	Soeverein schuldenrisico	196
7	Operationeel risico	197
8	Compliance- en reputatierisico	199
9	Liquiditeits- en herfinancieringsrisico	200

Verslag van het college van erkende commissarissen	205
BNP Paribas Fortis Jaarverslag 2015 (Niet-geconsolideerd)	209
Verslag van de Raad van Bestuur	210
Voorstel tot bestemming van het resultaat van het boekjaar	214
Informatie met betrekking tot Artikel 523 van het wetboek van vennootschappen	215
Informatie over transacties tussen verbonden partijen	216
BNP Paribas Fortis Jaarrekening 2015 (Niet-geconsolideerd)	217
Samenvatting van de grondslagen voor financiële verslaggeving voor de Niet-geconsolideerde Jaarrekening	274
Verslag van het college van erkende commissarissen	279
Overige informatie	283

BNP Paribas Fortis Geconsolideerd Jaarverslag 2015

Verslag van de Raad van Bestuur

Inleiding door de Voorzitter en de CEO

De krachten en snelheid van de verandering werken steeds sterker in op onze economie, op onze bedrijven en beroepen. De financiële wereld krijgt daarbovenop af te rekenen met historisch lage rentevoeten en een economie die niet aanslaat zoals verhoopt. Ondanks deze uitdagende omstandigheden kon BNP Paribas Fortis in 2015 dankzij haar productenaanbod goede cijfers neerzetten: de productie van leningen en deposito's bleef op een hoog niveau, de risicokost bleef laag en de nettowinst bedroeg EUR 1 575 miljoen. Onze liquiditeit en solvabiliteit zijn stevig en we beschikken over voldoende eigen vermogen om te blijven investeren.

De wereld transformeert als nooit tevoren met snel opeenvolgende en op elkaar ingrijpende trends. Innovatie verschijnt op alle vlakken. Het lijkt dat alles slimmer, eenvoudiger en beter kan. Digitalisering is een van de aandrijvers van die innovatiegolf: het is een strategische prioriteit van BNP Paribas Fortis waarin we volop investeren. We zien er veel kansen voor wat betreft het product- en dienstenaanbod voor onze klanten en het verhogen van de efficiëntie binnen onze bank. Er ging in 2015 al heel veel aandacht naar het verbeteren van de klantenervaring door digitale oplossingen voor te stellen en intern alles meer procesmatig end-to-end te bekijken en efficiënter te maken. Het werkt in twee richtingen: we kunnen sneller inspelen op de wensen van de klanten, maar ook sneller gebruikmaken van de mogelijkheden van het digitale ecosysteem om oplossingen voor te stellen waaraan de klant zelf misschien niet meteen denkt. Illustratief hiervoor is 'Home on the Spot', onze innoverende app voor woonkredieten die klanten begeleidt tijdens hun zoektocht naar een woning.

We willen een katalysator zijn voor innovatie en de ideeën van onze klanten vruchtbaar maken. We doen dit op verschillende manieren. In onze Innovation Hubs verspreid over het land geven we advies en begeleiding toegesneden op startups en techbedrijven. 140 starter coaches helpen jonge ondernemers met het opzetten van hun bedrijf. We richtten samen met Socialcom Co.Station op, een groei-accelerator voor startups en doorgroeiers waarin we Mobistar en USG People in 2015 mochten begroeten als nieuwe partners.

We passen innovatie ook toe in ons engagement voor duurzame bedrijfsvoering. Zo brachten we verschillende duurzame beleggingen op de markt, met onder andere een nieuw productengamma 'Climate Care', het Smart Fund Plan Private, en de lancering van de Portfolio Fund of Fund SRI in samenwerking met de Koning Boudewijnstichting.

Wij danken onze klanten voor het vertrouwen dat zij ons schenken en onze medewerkers voor de inspanningen die zij in 2015 hebben opgebracht om te bouwen aan een bank die meegaat met de tijd. Samen zullen wij ons in de volgende jaren verder inzetten om onze klanten de best mogelijke service te blijven bieden.

Max Jadot
Chief Executive Officer

Herman Daems
Voorzitter van de Raad van Bestuur

Degelijke bedrijfsprestaties in een ongunstige economische en financiële omgeving

De economische context in 2015

2015 is uitgedraaid op een bewogen jaar, en dat kwam niet alleen door de financiële crisis en de nog steeds nazinderende economische neergang die daar het gevolg van was. Het jaar begon met de beslissing van de Europese Centrale Bank om de grootte van haar balans met EUR 1 150 miljard op te trekken. Al gauw begon er echter een nieuwe aflevering van de Griekse schuldencrisis en die domineerde het nieuws voor het grootste deel van het tweede kwartaal. De dalende brandstofprijzen en de opschudding op de Chinese aandelenmarkt zorgden voor een turbulente zomer. Beide gebeurtenissen waren een voorbode van wat later een crisis op de opkomende markten bleek te zijn. De kloof tussen de zich herstellende Verenigde Staten en de stagnerende Europese Unie werd laat in het jaar duidelijk, toen de monetaire overheden van beide landen standpunten innamen die lijnrecht tegenover elkaar stonden. De Amerikaanse Federal Reserve verhoogde de kortetermijnrente voor het eerst in bijna tien jaar en maakte op die manier een einde aan de zo goed als renteloze leningen die schering en inslag waren sinds de VS werden getroffen door de zwaarste financiële crisis van de afgelopen decennia.

Nadat er in 2014 een eerste stap in de goede richting was gezet, sloot de groei van het BBP voor de Eurozone af op 1,5% in 2015. Duitsland liet aanhoudende, zij het dan iets lagere groeipercentages zien, terwijl Nederland, Ierland en vooral Spanje het beter deden. De Belgische groei van het BBP klopte af op 1,4%, lichtjes hoger dan vorig jaar. Een sterke opleving van het privéverbruik, gecombineerd met enkele belangrijke investeringen in het eerste kwartaal, maakten de verminderde overheidsuitgaven goed.

De Belgische internationale handel, die tot nog toe geen last heeft ondervonden van de vertraging op de opkomende markten, bleef groeien. Terwijl de export en import sinds vorig jaar gelijke tred houden met elkaar blijft het kleine overschot op de rekening-courant (+/- 2% van het BBP) in de boeken staan. Naast deze bemoedigende tekens moet het Belgische bedrijfsvertrouwen nog op het niveau van voor de crisis zien te geraken.

De gemiddelde schuld in de Eurozone bedroeg eind 2014 92% van het BBP en heeft dit jaar nauwelijks een krimp gegeven. Migratie- en veiligheidskwesties hebben sommige landen hun belastingdiscipline doen herbekijken, en begrotingstekorten van 2% van het

BBP en hoger zijn nog steeds alom aanwezig. Voor België blijft de overheidsschuld een van de belangrijkste risicofactoren voor de economie. Ze bedraagt immers 107,7% van het BBP en een daling tot onder de 100% van het BBP voor 2020 valt niet te verwachten. België heeft de lage rentevoeten met beide handen aangegrepen om te snijden in de jaarlijkse rentekosten op de uitstaande schuld, maar er is nog heel wat werk aan de winkel. De kortetermijn doelstelling, namelijk de door Europa vastgelegde primaire schuld onder de 3%-grens houden, wordt waarschijnlijk gehaald, maar de taxshift zal gedurende de periode 2016-2020 bijkomende financieringsbehoeften genereren. Met een effectief belastingpercentage dat nu al bij de hoogste ter wereld hoort zal het onder controle houden van het tekort geen sinecure zijn en lijkt nog meer snoeien in de uitgaven nodig.

Vorig jaar bleef de werkloosheidsgraad in de Eurozone verder dalen om te eindigen bij 11% op jaarbasis. De werkloosheid in België lag net iets boven de 8%. Verwacht wordt dat de taxshift tegen 2021 voor nog eens 60.000 extra arbeidsplaatsen zal zorgen. Anderzijds sloot de inflatie in de Eurozone af op 0,1% voor het jaar, wat een flink stuk onder de ECB-doelstelling van 2% ligt. Hoewel de kerninflatie momenteel in feite lichtjes steeg naar 0,9%, hebben de dalende brandstofprijzen een sterke deflatoire druk uitgeoefend op de lidstaten. In België werd een eerdere belastingverlaging op energie omgekeerd. Deze zet gaf tegengewicht aan de dalende brandstofprijzen, waardoor de inflatie op 0,6% bleef hangen en de kerninflatie stabiel bleef op 1,5%. Een verdere kwantitatieve versoepeling, zoals eind 2015 door de ECB aangekondigd, moet de inflatie helpen toenemen. Daarbij komt nog dat de renteverhoging van de Amerikaanse Federal Reserve de euro verder zal verzwakken ten opzichte van de dollar, wat dan weer leidt tot hogere prijzen voor geïmporteerde goederen.

De jaarlijkse groei van het aantal leningen in de euroregio is, na verscheidene opeenvolgende jaren van daling, langzaam aan het stabiliseren. De Belgische kredietmarkten doorliepen een vergelijkbare, zij het dan minder uitgesproken cyclus. Met kredietstandaarden die sinds 2013 versoepelen begon ook de vraag naar leningen dit jaar weer op gang te komen. De hypotheekleningen zonden positieve signalen uit in België en groeiden met gemiddeld 5%.

De evolutie die na de financiële crisis is ingezet en aanstuurt op een strengere reglementering van de banken zal ook in 2016 en de jaren daarna blijven verder gaan. De geleidelijke invoer van de Bazel III-overeenkomsten omtrent de toereikendheid van kapitaal zullen leiden tot hogere kapitaalvereisten. Het is ook mogelijk dat daarnaast de minimale risicoweging van kredieten wordt opgetrokken. Andere maatregelen kunnen een meer rechtstreekse invloed hebben op de inkomsten van sommige producten. Het gecombineerde effect van deze factoren zal een neerwaartse druk zijn op de opbrengsten uit de grotere hoeveelheid kapitaal en op het winstgenererend vermogen. In dat opzicht besliste de Nationale

Bank van België in 2015 dat er kapitaaltoeslagen zullen worden toegepast op de Belgische systemische banken, zoals voorzien door CRD IV en de Belgische Bankwet van mei 2014. Gezien systemische banken gedefinieerd worden als financiële instellingen waarvan het faillissement een grote impact zou hebben op het financiële bestel of de reële economie, worden er aan die instellingen bijkomende kapitaalvereisten opgelegd. Deze toeslagen, die voor BNP Paribas Fortis zijn vastgelegd op 1,5%, zullen gedurende een periode van drie jaar, te beginnen op 1 januari 2016, geleidelijk worden ingevoerd.

Core Business

BNP Paribas Fortis

BNP Paribas Fortis bestrijkt zowel de Retail Banking als Corporate & Institutional Banking-activiteiten van de groep BNP Paribas in België. Op 31 december 2015 werkten er in België in totaal 14.598 FTEs bij de Bank.

Retail Belgium

De BNP Paribas Fortis Retail Banking-activiteiten omvatten bankdiensten aan een reeks klanttypes, waaronder particuliere klanten, zelfstandigen en beoefenaars van een vrij beroep, kleine en middelgrote bedrijven, lokale bedrijven, bedrijfsklanten en non-profitorganisaties. Retail Belgium verleent zijn diensten via twee netwerken, die opereren volgens een gesegmenteerde bedrijfsbenadering: Retail & Private Banking Belgium en Corporate & Public Bank, Belgium.

Retail & Private Banking Belgium

BNP Paribas Fortis is de marktleider in Retail & Private Banking (RPB) in België, met 3,6 miljoen klanten en een sterke positie in alle bankproducten. De retailklanten worden bediend via een omni-channel distributiestrategie:

- Het netwerk bestaat uit 789 kantoren (waarvan 223 zelfstandige kantoren), aangevuld door 298 agentschappen onder het merk Fintro en 664 verkooppunten in het kader van een 50-50 joint venture met bpost bank.
- Andere kanalen omvatten een vloot van 3.819 ATM's; een dienst voor onlinebankieren Easy banking en Mobile banking (1,25 miljoen actieve gebruikers); en Hello bank!.

- Het Easy banking centre van de Bank is 83 uur per week beschikbaar en behandelt ongeveer 60.000 telefonische oproepen per week.

Het langetermijnpartnerschap met AG Insurance versterkt de distributiekraacht van het retailnetwerk en bouwt verder op de jarenlange ervaring op het gebied van bankverzekering.

Met 34 Private Banking Centres en één Private Banking Centre by James (waar advies op afstand wordt gegeven via digitale kanalen) is BNP Paribas Fortis een grote speler op de Belgische private banking-markt. Klanten met belegbare activa ter waarde van minimaal EUR 250.000 komen in aanmerking voor private banking-diensten. Zij vormen een aanzienlijke klantenbasis voor beleggingsproducten. Ondertussen richt onze afdeling Wealth Management zich op klanten met meer dan EUR 4 miljoen aan potentiële activa. Deze klanten krijgen een specifiek servicemodel aangeboden en worden voornamelijk bediend vanuit twee Wealth Management Centres, één in Brussel en één in Antwerpen.

In 2015 voerde Retail & Private Banking (RPB) haar omni-channel strategie versneld door en paste de klantenservice aan om te beantwoorden aan de snelle technologische evolutie.

De Easy banking app werd uitgebreid met een nieuwe functie Sparen en Beleggen die een helder beeld geeft van het vermogen van de klant. Voorts kwam er ook een eerste Windows 10-app op de markt. Half december 2015 werd de kaap van 1,5 miljoen downloads van Easy banking overschreden.

Home on the Spot is een nieuwe app, gericht op kandidaat-kopers van een woning. De app biedt een praktisch stappenplan doorheen het aankoopproces: van het berekenen van het budget tot en met de verhuizing. Kandidaat-kopers kunnen bovendien snel berekenen hoeveel ze zouden kunnen lenen tegen een vaste, extravoordelige Home on the Spot-rentevoet.

De bank lanceerde in januari 2015 twee nieuwe Daily Banking-packs voor iBank-kanten: Comfort Pack en Premium Pack. Dit aanbod beantwoordt beter aan de klantenbehoeften en kan bovendien online beheerd worden. Ook nieuw is de prepaid-kaart. Een veilig betaalmiddel voor binnen- als buitenland, zowel online als in winkels. De prepaid-kaart biedt het bereik en gebruiksgemak van een klassieke kredietkaart aan cliënten die hun uitgaven gemakkelijk willen controleren. De prepaid-kaart is bovendien uitgerust met technologie voor contactloze betalingen. Voor kleine bedragen verloopt de betaling eenvoudigweg zonder PIN-code door de kaart tegen een daartoe uitgeruste betaalterminal te houden.

Als eerste bank in België biedt Hello bank! via het nieuwe platform Hello home! een volledig digitale aanvraag van een woonkrediet aan via smartphone, tablet of laptop. De klant kan niet alleen zijn woonkrediet aanvragen, maar ook nagaan hoeveel hij kan lenen op basis van zijn maandelijkse inkomsten en hoeveel de gewenste woning zou mogen kosten. Daarnaast werd de 'Blue room' gelanceerd, een platform waarop de mobiele bank in dialoog treedt met de leden van haar community. Ze krijgen niet alleen een antwoord op hun vragen, ze kunnen ook feedback geven, en met elkaar van gedachten wisselen. Een primeur in België.

Om in te spelen op de evolutie naar nieuwe financieringsbronnen heeft de bank crowdfunding ondersteund met 'MyMicroInvest' en 'Hello crowd!'. MyMicroInvest is het Belgische platform voor participatieve financiering (crowdfunding of microfinanciering) en behoort tot de top 5 van Europese platforms. Hello crowd! is het nieuwe crowdfundingplatform in samenwerking met Ulule. Via dit platform kan de klant projecten indienen en ondersteunen.

De aanhoudende lage rente noodzaakte de bank om de rentevoet op de spaarrekeningen verder te verlagen. In juni 2015 werd een nieuwe gereglementeerde spaarrekening: de Ster Spaarrekening, gelanceerd. Deze spaarrekening onderscheidt zich vooral door een hoge getrouwheidspremie van 1,3%. De basisrente blijft in lijn met de actuele vergoedingen voor gereglementeerd sparen behouden op 0,1% (op 31 december 2015).

Deze lage rentevoeten leidden ook tot een zeer sterke toename van de woonkredieten en van de herfinancieringen van bestaande woonkredieten. Ook de consumptiekredieten kenden een verdere groei, ondersteund door de goede resultaten van de autofinancieringen naar aanleiding van het autosalon. Voor de campagne 'autolening' werd BNP Paribas Fortis trouwens beloond met een Digital Marketing Award.

Door de lage rente was er veel vraag naar alternatieven voor de spaarrekening. Zo kende de spaarformule 'Flexinvest' (een automatisch spaarprogramma om te beleggen in fondsen) een groot succes. Het gamma beleggingsproducten werd versterkt met een nieuw gamma Europese strategiefondsen en met 'maatschappelijk verantwoorde beleggingen': de uitgifte van de structured note 'World Bank Green Growth Bond' en structured notes gelinkt aan het thema 'Climate Care'. Een grote mediacampagne toonde dat beleggen ook eenvoudig kan zijn.

BNP Paribas Fortis Private Banking breidde haar dienstverlening verder uit. Het FRS-contract (Fund Reporting Service) anticipeert op de gewijzigde regelgeving. Verschillende duurzame beleggingen kwamen op de markt, met onder andere een nieuw productengamma 'Climate Care', het Smart Fund Plan Private, en de lancering van het SRI Fund of Fund Portfolio in samenwerking met de Koning Boudewijnstichting. Dit vertaalde zich in een stijging van het beheerde vermogen. De digitale dienstverlening wordt verder uitgebouwd. De online blog van Philippe Gijssels, Chief Strategy Officer, wordt druk gevolgd alsook het online video-kanaal 'Market tube'. Informatie-sessies via webinar naar een groep cliënten of individuele cliënten kennen meer en meer ingang.

De Ondernemersbank rolde het intensieve opleidingstraject voor 'certified adviseur ondernemingen' verder uit. Het verhoogde competentieniveau van deze adviseurs sterkt hen in hun rol van geprivilegieerde gesprekspartner voor ondernemers. Dankzij een vereenvoudigde aanvraagprocedure voor kredieten aan zelfstandigen en vrije beroepen werd de aanvraagprocedure aanzienlijk ingekort. Voorts maakte de Ondernemersbank in 2015 haar naam als bankpartner voor Sociale Ondernemingen waar, onder meer door de oprichting van een interne community van kredietspecialisten en kredietanalisten en met events in Luik en Antwerpen over 'Korte circuits in voeding' en 'Build & Care'.

In samenspraak met een klantenpanel werd het online banking-platform PC Banking Business verder uitgebreid en geoptimaliseerd. Met het nieuwe initiatief 'Bizcover' beschikken ondernemers over een nieuw online informatieplatform. De succesvolle campagne 'Boost your Business' kende in 2015 een tweede editie. Met deze campagne in samenwerking met RSC Anderlecht konden ondernemers advertentieruimte winnen. De hoofdprijs bestond uit shirtreclame tijdens de competitiewedstrijd Anderlecht - KV Mechelen.

Corporate & Public Bank, Belgium

Corporate & Public Bank, Belgium (CPBB) biedt een volledig gamma plaatselijke en internationale diensten aan Belgische bedrijven, overheidsinstellingen en plaatselijke autoriteiten. Met meer dan 600 bedrijfsklanten en meer dan 7.000 midcap-klanten is ze marktleider in deze twee categorieën, en een sterke challenger in public banking, met momenteel 570 klanten. Het gamma aangeboden diensten omvat flow-bankingproducten, gespecialiseerde financiële deskundigheid, effecten, verzekeringsproducten, vastgoeddiensten, handelsfinanciering, kasbeheer, factoring en leasing. Daarnaast is ze ook actief op het gebied van fusies en overnames en op de kapitaalmarkt. Een team van meer dan 35 deskundigen in corporate banking en meer dan 170 relatiebeheerders in 16 Business Centres, bijgestaan door skills officers, zorgt ervoor dat BNP Paribas Fortis de vinger aan de pols van de markt houdt.

In 2015 zette CPBB haar inspanningen verder om de 'top of mind' verlener van financiële diensten aan haar klanten te blijven. Ze bouwde verder op haar langdurige relaties en streefde naar een beter inzicht in de strategische prioriteiten en langetermijndoelstellingen van elke klant. Als financier par excellence van de reële economie bleef CPBB goed geplaatst om tegemoet te komen aan de leenbehoeften van deze klanten en zich daarbij ten volle bewust te blijven van de risico's. Naast de traditionele leenbenadering kunnen de relatiebeheerders van CPBB ook alternatieve financieringsoplossingen aanreiken, van de uitgifte van obligaties tot onderhandse plaatsingen van schuld papier, met dank aan de grondige knowhow van de bank op dit gebied.

Bovendien kon CPBB haar voordeel doen met de sterkte van het internationale netwerk van de BNP Paribas Group. Door de nauwe banden tussen Corporate & Public Bank Belgium en de meer dan 75 landen in het netwerk kon CPBB een aantal nieuwe klanten aanbrengen.

Omdat bedrijfsklanten nu grotere verwachtingen hebben voor een digitale, zo goed als papierloze interactie met hun financiële dienstverleners, schakelde CPBB haar programma voor een ruimer aanbod van digitale diensten een versnelling hoger. In 2015 leverde CPBB bijkomende, doch voornamelijk operationele functionaliteiten, onder andere op de gebieden van e-contracting en lenen. Om de gebruikerservaring en de algemene tevredenheid te verbeteren heeft ze in een vroeg stadium de klanten bevraagd door middel van aanklikbare prototypes en interviews. Bovendien bleef CPBB haar klantenbasis dieper segmenteren om haar model van relatiebankieren te optimaliseren en zal ze elk klantensegment blijven benaderen via een geschikte mengeling van meerdere kanalen.

CPBB is vastbesloten haar status als bankpartner met volledige dienstverlening waar te maken en heeft dan ook niet stilgestaan op het gebied van innovatie. CPBB heeft niet alleen haar klanten verder ondersteund in innovatieve sectoren door middel van haar Innovation Hubs in negen bedrijfscentra, ze heeft voor haar bestaande klantenbasis ook een externe wedstrijd georganiseerd over omgaan met verandering. Daarbij lag de nadruk op het belang van wendbaarheid en een positieve ondernemersgeest.

De Bank streefde er ook naar haar rol als strategische partner van bedrijfsklanten te versterken wat hun dagelijkse behoeften betreft, en nauwere relaties te smeden. CPBB slaagde erin hoog te blijven scoren op klantentevredenheid. Ondertussen bleef ze hard werken om haar prestaties op een aantal gebieden te verbeteren. Dat deed ze bijvoorbeeld door bedrijven waar BNP Paribas Fortis niet de voornaamste bankpartner is, vaker proactief te bezoeken. In de loop van het jaar drukten de klanten van CPBB hun waardering uit voor het professionalisme van de relatiebeheerders en specialisten van de Bank, de begeleiding en ondersteuning in geval van internationale expansie en het algemene producten- en dienstengamma.

Corporate & Institutional Banking

BNP Paribas Fortis Corporate & Institutional Banking (CIB) biedt zijn klanten in België en overal in Europa toegang tot de hele productenportefeuille van BNP Paribas CIB.

In 2015 werd CIB groepsbreed gereorganiseerd om beter te kunnen beantwoorden aan de verwachtingen van zijn zakelijke en institutionele klanten. Binnen die nieuwe context omvat BNP Paribas Fortis CIB, dat deel uitmaakt van CIB EMEA (Europa, het Midden-Oosten en Afrika), nu vijf businessunits, IT- en operationele support en ook een Trade Solutions Competence Centre. De vijf businessunits zijn:

Global Markets: Het in Brussel gevestigde platform legt zich toe op klantgestuurde activiteiten en biedt via toegang tot de platforms van de groep BNP Paribas een globaal productengamma aan. Global Markets bedient vooral Belgische klanten (maar ook Europese grote ondernemingen via het Corporate Coverage-netwerk): het biedt flow- en standaardproducten – waarvoor nabijheid tot de klant en een snelle respons cruciaal zijn – die de bank in staat stellen om lokaal te voldoen aan de meeste behoeften qua valuta- en rentehedging van de klanten.

Global Markets kan ook zijn digitale capaciteiten, die gebaseerd zijn op efficiënte en solide IT-platforms, ten volle benutten om de klanten een dienstverlening van de hoogste kwaliteit te bieden.

Financing Solutions : Het Brusselse platform van Financing Solutions fungeert sinds 2013 als Competence Centre voor gestructureerde financieringsactiviteiten in de EMEA-regio voor de groep BNP Paribas. Het geniet ondersteuning van drie andere belangrijke initiëringsplatforms in Frankfurt, Londen en Madrid. Door de reorganisatie van CIB biedt het Brusselse platform van Financing Solutions de klanten vijf grote expertisedomeinen: Asset and Export Finance, Energy and Infrastructure Finance, Leveraged Finance, Corporate Debt en Media-Telecom Finance.

Transaction Banking EMEA stelt de klanten een geïntegreerd aanbod van flowproducten voor het beheer van hun treasuryactiviteiten in Europa, inclusief Cash Management (nationale en internationale betalingen), Import-Export Trade Finance en Corporate Deposit Management.

Corporate Finance is actief in Mergers & Acquisitions Advisory en in Equity Capital Markets, met focus op klanten in België en Luxemburg.

Private Equity speelt een rechtstreekse rol in de ondersteuning van de groei en ontwikkeling van bedrijven en verstrekt oplossingen voor aandeelhoudersopvolging door te investeren in instrumenten voor equity financing (financiering met eigen vermogen) en mezzanine financing (hybride financiering) op de thuismarkt. De dakfondsenportefeuille met internationale scope wordt nu afgebouwd.

Behalve de businessunits ondersteunt ook BNP Paribas Fortis **CIB ITO** de CIB-business met specifieke IT- en Operations-teams. CIB ITO zorgt voor operationele ondersteuning en systeemonderhoud en -ontwikkeling voor BNP Paribas Fortis en voor enkele andere activiteiten van CIB op groepsniveau.

Het **Trade Solutions Competence Centre**, ten slotte, verleent alle teams die de activiteiten van Trade Solutions wereldwijd beheren en ontwikkelen (CIB, International Financial Services en Domestic Markets) technische en commerciële ondersteuning in de vorm van opleiding, technisch advies en bijstand bij productontwikkeling.

Bijzondere deals afgesloten in 2015¹

Corporate Finance

- In februari verhoogde vastgoedbedrijf Wereldhave België met succes zijn kapitaal met EUR 50 miljoen om een nieuwe overname te financieren. De Bank nam de garantie van deze transactie volledig op zich en plaatste de aandelen in de markt in haar hoedanigheid van sole global coordinator en bookrunner.
- Het vooraanstaande vastgoedbedrijf Cofinimmo voerde in mei een geslaagde kapitaalverhoging van EUR 285 miljoen door om de groeidynamiek van het bedrijf te ondersteunen. De Bank trad op als joint global coordinator en joint bookrunner.
- Ook in mei trad de Bank op als joint global coordinator en joint bookrunner in de kapitaalverhoging van EUR 75 miljoen voor Recticel. Dankzij deze transactie wist de groep zijn schuld af te bouwen en kon hij uitkijken naar nieuwe groei-opportunities.
- In juni besloten de aandeelhouders van de vooraanstaande fruit- en groentegroepen Greenyard Foods en Univeg hun bedrijven samen te voegen. De Bank stond de onafhankelijke directeurs van Greenyard Foods bij met deze historische transactie.
- De Equity Capital Markets bleven tijdens de eerste helft van 2015 zeer levendig, wat leidde tot nog een kapitaalverhoging waarbij de Bank optrad als joint bookrunner voor vastgoedbedrijf Aedifica. Het bedrijf bracht EUR 153 miljoen aan nieuw geld bijeen, waardoor het nieuwe projecten kon starten.

¹ In de lijst van belangrijke transacties kan 'de Bank' zowel BNP Paribas als BNP Paribas Fortis betekenen. Het gaat steeds over klanten waarvoor BNP Paribas Fortis de globale relatie beheert.

- Ondanks de zomerperiode bleven onze Corporate Finance-teams zeer actief, o.a. met de sluitingen van enkele mid-markettransacties en de overname door het Franse bedrijf Groupe One Point van Alternext, op de beurs genoteerd als Vision IT. De Bank trad op als adviseur van de Groupe One Point in deze overname die werd gevolgd door een openbaar overnamebod en een squeeze-out. De transactie werd in augustus afgerond.
- In september kondigde Saverco, de controlerende aandeelhouder van beursgenoteerde maritieme groep CMB, zijn voornemen aan om een take private uit te voeren. De transactie werd in december 2015 met succes afgerond. De Bank adviseerde Saverco.
- In november voltooide de vooraanstaande Belgische farmagroep UCB de verkoop van zijn Amerikaanse dochter Kremers Urban Pharmaceuticals Inc., een fabrikant van gespecialiseerde generische geneesmiddelen, aan de Amerikaanse Lannett Company voor USD 1,23 miljard. De Bank trad op als financieel adviseur voor UCB.
- Het jaar werd afgesloten met twee bijkomende historische Equity Capital Market-transacties die allebei te maken hebben met de fusie-overeenkomst die in juli 2015 werd gesloten met het Amerikaanse bedrijf Cytec. Zowel Solvay als Solvac verhoogden hun kapitaal met respectievelijk EUR 1,5 miljard en EUR 452 miljoen. Bij de uitgifte van de Solvay-rechten trad de Bank op als joint global coordinator en joint bookrunner. Voor Solvac nam de Bank de rol aan van sole global coordinator en joint bookrunner.

Global Markets

- De Bank trad op als Sole Bookrunner bij twee eerste aan de inflatie gekoppelde transacties voor het Koninkrijk België: een 0,15% EUR 150 miljoen juni 2035 en een 0,25% EUR 150 miljoen juni 2040. De inflatiereferentie voor deze transacties is de Euro HCPI zonder tabak. Het Koninkrijk België maakte de aan de inflatie gekoppelde uitgifte mogelijk als onderdeel van zijn financieringsplan 2015 en deze transacties zijn de eerste en enige uitgiften in hun soort in 2015.
- De Bank trad op als joint bookrunner bij de EUR 500 miljoen 5,118% NC5.5j van Solvay en EUR 500 miljoen 5,869% NC8.5j ongedateerde diep achtergestelde effecten van Solvay. Daarnaast was de Bank ook een joint bookrunner van obligatie-uitgiften van Solvay van USD 800 miljoen 3,4% december 2020 en USD 800 miljoen 4,45% 2025. Al deze transacties maakten deel uit van de herfinanciering van de overname door Solvay van het in de VS gevestigde Cytec in ruil voor USD

5,8 miljard die in juli 2015 was aangekondigd en waarvoor de Bank deelnam aan de brugfinanciering. De BNP Paribas Groep was met name een actieve Bookrunner bij alle hybride uitgiften die Solvay tot nog toe heeft gedaan.

- De Bank trad op als sole Green Bond Structuring Advisor en Joint Lead Manager voor de openbare aanbidding in België en Luxemburg van een groene obligatie op 7 jaar die wordt uitgegeven door Shanks Groep plc. De retail-inschrijvingstermijn ving officieel aan op 28 mei om 9.00 uur en zou normaal gezien lopen tot 11 juni, maar werd op 2 juni om 17.30. uur vroegtijdig afgesloten. De opbrengst van de groene obligaties, zo'n EUR 100 miljoen, zal worden gebruikt om duurzame projecten rond afvalbeheer te financieren en de schuld op bestaande vergelijkbare projecten te herfinancieren. Deze transactie was de eerste groene bedrijfsobligatie die ooit in de retailnetwerken in de Belux werd uitgegeven.

Financing Solutions

Export Finance

- Export Finance trad op als sole arranger en facility agent in een door Delcredere|Ducroire 'D|D' gedekte kredietinvesteringsfaciliteit van EUR 37 miljoen aan PT Eternit Gresik, Indonesië, een JV tussen de Etex-groep (82,5 %) en PT Semen Indonesia (17,5 %). Doel van de faciliteit is de financiering van de aankoop van uitrusting van verschillende Belgische en niet-Belgische leveranciers in verband met een nieuwe productiefaciliteit van bouwplaten die zal worden neergepoot in de PT Eternit Gresik-fabriek in West Java, Indonesië. D|D stemde er voor het eerst mee in een volledige dekking op een investeringskredietfaciliteit te verstrekken.

Leveraged Finance

- De Bank trad op als joint bookrunner van de buyout door Cinven van het Duitse bedrijf voor laboratoriumdiagnosediensten Synlab. De overname volgt kort na de buyout van de Franse concurrent Labco. De overname van Synlab wordt gefinancierd via een vergroting van de uitgifte van de bestaande Labco-obligaties. Onze uiteindelijke participatie in de gecombineerde revolving-creditfaciliteit van Synlab/Labco bedraagt EUR 15 miljoen.

Project Finance

- De Bank trad op als financial adviser, mandated lead arranger, agent, account bank en hedging bank in verband met een pakket van niet-achtergestelde leningen met beperkt regres van EUR 458,6 miljoen om het 165 MW offshorewindproject van Nobelwind te financieren dat wordt gesponsord door Parkwind (onderdeel van Colruyt Groep), Sumitomo Corporation en Meewind.

Corporate Debt Platform

- In het kader van de overname door AB InBev van SABMiller, een van de grootste fusie- en overnametransacties ooit, trad BNP Paribas Fortis op als enige bank die zich ertoe verbond een cashbevestiging voor het Belgische bod te verstrekken, en als agent en bookrunner van de nooit geziene syndicaatsfinanciering van USD 75 miljard om de cashcomponent van de overname te ondersteunen. BNP Paribas Fortis en BNP Paribas hadden samen een totaal definitief aandeel van USD 4 miljard in de syndicaatsfaciliteit. BNP Paribas was ook financieel adviseur in de aangekondigde transactie.

BGL BNP Paribas SA

BGL BNP Paribas heeft zijn hoofdzetel in Luxemburg, één van de vier thuismarkten van de groep BNP Paribas. In het Groothertogdom staat BGL BNP Paribas op:

- nr. 1 in Corporate Banking
- nr. 2 in Retail Banking
- nr. 1 als werkgever in de financiële sector en ook:
- nr. 1 in bankieren binnen de economische ruimte van de EU, gekend als de 'Grande Région'.

Retail Banking & Services

BGL BNP Paribas Retail en Corporate Banking in Luxemburg bieden een brede waaier aan financiële producten en diensten aan voor particuliere, professionele en bedrijfsklanten. Ze maken daarvoor gebruik van hun netwerk van 41 bankkantoren, aangevuld met gespecialiseerde afdelingen die uitsluitend bedrijfsklanten bedienen. De afdeling Direct Banking omvat bankactiviteiten en biedt niet alleen dagelijkse bankoplossingen aan residentiële klanten, maar ook investeringsoplossingen aan vermogende internationale en residentiële klanten.

BGL BNP Paribas is de op een na grootste bank in Luxemburg voor individuele klanten (16% marktaandeel) en de grootste bank voor bedrijfsklanten (29% marktaandeel).

In 2015 ging de retailbank verder met de omvorming van haar kantorennetwerk en de uitbreiding van haar vloot van bankautomaten. Ook de openingsuren van de kantoren werden uitgebreid om haar klanten een plaatselijke dienstverlening aan te bieden. De bank heeft haar gamma oplossingen voor professionele klanten aangepast door acht Professional Business Centres op te richten.

De digitalisering van de activiteiten van de bank ging verder, met de lancering van de Web Banking-app voor iPhone en een eenvoudige inlogprocedure. De bank lanceerde ook de Digicash-app en sloeg de handen in elkaar met Auchan Luxemburg en Digicash Payments om klanten een nieuwe betaalervaring in de winkel te bieden. Ten slotte hebben de klanten nu de mogelijkheid online een persoonlijke lening aan te gaan en de vooruitgang daarvan op een veilige manier te volgen via hun Web Banking-ruimte.

De afdeling Business Banking paste het One Bank for Corporates-model toe op de afdeling Estate Financing door grensoverschrijdende banden te smeden met andere entiteiten van de Groep en op die manier klanten die actief zijn in de Luxemburgse vastgoedsector beter te ondersteunen. Verscheidene cross-sellinginitiatieven hebben ook geleid tot de sluiting van grote transacties, waaronder de financiering door BGL BNP Paribas en BNP Paribas Fortis van het project om het centrum van de hoofdstad te renoveren en een aanzienlijk deel van de windmolenparken van het land te financieren.

Ondertussen zette de Private Bank in Luxemburg een eenheid commerciële ontwikkeling op die als taak heeft nieuwe klanten binnen te halen. Wat haar gamma diensten betreft biedt de Private Bank in Luxemburg een gepersonaliseerde gemandateerde management-service (Crystal), evenals een eerste SRI-product - BGL BNP Paribas Autocallable SRI Note 2020 - gecertificeerd door Forum Ethibel.

De business Wealth Management van BNP Paribas in Luxemburg biedt financiële vermogensbeheeroplossingen op maat aan, evenals een reeks gesofistikeerde diensten bestemd voor internationale private-bankingklanten.

In 2015 zette de business Wealth Management de omvorming van zijn op VHNWI's en UHNWI's toegespitste businessmodel verder door haar commerciële segmentatie aan te passen en haar diensten inzake adviesbeheer en discretionair beheer te verbeteren. Om beter in te spelen op de noden van klanten met meer dan EUR 10 miljoen aan activa werd een kantoor dienst voor families – Family Wealth Solutions – gelanceerd. Dit biedt de klanten van BNP Paribas Wealth Management en externe klanten een gepersonaliseerd overzicht van het beheer van hun vermogen (consolidatie van financiële en niet-financiële activa die bij verschillende bewaarinstellingen worden aangehouden, analyse van activatoewijzing, bemiddeling en archiveren).

Verder steeg het niveau van de activa onder beheer van Wealth Management (+2%). Daarmee overtrof het de doelstelling die in het strategisch plan was vastgelegd. Tot slot steeg de nettoka-pitaalinstream in alle geografische zones, met een aanzienlijke bijdrage van het UHNWI-segment (+12%), dat meer dan de helft van de activa in beheer vertegenwoordigt.

Corporate & Institutional Banking (CIB)

Corporate en Institutional Banking Luxemburg biedt de klanten van de bank – voornamelijk bedrijven en institutionele beleggers – producten en diensten aan die te maken hebben met kapitaal- en financieringsmarkten in Luxemburg.

In het kader van de omzetting van nieuwe verordeningen, bedoeld om het systemisch risico te verkleinen en de betrouwbaarheid van de banken te verstevigen, is CIB zijn gamma blijven aanpassen om de dienstverlening aan de kanten te verbeteren.

Een aanzienlijke volatiliteit op de deviezenmarkten in 2015 heeft geleid tot een intensiever gebruik door bedrijven van strategieën voor het afdekken van valutarisico's, wat goede resultaten heeft opgeleverd voor het bedrijf.

CIB bleef de bedrijfs- en institutionele klanten ondersteunen bij hun zoektocht naar oplossingen die de naleving van de Europese regelgeving betreffende het beheer van kapitaal en liquide mid-delen mogelijk maken. Het droeg ook bij tot de totstandbrenging van beheers- en klaringsoпlossingen voor derivaten als onderdeel van EMIR (verordening Europese marktinfrastuctuur).

Türk Ekonomi Bankası A.Ş. (TEB)

BNP Paribas Fortis is in Turkije actief via TEB, waarin het een aandeel heeft van 48,72% via TEB Holding en BNP Paribas Fortis Yatırımlar Holding A.Ş. Sinds 14 november 2014 gaf de aankoop van een aandeel door BNP Paribas Fortis Yatırımlar Holding A.Ş. de con-trolerende aandeelhouders het recht een squeeze-outprocedure te lanceren overeenkomstig de toepasselijke wetten en voorschriften en werd overeengekomen dat BNP Paribas Fortis Yatırımlar Holding A.Ş. de verwervende entiteit zou zijn. De squeeze-out werd op 25 juni 2015 afgerond met de schrapping van de TEB-aandelen van de beurs van İstanbul. Tegen dan waren de aandelencertificaten van TEB reeds geschrapt van de Londense beurs per 31 maart 2015 en was het geplande aandelencertificaat geannuleerd.

Per 30 september 2015 staat TEB op de 9de plaats in de Turkse banksector wat het marktaandeel voor leningen en deposito's betreft, en levert ze het volledige gamma producten en diensten van BNP Paribas Group Retail in het land.

In Retail Banking biedt TEB debet- en kredietkaarten, hypo-theekleningen, persoonlijke leningen en beleggings- en verzekeringsproducten aan, die verspreid worden via haar filia-lenetwerk en via internet-, telefoon- en mobiel bankieren.

Via haar afdelingen commercieel bankieren en bankieren voor kleine bedrijven biedt de Bank een volledig gamma diensten aan kleine en middelgrote ondernemingen. Ze geniet ook een goede reputatie voor haar sterke expertise in niet-financiële diensten. TEB werd door de International Finance Corporation (IFC) uitge-roepen tot een van de drie belangrijkste banken ter wereld voor KMO's op het gebied van niet-financiële diensten.

Corporate Banking-diensten omvatten financiering van internati-onale handel, activa- en kasbeheer, kredietdiensten, hedging van valuta, interest- en goederenrisico, en ook factoring en leasing.

Nadat TEB een zeer geslaagd voorbeeld heeft gesteld voor een fusie op de Turkse markt, blijft ze hoog scoren. Gedurende heel het jaar 2015 heeft de Bank zeer bevredigende prestaties neergezet, zowel op het vlak van het creëren van inkomsten als van rendabiliteit, ondanks de niet zo gunstige omstandigheden in de banksector in Turkije.

TEB verbetert de toegankelijkheid van haar diensten gestaag en opereert vandaag via in totaal 532 filialen en meer dan 1.600 geldautomaten in heel Turkije. TEB breidt niet alleen haar netwerk uit, maar werkt ook aan de verbetering van haar efficiëntie. Tijdens de periode van eind 2009 tot eind 2015 wist de bank de meeste van haar efficiëntie-indicatoren aanzienlijk te verbeteren.

Ondertussen werkt de Bank, via de TEB Family Academy, aan een campagne rond financiële geletterdheid en toegang tot finan-ciële diensten. Dit initiatief van maatschappelijk verantwoord ondernemen kadert in de visie van TEB, namelijk families helpen een betere toekomst te creëren voor zichzelf. Sinds oktober 2012 hebben meer dan 200.000 mensen een gratis opleiding financiële geletterdheid gekregen.

Maatschappelijk verantwoord ondernemen

Economie

De uitstaande kredieten aan bedrijven en particulieren in België bedroegen eind 2015 EUR 93,3 miljard, waarmee de bank de reële economie sterk blijft ondersteunen. De uitstaande kredieten voor investeringsprojecten in de groene sector en de socialprofitsector beliepen EUR 6,2 miljard. Dat bedrag omvatte onder meer EUR 2,4 miljard aan investeringen in de socialprofitsector (ziekenhuizen, scholen, universiteiten enz.), EUR 2,1 miljard aan groene hypothecaire leningen en EUR 1,6 miljard (CPBB: EUR 386 miljoen en CIB: EUR 1 166 miljoen) ter ondersteuning van projecten rond duurzame energie.

De publiek-private samenwerking 'Schools for Tomorrow' voor de bouw of renovatie van 165 scholen in Vlaanderen is nu goed op gang gekomen: er werden al 23 scholen in gebruik genomen en 124 scholen zijn in aanbouw.

De bank zag haar portefeuille van maatschappelijk verantwoorde beleggingen (MVB) toenemen tot EUR 4,71 miljard, goed voor een groei van 65% ten opzichte van 2014. Twee sicavs die werden gepromoot in het retailbankingnetwerk hebben een extra sociale dimensie aangezien een deel van de instap- en beheerskosten wordt betaald aan partner-vzw's. Die fondsen genoten een sterke instroom. Bovendien schonk de bank EUR 200 000 aan beheerskosten verbonden aan de recentelijk gelanceerde BNP Paribas Portfolio Fund of Funds SRI Solidarity-aandelenklassen aan het Venture Philanthropy Fonds van de Koning Boudewijnstichting. Ze bleef ook SRI Notes uitbrengen, met in 2015 de eerste lancering van een innovatieve SRI Social Business Note, waarbij het belegde geld wordt geleend aan sociale ondernemingen.

Ook voor het sociaal ondernemerschap engageert de bank zich dus duidelijk, zoals blijkt uit die initiatieven. Ze stelde in het hele retailbankingnetwerk deskundigen aan om de sociaal ondernemers een betere ondersteuning te kunnen verlenen en organiseerde in de loop van het jaar, samen met haar externe partners, een reeks gerichte evenementen om de spelers op dat gebied bijeen te brengen.

Alle zaken die BNP Paribas Fortis doet, zijn onderhevig aan zijn policy's voor gevoelige sectoren. In 2015 voerde de bank een nieuwe policy rond landbouw in, terwijl de policy's rond mijnbouw en energiewinning via steenkoolcentrales restrictiever werden. In 2015 werden 25 voorgenomen transacties aan een grondig onderzoek onderworpen om na te gaan of ze voldeden aan de sectorpolicy's. Als gevolg daarvan werden 9 transacties geweigerd. Zowat 142 medewerkers die in hun werk te maken hebben met gevoelige sectoren, volgden opleidingen om hun kennis van de sectorpolicy's te vergroten.

De bank leidt haar medewerkers ook voortdurend op in compliancezaken. In 2015 werd er 600 uur face-to-face-opleiding gegeven over thema's zoals Financial Security, Protection of Clients' Interests, Professional Ethics, Market Abuse, Privacy and Data Protection. Daarnaast creëert ze e-learningmodules over specifieke onderwerpen, die zich richten tot bepaalde afdelingen of tot alle medewerkers, afhankelijk van het onderwerp. De bank werkte via al haar entiteiten, inclusief het hoofdkantoor, ook sterk aan de klantentevredenheid: ze streeft ernaar operationele gebreken te verminderen en haar klanten duidelijke informatie te verstrekken.

Om zijn klanten te helpen hun ideeën waar te maken, wil BNP Paribas Fortis fungeren als een katalysator voor innovatie. Enkele initiatieven op innovatiegebied:

- Co.Station BXL, een in Brussel gevestigde accelerator voor digitale start-ups en scale-ups (start-ups die al een werkend prototype hebben ontwikkeld). In een ruimte van zowat 3.000 m² biedt Co.Station BXL drie cumuleerbare formules aan: een coworkingruimte genaamd Co.Station Village, het Co.Station Virtuology-opleidingscentrum, en de Co.Station Accelerator, een intensief programma voor scale-ups op weg naar internationalisering. Naast de twee oorspronkelijke partners BNP Paribas Fortis en SocialCom, traden in november 2015 twee nieuwe partners – Mobistar en USG People – toe tot Co.Station BXL, waardoor de accelerator de expertisedomeinen die beginnende bedrijven nodig hebben, kon uitbreiden.
- De bank biedt maatwerkdiensten aan start-ups en groei-bedrijven via een team van 140, over het hele kantorennet verspreide start-upcoaches, die zich gespecialiseerd hebben in zaken waarmee beginnende bedrijven te maken krijgen.

- Om te voldoen aan de behoeften van innovatiegerichte bedrijven die al wat verder staan in hun ontwikkeling, richtte BNP Paribas Fortis in het hele land ook Innovation Hubs op, waar jonge vernieuwende bedrijven terecht kunnen voor aangepaste diensten.
- De bank ging een partnership aan met het toonaangevende crowdfundingplatform MyMicroInvest om bedrijfsoprichters en ondernemers bij te staan bij hun fondsenwerving. Zo voorziet ze in een mogelijke manier om de kapitaalbasis van de start-ups te verstevigen, die bovendien een aanvulling vormt op de traditionele bankactiviteit van deposito's ontvangen en die fondsen dan verdelen in de vorm van leningen.
- In oktober 2015 lanceerde de 100% mobiele Hello bank! – in samenwerking met Ulule, de belangrijkste crowdfunding-site van Europa – een crowdfundingplatform genaamd 'Hello crowd!'. Crowdfunding van creatieve projecten via Hello crowd! is meer dan louter financiering en is volledig geïntegreerd in het productengamma van het commerciële netwerk van BNP Paribas Fortis.

Medewerkers

Net zoals de voorgaande jaren blijft BNP Paribas Fortis zijn medewerkers in 2015 sensibiliseren voor maatschappelijke aangelegenheden door een gedeelte van hun variabele looncomponent te koppelen aan het behalen van een aantal MVO-doelstellingen. Binnen het Leading Talent Development Trail werd ook een Social Challenge gecreëerd, waarbij de toekomstige leiders van de bank de kans krijgen om aan een businesscase voor een sociaal ondernemer te werken. In 2015 genoten zo 12 ondernemers ondersteuning en begeleiding van 73 managers.

Het Brussels Hoofdstedelijk Gewest erkende de inspanningen van de bank om diversiteit te promoten met een hernieuwing van het 'Diversity Label' van BNP Paribas Fortis voor de periode 2015-2017. Het afgelopen jaar vond ook de tweede jaarlijkse Diversiteitsweek plaats. Behalve een reeks events voor de medewerkers omvatte de Diversiteitsweek een portrettentoonstelling die toonde hoe diversiteit onder de medewerkers van de bank doorheen haar geschiedenis is geëvolueerd. Ons netwerk van 35 diversiteitscoördinatoren in alle businesses van de bank biedt ondersteuning aan tal van interne en externe initiatieven.

Maatschappij

Met vijf volledig operationele agentschappen liet microStart nog maar eens een sterke groei optekenen in 2015. MicroStart interviewde 3 632 indieners van projecten en verstrekte 869 microkredieten voor in totaal EUR 6,43 miljoen, goed voor een toename van 77% ten opzichte van de EUR 3,62 miljoen die in 2014 werd geleend. Dat brengt het totaalbedrag aan leningen die werden toegewezen sinds microStart in 2011 zijn activiteiten begon, op EUR 13,80 miljoen. In 2015 genoten zowat 500 oprichters van kleine bedrijven ondersteuning en bijstand van een team vrijwilligers, van wie er 50 bij BNP Paribas Fortis werkten.

Sinds 2010 steunde BNP Paribas Fortis Foundation al zowat 1.080 initiatieven van Belgische non-profitorganisaties voor een bedrag van in totaal EUR 5,82 miljoen. Met EUR 1,16 miljoen aan financiële steun stond de stichting in 2015 ongeveer 250 organisaties in België bij. Daarbovenop genieten de vzw's nog ondersteuning van gemotiveerde medewerkers van BNP Paribas Fortis die zich persoonlijk inzetten voor hun projecten. In 2015 namen circa 700 bankmedewerkers deel aan activiteiten van de stichting, bijvoorbeeld als initiatiefnemers van gemeenschapsprojecten of door mee te doen aan een Solidarity Team Building. Het voorbije jaar sloeg BNP Paribas Foundation ook de handen in elkaar met Ulule om liefdadigheidsinstellingen te helpen bij hun fondseninzameling. De medewerkers van de bank stonden achter dat initiatief door op vrijwillige basis voor coaching te zorgen. Van de tien organisaties die besloten een crowdfundingcampagne te organiseren, slaagden er vijf in hun fundraisingtarget te behalen, terwijl een zesde op niet-financiële steun kon rekenen.

'Thuis in geldzaken', haar programma voor financiële educatie, dat bestaat uit workshops die op vrijwillige basis geleid worden door medewerkers, breidde de bank in 2015 uit met specifieke sessies voor haar personeelsleden en met onlinesessies. Het bleek een schot in de roos: de 770 sessies lokten 13.500 deelnemers (tegenover 6.500 deelnemers voor 350 sessies in 2014).

De bank waardeert ook haar partnerships met de Belgische universiteiten door vijf leerstoelen en een onderzoeksprogramma te financieren. Na het succesvolle event rond co-innovatie voor de haven in 2015, verlengde de bank haar leerstoel 'Transport, Logistiek en Havens' met de Universiteit Antwerpen.

Door de jaren heen legde de bank archieven aan en bouwde ze een architecturaal en cultureel erfgoed uit met onder meer kunstcollecties. Er worden heel wat initiatieven genomen om die kostbare items uit ons collectieve geheugen toegankelijk te maken voor een zo ruim mogelijk publiek. Daarom organiseerde de bank in 2015 verscheidene tentoonstellingen en nam ze ook deel aan evenementen zoals de Open Monumentendagen in Brussel, waarop ze het historische gebouw aan de Koningstraat openstelde voor het grote publiek.

De bank steunt verder heel wat culturele instellingen zoals Bozar, De Munt, Flagey, de Koningin Elisabethwedstrijd en het Festival van Vlaanderen.

Milieu

BNP Paribas Fortis hernieuwde eind 2015 zijn Milieubeleidsverklaring en ontving voor een vierde kantoorgebouw het label 'Ecodynamische onderneming' van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Tijdens de ontmantelingsfase van de vroegere hoofdzetel aan de Warandeborg in Brussel, waar een nieuw hoofdkantoor wordt opgetrokken, werd het cradle-to-cradleprincipe toegepast waarbij interieur- en decoratie-elementen van hoogstaande kwaliteit en ander recupereerbaar afval werden gerecycled. Het

'EcoCoach'-netwerk verdubbelde in omvang tot bijna 600 toegewijde vrijwilligers – wat leidde tot een toenemende sensibilisering voor het milieu bij de medewerkers – en 83% van de medewerkers volgde de e-learning 'Go Paperless!'. Om haar CO₂-uitstoot verder te verkleinen, installeerde de bank een online energiemonitoringsysteem in meer dan 200 bedrijfsgebouwen. Ze besloot ook de aankoop van 100% groene stroom de volgende jaren voort te zetten. Sinds de invoering van het beleid voor milieuvriendelijke wagens in juli 2012, koos 1 op de 5 managers al voor een groener mobiliteitspakket.

De inspanningen die de bank levert om het milieu te beschermen, worden ook weerspiegeld in de manier waarop ze zaken doet. In 2015 ondertekende BNP Paribas Investment Partners de Montreal Carbon Pledge, die investeerders ertoe aanzet de CO₂-voetafdruk van hun beleggingsportefeuilles te berekenen en te publiceren. Zoals al vermeld onder 'Economie' leende de bank aanzienlijke bedragen aan de duurzame-energiesector. Daarenboven verstrekt ze haar kmo-klanten gespecialiseerd advies via een 'Green Desk'. Tot slot kondigde de groep BNP Paribas, naar aanleiding van de Parijse 'COP 21'-klimaattop in december 2015, een nieuwe reeks verbintenissen aan. Zo is ze onder meer van plan haar financieringen voor de duurzame-energiesector ruim te verdubbelen, van EUR 6,9 miljard in 2014 tot EUR 15 miljard in 2020.

Veranderingen in de consolidatiekring

Informatie over de veranderingen in de consolidatiekring wordt verstrekt in nota 8.j 'Consolidatiekring' en nota 8.b 'Bedrijfscombinaties'.

Kredietrating van BNP Paribas Fortis per 15/03/2016

	Lange-termijn Vooruitzichten		Korte-termijn
Standard & Poor's	A1	Stabiel	A-1
Moody's	A2	Stabiel	P-1
Fitch Ratings	A+	Stabiel	F1

De tabel hierboven toont de belangrijkste kredietratings en vooruitzichten van BNP Paribas op 15 maart 2016. Elke rating weerspiegelt de mening van het ratingbureau enkel op het moment dat de rating werd uitgevaardigd; verdere uitleg over de betekenis van deze ratings kan verkregen worden bij het desbetreffende ratingbureau.

Er waren geen aanpassingen in de kredietratings tijdens 2015. Op 15 maart 2016, als gevolg van een uitgebreid overzicht van gouvernementele steun voor Europese banken, heeft Standard & Poor's besloten om de lange-termijn rating van BNP Paribas Fortis van "A+" naar "A" te verlagen, met stabiele vooruitzichten.

Toekomstgerichte uitspraken

Het dient opgemerkt dat elke uitspraak over toekomstverwachtingen en andere toekomstgerichte elementen gebaseerd is op de huidige inzichten en veronderstellingen van het bedrijf en een

zekere mate van risico en onzekerheid inhouden, vooral gezien de huidige algemene economische en marktomstandigheden.

Toelichtingen bij de evolutie van de resultatenrekening

BNP Paribas Fortis leverde goede resultaten af in 2015, voornamelijk dankzij een goede bedrijfsprestatie in een context waarin de groei in Europa geleidelijk aan terugkomt, en met een aangehouden kostencontrole en een stijgende risicokost.

Het bedrijfsresultaat bedroeg EUR 2 377 miljoen, een stijging van EUR 160 miljoen of 7% in vergelijking met 2014. Deze prestatie werd bereikt dankzij hogere opbrengsten en een goede kostencontrole, en dit ondanks een economische context die uitdagend blijft, getuige daarvan de stijgende risicokost. De commerciële opbrengsten (netto rentebaten en netto commissie-inkomsten) werden ondersteund door een stijging in netto rentebaten (gedragen door hogere volumes in leningen), terwijl de netto commissie inkomsten daalden, voornamelijk door veranderingen in de consolidatiekring. De financiële opbrengsten (nettoresultaten op financiële instrumenten tegen reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening, nettoresultaten op voor verkoop beschikbare financiële activa en andere financiële activa die niet gewaardeerd worden aan reële waarde) werden hoofdzakelijk geïmpacteerd door lagere kapitaalwinsten op overheidsobligaties. De totale kosten werden positief beïnvloed door een algemeen goede kostencontrole in de meeste geografische gebieden, ondanks hogere bankheffingen en selectieve investeringen in groei. De risicokost was hoger dan vorig jaar, maar blijft op een gematigd niveau.

Het nettoresultaat toewijsbaar aan de aandeelhouders bedroeg EUR 1 575 miljoen, ten opzichte van EUR 1 246 miljoen in 2014.

De vergelijking tussen de resultaten van 2015 en 2014 wordt beïnvloed door een verandering in consolidatiemethode voor BNP Paribas Bank Polska. Op 30 april 2015 fuseerden BNP Paribas Bank Polska (dat volledig werd geconsolideerd door BNP Paribas Fortis) en Bank BGŻ. Ten gevolge van deze fusie houdt BNP Paribas Fortis een participatie van 28,35% in de gefuseerde bank, die zijn activiteiten uitvoert onder de naam Bank BGŻ BNP Paribas S.A. en sinds 1 mei 2015 wordt geconsolideerd volgens de vermogensmutatiemethode. Verder wordt de vergelijking tussen de resultaten van 2015 en 2014 ook beïnvloed door de overdracht van de activiteiten van het Duitse bijkantoor aan BNP Paribas in december 2014.

Vanuit geografisch standpunt, op basis van de segment rapportage van de entiteiten van BNP Paribas Fortis, werden 58% van de inkomsten gegenereerd in België, 9% in Luxemburg en 33% in andere landen.

De **netto rentebaten** bedroegen EUR 5 425 miljoen in 2015, een stijging van EUR 356 miljoen of 7% in vergelijking met 2014. Deze stijging werd ondersteund door goede prestaties in België, Turkije, Leasing en in mindere mate in Personal Finance, deels tenietgedaan door lagere netto rentebaten in Luxemburg, Polen en in het Duitse bijkantoor. Het hoger resultaat in België was vooral te danken aan lagere interestlasten op deposito's (vooral op spaarrekeningen dankzij een 're-pricing' in 2015 en ondanks een stijging in volume). Interestinkomsten op leningen zijn licht gestegen (vooral te danken aan het volume effect van hypothecaire leningen ondanks het rente-effect veroorzaakt door de aanhoudende lage interest tarieven in 2015). Het negatieve rente-effect is echter wel beperkt door de vooruitbetaling van de ontvangen vergoedingen als gevolg van de herfinancieringskredieten. Dit werd gedeeltelijk tenietgedaan door lagere renteopbrengsten op de obligatieportefeuille, ook te wijten aan het interestklimaat. Renteopbrengsten in Turkije, Leasing en in Personal Finance profiteerden van een sterke productiegroei. De lagere netto rentebaten in Luxemburg waren een gevolg van lagere renteopbrengsten op leningen (te wijten aan lagere marges die het stijgende volume meer dan compenseerden), terwijl de dalingen in Polen (EUR (90) miljoen) en in het Duitse (CIB) bijkantoor (EUR (7) miljoen) veroorzaakt werden door respectievelijk een verandering in consolidatiemethode en een overdracht van de activiteiten.

De **netto-inkomsten uit commissielonen** bedroegen EUR 1 611 miljoen in 2015, EUR (30) miljoen of (2)% lager dan in 2014. Deze beperkte daling in netto-inkomsten uit commissielonen situeert zich voornamelijk in Polen voor EUR (22) miljoen (te wijten aan de verandering in de consolidatiemethode) en in de buitenlandse (CIB) bijkantoren voor EUR (39) miljoen (voornamelijk gelinkt aan de overdracht van de activiteiten van het Duitse bijkantoor) en wordt deels gecompenseerd door hogere commissieopbrengsten in Turkije en in Personal Finance. De stijging in Turkije is voornamelijk te danken aan kaskredieten en verzekeringspremies, terwijl een

hogere commerciële activiteit bedroeg tot de stijging in Personal Finance. De inkomsten uit commissielonen in België werden positief beïnvloed door hogere vermogensbeheervergoedingen voor EUR 49 miljoen, vergoedingen in verband met de verkoop van effecten voor EUR 27 miljoen en commissielonen gelinkt aan verzekeringsactiviteiten (EUR 25 miljoen), gecompenseerd door lagere commissies op kredieten (EUR (65) miljoen), retrocessie-inkomsten ontvangen van BNP Paribas en betalingsverkeerdiensten (EUR (15) miljoen). De daling in de netto-inkomsten uit commissielonen in Luxemburg was vooral het gevolg van lagere commissies op vermogensbeheervergoedingen.

De nettoresultaten op financiële instrumenten gewaardeerd aan reële waarde met waardeveranderingen via de resultatenrekening bedroegen EUR 135 miljoen, of een daling van EUR (16) miljoen ten opzichte van 2014. Deze daling is voornamelijk toe te schrijven aan de herwaardering van de muntposities in Turkije voor EUR (108) miljoen, gedeeltelijk gecompenseerd door een positief effect van EUR 52 miljoen in indekkingsboekhouding ('hedge accounting') en een netto positieve 'credit spread' van EUR 39 miljoen in 2015 (te danken aan een positieve reële waarde verandering van EUR 64 miljoen op eigen schulden en een negatieve reële waarde verandering van EUR (25) miljoen op leningen aan publieke instellingen).

De nettoresultaten op voor verkoop beschikbare financiële activa bedroegen EUR 59 miljoen in 2015, een daling van EUR (48) miljoen ten opzichte van 2014. Deze daling bevond zich hoofdzakelijk in België waar de gerealiseerde kapitaalwinsten op de verkoop van overheidsobligaties in 2015 EUR (59) miljoen lager lagen dan in 2014. Deze daling werd nog versterkt door lagere gerealiseerde kapitaalwinsten in Turkije en in Luxemburg, waar de 2014 resultaten positief werden beïnvloed door de verkoop van de participatie in Cetrel. De globale daling werd echter gedeeltelijk gecompenseerd in België door lagere waardeverminderingen op aandelen en in Leasing, door een terugname van een waardevermindering in de eerste jaarhalf van 2015.

De nettobaten uit overige activiteiten bedroegen EUR 5 miljoen in 2015, vergeleken met EUR 43 miljoen in 2014. Deze daling is voornamelijk te wijten aan lagere opbrengsten in België, Turkije en in Leasing activiteiten, voornamelijk door eenmalige gebeurtenissen.

De personeelskosten en personeelsvoordelen bedroegen EUR (2 440) miljoen in 2015, EUR 122 miljoen of (5%) lager dan in 2014. Personeelskosten daalden significant, voornamelijk in België (daling aantal FTEs en herstructureringsprovisies in 2014) en in Luxemburg (daling aantal FTEs). Deze daling werd verder versterkt door evoluties in Polen (ten gevolge een verandering in consolidatiemethode) en in buitenlandse (CIB) bijkantoren (gelinkt

aan de overdracht van activiteiten van het Duitse bijkantoor), en desondanks hogere personeelskosten in Turkije, Personal Finance en Leasing activiteiten, verklaard door de impact van hun respectieve bedrijfsontwikkeling.

De overige bedrijfskosten bedroegen EUR (1 766) miljoen in 2015, EUR (35) miljoen of 2% hoger dan in 2014. De kostenevolutie in België werd negatief beïnvloed door hogere bankheffingen (EUR (264) miljoen in 2015, ten opzichte van EUR (227) miljoen in 2014), voornamelijk te wijten aan de bijdrage aan het gemeenschappelijk afwikkelingsfonds ('Single Resolution Fund') die in 2015 werd geïntroduceerd. Kostenstijgingen in Turkije en in de Personal Finance activiteiten waren voornamelijk te wijten aan de voortdurende groei in deze activiteiten, in lijn met hun ontwikkelingsstrategie. Deze kostenstijgingen werden deels gecompenseerd door lagere kosten in het buitenlands (CIB) bijkantoor (gelinkt aan de overdracht van de activiteiten van het Duitse bijkantoor) en in Polen (gelinkt aan de verandering in consolidatiemethode).

De bijzondere waardeverminderingen en afschrijvingen van materiële en immateriële vaste activa bedroegen EUR (221) miljoen eind 2015, een kleine stijging van EUR (3) miljoen ten opzichte van het voorgaande jaar.

De risicokost bedroeg EUR (431) miljoen in 2015, vergeleken met EUR (283) miljoen in 2014. Globaal gezien was de risicokost in België hoger omwille van de netto terugname van collectieve voorzieningen die vorig jaar plaatsvond. De risicokost was ook hoger in Turkije (in lijn met de ontwikkeling van de activiteiten in het land) en in het Spaanse (CIB) bijkantoor en in Luxemburg (waarvan in beiden de risicokost in 2014 sterk werd beïnvloed door terugnames van voorzieningen).

Het aandeel in het nettoresultaat van ondernemingen waarop vermogensmutatie wordt toegepast bedroeg EUR 206 miljoen in 2015, ten opzichte van EUR 150 miljoen in 2014. De bijdrage in het resultaat van de leasingentiteiten steeg met EUR 38 miljoen, voornamelijk dankzij de joint-venture SREI (door de impact van de moeilijke economische situatie op de risicokost en opbrengsten in Indië in het voorgaande jaar). De bijdrage van BNP Paribas Investment Partners bedroeg EUR 51 miljoen, of EUR 10 miljoen hoger dan in 2014, voornamelijk te danken aan betere bedrijfsprestaties in België en Luxemburg. De bijdrage van AG Insurance (EUR 105 miljoen in 2015, een daling van EUR (4) miljoen in vergelijking met 2014), was stabiel ten opzichte van het voorgaande jaar, en dit ondanks een aantal positieve uitzonderlijke elementen opgenomen in 2014.

Nettowinsten op vlottende activa bedroegen EUR 151 miljoen in 2015, vergeleken met EUR (3) miljoen in 2014. Het resultaat in 2015 werd voornamelijk beïnvloed door een gerealiseerde kapitaalwinst in Polen gelinkt aan de verwatering in het kader van de fusie tussen BNP Paribas Bank Polska en Bank BGŻ (voor EUR 82 miljoen), door een kapitaalwinst op de verkoop van de participatie in Cronos voor EUR 69 miljoen en door een kapitaalwinst op de verkoop van een gebouw voor EUR 20 miljoen in Luxemburg. Bovendien gaf de liquidatie van TCG Fund een positieve impact van EUR 25,6 miljoen. Deze positieve elementen werden gedeeltelijk gecompenseerd door de afschrijving van een aantal immateriële activa gelinkt aan IT projecten voor EUR (19) miljoen en een provisie van EUR (24) miljoen gerelateerd tot de aanstaande verkoop van de joint venture SREI, gespecialiseerd in leasing in India.

De winstbelastingen bedroegen in 2015 EUR (718) miljoen met een effectieve belastingsvoet van 26%, vergeleken met EUR (701) miljoen in 2014, ofwel EUR 17 miljoen hoger dan in het voorbije jaar. Zonder rekening te houden met het aandeel in het resultaat van ondernemingen geconsolideerd via vermogensmutatiemethode bedraagt de effectieve belastingsvoet 28%.

Het resultaat toewijsbaar aan de minderheidsbelangen bedroeg EUR 441 miljoen in 2015, een stijging van EUR 24 miljoen in vergelijking met de EUR 417 miljoen in 2014. Deze stijging wordt voornamelijk verklaard door een hoger nettoresultaat in Leasing activiteiten, gedeeltelijk gecompenseerd door een lagere bijdrage van Luxemburg.

Het nettoresultaat toewijsbaar aan de aandeelhouders bedroeg EUR 1 575 miljoen, vergeleken met EUR 1 246 miljoen in 2014.

Toelichting bij de evolutie van de balans

Het balanstotaal van BNP Paribas Fortis bedroeg EUR 274 miljard op het eind van december 2015, EUR (1,5) miljard of (1) % lager dan eind 2014.

De cijfers van 2014 werden in overeenstemming met de IFRIC 21 interpretatie aangepast, hetgeen op 31 december 2014 heeft geleid tot een verhoging van EUR 3 miljoen in het eigen vermogen, een verlaging van EUR 4 miljoen in overlopende rekeningen en verlaging van EUR 1 miljoen in uitgestelde belastingen.

De grootste wijziging in de consolidatiekring in 2015 was de fusie van BNP Paribas Bank Polska en Bank BGŻ, dewelke op 30 april 2015 werd voltooid. Na de fusie houdt BNP Paribas Fortis een aandeel van 28,35 % in de gefusioneerde bank, actief onder de naam Bank BGŻ BNP Paribas S.A., dewelke geconsolideerd is volgens de vermogensmutatiemethode. Deze investering bedroeg op 31 december 2015 EUR 0,4 miljard in de geconsolideerde balans van BNP Paribas Fortis. De uittreding van BNP Paribas Polska uit de consolidatiekring had een totale vermindering van EUR (5,3) miljard op de geconsolideerde balans van BNP Paribas Fortis van de activa-zijde en EUR (4,8) miljard aan de verplichtingen zijde als gevolg.

In de loop van 2015 hebben de leningen aan klanten en klanten-deposito's een sterke groei gekend. Voor wat betreft de leningen gaat het voornamelijk om een stijging in de hypothecaire leningen, termijnleningen en consumentenkredieten in België. De aanhoudende groei in klantendeposito's zijn vooral zichtbaar op de zicht- en termijnrekeningen in België, Luxemburg en Nederland.

TEB, een dochteronderneming van BNP Paribas Fortis in Turkije, behield zijn groeimomentum. Dit blijkt uit een dubbelcijferige groei van leningen en deposito's van klanten in lokale valuta. Omgerekend naar euro's vermindert deze stijging in aanzienlijke mate door het ongunstige wisselkoerseffect, aangezien de Turkse lira in 2015 12,5 % van zijn waarde verloren heeft ten opzichte van de euro in vergelijking met eind 2014.

De financiering van de activiteiten via interbancaire deposito's van de centrale banken, alsook de leningen van BNP Paribas, stegen aanzienlijk terwijl de financiering door schuldbewijzen en achtergestelde schulden vrij constant is gebleven. De uitgifte van commercial paper op de Amerikaanse markt daalde, terwijl er een grotere nadruk werd gelegd op de uitgifte van commercial paper in België. Daarenboven werd de financiering van BNP Paribas Fortis versterkt door een achtergestelde lening die verstrekt werd door BNP Paribas.

Eind 2015 werden de overtollige liquiditeiten die voortkomen uit de financiering door klantendeposito's, interbancaire leningen of deposito's geplaatst voor een dag ('overnight') bij verschillende centrale banken (voornamelijk bij de Nationale Bank van België), in plaats van in de terugkoopovereenkomstmarkt. Dit betekende dat het volume van de terugkoopactiviteiten op zowel de activa als verplichtingen zijde is gekrompen.

De reële waarde van de derivaten vertonen zowel op de activa als de verplichtingenzijde een daling, samen met het niveau van het onderpand betreffende margestortingen ('margin calls') op derivaten, grotendeels veroorzaakt door de stijging van de rentevoeten vanaf het tweede kwartaal van 2015.

Vanuit geografisch standpunt en op basis van de ligging van de entiteiten van BNP Paribas Fortis bevinden de activa zich voor 67% in België, voor 8% in Luxemburg en voor 25% in andere landen.

Activa

Kas, centrale banken en postgirorekeningen bedroeg EUR 16,5 miljard, een stijging van EUR 5,7 miljard of 53% in vergelijking met eind 2014. Dit is te wijten aan substantiële bedragen aan daggelddeposito's die geplaatst werden bij de centrale banken in België (EUR 3,6 miljard), Nederland (EUR 2,1 miljard) en Luxemburg (EUR 0,5 miljard). Er was een voorkeur om de overvloedige liquiditeit bij centrale banken te plaatsen in plaats van in de terugkoopmarkt. De stijging werd deels tenietgedaan door een lager volume van daggelddeposito's (EUR (1,5) miljard) dat geplaatst werd door het bijkantoor van BNP Paribas Fortis in New York. De monetaire reserves bij de centrale banken zijn gestegen met EUR 0,7 miljard, voornamelijk in België.

Financiële activa tegen reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening daalden met EUR (6,7) miljard of (34)% en bedroegen EUR 12,9 miljard in vergelijking met EUR 19,7 miljard aan het einde van 2014. Deze evolutie is vooral te wijten aan enerzijds de lagere activiteit in terugkoopovereenkomsten van EUR (3,9) miljard en anderzijds een afname van EUR (2,5) miljard in de reële waarde van derivaten (vooral rentederivaten), vooral te wijten aan de stijging van de rente vanaf het tweede kwartaal van 2015. De handelsactiviteit op de effectenportefeuille daalde met EUR (0,2) miljard in vergelijking met 2014.

De voor verkoop beschikbare activa bleven in vergelijking met vorig jaar constant op EUR 32,7 miljard aan het einde van 2015. Het niveau van netto investeringen in overheidsobligaties is gedaald met EUR (1,0) miljard omwille van verkopen en terugbetalingen. Dit wordt zichtbaar in een vermindering van EUR (0,79) miljard in investeringen in Belgische OLO's, in Turkse overheidsobligaties met EUR (0,26) miljard en Finse overheidsobligaties met EUR (0,18) miljard. Deze evolutie wordt slechts in beperkte mate gecompenseerd door een stijging van investeringen voor EUR 0,24 miljard in Nederlands overheidsobligaties. Netto investeringen in andere obligaties zijn gestegen met EUR 0,4 miljard. Dit betreft vooral

obligaties die uitgegeven werden door Duitse overheden en door financiële instellingen in de eurozone. Niet-vastrentende effecten zijn gestegen met EUR 0,7 miljard door enkele investeringen in niet-beursgenoteerde private equity.

Leningen aan en vorderingen op kredietinstellingen bedroegen EUR 13,1 miljard op het einde van 2015, EUR (1,1) miljard of (8)% lager vergeleken met EUR 14,2 miljard op het einde van 2014. De daling was te wijten aan de lagere interbancaire leningen en deposito's met de entiteiten van de BNP Paribas Group, voornamelijk in het bijkantoor van BNP Paribas Fortis in Nederland (EUR (0,5) miljard) en in Luxemburg (EUR (0,3) miljard). In Turkije werd een terugkoopovereenkomst beëindigd in 2015, wat leidde tot een afname met EUR (0,2) miljard.

Leningen aan en vorderingen op klanten stegen met EUR 9,8 miljard of 6% in 2014 om EUR 176,6 miljard te bereiken aan het einde van 2015. Deze groei is te danken aan de aanhoudende groei van EUR 8,5 miljard in leningen aan klanten, voornamelijk dankzij een groei van EUR 6,9 miljard in België (waarvan: EUR 3,4 miljard in hypothecaire leningen, EUR 2,7 miljard in termijnrekeningen en EUR 0,9 miljard in consumentenkredieten). In Turkije werd het zakelijk model verder ontplooid, met als resultaat een groei van EUR 0,4 miljard in leningen aan klanten, vooral in termijnleningen. De groei werd tenietgedaan door een ongunstig effect van de daling van de Turkse lira ten opzichte van de EUR in 2015. De Finance lease activiteit groeide met EUR 0,8 miljard door de goede prestatie van de leasingentiteiten, vooral in het Verenigd Koninkrijk en Italië. In Luxemburg zijn gedurende het jaar zowel de termijnleningen als de hypothecaire leningen gestegen met een totaal bedrag van EUR 0,4 miljard. De consumentenkredieten zijn gegroeid met EUR 0,2 miljard, dankzij een sterke bijdrage van Von Essen in Duitsland, terwijl de termijnleningen gestegen zijn met EUR 0,3 miljard in het bijkantoor van BNP Paribas Fortis in Nederland. De effecten die geclassificeerd zijn onder leningen en vorderingen daalden met EUR (1,3) miljard omwille van terugbetalingen in de gestructureerde kredietenportfolio, de verkoop van Portugese overheidsobligaties en de overdracht van bepaalde activagroepen aan een entiteit van de BNP Paribas Group.

Terugkoopovereenkomsten groeiden met EUR 2,5 miljard, deels tenietgedaan door EUR (1,3) miljard in zichtrekeningen, voornamelijk te wijten aan een lager volume aan kredieten in het bijkantoor van BNP Paribas Fortis in Nederland, en dit als gevolg van de schommelingen in de centralisatie van het kasbeheer voor zijn klanten.

Overlopende rekeningen en overige activa zijn gedaald met EUR (3,1) miljard of (27)%, en bedroegen EUR 8,5 miljard aan het einde van 2015. Dit is vooral te wijten aan een lagere margeverplichtingen (EUR (1,9) miljard) die gerelateerd zijn aan transacties met betrekking tot afgeleide producten binnen de BNP Paribas Groep als gevolg van een stijging van rentevoeten in 2015. Overige activa zijn gedaald met EUR (0,9) miljard.

Deelnemingen in ondernemingen waarop vermogensmutatiemethode wordt toegepast bedroegen EUR 4,4 miljard aan het einde van 2015, EUR 0,4 miljard of 11% hoger dan aan het einde van 2014. Dit was vooral te danken aan de verwerving van Bank BGŻ naar aanleiding van de fusie met BNP Paribas Bank Polska in het tweede kwartaal van 2015. Na de fusie werd Bank BGŻ geconsolideerd volgens de vermogensmutatiemethode in de geconsolideerde balans van BNP Paribas Fortis. De geconsolideerde investering bedroeg EUR 0,4 miljard aan het einde van 2015. Daarnaast zorgde de verkoop van Cronos holding, een investering die werd opgenomen volgens de vermogensmutatiemethode, in het eerste kwartaal van 2015 voor een daling van EUR (0,1) miljard. Verder zijn ook de geconsolideerde investeringen in AG Insurance en BNP Paribas Investment Partners gegroeid met EUR 0,1 miljard, dankzij hun positief netto resultaat voor het jaar 2015 alsook door de positieve herwaardering van de voor verkoop beschikbare portfolio's in AG Insurance.

Activa aangehouden voor verkoop bedroegen EUR 5,3 miljard op het einde van 2014. Dit was gelinkt aan de classificatie van de activa en verplichtingen van BNP Paribas Bank Polska als "aangehouden voor verkoop" in het kader van de geplande fusie tussen BNP Paribas Bank Polska en Bank BGŻ. Deze fusie werd voltooid op 30 april 2015.

Verplichtingen en eigen vermogen

Centrale banken en postgirorekeningen bedroegen EUR 1,2 miljard, bijna EUR 0,8 miljard of 249% meer in vergelijking met het einde van vorig jaar. Deze stijging is het resultaat van de deposito's van bepaalde centrale banken (namelijk de Centrale Bank van Polen: EUR 0,4 miljard) dewelke deels werden gecompenseerd door de lagere deposito's van de Nationale Bank van België.

Financiële verplichtingen tegen reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening daalden met EUR (9,9) miljard of (37)% tot EUR 17,1 miljard aan het einde van 2015 in vergelijking met EUR 27,0 miljard vorig jaar. In lijn met de evolutie

op de actiefzijde, daalden ook de terugkoopovereenkomsten op de verplichtingenzijde met EUR (7,4) miljard terwijl de effectenportfolio's stegen met EUR 0,7 miljard. De reële waarde van derivaten is gedaald met EUR (2,4) miljard wat toe te schrijven is aan de stijging van de rentevoeten vanaf het tweede kwartaal van 2015. Daarnaast zijn de verplichtingen tegen reële waarde verminderd met EUR (0,6) miljard ten gevolge van terugbetalingen.

Schulden aan kredietinstellingen bedroegen EUR 22,6 miljard aan het einde van 2015, EUR 7,1 miljard of 46% hoger in vergelijking met de EUR 15,5 miljard aan schulden aan het einde van 2014. Deze stijging is toe te schrijven aan hogere interbancaire leningen voor EUR 8,2 miljard, hoofdzakelijk in BNP Paribas Fortis, dewelke voortvloeien uit 'deposito's' geplaatst door de Centrale Bank van Rusland (EUR 2,4 miljard) en een aantal leningen (EUR 4,4 miljard) verstrekt door entiteiten van de BNP Paribas Group. Dit werd deels gecompenseerd door een daling van EUR (0,9) miljard in terugkoopovereenkomsten en een daling van (0,2) miljard in zichtrekeningen.

Schulden aan klanten zijn gestegen met EUR 8,4 miljard of 5% om tot EUR 176,2 miljard te komen op het einde van 2015 in vergelijking met EUR 167,8 miljard vorig jaar. Deze evolutie is deels te danken aan een hoger volume van terugkoopovereenkomsten (EUR 1,9 miljard) in België en vooral aan de aanhoudende sterke groei in de klantendeposito's van EUR 6,4 miljard, voornamelijk in zicht- en termijndeposito's in België (EUR 4,1 miljard), Luxemburg (EUR 1,2 miljard) en in het bijkantoor van BNP Paribas Fortis in Nederland (EUR 1,2 miljard). Deze worden gecompenseerd door de lagere termijndeposito's (EUR (0,6) miljard) in het bijkantoor van BNP Paribas Fortis in New York.

Hoewel in België de gereguleerde spaardeposito's zijn gedaald met EUR (1,4) miljard in vergelijking met 2014, werd dit meer dan gecompenseerd door een stijging in de zichtrekeningen (EUR 2,6 miljard), termijndeposito's (EUR 1,2 miljard) en speciale niet gereguleerde spaardeposito's (EUR 1,7 miljard).

Daarnaast tonen de zichtrekeningen in de bijkantoren van Spanje en Oostenrijk een stijgende evolutie (EUR 0,3 miljard). In Turkije zijn de deposito's van zichtrekeningen afgenomen met EUR (0,6) miljard, gecompenseerd door hogere klantentegoeden (EUR 0,7 miljard) in spaarrekeningen. Net zoals bij 'leningen aan klanten' op de actiefzijde, werd ook de groei in klantendeposito's negatief beïnvloed door de verzwakking van de Turkse lira tegenover de euro in 2015.

Schuldbewijzen zijn gedaald met EUR (1,0) miljard of (8)% om tot EUR 11,1 miljard te komen aan het einde van 2015, in vergelijking met EUR 12,1 miljard vorig jaar. De daling is vooral toe te schrijven door mindere uitgaves van commercial paper (EUR (1,6) miljard) in de Amerikaanse markt, gecompenseerd door nieuwe uitgaves van commercial paper in België (EUR 1,0 miljard netto stijging). In Turkije en Luxemburg is het netto volume van schuldbewijzen gekrompen met EUR (0,4) miljard als resultaat van de posities die op vervaldag kwamen.

Overlopende rekeningen en overige verplichtingen zijn gedaald met EUR (0,9) miljard of (12)% om tot EUR 6,6 miljard te komen aan het einde van 2015 in vergelijking met EUR 7,4 miljard eind 2014, vooral door de lagere margeverplichtingen ('cash collaterals' op afgeleide producten).

Voorzieningen voor risico's en kosten bedroegen EUR 4,0 miljard, EUR (0,3) miljard minder in vergelijking met het totaal van EUR 4,3 miljard aan het einde van 2014. De daling wordt verklaard door de lagere voorzieningen voor lange termijn personeelsvoordelen als een gevolg van een stijging in de verdisconteringsvoet.

Achtergestelde schulden bedroegen EUR 5,1 miljard, EUR 0,8 miljard of 17% meer in vergelijking met 4,3 miljard aan het einde van 2014, vooral door de achtergestelde lening van EUR 1,0 miljard die door BNP Paribas werd verschaft.

Verplichtingen aangehouden voor verkoop bedroegen EUR 4,7 miljard aan het einde van 2014. Dit houdt verband met de classificatie van de activa en verplichtingen door BNP Paribas Bank Polska als 'aangehouden voor verkoop' als gevolg van de geplande fusie tussen BNP Paribas Bank Polska en Bank BGŻ. De fusie werd voltooid op 30 april 2015.

Het eigen vermogen bedroeg EUR 18,8 miljard aan het einde van 2015, EUR (1,5) miljard lager in vergelijking met EUR 20,3 miljard aan het einde van 2014. Het nettoresultaat van 2015 bedroeg EUR 1,6 miljard, wat gecompenseerd werd door de betaling van een dividend (EUR (3,3) miljard) aan BNP Paribas. Daarnaast hebben de niet-gerealiseerde winsten en verliezen op personeelsvoordelen een positieve impact gehad van EUR 0,3 miljard, als resultaat van de opwaartse herziening van de verdisconteringsvoet. Veranderingen in activa en verplichtingen direct erkend in eigen vermogen zijn gedaald met EUR (0,1) miljard, vooral toe te schrijven aan een lagere valutaomrekeningsverschil van EUR (0,2) miljard door de verzwakking van de Turkse lira ten opzichte van de euro in de loop van 2015. Dit werd gecompenseerd door een positieve herwaardering van EUR 0,1 miljard in voor verkoop beschikbare beleggingen.

Minderheidsbelangen bedroegen EUR 5,3 miljard aan het einde van 2015, een lichte stijging van EUR 0,2 miljard of 3% ten opzichte van het vorig jaar. Het nettoresultaat voor 2015 bedroeg EUR 0,4 miljard en werd gecompenseerd door het betaalde dividend (EUR 0,1 miljard) aan de minderheidsaandeelhouders. Volgend op de fusie tussen BNP Paribas Bank Polska en Bank BGŻ in 2015 leidde het niet meer opnemen van de activa en verplichtingen van BNP Paribas Bank Polska tot een daling van EUR (0,1) miljard in de minderheidsbelangen, dewelke de 15% participatie van minderheidsaandeelhouders in BNP Paribas Bank Polska vertegenwoordigen.

Liquiditeit en solvabiliteit

De liquiditeit van BNP Paribas Fortis bleef sterk met klantendeposito's voor EUR 173 miljard en leningen aan klanten voor EUR 170 miljard.

De klantendeposito's bestaan uit schulden aan klanten exclusief terugkoopovereenkomsten. De leningen aan klanten zijn leningen aan en vorderingen op klanten exclusief 'effecten geclassificeerd als leningen en vorderingen' en 'effecten die zijn aangekocht als gevolg van een koopovereenkomst'.

De solvabiliteit van BNP Paribas Fortis bleef ruim boven de wettelijke minima. Op 31 december 2015 bedroeg de afgebouwde Basel III Common Tier 1 kapitaalratio (CET1 ratio: rekening houdend met de CRD IV4-regels op tijdelijke voorzieningen) van BNP Paribas Fortis 14,2 %. Het totaal van de naar risico gewogen activa bedroeg EUR 127,6 miljard op 31 december 2015 waarvan EUR 105,6 miljard verbonden is aan het kredietrisico, EUR 2,2 miljard aan het marktrisico en EUR 8,7 miljard aan het operationeel risico, terwijl tegenpartijrisico, effectisering en aandelenrisico respectievelijk EUR 2,3 miljard, EUR 2,4 miljard en EUR 6,4 miljard bedroegen.

Voornaamste risico's en onzekerheden

De activiteiten van BNP Paribas Fortis zijn blootgesteld aan een aantal risico's zoals kredietrisico, marktrisico, liquiditeitsrisico en operationeel risico. Om ervoor te zorgen dat deze risico's geïdentificeerd en naar behoren beheerd worden, past de Bank een aantal interne controleprocedures toe en gebruikt ze een hele reeks risico-indicatoren, die nader worden beschreven in het hoofdstuk 'Risicobeheer en solvabiliteit' van de Geconsolideerde Jaarrekening van BNP Paribas Fortis 2015.

BNP Paribas Fortis is als verweerder betrokken bij verscheidene claims, geschillen en rechtszaken in België en in enkele

rechtsgebieden in het buitenland, die zijn ontstaan tijdens de gewone bedrijfsvoering van de bankbusiness en na de herstructurering van BNP Paribas Fortis en BNP Paribas Fortis Groep eind september en begin oktober 2008. Dit wordt nader beschreven in nota 8.a 'Voorwaardelijke activa en verplichtingen' van de Geconsolideerde Jaarrekening van BNP Paribas Fortis 2015.

De gebeurtenissen na de verslagperiode worden nader beschreven in de nota 8.l 'Gebeurtenissen na de verslagperiode' van het Jaarverslag van BNP Paribas Fortis 2015.

Bericht van de Raad van Bestuur

De Raad van Bestuur van BNP Paribas Fortis is verantwoordelijk voor het opstellen van de Geconsolideerde Jaarrekening van BNP Paribas Fortis per 31 december 2015 in overeenstemming met de International Financial Reporting Standards zoals aanvaard binnen de Europese Unie en de Niet-geconsolideerde Jaarrekening van BNP Paribas Fortis per 31 december 2015 in overeenstemming met de regels vastgelegd in het Koninklijk Besluit van 23 september 1992 op de Jaarrekening van de kredietinstellingen.

De Raad van Bestuur heeft op 3 maart 2016 de Geconsolideerde en Niet-geconsolideerde Jaarrekening van BNP Paribas Fortis beoordeeld en goedgekeurd voor publicatie.

De Raad van Bestuur van BNP Paribas Fortis verklaart dat, naar zijn beste weten, de Geconsolideerde Jaarrekening van BNP Paribas Fortis en de Niet-geconsolideerde Jaarrekening van BNP Paribas Fortis een getrouw en juist beeld geven van de activa, verplichtingen, financiële positie en resultatenrekening van BNP Paribas Fortis en de in de consolidatie opgenomen verbintenissen, en dat de informatie die in deze Jaarrekening is opgenomen geen tekortkomingen bevat die het noodzakelijk maken om significant de reikwijdte van enige verklaring aan te passen.

De Raad van Bestuur van BNP Paribas Fortis verklaart eveneens dat, naar zijn beste weten, het jaaroverzicht een juist beeld geeft van de ontwikkeling, resultaten en positie van BNP Paribas Fortis en van de verbintenissen die in de consolidatie zijn opgenomen, samen met een beschrijving van de belangrijkste risico's en onzekerheden waarmee zij wordt geconfronteerd.

De Geconsolideerde Jaarrekening van BNP Paribas Fortis en de Niet-geconsolideerde Jaarrekening van BNP Paribas Fortis per 31 december 2015 zullen ter goedkeuring worden voorgelegd aan de Algemene Vergadering van Aandeelhouders op 21 april 2016.

Brussel, 3 maart 2016
De Raad van Bestuur van BNP Paribas Fortis

Verklaring inzake corporate governance

BNP Paribas Fortis heeft de 'Belgische Corporate Governance Code 2009' (hierna de 'Code') aangenomen als zijn referentiecode.

De Code is te raadplegen op
<http://www.corporategovernancecommittee.be>.

Het remuneratieverslag waarnaar wordt verwezen in Bepaling 7.2 van de Code, is te vinden in nota 8.f 'Bezoldiging en voordelen voor de bedrijfsleiders van BNP Paribas Fortis'.

1. Naleving van de Code

BNP Paribas Fortis meent in het algemeen te voldoen aan de beginselen van de Code. De belangrijkste afwijking heeft betrekking op Principe 8 van de Code, aangaande de 'dialogo met de aandeelhouders'. Dit Principe bepaalt het volgende: "de vennootschap gaat met de aandeelhouders en potentiële aandeelhouders een dialoog aan, gebaseerd op wederzijds begrip voor elkaars doelstellingen en verwachtingen". Het feit dat BNP Paribas Fortis niet in staat is om Principe 8 van de Code volledig na te leven, houdt verband met het aandeelhouderschap van BNP Paribas Fortis, meer bepaald het feit dat BNP Paribas SA - een 'société anonyme' gevestigd te 75009 Parijs (Frankrijk), Boulevard des Italiens 16, geregistreerd onder nummer 662 042 449 RCS Paris - 99,93% van de aandelen van BNP Paribas Fortis bezit. De resterende uitgegeven aandelen (0,07%) zijn in handen van minderheidsaandeelhouders. Desondanks communiceert BNP Paribas Fortis via zijn website en andere media constant met zijn diverse stakeholders.

Het Corporate Governance Charter van BNP Paribas Fortis kan worden geraadpleegd op onze website.

BNP Paribas SA zelf is een op Euronext genoteerd bedrijf. Dit impliceert dat BNP Paribas Fortis, zijn bestuurders en zijn personeel bepaalde wettelijke bepalingen aangaande bekendmaking van

gevoelige informatie aan de markt in acht moeten nemen. De raad van bestuur van BNP Paribas Fortis is evenwel vastbesloten de belangen van alle aandeelhouders van BNP Paribas Fortis te allen tijde te beschermen en zal aan ieder van hen de nodige informatie en voorzieningen verstrekken om hun rechten uit te oefenen, in overeenstemming met het Wetboek van Vennootschappen.

Het diversiteitsbeleid van BNP Paribas Fortis is in lijn met de doelstelling om de raad van bestuur tegen januari 2017 voor ten minste één derde uit vrouwen te laten bestaan.

BNP Paribas Fortis heeft geen transparantieverklaringen ontvangen in de zin van de Wet van 2 mei 2007 over de bekendmaking van belangrijke participaties.

De niet-uitvoerende bestuurders hebben niet formeel vergaderd in afwezigheid van de voorzitter van het directiecomité of andere uitvoerende bestuurders om hun interactie met uitvoerende bestuurders te evalueren (Bepaling 4.12 van de Code). Gezien het aandeelhouderschap van BNP Paribas Fortis en de samenstelling van de raad van bestuur is er echter een constante dialoog tussen niet-uitvoerende bestuurders, zowel binnen als buiten de vergaderingen van de raad van bestuur en zijn comités.

2. Bestuursorganen

Raad van Bestuur

Rol en verantwoordelijkheden

In het algemeen is de raad van bestuur verantwoordelijk voor BNP Paribas Fortis overeenkomstig de toepasselijke wet. Andere verantwoordelijkheden van de raad van bestuur zijn:

- goedkeuren, beoordelen en controleren van de strategie en doelstellingen van BNP Paribas Fortis;

- vastleggen en controleren van het risicobeleid (inclusief risicotolerantie) van BNP Paribas Fortis;
- en
- goedkeuren van het governance memorandum van BNP Paribas Fortis.

Overeenkomstig artikel 24 van de Wet van 25 april 2014 op het statuut van, en het toezicht op kredietinstellingen (de 'Bankwet') en artikel 22 van de statuten van BNP Paribas Fortis, heeft de raad van bestuur al zijn bestuursbevoegdheden overgedragen aan een uitvoerend orgaan, namelijk het directiecomité, met uitzondering van alles wat krachtens het Wetboek van Vennootschappen of krachtens de Bankwet voorbehouden blijft aan de raad van bestuur. De leden van het directiecomité worden ook de 'uitvoerende bestuurders' genoemd.

Criteria inzake grootte en lidmaatschap

De raad van bestuur van BNP Paribas Fortis bestaat uit niet minder dan vijf (5) en niet meer dan 35 natuurlijke personen (rechtspersonen kunnen geen lid zijn van de raad van bestuur.) Bestuurders worden benoemd voor één (1) of meer hernieuwbare termijnen, waarbij elke termijn niet meer dan vier (4) volledige boekjaren van BNP Paribas Fortis telt.

In de samenstelling van de raad van bestuur van BNP Paribas Fortis wordt gestreefd naar een evenwichtige mix van (i) vaardigheden en bekwaamheden, (ii) mannen en vrouwen, en (iii) uitvoerende en niet-uitvoerende bestuurders, al dan niet onafhankelijk. De uitvoerende bestuurders mogen echter niet de meerderheid van de raad van bestuur uitmaken.

Alle bestuurders moeten in alle omstandigheden beschikken over de passende deskundigheid en de professionele betrouwbaarheid (in het Engels 'fit', resp. 'proper') die vereist zijn voor de uitoefening van hun functie. Elk van hen wordt gepreselecteerd en beoordeeld tegenover een vooraf bepaalde reeks selectiecriteria. In het algemeen wordt een bestuurder beschouwd als 'fit' indien hij/zij beschikt over de kennis, ervaring, deskundigheden en het professioneel gedrag die gepast zijn voor de uitoefening van zijn/haar bestuursmandaat; een bestuurder wordt als 'proper' beschouwd als er geen elementen iets anders suggereren en er geen reden is om de reputatie van de betrokken bestuurder in twijfel te trekken.

BNP Paribas Fortis zal de geschiktheid van elke kandidaat-bestuurder beoordelen en evalueren (ook bij de nominatie voor herbenoeming) vooraleer hem/haar tot bestuurder te benoemen. BNP Paribas Fortis zal ook elke bestuurder minstens op jaarlijkse basis beoordelen en evalueren.

De benoemingsbeslissing is voorts nog het voorwerp van een voorafgaande onafhankelijke geschiktheidsbeoordeling, uitgevoerd door de relevante toezichthouder.

Samenstelling

Op 3 maart 2016 is de raad van bestuur als volgt samengesteld:

DAEMS Herman

Voorzitter van de raad van bestuur; niet-uitvoerende bestuurder; lid van de raad van bestuur sinds 14 mei 2009. Het bestuursmandaat verstrijkt tijdens de jaarlijkse algemene vergadering van aandeelhouders van 2016.

JADOT Maxime

Uitvoerende bestuurder; voorzitter van het directiecomité sinds 1 maart 2011; lid van de raad van bestuur door coöptering sinds 13 januari 2011. Het bestuursmandaat werd bevestigd en vernieuwd op 21 april 2011 en op 23 april 2015, en verstrijkt tijdens de jaarlijkse algemene vergadering van aandeelhouders van 2019.

DIERCKX Filip

Uitvoerende bestuurder; vicevoorzitter van het directiecomité; lid van de raad van bestuur sinds 28 oktober 1998. Het bestuursmandaat werd vernieuwd op 18 april 2013 en verstrijkt tijdens de jaarlijkse algemene vergadering van aandeelhouders van 2017.

MENNICKEN Thomas

Uitvoerende bestuurder; lid van de raad van bestuur en van het Directiecomité sinds 14 mei 2009. Het bestuursmandaat verstrijkt tijdens de jaarlijkse algemene vergadering van aandeelhouders van 2016.

VANDEKERCKHOVE Peter

Uitvoerende bestuurder; lid van de raad van bestuur en van het directiecomité sinds 21 april 2011. Het bestuursmandaat werd bevestigd en vernieuwd op 23 april 2015 en verstrijkt tijdens de jaarlijkse algemene vergadering van aandeelhouders van 2019.

BEAUVOIS Didier

Uitvoerende bestuurder; lid van de raad van bestuur (door coöptering) en van het directiecomité sinds 12 juni 2014. Het bestuursmandaat werd bevestigd en vernieuwd op 23 april 2015 en verstrijkt tijdens de jaarlijkse algemene vergadering van aandeelhouders van 2019.

BONNAFÉ Jean-Laurent

Niet-uitvoerende bestuurder; lid van de raad van bestuur sinds 14 mei 2009. Het bestuursmandaat verstrijkt tijdens de jaarlijkse algemene vergadering van aandeelhouders van 2016.

BOOGMANS Dirk

Onafhankelijk niet-uitvoerend bestuurder; lid van de raad van bestuur sinds 1 oktober 2009. Het bestuursmandaat verstrijkt tijdens de jaarlijkse algemene vergadering van aandeelhouders van 2016.

d'ASPREMONT LYNDEN Antoinette

Onafhankelijk niet-uitvoerend bestuurder; lid van de raad van bestuur sinds 19 april 2012. Het bestuursmandaat verstrijkt tijdens de jaarlijkse algemene vergadering van aandeelhouders van 2016.

DECRAENE Stefaan

Niet-uitvoerend bestuurder; lid van de raad van bestuur sinds 18 april 2013. Het bestuursmandaat verstrijkt tijdens de jaarlijkse algemene vergadering van aandeelhouders van 2017.

DUTORDOIR Sophie

Onafhankelijk niet-uitvoerend bestuurder; lid van de raad van bestuur door coöptering sinds 30 november 2010. Het bestuursmandaat werd bevestigd en vernieuwd op 21 april 2011 en op 23 april 2015, en verstrijkt tijdens de jaarlijkse algemene vergadering van aandeelhouders van 2019.

PAPIASSE Alain

Niet-uitvoerend bestuurder; lid van de raad van bestuur sinds 14 mei 2009. Het bestuursmandaat verstrijkt tijdens de jaarlijkse algemene vergadering van aandeelhouders van 2016.

VARÈNE Thierry

Niet-uitvoerend bestuurder; lid van de raad van bestuur sinds 14 mei 2009. Het bestuursmandaat verstrijkt tijdens de jaarlijkse algemene vergadering van aandeelhouders van 2016.

LABORDE Thierry

Niet-uitvoerend bestuurder; lid van de raad van bestuur door coöptering sinds 19 november 2015. Het bestuursmandaat werd bevestigd op 23 december 2015 en verstrijkt tijdens de jaarlijkse algemene vergadering van aandeelhouders van 2019.

De raad van bestuur van BNP Paribas Fortis, dat verantwoordelijk is voor de bepaling van het algemeen beleid en voor het toezicht op het directiecomité, bestaat momenteel uit veertien (14) bestuurders, van wie negen (9) niet-uitvoerende bestuurders (van wie er drie (3) zijn benoemd als onafhankelijke bestuurders die voldoen aan de criteria zoals vastgelegd in artikel 526ter van het Wetboek van Vennootschappen) en vijf (5) uitvoerende bestuurders.

Van 1 januari 2015 tot 31 december 2015 was de raad van bestuur als volgt samengesteld:

DAEMS, Herman

Voorzitter van de raad van bestuur

BONNAFÉ, Jean-Laurent

Niet-uitvoerend bestuurder

JADOT, Maxime

Voorzitter van het directiecomité; uitvoerend bestuurder

DIERCKX, Filip

Vicevoorzitter van het directiecomité; uitvoerend bestuurder

MENNICKEN, Thomas

Uitvoerend bestuurder

VANDEKERCKHOVE, Peter

Uitvoerend bestuurder

BOOGMANS, Dirk

Onafhankelijk niet-uitvoerend bestuurder

DUTORDOIR, Sophie

Onafhankelijk niet-uitvoerend bestuurder

STÉPHENNE, Jean

Niet-uitvoerend bestuurder (tot 23 april 2015)

PAPIASSE, Alain

Niet-uitvoerend bestuurder

VARÈNE, Thierry

Niet-uitvoerend bestuurder

VILLEROY DE GALHAU, François

Niet-uitvoerend bestuurder; vicevoorzitter van de raad van bestuur (tot 30 april 2015)

d'ASPREMONT LYNDEN, Antoinette

Onafhankelijk niet-uitvoerend bestuurder

DECRAENE, Stefaan

Niet-uitvoerend bestuurder

BEAUVOIS, Didier

Uitvoerend bestuurder

LABORDE, Thierry

Niet-uitvoerend bestuurder (sinds 19 november 2015)

Aanwezigheid op de bestuursvergaderingen:

De raad van bestuur vergaderde 20 keer in 2015. De aanwezigheid op deze vergaderingen was als volgt:

Bestuurder	Aantal bijgewoonde vergaderingen
DAEMS, Herman	20
BONNAFÉ, Jean-Laurent	0
JADOT, Maxime	19
BOOGMANS, Dirk	15
d'ASPREMONT LYNDEN, Antoinette	18
DIERCKX, Filip	19
DUTORDOIR, Sophie	15
MENNICKEN, Thomas	14
PAPIASSE, Alain	7
STÉPHENNE, Jean (tot 23 april 2015)	3
VANDEKERCKHOVE, Peter	16
VARENE, Thierry	11
VILLEROY DE GALHAU, François (tot 30 april 2015)	3
DECRAENE, Stefaan	9
BEAUVOIS, Didier	19
LABORDE, Thierry (vanaf 19 november 2015)	1

Evaluatie van de raad van bestuur en van de bestuurders

Minstens eenmaal per jaar zal het governance and nomination committee een evaluatie maken van de raad van bestuur en van alle bestuurders. De evaluatie van de bestuurders vond plaats in januari 2015 en die van de raad van bestuur in september 2015. In deze evaluatie zal het governance and nomination committee rekening houden met elk feit dat de eerdere geschiktheidsbeoordeling met het oog op hun benoeming kan beïnvloeden. In deze evaluatie wordt ook nagegaan of de betrokkene personen individueel de nodige tijd en inspanningen hebben besteed om zijn/haar mandaat naar behoren uit te oefenen. Als onderdeel van deze jaarlijkse evaluatie zal het governance and nomination committee aanbevelingen formuleren inzake het beheer en het oplossen van vastgestelde onvolkomenheden op individuele basis, via training of vervanging, en/of aandachtspunten formuleren met het oog op verbetering van de globale samenstelling van de raad van bestuur.

Bezoldiging

Informatie over de totale bezoldiging voor 2015, inclusief de voordelen in natura en pensioenkosten, van uitvoerende en niet-uitvoerende bestuurders, betaald en betaalbaar door BNP Paribas Fortis, is te vinden in nota 8.f 'Bezoldigingen en voordelen aan de bedrijfsleiders van BNP Paribas Fortis' van de Geconsolideerde Jaarrekening van BNP Paribas Fortis. Deze nota moet als het remuneratieverslag worden beschouwd overeenkomstig Bepaling 7.2 van de Code.

Directiecomité

Rol en verantwoordelijkheden

Zoals hoger aangegeven heeft de raad van bestuur, overeenkomstig artikel 24 van de Bankwet en artikel 22 van de statuten van BNP Paribas Fortis, al zijn bestuursbevoegdheden overgedragen aan een uitvoerend orgaan, namelijk het directiecomité ('executive board'), met uitzondering van alles wat krachtens het Wetboek van Vennootschappen of krachtens de Bankwet voorbehouden blijft aan de raad van bestuur. De leden van het directiecomité worden ook de 'uitvoerende bestuurders' genoemd.

Criteria inzake grootte en lidmaatschap

Het directiecomité bestaat uitsluitend uit bestuurders van BNP Paribas Fortis. Overeenkomstig artikel 24, §2 van de Bankwet moet het totale aantal leden van het directiecomité kleiner zijn dan de helft van het totale aantal bestuurders. Verder moet het directiecomité zijn aantal leden binnen de perken houden om ervoor te zorgen dat dit comité effectief werkt, en met de vereiste flexibiliteit.

Vermits alle leden van het directiecomité geacht worden effectieve leiders te zijn, gelden criteria inzake geschiktheid bovenop de geschiktheidscriteria die worden opgelegd aan alle bestuurders in het algemeen. De beslissing of een lid van het directiecomité al dan niet geschikt is, behoort tot de bevoegdheden van de raad van bestuur, op schriftelijke en gemotiveerde aanbeveling van het governance and nomination committee. Deze beslissing is het voorwerp van een daarna uitgevoerde, onafhankelijke geschiktheidsbeoordeling door de relevante toezichthouder.

Samenstelling

Op 3 maart 2016 was het directiecomité als volgt samengesteld:

JADOT Maxime

Uitvoerend bestuurder; voorzitter van het directiecomité sinds 1 maart 2011

DIERCKX Filip

Uitvoerend bestuurder; vicevoorzitter van het directiecomité

MENNICKEN Thomas

Uitvoerend bestuurder

VANDEKERCKHOVE Peter

Uitvoerend bestuurder

BEAUVOIS Didier

Uitvoerend bestuurder

Bezoldiging

Wij verwijzen naar de informatie over bezoldiging zoals hoger verduidelijkt voor de raad van bestuur.

Andere comités van de raad van bestuur

Artikel 27 van de Bankwet bepaalt dat de raad van bestuur vanaf 1 januari 2015 vier comités van de raad van bestuur dient op te richten. Tijdens zijn vergadering van 10 december 2014 besloot de raad van bestuur, op basis van een aanbeveling van het governance, nomination and remuneration committee, "...om het ARCC en het GNRC op te heffen en een Auditcomité, een Riskcomité, een Remuneratiecomité en een Governance & Nomination Committee op te richten die moeten handelen conform de comités waaraan wordt gerefereerd in artikelen 28 tot 31 van de Bankwet..." De raad van bestuur keurde de samenstelling van deze vier comités goed.

Het bestaan van deze comités beperkt geenszins de bevoegdheid van de raad om indien en wanneer nodig nog meer comités ad hoc op te richten met het oog op specifieke aangelegenheden. Elk bestuurscomité heeft een adviserende rol ten aanzien van de raad van bestuur. De benoeming van comitéleden steunt op (i) hun specifieke bekwaamheden en ervaring, naast de algemene basiscompetenties die vereist zijn voor bestuursleden, en (ii) de noodzaak dat elk comité, als groep, beschikt over de bekwaamheden en de ervaring die nodig zijn om zijn taken te vervullen.

De oprichting, samenstelling, verantwoordelijkheden en werking van de hoger genoemde bestuurscomités beantwoorden aan de Code.

Vanaf 1 januari 2015 werken de vier hoger geïdentificeerde comités volgens onderstaande organisatie.

Auditcomité (AC)

In overeenstemming met artikel 27 van de Bankwet is BNP Paribas Fortis verplicht een afzonderlijk auditcomité op te richten om de raad van bestuur bij te staan bij auditgerelateerde kwesties. Vóór de Bankwet van kracht werd, was het auditcomité een onderdeel van het 'audit, risk and compliance committee' ('ARCC').

Rol en verantwoordelijkheden

De bevoegdheden van het auditcomité worden uiteengezet in de Bankwet en hierna opgesomd: financiën, interne controle en risicobeheer, interne audit en externe audit. Het auditcomité zal de raad van bestuur op diens verzoek bijstaan (en aanbevelingen formuleren) bij alle kwesties met betrekking tot audit en boekhouding.

Criteria voor lidmaatschap

De lidmaatschapscriteria voor bestuurders-comitéleden zijn gelijkaardig aan die voor de andere bestuurders.

Verder moet het auditcomité in zijn geheel over de nodige deskundigheden en vaardigheden op het domein van audit en boekhouding beschikken om zijn opdrachten te vervullen. Van de voorzitter van het auditcomité wordt verwacht dat hij voldoet aan de geschiktheidscriteria die gelden voor niet-uitvoerende bestuurders, maar ook aan de vereisten die worden uiteengezet in zijn/haar functieprofiel. Voor de leden van het auditcomité gelden geen bijzondere aanvullende geschiktheidsvereisten naast de vereisten voor niet-uitvoerend bestuurders in het algemeen, behoudens wat hierna volgt: ten minste één (1) lid van het auditcomité moet expertise hebben op het domein van audit en boekhouding. Beide onafhankelijke bestuurders die momenteel in het auditcomité van BNP Paribas Fortis zetelen, voldoen aan deze regel.

Het governance and nomination committee zal beoordelen of al dan niet wordt voldaan aan de geschiktheidsvereisten die gelden voor de voorzitter van het auditcomité. Vervolgens moet de potentiële voorzitter van het auditcomité een geschiktheidsbeoordeling vanwege de relevante toezichthouder ondergaan. Voor andere leden van het auditcomité is geen bijzondere bijkomende geschiktheidsbeoordeling vereist.

Samenstelling

Het auditcomité bestaat uit minstens drie (3) niet-uitvoerende bestuurders. Minstens één (1) van hen is een onafhankelijke bestuurder in de zin van artikel 526ter van het Wetboek van Vennootschappen.

De voorzitter van het auditcomité is ofwel de voorzitter van de raad van bestuur, ofwel een andere niet-uitvoerende bestuurder.

De voorzitter van het auditcomité, die een onafhankelijke bestuurder moet zijn, vergadert op regelmatige basis met de voorzitters van de auditcomités van de belangrijkste entiteiten binnen de gecontroleerde perimeter van BNP Paribas Fortis.

Samenstelling op 3 maart 2016:

- Dirk Boogmans (niet-uitvoerende, onafhankelijke bestuurder), voorzitter
- Antoinette d'Aspremont Lynden (niet-uitvoerende, onafhankelijke bestuurder)
- Thierry Varène (niet-uitvoerende bestuurder)

Aanwezigheid op vergaderingen

Het auditcomité vergaderde in 2015 vijf (5) keer. De aanwezigheid was als volgt:

Lid van het comité	Aantal bijgewoonde vergaderingen
BOOGMANS, Dirk	5
d'ASPREMONT LYNDEN, Antoinette	5
VARENE, Thierry	2

Bezoldiging

Informatie over de bezoldiging voor 2015, ook voor de leden van het auditcomité, betaald en betaalbaar door BNP Paribas Fortis, is te vinden in nota 8.f 'Bezoldigingen en voordelen aan de bedrijfsleiders van BNP Paribas Fortis' van de Geconsolideerde Jaarrekening van BNP Paribas Fortis. Deze nota moet als het remuneratieverslag worden beschouwd overeenkomstig Bepaling 7.2 van de Code.

Riskcomité (RC)

In overeenstemming met artikel 27 van de Bankwet is BNP Paribas Fortis verplicht een afzonderlijk riskcomité op te richten om de raad van bestuur bij te staan bij risico- en risicogerelateerde kwesties. Vóór de Bankwet van kracht werd, was het riskcomité een onderdeel van het ARCC.

Rol en verantwoordelijkheden

Het riskcomité zal de raad van bestuur op diens verzoek bijstaan (en aanbevelingen formuleren) bij alle risico- en risicogerelateerde kwesties. Daarnaast worden verscheidene speciale bevoegdheden van het Riskcomité uiteengezet in artikel 29 van de Bankwet en hierna opgesomd: (i) risicotolerantie, (ii) prijsbepaling en (iii) remuneratiebeleid.

Criteria voor lidmaatschap

De lidmaatschapscriteria voor bestuurders-comitéleden zijn gelijkaardig aan die voor de andere bestuurders.

Bovenop de geschiktheidscriteria voor niet-uitvoerende bestuurders dienen alle leden van het riskcomité individueel te beschikken over de vereiste kennis, expertise, ervaring en vaardigheden om in staat te zijn de uitdagingen inzake risicotolerantie, risicostrategie en risicobeheer van BNP Paribas Fortis aan te gaan en om actief deel te nemen aan het vervullen van alle plichten van het riskcomité. De voorzitter van het riskcomité moet voldoen aan dezelfde geschiktheidsvereisten als de andere leden van het riskcomité, en wordt daarnaast geacht ook te voldoen aan de vereisten die worden uiteengezet in zijn/haar functieprofiel.

Het governance and nomination committee zal beoordelen of al dan niet wordt voldaan aan de geschiktheidsvereisten die gelden voor de leden en de voorzitter van het riskcomité. Voor deze evaluatie zal het governance and nomination committee rekening houden met het inductieprogramma dat BNP Paribas Fortis elk nieuw lid van het riskcomité aanbiedt. Daarna moet

de potentiële voorzitter van het riskcomité een geschiktheidsbeoordeling vanwege de relevante toezichthouder ondergaan. Voor andere leden van het riskcomité is geen bijzondere bijkomende geschiktheidsbeoordeling vereist.

Samenstelling

Het riskcomité bestaat uit minstens drie (3) niet-uitvoerende bestuurders. Minstens één (1) van hen is een onafhankelijke bestuurder in de zin van artikel 526ter van het Wetboek van Vennootschappen.

De voorzitter van het riskcomité is ofwel de voorzitter van de raad van bestuur, ofwel een andere niet-uitvoerende bestuurder.

Samenstelling op 3 maart 2016:

- Dirk Boogmans (niet-uitvoerende, onafhankelijke bestuurder), voorzitter
- Antoinette d'Aspremont Lynden (niet-uitvoerende, onafhankelijke bestuurder)
- Thierry Varène (niet-uitvoerende bestuurder)

Aanwezigheid op vergaderingen:

Het riskcomité vergaderde in 2015 vijf (5) keer. De aanwezigheid was als volgt:

Lid van het comité	Aantal bijgewoonde vergaderingen
BOOGMANS, Dirk	5
d'ASPREMONT LYNDEN, Antoinette	5
VARENE, Thierry	2

Bezoldiging

Informatie over de bezoldiging voor 2015, ook voor de leden van het riskcomité, betaald en betaalbaar door BNP Paribas Fortis, is te vinden in nota 8.f 'Bezoldigingen en voordelen aan de bedrijfsleiders van BNP Paribas Fortis' van de Geconsolideerde Jaarrekening van BNP Paribas Fortis. Deze nota moet als het remuneratieverslag worden beschouwd overeenkomstig Bepaling 7.2 van de Code.

Governance and nomination committee (GNC)

In overeenstemming met artikel 27 van de Bankwet is BNP Paribas Fortis verplicht een afzonderlijk governance and nomination committee op te richten om de raad van bestuur bij te staan bij benoemings- en benoemingsgerelateerde kwesties. Vóór de Bankwet van kracht werd, was het governance and nomination committee een onderdeel van het governance, nomination and remuneration committee.

Rol en verantwoordelijkheden

De bevoegdheden van het governance and nomination committee worden uiteengezet in de Bankwet en in de reglementen van de Nationale Bank van België. Deze stellen onder meer dat dit comité in staat moet zijn een wijs en onafhankelijk oordeel uit te spreken over de samenstelling en werking van de raad van bestuur en andere beheersorganen van BNP Paribas Fortis en specifiek over de individuele en collectieve expertise van hun leden, hun integriteit, reputatie, onafhankelijkheid van denken en beschikbaarheid.

Criteria voor lidmaatschap

De lidmaatschapscriteria voor bestuurders-comitéleden zijn gelijkwaardig aan die voor de andere bestuurders.

Het governance and nomination committee in zijn geheel moet over de noodzakelijke deskundigheden en competenties beschikken op het domein van governance en benoemingsregels in de Belgische banksector. Verder wordt van de voorzitter van het governance and nomination committee verwacht dat hij voldoet aan de geschiktheidsvereisten voor niet-uitvoerende bestuurders en daarnaast ook aan alle vereisten die uiteengezet worden in zijn/haar functieprofiel. Voor andere leden van het governance and nomination committee gelden geen bijzondere bijkomende individuele geschiktheidsvereisten.

Het governance and nomination committee beoordeelt of al dan niet wordt voldaan aan de geschiktheidsvereisten die gelden voor de voorzitter van het comité. Daarna moet de potentiële voorzitter van het governance and nomination committee een geschiktheidsbeoordeling vanwege de relevante toezichthouder ondergaan. Voor andere leden van het governance and nomination committee is geen bijzondere bijkomende geschiktheidsbeoordeling vereist.

Samenstelling

Het governance and nomination committee bestaat uit minstens drie (3) niet-uitvoerende bestuurders. Minstens één (1) van hen is een onafhankelijke bestuurder in de zin van artikel 526ter van het Wetboek van Venootschappen.

De voorzitter van het governance and nomination committee is ofwel de voorzitter van de raad van bestuur, ofwel een andere niet-uitvoerende bestuurder.

Samenstelling op 3 maart 2016:

- Herman Daems, (niet-uitvoerend bestuurder), voorzitter
- Sophie Dutordoir (niet-uitvoerend, onafhankelijk bestuurder)
- Thierry Laborde (niet-uitvoerend bestuurder)

Aanwezigheid op vergaderingen

Het governance and nomination committee vergaderde in 2015 zeven (7) keer. De aanwezigheid was als volgt:

Lid van het comité	Aantal bijgewoonde vergaderingen
DAEMS, Herman	7
DUTORDOIR, Sophie	7
LABORDE, Thierry (vanaf 19 november 2015)	1

Bezoldiging

Informatie over de bezoldiging voor 2015, ook voor de leden van het governance and nomination committee, betaald en betaalbaar door BNP Paribas Fortis, is te vinden in nota 8.f 'Bezoldigingen en voordelen aan de bedrijfsleiders van BNP Paribas Fortis' van de Geconsolideerde Jaarrekening van BNP Paribas Fortis. Deze nota moet als het remuneratieverslag worden beschouwd overeenkomstig Bepaling 7.2 van de Code.

Remuneratiecomité (RemCo)

In overeenstemming met artikel 27 van de Bankwet is BNP Paribas Fortis verplicht een afzonderlijk remuneratiecomité op te richten om de raad van bestuur bij te staan bij bezoldigings(gerelateerde) kwesties. Vóór de Bankwet van kracht werd, was het remuneratiecomité een onderdeel van het governance, nomination and remuneration committee.

Rol en verantwoordelijkheden

De bevoegdheden van het remuneratiecomité worden uiteengezet in de Bankwet en stipuleren onder meer dat dit comité in staat moet zijn een wijs en onafhankelijk oordeel uit te spreken over bezoldigingsbeleid, beloningspraktijken en gerelateerde incentives, rekening houdend met risicocontrole, behoeften aan nettokapitaal en liquiditeitspositie.

Criteria voor lidmaatschap

Bovenop de geschiktheidscriteria voor niet-uitvoerende bestuurders dient de voorzitter van het remuneratiecomité te voldoen aan de vereisten die worden uiteengezet in zijn/haar functieprofiel. Er gelden geen bijzondere bijkomende geschiktheidsvereisten voor andere leden van het remuneratiecomité.

Het governance and nomination committee beoordeelt of al dan niet wordt voldaan aan de geschiktheidsvereisten die gelden voor de voorzitter van het remuneratiecomité. Daarna moet de potentiële voorzitter van dit comité een geschiktheidsbeoordeling vanwege de relevante toezichthouder ondergaan. Voor andere leden van het remuneratiecomité is geen bijzondere bijkomende geschiktheidsbeoordeling vereist.

Samenstelling

Het remuneratiecomité bestaat uit minstens drie (3) niet-uitvoerende bestuurders. Minstens één (1) van hen is een onafhankelijke bestuurder in de zin van artikel 526ter van het Wetboek van Vennootschappen. Het comité moet zodanig samengesteld zijn dat het in staat is een wijs en onafhankelijk oordeel uit te spreken over het bezoldigingsbeleid, beloningspraktijken en gerelateerde incentives, rekening houdend met risicocontrole, behoeften aan nettokapitaal en liquiditeitspositie.

De voorzitter van het remuneratiecomité is ofwel de voorzitter van de raad van bestuur, ofwel een andere niet-uitvoerende bestuurder.

Samenstelling op 3 maart 2016:

- Herman Daems, (niet-uitvoerende bestuurder), voorzitter
- Sophie Dutordoir (niet-uitvoerende, onafhankelijk bestuurder)
- Thierry Laborde (niet-uitvoerende bestuurder)

Aanwezigheid op vergaderingen

Het Remuneratiecomité vergaderde in 2015 vijf (5) keer. De aanwezigheid was als volgt:

Lid van het comité	Aantal bijgewoonde vergaderingen
DAEMS, Herman	5
DUTORDOIR, Sophie	5
LABORDE, Thierry (vanaf 19 november 2015)	0

Bezoldiging

Informatie over de bezoldiging voor 2015, ook voor de leden van het remuneratiecomité, betaald en betaalbaar door BNP Paribas Fortis, is te vinden in nota 8.f 'Bezoldigingen en voordelen aan de bedrijfsleiders van BNP Paribas Fortis' van de Geconsolideerde Jaarrekening van BNP Paribas Fortis. Deze nota moet als het remuneratieverslag worden beschouwd overeenkomstig Bepaling 7.2 van de Code.

Executive committee

Er werd een 'executive committee' ('uitvoeren comité') opgericht met als opdracht het directiecomité indien en wanneer nodig te assisteren en te adviseren in de uitvoering van zijn rol en verantwoordelijkheden.

Het executive committee bestaat momenteel uit veertien (14) leden, onder wie de vijf (5) uitvoerend bestuurders die samen het Directiecomité vormen, naast negen (9) hoofden van de businesses en de supportfuncties:

Maxime JADOT

Uitvoerend bestuurder, voorzitter van het directiecomité / executive committee, en chief executive officer

Filip DIERCKX

Uitvoerend bestuurder, vicevoorzitter van het directiecomité / executive committee en chief operating officer (group functions)

Thomas MENNICKEN

Uitvoerend bestuurder, lid van het executive committee en verantwoordelijk voor corporate and investment banking

Peter VANDEKERCKHOVE

Uitvoerend bestuurder, lid van het executive committee, verantwoordelijk voor retail and private banking

Didier BEAUVOIS

Uitvoerend bestuurder, lid van het executive committee, chief risk officer

Bert VAN ROMPAEY

Lid van het executive committee, verantwoordelijk voor human resources

Vincent BERNARD

Lid van het executive committee, chief financial officer

Olivier DE BROQUEVILLE

Lid van het executive committee, verantwoordelijk voor investment solutions

Yvan DE COCK

Lid van het executive committee, verantwoordelijk voor corporate and public banking

Hilde DUSON

Lid van het executive committee, chief compliance officer

Michael ANSEEUW

Lid van het executive committee, chief retail banking

Paul THYSENS

Lid van het executive committee, chief information officer

Stéphane VERMEIRE

Lid van het executive committee, chief private banking and wealth management

Sandra WILIKENS

Lid van het executive committee, secretaris-generaal

3. Interne controleprocedures

Taken en verantwoordelijkheden bij het voorbereiden en opstellen van boekhoudkundige en financiële informatie

Het Finance-departement, onder de bevoegdheid van de Chief Executive Officer, is verantwoordelijk voor het voorbereiden en produceren van boekhoudkundige en financiële informatie. Deze verantwoordelijkheid is verder gedefinieerd in een Charter en omvat het volgende:

- het definiëren van de grondslagen voor financiële verslaggeving, alsook de principes en standaarden voor managementinformatie;
- het voorbereiden van boekhoudkundige informatie en het opmaken van de wettelijk vereiste rapportering;
- het produceren van informatie betreffende solvabiliteit- en liquiditeitsratio's, het berekenen van de ratio's en het opmaken van de wettelijk vereiste rapportering;
- het voorbereiden van managementinformatie (reële en budgetcijfers) en het voorzien van de nodige ondersteuning voor het financiële beleid;
- het beheren van de risico's gerelateerd aan de boekhoudkundige en financiële informatie (resultaat, balans, solvabiliteit, liquiditeit) door het definiëren en implementeren van een permanent operationeel controlesysteem;
- het beheren van de architectuur, het ontwerp en het in gebruik nemen van het financiële informatiesysteem (resultaat, balans, solvabiliteit, liquiditeit);
- het beheren van de organisatie en het operationeel uitvoeren van alle activiteiten die gerelateerd zijn aan het Finance-departement.

Productie van boekhoudkundige en financiële informatie

Rapporteringsbeleid en -regels

De lokale jaarrekening van elke entiteit wordt opgesteld in overeenstemming met de lokale boekhoudkundige beginselen (GAAP), terwijl de Geconsolideerde Jaarrekening van BNP Paribas Fortis wordt opgesteld in overeenstemming met de IFRS-regels (International Financial Reporting Standards) die aanvaard werden door de Europese Unie.

Binnen het departement Finance, bepaalt het Accounting & Reporting (A&R)-team, op basis van de IFRS-regels die aanvaard werden door de Europese Unie, de grondslagen voor de financiële verslaggeving die van toepassing zijn op alle entiteiten van BNP Paribas Fortis. Deze zijn afgestemd op de grondslagen voor financiële verslaggeving van de groep BNP Paribas. Het A&R-team volgt de veranderingen in de regelgeving op en bepaalt de interne grondslagen voor financiële verslaggeving, die aangepast zijn aan de activiteiten van BNP Paribas Fortis. Een handboek met de boekhoudkundige instructies van de groep BNP Paribas is beschikbaar, samen met aanvullende documentatie en richtlijnen met betrekking tot de specifieke producten en activiteiten van BNP Paribas Fortis. Dat IFRS-handboek is ter beschikking van alle boekhoudkundige en rapporteringsteams. Het wordt regelmatig aangepast aan veranderingen in de regelgeving. Het A&R-team voert ook specifieke boekhoudkundige analyses uit op verzoek van lokale entiteiten en businesses.

Het departement Financieel Management stelt de management-rapporteringsregels op.

De financiële grondslagen betreffende solvabiliteit worden opgesteld door Risk management en deze gelinkt aan liquiditeit door ALM – Treasury.

Het proces voor het voorbereiden van informatie

Er zijn twee afzonderlijke rapporteringskanalen die betrekking hebben op het proces voor het voorbereiden van informatie:

- Financiële boekhoudgegevens: de specifieke verantwoordelijkheid van het boekhoudkundig rapporteringskanaal is te zorgen voor de financiële en analytische boekhouding van de entiteiten en het opstellen van de geconsolideerde jaarrekening van BNP Paribas Fortis, conform met de financiële grondslagen en standaarden. Er wordt solvabiliteits- en liquiditeitsinformatie opgesteld, die consistent moet zijn met de boekhouding op elk niveau. Dit kanaal certificeert de betrouwbaarheid van de boekhoudgegevens via een intern certificeringsproces (zoals verder beschreven);
- Analytische boekhoudgegevens: dit kanaal stelt de analytische informatie op (van de divisies/ operationele entiteiten/ businesses gebaseerd op de gegevens per entiteit) die relevant is voor het economische management van de activiteiten met naleving van de interne principes en standaarden. Het waarborgt de overeenstemming van de managementgegevens met de boekhoudgegevens op elk niveau. Dit kanaal is ook verantwoordelijk voor het opstellen en analyseren van de solvabiliteits- en liquiditeitsratio's.

Groep Finance ontwikkelt, verspreidt en beheert de rapporteringstools van deze twee rapporteringskanalen. Deze tools werden ontwikkeld om informatie te verstrekken aan de hele BNP Paribas Groep, rekening houdend met de doelstellingen van beide kanalen en hun complementariteit. Groep Finance promoot het gebruik van standaard boekhoudsystemen in de entiteiten binnen de Groep. Deze systemen worden ontwikkeld op Groepsniveau en worden geleidelijk aan in gebruik genomen. Gemeenschappelijke systemen bevorderen de informatie-uitwisseling en vergemakkelijken de implementatie van functie-overschrijdende projecten in de context van gedeelde boekhoudplatformen en synthese binnen de Groep.

Voor de voorbereiding van liquiditeitsgegevens past de bank het principe toe om interne managementgegevens te integreren met de gegevens die nodig zijn voor de wettelijke rapportering. Het raamwerk voor liquiditeitsrapportering omvat verder:

- een beheersmodel waar Finance, ALM-treasury en risk management toe bijdragen;
- toe te passen grondslagen en methodologieën zoals vereist door de regelgeving;
- specifieke tools voor datacollectie en de productie van interne en wettelijk vereiste rapporteringen.

Dit systeem zorgt voor de productie van de LCR en NSFR rapportering.

Permanente controle van boekhoud- en financiële informatie

Interne controle binnen het Finance-departement

De interne controle in Finance wordt toevertrouwd aan gespecialiseerde teams die worden ondersteund door specifieke tools, die boekhoudcontroles en andere permanente operationele controlegebieden omvatten.

Deze teams verzekeren op permanente basis de betrouwbaarheid van de processen voor de productie en validatie van de financiële gegevens van BNP Paribas Fortis, en zien toe op de naleving van de wettelijke en prudentiële rapporteringsvereisten. Andere activiteiten zijn onder meer het onderhouden van contacten met externe auditors en ervoor zorgen dat hun aanbevelingen correct worden geïmplementeerd, het toezicht op het certificeringsproces binnen BNP Paribas Fortis, en de controle op de waardering van financiële instrumenten.

Intern certificeringsproces

BNP Paribas Fortis houdt toezicht op het boekhoudkundige en financiële rapporteringsrisico via een certificeringsproces, dat rapporteert over de kwaliteit van de informatie verstrekt in het MATISSE-rapporteringssysteem. De resultaten van het certificeringsproces worden elk kwartaal voorgesteld aan het Audit Committee van BNP Paribas Fortis en maken integraal deel uit van het boekhoudproces.

Als algemene regel bepaald door de groep BNP Paribas, dient elke entiteit die via het MATISSE-systeem een rapporteringspakket indient, elk kwartaal de betrouwbaarheid van dat pakket te certificeren via de toepassing FACT (Finance Accounting Control Tool), een toepassing die bedoeld is om het certificeringsproces in de groep BNP Paribas te ondersteunen. Certificaten bestaan uit gestandaardiseerde vragen waarin de voornaamste boekhoudkundige en financiële risicodomeinen aan bod komen.

Permanente controle binnen Finance verzekert de CFO, het Audit Committee van BNP Paribas Fortis, de externe auditors en de Nationale Bank van België, dat de interne controlemaatregelen afdoend worden nageleefd.

Het certificeringsproces omvat:

- een certificering dat de gerapporteerde boekhoudkundige gegevens betrouwbaar zijn en voldoen aan de grondslagen voor financiële verslaggeving van BNP Paribas Fortis;
- een certificering dat het interne controlesysteem voor de boekhouding, bedoeld om de kwaliteit van de boekhoudkundige gegevens te verzekeren, doeltreffend werkt.

Dit interne certificeringsproces maakt deel uit van het algemene systeem van permanent toezicht. Het stelt het Finance-departement van BNP Paribas Fortis, dat verantwoordelijk is voor de opstelling en de kwaliteit van de Geconsolideerde Jaarrekening van BNP Paribas Fortis, in staat zich te informeren over alle incidenten die verband houden met de opstelling van de Jaarrekening en toezicht te houden op de correctieve maatregelen genomen door de boekhoudkundige entiteiten en, indien nodig, de gepaste voorzieningen te boeken. Wat BNP Paribas Fortis in België betreft, wordt het certificeringsproces ondersteund door een uitgebreide reeks subcertificaten die alle activiteiten dekken die boekhoudkundige en financiële risico's voor het bedrijf kunnen inhouden.

Het certificeringssysteem wordt ook gebruikt in overleg met risk management voor informatie die deel uitmaakt van de prudentiële rapportering over het kredietrisico en de solvabiliteitsratio's. De betrokken medewerkers bevestigen dat de rapporten conform zijn met de normen en procedures en dat de gebruikte gegevens kwaliteitsvol zijn. Verder beschrijven zij de resultaten van de controles in de verschillende stadia van de productie van de verslagen, inclusief de reconciliatie van de boekhoudkundige gegevens met de aan het kredietrisico gerelateerde gegevens. Volgens dezelfde principes werd een certificeringssysteem geïnstalleerd voor liquiditeitsgegevens. De betrokken medewerkers rapporteren over de naleving van de normen en de resultaten van de belangrijkste controles die de kwaliteit van de rapportering waarborgen.

Controle op de waardering van financiële instrumenten en op het gebruik van deze waardering bij de resultaatsbepaling van markttransacties en de boekhoudrapportering

Het Finance-departement delegeert het bepalen van en de controle op de marktwaardes of modellen van financiële instrumenten aan de verschillende departementen die betrokken zijn bij het waarderen van financiële instrumenten als onderdeel van het toezicht op marktrisico's en managementgegevens. Het Finance-departement behoudt evenwel het overzicht over de nauwkeurigheid van deze activiteiten.

Het doel van deze controleprocedures in het Finance-departement is:

- ervoor zorgen dat transacties waarbij financiële instrumenten betrokken zijn, correct worden geregistreerd in de financiële en managementgegevens van BNP Paribas Fortis;
- de kwaliteit garanderen van de waardering en rapportering van financiële instrumenten, die gebruikt worden bij zowel de opstelling van de financiële en analytische boekhouding als bij het beheer van en toezicht op markt- en liquiditeitsrisico's;
- ervoor zorgen dat resultaten van markttransacties nauwkeurig worden bepaald en correct worden geanalyseerd.

Periodieke controle – central accounting inspection team

Interne audit heeft een team van auditors (Central Accounting Inspection Team) die gespecialiseerd zijn in de boekhoudkundige en financiële audit. Dit weerspiegelt de strategie van de versterking van de auditcapaciteit in de boekhouding, zowel op technisch vlak als op het vlak van het beperken van boekhoudkundige risico's.

Haar actieplan is gebaseerd op de boekhoudkundige interne controle tools, die beschikbaar zijn voor BNP Paribas Fortis en het risico-evaluatie overzicht dat wordt opgesteld door de interne audit.

De belangrijkste doelstellingen van het team zijn de volgende:

- het vormen van een boekhoudkundig en financieel expertise-centrum om zo de capaciteit van de interne audit te versterken bij het uitvoeren van audits in deze domeinen;
- het identificeren en onderzoeken van risicogebieden binnen BNP Paribas Fortis.

Relaties met de commissarissen-revisoren

In 2015 bestond het college van commissarissen-revisoren uit:

- PwC Bedrijfsrevisoren bcvba, vertegenwoordigd door de heer Damien WALGRAVE;
- Deloitte Bedrijfsrevisoren, vertegenwoordigd door de heren Yves DEHOGNE en Bernard DEMEULEMEESTER.

De commissarissen-revisoren worden aangesteld door de algemene vergadering van aandeelhouders, op advies van het Audit Committee en op voorstel van de Raad van Bestuur en de ondernemingsraad.

Het college van commissarissen stelt elk boekjaar een rapport op waarin het de betrouwbaarheid van de Geconsolideerde Jaarrekening van BNP Paribas Fortis en haar dochterondernemingen beoordeelt.

De commissarissen-revisoren voeren ook specifieke procedures uit op de kwartaalrekeningen. Als onderdeel van hun wettelijke auditopdracht:

- onderzoeken zij alle belangrijke veranderingen in de grondslagen voor financiële verslaggeving en stellen ze hun aanbevelingen omtrent keuzes die een wezenlijke impact hebben voor aan het Audit Committee;
- leggen ze aan het betrokken departement en het Finance-departement hun bevindingen, opmerkingen en aanbevelingen voor om het interne controlesysteem te verbeteren ter voorbereiding van de boekhoudkundige en financiële informatie die onderzocht wordt tijdens hun audit.

Het Audit Committee van de Raad van Bestuur wordt ingelicht over keuzes inzake grondslagen voor financiële verslaggeving die een wezenlijke impact hebben op de Jaarrekening, zodat zij die keuzes aan de Raad van Bestuur kunnen voorleggen met het oog op een definitieve beslissing.

4. Belangenconflicten

BNP Paribas Fortis moet voldoen aan de wettelijke bepalingen inzake belangenconflicten uit het Wetboek van Vennootschappen, aan de bepalingen van de Bankwet en aan de essentie van een aantal circulaires van de Nationale Bank van België (NBB) die tot doel hebben belangenconflicten tussen BNP Paribas Fortis en zijn bestuurders of algemene directie te vermijden, onder andere in verband met uitgeoefende externe functies en verleende kredieten.

Verder past BNP Paribas Fortis een algemeen beleid en een gedragscode inzake belangenconflicten toe. Deze stellen dat het behalen van commerciële, financiële, professionele of persoonlijke doelstellingen de naleving van de volgende basisprincipes niet in de weg mogen staan:

1. Billijk, eerlijk en transparant handelen
2. Anderen respecteren
3. De wetgeving, de regelgeving en professionele normen naleven
4. Voorschriften naleven
5. In het belang van de klant handelen
6. Ervoor zorgen dat de marktintegriteit gerespecteerd wordt
7. Belangenconflicten beheren
8. Zich professioneel gedragen
9. De belangen van BNP Paribas Fortis beschermen
10. Elke vastgestelde onregelmatigheid melden.

Tot slot worden de bestuurders van BNP Paribas Fortis, in overeenstemming met de Bankwet, vóór hun formele aanstelling beoordeeld door de relevante toezichthouder. Vooraleer een aanstelling goed te keuren, voert de relevante toezichthouder een onderzoek uit dat ook controleert op de afwezigheid van bepaalde belangenconflicten.

BNP Paribas Fortis Geconsolideerde Jaarrekening 2015

Opgesteld in overeenstemming met International Financial
Reporting Standards zoals aanvaard binnen de Europese Unie

Resultatenrekening op 31 december 2015

In miljoenen euro's	Nota	Boekjaar 2015	Boekjaar 2014 ⁽¹⁾
Rentebaten	3.a	8 499	8 456
Rentelasten	3.a	(3 074)	(3 387)
Commissiebaten	3.b	2 421	2 445
Commissielasten	3.b	(810)	(804)
Nettowinsten of -verliezen op financiële instrumenten tegen reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening	3.c	135	151
Nettowinsten of -verliezen op voor verkoop beschikbare financiële activa en andere financiële activa niet gewaardeerd aan reële waarde	3.d	59	107
Overige baten	3.e	440	480
Overige lasten	3.e	(435)	(437)
NETTOBATEN VAN HET BANKBEDRIJF		7 235	7 011
Personeelskosten en kosten van personeelsvoordelen	7.a	(2 440)	(2 562)
Overige algemene bedrijfskosten		(1 766)	(1 731)
Bijzondere waardeverminderingen en afschrijvingen van materiële en immateriële vaste activa	5.n	(221)	(218)
BRUTOBEDRIJFSRESULTAAT		2 808	2 500
Risicokost	3.f	(431)	(283)
BEDRIJFSRESULTAAT		2 377	2 217
Aandeel in het nettoresultaat van ondernemingen waarop vermogensmutatie wordt toegepast		206	150
Nettowinsten/verliezen op overige vaste activa		151	(3)
Goodwill	5.o	-	-
RESULTAAT VOOR BELASTINGEN		2 734	2 364
Winstbelastingen	3.g	(718)	(701)
RESULTAAT VOOR WINST OP BEEINDIGDE BEDRIJFSACTIVITEITEN		2 016	1 663
Resultaat op beëindigde bedrijfsactiviteiten			
NETTORESULTAAT		2 016	1 663
waarvan minderheidsbelangen		441	417
RESULTAAT TOEWIJSBAAR AAN DE AANDEELHOUDERS		1 575	1 246

⁽¹⁾ Aangepast in overeenkomst met IFRIC 21 interpretatie (cf. nota's 1.a en 2.)

Overzicht van het nettoresultaat en wijzigingen van activa en verplichtingen opgenomen in het eigen vermogen

In miljoenen euro's	Boekjaar 2015	Boekjaar 2014 ⁽¹⁾
Nettoresultaat	2 016	1 663
Wijzigingen in de reële waarde van activa en verplichtingen opgenomen in het eigen vermogen	146	829
Elementen die zijn of kunnen geherclassificeerd worden naar de resultatenrekening	(126)	924
- Elementen met betrekking tot wisselkoersverschillen	(211)	104
waarvan uitgestelde belastingen	8	20
- Wijzigingen in de reële waarde van voor verkoop beschikbare financiële activa, inbegrepen deze geherclassificeerd als leningen en vorderingen	96	398
waarvan uitgestelde belastingen	(21)	(160)
- Wijzigingen in de reële waarde van voor verkoop beschikbare financiële activa opgenomen in het resultaat van de periode, inbegrepen deze geherclassificeerd als leningen en vorderingen	(5)	(25)
waarvan uitgestelde belastingen	4	7
- Veranderingen in de waarde van afdekkingsinstrumenten aangeduid als kasstroomafdekkingen	8	69
waarvan uitgestelde belastingen	8	(44)
- Veranderingen in de waarde van afdekkingsinstrumenten aangeduid als kasstroomafdekkingen opgenomen in het nettoresultaat	2	13
waarvan uitgestelde belastingen	-	(2)
- Elementen met betrekking tot ondernemingen waarop vermogensmutatie is toegepast	(16)	365
waarvan uitgestelde belastingen	8	(165)
Elementen die niet geherclassificeerd zullen worden naar de resultatenrekening	272	(95)
- Herwaarderings winsten (verliezen) met betrekking tot de vergoedingen na pensioenplannen	268	(77)
waarvan uitgestelde belastingen	(126)	29
- Elementen met betrekking tot ondernemingen waarop vermogensmutatie is toegepast	4	(18)
waarvan uitgestelde belastingen	(1)	9
TOTAAL	2 162	2 492
- Aandeel van de groep	1 734	1 759
- Aandeel van minderheidsbelangen	428	733

⁽¹⁾ Aangepast in overeenkomst met IFRIC 21 interpretatie (cf. nota's 1.a en 2.)

Balans op 31 december 2015

In miljoenen euro's	Nota	31 december 2015	31 december 2014 ⁽¹⁾
ACTIVA			
Kas, centrale banken en postgirorekeningen		16 505	10 758
Financiële instrumenten tegen reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening			
Handelseffecten	5.a	1 970	2 145
Leningen en terugkoopovereenkomsten	5.a	1 870	5 777
Portefeuille tegen reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening	5.a	1 946	2 038
Financiële derivaten aangehouden	5.a	7 180	9 728
Financiële hedgingderivaten	5.b	1 907	1 948
Voor verkoop beschikbare financiële activa	5.c	32 729	32 663
Leningen aan en vorderingen op kredietinstellingen	5.f	13 064	14 207
Leningen aan en vorderingen op klanten	5.g	176 640	166 851
Herwaarderingsreserve voor portefeuilles, afgedekt tegen renterisico		1 218	1 445
Financiële activa tot einde looptijd aangehouden	5.j	582	1 141
Actuele en uitgestelde belastingen	5.k	2 527	3 161
Overlopende rekeningen en overige activa	5.l	8 495	11 585
Deelnemingen in ondernemingen waarop de vermogensmutatie wordt toegepast	5.m	4 396	3 948
Vastgoedbeleggingen	5.n	125	147
Materiële vaste activa	5.n	2 034	1 889
Immateriële vaste activa	5.n	186	173
Goodwill	5.o	309	328
Activa aangehouden voor verkoop		-	5 274
TOTAAL ACTIVA		273 683	275 206
VERPLICHTINGEN			
Centrale banken en postgirorekeningen		1 175	337
Financiële instrumenten tegen reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening			
Handelseffecten	5.a	3 044	2 382
Leningen en terugkoopovereenkomsten	5.a	3 584	10 967
Portefeuille tegen reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening	5.a	5 355	6 250
Financiële derivaten aangehouden	5.a	5 095	7 448
Financiële hedgingderivaten	5.b	4 120	4 380
Schulden aan kredietinstellingen	5.f	22 609	15 472
Schulden aan klanten	5.g	176 161	167 800
Schuldbewijzen	5.i	11 133	12 063
Herwaarderingsreserve voor portefeuilles, afgedekt tegen renterisico		1 067	1 250
Actuele en uitgestelde belastingen	5.k	691	676
Overlopende rekeningen en overige verplichtingen	5.l	6 561	7 437
Voorzieningen voor risico's en kosten	5.p	3 957	4 281
Achtergestelde schulden	5.i	5 084	4 333
Verplichtingen aangehouden voor verkoop		-	4 735
TOTAAL VERPLICHTINGEN		249 636	249 811
EIGEN VERMOGEN			
<i>Kapitaal en reserves</i>		<i>9 605</i>	<i>9 605</i>
<i>Geconsolideerde reserves</i>		<i>6 787</i>	<i>8 518</i>
<i>Resultaat van het boekjaar, aandeel van de groep</i>		<i>1 575</i>	<i>1 246</i>
Totaal kapitaal, geconsolideerde reserves en resultaat van de periode, aandeel van de groep		17 967	19 369
Wijzigingen in activa en verplichtingen opgenomen in het eigen vermogen		787	886
Totaal aandeel van de groep		18 754	20 255
Reserves en resultaat van het jaar van minderheidsbelangen		5 146	4 966
Wijzigingen in activa en verplichtingen opgenomen in het eigen vermogen		147	174
Totaal minderheidsbelangen		5 293	5 140
TOTAAL GECONSOLIDEERD EIGEN VERMOGEN		24 047	25 395
TOTAAL VERPLICHTINGEN EN EIGEN VERMOGEN		273 683	275 206

⁽¹⁾ Aangepast in overeenkomst met IFRIC 21 interpretatie (cf. nota's 1.a en 2.).

Kasstroomoverzicht op 31 december 2015

In miljoenen euro's	Nota	Boekjaar 2015	Boekjaar 2014 ⁽¹⁾
Resultaat voor belastingen		2 734	2 364
Niet-monetaire elementen opgenomen in het nettoresultaat voor belastingen en andere aanpassingen van voortgezette activiteiten		1 779	(227)
Netto-afschrijvingen van materiële en immateriële vaste activa		285	283
Bijzondere waardevermindering op goodwill en overige vaste activa		(8)	(4)
Nettodotatie aan voorzieningen		318	261
Aandeel in het resultaat van ondernemingen waarop de vermogensmutatie wordt toegepast		(206)	(150)
Nettobaten uit investeringsactiviteiten		(114)	276
Nettobaten uit financieringsactiviteiten		1	1
Overige wijzigingen		1 503	(894)
Nettostijging met betrekking tot activa en verplichtingen voortkomend uit voortgezette operationele activiteiten		4 885	2 918
Nettostijging met betrekking tot verrichtingen met kredietinstellingen		8 383	3 927
Nettostijging (-daling) met betrekking tot cliëntenverrichtingen		(1 771)	1 430
Nettodaling met betrekking tot verrichtingen die andere financiële activa of verplichtingen beïnvloeden		(1 512)	(2 124)
Nettostijging (-daling) met betrekking tot verrichtingen die niet-financiële activa en verplichtingen beïnvloeden		(22)	26
Betaalde belastingen		(193)	(341)
NETTOSTIJGING IN GELDMIDDELEN VOORTVLOEIEND UIT VOORTGEZETTE OPERATIONELE ACTIVITEITEN		9 398	5 055
NETTOSTIJGING (-DALING) IN GELDMIDDELEN VOORTVLOEIEND UIT BEËINDIGDE OPERATIONELE ACTIVITEITEN		(98)	53
Nettostijging (-daling) met betrekking tot financiële activa en deelnemingen		129	(1 488)
Nettodaling met betrekking tot materiële en immateriële vaste activa		(448)	(324)
NETTODALING IN GELDMIDDELEN VOORTVLOEIEND UIT VOORTGEZETTE INVESTERINGSACTIVITEITEN		(319)	(1 812)
NETTODALING IN GELDMIDDELEN VOORTVLOEIEND UIT BEËINDIGDE INVESTERINGSACTIVITEITEN		(232)	(4)
Daling van kas en kasequivalenten met betrekking tot transacties met aandeelhouders		(3 312)	(507)
Daling van kas en kasequivalenten voortvloeiend uit andere financieringsactiviteiten		(777)	(1 826)
NETTODALING IN GELDMIDDELEN VOORTVLOEIEND UIT VOORTGEZETTE FINANCIERINGSACTIVITEITEN		(4 089)	(2 333)
NETTOSTIJGING IN GELDMIDDELEN VOORTVLOEIEND UIT BEËINDIGDE FINANCIERINGSACTIVITEITEN		-	64
EFFECT VAN WISSELKOERSSCHOMMELINGEN OP GELDMIDDELEN EN KASEQUIVALENTEN VAN VOORTGEZETTE ACTIVITEITEN		(152)	323
EFFECT VAN WISSELKOERSSCHOMMELINGEN OP GELDMIDDELEN EN KASEQUIVALENTEN VAN BEËINDIGDE ACTIVITEITEN		3	(7)
Bijkomende informatie			
Betaalde intresten		(3 285)	(3 516)
Ontvangen intresten		8 479	8 338
Betaalde/ontvangen dividenden		(3 269)	(635)
Saldo van geldmiddelen en kasequivalenten aan het begin van de periode van voortgezette activiteiten		11 519	10 386
<i>Kas, centrale banken en postgirorekeningen</i>		10 758	9 896
<i>Schulden aan centrale banken en de post</i>		(337)	(136)
<i>Direct opvraagbare leningen aan kredietinstellingen</i>	5.f	2 254	2 596
<i>Direct opvraagbare financieringen van kredietinstellingen</i>	5.f	(1 156)	(1 970)
<i>Vermindering van tegoeden en gelopen interesten op geldmiddelen en kasequivalenten</i>			
Saldo van geldmiddelen en kasequivalenten aan het eind van de periode van voortgezette activiteiten		16 377	11 519
<i>Kas, centrale banken en postgirorekeningen</i>		16 505	10 758
<i>Schulden aan centrale banken en de post</i>		(1 175)	(337)
<i>Direct opvraagbare leningen aan kredietinstellingen</i>	5.f	1 971	2 254
<i>Direct opvraagbare financieringen van kredietinstellingen</i>	5.f	(924)	(1 156)
<i>Vermindering van tegoeden en gelopen interesten op geldmiddelen en kasequivalenten</i>			
NETTOSTIJGING IN HET SALDO VAN GELDMIDDELEN EN KASEQUIVALENTEN VAN VOORTGEZETTE ACTIVITEITEN		4 858	1 133
Saldo van geldmiddelen en kasequivalenten aan het begin van de periode voor de beëindigde activiteiten		347	141
Saldo van geldmiddelen en kasequivalenten aan het eind van de periode voor de beëindigde activiteiten		-	347
NETTOSTIJGING (-DALING) VAN DE GELDMIDDELEN VOOR DE BEËINDIGDE ACTIVITEITEN		(347)	206

⁽¹⁾ Aangepast in overeenkomst met IFRIC 21 interpretatie (cf. nota's 1.a en 2.)

Overzicht van wijzigingen in het eigen vermogen tussen 1 januari 2014 en 31 december 2015

In miljoenen euro's	Kapitaal en reserves			Wijzigingen in activa en verplichtingen opgenomen in het eigen vermogen				Totaal eigen vermogen
	Gewone aandelen	Niet uitgekeerde reserves	Totaal	Wisselkoersverschillen	Voor verkoop beschikbare financiële activa en geherclassificeerd als leningen en vorderingen	Hedging-derivaten	Totaal	
Kapitaal en reserves per 1 januari 2014 ⁽¹⁾	9 605	8 775	18 380	(335)	502	116	283	18 663
Overige wijzigingen	-	220	220	-	-	-	-	220
Dividenden	-	(387)	(387)	-	-	-	-	(387)
Wijzigingen in activa en verplichtingen opgenomen in het eigen vermogen	-	(90)	(90)	(120)	650	73	603	513
Nettoresultaat van het boekjaar 2014	-	1 246	1 246	-	-	-	-	1 246
Kapitaal en reserves per 31 december 2014 ⁽¹⁾	9 605	9 764	19 369	(455)	1 152	189	886	20 255
Overige wijzigingen	-	17	17	-	-	-	-	17
Dividenden	-	(3 252)	(3 252)	-	-	-	-	(3 252)
Wijzigingen in activa en verplichtingen opgenomen in het eigen vermogen	-	258	258	(195)	102	(6)	(99)	159
Nettoresultaat van het boekjaar 2015	-	1 575	1 575	-	-	-	-	1 575
Kapitaal en reserves per 31 december 2015	9 605	8 362	17 967	(650)	1 254	183	787	18 754

⁽¹⁾ Aangepast in overeenkomst met IFRIC 21 interpretatie (cf. nota's 1.a en 2.).

Minderheidsbelangen tussen 1 januari 2014 en 31 december 2015

In miljoenen euro's	Kapitaal en reserves	Wijzigingen in activa en verplichtingen opgenomen in het eigen vermogen	Totaal minderheidsbelangen
Kapitaal en reserves per 1 januari 2014 ⁽¹⁾	4 955	(147)	4 808
Overige wijzigingen	(174)	-	(174)
Dividenden	(227)	-	(227)
Wijzigingen in activa en verplichtingen opgenomen in het eigen vermogen	(5)	321	316
Nettoresultaat van het boekjaar 2014	417	-	417
Kapitaal en reserves per 31 december 2014 ⁽¹⁾	4 966	174	5 140
Overige wijzigingen	(144)	-	(144)
Dividenden	(131)	-	(131)
Wijzigingen in activa en verplichtingen opgenomen in het eigen vermogen	14	(27)	(13)
Nettoresultaat van het boekjaar 2015	441	-	441
Kapitaal en reserves per 31 december 2015	5 146	147	5 293

⁽¹⁾ Aangepast in overeenkomst met IFRIC 21 interpretatie (cf. nota's 1.a en 2.).

Toelichting op de Geconsolideerde Jaarrekening 2015

Opgesteld in overeenstemming met International Financial
Reporting Standards zoals aanvaard binnen de Europese Unie

1 Samenvatting van de belangrijkste grondslagen voor financiële verslaggeving toegepast door BNP Paribas Fortis

1.a Toepasbare grondslagen voor financiële verslaggeving

1.a.1 Standaarden

De geconsolideerde jaarrekening van BNP Paribas Fortis werd opgemaakt volgens de internationale grondslagen voor financiële verslaggeving (International Financial Reporting Standards – IFRS), die aanvaard werden door de Europese Unie¹. Als zodanig werden enkele voorschriften van IAS 39 met betrekking tot hedge accounting niet opgenomen en hebben bepaalde teksten het goedkeuringsproces nog niet ondergaan.

Vanaf 1 januari 2015 past BNP Paribas Fortis IFRIC 21 “Heffingen van overheidswege” toe. Aangezien deze interpretatie een retrospectieve impact heeft, zijn de vergelijkbare financiële staten van 1 januari en 31 december 2014 aangepast zoals aangegeven in nota 2.

De introductie van andere standaarden, die verplicht van toepassing zijn vanaf 1 januari 2015, hebben geen impact op de Geconsolideerde Jaarrekening op 31 december 2015.

BNP Paribas Fortis heeft er niet voor geopteerd om nieuwe standaarden, wijzigingen en interpretaties die werden aanvaard door de Europese Unie en waarvan de toepassing in 2015 optioneel was, vervroegd toe te passen.

Informatie betreffende de omvang en aard van risico's gerelateerd tot de financiële instrumenten zoals vereist door IFRS 7 ‘Financiële instrumenten: informatievervalsing’ worden samen met de informatie over het wettelijk eigen vermogen vereist door IAS 1 ‘Presentatie van de Jaarrekening’ weergegeven in het hoofdstuk ‘Risicobeheer en solvabiliteit’ van het jaarverslag. Deze informatie maakt deel uit van de Geconsolideerde Jaarrekening van BNP Paribas Fortis.

1.a.2 Nieuwe standaarden, gepubliceerd maar nog niet van toepassing

IFRS 9 “Financiële instrumenten” werd gepubliceerd door de IASB (International Accounting Standards Board) in juli 2014 ter vervanging van IAS 39 “Financiële instrumenten: opname en waardering” en heeft betrekking op de classificatie en waardering van financiële instrumenten. De standaard bepaalt nieuwe principes voor de classificatie en waardering van financiële instrumenten, voor bijzondere waardeverminderingen op financiële activa en voor de hedge accounting in het algemeen (“micro hedge”).

IFRS 9 is verplicht voor verslagperiodes die starten op of na 1 januari 2018 maar moet eerst door de Europese Unie goedgekeurd worden voor toepassing in Europa.

De classificatie en waardering van financiële activa volgens IFRS 9 zal afhangen van het businessmodel voor het aanhouden van het actiefbestanddeel en van de kenmerken van de contractuele kasstromen van het instrument. Bij eerste opname zullen financiële activa gewaardeerd worden tegen geamortiseerde kostprijs, tegen reële waarde met waardeveranderingen in het eigen vermogen” of tegen reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening.

De toepassing van deze twee nieuwe criteria zal mogelijk leiden tot een wijziging van de classificatie en waardering van sommige financiële activa in vergelijking met IAS 39.

Investerings in effecten zoals aandelen zullen geklasseerd worden als instrumenten gewaardeerd tegen reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening, of optioneel als instrumenten tegen reële waarde met waardeveranderingen in het eigen vermogen.

De enige wijziging in IFRS 9 voor financiële verplichtingen heeft betrekking op de opname van de veranderingen in de reële waarde ten gevolge van het eigen kredietrisico voor passiva die gewaardeerd worden tegen reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening (mogelijkheid om te waarderen tegen reële waarde) die zullen opgenomen worden in het eigen vermogen en niet in de resultatenrekening.

IFRS 9 hanteert een nieuw model voor bijzondere waardeverminderingen op basis van verwachte kredietverliezen.

Volgens het model voor bijzondere waardeverminderingen in IAS 39 wordt een kredietverlies verantwoord wanneer er een objectieve aanwijzing is van waardevermindering. Voor tegenpartijen die individueel geen bijzondere waardevermindering hebben ondergaan wordt het risico beoordeeld op basis van portefeuilles met gelijkaardige karakteristieken en groepen van tegenpartijen. Op basis van gebeurtenissen sinds de aanvang van de leningen die een objectief bewijs vormen van waardevermindering zal op de volledige portefeuille een bijzondere waardevermindering van toepassing zijn. Daarnaast kan BNP Paribas Fortis aanvullende collectieve bijzondere waardeverminderingen aanleggen met betrekking tot een bepaalde economische sector of geografisch gebied die beïnvloed worden door uitzonderlijke economische gebeurtenissen.

¹ De volledige set van standaarden aanvaard door de Europese Unie kan geconsolideerd worden op de website van de Europese Commissie: http://ec.europa.eu/finance/accounting/index_en.htm#adopted-commission.

Volgens het nieuwe model van IFRS 9 voor bijzondere waardeverminderingen moet voor uitgegeven of verworven financiële instrumenten bij de eerste opname van het contract een voorziening voor 12 maanden verwachte kredietverliezen aangelegd worden (dit zijn de verliezen verwacht als gevolg van tot verlies leidende gebeurtenissen die zich binnen de 12 maanden na het einde van de verslagperiode kunnen voordoen).

Wanneer het kredietrisico in belangrijke mate is toegenomen sinds de initiële opname van het contract moeten verwachte kredietverliezen voor de volledige levensduur opgenomen worden (dit zijn de verliezen verwacht als gevolg van alle mogelijke tot verlies leidende gebeurtenissen die zich tijdens de looptijd van het financiële instrument kunnen voordoen).

Dit model zal van toepassing zijn op alle leningen en vorderingen die gewaardeerd worden tegen geamortiseerde kostprijs of tegen de reële waarde met waardeveranderingen in eigen vermogen, op verplichtingen uit hoofde van leningen, op financiële garanties die niet gewaardeerd worden tegen de reële waarde en op leasevorderingen.

Het nieuwe model voor hedge accounting IFRS 9 heeft als doel om de verslaggeving beter af te stemmen op het risicobeheer, voornamelijk door de uitbreiding van de instrumenten die in aanmerking komen als afdekkingsinstrument en door het schrappen van een aantal zeer strikte regels. Bij de eerste toepassing van IFRS 9 heeft BNP Paribas Fortis de keuze om hetzij de nieuwe bepalingen voor hedge

accounting toe te passen of de principes voor hedge accounting volgens IAS 39 te behouden tot een nieuwe standaard voor portefeuilleafdekking ("macro hedging") van toepassing wordt.

IFRS 9 bevat geen specifieke richtlijnen voor de afdekking van het renterisico op een portefeuille van financiële activa of verplichtingen. De bepalingen van IAS 39 voor deze portefeuilleafdekkingen, zoals goedgekeurd door de Europese Unie, blijven van toepassing.

BNP Paribas Fortis heeft projecten opgestart voor de toepassing van elk onderdeel van de standaard. Op dit ogenblik spitsen deze projecten zich toe op de analyse van de financiële activa met het oog op de classificatie en op de uitwerking van de methode volgens het nieuwe model voor bijzondere waardevermindering.

IFRS 15 "Opbrengsten uit contracten met klanten", gepubliceerd in mei 2014, zal een aantal standaarden en interpretaties met betrekking tot het boeken van opbrengsten vervangen (voornamelijk IAS 18 "Opbrengsten" en IAS 11 "Onderhanden projecten in opdracht van derden"). Deze standaard is niet van toepassing op opbrengsten uit leaseovereenkomsten, verzekeringscontracten of financiële instrumenten. Het model voorziet in 5 stappen om te bepalen wanneer en voor welk bedrag de inkomsten uit de gewone bedrijfsactiviteiten opgenomen moeten worden. IFRS 15 is verplicht voor verslagperiodes die starten op of na 1 januari 2018 maar moet eerst door de Europese Unie goedgekeurd worden voor toepassing in Europa.

1.b Segmentrapportering

Binnen de wettelijke en regelgevende / toezichthoudende scope van BNP Paribas Fortis ('controlekring') worden de aard en de financiële gevolgen van de bedrijfsactiviteiten die zij uitoefent en de economische omgevingen waarin zij opereert het best weergegeven door de volgende operationele segmenten:

- België
- Luxemburg
- Overige

Operationele segmenten zijn onderdelen van BNP Paribas Fortis:

- die bedrijfsactiviteiten uitoefenen waaruit opbrengsten kunnen worden gehaald en waarbij kosten kunnen worden gemaakt;
- de operationele resultaten ervan worden regelmatig doorgelicht door de Raad van Bestuur van de entiteit om beslissingen te nemen over de middelen die aan het segment moeten worden toegewezen en om de financiële prestaties ervan te beoordelen;

- waarover afzonderlijke financiële informatie beschikbaar is.

In de context van IFRS 8 Operationele segmenten, wordt de Raad van Bestuur van BNP Paribas Fortis beschouwd als de 'hoogstgeplaatste functionaris die belangrijke operationele beslissingen neemt' (Chief operating decision maker, CODM) die gezamenlijk toezicht houdt over de activiteiten, prestaties en middelen van BNP Paribas Fortis.

BNP Paribas Fortis organiseert en rapporteert, zoals vele andere bedrijven met diverse activiteiten, de financiële informatie naar de 'hoogstgeplaatste functionaris die belangrijke operationele beslissingen neemt' op meer dan één manier.

BNP Paribas Fortis en de wettelijke entiteiten die deel uitmaken van de Groep oefenen managementcontrole uit over de volledige wettelijke en regelgevende scope, de zogenaamde 'controlekring', met inbegrip van het opzetten van een geschikte governance-structuur en controleprocessen.

Binnen deze organisatiestructuur en in de context van de regelgevende scope ('controlekring') van BNP Paribas Fortis, zijn de hierboven vermelde segmenten in lijn met de kernprincipes en -criteria voor het bepalen van de operationele segmenten zoals gedefinieerd in IFRS 8, 'Operationele segmenten'.

Transacties of transfers tussen de bedrijfssegmenten gebeuren op basis van de gebruikelijke commerciële voorwaarden die ook voor niet-verbonden partijen gelden.

1.c Consolidatie

1.c.1 Consolidatiekring

De Geconsolideerde Jaarrekening van BNP Paribas Fortis bevat alle entiteiten waarover BNP Paribas Fortis exclusieve of gemeenschappelijke zeggenschap uitoefent of waarover BNP Paribas Fortis een invloed van betekenis uitoefent, met uitzondering van de entiteiten waarvan de consolidatie als niet materieel wordt beschouwd voor BNP Paribas Fortis. De consolidatie van een entiteit wordt als niet materieel beschouwd als aan geen van de volgende criteria niet wordt voldaan: een bijdrage van meer dan EUR 15 miljoen aan het geconsolideerd inkomen, van meer dan EUR 1 miljoen aan het geconsolideerd nettoresultaat voor belastingen en van meer dan EUR 500 miljoen aan het totaal van geconsolideerde activa. Entiteiten die aandelen aanhouden in geconsolideerde entiteiten worden eveneens geconsolideerd.

Dochterondernemingen worden geconsolideerd vanaf de datum waarop BNP Paribas Fortis effectieve zeggenschap heeft verkregen. Entiteiten onder tijdelijke controle worden mee opgenomen in de Geconsolideerde Jaarrekening tot de datum waarop ze verkocht worden.

1.c.2 Consolidatiemethodes

Ondernemingen onder de zeggenschap van BNP Paribas Fortis worden volledig geconsolideerd. BNP Paribas Fortis heeft zeggenschap over een dochteronderneming wanneer zij blootgesteld is aan of rechten heeft op veranderlijke opbrengsten uit hoofde van haar betrokkenheid bij de entiteit en zij de mogelijkheid heeft om deze opbrengsten via haar macht over de entiteit te beïnvloeden.

BNP Paribas Fortis oefent zeggenschap uit over een entiteit waarin stemrechten aangehouden worden, als zij direct of indirect over de meerderheid van de stemmen beschikt en er geen andere overeenkomsten bestaan die de macht uit deze stemrechten kunnen wijzigen.

Gestructureerde entiteiten zijn entiteiten die zo worden opgezet dat ze niet bestuurd worden door middel van stemrechten, bijvoorbeeld wanneer het beheer van de relevante activiteiten geregeld wordt via contractuele overeenkomsten en de stemrechten beperkt zijn tot het nemen van administratieve beslissingen. Deze entiteiten hebben vaak de volgende kenmerken of eigenschappen:

beperkte activiteiten, een beperkte en duidelijk omlinjnde doelstelling en een eigen vermogen dat ontoereikend is om hun activiteiten te financieren zonder achtergestelde financiële steun.

Het vaststellen van zeggenschap over gestructureerde entiteiten houdt rekening met de redenen die tot de oprichting van de entiteit hebben geleid, de risico's die eraan verbonden zijn en de mate waarin BNP Paribas Fortis aan de variabiliteit van deze risico's is blootgesteld. De beoordeling van zeggenschap houdt rekening met alle feiten en omstandigheden die BNP Paribas Fortis in staat kunnen stellen om door haar beslissingen de opbrengsten te beïnvloeden, zelfs indien deze beslissingen afhankelijk zijn van bepaalde omstandigheden of onzekere toekomstige gebeurtenissen.

Voor het vaststellen van zeggenschap houdt BNP Paribas Fortis enkel rekening met materiële rechten met betrekking tot de entiteit waarover zij zelf of derde partijen beschikken. Een recht is materieel als de houder over de praktische mogelijkheid beschikt dat recht uit te oefenen wanneer beslissingen over de relevante activiteiten zich opdringen.

Het bestaan van zeggenschap moet opnieuw beoordeeld worden als er zich veranderingen voordoen in de elementen die bepalend zijn voor zeggenschap.

Wanneer BNP Paribas Fortis houder is van contractueel bepaalde besluitvormingsrechten, bijvoorbeeld wanneer BNP Paribas Fortis optreedt als vermogensbeheerder, zal zij moeten bepalen of zij een principaal is dan wel een agent. In combinatie met het niveau van blootstelling aan de variabele opbrengsten kunnen deze besluitvormingsrechten er op wijzen dat BNP Paribas Fortis optreedt voor eigen rekening en dus zeggenschap uitoefent over deze entiteiten.

BNP Paribas Fortis heeft gezamenlijke zeggenschap als het een activiteit uitoefent met één of meerdere partners waarbij de zeggenschap gedeeld wordt op basis van een contractuele overeenkomst waarin bepaald wordt dat besluiten over de relevante activiteiten (die de opbrengsten van de activiteit aanzienlijk beïnvloeden) unanieme instemming vereisen van alle partijen. Wanneer de gezamenlijke zeggenschap uitgeoefend wordt door middel van een afzonderlijke juridische structuur die de partners

recht geeft op de netto-activa wordt de joint venture verwerkt volgens de vermogensmutatiemethode. Als de gezamenlijke zeggenschap niet uitgeoefend wordt onder de vorm van een afzonderlijke juridische structuur of als de partners rechten hebben op de activa en aansprakelijk zijn voor de verplichtingen die verband houden met de overeenkomst, zal BNP Paribas Fortis de activa, verplichtingen en opbrengsten en lasten waar zij recht op heeft verwerken volgens de toepasselijke IFRS standaarden.

Ondernemingen waarover BNP Paribas Fortis een invloed van betekenis uitoefent, worden verantwoord op basis van de vermogensmutatiemethode. Een invloed van betekenis is de bevoegdheid om deel te nemen in het beslissingsproces over de financiële en operationele beleid van de onderneming zonder zeggenschap uit te oefenen. Een invloed van betekenis wordt verondersteld te bestaan wanneer BNP Paribas Fortis, direct of indirect, 20% of meer van de stemrechten van de onderneming uitoefent. Belangen van minder dan 20% worden uitgesloten van de consolidatie tenzij ze een strategische investering vertegenwoordigen en BNP Paribas Fortis een invloed van betekenis uitoefent. Dit is van toepassing op ondernemingen ontwikkeld in samenwerking met andere groepen waarin BNP Paribas Fortis deelneemt aan strategische ondernemingsbeslissingen door de vertegenwoordiging in de Raad van Bestuur of een equivalent bestuursorgaan, invloed uitoefent op het operationeel management van de onderneming door het ter beschikking stellen van managementsystemen of managementpersoneel en technische assistentie levert om de ontwikkeling van de onderneming te ondersteunen.

Wijzigingen in de netto-activa van geassocieerde ondernemingen (ondernemingen die verantwoord worden op basis van de vermogensmutatiemethode) worden verantwoord in 'Deelnemingen in ondernemingen waarop de vermogensmutatie wordt toegepast' aan de actiefzijde van de balans en in de relevante onderdelen van het eigen vermogen toewijsbaar aan de aandeelhouders. Goodwill op geassocieerde ondernemingen is ook opgenomen onder 'Deelnemingen in ondernemingen waarop de vermogensmutatie wordt toegepast'.

Wanneer er indicatie is van bijzondere waardevermindering, zal het bedrag van de participatie die geconsolideerd wordt op basis van de vermogensmutatiemethode (met inbegrip van goodwill), onderworpen worden aan een bijzondere waardeverminderingstest waarbij de realiseerbare waarde (gelijk aan de hoogste waarde van de gebruikswaarde of de marktwaarde) vergeleken worden met de boekwaarde. Indien nodig zal er een bijzondere waardevermindering erkend worden in de geconsolideerde resultatenrekening onder 'Aandeel in het resultaat van ondernemingen waarop vermogensmutatie wordt toegepast' en dit kan nadien teruggedraaid worden.

Als het aandeel van BNP Paribas Fortis in het verlies van een geassocieerde onderneming gelijk is aan de boekwaarde van de investering in de geassocieerde onderneming of dit bedrag overtreft, dan stopt BNP Paribas Fortis de opname van haar aandeel in verdere verliezen. De belegging wordt verantwoord aan een waarde die nihil is. Verdere verliezen in de geassocieerde onderneming worden alleen verantwoord als BNP Paribas Fortis een in rechte afdwingbare of een feitelijke verplichting heeft of betalingen heeft verricht namens de geassocieerde onderneming.

Minderheidsbelangen worden afzonderlijk gepresenteerd in de geconsolideerde resultatenrekening en balans. Bij de berekening van minderheidsbelangen wordt rekening gehouden met het uitstaand cumulatief bedrag van preferente aandelen geclassificeerd als eigenvermogensinstrumenten en uitgegeven door dochterondernemingen, wanneer deze aandelen buiten BNP Paribas Fortis worden aangehouden.

Wat de volledig geconsolideerde fondsen betreft, aandelen in deze fondsen aangehouden door derden worden opgenomen als schulden tegen marktwaarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening, voor zover deze aandelen op het initiatief van de intekenaar aflosbaar zijn tegen de marktwaarde.

Voor transacties die geleid hebben tot een verlies van controle wordt elk aandeel dat BNP Paribas behoudt in het eigen vermogen gewaardeerd tegen de reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening.

Gerealiseerde resultaten op beleggingen in geconsolideerde ondernemingen worden verantwoord in de resultatenrekening onder de rubriek 'Netto winst op overige vaste activa'.

1.c.3 Consolidatieprocedures

De Geconsolideerde Jaarrekening wordt opgesteld op basis van eenvormige grondslagen voor financiële verslaggeving voor transacties met een gelijkaardige rapportering en andere gebeurtenissen onder gelijkaardige omstandigheden.

Eliminatie van intragroep saldi en transacties

Intragroep saldi voortvloeiend uit transacties tussen geconsolideerde ondernemingen en de transacties zelf (inclusief inkomen, uitgaven en dividenden) worden geëlimineerd. Winst en verliezen voortvloeiend uit intragroep verkopen van activa worden geëlimineerd uitgezonderd wanneer het verkocht actief een bijzondere waardevermindering heeft ondergaan. Niet-gerealiseerde winsten en verliezen inbegrepen in de waarde van voor verkoop beschikbare activa worden gehouden in de Geconsolideerde Jaarrekening.

Omrekening van jaarrekeningen uitgedrukt in vreemde valuta

De Geconsolideerde Jaarrekening van BNP Paribas Fortis wordt opgesteld in euro.

De jaarrekeningen van ondernemingen waarvan de functionele munt niet de euro is, worden omgerekend op basis van de slotkoersmethode. Op basis van deze methode worden alle activa en verplichtingen, monetair en niet-monetair, omgerekend tegen de contantwisselkoers op balansdatum. Baten en lasten worden omgerekend tegen de gemiddelde koers van de periode.

Dezelfde methode wordt toegepast op jaarrekeningen van ondernemingen die gevestigd zijn in economie met hyperinflatie, na aanpassing voor de effecten van inflatie door de toepassing van een algemene prijsindex.

Verschillen voortvloeiend uit de omrekening van balansposten en winst -en verlieselementen worden verantwoord in het eigen vermogen toewijsbaar aan de aandeelhouders onder 'Cumulatieve omrekeningsaanpassing' voor het deel dat toewijsbaar is aan de aandeelhouders en onder 'Minderheidsbelangen' voor het deel dat toewijsbaar is aan beleggers buiten de onderneming. Onder de optionele behandeling zoals toegelaten door IFRS 1 heeft BNP Paribas Fortis alle gecumuleerde omrekeningsverschillen toewijsbaar aan de aandeelhouders en aan de minderheidsbelangen op nul gezet in de openingsbalans van 1 januari 2004 door middel van een transfer naar ingehouden winsten.

Bij liquidatie of desinvestering van een deel van of alle belangen in een buitenlandse onderneming (buiten de eurozone) die leidt tot een wijziging in de aard van de investering (verlies van controle, van invloed van betekenis of van gezamenlijke controle zonder behoud van invloed van betekenis), wordt de in het eigen vermogen geregistreerde cumulatieve omrekeningsaanpassing, die is bepaald op basis van de stap-voor-stap consolidatiemethode, volledig overgedragen naar de resultatenrekening op het moment van de liquidatie of verkoop.

Indien het percentage van het aangehouden belang wijzigt zonder dat dit een wijziging in de aard van de investering met zich meebrengt, wordt de omrekeningsaanpassing verdeeld tussen het deel dat toewijsbaar is aan de aandeelhouders en het deel dat toewijsbaar aan de minderheidsbelangen voor zover de onderneming volledig geconsolideerd wordt. Voor ondernemingen die geconsolideerd worden volgens de vermogensmutatiemethode wordt het deel gelinkt aan de verkochte deelneming opgenomen in de resultatenrekening.

1.c.4 Bedrijfscombinaties en waardering van goodwill

Bedrijfscombinaties

Bedrijfscombinaties worden verantwoord op basis van de overnamemethode.

Onder deze methode worden de identificeerbare activa en verplichtingen van de overgenomen entiteit, gewaardeerd tegen de reële waarde op de overnamedatum. Uitgezonderd voor vaste activa geclassificeerd als activa aangehouden voor verkoop die worden gewaardeerd tegen reële waarde min verkoopkosten.

De voorwaardelijke verplichtingen van de overgenomen partij worden niet opgenomen in de geconsolideerde balans tenzij ze een bestaande verplichting vertegenwoordigen op de overnamedatum en hun reële waarde op een betrouwbare wijze gewaardeerd kan worden.

De kost van een bedrijfscombinatie is de reële waarde op datum van de uitwisseling, van de gegeven activa, de overgenomen en veronderstelde verplichtingen en de eigenvermogensinstrumenten uitgegeven voor het verkrijgen van controle over de overgenomen partij. Kosten die direct toewijsbaar zijn aan de bedrijfscombinatie worden als een afzonderlijke transactie behandeld en opgenomen in de resultatenrekening.

Elk voorwaardelijk bedrag wordt tegen de reële waarde opgenomen in het op de overnamedatum getransfereerde bedrag van zodra er controle verworven is. Latere veranderingen in de reële waarde van elk voorwaardelijk bedrag opgenomen als een financiële verplichting worden verantwoord in de resultatenrekening.

BNP Paribas Fortis mag aanpassingen aan de voorlopige boekingen van de bedrijfscombinatie verantwoord tot 12 maanden na de verwervingsdatum.

Goodwill vertegenwoordigt het verschil tussen de kost van de bedrijfscombinatie en het aandeel van de overnemer in de netto reële waarde van de geïdentificeerde activa en verplichtingen van de overgenomen partij op de overnamedatum. Positieve goodwill wordt verantwoord in de balans van de overnemer, terwijl badwill onmiddellijk wordt opgenomen in resultatenrekening op de overnamedatum.

Minderheidsbelangen worden gewaardeerd voor hun deel in de geherwaardeerde nettoactiva van de overgenomen partij. Maar BNP Paribas Fortis kan er ook voor kiezen om, voor elke bedrijfscombinatie, de minderheidsbelangen te waarderen tegen hun marktwaarde, wat hun toegewezen deel is van de goodwill. Tot dusver heeft BNP Paribas Fortis nog nooit voor deze laatste optie gekozen.

Goodwill wordt verantwoord in de functionele munt van de overgenomen partij en omgerekend tegen de slotkoers.

Op de overnamedatum wordt elk voorheen aangehouden belang in het eigen vermogen van de overgenomen partij gewaardeerd tegen reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening. In het geval van een stapsgewijze overname wordt de goodwill bepaald op basis van de reële waarde op de overnamedatum.

Omdat de herziene IFRS 3 prospectief wordt toegepast, werden bedrijfscombinaties die plaatsvonden voor 1 januari 2010 niet herzien volgens de principes van IFRS 3.

Zoals toegelaten onder IFRS 1 moeten bedrijfscombinaties, die plaatsvonden voor 1 januari 2004 en die gerapporteerd werden in overeenstemming met de vorige toepasbare grondslagen voor financiële verslaggeving (Belgian GAAP), niet worden geherwaardeerd in overeenstemming met de principes van IFRS 3.

Waardering van goodwill

BNP Paribas Fortis toetst goodwill op bijzondere waardeverminderingen op een regelmatige basis.

Kasstroomgenererende eenheden

BNP Paribas Fortis heeft al haar activiteiten opgesplitst in kasstroomgenererende eenheden² die de rapporteringsentiteiten of groepen van entiteiten van BNP Paribas Fortis vertegenwoordigen. Deze splitsing is consistent met de organisatorische structuur en beheersmethodes van BNP Paribas Fortis en weerspiegelt de onafhankelijkheid van elke rapporteringsentiteit of groep van entiteiten in termen van resultaat- en beheersaanpak. Dit wordt op regelmatige basis herzien met als doel rekening te houden met gebeurtenissen die de samenstelling van de kasstroomgenererende eenheden waarschijnlijk beïnvloeden zoals acquisities, desinvesteringen en belangrijke reorganisaties.

Toetsen van kasstroomgenererende eenheden op bijzondere waardeverminderingen

Goodwill toegewezen aan kasstroomgenererende eenheden worden jaarlijks getoetst of ze een bijzondere waardevermindering hebben ondergaan of wanneer er een indicatie is dat de eenheid een bijzondere waardevermindering heeft ondergaan, door het vergelijken van de boekwaarde van de eenheid met de realiseerbare waarde. Wanneer de realiseerbare waarde lager is dan de boekwaarde, dan wordt er een onomkeerbaar bijzonder waardeverminderingsverlies verantwoord en wordt de goodwill afgeschreven voor het overschot van de boekwaarde van de eenheid over het realiseerbaar bedrag.

Realiseerbare waarde van een kasstroomgenererende eenheid

De realiseerbare waarde van een kasstroomgenererende eenheid is de hoogste van de reële waarde van de eenheid na aftrek van kosten voor verkoop of de gebruikswaarde.

De reële waarde is de prijs die men zou verkrijgen uit de verkoop van de eenheid tegen marktvoorwaarden van toepassing op de datum van de waardering en vooral bepaald door middel van actuele prijzen van recente transacties tussen gelijkaardige ondernemingen of op basis van 'stock market multiples' voor vergelijkbare ondernemingen.

De gebruikswaarde is gebaseerd op een schatting van de toekomstige kasstromen die gegenereerd zullen worden door de kasstroomgenererende eenheid afgeleid van de jaarlijkse budgetten voorbereid door het management van de eenheid en goedgekeurd door het Executive Committee en afgeleid van analyses van de wijzigingen in de relatieve positionering van de activiteiten van de eenheid in hun markt. Deze kasstromen worden verdisconteerd tegen de rentevoet die het rendement weergeeft dat investeerders zouden verwachten van een investering in de betrokken businesssector en regio.

Transacties onder gemeenschappelijke zeggenschap

Transfers van activa of uitwisseling van aandelen tussen entiteiten onder gemeenschappelijke zeggenschap behoren niet tot het toepassingsgebied van IFRS 3 'Bedrijfscombinaties' of andere IFRS-standaarden. Daarom heeft BNP Paribas Fortis op basis van IAS 8, die vereist dat het management op een oordeelkundige wijze een grondslag voor financiële verslaggeving moet ontwikkelen en toepassen die leidt tot relevante en betrouwbare informatie in het jaarverslag, beslist om een 'voorgangerswaardemethode' toe te passen. Onder deze methode verantwoordt BNP Paribas Fortis, als overnemende partij, deze activa en verplichtingen aan hun boekwaarde zoals bepaald en gerapporteerd door de overdragende partij in de Geconsolideerde Jaarrekening van BNP Paribas op datum van de overdracht. Als gevolg wordt er geen nieuwe goodwill (andere dan de bestaande goodwill van de gecombineerde entiteiten) verantwoord. Elk verschil tussen de betaalde/getransfereerde vergoeding en het verworven aandelenkapitaal wordt voorgesteld als een aanpassing in het eigen vermogen. Deze 'voorgangerswaardemethode' voor bedrijfscombinaties onder gemeenschappelijk zeggenschap wordt prospectief toegepast vanaf de verwervingsdatum.

² Zoals gedefinieerd onder IAS 36 'Bijzondere waardevermindering van activa'.

BNP Paribas Fortis heeft ervoor gekozen om de uitzondering op het toepassingsgebied van IFRS 3 met betrekking tot bedrijfscombinaties van entiteiten onder gezamenlijke zeggenschap ook toe te passen op de verwerving van een aandeel in een geassocieerde onderneming in een transactie onder gemeenschappelijke zeggenschap. Als zodanig zal BNP Paribas Fortis de waarde van zijn aandeel in de netto-activa

van haar belang in een geassocieerde onderneming verworven in een transactie onder gemeenschappelijke zeggenschap, waarden tegen de 'voorgangers' boekwaarde zoals bepaald en gerapporteerd door de overdragende partij in de Geconsolideerde Jaarrekening van BNP Paribas op datum van de overdracht.

1.d Financiële activa en financiële verplichtingen

1.d.1 Leningen en vorderingen

Leningen en vorderingen bevatten kredieten verschaft door BNP Paribas Fortis, het aandeel van BNP Paribas Fortis in gesyndiceerde leningen en aangekochte leningen die niet op een actieve markt zijn genoteerd tenzij ze worden aangehouden voor handelsdoeleinden. Leningen die genoteerd zijn op een actieve markt worden geclassificeerd als voor verkoop beschikbare activa en gewaardeerd volgens de methodes toepasbaar in deze categorie.

Leningen en vorderingen worden eerst gewaardeerd tegen reële waarde of equivalente waarde, wat normaal het bij aanvang betaalde nettobedrag is inclusief direct toewijsbare initiëeringskosten en bepaalde types van commissies (deelnamecommissies, verbinteniscommissies en afhandelingskosten) die worden gezien als een aanpassing van de effectieve rentevoet van de lening.

Leningen en vorderingen worden vervolgens gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs. De opbrengsten van de lening, vertegenwoordigd door rente plus transactiekosten en commissies omvat in de initiële waarde van de lening, worden berekend via de effectieve-rentemethode en over de duur van de lening opgenomen in het resultaat.

Commissies ontvangen op financiële verbintenissen voor de aanvang van de lening worden uitgesteld en opgenomen in de waarde van de lening wanneer de lening wordt afgesloten.

Commissies ontvangen op financiële verbintenissen waar de waarschijnlijkheid tot opname laag is of waar er onzekerheid is over het tijdstip en het bedrag van de opname worden verantwoord op een lineaire basis over de duur van de verbintenis.

1.d.2 Effecten

Categorieën van effecten

Effecten aangehouden door BNP Paribas Fortis worden geclassificeerd in een van de volgende vier categorieën.

Financiële activa tegen reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening

Met uitzondering van financiële derivaten, financiële activa tegen reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening omvatten:

- financiële activa aangehouden voor handelsdoeleinden
- financiële activa die BNP Paribas Fortis bij eerste opname heeft aangemerkt tegen reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening op basis van de mogelijkheid om te waarden tegen reële waarde zoals beschikbaar onder IAS 39. De voorwaarden voor het toepassen van de mogelijkheid om te waarden tegen reële waarde zijn beschreven in nota 1.d.10.

Effecten in deze categorie worden gewaardeerd tegen reële waarde op balansdatum. Transactiekosten worden onmiddellijk in de resultatenrekening geboekt. Veranderingen in de reële waarde (exclusief overlopende rente op vastrentende effecten) worden in de resultatenrekening voorgesteld onder 'Netto winst/verlies op financiële instrumenten tegen reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening', samen met dividenden op niet-vastrentende effecten en minderwaarden en meerwaarden bij realisatie.

Inkomsten uit vastrentende effecten geclassificeerd in deze categorie wordt getoond onder 'Rentebaten' in de resultatenrekening.

De reële waarde houdt ook rekening met een beoordeling van het tegenpartijrisico van deze effecten.

Leningen en vorderingen

Effecten met vaste of bepaalde betalingen die niet op een actieve markt zijn genoteerd, afgezien van effecten waarvoor de eigenaar mogelijk niet zijn gehele investering zal terugkrijgen omwille van andere redenen dan kredietverslechtering, worden geclassificeerd onder 'Leningen en vorderingen' als ze niet voldoen aan de criteria om geclassificeerd te worden onder 'Financiële instrumenten tegen reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening'. Deze obligaties worden gewaardeerd en verantwoord zoals beschreven onder nota 1.d.1 'Leningen en vorderingen'.

Tot einde looptijd aangehouden financiële activa

Tot einde looptijd aangehouden financiële activa zijn beleggingen met vaste of bepaalde betalingen en een vaste looptijd waarvan BNP Paribas Fortis stellig voornemens is en in staat is deze aan te houden tot het einde van de looptijd. Afdekkingen van activa in deze categorie tegen renterisico komen niet in aanmerking voor afdekkingen zoals gedefinieerd in IAS 39.

Activa in deze categorie worden opgenomen tegen geamortiseerde kostprijs op basis van de effectieve-rentemethode die de afschrijving van de premie en korting vormt (overeenstemmend met het verschil tussen de aankoopprijs en de terugbetalingswaarde) en aanschaffingskosten (wanneer materieel). Opbrengsten ontvangen uit deze categorie van activa worden opgenomen onder 'Rentebaten' in de resultatenrekening.

Voor verkoop beschikbare financiële activa

Voor verkoop beschikbare financiële activa zijn vastrentende en niet-vastrentende effecten die niet worden geclassificeerd als 'tegen reële waarden met waardeveranderingen in de resultatenrekening', 'tot einde looptijd aangehouden' of als 'leningen en vorderingen'.

Activa opgenomen in de voor verkoop beschikbare categorie worden initieel opgenomen tegen reële waarde vermeerderd met materiële transactiekosten. Op balansdatum worden deze gehewardeerd tegen reële waarde waarbij de waardeveranderingen (exclusief overlopende rente) getoond worden op een aparte lijn in het eigen vermogen toewijsbaar aan de aandeelhouders. Bij verkoop worden deze niet-gerealiseerde winsten en verliezen getransfereerd van het eigen vermogen toewijsbaar aan de aandeelhouders naar de resultatenrekening waar ze getoond worden op de lijn 'Nettowinsten of -verliezen op voor verkoop beschikbare activa'. Dit wordt ook toegepast bij een bijzondere waardevermindering.

Opbrengsten verantwoord op basis van de effectieve-rentemethode afgeleid van vastrentende voor verkoop beschikbare effecten worden verantwoord in 'Rentebaten' in de resultatenrekening. Dividendopbrengsten van niet-vastrentende effecten worden verantwoord in 'Nettowinsten of -verliezen op voor verkoop beschikbare activa' wanneer het recht tot ontvangst voor BNP Paribas Fortis wordt vastgelegd.

Terugkoopovereenkomsten en lenen of uitlenen van effecten

Effecten tijdelijk verkocht onder een terugkoopovereenkomst blijven in de balans van BNP Paribas Fortis verantwoord in de categorie van effecten waartoe ze behoren. De overeenkomstige verplichting wordt verantwoord in de gepaste schuldcategory in

de balans uitgezonderd in het geval van terugkoopovereenkomsten aangegaan voor handelsdoeleinden, waar de overeenkomstige verplichting is geclassificeerd in 'Financiële verplichtingen tegen reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening'.

Effecten, die zijn aangekocht als gevolg van een overeenkomst tot terugverkoop worden niet verantwoord in de balans van BNP Paribas Fortis. De overeenkomstige vordering wordt verantwoord in 'Leningen en vorderingen' uitgezonderd in het geval van effecten die zijn aangekocht als gevolg van een overeenkomst tot terugverkoop aangegaan voor handelsdoeleinden, waarbij de overeenkomstige vordering is verantwoord in 'Financiële activa tegen reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening'.

Het uitlenen van effecten leidt niet tot het verwijderen van de uitgeleende effecten van de balans en het lenen van effecten leidt niet tot het opnemen van de geleende effecten in de balans met uitzondering van het geval waarin de geleende effecten vervolgens worden verkocht door BNP Paribas Fortis. In deze gevallen wordt de verplichting om de geleende effecten terug te geven op de vervaldag opgenomen in de balans onder 'Financiële verplichtingen tegen reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening'.

Datum van opname van effectentransacties

Effecten geclassificeerd tegen reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening, aangehouden tot einde looptijd activa of voor verkoop beschikbare financiële activa worden opgenomen op de transactiedatum.

Tijdelijke verkopen van effecten evenals verkopen van uitgeleende effecten worden (ongeacht hun classificatie tegen marktwaarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening, leningen en vorderingen of als schuld) initieel verantwoord op de afwikkelingsdatum. Bij terugverkoop -en terugkoopovereenkomsten wordt respectievelijk een gegeven of verkregen financiële verbintenis verantwoord tussen de transactiedatum en de afwikkelingsdatum wanneer deze transacties respectievelijk verantwoord zijn als 'Leningen en vorderingen' en als 'Schulden'. Wanneer terugverkoop -en terugkoopovereenkomsten respectievelijk verantwoord worden als 'Financiële activa tegen reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening' en als 'Financiële verplichtingen tegen reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening' wordt de terugkoopverplichting verantwoord als een financieel derivaat.

Effecten worden op de balans getoond tot het recht van BNP Paribas Fortis om de betrokken kasstromen te ontvangen vervalt of als BNP Paribas Fortis nagenoeg alle risico's en voordelen verbonden aan de eigendom van effecten transfereert.

1.d.3 Transacties in vreemde valuta

De methodes gebruikt om activa en verplichtingen verbonden aan transacties luidende in vreemde valuta aangegaan door BNP Paribas Fortis te verantwoorden en om het wisselkoersrisico die voortvloeit uit deze transacties te meten, hangt af van het feit of de desbetreffende activa en verplichtingen geclassificeerd zijn als een monetair of niet-monetair item.

Monetaire activa en verplichtingen³ uitgedrukt in vreemde valuta

Monetaire activa en verplichtingen uitgedrukt in vreemde valuta worden omgerekend naar de functionele munt van de relevante groepsentiteit tegen de slotkoers. Wisselkoersverschillen worden verantwoord in de resultatenrekening uitgezonderd voor deze die voortvloeien uit financiële instrumenten aangemerkt als een kasstroomafdekking of als afdekking van een netto-investering in een buitenlandse entiteit. Deze worden verantwoord in het eigen vermogen toewijsbaar aan de aandeelhouders.

Niet-monetaire activa en verplichtingen uitgedrukt in vreemde valuta

Niet-monetaire activa kunnen ofwel gewaardeerd worden tegen historische kostprijs of tegen reële waarde. Niet-monetaire activa uitgedrukt in vreemde valuta worden omgerekend op basis van de historische wisselkoers op de transactiedatum als ze gewaardeerd worden tegen historische kostprijs en op basis van de slotkoers als ze gewaardeerd worden tegen reële waarde.

Wisselkoersverschillen op niet-monetaire activa uitgedrukt in vreemde valuta en gewaardeerd tegen reële waarde (niet-vastrentende effecten) worden verantwoord in de resultatenrekening als het actief geclassificeerd is in 'Financiële activa tegen reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening' en in het eigen vermogen toewijsbaar aan aandeelhouders wanneer het actief is geclassificeerd in 'voor verkoop beschikbare financiële activa' tenzij het financieel actief in kwestie is aangemerkt als een afgedekte positie tegen een valutarisico in een reëlewaardeafdekking waar het wisselkoersverschil wordt verantwoord in de resultatenrekening.

³ Monetaire activa en verplichtingen zijn activa en verplichtingen te ontvangen of te betalen in vaste of bepaalde bedragen van geld.

1.d.4 Bijzondere waardeverminderingen op en herstructurering van financiële activa

Posities onderhevig aan een bijzondere waardevermindering

Posities worden beschouwd als onderhevig aan een bijzondere waardevermindering wanneer de Bank kan inschatten dat er een risico bestaat dat de ontleners niet meer aan al of een deel van hun verplichtingen zullen kunnen voldoen.

Bijzondere waardeverminderingen op leningen en vorderingen en tot einde looptijd aangehouden financiële activa, voorzieningen voor financierings- en garantieverbintenissen.

Een bijzonder waardeverminderingsverlies op leningen en tot einde looptijd aangehouden financiële activa worden verantwoord wanneer (i) er een objectieve aanwijzing is van een waardevermindering als gevolg van gebeurtenissen na aanvang van de lening of de verwerving van activa; (ii) de gebeurtenissen beïnvloeden het bedrag en het tijdstip van de toekomstige kasstromen; en (iii) de gevolgen van de gebeurtenissen kunnen op een betrouwbare manier gemeten worden. Leningen worden eerst individueel beoordeeld of er een aanwijzing is tot een bijzondere waardevermindering en vervolgens op basis van een portefeuille. Gelijkaardige principes worden toegepast op financierings- en garantieverbintenissen verstrekt door BNP Paribas Fortis waarbij rekening wordt gehouden met de waarschijnlijkheid tot opname bij elke beoordeling van financieringsverbintenissen.

Op individuele basis bevatten objectieve aanwijzingen op een financieel actief een bijzondere waardevermindering heeft ondergaan, waarneembare gegevens over de volgende gebeurtenissen:

- het bestaan van rekeningen die meer dan drie maanden achterstallig zijn (zes maanden achterstallig voor hypothecaire leningen en leningen aan lokale overheden)
- kennis hebben van of er zijn aanwijzingen dat de kredietlener in belangrijke financiële moeilijkheden verkeert zodat er kan beschouwd worden dat er een risico is ontstaan ongeacht of de kredietlener betalingen al dan niet heeft uitgevoerd
- concessie met betrekking tot kredietvoorwaarden toegestaan aan de kredietlener die de kredietontlener niet overwogen zou hebben indien de kredietlener niet in financiële moeilijkheden zou verkeren (zie hieronder 'Herstructurering van activa geclassificeerd in de categorie Leningen en vorderingen').

Het bedrag van de bijzondere waardevermindering is het verschil tussen de boekwaarde voor de bijzondere waardevermindering en de contante waarde, verdisconteerd tegen de oorspronkelijke effectieve rentevoet van het actief, van de elementen (hoofdbedrag, rente, waarborg, enz. ...) die als realiseerbaar beschouwd worden. Wijzigingen in het bedrag van bijzondere waardeverminderingverliezen worden opgenomen in de resultatenrekening onder 'Risicokost'. Elke daaropvolgende daling in een bijzonder waarderingsverlies dat objectief kan worden toegewezen aan een gebeurtenis nadat het bijzonder waarderingsverlies werd verantwoord, wordt gecrediteerd in de resultatenrekening, ook onder 'Risicokost'. Eenmaal een actief een bijzondere waardevermindering heeft ondergaan, wordt de notionele rente verdiend op de boekwaarde van het actief (berekend tegen de oorspronkelijke effectieve rentevoet gebruikt om de geschatte realiseerbare kasstromen te verdisconteren) verantwoord in 'Rentebaten' in de resultatenrekening.

Bijzondere waardeverminderingverliezen op leningen en vorderingen worden doorgaans in een afzonderlijke provisierekening opgenomen die het initieel bedrag waartegen de lening of vordering werd opgenomen vermindert. Voorzieningen met betrekking tot buiten balans verantwoorde financiële instrumenten, financiering –en garantieverbintenissen en geschillen worden verantwoord in de verplichtingen. Vorderingen die een bijzondere waardevermindering hebben ondergaan worden volledig of gedeeltelijk afgeboekt en de overeenkomstige verplichting tegengedraaid voor het bedrag van het verlies wanneer alle andere middelen beschikbaar voor de Bank om de vorderingen of de garanties te realiseren hebben gefaald of wanneer er afgezien wordt van de volledige of een deel van de vordering.

Voor tegenpartijen die individueel geen bijzondere waardevermindering hebben ondergaan, wordt het risico beoordeeld op basis van een portefeuille van leningen met gelijkaardige karakteristieken. Deze beoordeling wordt gedaan door een intern ratingsysteem op basis van historische gegevens met de nodige aanpassingen om de omstandigheden van toepassing op de balansdatum weer te geven. Het zorgt ervoor dat BNP Paribas Fortis een groep van tegenpartijen kan identificeren die als gevolg van gebeurtenissen sinds de aanvang van de lening collectief een kans hebben op wanbetaling op de vervaldag die een objectief bewijs vormen voor een bijzondere waardevermindering op de volledige portefeuille maar waarvoor het niet mogelijk is in deze fase om het bijzondere waardeverminderingverlies toe te wijzen aan een individuele tegenpartij. Deze beoordeling schat ook het bedrag van het verlies op de desbetreffende portefeuille rekening houdend met de trends in de economische cyclus tijdens de beoordelingsperiode. Wijzigingen in het bedrag van bijzondere waardeverminderingen op portefeuilles worden in de resultatenrekening opgenomen onder 'Risicokost'.

Gebaseerd op het ervaren oordeel van het risicomanagement van de Bank mag BNP Paribas Fortis aanvullende collectieve bijzondere waardeverminderingen aanleggen met betrekking tot een bepaalde economische sector of geografisch gebied die beïnvloed worden door uitzonderlijke economische gebeurtenissen. Dit kan het geval zijn wanneer de gevolgen van deze gebeurtenissen niet met voldoende correctheid kunnen gemeten worden om de parameters aan te passen die gebruikt worden om de opgenomen collectieve bijzondere waardevermindering op de geïmpacteerde portefeuille van leningen met gelijkaardige karakteristieken te bepalen.

Bijzondere waardeverminderingen op voor verkoop beschikbare financiële activa

Bijzondere waardeverminderingen op voor verkoop beschikbare financiële activa (die hoofdzakelijk bestaan uit effecten) worden verantwoord als er objectieve aanwijzingen zijn voor bijzondere waardeverminderingen als gevolg van een of meerdere gebeurtenissen na de verwerving.

In geval van niet-vastrentende effecten genoteerd in een actieve markt, identificeert het controlesysteem de effecten waarop een permanent bijzonder waardeverminderingverlies van toepassing kan zijn gebaseerd op criteria zoals een significante daling in de genoteerde prijs beneden de aankoopprijs of een daling gedurende een langere periode die BNP Paribas Fortis aanmoedigen om een bijkomende individuele kwalitatieve analyse uit te voeren. Dit kan leiden tot de verantwoording van een bijzonder waardeverminderingverlies berekend op basis van de genoteerde prijs.

Naast de identificatiecriteria heeft BNP Paribas Fortis drie aanwijzingen van bijzondere waardeverminderingen vastgelegd. De ene is een significante daling in de prijs gedefinieerd als een daling van meer dan 50 % beneden de aankoopprijs, een andere is een daling over een langere periode van meer dan twee opeenvolgende jaren en de laatste is een daling van ten minste 30% over een gemiddelde periode van een jaar. De periode van twee jaar wordt door BNP Paribas Fortis beschouwd als de minimumduur waarbij gematigde koersdalingen beneden de aankoopprijs niet het gevolg zijn van een toevallige volatiliteit eigen aan de markt of van een conjunctuurwijziging die een paar jaar aanhoudt, maar wel degelijk een aanhoudend fenomeen weergeeft dat een bijzondere waardevermindering verantwoordt.

Een gelijkaardige methode is gebruikt voor niet-vastrentende effecten die niet genoteerd zijn op een actieve markt. Elke bijzondere waardevermindering wordt dan bepaald op basis van de waarde van een model.

In geval van vastrentende effecten worden bijzondere waardeverminderingen beoordeeld op basis van dezelfde criteria als gebruikt bij leningen en vorderingen die individueel een bijzondere waardevermindering hebben ondergaan. Voor effecten die genoteerd zijn op een actieve markt wordt de bijzondere waardevermindering bepaald op basis van genoteerde prijzen. Voor alle andere wordt het bepaald op basis van een model.

Bijzondere waardevermindervingsverliezen op niet-vastrentende effecten worden verantwoord als een element van de opbrengsten op de lijn 'Nettowinsten of -verliezen op voor verkoop beschikbare activa' en kunnen niet worden omgekeerd via de resultatenrekening tot deze effecten verkocht zijn. Elke daaropvolgende daling in de reële waarde veroorzaakt een bijkomend bijzonder waardevermindervingsverlies verantwoord in de resultatenrekening.

Bijzondere waardevermindervingsverliezen op vastrentende effecten worden verantwoord in 'Risicokost' en kunnen omgekeerd worden via de resultatenrekening als er een stijging is in de reële waarde dat objectief betrekking heeft op een gebeurtenis die plaats heeft gevonden nadat de laatste bijzondere waardevermindering werd verantwoord.

Herstructurering van activa geclassificeerd in de categorie 'leningen en vorderingen'

Een herstructurering omwille van financiële moeilijkheden van de ontlener van een actief geclassificeerd in de categorie 'leningen en vorderingen' wordt gedefinieerd als een wijziging in de bepalingen en voorwaarden van de initiële transactie. Dit wordt enkel overwogen door BNP Paribas Fortis omwille van economische en juridische redenen verbonden aan de financiële moeilijkheden van de ontlener omdat dit leidt tot een verminderde verplichting van de klanten tegenover de Bank vergeleken met de bepalingen en voorwaarden van de transactie voor de herstructurering.

Op het tijdstip van de herstructurering wordt er een discount die gelijk is aan het verschil tussen de bruto boekwaarde van de lening en de verdisconteerde waarde tegen de initiële effectieve rentevoet (voor de herstructurering), erkend als een vermindering van de waarde van het actief. De wijziging die de waarde van het actief vermindert wordt gerapporteerd in 'Risicokost' in de resultatenrekening.

Wanneer de herstructurering de vorm aanneemt van een gedeeltelijke of volledige uitwisseling met andere activa, dan vertaalt dit zich in de verwijdering van de vordering (zie nota 1.d.13) en de erkenning van de uitgewisselde activa tegen de reële waarde op de datum van de uitwisseling. Het waardeverschil dat voortvloeit uit de uitwisseling wordt gerapporteerd in 'Risicokost' in de resultatenrekening.

1.d.5 Herclassificatie van financiële activa

De enige toegelaten herclassificaties van financiële activa zijn de volgende:

- voor een niet-afgeleid financieel instrument dat niet langer wordt aangehouden met als doel het te verkopen op korte termijn, uit de 'Financiële activa tegen reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening' naar:
 - 'Leningen en vorderingen' als het actief beantwoordt aan de definitie van deze categorie en BNP Paribas Fortis de intentie en de mogelijkheid heeft om het actief aan te houden gedurende een voorzienbare periode in de toekomst of tot de vervaldag of
 - andere categorieën maar enkel onder zeldzame omstandigheden en op voorwaarde dat de geherclassificeerde activa beantwoorden aan de criteria toepasbaar op de portefeuille.
- uit de 'Voor verkoop beschikbare financiële activa' naar:
 - 'Leningen en vorderingen' op basis van dezelfde voorwaarden zoals hierboven voor 'Financiële activa tegen reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening'
 - 'Tot einde looptijd aangehouden financiële activa' voor activa die een vervaldag hebben of 'Financiële activa tegen kost', voor niet-genoteerde niet-vastrentende activa.

Financiële activa worden geherclassificeerd tegen reële waarde of tegen de waarde berekend door een model op de herclassificatiedatum. Derivaten besloten in de geherclassificeerde financiële activa worden afzonderlijk verantwoord en wijzigingen in de reële waarde worden verantwoord in de resultatenrekening.

Na de herclassificatie worden de activa verantwoord volgens de principes toepasbaar op de portefeuille waarnaar ze geherclassificeerd zijn. De transferprijs op de herclassificatiedatum wordt beschouwd als de initiële kostprijs van het actief met als doel de bepaling van een eventueel bijzonder waardevermindervingsverlies.

Bij een herclassificatie van 'Voor verkoop beschikbare financiële activa' naar een andere categorie, worden de winsten en verliezen die eerder werden verantwoord in het eigen vermogen afgeschreven naar de resultatenrekening over de resterende duur van het instrument op basis van de effectieve-rentemethode.

Elke opwaartse herziening van het geschatte realiseerbaar bedrag wordt verantwoord via een aanpassing aan de effectieve rentevoet vanaf de datum waarop de schatting wordt herzien. Neerwaartse herzieningen worden verantwoord via een aanpassing aan de boekwaarde van het financieel actief.

1.d.6 Uitgifte van obligaties

Financiële instrumenten uitgegeven door BNP Paribas Fortis worden gekwalificeerd als obligaties als BNP Paribas Fortis een contractuele verplichting heeft om geldmiddelen of een ander financieel actief te leveren aan de houder van het instrument. Onder obligaties vallen ook de verplichting die BNP Paribas Fortis heeft om financiële activa of financiële verplichtingen te ruilen met een andere entiteit onder voorwaarden die potentieel nadelig zijn voor BNP Paribas Fortis of de verplichting om een variabel aantal van eigenvermogensinstrumenten van BNP Paribas Fortis te leveren.

De uitgifte van obligaties wordt initieel verantwoord aan de uitgiftewaarde inclusief transactiekosten en vervolgens gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs op basis van de effectieve-rentemethode.

Obligaties inwisselbaar voor of converteerbaar in eigenvermogensinstrumenten van BNP Paribas Fortis worden opgenomen als hybride instrumenten met een schuldcomponent en een eigenvermogenscomponent bepaald bij initiële opname.

1.d.7 Eigenvermogensinstrumenten en derivaten op eigenvermogensinstrumenten

De term 'eigenvermogensinstrumenten' verwijst naar aandelen uitgegeven door de moedermaatschappij (BNP Paribas SA) of door een van haar dochterondernemingen die volledig worden opgenomen in de consolidatie. Externe kosten die direct toewijsbaar zijn aan de uitgifte van nieuwe aandelen worden in mindering gebracht van het eigen vermogen, verminderd met alle verbonden belastingen.

Eigenvermogensinstrumenten aangehouden door BNP Paribas Fortis, ook gekend als eigen aandelen, worden afgetrokken van het geconsolideerde eigen vermogen ongeacht het doel waarvoor ze zijn aangehouden. Winsten en verliezen voortvloeiend uit deze instrumenten worden geëlimineerd uit de geconsolideerde resultatenrekening.

Wanneer BNP Paribas Fortis eigenvermogensinstrumenten verwerft, uitgegeven door dochterondernemingen die onder exclusieve controle vallen, wordt het verschil tussen de aankoopprijs en het aandeel in de netto verworven activa opgenomen in overgedragen resultaat toewijsbaar aan de aandeelhouders van BNP Paribas

Fortis. Daarnaast worden de verplichting in overeenstemming met de putoptie toegekend aan de minderheidsaandeelhouders in deze dochterondernemingen en de veranderingen in de waarde van die verplichting initieel gecompenseerd tegen minderheidsbelangen met elk overschot gecompenseerd in overgedragen resultaat toewijsbaar aan de aandeelhouders van BNP Paribas Fortis. Tot de uitoefening van deze opties, wordt het deel van het nettore-sultaat toewijsbaar aan de minderheidsbelangen toegekend aan minderheidsbelangen in de resultatenrekening. Een daling in het belang van BNP Paribas Fortis in een volledig geconsolideerde dochteronderneming wordt verantwoord in de rekeningen van BNP Paribas Fortis als een wijziging in het eigen vermogen.

Derivaten op eigenvermogensinstrumenten worden als volgt behandeld, afhankelijk van de afwikkelingsmethode:

- als eigenvermogensinstrument indien ze afgewikkeld worden door de fysieke levering van een vast aantal van eigenvermogensinstrumenten voor een vast bedrag van geld of ander financieel actief. Deze instrumenten worden niet geherwaardeerd
- als derivaten indien ze afgewikkeld worden in geld of wanneer men de keuze heeft om ze af te wikkelen door de fysieke levering van aandelen of in geld. Wijzigingen in de waarde van deze instrumenten worden opgenomen in de resultatenrekening.

Als het contract een verplichting, voorwaardelijk of niet, bevat voor de Bank om haar eigen aandelen terug te kopen, dan moet de Bank een contante waarde van deze schuld opnemen met een tegenboeking in het eigen vermogen.

1.d.8 Derivaten en hedge accounting

Alle derivaten worden verantwoord in de balans op de transactiedatum tegen de transactieprijs en gewaardeerd tegen reële waarde op balansdatum.

Derivaten aangehouden voor handelsdoeleinden

Derivaten aangehouden voor handelsdoeleinden worden verantwoord in de balans onder 'Financiële activa tegen reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening' wanneer de reële waarde positief is en onder 'Financiële verplichtingen tegen reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening' wanneer de reële waarde negatief is. Gerealiseerde en niet-gerealiseerde winsten en verliezen worden opgenomen in de resultatenrekening onder de lijn 'Nettowinsten en -verliezen op financiële instrumenten tegen reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening'.

Derivaten en hedge accounting

Derivaten aangegaan als deel van een afdekkingsrelatie worden geclassificeerd volgens het doel van de afdekking.

Reële-waardeafdekkingen worden hoofdzakelijk gebruikt om het renterisico op vastrentende activa en verplichtingen af te dekken, voor zowel geïdentificeerde financiële instrumenten (effecten, obligaties, leningen, ontleningen) als voor portefeuilles van financiële instrumenten (hoofdzakelijk direct opvraagbare deposito's en vastrentende leningen).

Kasstroomafdekkingen worden hoofdzakelijk gebruikt om het renterisico op niet-vastrentende activa en verplichtingen inclusief roll-overs af te dekken en het valutarisico op heel waarschijnlijke verwachte inkomsten in vreemde valuta.

Bij aanvang van de afdekking bereidt BNP Paribas Fortis een formele documentatie over de afdekkingsrelatie voor waarin het volgende wordt geïdentificeerd: het instrument (of een deel van het instrument of een deel van het risico) dat wordt afgedekt; de afdekkingsstrategie en het soort risico dat afgedekt wordt; het afdekkingsinstrument; en de methodes gebruikt om de effectiviteit van de afdekkingsrelatie te beoordelen.

Bij aanvang en tenminste elk kwartaal beoordeelt BNP Paribas Fortis, consistent met de originele documentatie, de actuele (retrospectieve) en de verwachte (prospectieve) effectiviteit van de afdekkingsrelatie. Retrospectieve effectiviteitstesten worden aangewend om te beoordelen of de actuele wijzigingen in de reële waarde of kasstromen van het afdekkingsinstrument en het afgedekte instrument binnen een bereik vallen van 80% tot 125%. Prospectieve effectiviteitstesten worden aangewend om te verzekeren dat de verwachte wijzigingen in de reële waarde of kasstromen van het derivaat deze van het afgedekte element voldoende compenseren over de resterende duur van de afdekking. Voor heel waarschijnlijke verwachte transacties wordt de effectiviteit grotendeels beoordeeld op basis van historische gegevens van gelijkaardige transacties.

Onder IAS 39 zoals aanvaard door de Europese Unie (dat bepaalde passages over portefeuilleafdekking uitsluit) komen relaties die het renterisico afdekken gebaseerd op portefeuilles van activa en verplichtingen als volgt in aanmerking voor reële-waardeafdekkingen:

- het risico aangemerkt als af te dekken is het renterisico in verband met de interbancaire rentecomponent van rentevoeten op commerciële banktransacties (leningen aan klanten, spaarrekeningen en direct opvraagbare deposito's)
- het instrument aangemerkt als af te dekken komt overeen, voor elke looptijdklasse, met een deel van het verschil in rentevoet geassocieerd met de afgedekte onderliggende instrumenten

- de gebruikte hedginginstrumenten bestaan exclusief uit 'plain vanilla'-swaps
- prospectieve afdekkingseffectiviteit wordt vastgesteld door het feit dat alle derivaten bij aanvang het effect moeten hebben van een vermindering van het renterisico in de portefeuille van de afgedekte onderliggende instrumenten. Retrospectief zal een afdekking gediskwalificeerd worden van hedge accounting wanneer er een tekort ontstaat in de onderliggende activa specifiek geassocieerd met de afdekking voor elke looptijdklasse (als gevolg van een vervroegde terugbetaling van de lening of intrekking van de deposito's).

De boekhoudkundige verwerking van derivaten en afgedekte instrumenten hangt af van de afdekkingsstrategie.

In een reële-waardeafdekkingsrelatie wordt het derivaat gehewaardeerd tegen reële waarde in de balans met wijzigingen in de reële waarde opgenomen in de resultatenrekening in 'Nettowinsten en -verliezen op financiële instrumenten tegen reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening', symmetrisch met de herwaardering van het afgedekte element om het afdekkingsrisico weer te geven. In de balans wordt de reële-waardeherwaardering van het afgedekte element verantwoord volgens de classificatie van het afgedekte element in het geval van een afdekking van individuele activa en verplichtingen of onder 'Herwaarderingsreserve voor portefeuilles afgedekt tegen renterisico' in het geval van een portefeuilleafdekking.

Wanneer een afdekkingsrelatie wordt stopgezet of niet langer beantwoordt aan de effectiviteitscriteria, dan wordt het afdekkingsinstrument getransfereerd naar de portefeuille aangehouden voor handelsdoeleinden en gewaardeerd volgens de methode toegepast in deze categorie. In het geval van geïdentificeerde vastrentende instrumenten wordt de herwaarderingsaanpassing, verantwoord in de balans, afgeschreven over de resterende looptijd van het instrument op basis van de effectieve-rentemethode. In het geval van een vastrentende portefeuille afgedekt tegen renterisico wordt de aanpassing lineair afgeschreven over de resterende termijn van de oorspronkelijke afdekking. Wanneer het afgedekte element niet langer in de balans verschijnt, vooral door vervroegde afbetalingen, wordt de aanpassing onmiddellijk in de resultatenrekening opgenomen.

Bij een kasstroomafdekkingsrelatie wordt het derivaat in de balans verantwoord tegen reële waarde met wijzigingen in de reële waarde opgenomen in het eigen vermogen toewijsbaar aan de aandeelhouders op de afzonderlijke lijn 'Niet-gerealiseerde of uitgestelde winsten en verliezen'. De bedragen opgenomen in het eigen vermogen toewijsbaar aan de aandeelhouders over de looptijd van de afdekking worden getransfereerd naar 'Netto

rentebaten' in de resultatenrekening wanneer de kasstromen van het afgedekte element een invloed hebben op het resultaat. De afgedekte elementen blijven geboekt op basis van de waarde-ringsregels specifiek aan de categorie van activa of verplichtingen waartoe ze behoren.

Wanneer de afdekkingsrelatie wordt stopgezet of niet langer beantwoordt aan de effectiviteitscriteria blijven de cumulatieve bedragen, opgenomen in het eigen vermogen toewijsbaar aan aandeelhouders als gevolg van de herwaardering van het afdekkingsinstrument, verantwoord in het eigen vermogen tot de afdekkingstransactie zelf een invloed heeft op het resultaat of tot het duidelijk wordt dat de transactie niet zal plaatsvinden. Op dat moment worden ze getransfereerd naar de resultatenrekening.

Wanneer een afgedekt element ophoudt te bestaan worden de cumulatieve bedragen, opgenomen in het eigen vermogen toewijsbaar aan aandeelhouder, onmiddellijk opgenomen in de resultatenrekening.

Ongeacht welke afdekkingsstrategie gebruikt is, wordt elke ineffectiviteit van de afdekking verantwoord in de resultatenrekening onder de rekening 'Nettowinsten en -verliezen op financiële instrumenten tegen reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening'.

Afdekkingen van netto-investeringen in een buitenlandse dochteronderneming of bijkantoor worden op dezelfde manier in de boekhouding opgenomen als bij kasstroomafdekkingen. Afdekkingsinstrumenten kunnen valutaderivaten of elk ander niet-derivaat financieel instrument zijn.

In een contract besloten derivaten (embedded derivaten)

Derivaten besloten in hybride financiële instrumenten worden uit de waarde van het basiscontract gehaald en afzonderlijk verwerkt als een derivaat als het hybride instrument niet is opgenomen als een financieel actief of verplichting tegen reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening en als de economische kenmerken en risico's van het in een contract besloten derivaat niet nauw aansluiten bij die van het basiscontract.

1.d.9 Bepaling van de reële waarde

De reële waarde is de prijs die ontvangen zou worden bij verkoop van een actief of die betaald zou worden bij de overdracht van een verplichting in een regelmatige transactie tussen marktpelers in de belangrijkste of meest voordeligste markt op waarderingsdatum.

BNP Paribas Fortis bepaalt de reële waarde van financiële instrumenten ofwel op basis van prijzen die rechtstreeks voortvloeien uit externe gegevens ofwel op basis van waarderingstechnieken. Deze

waarderingstechnieken zijn voornamelijk markt – en inkomstenbenaderingen die omvat zijn in algemeen aanvaarde modellen (vb. verdisconteerde kasstromen, 'Black-Scholes'-model, interpolatietechnieken). Ze maximaliseren het gebruik van waarneembare inputs en minimaliseren het gebruik van niet-waarneembare inputs. Ze worden gekalibreerd om de huidige marktomstandigheden te weerspiegelen en waarde-aanpassingen worden toegepast wanneer nodig, zoals wanneer bepaalde factoren zoals model-, liquiditeits- en kredietrisico niet opgenomen zijn in de modellen of hun onderliggende inputs, maar toch in aanmerking worden genomen door de marktpelers bij het vaststellen van de uitstapprijzen.

De waarderingseenheid is over het algemeen het individueel financieel actief of de individuele financiële verplichting maar er kan onder bepaalde voorwaarden gekozen worden voor een waardering gebaseerd op een portefeuille. BNP Paribas Fortis past deze uitzondering toe wanneer een groep van financiële activa en financiële verplichtingen of andere contracten waarop de standaard voor financiële instrumenten van toepassing is, beheerd wordt op basis van de netto blootstelling aan vergelijkbare markt- of kredietrisico's die verrekend worden in overeenstemming met een gedocumenteerde interne strategie voor risicobeheer.

Activa en verplichtingen gewaardeerd of gerapporteerd tegen reële waarde worden opgedeeld in de volgende drie niveaus van de reële-waarde hiërarchie:

- **Niveau 1:** reële waarden worden bepaald op basis van genoteerde prijzen, die direct kunnen worden gebruikt, in een actieve markt voor identieke activa en verplichtingen. Karakteristieken van een actieve markt zijn het bestaan van een belangrijk volume van identieke of gelijkaardige instrumenten en direct beschikbare prijzen.
- **Niveau 2:** reële waarden worden bepaald op basis van waarderingstechnieken waarvoor belangrijke inputs direct of indirect waarneembare marktgegevens zijn en die op een regelmatige wijze gekalibreerd of bevestigd worden door informatie van actieve markten.
- **Niveau 3:** reële waarden worden bepaald op basis van waarderingstechnieken waarvoor belangrijke inputs niet waarneembaar zijn of niet bevestigd kunnen worden door markt gebaseerde waarnemingen, bijvoorbeeld als gevolg van de illiquiditeit van het instrument en belangrijk modelrisico. Een niet-waarneembare input is een parameter waarvoor er geen beschikbare marktgegevens bestaan en dat daarom wordt afgeleid van eigen veronderstellingen over wat andere marktpelers in aanmerking zouden nemen bij het bepalen van de reële waarde. Het vaststellen of een product niet liquide is of onderhevig is aan belangrijke modelrisico's is ook een kwestie van beoordeling.

Het niveau in de reële-waarde hiërarchie waarin het volledig actief of de volledige verplichting is geclassificeerd is gebaseerd op het laagste niveau van input dat belangrijk is voor de volledige reële waarde.

Voor financiële instrumenten gerapporteerd in niveau 3 van de reële-waarde hiërarchie kan er een verschil ontstaan bij initiële opname tussen de transactieprijs en de reële waarde. Deze 'day-one profit' wordt uitgesteld en opgenomen in de resultatenrekening over de periode waarin verwacht wordt dat de waardingsparameters niet-waarneembaar blijven. Wanneer parameters die oorspronkelijk niet-waarneembaar waren waarneembaar worden, of wanneer de waardering onderbouwd kan worden in vergelijking met recente gelijkaardige transacties in een actieve markt, wordt het niet-opgenomen deel van de 'day-one profit' opgenomen in de resultatenrekening.

1.d.10 Financiële activa en verplichtingen gewaardeerd tegen reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening (mogelijkheid om te waarderen tegen reële waarde)

Financiële activa en financiële verplichtingen kunnen aangehouden worden tegen reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening in de volgende gevallen:

- hybride financiële instrumenten die een of meerdere besloten derivaten bevatten die anders afgezonderd zouden moeten worden en afzonderlijk gewaardeerd
- wanneer de entiteit bij het toepassen van de optie een inconsistentie in de waardering en in de boekhoudkundige verwerking van activa en verplichtingen, dat er zou zijn indien ze geclassificeerd dienden te worden in afzonderlijke categorieën, opheft of aanzienlijk vermindert
- wanneer een groep van financiële activa en/of financiële verplichtingen beheerd en gewaardeerd wordt op basis van de reële waarde in overeenstemming met een gedocumenteerde risicobeheers -en investeringsstrategie.

1.d.11 Baten en lasten voortvloeiend uit financiële activa en financiële verplichtingen

Baten en lasten voortvloeiend uit financiële instrumenten gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs en van vastrentende effecten geclassificeerd in 'voor verkoop beschikbare financiële activa' worden verantwoord in de resultatenrekening op basis van de effectieve-rentemethode.

De effectieve rentevoet is de rentevoet die de geschatte toekomstige kasstromen over de verwachte levensduur van het financieel instrument of over een kortere periode indien meer geschikt nauwkeurig

verdisconteert om tot de netto-boekwaarde van het actief of de verplichting in de balans te komen. De effectieve-rentevoetberekening houdt rekening met (i) alle ontvangen of betaalde commissies die een vast onderdeel zijn van de effectieve rentevoet van het contract, (ii) transactiekosten en (iii) premies en kortingen.

De methode gebruikt door BNP Paribas Fortis om dienstgerelateerde commissiebat en -lasten te verantwoorden, hangt af van de aard van de dienst. Commissies die behandeld worden als een bijkomend onderdeel van de rente worden opgenomen in de effectieve rentevoet en worden verantwoord in de resultatenrekeningen onder 'Netto rentebaten'. Betaalde of ontvangen commissies wanneer de onderliggende transactie wordt voltooid, worden volledig verantwoord in de resultatenrekening bij voltooiing van de transactie onder 'Commissiebat en -lasten'. Betaalde of ontvangen commissies voor terugkerende diensten worden ook verantwoord over de duur van de dienst onder 'Commissiebat en -lasten'.

Ontvangen commissies met betrekking tot financiële garantieverbintenissen worden gezien als een weergave van de reële waarde van de verbintenis. De hieruit voortvloeiende verplichting wordt vervolgens afgeschreven over de duur van de verplichting onder 'commissiebat' in Baten.

1.d.12 Risicokost

De risicokost bevat schommelingen in voorzieningen voor bijzondere waardeverminderingen op vastrentende effecten en leningen aan en vorderingen op klanten en kredietinstellingen, schommelingen in voorzieningen voor bijzondere waardeverminderingen voor financierings -en garantieverplichtingen, verliezen op oninbare leningen en gerecupereerde bedragen op leningen die volledig werden afgeschreven. Deze categorie omvat ook opgenomen bijzondere waardevermindervingsverliezen met betrekking tot het wanbetalingsrisico op tegenpartijen voor financiële instrumenten die niet op een beurs verhandeld worden, alsook de kosten met betrekking tot fraude en geschillen die eigen zijn aan de financieringsactiviteit.

1.d.13 Verwijdering van financiële activa en financiële verplichtingen

BNP Paribas Fortis verwijdt een financieel actief geheel of gedeeltelijk ofwel wanneer de contractuele rechten op de kasstromen uit het financieel actief aflopen ofwel wanneer BNP Paribas Fortis de contractuele rechten op de ontvangst van de kasstromen uit het actief en alle risico's en voordelen van eigendom van het actief overdraagt. Tenzij deze voorwaarden zijn vervuld, behoudt BNP Paribas Fortis het actief in de balans en verantwoordt een schuld voor de verplichting ontstaan als resultaat van de transfer van het actief.

BNP Paribas Fortis verwijdt een financiële verplichting geheel of gedeeltelijk wanneer de verplichting geheel of gedeeltelijk is uitgedoofd.

1.d.14 Saldering van financiële activa en financiële verplichtingen

Financiële activa en financiële verplichtingen worden gesaldeerd en het nettobedrag wordt in de balans gerapporteerd wanneer

BNP Paribas Fortis een wettelijk afdwingbaar recht heeft om de verantwoorde bedragen te salderen en er de intentie is om tot een afwikkeling op nettobasis te komen of tegelijkertijd het actief te realiseren en de verplichting af te wikkelen.

Terugkoopovereenkomsten en derivaten die verhandeld worden met clearing houses en die voldoen aan de twee criteria volgens de boekhoudkundige standaard worden gesaldeerd in de balans.

1.e Materiële en immateriële vaste activa

Materiële en immateriële vaste activa gepresenteerd in de geconsolideerde balans omvatten activa gebruikt voor de uitvoering van de operationele activiteiten en vastgoedbeleggingen.

Activa die worden gebruikt in de bedrijfsuitvoering zijn deze die worden gebruikt voor de levering van diensten en voor bestuursrechtelijke doeleinden en omvatten ook activa die geen eigendom zijn van maar in gebruik gegeven worden door BNP Paribas Fortis als leasinggever onder een operationele leasing.

Vastgoedbeleggingen omvatten onroerende activa die worden aangehouden om huuropbrengsten en winsten te realiseren.

Materiële en immateriële vaste activa worden initieel opgenomen tegen de aankoopprijs plus rechtstreeks toerekenbare kosten, samen met financieringskosten wanneer een lange periode van opbouw of aanpassingen nodig is voor dat het actief gebruiksklaar is.

Software intern ontwikkeld door BNP Paribas Fortis die voldoen aan de criteria voor activering, worden geactiveerd als directe ontwikkelingskosten die externe kosten en arbeidskosten van werknemers rechtstreeks toewijsbaar aan het project omvatten.

Volgend op de initiële opname worden materiële en immateriële vaste activa gewaardeerd tegen hun kostprijs verminderd met geaccumuleerde afschrijvingen en eventuele geaccumuleerde bijzondere waardeverminderingverliezen. De enige uitzonderingen zijn aandelen in vastgoedbedrijven (SCI's) aangehouden in unit-linked verzekeringscontractportefeuilles die gewaardeerd worden tegen reële waarde op de balansdatum met opname van veranderingen in de reële waarde in de resultatenrekening.

Het afschrijfbaar bedrag van materiële vaste activa en immateriële vaste activa wordt berekend na aftrek van de restwaarde van het actief. Enkel activa, geleased onder een operationele lease door BNP Paribas Fortis als leasinggever, worden verondersteld een restwaarde te hebben omdat de levensduur van materiële en immateriële activa gebruikt in de bedrijfsuitvoering in het algemeen gelijk is aan de economische levensduur.

Materiële en immateriële vaste activa worden lineair afgeschreven over de levensduur van het actief. De afschrijvingskost wordt verantwoord in de resultatenrekening onder 'Bijzondere waardeverminderingen en afschrijvingen van materiële en immateriële vaste activa'.

Wanneer een actief bestaat uit een aantal onderdelen die vervangen moeten worden op regelmatige tijdstippen of die een verschillend nut hebben of een verschillend patroon van consumptie van de economische voordelen, wordt elk onderdeel afzonderlijk opgenomen en afgeschreven op basis van de geschikte methode voor dat onderdeel. BNP Paribas Fortis past de componentenbenadering toe voor activa gebruikt bij de bedrijfsuitvoering en vastgoedbeleggingen.

De afschrijvingsperiodes gebruikt voor kantoorgebouwen zijn de volgende: 80 of 60 jaar voor de funderingen (respectievelijk voor residentiële en andere gebouwen); 30 jaar voor de buitengevels; 20 jaar voor algemene en technische installaties en 10 jaar voor inrichting.

Software wordt afgeschreven, afhankelijk van het type, over een periode van maximum acht jaar in het geval van infrastructuur ontwikkelingen en over drie of vijf jaar in het geval van software hoofdzakelijk ontwikkeld met als doel het verlenen van diensten aan klanten.

Software-onderhoudskosten worden als last verantwoord in de periode waarin ze zijn gemaakt. Evenwel worden uitgaven die worden gezien als een upgrade van de software of die de levensduur verlengen opgenomen in de initiële aanschaffings- of constructiekost.

Afschrijfbaar materiële en immateriële vaste activa worden beoordeeld of er een bijzondere waardevermindering dient plaats te vinden wanneer er een aanwijzing van een mogelijke bijzondere waardevermindering bestaat op balansdatum. Niet-afschrijfbaar activa worden minstens eenmaal per jaar beoordeeld of er een bijzondere waardevermindering dient plaats te vinden op basis van dezelfde methode als goodwill toegewezen aan kasstroom-genererende eenheden.

Indien er indicaties zijn die wijzen op een mogelijke bijzondere waardevermindering wordt de nieuwe realiseerbare waarde van het actief vergeleken met de boekwaarde. Wanneer een actief een bijzondere waardevermindering heeft ondergaan, dan wordt een bijzonder waardeverminderingverlies opgenomen in de resultatenrekening. Dit verlies wordt teruggedraaid wanneer er een

wijziging is in het geschatte realiseerbaar bedrag of wanneer er niet langer een indicatie is die wijst op een mogelijke bijzondere waardevermindering. Bijzondere waardeverminderingverliezen worden opgenomen in de resultatenrekening onder 'Bijzondere waardeverminderingen en afschrijvingen van materiële en immateriële vaste activa'.

Winsten en verliezen bij desinvesteringen van materiële en immateriële vaste activa gebruikt in de bedrijfsvoering worden verantwoord in de resultatenrekening onder 'Netto winst/verlies op overige vaste activa'.

Winsten en verliezen bij desinvesteringen van vastgoedbeleggingen worden verantwoord in de resultatenrekening onder 'Overige baten' of 'Overige lasten».

1.f Leaseovereenkomsten

De entiteiten van BNP Paribas Fortis kunnen hetzij leasingnemer of leasinggever zijn in een leaseovereenkomst.

1.f.1 Boeken uit hoofde van de leasinggever

Leaseovereenkomsten aangegaan door BNP Paribas Fortis als leasinggever kunnen geclassificeerd worden als financiële lease ofwel als operationele lease.

Financiële lease

In een financiële leaseovereenkomst draagt de leasinggever vrijwel alle aan de eigendom van een actief verbonden risico's en voordelen over naar de leasingnemer. Het wordt behandeld als een lening gegeven aan de leasingnemer ter financiering van de aankoop van het actief.

De contante waarde van de leasebetalingen en eventuele restwaarden worden verantwoord als een vordering. De nettobaten ontvangen door de leasinggever uit het leasingcontract zijn gelijk aan het bedrag van rente op een lening en is opgenomen in de resultatenrekening onder 'Rentebaten'. De leasebetalingen worden gespreid over de duur van de lease en worden toegewezen als een vermindering van de hoofdsom en als rente zodat de nettobaten een constant rendement weerspiegelen op de netto-investering in de lease. De gebruikte rentevoet is de impliciete rentevoet van de leaseovereenkomst.

Individuele en collectieve bijzondere waardeverminderingen op leasevorderingen worden bepaald op basis van dezelfde principes als toegepast bij andere leningen en vorderingen.

Operationele lease

Een operationele lease is een leaseovereenkomst waarbij vrijwel alle aan de eigendom van een actief verbonden risico's en voordelen niet worden overgedragen naar de leasingnemer.

De activa worden verantwoord onder vastgoedbeleggingen in de balans van de leasinggever en worden lineair afgeschreven over de leaseperiode. Het afschrijfbaar bedrag bevat niet de restwaarde van het actief. De leasebetalingen worden volledig opgenomen in de resultatenrekening op een lineaire basis over de leasetermijn. De leasebetalingen en afschrijvingskost worden opgenomen in de resultatenrekening onder 'Overige baten' en 'Overige lasten'.

1.f.2 Boeken uit hoofde van de leasingnemer

Leaseovereenkomsten aangegaan door BNP Paribas Fortis als leasingnemer kunnen geclassificeerd worden als financiële lease ofwel als operationele lease.

Financiële lease

Een financiële lease wordt behandeld als een aankoop van een actief door de leasingnemer die gefinancierd is door een lening. Het geleasede actief wordt verantwoord in de balans van de leasingnemer tegen zijn reële waarde of, indien lager, tegen de contante waarde van de minimale leasebetalingen berekend op basis van de impliciete rentevoet van de leaseovereenkomst. Een overeenkomstige verplichting, gelijk aan de reële waarde van het geleasede actief of de contante waarde van de minimale leasebetalingen, worden ook verantwoord in de balans van de

leasingnemer. Het actief wordt afgeschreven op basis van dezelfde methode die wordt toegepast voor materiële vaste activa, na aftrek van de restwaarde van het initieel opgenomen bedrag, over de levensduur van het actief. Als er geen redelijke zekerheid bestaat dat de leasingnemer de eigendom zal verkrijgen op het einde van de leasetermijn, zal het actief worden afgeschreven over de kortste periode van de leasetermijn en de levensduur. De leaseverplichting wordt gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs.

Operationele lease

Het actief wordt niet verantwoord in de balans van de leasingnemer. Leasebetalingen met betrekking tot een operationele lease worden in de resultatenrekening van de leasingnemer opgenomen op een lineaire basis over de leasetermijn.

1.g Vaste activa aangehouden voor verkoop en beëindigde bedrijfsactiviteiten

Wanneer BNP Paribas Fortis beslist om een vast actief te verkopen en het hoogstwaarschijnlijk is dat de verkoop zal plaatsvinden binnen de 12 maanden, dan worden deze activa afzonderlijk getoond in de lijn 'Vaste activa aangehouden voor verkoop' op de balans. Verplichtingen verbonden aan deze activa worden ook afzonderlijk getoond op de balans in de lijn 'Verplichtingen verbonden aan vaste activa aangehouden voor verkoop'.

Bij classificatie in deze categorie, worden de vaste activa en groepen van activa en verplichtingen gewaardeerd tegen de laagste van de boekwaarde en hun marktwaarde min verkoopkosten.

Deze activa worden niet langer afgeschreven. Wanneer een actief of een groep van activa een bijzondere waardevermindering ondergaan, wordt de bijzondere waardevermindering verantwoord in de resultatenrekening. Bijzondere waardeverminderingen kunnen worden teruggenomen.

Wanneer een groep van activa en verplichtingen aangehouden voor verkoop een belangrijke bedrijfstak vertegenwoordigen, dan worden deze geclassificeerd als beëindigde bedrijfsactiviteiten. Beëindigde bedrijfsactiviteiten vertegenwoordigen activiteiten die worden aangehouden voor verkoop, activiteiten die worden afgestoten en dochterondernemingen die uitsluitend zijn overgenomen met de bedoeling te worden doorverkocht.

Alle winsten en verliezen in verband met beëindigde bedrijfsactiviteiten worden afzonderlijk getoond in de resultatenrekening op de lijn 'Winst/verlies na belastingen op beëindigde bedrijfsactiviteiten en activa aangehouden voor verkoop'. Deze lijn bevat de winsten of verliezen na belastingen op beëindigde bedrijfsactiviteiten, de winst of het verlies na belastingen voortvloeiend uit de herwaardering tegen reële waarde min verkoopkosten en de winst of het verlies na belastingen bij de afstoting van de activiteiten.

1.h Personeelsvoordelen

Personeelsvoordelen worden geclassificeerd in een van de volgende vier categorieën:

- kortetermijnvoordelen zoals salarissen, jaarlijkse vakantie, aanmoedigingsplannen, winstdelende en aanvullende betalingen
- langetermijnvoordelen, inclusief uitkeringen voor langdurige arbeidsongeschiktheid, voordelen die samenhangen met langdurig dienstverband en andere types van op geldmiddelen gebaseerde uitgestelde vergoedingen
- ontslagvergoedingen
- vergoedingen na uitdiensttreding.

Kortetermijnvoordelen

BNP Paribas Fortis verantwoordt een kost wanneer men heeft gebruik gemaakt van de diensten geleverd door werknemers in ruil voor personeelsvoordelen.

Langetermijnvoordelen

Dit zijn voordelen, andere dan kortetermijnvoordelen, vergoedingen na uitdiensttreding en ontslagvergoedingen. Dit heeft hoofdzakelijk betrekking op vergoedingen die meer dan 12 maanden zijn uitgesteld en die niet verbonden zijn aan de BNP Paribas aandelenprijs en deze worden toegewezen in het jaarverslag aan de periode waarin ze zijn verdiend.

De gebruikte actuariële technieken zijn gelijkaardig aan deze die gebruikt worden voor pensioenregelingen op basis van vaste toezeggingen uitgezonderd dat de actuariële winsten en verliezen verantwoord worden in de resultatenrekening en niet in het eigen vermogen.

Ontslagvergoedingen

Ontslagvergoedingen zijn verschuldigde personeelsvoordelen als gevolg van een beslissing van BNP Paribas Fortis om een arbeidscontract te beëindigen voor de wettelijke pensioenleeftijd of als gevolg van een beslissing van een werknemer een vrijwillig vervroegd vertrek te aanvaarden in ruil voor een vergoeding. Ontslagvergoedingen die betaalbaar worden over meer dan 12 maanden na balansdatum worden verdisconteerd.

Vergoedingen na uitdiensttreding

In overeenstemming met IFRS maakt BNP Paribas Fortis een onderscheid tussen pensioenregelingen op basis van toegezegde bijdragen en pensioenregelingen op basis van vaste toezeggingen.

Pensioenregelingen op basis van toegezegde bijdragen leidt niet tot een verplichting voor BNP Paribas Fortis en vereist bijgevolg geen voorziening. Het bedrag van de verschuldigde werkgeversbijdrage tijdens de periode wordt verantwoord als een kost.

Enkel schema's op basis van vaste toezeggingen geven aanleiding tot een verplichting voor BNP Paribas Fortis. Deze verplichting moet gewaardeerd en verantwoord worden als een verplichting door middel van een voorziening.

De classificatie van pensioenregelingen in deze twee categorieën is gebaseerd op de economische werkelijkheid van de pensioenregeling die herzien wordt om te bepalen of BNP Paribas Fortis een in rechte afdwingbare of feitelijke verplichting heeft om de overeengekomen voordelen te betalen aan de werknemers.

De vergoedingsverplichting na uitdiensttreding onder een plan met vaste toezeggingen wordt gewaardeerd op basis van actuariële technieken die rekening houden met demografische en financiële veronderstellingen.

De verantwoorde netto verplichting met betrekking tot pensioenplannen met vaste toezeggingen is het verschil tussen de contante waarde van de verplichting voor plannen met vaste toezeggingen en de reële waarde van de fondsbeleggingen.

De contante waarde van de verplichting voor pensioenplannen met vaste toezeggingen wordt gewaardeerd op basis van actuariële veronderstellingen toegepast door BNP Paribas Fortis waarbij gebruik wordt gemaakt van de 'projected unit credit'-methode. Deze methode houdt rekening met verschillende parameters eigen aan het land of de entiteit van BNP Paribas Fortis zoals demografische veronderstellingen, de kans dat werknemers de onderneming zullen verlaten voor pensioenleeftijd, salarisinflatie, de verdisconteringsvoet en de algemene inflatie.

Wanneer de waarde van de fondsbeleggingen het bedrag van de verplichting overschrijdt, wordt een actief opgenomen als het een toekomstig voordeel voor BNP Paribas Fortis weergeeft onder de vorm van een vermindering in de toekomstige bijdragen of een toekomstige terugbetaling van de bedragen betaald in het plan.

De jaarlijkse kost verantwoord in de resultatenrekening onder 'Salarissen en personeelsvoordelen' met betrekking tot pensioenplannen met vaste toezeggingen omvatten de aan het dienstjaar toegerekende pensioenkosten (de verworven rechten van elk personeelslid op basis van de geleverde diensten), de rentekosten verbonden aan de impact van het verdisconteren van de netto verplichting voor pensioenplannen met vaste toezeggingen, de pensioenkosten van verstreken diensttijd voortvloeiend uit pensioenplanwijzigingen en de gevolgen van inperkingen of afwikkelingen en het verwachte rendement op eventuele fondsbeleggingen.

Herwaarderingen van de netto verplichting (activa) voor pensioenplannen met vaste toezeggingen worden verantwoord in niet-gerealiseerde resultaten en worden nooit geherclassificeerd naar de resultatenrekening. Ze omvatten actuariële winsten of verliezen, het rendement op de fondsbeleggingen en de wijzigingen in niet-verantwoorde activa door beperkingen (exclusief het bedrag opgenomen in de netto rente van de verplichting (activa) voor pensioenplannen met vaste toezeggingen).

1.i Op aandelen gebaseerde beloningen

Op aandelen gebaseerde beloningen zijn betalingen gebaseerd op aandelen uitgegeven door BNP Paribas die ofwel worden afgewikkeld onder de vorm van eigen vermogen of geldmiddelen waarvan het bedrag is gebaseerd op de trends in de waarde van de BNP Paribas-aandelen.

IFRS 2 vereist dat de op aandelen gebaseerde beloningen toegekend na 7 november 2002 opgenomen worden als kosten. Het opgenomen bedrag is de waarde van de op aandelen gebaseerde betaling toegekend aan de werknemers.

BNP Paribas Fortis kent aandelenoptieplannen en uitgestelde op aandelen gebaseerde of aan aandelenprijs verbonden in geld afgewikkelde vergoedingsplannen toe aan werknemers en biedt hen ook de mogelijkheid aan om in te tekenen voor specifiek uitgegeven BNP Paribas-aandelen tegen een korting op voorwaarde dat ze de aandelen aanhouden voor een bepaalde periode.

Aandelenopties en toewijzingsplannen van gratis aandelen

De kost met betrekking tot aandelenopties en toewijzingsplannen van gratis aandelen wordt verantwoord over de wachtperiode als het voordeel enkel wordt toegekend als de begunstigde blijft voor de entiteit werken.

Kosten met betrekking tot aandelenopties en gratis aandelen worden opgenomen onder salarissen en andere personeelsvoordelen en de 'credit'-boekings gebeurt via het eigen vermogen. De kost wordt berekend op basis van de algemene waarde van het plan bepaald op de datum waarop het is toegekend door de Raad van Bestuur.

In afwezigheid van enige markt voor deze instrumenten worden financiële waarderingsmodellen gebruikt die rekening houden met de prestatievoorwaarden verbonden aan de BNP Paribas-aandelenprijs. De totale kost van een plan wordt bepaald door de eenheidswaarde per toegekende optie of aandeel te vermenigvuldigen met het geschatte aantal van toegekende opties en aandelen die onvoorwaardelijk zullen worden aan het eind van de periode rekening houdend met de voorwaarden met betrekking tot het blijvend dienstverband van de begunstigde.

De enige veronderstellingen die worden herzien tijdens de wachtperiode en dus resulteren in de herwaardering van de kost, zijn deze die betrekking hebben op de waarschijnlijkheid dat werknemers BNP Paribas Fortis zullen verlaten en deze die betrekking hebben tot de prestatievoorwaarden die niet verbonden zijn aan de waarde van de BNP Paribas-aandelen.

Op aandelen gebaseerde en in geldmiddelen afgewikkelde uitgestelde vergoedingen

De kosten die gepaard gaan met deze plannen worden opgenomen in het jaar waarin de werknemer de betreffende diensten verleent.

Als de betaling van een op aandelen gebaseerde variabele vergoeding uitdrukkelijk afhankelijk is van het voortzetten van het dienstverband van de werknemer tijdens de wachtperiode, neemt men aan dat de diensten verleend werden tijdens deze periode. De kosten voor de overeenkomstige vergoeding worden gespreid over de periode opgenomen en worden geboekt als kosten voor salarissen en personeelsvoordelen tegenover een overeenkomstige verplichting op de balans. De kost wordt daarna herzien om rekening te houden met een eventuele stopzetting van het dienstverband of de niet-naleving van een aan de prestatie verbonden voorwaarde en de gewijzigde prijs van het BNP Paribas aandeel.

Als er geen verplichting is tot voortzetting van het dienstverband worden de kosten niet gespreid maar onmiddellijk opgenomen tegenover een overeenkomstige verplichting op de balans. Vervolgens worden de kosten tot aan de afwikkeling op elke rapporteringsdatum herzien om rekening te houden met een eventuele aan de prestatie gerelateerde voorwaarde en de gewijzigde prijs van het BNP Paribas aandeel.

De mogelijkheid tot intekening op of de aankoop van aandelen aangeboden aan werknemers onder de vorm van een bedrijfsspaarplan

De mogelijkheid tot intekening op of de aankoop van aandelen aangeboden aan werknemers onder de vorm van een bedrijfsspaarplan tegen tarieven lager dan de markttarieven gedurende een specifieke periode bevat geen wachtperiode. Maar de werknemers zijn bij wet verboden deze aandelen verworven onder dit plan te verkopen gedurende een periode van vijf jaar. Met deze beperking wordt rekening gehouden bij de waardering van het voordeel aan de werknemers, dat daardoor verminderd wordt. Daarom is het voordeel op de datum dat het plan wordt aangekondigd aan de werknemers gelijk aan het verschil tussen de reële waarde van het aandeel (na de erkenning van de beperking tot verkoop) en de aankoopprijs betaald door de werknemer, vermenigvuldigd met het aantal verworven aandelen.

De kost van de verplichte houdperiode van vijf jaar is gelijkwaardig aan de kost van een strategie die de toekomstige verkoop van aandelen omvat op het moment van de kapitaalsverhoging gereserveerd voor werknemers en de contante aankoop van een gelijkwaardig aantal van BNP Paribas-aandelen op de markt, gefinancierd door een lening die terugbetaalbaar is op het eind van

de periode van vijf jaar met de opbrengsten van de toekomstige verkooptransactie. De rentevoet op de lening is de rentevoet die van toepassing zou zijn op een lening voor algemene doeleinden over vijf jaar aangegaan door een individu met een gemiddeld risicoprofiel. De toekomstige verkoopprijs van de aandelen wordt bepaald op basis van marktparameters.

1.j Voorzieningen gerapporteerd onder verplichtingen

Voorzieningen worden verantwoord onder verplichtingen (andere dan deze die betrekking hebben op financiële instrumenten, personeelsvoordelen en verzekeringscontracten) die hoofdzakelijk betrekking hebben op herstructureringen, claims en rechtszaken, boetes en strafbepalingen en belastingsrisico's.

Een voorziening wordt verantwoord wanneer het waarschijnlijk is dat een uitstroom van middelen die economische voordelen inhouden vereist zal zijn om de verplichting af te wikkelen ten gevolge van een gebeurtenis in het verleden en het bedrag van de verplichting kan op betrouwbare wijze worden geschat. Het bedrag van zo een verplichting wordt verdisconteerd, in geval het effect van verdisconteren materieel is, met als doel het bedrag van de voorziening te bepalen.

1.k Actuele en uitgestelde belastingen

De actuele belastingslast wordt bepaald op basis van de belastingregelgeving en belastingsvoeten die van kracht zijn in elk land waarin BNP Paribas Fortis actief is tijdens de periode waarin de inkomsten gegenereerd zijn.

Uitgestelde belastingen worden verantwoord wanneer er tijdelijke verschillen zijn tussen de boekwaarde van een actief of verplichting in de balans en de fiscale boekwaarde ervan.

Uitgestelde belastingsverplichtingen worden verantwoord voor alle belastbare tijdelijke verschillen die verschillen van:

- uitgestelde belastingsverplichtingen voortvloeiend uit de eerste opname van goodwill
- uitgestelde belastingsverplichtingen die verband houden met investeringen waarover BNP Paribas Fortis exclusieve of gezamenlijke controle uitoefent, wanneer BNP Paribas Fortis het tijdstip kan bepalen waarop het tijdelijke verschil wordt afgewikkeld en het waarschijnlijk is dat het tijdelijke verschil in de nabije toekomst niet zal worden afgewikkeld.

Uitgestelde belastingsvorderingen worden verantwoord voor alle verrekenbare tijdelijke verschillen en voorwaartse compensatie van niet-gecompenseerde fiscale verliezen maar enkel in de mate waarin het waarschijnlijk is dat de onderneming in kwestie toekomstige fiscale winst zal genereren waartegen deze tijdelijke verschillen en fiscale verliezen kunnen worden verrekend.

Uitgestelde belastingsvorderingen en -verplichtingen worden gewaardeerd op basis van de balansmethode en gebaseerd op basis van belastingstarieven die naar verwachting van toepassing zullen zijn op de periode waarin de vordering wordt gerealiseerd of de verplichting wordt afgewikkeld, op basis van de belastingstarieven waarvan het wetgevingsproces materieel is afgesloten of zal afgesloten zijn tegen het eind van de verslagperiode. Ze worden niet verdisconteerd.

Uitgestelde belastingsvorderingen en -verplichtingen worden gesaldeerd wanneer ze ontstaan binnen een belastingsgroep die in de jurisdictie van eenzelfde belastingautoriteit valt en wanneer er een in rechte afdwingbaar recht is om te salderen.

Actuele en uitgestelde belastingen worden verantwoord als belastingbaten of -lasten in de resultatenrekening met uitzondering van degene die verband houden met een transactie of gebeurtenis die rechtstreeks in het eigen vermogen wordt geboekt. Die worden eveneens in het eigen vermogen opgenomen.

Wanneer fiscale tegoeden op inkomsten van vorderingen en obligaties worden gebruikt om de winstbelasting die moet betaald worden af te wikkelen, dan worden deze fiscale tegoeden op dezelfde lijn verantwoord als de baten waartoe ze betrekking hebben. De overeenkomstige belastingslast wordt behouden in de resultatenrekening onder 'Winstbelastingen'.

1.l Kasstroomoverzicht

De geldmiddelen en kasequivalenten zijn samengesteld uit het nettosaldo van de geldmiddelen, rekeningen met centrale banken en uit het nettosaldo van interbancaire direct opeisbare leningen en deposito's.

Wijzigingen in geldmiddelen en kasequivalenten met betrekking tot operationele activiteiten geven de kasstromen weer gecreëerd door de bedrijfsactiviteiten van BNP Paribas Fortis inclusief de kasstromen met betrekking tot vastgoedbeleggingen, financiële activa aangehouden tot einde looptijd en verhandelbare depositocertificaten.

Wijzigingen in geldmiddelen en kasequivalenten met betrekking tot investeringsactiviteiten geven de kasstromen weer die voortvloeien uit de acquisities en desinvesteringen van dochterondernemingen, geassocieerde ondernemingen of joint ventures opgenomen in de geconsolideerde groep, evenals de acquisities en desinvesteringen van materiële vaste activa exclusief vastgoedbeleggingen en eigendommen aangehouden onder een operationele leasing.

Wijzigingen in geldmiddelen en kasequivalenten met betrekking tot financieringsactiviteiten geven de kasstromen weer die voortvloeien uit transacties met aandeelhouders, kasstromen met betrekking tot obligaties en achtergestelde schulden (exclusief verhandelbare depositocertificaten).

1.m Gebruik van schattingen in de voorbereiding van het jaarverslag

Het opstellen van de jaarrekening vereist dat managers van kernactiviteiten en bedrijfsfuncties veronderstellingen en schattingen maken die worden weergegeven in de waardering van baten en lasten in de resultatenrekening, van activa en verplichtingen in de balans en in de openbaarmaking van informatie in de toelichting van de jaarrekening.

Dit zorgt ervoor dat de desbetreffende managers beoordelingen moeten maken en gebruik moeten maken van de beschikbare informatie op de datum van de voorbereiding van de jaarrekening wanneer ze hun schattingen maken. De actuele toekomstige resultaten van activiteiten waarvoor managers hebben gebruikt gemaakt van schattingen kunnen in realiteit erg verschillen van deze schattingen, hoofdzakelijk door de marktkvoorwaarden. Dit kan een materiële impact hebben op de jaarrekening.

Dit is hoofdzakelijk van toepassing op:

- bijzondere waardevermindervingsverliezen verantwoord om de kredietrisico's eigen aan de Bank als tussenpersoon te dekken;
- het gebruik van intern ontwikkelde modellen om financiële instrumenten te waarderen die niet genoteerd zijn op een actieve markt;
- berekeningen van de reële waarde van niet-genoteerde financiële instrumenten geclassificeerd in 'Financiële activa aangehouden voor verkoop', 'Financiële activa tegen reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening' of 'Financiële verplichtingen tegen reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening' en meer in het algemeen berekeningen van de reële waarde van financiële instrumenten die onderworpen is aan een openbaarmakingsverplichting over reële waarde;

- de beslissing of een markt actief of niet actief is met als doel een waarderingstechniek te gebruiken;
- bijzondere waardevermindervingsverliezen op niet-vastrentende financiële activa geclassificeerd als 'aangehouden voor verkoop';
- bijzondere waardevermindervingsproeven uitgevoerd op goodwill en immateriële vaste activa;
- beoordeling bijzondere waardevermindervings in deelnemingen in vermogensmutatiemethode;
- erkende actieve belastinglatenties;
- de geschiktheid om bepaalde afgeleide financiële instrumenten aan te houden als kasstroomafdekkingen en de waardering van afdekkingseffectiviteit;
- schattingen van de restwaarde van activa geleased onder een financiële of operationele leasing, en meer specifiek van activa waarvan de afschrijving is opgenomen verminderd met de geschatte restwaarde;
- de waardering van voorzieningen voor voorwaardelijke verbintenissen en kosten.

Dit is ook het geval voor de toegepaste veronderstellingen die de gevoeligheid van elk type van marktrisico en de gevoeligheid van de waarderingen van niet-observeerbare parameters meten.

2 Retrospectieve impact van IFRIC 21

Vanaf 1 januari 2015 heeft BNP Paribas Fortis IFRIC 21 "Heffingen van overheidswege" toegepast in de geconsolideerde jaarrekening. Vermits deze interpretatie met terugwerkend effect van kracht is, werden de vergelijkende cijfers in de jaarrekening per 1 januari en 31 december 2014 aangepast.

De IFRIC 21-interpretatie verschaft toelichting op het tijdstip van erkenning van heffingen van overheidswege die verantwoord worden op basis van IAS 37 "Voorzieningen, voorwaardelijke verplichtingen en voorwaardelijke activa". Deze heffingen worden voornamelijk als overige bedrijfskosten geclassificeerd in de resultatenrekening. Inkomsten- en andere belastingen die binnen de toepassing vallen van IAS 12 "Inkomstenbelastingen" worden uitgesloten uit deze interpretatie. De tot verplichting leidende gebeurtenis die tot een verplichting tot betaling van een heffing aanleiding geeft binnen het toepassingsgebied van IFRIC 21, is de activiteit die de betaling van de heffing, als omschreven in de wetgeving, teweegbrengt. Bijgevolg zullen bepaalde heffingen die voorheen gelijkmatig over het fiscale jaar gespreid werden (zoals de bijdragen voor financiële stabiliteit, de depositogarantieschema's en de abonnementstaks) voortaan volledig per 1 januari erkend worden. Het Europese Interne Resolutiefonds is van toepassing per 1 januari 2015 zonder aanpassingen met terugwerkende kracht in 2014.

De IFRIC 21-interpretatie heeft tot een stijging geleid van EUR 0,4 miljoen in de overige bedrijfskosten op de resultatenrekening van 31 december 2014.

Op balansniveau zorgt de toepassing van IFRIC 21 voor een toename in de balans per 1 januari 2014 van het eigen vermogen van EUR 3 miljoen. Dit komt door het uitboeken van de socia-lezekerheidsbijdrage, voorheen opgenomen als een uitgave in 2013 en betaalbaar in 2014. De toename van het eigen vermogen wordt gecompenseerd door een daling van EUR 4 miljoen in de toegerekende kosten en een daling van EUR 1 miljoen in de uitgestelde belastingen.

De volgende tabel toont de effecten op de balans per 31 december 2014 door de toepassing van de nieuwe standaard IFRIC 21.

	31 december 2014	31 december 2014	IFRIC 21
In miljoenen euro's	Zoals gepubliceerd	Herwerkte IFRIC 21	aanpassingen
ACTIVA			
Totaal impact op activa	275 206	275 206	-
VERPLICHTINGEN			
Actuele en uitgestelde belastingen	675	676	1
Overlopende rekeningen en overige verplichtingen	7 441	7 437	(4)
Totaal impact op verplichtingen	249 814	249 811	(3)
EIGEN VERMOGEN			
Geconsolideerde reserves	8 517	8 518	1
Totaal impact op aandeel van de groep	20 254	20 255	1
Reserves en resultaat van het jaar van minderheidsbelangen	4 964	4 966	2
Totaal impact op Minderheidsbelangen	5 138	5 140	2
Totaal impact op geconsolideerd eigen vermogen	25 392	25 395	3
Totaal impact op verplichtingen en eigen vermogen	275 206	275 206	-

3 Toelichting op de resultatenrekening op 31 december 2015

3.a Netto-rentebaten

BNP Paribas Fortis verantwoordt als 'Rentebaten' en 'Rentelasten' alle inkomsten en uitgaven uit financiële instrumenten tegen geamortiseerde kostprijs (rente, vergoedingen en commissies, transactiekosten), en uit financiële instrumenten geboekt op basis van reële waarde die niet voldoen aan de definitie van derivaten-instrumenten. Deze bedragen worden berekend tegen de effectieve intrestmethode. De wijziging van de reële waarde van financiële instrumenten gewaardeerd aan reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening (met uitsluiting van de overlopende rente) wordt geboekt in 'Nettowinsten of verliezen op financiële instrumenten tegen reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening'.

Rentebaten en rentelasten uit derivaten opgenomen als reële-waarde afdekkingen worden geboekt samen met de opbrengsten uit de afgedekte transactie. Op dezelfde wijze worden rentebaten en rentelasten uit derivaten gebruikt voor afdekkingdoeleinden die gewaardeerd worden tegen reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening in dezelfde rekeningen geboekt als de rentebaten en rentelasten van de onderliggende transacties.

In miljoenen euro's	Boekjaar 2015			Boekjaar 2014		
	Baten	Lasten	Netto	Baten	Lasten	Netto
Klantenverrichtingen	6 747	(1 637)	5 110	6 647	(1 940)	4 707
Deposito's, leningen en ontleningen	6 061	(1 608)	4 453	5 964	(1 920)	4 044
Terugkoopovereenkomsten	-	(4)	(4)	8	(2)	6
Financiële lease-verrichtingen	686	(25)	661	675	(18)	657
Interbancaire verrichtingen	283	(357)	(74)	345	(389)	(44)
Deposito's, leningen en ontleningen	265	(297)	(32)	334	(330)	4
Terugkoopovereenkomsten	18	(60)	(42)	11	(59)	(48)
Uitgegeven schuldbewijzen	-	(302)	(302)	-	(410)	(410)
Kasstroomafdekkingsinstrumenten	428	(356)	72	271	(240)	31
Afdekkingsinstrumenten voor portefeuilles, afgedekt tegen renterisico	432	(230)	202	461	(234)	227
Financiële instrumenten tegen reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening	82	(192)	(110)	97	(174)	(77)
Vastrentende effecten	11	-	11	15	-	15
Leningen / financieringen	14	(1)	13	20	(15)	5
Terugkoopovereenkomsten	57	(78)	(21)	62	(59)	3
Schuldbewijzen	-	(113)	(113)	-	(100)	(100)
Voor verkoop beschikbare financiële activa	495	-	495	581	-	581
Activa aangehouden tot einde looptijd	32	-	32	54	-	54
Totaal rentebaten / (lasten)	8 499	(3 074)	5 425	8 456	(3 387)	5 069

Rentebaten op leningen die onderhevig zijn aan bijzondere waardeverminderingen bedroegen EUR 36 miljoen op 31 december 2015 en EUR 52 miljoen op 31 december 2014.

3.b Commissiebat en -lasten

De **netto-inkomsten uit commissielonen** bedroegen EUR 1 611 miljoen in 2015, EUR (30) miljoen of (2)% lager dan in 2014. De netto commissielonen bestaan voornamelijk uit :

- Commissiebat en -lasten op financiële instrumenten niet gewaardeerd aan reële waarde in de resultatenrekening bedroegen respectievelijk EUR 443 miljoen en EUR (85) miljoen in 2015, vergeleken met EUR 544 miljoen opbrengsten en EUR (101) miljoen kosten in 2014.
- De netto-commissiebat en betreffende trust- en gelijkaardige activiteiten waarbij BNP Paribas Fortis activa aanhoudt of belegt

in opdracht van klanten, trusts, pensioenfondsen, privé-risicofondsen of andere instellingen, bedroegen EUR 406 miljoen in 2015, vergeleken met een bedrag van EUR 367 miljoen in 2014.

- De netto-commissiebat en betreffende betalingsverkeerdiensten bedroegen EUR 313 miljoen in 2015 in vergelijking met EUR 328 miljoen in 2014.
- De netto-commissiebat en betreffende verzekeringen bedroegen EUR 346 miljoen in 2015 in vergelijking met EUR 317 miljoen in 2014.

3.c Nettowinsten/verliezen op financiële instrumenten tegen reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening

Nettowinsten/verliezen op financiële instrumenten tegen reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening bevatten alle items met betrekking tot financiële instrumenten die deel uitmaken van het handelsboek en financiële instrumenten (met inbegrip van dividenden) die BNP Paribas Fortis heeft aangeduid om te waarden aan reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening, met uitzondering van rentebaten en rentelasten die verantwoord worden in 'Nettorentebaten' (nota 3.a).

Winsten en verliezen op financiële instrumenten aangeduid tegen reële waarde met waardeverminderingen in de resultatenrekening zijn voornamelijk door instrumenten wiens waardeveranderingen gecompenseerd kunnen worden door waardeveranderingen van economische hedgingderivaten.

In miljoenen euro's	Boekjaar 2015	Boekjaar 2014
Handelsportefeuille	(5)	23
Schuldbewijzen	(38)	(68)
Aandelenderivaten	82	115
Wisselkoersinstrumenten	(44)	(28)
Andere derivaten	(4)	2
Terugkoopovereenkomsten	(1)	2
Financiële instrumenten tegen reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening	120	151
waarvan het schulderwaarderings-effect die ontstaat uit het kredietrisico van BNP Paribas Fortis (nota 5.d)	21	(43)
Impact van hedge accounting	20	(23)
Afdekkingsinstrumenten	305	(980)
Items gedekt door reële-waardeafdekking	(285)	957
Totaal	135	151

Nettowinsten op de portefeuille aangehouden voor handelsdoeleinden bevatten in 2015 en 2014 een niet-materieel bedrag voor de ineffectiviteit van de kasstroomafdekkingen.

3.d Nettowinsten/verliezen op voor verkoop beschikbare financiële activa en andere financiële activa niet gewaardeerd aan marktwaarde

In miljoenen euro's	Boekjaar 2015	Boekjaar 2014
Leningen en vorderingen, vastrentende effecten ⁽¹⁾	48	127
Meerwaarden en minderwaarden op verkoop	48	127
Aandelen en andere niet-vastrentende effecten	11	(20)
Dividendopbrengsten	23	19
Bijzondere waardeverminderingen	(23)	(47)
Nettomeerwaarden op verkoop	11	8
Totaal	59	107

⁽¹⁾ Rentebaten op voor verkoop beschikbare effecten met vaste rentevoet worden verantwoord in 'Nettorentebaten' (nota 3.a), en verliezen door bijzondere waardevermindering met betrekking tot mogelijke wanbetaling van de emittent worden verantwoord in 'Risicokost' (nota 3.f).

Bij de verkoop van de effecten beschikbaar voor verkoop, of in geval van objectieve aanwijzingen voor bijzondere waardeverminderingen, worden de ongerealiseerde winsten en verliezen, opgenomen in niet-gerealiseerde resultaten, geherclassificeerd

van het eigen vermogen naar de resultatenrekening. Voor het jaar 2015 bedroegen deze een winst van EUR 14 miljoen, vergeleken met EUR 36 miljoen voor het jaar 2014.

3.e Nettobaten uit overige activiteiten

In miljoenen euro's	Boekjaar 2015			Boekjaar 2014		
	Baten	Lasten	Netto	Baten	Lasten	Netto
Nettobaten uit vastgoedbeleggingen	34	(16)	18	41	(28)	13
Nettobaten uit operationele lease	130	(94)	36	136	(98)	38
Overige baten en lasten	276	(325)	(49)	303	(311)	(8)
Nettototaal baten uit overige activiteiten	440	(435)	5	480	(437)	43

3.f Risicokost

De 'Risicokost' vertegenwoordigt het nettobedrag van waardeverminderingen ten gevolge van kredietrisico's verbonden aan de intermediatie-activiteiten van de Bank, plus

herwaarderingsverliezen in het geval van gekende tegenpartijrisico's op 'over-the-counter' financiële instrumenten.

Risicokost van de periode

In miljoenen euro's	Boekjaar 2015	Boekjaar 2014
Nettoename bijzondere waardeverminderingen	(434)	(309)
Recuperaties op afgeschreven leningen en vorderingen	37	38
Oninbare leningen en vorderingen niet gedekt door bijzondere waardeverminderingen	(34)	(12)
Totaal risicokost van de periode	(431)	(283)

Risicokost van de periode per activacategorie

In miljoenen euro's	Boekjaar 2015	Boekjaar 2014
Leningen aan en vorderingen op kredietinstellingen	(12)	6
Leningen aan en vorderingen op klanten	(399)	(305)
Financiële instrumenten aangehouden voor handelsdoeleinden	2	25
Overige activa	-	5
Garantieverbintenissen en andere elementen	(22)	(14)
Totaal risicokost van de periode	(431)	(283)
Risicokost op specifieke basis	(379)	(353)
Risicokost op collectieve basis	(52)	70

Voorzieningen voor bijzondere waardeverminderingen: kredietrisico

Wijziging in de provisies voor bijzondere waardeverminderingen gedurende de periode

In miljoenen euro's	Boekjaar 2015	Boekjaar 2014
Totaal bijzondere waardeverminderingen aan het begin van het jaar	3 434	4 160
Beëindigde bedrijfsactiviteiten	-	249
Totaal bijzondere waardeverminderingen voor voortgezette bedrijfsactiviteiten aan het begin van het jaar	3 434	3 911
Nettotoename bijzondere waardeverminderingen	434	309
Aanwending bijzondere waardeverminderingen	(589)	(674)
Omrekeningsverschillen en overige	(3)	(112)
Totaal bijzondere waardeverminderingen voor voortgezette bedrijfsactiviteiten aan het einde van het jaar	3 276	3 434

Bijzondere waardeverminderingen per activacategorie

In miljoenen euro's	Boekjaar 2015	Boekjaar 2014
Bijzondere waardeverminderingen op activa		
Leningen aan en vorderingen op kredietinstellingen (nota 5.f)	105	133
Leningen aan en vorderingen op klanten (nota 5.g)	2 945	3 069
Financiële instrumenten aangehouden voor handelsdoeleinden	73	72
Voor verkoop beschikbare financiële activa (nota 5.c)	11	28
Overige activa	1	1
Totaal bijzondere waardeverminderingen op financiële activa	3 135	3 303
waarvan specifieke bijzondere waardeverminderingen	2 513	2 711
waarvan collectieve voorzieningen	622	592
Voorzieningen op verplichtingen		
Voorzieningen voor gegeven verbintenissen		
- met kredietinstellingen	10	6
- met klanten	106	115
Overige voorzieningen	25	10
Totaal voorzieningen op verplichtingen (nota 5.p)	141	131
waarvan specifieke bijzondere waardeverminderingen voor verstrekte verbintenissen	113	103
waarvan collectieve voorzieningen	28	28
Totaal bijzondere waardeverminderingen	3 276	3 434

3.g Vennootschapsbelasting

Reconciliatie van de winstbelastingen naar de theoretische belastingslast aan de standaardbelastingsvoet in België	Boekjaar 2015		Aangepast	
			Boekjaar 2014	
	In miljoenen euro's	Belastingsvoet	In miljoenen euro's	Belastingsvoet
Belastingen op de winst aan de standaard belastingsvoet in België	(860)	33,99%	(752)	33,99%
Effect van het verschil in belastingsvoet van toepassing op buitenlandse entiteiten	75	(3,0%)	82	(5,9%)
Effect van verlaagd tarief op dividenden en verkopen	82	(3,2%)	34	(2,4%)
Fiscaal effect van de activering van de overgedragen fiscale verliezen en tijdelijke verschillen	(9)	0,4%	(35)	2,5%
Fiscaal effect van het gebruik van niet-geactiveerde overdraagbare fiscale verliezen	5	(0,2%)	8	(0,6%)
Overige	(11)	0,4%	(38)	2,7%
Belastingen op de winst	(718)	28,39%	(701)	30,32%
waarvan				
Actuele belastingslast	(305)		(293)	
Uitgestelde belastingslast (nota 5.k)	(413)		(408)	

4 Segmentinformatie

4.a Operationele segmenten

BNP Paribas Fortis in België

BNP Paribas Fortis biedt in België een breed pakket financiële diensten aan, bestemd voor particulieren, zelfstandigen, professionele klanten en kmo's. De Bank levert ook oplossingen op maat aan vermogende personen, ondernemingen en publieke en financiële instellingen. Daarvoor kan zij een beroep doen op de expertise en het internationale netwerk van haar moederbedrijf, BNP Paribas.

In Retail & Private Banking (RPB) is BNP Paribas Fortis sterk aanwezig: het bedient 3,6 miljoen particulieren, professionele klanten, kmo's en private banking-klanten. Het is sterk aanwezig in de lokale markt, via een uitgebreid netwerk van 789 kantoren en ook met andere distributiekanaalen als geldautomaten en online banking-faciliteiten (waaronder mobiel bankieren). Voor zijn retailbankieren opereert BNP Paribas Fortis onder vier elkaar aanvullende merken: het hoofdmerk BNP Paribas Fortis, plus Fintro, bpost bank en Hello bank!, een 100% digitale mobiele bankdienst. In de verzekeringssector werkt BNP Paribas Fortis nauw samen met AG Insurance, de Belgische marktleider.

In Corporate & Public Bank, Belgium (CPBB) biedt BNP Paribas Fortis een volledige waaier lokale en internationale financiële diensten aan Belgische ondernemingen, overheidsinstellingen en lokale autoriteiten aan. Het aanbod omvat binnenlandse bankproducten, gespecialiseerde financiële competenties en diensten betreffende effecten, verzekeringen en vastgoed. De competenties omvatten gespecialiseerde handelsdiensten, cashmanagement, factoring en leasing, alsook fusies & overnames en kapitaalmarktactiviteiten. Een centraal team van corporate bankers, relationship managers en skills officers zorgt ervoor dat BNP Paribas Fortis de markt van nabij opvolgt. Dit team, ondersteund door een Europees netwerk van business centra aangestuurd door Corporate & Institutional Banking, stelt de Bank in staat haar Belgische klanten lokaal en internationaal een uniforme commerciële dienstverlening aan te bieden.

Corporate & Institutional Banking (CIB) biedt zijn klanten (in België en over heel Europa) een volledige toegang tot de productenportefeuille van BNP Paribas CIB. Die bestaat uit vijf businessunits: Global Markets, Financing Solutions, Corporate Finance, Private Equity, en Transaction Banking EMEA.

BNP Paribas Fortis in Luxemburg

BGL BNP Paribas behoort tot de leidende banken op de Luxemburgse financiële markt. Het heeft een belangrijke bijdrage geleverd tot de ontwikkeling van het land als belangrijk internationaal financieel centrum en het is diep geworteld in het economische, culturele, sportieve en maatschappelijke leven in Luxemburg.

Als partner met een jarenlang engagement voor de nationale economie, biedt BGL BNP Paribas een ruim productenpakket, zowel voor particulieren als voor professionele en institutionele klanten. De Bank is marktleider voor bedrijven en de nummer twee voor residerende particulieren in het Groothertogdom Luxemburg. Zij is ook marktleider in bankverzekeringen, met een gecombineerd aanbod van verzekerings- en bankdiensten.

BNP Paribas Fortis in overige landen

Dit segment 'overige' omvat alle activiteiten van BNP Paribas Fortis buiten België en Luxemburg. Dit segment omvat hoofdzakelijk Türk Ekonomi Bankası (TEB), BNP Paribas Leasing Solutions, BNP Paribas Investment Partners en de buitenlandse bijkantoren van BNP Paribas Fortis.

In Turkije opereert BNP Paribas Fortis via Türk Ekonomi Bankası (TEB) waarin het een participatie van 48,72% heeft. Het aanbod van Retail Banking bestaat uit debet- en kredietkaarten, consumentenkredieten en beleggings- en verzekeringsproducten verkocht via zijn kantorennetwerk en via internet- en telefoonbankieren. Corporate banking-diensten omvatten internationale handelsfinanciering, vermogensbeheer en cashmanagement, kredietdiensten, hedging van valuta-, rente- en grondstoffenrisico's, alsook factoring en leasing. De Bank biedt via haar departementen van commercieel bankieren en kmo-bankieren een waaier aan bankdiensten voor kleine en middelgrote ondernemingen.

4.b Informatie per operationeel segment

Opbrengsten en kosten per operationeel segment

In miljoenen euro's	Boekjaar 2015				Aangepast Boekjaar 2014			
	België	Luxemburg	Overige	Totaal	België	Luxemburg	Overige	Totaal
Opbrengsten	4 168	685	2 382	7 235	3 930	727	2 354	7 011
Algemene bedrijfskosten	(2 775)	(369)	(1 283)	(4 427)	(2 792)	(378)	(1 341)	(4 511)
Risicokost	(130)	(2)	(299)	(431)	(83)	16	(216)	(283)
Bedrijfsresultaat	1 263	314	800	2 377	1 055	365	797	2 217
Niet operationele elementen	77	19	261	357	(68)		215	147
Resultaat voor belastingen	1 340	333	1 061	2 734	987	365	1 012	2 364

Activa en verplichtingen per operationeel segment

In miljoenen euro's	31 december 2015				Aangepast 31 december 2014			
	België	Luxemburg	Overige	Totaal	België	Luxemburg	Overige	Totaal
Activa	182 529	23 015	68 139	273 683	179 673	22 971	72 562	275 206
waarvan goodwill op overnames van de periode	-	-	-	-	-	-	-	-
waarvan deelnemingen in ondernemingen en joint ventures	1 167	97	3 132	4 396	1 140	89	2 719	3 948
Verplichtingen	172 839	18 079	58 718	249 636	167 985	18 153	63 673	249 811

De totale activa van de TEB-entiteiten bedraagt EUR 23 410 miljoen op 31 december 2015.

4.c Land-per-landrapportering

De land-per-landrapportering is opgesteld om te voldoen aan de vereisten van artikel 89 van de Richtlijn inzake kapitaalvereisten (CAD IV) uitgevaardigd door de Europese Unie. De informatie is voorgesteld op dezelfde basis als de Geconsolideerde Jaarrekening van BNP Paribas Fortis voor de periode die eindigt op 31 december

2015 en die opgemaakt is volgens de internationale grondslagen voor financiële verslaggeving (IFRS) die aanvaard werden door de Europese Unie. De informatie van het land wordt bepaald door het land van oprichting of vestiging van de bijkantoren en dochterondernemingen.

In miljoenen euro's, Boekjaar 2015 ^(*)	Opbrengsten	Resultaat voor belastingen	Actuele be- lastingslast	Uitgestelde belastingen	Vennoot- schaps- belasting	FTEs ^(**) op 31 december 2015	Aard van activiteiten
België	4 278	1 373	(65)	(364)	(429)	15 184	
waarvan: BNP Paribas Fortis NV/SA (Inclusief Bass Master Issuer NV)	3 893	1 096	(32)	(308)	(340)	14 598	Krediet instellingen
Turkije	1 222	344	(74)	(2)	(76)	10 414	
waarvan: Türk Ekonomi Bankası AS	1 189	326	(74)	1	(73)	9 919	Krediet instellingen
Luxemburg	720	365	(67)	(10)	(77)	2 370	
waarvan: BGL BNP Paribas	666	318	(65)	(4)	(69)	2 320	Krediet instellingen
Frankrijk	285	104	(69)	15	(54)	1 248	
waarvan: BNP Paribas Lease Group BPLG	166	40	(53)	19	(34)	1 214	Leasing
Duitsland	207	85	(22)	(7)	(29)	678	
waarvan: Von Essen GMBH & CO. KG Bankgesellschaft	115	51	(5)	(4)	(9)	338	Krediet instellingen
Polen	70	(19)	(5)	10	5	9	
waarvan: BNP Paribas Bank Polska S.A. (Eerste 4 maanden van 2015)	66	(21)	(4)	9	5	-	Krediet instellingen
Groot-Brittannië	139	86	(28)	9	(19)	418	
Spanje	80	31	39	(48)	(9)	255	
Nederland	71	12	(3)	2	(1)	224	
Kosovo	36	18	(2)	-	(2)	585	
Overige	127	129	(9)	(18)	(27)	205	
Totaal	7 235	2 528	(305)	(413)	(718)	31 590	

^(*) De financiële data komt overeen met de bijdrage tot het geconsolideerd resultaat van volledig geconsolideerde entiteiten onder exclusieve controle.

^(**) Voltijdse equivalenten op 31 december 2015 van volledig geconsolideerde entiteiten onder exclusieve controle.

5 Toelichting op de balans op 31 december 2015

5.a Financiële activa, financiële verplichtingen en derivaten tegen reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening

Financiële activa en financiële verplichtingen tegen reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening bevatten activa en verplichtingen aangehouden voor handelsdoeleinden

en bepaalde activa en verplichtingen gewaardeerd aan reële waarde in de resultatenrekening op het moment van aanschaf of van uitgifte.

In miljoenen euro's	31 december 2015		31 december 2014	
	Portefeuille aangehouden voor handelsdoeleinden	Portefeuille tegen reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening	Portefeuille aangehouden voor handelsdoeleinden	Portefeuille tegen reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening
Effectenportefeuille	1 970	502	2 145	529
Leningen en terugkoopovereenkomsten	1 870	1 444	5 777	1 509
FINANCIELE ACTIVA TEGEN REELE WAARDE MET WAARDEVERANDERINGEN IN DE RESULTATENREKENING	3 840	1 946	7 922	2 038
Effectenportefeuille	3 044	-	2 382	-
Leningen en terugkoopovereenkomsten	3 584	249	10 967	351
Schuldbewijzen (note 5.i)	-	3 776	-	4 415
Achtergestelde schulden (note 5.i)	-	1 330	-	1 484
FINANCIELE VERPLICHTINGEN TEGEN REELE WAARDE MET WAARDEVERANDERINGEN IN DE RESULTATENREKENING	6 628	5 355	13 349	6 250

Leningen gewaardeerd tegen reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening

BNP Paribas Fortis heeft in het segment CPBB (Corporate and Public Bank Belgium) bepaalde financiële activa verantwoord als leningen tegen reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening. Een aantal inflatiegeïndexeerde kredietcontracten met de overheid als tegenpartij worden weergegeven aan reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening, waardoor een potentiële boekhoudkundige mismatch tussen de waardering van enerzijds de renteswap en overige betrokken derivaten en anderzijds de kredieten, die werden geboekt tegen geamortiseerde kostprijs, wordt vermeden.

De evolutie van de reële waarde van de leningen met waardeveranderingen in de resultatenrekening, wordt beïnvloed door de aflossingen, de ontwikkeling van de rentevoeten alsook de daling van de credit spreads.

Enkele gestructureerde leningen en contracten, met inbegrip van derivaten, worden eveneens weergegeven tegen reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening ter voorkoming van een potentiële boekhoudkundige mismatch.

De geamortiseerde kostprijs van activa gehouden tegen reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening bedraagt op 31 december 2015 EUR 1 126 miljoen (31 december 2014: EUR 1 161 miljoen).

In miljoenen euro's	31 december 2015		31 december 2014	
	Positieve marktwaarde	Negatieve marktwaarde	Positieve marktwaarde	Negatieve marktwaarde
Rentederivaten	5 601	4 037	7 736	5 921
Wisselkoersderivaten	940	941	1 415	1 429
Kredietderivaten	8	8	30	26
Aandelenderivaten	631	109	546	72
Overige derivaten			1	-
Financiële derivaten aangehouden	7 180	5 095	9 728	7 448

Volgende tabel toont het totale notionele bedrag aan derivaten aangehouden voor handelsdoeleinden. De notionele bedragen van derivateninstrumenten zijn louter een indicatie van het

volume aan activiteiten van BNP Paribas Fortis op de markten voor financiële instrumenten en geven niet de marktrisico's weer die verbonden zijn aan deze instrumenten.

In miljoenen euro's	31 december 2015			31 december 2014		
	Georganiseerde markten ⁽¹⁾	Niet op een beurs verhandeld	Totaal	Georganiseerde markten ⁽¹⁾	Niet op een beurs verhandeld	Totaal
Rentederivaten	126 790	959 648	1 086 438	245 226	337 407	582 633
Wisselkoersderivaten	-	89 561	89 561	-	74 808	74 808
Kredietderivaten	-	216	216	-	1 485	1 485
Aandelenderivaten	32	1 803	1 835	62	1 807	1 869
Overige derivaten	-	1	1	-	9	9
Financiële derivaten aangehouden	126 822	1 051 229	1 178 051	245 288	415 516	660 804

⁽¹⁾ Financiële instrumenten die genegocieerd werden op de georganiseerde markt worden voornamelijk verhandeld met clearinghuizen

5.b Financiële hedgingderivaten

Onderstaande tabel geeft de reële waarde weer van financiële derivaten voor hedging.

In miljoenen euro's	31 december 2015		31 december 2014	
	Positieve marktwaarde	Negatieve marktwaarde	Positieve marktwaarde	Negatieve marktwaarde
Financiële derivaten aangehouden ter reële waarde-afdekking van niet-afgeleide financiële instrumenten	1 651	3 791	1 592	3 973
Rentederivaten	1 651	3 791	1 592	3 973
Financiële derivaten aangehouden ter afdekking van de toekomstige kasstromen van niet-afgeleide financiële instrumenten	256	329	356	407
Rentederivaten	253	329	352	398
Wisselkoersderivaten	3	-	4	9
Hedgingderivaten	1 907	4 120	1 948	4 380

Het totale notionele bedrag van derivaten aangehouden voor afdekking bedroeg EUR 117 998 miljoen op 31 december 2015, in vergelijking met EUR 112 287 miljoen op 31 december 2014.

5.c Voor verkoop beschikbare financiële activa

In miljoenen euro's	31 december 2015			31 december 2014		
	Netto	waarvan voorzieningen voor bijzondere waardeverminderingen opgenomen in de resultatenrekening	waarvan waardeveranderingen opgenomen in het eigen vermogen	Netto	waarvan voorzieningen voor bijzondere waardeverminderingen opgenomen in de resultatenrekening	waarvan waardeveranderingen opgenomen in het eigen vermogen
Vastrentende effecten	31 449	(11)	635	32 067	(28)	723
Schatkistpapier en staatsobligaties	22 765	-	382	23 793	-	467
Andere vastrentende effecten	8 684	(11)	253	8 274	(28)	256
Aandelen en niet-vastrentende effecten	1 280	(516)	244	596	(493)	150
Genoteerde effecten	55	-	34	33	-	12
Niet-genoteerde effecten	1 225	(516)	210	563	(493)	138
Totaal voor verkoop beschikbare activa	32 729	(527)	879	32 663	(521)	873

Het brutobedrag van geherwaardeerde vastrentende effecten is EUR 11 miljoen op 31 december 2015 (EUR 28 miljoen op 31 december 2014).

De aandelen Visa Europa, die ingeschreven zijn als niet-beurs-genoteerde, niet-vastrentende effecten, werden geherwaardeerd voor EUR 23,2 miljoen via het eigen vermogen naar aanleiding van

het protocol omtrent de overname door Visa Inc. Deze waardering werd berekend door een korting toe te passen op de geschatte verkoopprijs, die samengesteld is uit 2 componenten: een geldbedrag en preferente aandelen.

De toegepaste korting weerspiegelt de volgende onzekerheden in de waardering:

- De finale afronding van de transactie, onderworpen aan de goedkeuring van de Europese autoriteiten.
- De finale verdeling van de verkoopprijs tussen de verkopers onderling
- De liquiditeit van de preferente aandelen
- De inschatting van de geschillen gelinkt aan de activiteit van Visa Europe

Het overnameprotocol voorziet ook in een aanvullende betaling ('earn-out') dewelke betaalbaar is vier jaar na de finale afronding van de overname. Deze aanvullende betaling werd niet in aanmerking genomen bij de waardering van de aandelen Visa Europe op 31 december 2015.

Waardeveranderingen die meteen werden opgenomen in het eigen vermogen worden als volgt weergegeven:

In miljoenen euro's	31 december 2015			31 december 2014		
	Vast-rentende effecten	Aandelen en andere niet-vastrentende effecten	Totaal	Vast-rentende effecten	Aandelen en andere niet-vastrentende effecten	Totaal
Waardeveranderingen van effecten opgenomen in 'Voor verkoop beschikbare financiële activa'	635	244	879	723	150	873
Uitgestelde belastingen gerelateerd aan deze waardeveranderingen	(104)	(17)	(121)	(100)	(5)	(105)
Aandeel van de BNP Paribas Fortis in waardeveranderingen van voor verkoop beschikbare effecten in bezit van deelnemingen waarop vermogensmutatie wordt toegepast, na uitgestelde belastingen en overschot van de reserve voor verzekeringspolishouders	795	97	892	801	86	887
Niet-afgeschreven waardeveranderingen van voor verkoop beschikbare effecten geherclassificeerd als leningen en vorderingen	(297)	-	(297)	(398)		(398)
Overige wijzigingen	-	2	2		1	1
Waardeveranderingen in activa opgenomen in het eigen vermogen onder de lijn 'Financiële activa voor verkoop beschikbaar en geherclassificeerde leningen en vorderingen'	1 029	326	1 355	1 026	232	1 258
Aandeel van de groep	951	303	1 254	928	224	1 152
Aandeel van minderheidsbelangen	78	23	101	98	8	106

5.d Meting van de reële waarde van financiële instrumenten

Waarderingsproces

BNP Paribas Fortis volgt het fundamenteel principe dat het een unieke geïntegreerde productieketting moet hebben voor het produceren en het controleren van de waarderings van financiële instrumenten die gebruikt worden voor het dagelijks risicobeheer en de financiële rapportering. Al deze processen zijn gebaseerd op een gemeenschappelijke economische waardering die een essentieel onderdeel is van bedrijfsbeslissingen en op risicobeheerstrategieën.

De economische waarde is samengesteld uit een 'mid-market'-waarde en bijkomende waarde-aanpassingen.

De 'mid-market'-waarde wordt afgeleid van externe gegevens en waarderingstechnieken die het gebruik van observeerbare en op de markt gebaseerde gegevens maximaliseren. De 'mid-market'-waarde is een theoretische additieve waarde waarbij geen rekening wordt gehouden met i) de richting van de transactie of de impact op de bestaande risico's in de portefeuille, ii) de aard van de tegenpartijen, en iii) de aversie van een marktpeler voor bepaalde risico's eigen aan het instrument, de markt waarin het wordt verhandeld, of de risicobeheerstrategie.

De bijkomende waardeaanpassingen houden rekening met schattingonzekerheden, evenals met markt- en kredietrisicopremies om de kostprijs weer te geven die een uitstap uit de primaire markt met zich zou kunnen brengen. Waar waarderingstechnieken gebruikt worden om de marktwaarde te berekenen, dragen hypothesen rond de financieringskost van toekomstige thesauriestromen bij tot de schatting van de 'mid-market'-waarde, vooral door het gebruik van een gepaste actualisatievoet. Deze hypothesen weerspiegelen de inschatting van de Bank wat een marktparticipant zou weerhouden als herfinancieringstarief van het instrument. Ze houden waar nodig rekening met de contractvoorwaarden van waarborgen. Voor niet- of onvoldoende gewaarborgde derivaten bevatten ze een specifieke aanpassing tegenover de interbankenrentevoet (Funding Valuation Adjustment – FVA).

De reële waarde is meestal gelijk aan de economische waarde, onderworpen aan beperkte bijkomende aanpassingen zoals eigen kredietrisico-aanpassingen, die specifiek vereist worden door de IFRS-standaarden.

De belangrijkste waarde-aanpassingen worden in de sectie hieronder beschreven.

Bijkomende waarde-aanpassingen

Bijkomende waarde-aanpassingen toegepast door BNP Paribas Fortis voor het bepalen van de reële waarde zijn de volgende:

'Bid/Offer'-aanpassingen: de 'bid/offer'-grenzen weerspiegelen de bijkomende uitstapkost van de prijszetter en symmetrisch de door dealers beoogde vergoeding voor het risico om de positie aan te houden of uit te sluiten door een andere prijs van de dealer te aanvaarden.

BNP Paribas Fortis veronderstelt dat de beste schatting van een uitstapprijs de bied- of laatprijs is, uitgezonderd als er een bewijs bestaat dat een ander punt in de 'bid/offer'-grens een representatievere uitstapprijs zou leveren.

Aanpassingen omwille van onzekerheden met betrekking tot de input: er bestaat een onzekerheid over de uitstapprijs wanneer de prijsobservatie of gegevensinput, vereist door de waarderingstechnieken, moeilijk of onregelmatig is. Er zijn verschillende manieren om de graad van onzekerheid in de uitstapprijs te bepalen, zoals het meten van de spreiding van de beschikbare prijsaanduidingen of het schatten van de mogelijke grenzen van de input bij een waarderingstechniek.

Aanpassingen omwille van onzekerheden met betrekking tot het model: deze zijn verbonden aan situaties waar er een waarde- ringonzekerheid is omwille van de gebruikte waarderingstechniek ook al is er een observeerbare input beschikbaar. Deze situatie ontstaat wanneer de risico's eigen aan het instrument verschillend zijn van deze beschikbaar in de observeerbare gegevens en waardoor de waarderingstechniek veronderstellingen omvat die niet gemakkelijk bevestigd kunnen worden.

Kredietwaarde-aanpassingen (CVA): de kredietwaarde-aanpassing wordt toegepast op waarderings en marktnoteringen waarin de kredietwaardigheid van de tegenpartij niet weerspiegeld wordt. Het heeft als doel rekening te houden met de mogelijkheid dat de tegenpartij in gebreke kan blijven en dat BNP Paribas Fortis de volledige reële waarde van de transacties niet zal ontvangen.

Bij het bepalen van de kost van het uitstappen of het overdragen van tegenpartij-risicoposities, wordt de relevante markt beschouwd als een 'inter-dealer'-markt. De observatie van de CVA blijft echter een beoordeling omwille van i) de mogelijke afwezigheid of het gebrek aan prijsvorming op de 'inter-dealer'-markt, ii) de invloed van de regelgeving inzake tegenpartijrisico op het prijsvormingsbeleid van de marktpelers en iii) de afwezigheid van een dominant bedrijfsmodel voor het beheer van het tegenpartijrisico.

Het CVA-model is gebaseerd op dezelfde posities als voor regelgevende doeleinden. Het model probeert om de kost van een optimale risicobeheerstrategie te schatten op basis van i) de impliciete incentives en beperkingen die eigen zijn aan de geldende regelgevingen en hun evolutie, ii) de marktschatting van de kans op wanbetaling en iii) de standaardparameters die gebruikt worden voor regelgevende doeleinden.

Waarde-aanpassingen voor eigen kredietrisico op schulden (OCA – Own-credit valuation adjustments) en op derivaten (DVA – Debit valuation adjustment): OCA en DVA-aanpassingen weerspiegelen de impact van de kredietwaardigheid van BNP Paribas Fortis, respectievelijk met betrekking tot de waarde van obligaties gewaardeerd tegen reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening (fair value option) en derivaten. Beide aanpassingen zijn gebaseerd op de verwachte toekomstige verplichtingsprofielen van dergelijke instrumenten. De eigen kredietwaardigheid wordt afgeleid van op de markt gebaseerde waarnemingen over de uitgifteniveaus van de relevante obligaties. De DVA aanpassing wordt bepaald na rekening te houden met de Funding Valuation Adjustment (FVA).

De boekwaarde van de verplichtingen gewaardeerd tegen reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening (fair value option) is gestegen met EUR 42 miljoen per 31 december 2015, door de impact van het eigen kredietrisico, in vergelijking met de waardevermindering van EUR 63 miljoen per 31 december 2014, dus een wijziging van EUR 21 miljoen opgenomen in 'nettowinsten op financiële instrumenten tegen reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening' (nota 3.c).

Klassen van instrumenten en classificatie binnen de reële waarde hiërarchie voor activa en verplichtingen gewaardeerd tegen reële waarde

Zoals uitgelegd in de samenvatting van de belangrijkste grondslagen voor financiële verslaggeving (zie nota 1.d.10), worden financiële instrumenten gewaardeerd tegen reële waarde opgedeeld in een reële-waardehiërarchie die bestaat uit 3 niveaus.

De uitsplitsing van activa en verplichtingen in risicoklassen is bedoeld om dieper inzicht te geven over de aard van de instrumenten.

- Gesecuritiseerde posities worden verder uitgesplitst naar het type waarborg.
- Voor afgeleide financiële instrumenten worden de reële waarden opgesplitst per dominante risicofactor met name rentevoeten, wisselkoersen, krediet en aandelen. Afgeleide financiële instrumenten voor afdekkingsdoeleinden zijn hoofdzakelijk rentederivaten.

In miljoenen euro's	31 december 2015											
	Handelsportefeuille				Instrumenten tegen reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening				Voor verkoop beschikbare activa			
	Niveau 1	Niveau 2	Niveau 3	Totaal	Niveau 1	Niveau 2	Niveau 3	Totaal	Niveau 1	Niveau 2	Niveau 3	Totaal
Effectenportefeuille	1 923	47	-	1 970	198	86	218	502	22 402	9 124	1 203	32 729
Schatkistcertificaten en staatsobligaties	1 750	3		1 753				-	18 507	4 258		22 765
Schuldbewijzen gedekt door activa	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
<i>CDOs / CLOs</i>				-				-				-
<i>Andere schuldbewijzen gedekt door activa (ABS)</i>				-				-				-
Andere vastrentende effecten	75	44	-	119	-	-	-	-	3 840	4 844	-	8 684
Aandelen en andere niet-vastrentende effecten	98	-	-	98	198	86	218	502	55	22	1 203	1 280
Leningen en terugkoopovereenkomsten	-	1 719	151	1 870	-	1 444	-	1 444				
Leningen				-		1 444		1 444				
Terugkoopovereenkomsten		1 719	151	1 870				-				
FINANCIËLE ACTIVA TEGEN REËLE WAARDE MET WAARDEVERANDERINGEN IN DE RESULTATENREKENING EN VOOR VERKOOP BESCHIKBARE FINANCIËLE ACTIVA	1 923	1 766	151	3 840	198	1 530	218	1 946	22 402	9 124	1 203	32 729
Effectenportefeuille	3 042	2	-	3 044	-	-	-	-				
Schatkistcertificaten en staatsobligaties	3 040			3 040				-				
Andere vastrentende effecten	2	2		4				-				
Aandelen en andere niet-vastrentende effecten			-				-					
Leningen en terugkoopovereenkomsten	-	3 522	62	3 584	-	249	-	249				
Leningen		17		17		249		249				
Terugkoopovereenkomsten		3 505	62	3 567				-				
Schuldbewijzen (nota 5.i)	-	-	-	-	-	3 168	608	3 776				
Achtergestelde schulden (nota 5.i)	-	-	-	-	-	1 330	-	1 330				
FINANCIËLE VERPLICHTINGEN TEGEN REËLE WAARDE MET WAARDEVERANDERINGEN IN DE RESULTATENREKENING	3 042	3 524	62	6 628	-	4 747	608	5 355				

In miljoenen euro's	31 december 2014											
	Handelsportefeuille				Instrumenten tegen reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening				Voor verkoop beschikbare activa			
	Niveau 1	Niveau 2	Niveau 3	Totaal	Niveau 1	Niveau 2	Niveau 3	Totaal	Niveau 1	Niveau 2	Niveau 3	Totaal
Effectenportefeuille	2 035	110	-	2 145	137	87	305	529	24 389	7 713	561	32 663
Schatkistcertificaten en staatsobligaties	799	3		802				-	20 056	3 737		23 793
Schuldbewijzen gedekt door activa	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
- CDOs / CLOs				-				-				-
- Andere schuldbewijzen gedekt door activa (ABS)				-				-				-
Andere vastrentende effecten	1 126	107		1 233				-	4 300	3 974		8 274
Aandelen en andere niet-vastrentende effecten	110			110	137	87	305	529	33	2	561	596
Leningen en terugkoopovereenkomsten	-	5 572	205	5 777	-	1 509	-	1 509				
Leningen		4		4		1 509		1 509				
Terugkoopovereenkomsten		5 568	205	5 773				-				
FINANCIËLE ACTIVA TEGEN REËLE WAARDE MET WAARDEVERANDERINGEN IN DE RESULTATENREKENING EN VOOR VERKOOP BESCHIKBARE FINANCIËLE ACTIVA	2 035	5 682	205	7 922	137	1 596	305	2 038	24 389	7 713	561	32 663
Effectenportefeuille	2 377	5	-	2 382	-	-	-	-				
Schatkistcertificaten en staatsobligaties	2 362			2 362				-				
Andere vastrentende effecten	15	4		19				-				
Aandelen en andere niet-vastrentende effecten		1		1			-					
Leningen en terugkoopovereenkomsten	-	10 411	556	10 967	-	351	-	351				
Leningen				-		351		351				
Terugkoopovereenkomsten		10 411	556	10 967				-				
Schuldbewijzen (nota 5.i)	-	-	-	-	-	3 551	864	4 415				
Achtergestelde schulden (nota 5.i)	-	-	-	-	-	1 474	10	1 484				
FINANCIËLE VERPLICHTINGEN TEGEN REËLE WAARDE MET WAARDEVERANDERINGEN IN DE RESULTATENREKENING	2 377	10 416	556	13 349	-	5 376	874	6 250				

In miljoenen euro's	31 december 2015							
	Positieve marktwaarde				Negatieve marktwaarde			
	Niveau 1	Niveau 2	Niveau 3	Totaal	Niveau 1	Niveau 2	Niveau 3	Totaal
Rentederivaten		5 286	315	5 601		3 855	182	4 037
Wisselkoersderivaten		940		940		941		941
Kredietderivaten		3	5	8		4	4	8
Aandelenderivaten		631		631		109		109
Overige derivaten				-				-
Afgeleide financiële instrumenten (excl. afdekkingsderivaten)	-	6 860	320	7 180	-	4 909	186	5 095
Afgeleide financiële instrumenten, afdekkingsderivaten	-	1 907		1 907	-	4 120	-	4 120

In miljoenen euro's	31 december 2014							
	Positieve marktwaarde				Negatieve marktwaarde			
	Niveau 1	Niveau 2	Niveau 3	Totaal	Niveau 1	Niveau 2	Niveau 3	Totaal
Rentederivaten		7 716	20	7 736		5 906	15	5 921
Wisselkoersderivaten		1 415		1 415		1 429		1 429
Kredietderivaten		30		30		20	6	26
Aandelenderivaten		546		546		72		72
Overige derivaten		1		1				-
Afgeleide financiële instrumenten (excl. afdekkingsderivaten)	-	9 708	20	9 728	-	7 427	21	7 448
Afgeleide financiële instrumenten, afdekkingsderivaten	-	1 948		1 948	-	4 380	-	4 380

Transfers tussen niveaus kan voorkomen wanneer een instrument voldoet aan de gedefinieerde criteria die in het algemeen afhankelijk zijn van de markt en het product. De belangrijkste factoren die van invloed zijn op transfers zijn wijzigingen in de observatiemogelijkheden, het tijdsverloop en gebeurtenissen tijdens de levensduur van de transactie. De timing van de erkenning van de overdracht wordt bepaald aan het einde van de rapporteringsperiode.

Tijdens 2015 waren er geen significante overdrachten tussen niveau 1 en niveau 2.

Beschrijving van de instrumenten op elk niveau

De volgende sectie geeft een beschrijving van de instrumenten op elk niveau van de hiërarchie. Het beschrijft met name de instrumenten geclassificeerd als niveau 3 en de geassocieerde waarderingsmethodologieën. Voor de belangrijkste instrumenten geclassificeerd in het handelsboek en afgeleide financiële instrumenten geclassificeerd als niveau 3 wordt verder kwantitatieve informatie voorzien over de gebruikte input om de reële waarde te bepalen.

Niveau 1:

Dit niveau omvat alle afgeleide financiële instrumenten en effecten die beursgenoteerd of continu genoteerd zijn in andere actieve markten.

Niveau 1 omvat met name aandelen en liquide effecten, ongedekte verkopen van deze instrumenten, afgeleide financiële instrumenten verhandeld op georganiseerde markten (futures, opties,...) en aandelen in fondsen waarvan de netto boekwaarde op een dagelijkse basis berekend wordt.

Niveau 2:

De stock van effecten in niveau 2 wordt samengesteld uit effecten die minder liquide zijn dan deze die tot niveau 1 behoren. Het gaat voornamelijk om staatsobligaties, obligaties uitgegeven door bedrijven, waardepapieren gedekt door hypotheek, aandelen in fondsen en kortlopende effecten zoals depositocertificaten. Ze worden geclassificeerd in niveau 2 in het bijzonder wanneer externe prijzen voor hetzelfde effect op een regelmatige manier geobserveerd kan worden bij een redelijk aantal van markthouders die actief zijn in het effect maar wanneer deze prijzen niet de direct verhandelbare prijzen vertegenwoordigen. Dit omvat onder andere, overeenstemmende prijsvormingsdiensten met een redelijk aantal van deelnemers die actieve markspelers zijn alsook indicatieve runs van actieve makelaars en/of dealers. Andere bronnen zoals de primaire uitgiftemarkt, waardering van onderpand en 'counterparty collateral valuation matching' kunnen ook gebruikt worden, indien relevant.

Terugkoopovereenkomsten worden hoofdzakelijk als niveau 2 geclassificeerd. De classificatie is voornamelijk gebaseerd op de observeerbaarheid en liquiditeit van de terugkoopovereenkomst-markt afhankelijk van het onderpand.

Uitgegeven obligaties aangemerkt tegen reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening zijn onder hetzelfde niveau geclassificeerd als deze waaronder het in een contract besloten derivaat zou vallen. De Uitgifte spreads zijn een observeerbare input.

Afgeleide financiële instrumenten (derivaten): de derivaten in niveau 2 bestaan voornamelijk uit de volgende instrumenten:

- 'Vanilla'-instrumenten zoals renteswaps, caps, floors en swaptions, credit default swaps, valutaforwards en -opties
- Gestructureerde derivaten zoals exotische valuta -en renteopties

Derivaten worden geclassificeerd in niveau 2 wanneer er een gedocumenteerde stroom van bewijsmateriaal bestaat wat een van de volgende elementen ondersteunt:

- De reële waarde wordt hoofdzakelijk afgeleid van prijzen en noteringen van andere instrumenten geclassificeerd in niveau 1 en niveau 2, door middel van standaard marktinterpolatie of 'stripping'-technieken waarvan de resultaten op een regelmatige wijze bevestigd worden door reële transacties
- De reële waarde wordt afgeleid van standaard technieken zoals replicatie of verdisconteerde kasstromen die gekalibreerd worden op observeerbare prijzen, die een beperkt modelrisico hebben en die de effectieve saldering van de risico's van het instrument mogelijk maken door het verhandelen van instrumenten geclassificeerd in niveau 1 en niveau 2
- De reële waarde wordt afgeleid van complexere en eigen waarderingstechnieken maar worden direct bewezen door 'back-testing' op een regelmatige basis waarbij gebruik wordt gemaakt van gegevens die gebaseerd zijn op een externe markt.

Het bepalen of een 'over-the-counter (OTC)'-derivaat in aanmerking komt voor classificatie in niveau 2 omvat beoordelingen. Er wordt aandacht besteed aan de oorsprong, transparantie en betrouwbaarheid van de gebruikte externe gegevens, en aan het bedrag van onzekerheid geassocieerd met het gebruik van modellen. Hieruit volgt dat de classificatiecriteria van niveau 2 een meervoudige analyse-as bevatten binnen een 'observeerbare zone' waarvan de grenzen bepaald zijn door i) een vooraf bepaalde lijst van productcategorieën en ii) het onderliggende en looptijdsegmenten. Deze criteria worden op een regelmatige basis herzien en bijgewerkt samen met de toegepaste bijkomende waarde-aanpassingen zodat de classificatie per niveau consistent blijft met het beleid van waarde-aanpassingen.

Niveau 3:

Niet-genoteerde private equity investeringen worden geclassificeerd in niveau 3, wiens waarderungen worden uitgevoerd volgens de BNP Paribas Fortis' Private equity waarderingsregels die conform zijn met de richtlijnen van 'International Private Equity and Venture Capital (IPEV) Board'.

Schuldbewijzen tegen reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening, worden ingedeeld in hetzelfde niveau als de afzonderlijk genomen besloten derivaten. De credit spread is een waarneembare parameter.

Terugkoopovereenkomsten: vooral langetermijn- of gestructureerde terugkoopovereenkomsten. De waardering van deze transacties vereisen eigen methodologieën gezien de specifieke aard van de transacties en het gebrek van activiteit en prijsvorming in de langlopende terugkoopovereenkomst-markt. De curves gebruikt in de waardering worden bevestigd door het gebruik van beschikbare gegevens zoals de impliciete basis van de relevante obligatieportefeuille als benchmark, recente handelsgegevens van langlopende terugkoopovereenkomsten en gegevens van prijsaanvragen. Waarde-aanpassingen toegepast op deze posities zijn in verhouding met de onzekerheidsgraad eigen aan de keuzes van 'modelling' en het bedrag van de beschikbare gegevens.

Rentederivaten worden geclassificeerd als niveau 3 wanneer de positie zich buiten de observatiezone bevindt voor de rentecurves of volatiliteitsvlakken, of gelinkt is aan minder liquide markten zoals opkomende rentemarkten. De waarderingstechniek is standaard en gebruikt externe marktgegevens en extrapolatietechnieken. Waarde-aanpassingen voor liquiditeit worden gedaan voor de belangrijkste opbrengst -en spreadposities en gespecialiseerd per valuta en index.

- 'Vanilla'-derivaten (zoals rentederivaten, valutaderivaten,...) zijn onderhevig aan bijkomende waarde-aanpassingen gelinkt aan de onzekerheid van liquiditeit, gespecialiseerd per aard of onderliggend en liquiditeitssegmenten.
- Complexe derivaten geclassificeerd als niveau 3 bevatten inflatiederivaten en volatiliteitsswaps.

Volatiliteitsswaps bevatten een materieel modelrisico omdat het moeilijk is om informatie over de volatiliteit af te leiden van op de markt verhandelde instrumenten. Het raamwerk van waarde-aanpassingen is gekalibreerd op de onzekerheid eigen aan het product en op de grenzen van onzekerheid van de bestaande externe consensusgegevens.

Inflatiederivaten geclassificeerd als niveau 3 omvatten hoofdzakelijk swapproducten op inflatie-indexen die niet geassocieerd zijn met een liquide geïndexeerde obligatiemarkt, optionele producten op inflatie-indexen (zoals caps en floors) en andere vormen van inflatie-indexen die optionaliteit op inflatie-indexen of op de jaarlijkse inflatierente bevat. Waarderingstechnieken gebruikt voor inflatiederivaten zijn hoofdzakelijk standaard marktmodellen. Proxy technieken worden gebruikt voor enkele beperkte posities. Alhoewel de waarderungen bevestigd worden via maandelijkse consensusgegevens, worden de producten geclassificeerd in niveau 3 omwille van het gebrek aan liquiditeit en bepaalde onzekerheden eigen aan de kalibratie.

Deze complexe derivaten zijn onderhevig aan specifieke bijkomende waarde-aanpassingen om onzekerheden gelinkt aan liquiditeit, parameters -en modelrisico in te dekken.

Waarde-aanpassingen (CVA, DVA and FVA)

De bijkomende waarde-aanpassing voor kredietrisico op de tegenpartij (CVA), eigen kredietrisico voor derivaten (DVA) en de expliciete waarde-aanpassing op financiering (FVA) worden beschouwd als niet waarneembare componenten van het waarderings kader en zijn daarom ingedeeld in Niveau 3. Dit heeft geen impact, in de meeste gevallen, de classificatie van de individuele transacties binnen de hiërarchie van de reële waarde. Echter sinds 2014, maakt een specifiek proces het mogelijk om individuele overeenkomsten waarvan de marginale bijdrage van deze aanpassingen en gerelateerde onzekerheid significant is, te identificeren. Het gaat hier voornamelijk over 'vanilla' rente-instrumenten met een slecht onderpand en met een zeer lange resterende looptijd.

Voor de producten onderverdeeld in Niveau 3, geeft de volgende tabel de grenswaarden van de belangrijkste niet-observeerbare input. De weergegeven grenzen stemmen overeen met een variëteit van verschillende onderliggende instrumenten en zijn enkel betekenisvol in de context van de waarderingstechniek geïmplementeerd door BNP Paribas Fortis. De gewogen gemiddelden, waar relevant en beschikbaar, zijn gebaseerd op reële waarden, nominale bedragen of gevoeligheden.

Risiko- klassen	Balans- waardering		Belangrijkste producttypes die de niveau 3 stock samenstellen in de risicoklasse	Waarderings- methode voor de betreffende producttypes	Belangrijkste niet- waarneembare elementen voor de betreffende producttypes	Omvang van de belangrijkste niet- waarneembare elementen over de niveau 3 populatie	Gewogen gemiddelde
	Activa	Verplichting					
Terugkoop- overeen- komsten	151	62	Lange termijn en reverse-repo- overeenkomsten	Proxytechnieken, ondermeer gebaseerd op de financiering van een benchmark obligaties, dat actief wordt verhandeld en representatief voor de onderliggende repo	Lange termijn repo spread op bedrijfsobligaties (High Yield, High Grade) en op ABSs	0 bp-113 bp	73 bp ^(a)
Rente- derivaten	315	182	Floors en caps op inflatie of op de cumulatieve inflatie (zoals redemption floors), voornamelijk op de Europese inflatie	Inflatieprijsmodel	Volatiliteit van de cumulatieve inflatie	0,8% - 11,1%	(b)
			Forward -volatiliteitsproducten zoals volatiliteitsswaps, voornamelijk in euro	Rentevoeten optieprijsmodel	Volatiliteit van de jaar- op-jaar inflatie	0,3 % - 1,7 %	
			Single name Credit Default Swaps (andere dan CDS op ABSs en indices op kredieten)	Stripping, extrapolatie en interpolatie	Forward volatiliteit van de rentevoeten	0,3 % - 0,7%	(b)
Krediet- derivaten	5	4			Credit default spreads over de observatielimiet (10 jaar)	110 bp tot 245 bp	181 bp ^(c)
					Illiquid credit default spread curves (over de belangrijkste tenoren)	5 bp tot 1.338 bp	180 bp ^(c)

^(a) Gewogen op basis van relevante risico-as op portefeuilleniveau

^(b) Geen weging aangezien er geen expliciete gevoeligheid wordt toegekend aan deze elementen

^(c) De weging is niet gebaseerd op risico's maar op een alternatieve methodologie met betrekking tot financiële instrumenten van niveau 3 (reële waarde of notioneel bedrag)

Wijzigingen voor financiële instrumenten van niveau 3

Voor financiële instrumenten van niveau 3 vonden tussen 1 januari 2014 en 31 december 2015 de volgende mutaties plaats:

In miljoenen euro's	Financiële activa				Financiële verplichtingen		
	Voor handels- doeleinden aangehouden financiële instrumenten tegen reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening	Financiële instrumenten tegen reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening	Voor verkoop beschikbare financiële activa	TOTAAL	Voor handelsdoeleinden aangehouden financiële instrumenten tegen reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening	Financiële instrumenten tegen reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening	TOTAAL
Op 31 december 2013	822	436	533	1 791	388	196	584
Aankoop			49	49			-
Emissies				-		344	344
Verkoop		(54)	(7)	(61)			-
Uitkeringen ⁽¹⁾	(10)		12	2	408	(32)	376
Mutaties naar niveau 3				-		480	480
Mutaties van niveau 3	(678)			(678)	(184)	(112)	(296)
Winsten of (verliezen) opgenomen in het resultaat van vervallen of onderbroken verrichtingen tijdens de periode	91		(44)	47		(2)	(2)
Winsten of (verliezen) opgenomen in het resultaat voor de uitstaande instrumenten aan het einde van de periode		(77)		(77)	(35)		(35)
- Wisselkoerswijzigingen			1	1			-
- Wijzigingen in activa en verplichtingen geboekt in eigen vermogen			17	17			-
Op 31 december 2014	225	305	561	1 091	577	874	1 451
Aankoop	151	1	617	769			-
Emissies				-	56	138	194
Verkoop		(54)	(6)	(60)			-
Uitkeringen ⁽¹⁾	(44)		(14)	(58)	(492)	(14)	(506)
Mutaties naar niveau 3	324			324	89		89
Mutaties van niveau 3	(25)			(25)		(340)	(340)
Winsten of (verliezen) opgenomen in het resultaat van vervallen of onderbroken verrichtingen tijdens de periode			(24)	(24)		(50)	(50)
Winsten of (verliezen) opgenomen in het resultaat voor de uitstaande instrumenten aan het einde van de periode	(160)	(34)		(194)	18		18
- Wisselkoerswijzigingen			(2)	(2)			-
- Wijzigingen in activa en verplichtingen geboekt in eigen vermogen			71	71			-
Op 31 december 2015	471	218	1 203	1 892	248	608	856

⁽¹⁾ Voor de activa, inclusief aflossingen van de hoofdsom, rente betalingen en geld in- en uitstroom in verband met derivaten. Voor de verplichtingen, inclusief aflossing van de hoofdsom, rente betalingen en geld in- en uitstroom in verband met derivaten waarvan de reële waarde negatief is.

Mutaties zijn weergegeven alsof ze hadden plaatsgevonden op het einde van de verslagperiode.

Financiële instrumenten van niveau 3 kunnen worden afgedekt door andere instrumenten van niveau 1 en/of niveau 2. Daaruit voortvloeiende winsten en verliezen worden niet getoond in deze tabel. De in deze tabel getoonde winsten en verliezen zijn dus niet representatief voor de winsten en verliezen die ontstaan uit het beheer van het nettorisico op al deze instrumenten.

Gevoeligheid van de reële waarde voor redelijkerwijs waarschijnlijke veranderingen in veronderstellingen van niveau 3

De volgende tabel vat de financiële activa en financiële verplichtingen samen, geclassificeerd in niveau 3, waarvoor alternatieve veronderstellingen in een of meerdere niet-observeerbare input de reële waarde significant zou wijzigen.

De gepubliceerde bedragen zijn bedoeld om de grenzen te illustreren van mogelijke onzekerheden eigen aan de beoordelingen, toegepast bij het schatten van de parameters van niveau 3 of bij het selecteren van de waarderingstechnieken. Deze bedragen weerspiegelen de waarderingsonzekerheden die voorkomen op de waarderingsdatum en ook al worden deze onzekerheden hoofdzakelijk afgeleid van de gevoeligheden van de portefeuille die voortkwamen op waarderingsdatum, zijn ze niet voorspellend of indicatief voor toekomstige bewegingen in de reële waarde

en weerspiegelen ze ook niet de impact van de marktstress op de waarde van de portefeuille.

Bij het schatten van gevoeligheden heeft BNP Paribas Fortis ofwel de financiële instrumenten geherwaardeerd op basis van redelijkerwijs mogelijke inputs ofwel heeft de Bank veronderstellingen toegepast gebaseerd op het beleid van bijkomende waarde-aanpassingen.

Voor derivatenposities gebeurt de waardering van de gevoeligheid op basis van de bijkomende kredietwaardering (CVA), de expliciete waarderings aanpassing op financiering (FVA) en de parameter -en modelonzekerheden bijkomende aanpassingen gelinkt aan niveau 3.

Met betrekking tot de bijkomende kredietwaardering (CVA) en de expliciete waarderings aanpassing op financiering (FVA) werd de 'onzekerheid' geijkt op basis van prudentiële waarderings aanpassingen beschreven in de technische standaard 'Prudent Valuation' gepubliceerd door de Europese Bankautoriteit. Voor andere bijkomende aanpassingen worden er twee scenario's in aanmerking genomen: een gunstig scenario waarbij het geheel of een deel van de bijkomende waarde-aanpassingen niet in aanmerking wordt genomen door de marktspelers en een ongunstig scenario waarbij de marktspelers zoveel als een dubbele bijkomende waarde-aanpassingen in aanmerking genomen door BNP Paribas Fortis zouden vereisen voor het aangaan van de transactie.

In miljoenen euro's	31 december 2015		31 december 2014	
	Mogelijke impact op de resultatenrekening	Mogelijke impact op het eigen vermogen	Mogelijke impact op de resultatenrekening	Mogelijke impact op het eigen vermogen
Schatkistcertificaten en staatsobligaties				
Schuldbewijzen gedekt door activa				
<i>CDOs / CLOs</i>				
<i>Andere schuldbewijzen gedekt door activa</i>				
Andere vastrentende effecten				
Aandelen en andere niet-vastrentende effecten	+/-2	+/-12	+/-3	+/-5
Terugkoopovereenkomsten	+/-1		+/-4	
Financiële derivaten	+/-25		+/-134	
<i>Rentederivaten</i>	+/-25		+/-134	
<i>Kredietderivaten</i>	+/-0		+/-0	
<i>Aandelenderivaten</i>				
<i>Overige derivaten</i>				
Gevoeligheid van de als niveau 3 financiële instrumenten	+/-28	+/-12	+/-140	+/-5

Uitgestelde marge of financiële instrumenten gawaardeerd door gebruik van intern ontwikkelde technieken en gebaseerd op gegevens die niet volledig kunnen getoetst worden in actieve markten.

De uitgestelde marge van financiële instrumenten ('Day One Profit') betreft alleen de marktactiviteiten die in aanmerking komen voor niveau 3.

De uitgestelde marge wordt berekend na het aanleggen van de reserves voor onzekerheden zoals voorheen beschreven en wordt teruggenomen via de resultatenrekening over de periode waarvoor de parameters verwacht worden niet waarneembaar te zijn.

Het nog af te schrijven bedrag wordt geboekt op de balans in de rubriek 'Financiële instrumenten tegen reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening'. Het verlies wordt geboekt als een vermindering in de reële waarde van de betreffende complexe verrichtingen.

De uitgestelde marge die niet werd geboekt in de resultatenrekening en deel uitmaakt van de prijs van derivaten verkocht aan klanten en gemeten werd op basis van interne modellen met niet-verifieerbare parameters ('Day One Profit') is minder dan EUR 1 miljoen.

5.e Herclassificering van financiële instrumenten die oorspronkelijk werden opgenomen tegen reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening (trading) of als beschikbaar voor verkoop

De wijzigingen van IAS 39 en IFRS 7 die aanvaard werden door de Europese Unie op 15 oktober 2008 laten de herclassificering toe van instrumenten die oorspronkelijk werden opgenomen tegen reële waarde of beschikbaar voor verkoop, in de kredietportefeuille of in de effectenportefeuille beschikbaar voor verkoop.

In miljoenen euro's	Herclassificatie-datum	31 december 2015		31 december 2014	
		Boekwaarde	Markt- of modelwaarde	Boekwaarde	Markt- of modelwaarde
Gestructureerde verrichtingen en andere effecten met vaste rente uit de portefeuille beschikbaar voor verkoop		3 847	4 042	4 605	4 960
waarvan Portugese staatsobligaties	30 juni 2011	310	360	400	464
waarvan Ierse staatsobligaties	30 juni 2011	138	174	134	178
waarvan gestructureerde transacties en andere vastrentende effecten	30 juni 2009	3 399	3 508	4 071	4 318
Gestructureerde verrichtingen en andere vastrentende effecten van de andere activa	30 juni 2009	39	39	430	430
Gestructureerde verrichtingen en andere effecten met vaste rente uit de portefeuille beschikbaar voor verkoop.	30 juni 2009	129	136	150	161

Zonder deze herclassificeringen zou de nettowinst van BNP Paribas Fortis niet significant verschillend geweest zijn, zowel per 31 december 2015, als per 31 december 2014. Evenmin zouden de activa en verplichtingen met waardeschommelingen in het eigen vermogen significante afwijkingen vertonen in 2015, en 2014.

5.f Interbankverrichtingen en leningen aan en vorderingen op kredietinstellingen

Leningen aan en vorderingen op kredietinstellingen

In miljoenen euro's	31 december 2015	31 december 2014
Zichtrekeningen	1 973	2 255
Leningen ¹	11 164	11 856
Terugkoopovereenkomsten	32	229
Totaal leningen aan en vorderingen op kredietinstellingen voor bijzondere waardeverminderingen	13 169	14 340
<i>waarvan onzekere leningen</i>	<i>160</i>	<i>202</i>
Bijzondere waardeverminderingen op leningen aan en vorderingen op kredietinstellingen (nota 3.f)	(105)	(133)
<i>waarvan specifieke bijzondere waardeverminderingen</i>	<i>(90)</i>	<i>(120)</i>
<i>waarvan collectieve voorzieningen</i>	<i>(15)</i>	<i>(13)</i>
Totaal leningen aan en vorderingen op kredietinstellingen na bijzondere waardeverminderingen	13 064	14 207

⁽¹⁾ Leningen aan en vorderingen op kredietinstellingen bevatten termijndeposito's met centrale banken, deze bedroegen EUR 308 miljoen op 31 december 2015 (EUR 319 miljoen op 31 december 2014).

Schulden aan kredietinstellingen

In miljoenen euro's	31 december 2015	31 december 2014
Zichtrekeningen	924	1 156
Leningen	20 782	12 553
Terugkoopovereenkomsten	903	1 763
Totaal schulden aan kredietinstellingen	22 609	15 472

5.g Leningen en schulden aan en vorderingen op klanten

Leningen aan en vorderingen op klanten

In miljoenen euro's	31 december 2015	31 december 2014
Zichtrekeningen	9 405	10 682
Leningen aan klanten	154 571	147 892
Terugkoopovereenkomsten	2 489	30
Financiële lease-verrichtingen	13 120	11 316
Totaal leningen aan en vorderingen op klanten voor bijzondere waardeverminderingen	179 585	169 920
<i>waarvan onzekere leningen</i>	<i>5 267</i>	<i>5 916</i>
Bijzondere waardeverminderingen op leningen aan en vorderingen op klanten (nota 3.f)	(2 945)	(3 069)
<i>waarvan specifieke bijzondere waardeverminderingen</i>	<i>(2 338)</i>	<i>(2 491)</i>
<i>waarvan collectieve voorzieningen</i>	<i>(607)</i>	<i>(578)</i>
Totaal leningen aan en vorderingen op klanten na bijzondere waardeverminderingen	176 640	166 851

Uitsplitsing van de financiële leaseverrichtingen

In miljoenen euro's	31 december 2015	31 december 2014
Bruto-investering	15 480	13 584
<i>Te ontvangen binnen het jaar</i>	<i>5 128</i>	<i>4 414</i>
<i>Te ontvangen na 1 jaar, maar binnen de 5 jaar</i>	<i>9 280</i>	<i>7 436</i>
<i>Te ontvangen na 5 jaar</i>	<i>1 072</i>	<i>1 734</i>
Niet verworven financieringsbaten	(2 360)	(2 268)
Netto-investering voor bijzondere waardeverminderingen	13 120	11 316
<i>Te ontvangen binnen het jaar</i>	<i>4 369</i>	<i>3 696</i>
<i>Te ontvangen na 1 jaar, maar binnen de 5 jaar</i>	<i>7 862</i>	<i>6 193</i>
<i>Te ontvangen na 5 jaar</i>	<i>889</i>	<i>1 427</i>
Bijzondere waardeverminderingen	(331)	(369)
Netto-investering na bijzondere waardeverminderingen	12 789	10 947

Schulden aan klanten

In miljoenen euro's	31 december 2015	31 december 2014
Zichtrekeningen	72 210	72 909
Termijnrekeningen en kasbons	40 426	31 921
Gereguleerde Belgische spaardeposito's	60 667	62 017
Terugkoopovereenkomsten	2 858	953
Totaal schulden aan klanten	176 161	167 800

5.h Achterstallige en dubieuze vorderingen

De volgende tabellen tonen de boekwaarde van de financiële activa waarop aflossingen achterstallig zijn maar waarop geen bijzondere waardevermindering heeft plaatsgevonden en daaraan gerelateerde onderpanden of andere zekerheden. De getoonde bedragen zijn niet gecorrigeerd voor voorzieningen op portefeuillebasis.

De bedragen voor onderpand en andere garanties komen overeen met de laagste waarde van het onderpand of andere garantie en de waarde van de gewaarborgde activa.

Achterstallige leningen zonder bijzondere waardevermindering

In miljoenen euro's	31 december 2015					Verkregen onderpand
	< 90 dagen	> 90 dagen < 180 dagen	> 180 dagen < 1 jaar	> 1 jaar	Totaal	
Leningen aan en vorderingen op kredietinstellingen	1				1	1
Leningen aan en vorderingen op klanten	2 762	21	4	1	2 788	1 235
Totaal achterstallige leningen zonder bijzondere waardevermindering	2 763	21	4	1	2 789	1 236

In miljoenen euro's	31 december 2014					Verkregen onderpand
	< 90 dagen	>90 dagen < 180 dagen	> 180 dagen < 1 jaar	> 1 jaar	Totaal	
Leningen aan en vorderingen op kredietinstellingen	2				2	2
Leningen aan en vorderingen op klanten	2 896	22	7	1	2 926	1 243
Totaal achterstallige leningen zonder bijzondere waardevermindering	2 898	22	7	1	2 928	1 245

Onzekere leningen

In miljoenen euro's	31 december 2015			
	Onzekere leningen			Verkregen onderpand
	Bruto boekwaarde	Bijzondere waardeverminderingen	Netto	
Voor verkoop beschikbare financiële activa (excl. niet-vastrentende effecten) (note 5.c)	11	(11)		
Leningen aan en vorderingen op kredietinstellingen (note 5.f)	160	(90)	70	66
Leningen aan en vorderingen op klanten (note 5.g)	5 267	(2 338)	2 929	2 353
Onzekere activa	5 438	(2 439)	2 999	2 419
Verstrekte financieringsverbintenissen	171	(3)	168	146
Verstrekte financiële garanties	211	(85)	126	-
Onzekere buitenbalansverbintenissen	382	(88)	294	146
TOTAAL	5 820	(2 527)	3 293	2 565

In miljoenen euro's	31 december 2014			
	Onzekere leningen			Verkregen onderpand
	Bruto boekwaarde	Bijzondere waardeverminderingen	Netto	
Voor verkoop beschikbare financiële activa (excl. niet-vastrentende effecten) (note 5.c)	28	(28)		
Leningen aan en vorderingen op kredietinstellingen (note 5.f)	202	(120)	82	53
Leningen aan en vorderingen op klanten (note 5.g)	5 916	(2 491)	3 425	2 599
Onzekere activa	6 146	(2 639)	3 507	2 652
Verstrekte financieringsverbintenissen	164	(1)	163	124
Verstrekte financiële garanties	233	(93)	140	
Onzekere buitenbalansverbintenissen	397	(94)	303	124
TOTAAL	6 543	(2 733)	3 810	2 776

5.i Schuldbewijzen en achtergestelde schulden

Deze nota behandelt alle schuldbewijzen en achtergestelde verplichtingen aan geamortiseerde kostprijs en aangeduid als reële waarde met waarderveranderingen in de resultatenrekening.

Schuldbewijzen aan geamortiseerde kostprijs

In miljoenen euro's	31 december 2015	31 december 2014
Verhandelbare schuldbewijzen en andere schuldbewijzen	11 049	11 712
Obligatieleningen	84	351
Totaal schuldbewijzen	11 133	12 063

Schuldbewijzen en achtergestelde schulden tegen reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening

In miljoenen euro's	31 december 2015	Aanvaard bedrag Tier 1	Aanvaard bedrag Tier 2	31 december 2014
Schuldbewijzen	3 776	-	-	4 415
Achtergestelde schulden	1 330	198	245	1 484

Achtergestelde leningen aan geamortiseerde kostprijs

In miljoenen euro's	31 december 2015	Aanvaard bedrag Tier 1	Aanvaard bedrag Tier 2	31 december 2014
Terugbetaalbare achtergestelde schulden	4 974	-	2 663	4 203
Eeuwigdurende achtergestelde schulden	110	-	107	130
Totaal achtergestelde schulden gewaardeerd aan geamortiseerde kostprijs	5 084			4 333

De eeuwigdurende achtergestelde leningen tegen reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening bestaan voornamelijk uit "Convertible and Subordinated Hybrid Equity Linked Securities" (CASHES) uitgegeven door BNP Paribas Fortis (voorheen Fortis Bank) in december 2007.

De CASHES zijn achtergestelde leningen maar kunnen omgevuld worden voor Ageas-aandelen (voorheen Fortis SA/NV-aandelen) op initiatief van de houder tegen een prijs van EUR 239,40. Indien de prijs per 19 december 2014 gedurende 20 achtereenvolgende handelsdagen gelijk is of hoger dan EUR 359,10, zullen de CASHES automatisch omgewisseld worden in Ageas-aandelen. De hoofdsom zal nooit in contanten omgezet worden. De rechten van de CASHES-houders zijn beperkt tot de Ageas-aandelen aangehouden door en in waarborg gegeven bij BNP Paribas Fortis.

Ageas en BNP Paribas Fortis hebben een "Relative Performance Note"-contract (RPN) afgesloten, waarvan de waarde contractueel schommelt om de impact op BNP Paribas Fortis van het relatieve verschil tussen de waardeschommelingen van de CASHES en de waardeschommelingen van de Ageas-aandelen te compenseren.

Op 7 mei 2015 hebben BNP Paribas en Ageas een nieuwe overeenkomst gesloten over de inkoop van de nog uitstaande CASHES door BNP Paribas op voorwaarde dat deze worden geconverteerd in Ageas aandelen, wat zal leiden tot een evenredige afwikkeling van het RPN contract van Ageas naar BNP Paribas. Deze overeenkomst loopt af op het einde van 2016.

BNP Paribas heeft een voorafgaande toestemming verkregen van de Europese Centrale Bank om over te gaan tot de aankoop van CASHES binnen een limiet van EUR 200 miljoen (nominaal bedrag).

Als gevolg van deze overeenkomst komt de achtergestelde aansprakelijkheid in aanmerking voor Tier 1 kapitaal voor een bedrag van EUR 198 miljoen (tijdens de overgangsperiode) op 31 december 2015.

5.j Financiële activa tot einde looptijd aangehouden

In miljoenen euro's	31 december 2015	31 december 2014
Schatkistcertificaten en staatsobligaties	330	336
Andere vastrentende effecten	252	805
Totaal financiële activa aangehouden tot einde looptijd	582	1 141

Er was geen waardevermindering voor financiële activa tot einde looptijd aangehouden op 31 December 2015, noch op 31 December 2014.

5.k Actuele en uitgestelde belastingen

In miljoenen euro's	31 december 2015	Aangepast 31 december 2014
Actuele belastingen	70	127
Uitgestelde belastingen	2 457	3 034
Actuele en uitgestelde belastingsvorderingen	2 527	3 161
Actuele belastingen	159	119
Uitgestelde belastingen	532	557
Actuele en uitgestelde belastingsverplichtingen	691	676

Wijzigingen in de uitgestelde belastingen tijdens de periode:

In miljoenen euro's	Boekjaar 2015	Aangepast Boekjaar 2014
Uitgestelde nettobelastingen aan het begin van de periode	2 477	3 097
Baten (lasten) van uitgestelde belastingen (nota 3.g)	(413)	(408)
Wijzigingen in de uitgestelde belastingen met betrekking tot de herwaardering en de terugname via de resultatenrekening van herwaarderingen van voor verkoop beschikbare activa	115	(586)
Wijzigingen in de uitgestelde belastingen met betrekking tot de herwaardering en de terugname via de resultatenrekening van herwaarderingen van hedgingderivaten	7	(45)
Wijzigingen in de uitgestelde belastingen met betrekking tot de opname van actuariële winsten en verliezen voor de pensioenuitkeringen in niet-recycleerbare (OCI)	(127)	38
Wijzigingen in wisselkoersen, consolidatiekring en overige	(134)	381
Uitgestelde nettobelastingen aan het einde van de periode	1 925	2 477

Verdeling van de uitgestelde belastingen en verplichtingen naar herkomst:

In miljoenen euro's	31 december 2015	Aangepast 31 december 2014
Voor verkoop beschikbare financiële activa inclusief diegene die geklasseerd zijn als leningen en vorderingen	(788)	(839)
Hedging derivaten	733	844
Niet-gerealiseerde reserve voor financiële lease	(197)	(232)
Voorzieningen voor sociale verplichtingen	78	225
Voorzieningen voor kredietrisico	451	496
Overige elementen	(13)	(12)
Overdraagbare fiscale verliezen	1 661	1 995
Uitgestelde nettobelastingen	1 925	2 477
uitgestelde belastingsvorderingen	2 457	3 034
uitgestelde belastingsverplichtingen	(532)	(557)

De niet-verantwoorde uitgestelde belastingsvorderingen bedroegen EUR 1 272 miljoen op 31 december 2015 vergeleken met EUR 1 311 miljoen op 31 december 2014.

Om de grootte van de overdraagbare fiscale verliezen opgenomen als activa te bepalen voert BNP Paribas Fortis elk jaar een specifieke analyse van elke relevante entiteit door op basis van het toe te passen fiscale regime – namelijk, rekening houdend met verliezen die beperkt in de tijd overdraagbaar zijn – en een realistische projectie van hun toekomstige opbrengsten en kosten in lijn met hun businessplan.

Belangrijkste entiteiten met uitgestelde belastingvorderingen inzake overdraagbare fiscale verliezen:

In miljoenen euro's	31 december 2015	Statutaire limieten voor de carryforwards	Verwachte recuperatie periode
BNP Paribas Fortis (zonder bijkantoren)	1 590	onbeperkt	5 jaar
Bijkantoor in de VS	46	20 jaar	14 jaar
Overige	25	-	-
Totaal uitgestelde belastingvorderingen inzake overdraagbare fiscale verliezen	1 661		

5.1 Overlopende rekeningen en overige activa/verplichtingen

In miljoenen euro's	31 december 2015	Aangepast 31 december 2014
Gestorte garantiedeposito's en gevormde borgstellingen	3 407	5 261
Vereffeningrekeningen met betrekking tot effectentransacties	108	470
Incassorekeningen	36	33
Te ontvangen baten en vooruitbetaalde lasten	358	249
Overige vorderingen en diverse activa	4 586	5 572
Totaal overlopende rekeningen en overige activa	8 495	11 585
Verkregen garantiedeposito's	1 241	1 788
Vereffeningrekeningen met betrekking tot effectentransacties	49	450
Incassorekeningen	60	61
Toe te rekenen lasten en over te dragen baten	976	1 072
Overige te betalen posten en overige verplichtingen	4 235	4 066
Totaal overlopende rekeningen en overige verplichtingen	6 561	7 437

5.m Deelnemingen in ondernemingen waarop de vermogensmutatiemethode wordt toegepast

De volgende tabel geeft de gecumuleerde financiële informatie weer van geassocieerde deelnemingen en joint ventures:

In miljoenen euro's	Boekjaar 2015			31 december 2015	Aangepast Boekjaar 2014			31 december 2014
	Aandeel in het nettoresultaat	Aandeel in wijzigingen in activa en verplichtingen opgenomen in het eigen vermogen	Aandeel in het nettoresultaat en in wijzigingen in activa en verplichtingen opgenomen in het eigen vermogen	Deelnemingen in ondernemingen waarop de vermogensmutatie wordt toegepast	Aandeel in het nettoresultaat	Aandeel in wijzigingen in activa en verplichtingen opgenomen in het eigen vermogen	Aandeel in het nettoresultaat en in wijzigingen in activa en verplichtingen opgenomen in het eigen vermogen	Deelnemingen in ondernemingen waarop de vermogensmutatie wordt toegepast
Joint ventures	7	(41)	(34)	440	(38)	78	40	485
Geassocieerde deelnemingen ⁽¹⁾	199	29	228	3 956	189	269	458	3 463
Totaal ondernemingen waarop de vermogensmutatie wordt toegepast	206	(12)	194	4 396	151	347	498	3 948

⁽¹⁾ met inbegrip van gecontroleerde entiteiten waarop een vereenvoudigde consolidatiemethode (vermogensmutatie) wordt toegepast wegens niet-materialiteit

De garantie- en financieringsverplichtingen die door BNP Paribas Fortis worden verstrekt aan joint ventures en geassocieerde deelnemingen worden toegelicht in nota 8.g 'Verbonden partijen'.

De boekwaarde van de investering van BNP Paribas Fortis in de voornaamste geassocieerde deelnemingen en joint ventures wordt weergegeven in de volgende tabel:

In miljoenen euro's Benaming	Land van registratie	Activiteit	Boekhoudnorm	Aard van de relatie	31 december 2015		31 december 2014	
					Deelnemings%	Deelnemingen in ondernemingen waarop de vermogensmutatiemethode wordt toegepast	Deelnemings%	Deelnemingen in ondernemingen waarop de vermogensmutatiemethode wordt toegepast
Joint ventures								
bpost bank	België	Retail banking	-	-	50%	366	50%	405
Geassocieerde deelnemingen								
AG Insurance	België	Multichannel verzekeraar	IFRS	Strategische investering	25%	1 840	25%	1 773
BNPP - Investment Partners	Frankrijk	Vermogensbeheer	IFRS	Strategische investering	30,85%	1 220	30,85%	1 171
Bank BGZ BNP Paribas	Polen	Retail banking	-	-	28,35%	441	-	-

AG Insurance :

In miljoenen euro's	Boekjaar 2015	Boekjaar 2014
Nettototaal baten	419	433
Wijzigingen in de reële waarde van activa en verplichtingen opgenomen in het eigen vermogen	238	937

In miljoenen euro's	31 december 2015	31 december 2014
Totale activa	73 975	74 113
Totale verplichtingen	67 195	67 774
Netto activa van geassocieerde deelnemingen	6 780	6 339

BNPP Investment Partners :

In miljoenen euro's	Boekjaar 2015	Boekjaar 2014
Nettototaal baten	149	21
Wijzigingen in de reële waarde van activa en verplichtingen opgenomen in het eigen vermogen	(6)	6

In miljoenen euro's	31 december 2015	31 december 2014
Totale activa	3 961	4 260
Totale verplichtingen	1 018	1 447
Netto activa van geassocieerde deelnemingen	2 943	2 812

Reconciliatie van de totale nettoactiva van AG Insurance met de boekwaarde in de Geconsolideerde Jaarrekening van BNP Paribas Fortis:

In miljoenen euro's	31 december 2015	31 december 2014
Totaal nettoactiva	6 780	6 339
Minderheidsbelangen op AG Insurance-niveau	(231)	(134)
Purchase Price Allocations (PPA)	(62)	16
Totaal aangepaste nettoactiva	6 487	6 221
Deelnemings% van BNP Paribas Fortis in AG Insurance	25%	25%
Deelneming van BNP Paribas Fortis in AG Insurance	1 622	1 555
Goodwill	218	218
Boekwaarde	1 840	1 773

BNP Paribas Fortis ontving dividenden van AG Insurance voor een bedrag van EUR 98 miljoen in 2015 (EUR 56 miljoen in 2014).

Beoordeling bijzondere waardeverminderingen in geassocieerde deelnemingen

In overeenstemming met IFRS, is het vereist om op het eind van elke verslagperiode na te gaan of er een objectieve aanwijzing bestaat dat een investering in een geassocieerde deelneming onderhevig is aan een bijzondere waardevermindering of niet. Er is sprake van een objectieve aanwijzing voor een bijzondere waardevermindering als er gebeurtenissen hebben plaatsgevonden tijdens de periode, die een negatieve invloed hebben op de geschatte toekomstige kasstromen die gegenereerd worden door de investering. In dat geval wordt, in overeenstemming met IAS 36, de volledige boekwaarde van de investering getoetst op bijzondere waardeverminderingen door de boekwaarde te vergelijken met de realiseerbare waarde, die de hoogste waarde is van de reële waarde min verkoopkosten en de gebruikswaarde.

Op 31 december 2015 waren er geen objectieve aanwijzingen voor een bijzondere waardevermindering op investeringen in geassocieerde deelnemingen en joint ventures, behalve voor de investering in de activiteiten van asset management. Deze investering bleef lijden onder de moeilijke financiële omgeving in de 'asset management'-sector. De huidige marktvoorwaarden zetten de winstgevendheid van vele vermogensbeheerders onder druk terwijl de toekomstige winstperspectieven ook nog steeds onzeker zijn.

Bijgevolg werd deze investering getoetst op bijzondere waardeverminderingen door de boekwaarde te vergelijken met de gebruikswaarde. De waarderingsaanpak is een DCF-analyse (discounted future cash flows model) die afgestemd is op de methodologie toegepast op het niveau van BNP Paribas Groep.

De DCF-methode is gebaseerd op een aantal veronderstellingen betreffende toekomstige opbrengsten, kosten en risicokost (kasstromen) gebaseerd op middellange businessplannen over een

periode van 5 jaar. Projecties van kasstromen over een periode langer dan 5 jaar zijn gebaseerd op een groeipercentage over een eeuwigdurende horizon en worden bijgestuurd wanneer de kortetermijnomgeving niet overeenstemt met de normale omstandigheden van de economische cyclus.

De belangrijkste parameters die gevoelig zijn voor de aangehouden veronderstellingen zijn de kapitaalkost, de kost-inkomensratio en het groeipercentage over een eeuwigdurende tijdshorizon.

Het groeipercentage over een eeuwigdurende tijdshorizon is vastgelegd op 2%, het niveau van de verwachte inflatie op lange termijn. De test houdt rekening met een kapitaalkost in lijn met de gangbare marktstandaarden. Andere essentiële parameters omvatten de 'cost/income'-ratio, het belastingspercentage en de groeiratio's van opbrengsten en kosten. Deze parameters zijn specifiek voor de business.

De notioneel toegewezen kapitaalcijfers zijn vastgelegd op 7% van de risicogewogen activa. Dergelijke beperking voldoet aan de wettelijke vereisten van toepassing op een bank en is consistent met het feit dat deze vermogensbeheerder eigendom is van een bank.

Op basis van het bovenstaande, bleek dat er geen bijkomende bijzondere waardevermindering (noch een herneming ervan) noodzakelijk was.

In 2013 en 2012 toonde de toetsing op bijzondere waardeverminderingen op BNPP IP al aan dat voor de investering in deze vermogensbeheerder de realiseerbare waarde lager was dan de boekwaarde van de investering en dit gaf aanleiding tot een bijzondere waardevermindering van respectievelijk EUR (446) miljoen en EUR (470) miljoen.

De volgende tabel toont de gevoeligheid van de geschatte waarde van de investering aan de belangrijkste veronderstellingen:

In miljoenen euro's	31 december 2015
	BNPP IP
Kapitaalkost	
Nadelige wijziging (+10 basispunten)	(16)
Positieve wijziging (-10 basispunten)	16
Cost/income ratio	
Nadelige wijziging (+1%)	(28)
Positieve wijziging (-1%)	28
Langetermijn groeiratio	
Nadelige wijziging (-50 basispunten)	(52)
Positieve wijziging (+50 basispunten)	60

Wat betreft de investering in AG Insurance, werd er een analyse uitgevoerd en geconcludeerd dat er geen bijzondere waardeverminderingen werden geïdentificeerd per 31 december 2015.

5.n Materiële en immateriële vaste activa en vastgoedbeleggingen

In miljoenen euro's	31 december 2015			31 december 2014		
	Bruto boekwaarde	Som van afschrijvingen en bijzondere waardeverminderingen	Netto boekwaarde	Bruto boekwaarde	Som van afschrijvingen en bijzondere waardeverminderingen	Netto boekwaarde
Vastgoedbeleggingen	249	(124)	125	279	(132)	147
Terreinen en gebouwen	2 327	(1 230)	1 097	2 268	(1 180)	1 088
Installaties, machines en uitrustingen	1 078	(847)	231	1 162	(891)	271
Vaste activa verhuurd als verhuurder onder operationele leasing	517	(242)	275	532	(251)	281
Overige vaste activa	604	(173)	431	457	(208)	249
Materiële vaste activa	4 526	(2 492)	2 034	4 419	(2 530)	1 889
Aangekochte software	296	(258)	38	290	(246)	44
Software, ontwikkeld door de onderneming	189	(137)	52	173	(117)	56
Overige immateriële vaste activa	118	(22)	96	123	(50)	73
Immateriële vaste activa	603	(417)	186	586	(413)	173

Vastgoedbeleggingen

De geschatte reële waarde van vastgoedbeleggingen geboekt aan historische kostprijs op 31 december 2015 bedroeg EUR 134 miljoen, te vergelijken met EUR 155 miljoen op 31 december 2014.

Operationele leasing

Operationele leasing en transacties in vastgoedbeleggingen zijn in bepaalde gevallen onderworpen aan overeenkomsten die voorzien in de volgende minimale toekomstige betalingen:

In miljoenen euro's	31 december 2015	31 december 2014
Minimum te ontvangen toekomstige betalingen uit niet-opzegbare contracten	446	417
<i>Te ontvangen binnen het jaar</i>	<i>162</i>	<i>115</i>
<i>Te ontvangen na 1 jaar maar binnen de 5 jaar</i>	<i>245</i>	<i>252</i>
<i>Te ontvangen na 5 jaar</i>	<i>39</i>	<i>50</i>

Te ontvangen toekomstige minimale leasebetalingen onder niet-opzegbare lease-overeenkomsten omvatten de betalingen die de huurder dient te maken tijdens de leaseperiode.

Immateriële vaste activa

De overige immateriële vaste activa bestaan uit erfpachtrechten, goodwill en handelsmerken verworven door BNP Paribas Fortis.

Afschrijvingen en bijzondere waardeverminderingen

Netto afschrijvingslasten voor het boekjaar eindigend op 31 December 2015 bedroegen EUR 221 miljoen, tegen EUR 218 miljoen voor het boekjaar eindigend op 31 december 2014.

De toename van provisies voor bijzondere waardeverminderingen op materiële en immateriële vaste activa geboekt in de resultatenrekening bedroeg EUR 0,2 miljoen op 31 december 2015 tegenover EUR 2 miljoen op 31 December 2014.

5.0 Goodwill

In miljoenen euro's	Boekjaar 2015	Boekjaar 2014
Boekwaarde aan het begin van de periode	328	319
Aankopen		
Verkopen		
Bijzondere waardeverminderingen, opgenomen tijdens de periode		
Omrekeningsverschillen	(19)	9
Overige wijzigingen		
Boekwaarde aan het einde van de periode	309	328
Brutoboekwaarde	556	679
Som van de bijzondere waardeverminderingen aan het einde van de periode	(247)	(351)

De goodwill per kasstroomgenererende eenheid is als volgt:

In miljoenen euro's	Nettobedrag		Waardeverminderingen gedurende de periode		Overnames van de periode	
	31 december 2015	31 december 2014	31 december 2015	31 december 2014	31 december 2015	31 december 2014
BNP Paribas Fortis in België	28	28	-	-	-	-
Alpha Crédit	22	22				
Fortis Commercial Finance	6	6				
BNP Paribas Fortis in Luxemburg	137	136	-	-	-	-
Leasing (BPLS)	137	136				
BNP Paribas Fortis in andere landen	144	164	-	-	-	-
TEB Group	144	164				
Totaal goodwill	309	328	-	-	-	-

BNP Paribas Fortis heeft al haar activiteiten opgesplitst in kasstroomgenererende eenheden die de rapporteringsentiteiten van BNP Paribas Fortis vertegenwoordigen. De splitsing is consistent met de organisatorische structuur en beheersmethodes van BNP Paribas Fortis en weerspiegelt de onafhankelijkheid van elke rapporteringsentiteit in termen van resultaat- en beheersaanpak. Dit wordt op regelmatige basis herzien met als doel rekening te houden met gebeurtenissen die de samenstelling van de kasstroomgenererende eenheden kunnen beïnvloeden zoals acquisities, desinvesteringen en belangrijke reorganisaties.

De kasstroomgenererende eenheden aan dewelke goodwill is toegewezen omvatten:

- **Alpha Credit** is de consumentenkredietenspecialist. Het verleent een omvattende reeks consumentenkredieten in verkooppunten (winkels en garages) en rechtstreeks aan klanten. Het verspreidt zijn producten eveneens via het retailnetwerk van de Bank en via bpost bank. Ze is de marktleider in België en Luxemburg.
- **Fortis Commercial Finance** is de dochter van de Bank die de factoringactiviteiten omvat. Ze is vooral actief in België, Duitsland, het Verenigd Koninkrijk en Nederland. Ze is marktleider in België.
- **BNP Paribas Leasing Solutions (BPLS)** gebruikt meervoudige kanalen (rechtstreekse verkopen, verkopen via tussenpersonen, partnerships en banknetwerken) om corporate- en kleine zakenklanten een waaier aan leasing en huuroplossingen aan te bieden, gaande van financiering van uitrusting tot outsourcing van het wagenpark.

- **Türk Ekonomi Bankası (TEB)**, voornamelijk aanwezig in Turkije, biedt haar klanten (retail, corporates en kmo's) een brede waaier aan financiële producten en diensten, zoals retail- en vermogensbankieren, thesaurie- en kapitaalmarktdiensten en financiële diensten.

De testen van bijzondere waardeverminderingen op goodwill zijn gebaseerd op drie verschillende methodes: het observeren van transacties gerelateerd tot vergelijkbare businesses, gegevens over de aandelenkoersen van beursgenoteerde ondernemingen met vergelijkbare businesses en de 'discounted future cash flows' (DCF).

Als een van de twee vergelijkbare methodes aangeven dat een bijzondere waardevermindering nodig is, wordt de DCF-methode gebruikt om de resultaten te valideren en het bedrag van de vereiste bijzondere waardevermindering te bepalen.

De DCF-methode is gebaseerd op een aantal veronderstellingen betreffende toekomstige opbrengsten, kosten en risicokost (kastromen) gebaseerd op middellange businessplannen over een periode van 5 jaar. Projecties van kasstromen over een periode langer dan 5 jaar zijn gebaseerd op een groeipercentage over een eeuwigdurende horizon en worden bijgestuurd wanneer de kortetermijnomgeving niet overeenstemt met de normale omstandigheden van de economische cyclus.

De belangrijkste parameters die gevoelig zijn voor de aangehouden veronderstellingen zijn de kapitaalkost, de kost-inkomensratio, de risicokost en het groeipercentage over een eeuwigdurende tijdshorizon.

De kapitaalkost wordt bepaald aan de hand van een risicovrije rentevoet, een waargenomen marktrisicopremie gewogen per risicofactor gebaseerd op vergelijkbare gegevens die specifiek zijn voor elke homogene groep van businesses. De waarde van deze parameters wordt uit externe bronnen gehaald.

De toewijzing van het eigen vermogen wordt voor elke homogene groep van businesses bepaald op basis van de 'Common Equity Tier 1'-kapitaalsvereisten voor de wettelijke entiteit waartoe de homogene groep van businesses behoort, met een minimum van 7%.

Het gebruikte groeipercentage over een eeuwigdurende tijdshorizon is 2% voor ontwikkelde economieën. Voor kasstroomgenererende eenheden aanwezig in landen met hoge inflatie, wordt rekening gehouden met een specifieke add-on (berekend in overeenstemming met inflatiecijfers bekendgemaakt door externe bronnen).

De volgende tabel toont de gevoeligheid van de waardering van kasstroomgenererende eenheden aan wijzigingen in de waarde van de parameters gebruikt in de DCF berekening: de kapitaalkost, de kost-inkomensratio in restwaarde, de risicokost in restwaarde en het groeipercentage over een eeuwigdurende tijdshorizon.

Gevoeligheden

De onderstaande tabel toont de gevoeligheid van de belangrijkste waarderingen van goodwill tot een wijziging van 10 basispunten in de kapitaalkost, een wijziging van 1% in de kost-inkomens-ratio,

een wijziging van 5% in risicokost en een wijziging van 50 basispunten in het groeipercentage over een eeuwigdurende tijdshorizon.

In miljoenen euro's	31 december 2015	
	Alpha Crédit	BPLS
Kapitaalkost		
Nadelige wijziging (+10 basispunten)	(7)	(63)
Positieve wijziging (-10 basispunten)	8	65
Cost/income ratio		
Nadelige wijziging (+1%)	(14)	(85)
Positieve wijziging (-1%)	14	85
Risicokost		
Nadelige wijziging (+5%)	(94)	(134)
Positieve wijziging (-5%)	75	106
Langetermijn groeiratio		
Nadelige wijziging (-50 basispunten)	(14)	(177)
Positieve wijziging (+50 basispunten)	17	209

Er zijn geen gronden voor een bijzondere waardevermindering van goodwill zelfs als de ongunstige scenario's uit de tabel worden toegepast bij de toetsing op bijzondere waardeverminderingen.

5.p Voorzieningen voor risico's en kosten

In miljoenen euro's	31 december 2014	Netto-dotatie aan voorzieningen	Gebruikte voorzieningen	Wijzigingen in waarde opgenomen in het eigen vermogen	Wijzigingen in wisselkoersen en overige wijzigingen	31 december 2015
Voorzieningen voor personeelsvoordelen	3 827	(1)	(63)	(226)	(23)	3 514
waarvan voordelen na uitdiensttreding (nota 7.b)	3 308	32	(35)	(206)	(18)	3 081
waarvan gezondheidszorgregelingen na uitdiensttreding (nota 7.b)	96	-	-	(20)	-	76
waarvan voorzieningen voor andere langetermijnvergoedingen (nota 7.c)	102	8	(6)		(2)	102
waarvan voorzieningen voor vrijwillig vertrek, vervroegde pensioneringsplannen en aanpassing personeelsbezettingplan (nota 7.d)	309	(48)	(10)		(3)	248
waarvan voorzieningen voor aandelen gebaseerde beloningen	12	7	(12)		-	7
Voorzieningen voor woningspaarrekeningen en plannen	-	-	-		-	-
Voorzieningen voor buitenbalansverbintenissen (nota 3.f)	131	19	(68)	-	(1)	81
Voorzieningen voor geschillen	207	6	(14)	-	4	203
Andere voorzieningen voor risico's en kosten	116	60	(27)	1	9	159
Totaal voorzieningen voor risico's en kosten	4 281	84	(172)	(225)	(11)	3 957

5.q Saldering van financiële activa en financiële verplichtingen

De volgende tabel geeft de bedragen weer van de financiële activa en verplichtingen voor en na saldering. Deze informatie, vereist door IFRS 7, heeft als doel de vergelijkbaarheid mogelijk te maken met de toegepaste boekhoudkundige verwerking in overeenstemming met de algemeen aanvaarde grondslagen voor financiële verslaggeving in de Verenigde Staten (US GAAP) die op het vlak van saldering minder restrictief zijn dan IAS 32.

'Bedragen gesaldeerd op de balans' zijn bepaald op basis van IAS 32. Dit betekent dat een financieel actief en een financiële verplichting gesaldeerd worden waarbij het nettobedrag wordt getoond op de balans als en enkel als de BNP Paribas Fortis een wettelijk afdwingbaar recht heeft om de verantwoorde bedragen te salderen en de intentie heeft om tot een afwikkeling op nettobasis te komen of tegelijkertijd het actief te realiseren en de verplichting af te wikkelen. Gesaldeerde bedragen vloeien hoofdzakelijk voort uit tergekooptovereenkomsten en afgeleide instrumenten verhandeld met clearing houses.

De impact van 'Master Netting Agreements' en gelijkaardige overeenkomsten hebben betrekking op de openstaande bedragen onder een afdwingbare overeenkomst die niet voldoen aan de salderingscriteria bepaald door IAS 32. Dit komt voor bij transacties waar saldering enkel mogelijk is in geval van wanbetaling, insolventie of faillissement van één van de partijen.

'Financiële instrumenten gegeven of ontvangen als onderpand' omvatten garantiedeposito's en effecten als onderpand verantwoord tegen reële waarde. Deze garanties kunnen enkel worden uitgeoefend in geval van wanbetaling, insolventie of faillissement van een van de partijen.

Inzake 'Master Netting Agreements' worden de garantiedeposito's ontvangen of gegeven ter compensatie van de positieve of negatieve reële waarden van financiële instrumenten verantwoord onder overlopende rekeningen en overige activa of verplichtingen op de balans.

In miljoenen euro's, op 31 december 2015	Brutobedragen van financiële activa	Gesaldeerde brutobedragen op de balans	Nettobedragen van financiële activa gerapporteerd op de balans	Impact van Master Netting Agreements (MNA) en gelijkaardige overeenkomsten	Financiële instrumen- ten ontvangen als onderpand	Nettobedragen
Activa						
Financiële instrumenten tegen reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening						
<i>Handelseffecten</i>	1 970	-	1 970	-	-	1 970
<i>Leningen</i>	-	-	-	-	-	-
<i>Terugkoopovereenkomsten</i>	3 362	(1 492)	1 870	(1 241)	(580)	49
<i>Instrumenten tegen reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening</i>	1 946	-	1 946	-	-	1 946
<i>Financiële derivaten (inbegrepen derivaten gebruikt voor afdekkingsdoeleinden)</i>	9 102	(15)	9 087	(4 037)	(1 332)	3 718
Leningen aan en vorderingen op klanten en kredietinstellingen	190 250	(546)	189 704	(1 673)	(780)	187 251
<i>waarvan terugkoopovereenkomsten</i>	2 521	-	2 521	(1 673)	(780)	68
Overlopende rekeningen en overige activa	8 495	-	8 495	-	(3 224)	5 271
<i>waarvan betaalde waarborgsommen</i>	3 407	-	3 407	-	(3 224)	183
Overige activa niet onderworpen aan saldering	60 611	-	60 611	-	-	60 611
TOTAAL ACTIVA	275 736	(2 053)	273 683	(6 951)	(5 916)	260 816

In miljoenen euro's, op 31 december 2015	Brutobedragen van financiële activa	Gesaldeerde brutobedragen op de balans	Nettobedragen van financiële activa gerapporteerd op de balans	Impact van Master Netting Agreements (MNA) en gelijkaardige overeenkomsten	Financiële instrumen- ten ontvangen als onderpand	Nettobedragen
Verplichtingen						
Financiële instrumenten tegen reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening						
<i>Handelseffecten</i>	3 044	-	3 044	-	-	3 044
<i>Leningen</i>	17	-	17	-	-	17
<i>Terugkoopovereenkomsten</i>	5 059	(1 492)	3 567	(1 418)	(1 879)	270
<i>Instrumenten tegen reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening</i>	5 355	-	5 355	-	-	5 355
<i>Financiële derivaten (inbegrepen derivaten gebruikt voor afdekkingsdoeleinden)</i>	9 230	(15)	9 215	(4 037)	(3 189)	1 989
Schulden aan klanten en kredietinstellingen	199 316	(546)	198 770	(1 496)	(1 981)	195 293
<i>waarvan terugkoopovereenkomsten</i>	3 761	-	3 761	(1 496)	(1 981)	284
Overlopende rekeningen en overige verplichtingen	6 561	-	6 561	-	(1 195)	5 366
<i>waarvan ontvangen waarborgsommen</i>	1 241	-	1 241	-	(1 195)	46
Overige verplichtingen niet onderworpen aan saldering	23 107	-	23 107	-	-	23 107
TOTAAL VERPLICHTINGEN	251 689	(2 053)	249 636	(6 951)	(8 244)	234 441

In miljoenen euro's, op 31 december 2014	Brutobedragen van financiële activa	Gesaldeerde brutobedragen op de balans	Nettobedragen van financiële activa gerapporteerd op de balans	Impact van Master Netting Agreements (MNA) en gelijkaardige overeenkomsten	Financiële instrumen- ten ontvangen als onderpand	Nettobedragen volgens IFRS 7 § 13 C (e)
Activa						
Financiële instrumenten tegen reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening						
<i>Handelseffecten</i>	2 145	-	2 145	-	-	2 145
<i>Leningen</i>	4	-	4	-	-	4
<i>Terugkoopovereenkomsten</i>	6 220	(447)	5 773	(3 646)	(1 990)	137
<i>Instrumenten tegen reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening</i>	2 038	-	2 038	-	-	2 038
<i>Financiële derivaten (inbegrepen derivaten gebruikt voor afdekkingsdoeleinden)</i>	11 691	(15)	11 676	(5 402)	(1 884)	4 390
Leningen aan en vorderingen op klanten en kredietinstellingen	181 630	(572)	181 058	(164)	(89)	180 805
<i>waarvan terugkoopovereenkomsten</i>	259	-	259	(164)	(89)	6
Overlopende rekeningen en overige activa	11 585	-	11 585	-	(4 605)	6 980
<i>waarvan betaalde waarborgsommen</i>	5 261	-	5 261	-	(4 605)	656
Overige activa niet onderworpen aan saldering	60 927	-	60 927	-	-	60 927
TOTAAL ACTIVA	276 240	(1 034)	275 206	(9 212)	(8 568)	257 426

In miljoenen euro's, op 31 december 2014	Brutobedragen van financiële activa	Gesaldeerde brutobedragen op de balans	Nettobedragen van financiële activa gerapporteerd op de balans	Impact van Master Netting Agreements (MNA) en gelijkaar- dige overeenkomsten	Financiële instrumen- ten ontvangen als onderpand	Nettobedragen volgens IFRS 7 § 13 C (e)
Verplichtingen						
Financiële instrumenten tegen reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening						
<i>Handelseffecten</i>	2 382	-	2 382	-	-	2 382
<i>Leningen</i>	-	-	-	-	-	-
<i>Terugkoopovereenkomsten</i>	11 414	(447)	10 967	(3 054)	(7 198)	715
<i>Instrumenten tegen reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening</i>	6 250	-	6 250	-	-	6 250
<i>Financiële derivaten (inbegrepen derivaten gebruikt voor afdekkingsdoeleinden)</i>	11 843	(15)	11 828	(5 402)	(4 602)	1 824
Schulden aan klanten en kredietinstellingen	183 844	(572)	183 272	(756)	(1 783)	180 733
<i>waarvan terugkoopovereenkomsten</i>	2 716	-	2 716	(756)	(1 783)	177
Overlopende rekeningen en overige verplichtingen	7 437	-	7 437	-	(1 694)	5 743
<i>waarvan ontvangen waarborgsommen</i>	1 788	-	1 788	-	(1 694)	94
Overige verplichtingen niet onderworpen aan saldering	27 675	-	27 675	-	-	27 675
TOTAAL VERPLICHTINGEN	250 845	(1 034)	249 811	(9 212)	(15 277)	225 322

5.r Overdrachten van financiële activa

BNP Paribas Fortis gaat transacties aan waarbij financiële activa gerapporteerd op de balans worden overgedragen. Bijgevolg komen deze overgedragen activa in aanmerking voor een volledige verwijdering van de balans of blijven deze overgedragen activa op de balans gerapporteerd in de mate van een voortdurende betrokkenheid. Meer informatie is opgenomen in nota 1. 'Samenvatting van de belangrijkste grondslagen voor financiële verslaggeving'.

Financiële activa die BNP Paribas Fortis heeft overgedragen, maar niet volledig verwijderd van de balans bestaan in de eerste plaats uit effecten die tijdelijk worden verkocht in terugkoopovereenkomsten of stocklending-transacties, en ge-effectiseerde activa. Verbonden verplichtingen bevatten bedragen erkend als schulden of deposito's ontvangen in terugkoopovereenkomsten en stocklending-transacties, en de effectisering gekocht door derden.

Effectenleningen, terugkoopovereenkomsten en andere transacties:

In miljoenen euro's	31 december 2015		31 december 2014	
	Boekwaarde van het overgedragen actief	Boekwaarde van de daarmee verbonden verplichtingen	Boekwaarde van het overgedragen actief	Boekwaarde van de daarmee verbonden verplichtingen
Effectenuitleentransacties				
Effecten tegen reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening	424		568	
Terugkoopovereenkomsten				
Effecten tegen reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening	524	520	788	779
Effecten geclassificeerd als leningen en vorderingen	395	395	487	487
Voor verkoop beschikbare financiële activa	3 467	3 464	8 042	8 030
Totaal	4 810	4 379	9 885	9 296

Effectiseringstransacties gedeeltelijk geherfinancierd door externe investeerders, waarbij het beroep is beperkt tot de overgedragen activa :

31 december 2015					
In miljoenen euro's	Boekwaarde van het overgedragen actief	Boekwaarde van de daarmee verbonden verplichtingen	Reële waarde van de overgedragen activa	Reële waarde van de daarmee verbonden verplichtingen	Nettopositie
Effectisering					
Leningen en vorderingen	35 832	2 386	37 426	2 317	35 109
Totaal	35 832	2 386	37 426	2 317	35 109

31 december 2014					
In miljoenen euro's	Boekwaarde van het overgedragen actief	Boekwaarde van de daarmee verbonden verplichtingen	Reële waarde van de overgedragen activa	Reële waarde van de daarmee verbonden verplichtingen	Nettopositie
Effectisering					
Leningen en vorderingen	36 421	2 582	38 014	2 582	35 432
Totaal	36 421	2 582	38 014	2 582	35 432

Er zijn geen significante overdrachten die leiden tot gedeeltelijke of volledige verwijdering van de balans van de financiële activa, waarin BNP Paribas Fortis een voortdurende betrokkenheid heeft.

6 Financierings- en garantieverbintenissen

6.a Verstreckte en ontvangen financieringsverbintenissen

Contractuele waarde van verstreckte en ontvangen financieringsverbintenissen door BNP Paribas Fortis:

In miljoenen euro's	31 december 2015	31 december 2014
Verstreckte financiële verbintenissen:		
- aan kredietinstellingen	654	631
- aan klanten	59 111	52 084
toegestane documentaire kredieten	43 133	47 482
overige verbintenissen tegenover klanten	15 978	4 602
Totaal verstreckte financiële verbintenissen	59 765	52 715
Verkregen financiële verbintenissen:		
- van kredietinstellingen	11 310	18 351
- van klanten	10	26
Totaal verkregen financiële verbintenissen	11 320	18 377

6.b Door ondertekening verstreckte garantieverbintenissen

In miljoenen euro's	31 december 2015	31 december 2014
Verstreckte garantieverbintenissen:		
- aan kredietinstellingen	6 254	5 759
- aan klanten	18 415	18 051
Administratieve en fiscale borgtochten en overige	491	366
Overige garanties aan klanten	17 924	17 685
Totaal verstreckte garantieverbintenissen	24 669	23 810

6.c Overige garantieverbintenissen

Financiële instrumenten gegeven als onderpand:

In miljoenen euro's	31 december 2015	31 december 2014
Financiële instrumenten (verhandelbare effecten en privé-vorderingen) ingediend bij centrale banken en bruikbaar op elk moment als onderpand voor herfinancieringstransacties (na haircut)	10 836	13 887
- Gebruikt als onderpand bij centrale banken	-	803
- Beschikbaar voor herfinancieringstransacties	10 836	13 084
Effecten verkocht onder terugkoopovereenkomsten	7 451	14 063
Overige financiële activa gebruikt als onderpand voor transacties met banken en financiële klanten	5 924	6 206

Financiële instrumenten door BNP Paribas Fortis gegeven als onderpand en waarbij het de begunstigde is toegestaan om deze te verkopen of te hergebruiken als onderpand, bedragen EUR 7 477 miljoen per 31 december 2015 (EUR 14 076 miljoen per 31 december 2014).

Financiële instrumenten ontvangen als onderpand:

In miljoenen euro's	31 december 2015	31 december 2014
Financiële instrumenten ontvangen als onderpand (exclusief terugkoopovereenkomsten)	7 189	4 349
<i>waarvan instrumenten waarvoor BNP Paribas Fortis bevoegd is ze te verkopen en te hergebruiken als onderpand</i>	615	920
Effecten ontvangen onder terugkoopovereenkomsten	4 593	6 357

Financiële instrumenten die BNP Paribas Fortis ontvangen heeft als onderpand of via terugkoopovereenkomsten werden door BNP Paribas Fortis effectief verkocht of hergebruikt als onderpand ten belope van EUR 4 003 miljoen per at 31 december 2015 (EUR 5 122 miljoen per 31 december 2014).

Financiële instrumenten gegeven of ontvangen als onderpand worden hoofdzakelijk gewaardeerd tegen reële waarde.

7 Personeelskosten en personeelsvoordelen

7.a Personeelskosten van personeelsvoordelen

In miljoenen euro's	31 december 2015	31 december 2014
Vaste en variabele vergoeding, bonussen en winstdeelname	(1 830)	(1 900)
Kosten van personeelsvoordelen	(601)	(655)
Personeelsbelastingen	(9)	(7)
Totaal vergoedingen en personeelskosten	(2 440)	(2 562)

7.b Voordelen na uitdiensttreding

De norm IAS 19 maakt een onderscheid tussen twee categorieën van regelingen, die elk verschillend behandeld worden, afhankelijk van het risico dat door de onderneming wordt gelopen. Wanneer de verbintenis van de onderneming erin bestaat een vastgesteld bedrag (bijvoorbeeld uitgedrukt als een percentage van het jaarloon van de begunstigde) te betalen aan een externe organisatie, die instaat voor de betaling van de prestaties in functie van de beschikbare middelen voor elke deelnemer aan de regeling, dan wordt ze gezien als een regeling van het type vaste bijdragen. Omgekeerd, wanneer de verbintenis van de onderneming erin bestaat om de financiële activa te beheren die gefinancierd worden uit de opvraging van premies bij de werknemers, en om zelf de kosten te dragen van de prestaties - of er het definitieve bedrag van te waarborgen afhankelijk van toekomstige gebeurtenissen - dan wordt ze gezien als een regeling van het type vaste prestaties. Hetzelfde geldt wanneer de onderneming het beheer van de opvraging van de premies en van de uitbetaling van de prestaties toevertrouwt aan een externe organisatie, maar zelf het risico blijft dragen dat voortvloeit uit het beheer van de activa en/of uit de toekomstige evolutie van de prestaties.

Belangrijkste pensioenregelingen van het type vaste bijdragen door BNP Paribas Fortis entiteiten

BNP Paribas Fortis heeft sinds menige jaren een beleid gevoerd, waarbij regelingen van het type vaste prestaties werden omgevormd naar regelingen van het type vaste bijdragen.

Omdat regelingen van het type vaste prestaties in de meeste landen gesloten werden krijgen nieuwe werknemers voordelen in de vorm van regelingen van het type vaste bijdragen aangeboden.

De bedragen die werden betaald aan Belgische en buitenlandse regelingen na uitdiensttreding van het type vaste bijdragen lopen op tot EUR 50 miljoen voor boekjaar 2015, in vergelijking met EUR 48 miljoen voor boekjaar 2014.

De ventilering volgens de belangrijkste bijdragers is als volgt :

Bijdrage		
In miljoenen euro's	Boekjaar 2015	Boekjaar 2014
Turkije	43	40
Overige	7	8
TOTAAL	50	48

Belangrijkste pensioenregelingen van het type vaste prestaties van BNP Paribas Fortis entiteiten

In België financiert BNP Paribas Fortis een pensioenregeling voor haar werknemers en middenkaders, die in dienst zijn getreden vóór de harmonisering van de pensioenregelingen van de Bank op 1 januari 2002, op basis van het eindloon en het aantal dienstjaren. De actuariële verbintenissen die betrekking hebben op deze regeling zijn gedeeltelijk voorgefinancierd ten belope van 98% eind 2015 (tegen 87% eind 2014) bij de verzekeringsmaatschappij AG Insurance, waarin BNP Paribas Fortis een deelname bezit van 25%.

De hogere kaderleden genieten van een pensioenregeling, die voorziet in een kapitaal op basis van het aantal dienstjaren en het eindloon. Die regeling is voorgefinancierd ten belope van 85% (tegen 74% eind 2014) bij de verzekeringsmaatschappijen AXA Belgium en AG Insurance. Sinds 1 januari 2015 kunnen de nieuwe hogere kaderleden niet meer genieten van die regeling. Een nieuw plan van het type vaste bijdragen werd hen voorgesteld alsook aan de hogere kaderleden reeds in dienst op die datum en die gekozen hebben om aan te sluiten bij dat nieuwe plan.

Daarnaast legt de Belgische wetgeving de werkgever een waarborg van minimaal rendement op de activa die zijn opgespaard in het kader van regelingen van type vaste bijdragen. Door deze verplichting worden deze plannen gelijkgesteld met plannen van het type vaste prestaties. BNP Paribas Fortis verwerkt deze plannen boekhoudkundig als plannen van het type vaste prestaties op basis van de methodologie die op de Belgische markt gangbaar de "methode van de intrinsieke waarde" wordt genoemd.

Op 31 december 2015 bedroegen de financiële activa van Belgische plannen met waarborg van minimaal rendement EUR 615 miljoen (EUR 529 miljoen op 31 december 2014) en de verplichtingen EUR 541 miljoen op 31 december 2015 (EUR 505 miljoen op 31 december 2014). De verplichtingen werden individueel bepaald als het maximum van de mathematische reserves en het gewaarborgde minimum op 31 december 2015. De verwachte werkgeverscontributie van BNP Paribas Fortis aan deze Belgische plannen zal in 2016 EUR 39 miljoen bedragen.

De belangrijkste Belgische pensioenplannen van het type vaste bijdragen zijn gedekt door verzekeringscontracten bij verzekeraar AGI de welke als belangrijkste karakteristiek hebben dat ze een door de verzekeraar tot de pensioenleeftijd gewaarborgde rentevoet verschaffen van 4,75% of 3,25% voor het merendeel van de reserves en van de bijdragen. Het saldo wordt belegd in activa met een gewaarborgde rentevoet van 1,75% of 1,00%. De andere plannen bezitten enkel een gewaarborgde rentevoet op de reserves tot de pensioenleeftijd ten bedrage van hetzij 3,25%, 2,25% of 1,50%.

De situatie per 31 december 2015 ziet er als volgt uit :

Belegd in verzekeringscontracten met een door de verzekeraar gewaarborgd rendement van :	In miljoenen euro's	
	Waarde van de reserves op 31 december 2015	Verwachte Premie in 2016 door de werknemers en door BNP Paribas Fortis
4,75%	172	4
3,25%	284	19
2,25%	34	-
1,75%	39	4
1,50%	5	11
1,00%	7	1

Voor elk van deze plannen heeft BNP Paribas Fortis eveneens de contante waarde berekend van het verschil tussen de mathematische reserves en de minimale waarborg en dat niet op 31 december 2015 maar op het moment van de pensionering van haar werknemers. Deze actuariële studie toont aan dat de financiële activa voor Belgische pensioenplannen van het type vaste bijdragen voldoende zijn om de minimale rendementswaarborg te dekken voor alle activa opgespaard tot 31 december 2015 en dat tot de pensioenleeftijd van de werknemers.

In Turkije vervangt het pensioenregime het nationaal pensioensysteem (deze verplichtingen worden geëvalueerd op basis van de transfermodaliteiten naar de Turkse overheid, dit is een transfer dewelke op termijn dient te geschieden) en stelt extra waarborgen in, bovenop het wettelijk minimum. Eind 2015 werden de verplichtingen in het kader van dit pensioenregime gedekt door financiële activa die worden beheerd in een externe 'foundation'; de waarde van deze financiële activa overtreffen ruimschoots de genomen verplichtingen, maar dit overschot is niet voorgesteld als een actief van BNP Paribas Fortis omdat het niet recupereerbaar is. De dekingsgraad is 172% op 31 december 2015 (195% op 31 december 2014).

Verbintenissen in het kader van regelingen van het type vaste prestaties

Activa en verplichtingen opgenomen op de balans

In miljoenen euro's, op 31 december 2015	waarvan contante waarde van verplichtingen, volledig of gedeeltelijk gefinancierd door activa	waarvan contante waarde van verplichtingen, niet gefinancierd door activa	Contante waarde van de verplichtingen	Marktwaarde van fondsbeleggingen	Marktwaarde van afzonderlijke restitutierechten ⁽¹⁾	Niet-verantwoorde activa door restricties	Netto verplichting	waarvan activa opgenomen in de balans voor pensioenplannen op basis van vaste toezeggingen	waarvan netto activa van pensioenregelingen op basis van vaste toezeggingen	waarvan marktwaarde van restitutierechten	waarvan verplichtingen opgenomen in de balans voor vaste prestatieplannen
België	2 973	17	2 990	-	(2 912)	-	78	(2 912)	-	(2 912)	2 990
Turkije	281	31	312	(484)	-	203	31	-	-	-	31
Overige	318	13	331	(285)	(18)	-	28	(32)	(14)	(18)	60
TOTAAL	3 572	61	3 633	(769)	(2 930)	203	137	(2 944)	(14)	(2 930)	3 081

In miljoenen euro's, op 31 december 2015	waarvan contante waarde van verplichtingen, volledig of gedeeltelijk gefinancierd door activa	waarvan contante waarde van verplichtingen, niet gefinancierd door activa	Contante waarde van de verplichtingen	Marktwaarde van fondsbeleggingen	Marktwaarde van afzonderlijke restitutierechten ⁽¹⁾	Niet-verantwoorde activa door restricties	Netto verplichting	waarvan activa opgenomen in de balans voor pensioenplannen op basis van vaste toezeggingen	waarvan netto activa van pensioenregelingen op basis van vaste toezeggingen	waarvan marktwaarde van restitutierechten	waarvan verplichtingen opgenomen in de balans voor vaste prestatieplannen
België	3 163	19	3 182	-	(2 778)	-	404	(2 778)	-	(2 778)	3 182
Turkije	253	36	289	(492)	-	239	36	-	-	-	36
Overige	334	13	347	(259)	(16)	-	72	(18)	(2)	(16)	90
TOTAAL	3 750	68	3 818	(751)	(2 794)	239	512	(2 796)	(2)	(2 794)	3 308

⁽¹⁾ Restitutierechten zijn financiële activa die beheerd worden door verzekeringsfilialen van de Groep en verbonden ondernemingen met name AG Insurance en die betrekking hebben op de pensioenplannen van BNP Paribas Fortis van het type vaste toezeggingen, met de bedoeling om de voordelen na uitdiensttreding van bepaalde werknemer categorieën in te dekken

Verandering in de contante waarde van de verplichtingen

In miljoenen euro's	Boekjaar 2015	Boekjaar 2014
Contante waarde van verplichtingen aan het begin van de periode	3 818	3 471
Aan het dienstjaar toegerekende pensioenkosten	150	138
Interestkosten	59	90
Kosten voor verleden diensttijd	-	-
Effect van planinperkingen of -afwikkelingen	2	1
Actuariële (winsten)/verliezen bij wijziging van demografische veronderstellingen	35	5
Actuariële (winsten)/verliezen bij wijziging van financiële veronderstellingen	(174)	274
Actuariële (winsten)/verliezen door 'experience losses' van de verplichting	4	(26)
Werknemersbijdragen	10	10
Betaalde uitkeringen aan gerechtigden door de werkgever	(31)	(25)
Betaalde uitkeringen aan gerechtigden van fondsbeleggingen/restitutierechten	(231)	(164)
Effect van veranderingen in wisselkoersen	(30)	18
Effect van veranderingen in de consolidatiekring	22	23
Overige	(1)	3
Contante waarde van verplichtingen aan het einde van de periode	3 633	3 818

Verandering in de marktwaarde van de fondsbeleggingen en restitutierechten

In miljoenen euro's	Fondsbeleggingen		Restitutierechten	
	Boekjaar 2015	Boekjaar 2014	Boekjaar 2015	Boekjaar 2014
Marktwaaarde van de activa aan het begin van de periode	751	645	2 794	2 651
Rendement op fondsbeleggingen	31	35	40	64
Effect van planinperkingen of -afwikkelingen	-	-	-	-
Actuariële winsten(verliezen) van de periode	25	36	183	112
Werknemersbijdragen	-	-	10	10
Werkgeversbijdragen	32	17	113	109
Uitkeringen	(18)	(9)	(213)	(155)
Effect van verandering in wisselkoersen	(52)	28	-	-
Effect van veranderingen in consolidatiekring	-	(1)	3	3
Overige	-	-	-	-
Marktwaaarde van de activa aan het einde van de periode	769	751	2 930	2 794

Componenten van de kost van pensioenregelingen van het type vaste toezeggingen

In miljoenen euro's	Boekjaar 2015	Boekjaar 2014
Toegerekende pensioenkosten	152	139
Aan het dienstjaar toegerekende pensioenkosten	150	138
Pensioenkosten van verstreken diensttijd	-	-
Impact van planinperkingen of -afwijkingen	2	1
Netto financiële kosten	6	11
Interestkosten	59	90
Verwacht rendement op fondsbeleggingen	(13)	(15)
Verwacht rendement op restitutierechten	(40)	(64)
Totaal uitgaven opgenomen in 'Personeelskosten van personeelsvoordelen'	158	150

Andere elementen die rechtstreeks in het eigen vermogen worden geboekt

In miljoenen euro's	Boekjaar 2015	Boekjaar 2014
Andere elementen opgenomen in het eigen vermogen	373	(92)
Actuariële (verliezen)/winsten op fondsbeleggingen of restitutierechten	208	149
Actuariële (verliezen)/winsten van de demografische veronderstellingen op de contante waarde van de verplichtingen	(35)	(5)
Actuariële (verliezen)/winsten van de financiële veronderstellingen op de contante waarde van de verplichtingen	174	(274)
Actuariële (verliezen)/winsten door 'experience losses' op de contante waarde van de verplichtingen	(4)	26
Variatie door de niet-verantwoorde activa door restricties	30	12

Belangrijkste actuariële veronderstellingen gebruikt om de verplichtingen te berekenen

Voor elke muntzone verdisconteert BNP Paribas Fortis haar verplichtingen op basis van het rendement van hoogwaardige bedrijfsobligaties met een vervaldag die overeenstemt met de duurtijd van de gewaardeerde verplichtingen

De gebruikte intervallen van disconteringsvoeten zijn:

In %	31 december 2015		31 december 2014	
	Disconteringsvoet	Stijgingspercentage van toekomstige loon ⁽¹⁾	Disconteringsvoet	Stijgingspercentage van toekomstige loon ⁽¹⁾
Eurozone	0,40%-2,00%	2,00%-3,30%	0,40%-1,60%	1,95%-3,30%
Turkije	10,30%	6,00%	8,60%	6,00%

⁽¹⁾ inclusief inflatie

Het effect van veranderingen in de disconteringsvoet met 100 basispunten op de contante waarde van de verplichtingen met betrekking tot vergoedingen na uitdiensttreding is als volgt:

Wijzigingen in de contante waarde van de verplichtingen	31 december 2015		31 december 2014	
	Disconteringsvoet -100bp	Disconteringsvoet +100bp	Disconteringsvoet -100bp	Disconteringsvoet +100bp
Eurozone	311	(262)	305	(255)
Turkije	17	(14)	20	(16)

Werkelijk rendement van de fondsbeleggingen en de restitutierechtten over de periode

In % ⁽¹⁾	31 december 2015	31 december 2014
België	1,10%-5,20%	1,30%-8,30%
Turkije	10,80%	8,72%

⁽¹⁾ Reeks waarden, die het bestaan van verscheidene regelingen binnen één enkel land weerspiegelen

Uitsplitsing van de fondsbeleggingen:

In %	31 december 2015						31 december 2014					
	Aandelen	Overheids- obligaties	Bedrijfs- obligaties	Vastgoed	Deposito- rekeningen	Overige	Aandelen	Overheids- obligaties	Bedrijfs- obligaties	Vastgoed	Deposito- rekeningen	Overige
België	6%	57%	18%	2%	0%	17%	2%	63%	18%	0%	0%	17%
Turkije	0%	0%	0%	5%	93%	2%	0%	1%	0%	5%	91%	3%
Overige	14%	39%	11%	2%	6%	28%	15%	30%	22%	1%	0%	31%
TOTAAL	6%	48%	15%	2%	13%	16%	3%	51%	16%	1%	12%	17%

BNP Paribas Fortis heeft een beleid geïmplementeerd op vlak van het beheer van de activa die staan tegenover de pensioenregelingen van het type vaste prestaties, met als belangrijkste doelstellingen de beleggingsrisico's te kaderen en te controleren.

Dit beleid beschrijft, onder andere, de beleggingsprincipes en in het bijzonder de definitie van een beleggingsstrategie van de dekkingswaarden, gebaseerd op financiële objectieven en de omkadering van financiële risico's, om de wijze te bepalen waarop de dekkingswaarden moeten beheerd worden door middel van mandaten inzake uitbesteding van het financieel beheer.

De beleggingsstrategie berust op een aansluitingstudie tussen actief en passief (of ALM-studie) die jaarlijks moet hermaakt worden voor plannen waarvan de waarde van de activa EUR 100 miljoen overschrijdt en om de 3 jaar voor plannen waarvan de waarde van de activa tussen EUR 20 miljoen en EUR 100 miljoen ligt.

Gezondheidszorgregelingen na uitdiensttreding

In België heeft BNP Paribas Fortis een gezondheidszorgregeling voor zijn gepensioneerde werknemers. Deze regeling is gesloten voor de nieuwkomers.

De contante waarde van de verbintenissen die voortvloeien uit gezondheidszorgregelingen na uitdiensttreding bedroeg EUR 76 miljoen op 31 december 2015, tegenover EUR 96 miljoen op 31 december 2014, wat een daling betekent met EUR 20 miljoen in de loop van 2015.

De lasten met betrekking tot de gezondheidszorgregelingen na uitdiensttreding bedragen EUR 2 miljoen in 2015 tegenover EUR 3 miljoen in 2014.

De andere elementen die betrekking hebben op de gezondheidszorgregelingen na uitdiensttreding en die rechtstreeks in het eigen vermogen worden geboekt bedragen EUR (19) miljoen in 2015 tegenover EUR 21 miljoen in 2014.

7.c Andere langetermijnvergoedingen

BNP Paribas Fortis biedt aan haar werknemers verscheidene langetermijnvoordelen aan, voornamelijk gratificaties wegens langdurig dienstverband, de mogelijkheid om vakantiedagen op te sparen, en bepaalde beschermingen in geval van arbeidsongeschiktheid.

Daarnaast worden er als onderdeel van het beleid van de BNP Paribas Fortis inzake variabele bezoldiging jaarlijks regelingen

voor uitgestelde bezoldigingen opgesteld voor bepaalde hoog presterende medewerkers of krachtens speciale reglementaire bepalingen.

Deze regelingen voorzien in stortingen uitgesteld in de tijd die afhankelijk zijn van de resultaten behaald door bepaalde afdelingen, kernactiviteiten en BNP Paribas Fortis.

In miljoenen euro's	31 december 2015	31 december 2014
Netto voorzieningen voor andere voordelen op lange termijn	102	102
Activa opgenomen voor andere voordelen op lange termijn	-	-
Verplichtingen opgenomen in de balans voor andere voordelen op lange termijn	102	102

7.d Ontslagvergoedingen

BNP Paribas Fortis heeft een aantal vervroegde-vertrekregelingen ingevoerd gebaseerd op de bereidwilligheid van werknemers die aan bepaalde toegangscriteria voldoen. De kosten gekoppeld aan

de vrijwillige vertrekregelingen maken het voorwerp uit van provisies voor actieve werknemers wanneer er voor het betreffende plan een bilateraal akkoord is of een ontwerp ervan.

In miljoenen euro's	31 december 2015	31 december 2014
Provisies voor vrijwillig vertrek en vervroegde pensioneringsplannen	248	309

8 Bijkomende informatie

8.a Voorwaardelijke verplichtingen: juridische geschillen en arbitrage

Rechtszaken

BNP Paribas Fortis (en haar geconsolideerde dochterondernemingen) is als verweerster betrokken bij een aantal geschillen, claims en rechtszaken in België en in een aantal buitenlandse jurisdicties. Deze zijn een gevolg van haar normale bankbedrijf en houden inter alia verband met haar activiteiten als kredietverstrekker, werkgever, investeerder en belastingbetaler.

BNP Paribas Fortis neemt hiervoor voorzieningen op wanneer het management, na overleg met haar juridisch adviseurs, het waarschijnlijk acht dat BNP Paribas Fortis een vergoeding zal dienen te betalen en deze vergoeding redelijkerwijs geschat kan worden.

Hoewel het vaak onmogelijk is de uiteindelijke uitkomst van alle lopende of dreigende juridische en door toezichthouders ingestelde procedures te voorspellen of te bepalen, is het management, na beraadslaging op basis van ingewonnen advies, van mening dat bepaalde andere claims en juridische procedures tegen BNP Paribas Fortis (en haar geconsolideerde dochterondernemingen) waarmee het management van BNP Paribas Fortis bekend is (en waarvoor, in overeenstemming met wat hierboven uiteengezet werd, geen voorziening is gevormd) ongegrond zijn, dat hiertegen met succes verweer kan worden gevoerd of dat de uitkomst hiervan naar verwachting niet zal resulteren in een significant verlies in de Geconsolideerde Jaarrekening van BNP Paribas Fortis.

Na de herstructurering van Fortis (verwijzend naar zowel 'Fortis NV/SA' als 'Fortis N.V.' en thans 'Ageas NV/SA', hierna 'Ageas') eind september en begin oktober 2008, hebben een aantal aandeelhoudersvertegenwoordigende groepen en andere partijen juridische stappen ondernomen (of daarmee gedreigd) tegen verschillende entiteiten van de voormalige Fortis-groep en/of bepaalde leden van hun Raad van Bestuur en management.

Dergelijke procedures zouden, indien succesvol, uiteindelijk een financiële impact op BNP Paribas Fortis kunnen hebben. Deze impact is op dit ogenblik niet kwantificeerbaar.

Deze procedures betreffen onder meer:

- Procedure van MCS-investeerdere tegen Ageas, BNP Paribas Fortis en anderen

Sommige houders van 'Verplicht Converteerbare Obligatieleningen' (Mandatory Convertible Securities, hierna 'MCS') hebben twee eisen ingediend voor de Rechtbank van Koophandel te Brussel tegen de co-emittenten van de MCS, waaronder BNP Paribas Fortis, en tegen Bank of New York Corporate Trustee Services Ltd in haar hoedanigheid van trustee, teneinde in eerste orde de nietigverklaring van de MCS-conversie en de restitutie van de MCS en, in tweede orde, een schadevergoeding te verkrijgen. Op 23 maart 2012 heeft de Rechtbank van Koophandel te Brussel beide eisen afgewezen. Bepaalde obligatiehouders zijn in juni 2012 tegen deze beslissing in beroep gegaan waarbij een schadevergoeding voor een voorlopig bedrag van EUR 350 miljoen en de aanstelling van een expert geëist wordt. BNP Paribas Fortis zal dit krachtig blijven betwisten omdat ze deze eisen als ongegrond beschouwd.

- Procedures voor de Nederlandse rechtbanken

Deze rechtszaken hebben betrekking op de aandelenuitgifte van Fortis op het moment van de verwerving van ABN Amro en de rol van BNP Paribas Fortis als 'underwriter'.

In september 2007 trad BNP Paribas Fortis samen met Merrill Lynch en andere banken op als 'underwriter' bij de aandelenuitgifte door Fortis NV/SA en Fortis N.V. (nu Ageas NV/SA) voor een bedrag van EUR 13,4 miljard. Deze aandelenuitgifte diende om de deelname van Fortis in de verwerving van ABN Amro Bank N.V. gedeeltelijk te financieren.

BNP Paribas Fortis heeft op 3 februari 2011 een dagvaarding ontvangen van de Nederlandse vereniging van aandeelhouders 'VEB NCVB'. Volgens deze vereniging is BNP Paribas Fortis, samen met Ageas, Merrill Lynch en anderen, gezamenlijk en hoofdelijk aansprakelijk voor de vermeende tekortkomingen van het prospectus. Deze vereniging probeert een verklaring voor recht te verkrijgen volgens dewelke de vermeldingen en zagezegde weglatingen in het prospectus misleidend waren voor al wie tussen 24 september 2007 en 3 oktober 2008 Fortis-aandelen heeft gekocht en dat bijgevolg BNP Paribas Fortis medeaansprakelijk is met andere banken en bepaalde leidinggevenen voor de schade opgelopen door deze aandeelhouders. BNP Paribas Fortis heeft op 7 juli 2011 een dagvaarding ontvangen van de Nederlandse 'Stichting Investor Claims Against Fortis'. Deze procedure handelt over hetzelfde onderwerp en baseert zich bijna op dezelfde beweringen. Ageas en Merrill Lynch zijn mede-gedaagden.

Omdat het hier handelt om Nederlandse procedures ingesteld door een belangenvereniging, kan er op dit ogenblik geen schadevergoeding gevorderd worden. Deze procedures zouden echter eventuele toekomstige en individuele schadeclaims met zich kunnen meebrengen.

Op 20 augustus 2012 heeft BNP Paribas Fortis (en acht andere verweerders) een dagvaarding ontvangen van de vereniging 'Stichting Investor Claims against Fortis' en andere investeerders, teneinde de verweerders gezamenlijk en hoofdelijk te laten veroordelen tot betaling van een schadevergoeding voortvloeiend inter alia, wat BNP Paribas Fortis betreft, uit de bewering volgens dewelke valse of onvolledige informatie aan de markt gecommuniceerd zou zijn geweest in de periode tussen de overname van ABN Amro en 17 oktober 2008.

■ Procedures voor de Belgische rechtbanken

Retail en institutionele beleggers in Fortis-aandelen hebben procedures gestart voor de rechtbanken te Brussel teneinde een schadevergoeding te verkrijgen van BNP Paribas Fortis en Merrill Lynch in verband met hun rol van algemene coördinator in het kader van de aandelenuitgifte van Fortis in september 2007 en die hierboven is besproken. De eisers zijn van mening dat de banken gefaald hebben in hun plichten van financiële adviseurs, onder meer inzake de informatie die aan de investeerders gecommuniceerd moest worden in het door Fortis uitgegeven prospectus.

De onderzoeksrechter van de Rechtbank van Eerste Aanleg te Brussel die sinds 2008 belast is met het onderzoek van de gebeurtenissen die zich in 2007 en 2008 binnen de Fortis Groep hebben voorgedaan, heeft zijn dossier overgemaakt aan de Procureur des Konings in oktober 2012. In november 2012 werden zeven personen in verdenking gesteld door de onderzoeksrechter en in februari 2013 heeft de Procureur des Konings zijn vordering tot regeling van de rechtspleging uitgebracht. Omdat bijkomende onderzoeksdaden bevolen werden, heeft de behandeling voor de rechtbank nog niet plaatsgevonden.

- Andere procedures en onderzoeken met betrekking tot gebeurtenissen in 2007 en 2008 in de Fortis groep waarbij de Bank geen partij is

Dit omvat onder meer de volgende zaken:

- (i) een onderzoek naar het management en naar de loop van de gebeurtenissen binnen Fortis, gevraagd door de Nederlandse Ondernemingskamer, en afgerond in juni 2010. Na publicatie van dit rapport, heeft deze rechtbank zich in april 2012 hieromtrent uitgesproken, oordelend dat daden van wanbeleid gepleegd zijn geweest in 2007 en 2008 binnen Fortis. Het beroep van Ageas werd door de Hoge Raad op 6 december 2013 verworpen. Deze zaak is afgesloten;
- (ii) het Hof van Beroep van Amsterdam heeft op 29 juli 2014 geoordeeld dat Fortis aansprakelijk is voor het opstellen van misleidende verklaringen en voor misleidende communicatie in de periode van 29 september tot 1 oktober 2008;
- (iii) het college van beroep voor het bedrijfsleven in Den Haag (a) op 14 februari 2014 de door de AFM opgelegde boetes m.b.t. de communicatie door Fortis over haar subprime blootstelling vernietigd, en (b) op 4 maart 2014 de door de AFM opgelegde boete m.b.t. de communicatie door Fortis in juni 2008 bevestigd. Deze zaken zijn afgesloten;
- (iv) het Hof van Beroep van Brussel heeft op 24 september 2015 aan Fortis en anderen boetes opgelegd wegens foutieve communicatie in de loop van mei en juni 2008; en
- (v) de Rechtbank van Koophandel te Brussel heeft op 1 februari 2016 geoordeeld dat geen fout aan Fortis kon verweten worden i.v.m. de publicatie van het prospectus voor de kapitaalverhoging in september 2007.

Evenals vele andere ondernemingen die actief zijn op het gebied van bankdiensten, beleggen, beleggingsfondsen en effectenhandel, heeft BNP Paribas Fortis (en haar geconsolideerde dochterondernemingen) van toezichhouders, overheidsinstanties of zelfregulerende instanties verzoeken om informatie gekregen, of zal zij deze verzoeken mogelijks krijgen. BNP Paribas Fortis antwoordt op dergelijke verzoeken en werkt samen met de betreffende toezichhouders en andere instanties om hun verzoeken te beantwoorden.

8.b Bedrijfscombinaties en andere veranderingen in de consolidatiekring

Gerealiseerde activiteiten in 2015

Fusie tussen BNP Paribas Bank Polska en Bank BGŻ

Op 30 april 2015 werd de fusie tussen BNP Paribas Bank Polska (waarin BNP Paribas Fortis een participatie heeft van 85%) en Bank BGŻ afgerond, aangehouden door BNP Paribas voor 88,98%. Na de fusie behoudt BNP Paribas Fortis 28,35% in de gefusioneerde bank, die zal opereren onder de naam Bank BGŻ BNP Paribas S.A.

De fusie werd uitgevoerd via een overdracht van alle activa, kapitaal en schulden van BNP Paribas Bank Polska naar Bank BGŻ. Bank BGŻ verhoogde zijn aandelenkapitaal via de uitgifte van de serie I aandelen die door Bank BGŻ werden toegewezen aan de bestaande aandeelhouders van BNP Paribas Bank Polska (fusie door overname). Op 30 april 2015 werd het aandelenkapitaal van Bank BGŻ verhoogd met PLN 28.099.554 ('Fusie-aandelen'), van PLN 56.138.764 tot PLN 84.238.318, verdeeld in 84.238.318 geregistreerde aan toonder aandelen met elk een nominale waarde van PLN 1.

Onder de overdrachtsovereenkomst krijgen de aandeelhouders van BNP Paribas Bank Polska voor elke 6 aandelen BNP Paribas Bank Polska 5 Fusie-aandelen van Bank BGŻ (de 'Ruilverhouding van Aandelen').

Op het moment van de fusie verloor BNP Paribas Fortis de controle in BNP Paribas Bank Polska (van 85% tot 28,35%), waardoor BNP Paribas Bank Polska niet langer wordt opgenomen. Het verschil tussen de 85% van de netto-actief waarde (NAW) van BNP Paribas Bank Polska en de marktwaarde van de ontvangen vergoeding (80,47 PLN / BGŻ aandeel) op het moment van de fusie bedroeg EUR 82,2 miljoen. Dit bedrag werd in de geconsolideerde verlies- en winstrekening van BNP Paribas Fortis opgenomen in de lijn 'Netto winst/verlies op overige vaste activa'.

BNP Paribas Fortis behandelt de aankoop van de gefusioneerde bank – Bank BGŻ BNP Paribas S.A - door de toepassing van de zogenaamde 'voorgangerswaardemethode'. Dit betekent dat de netto-activa van Bank BGŻ BNP Paribas S.A worden gewaardeerd aan de boekwaarde op het moment van de fusie, aangezien het gaat om een fusie onder gemeenschappelijk zeggenschap. Het verschil tussen de marktwaarde van de Bank BGŻ aandelen en de 28,35% van de netto-actief waarde van de gefusioneerde bank BGŻ BNP Paribas op het moment van de fusie resulteert in een goodwill van EUR 51,2 miljoen. Deze goodwill werd opgenomen in de lijn 'Investerings via vermogensmutatiemethode' in de geconsolideerde balans van BNP Paribas Fortis. De goodwill werd later aangepast naar EUR 60,9 miljoen.

Als resultaat van de fusie wordt Bank BGŻ BNP Paribas S.A door BNP Paribas Fortis geconsolideerd via de vermogensmutatiemethode.

Sygma Bank

Op 1 december 2015 heeft Bank BGŻ BNP Paribas S.A. 100 % van Sygma Bank Polska overgenomen van BNP Paribas Personal Finance met als doel het productaanbod op het gebied van consumentenkredieten in Polen aan te vullen. Op 31 december 2015 werd Sygma Bank in de geconsolideerde jaarrekening van BNP Paribas Fortis opgenomen via de vermogensmutatiemethode (28,35%). Als resultaat hiervan werd er een badwill van EUR 5,3 miljoen gerapporteerd in de resultatenrekening.

Société Immobilière du Royal Building

In oktober 2015 werd Société Immobilière du Royal Building, een volledig geconsolideerde entiteit, door BGL BNP Paribas verkocht aan de groepsentiteit Cardif Lux Vie, die op zijn beurt geconsolideerd wordt via de vermogensmutatiemethode.

Als gevolg van deze operatie heeft Société Immobilière du Royal Building haar consolidatiemethode veranderd van een volledige consolidatie naar een consolidatie via de vermogensmutatiemethode. BGL BNP Paribas rapporteert een netto meerwaarde van EUR 13,3 miljoen.

TCG Fund I L.P.

TCG Fund I L.P., de moederonderneming van Cronos Holding Company Ltd, werd geliquideerd in september 2015. Het resultaat van deze liquidatie bedroeg EUR 25,6 miljoen (of USD 28,1 miljoen) op 31 december 2015. Dit resultaat heeft betrekking op de recyclage van het valutaomrekeningsverschil van het eigen vermogen in de resultatenrekening.

Cronos Holding Company Limited

Op 20 januari 2015 werd Cronos Holding Company Limited, voordien geconsolideerd via de vermogensmutatiemethode, door TCG Funds I L.P. verkocht aan een externe partij. De verkoopwaarde bedroeg EUR 165 miljoen (of USD 199 miljoen) en er werd een meerwaarde van EUR 68,9 miljoen (of USD 77,5 miljoen) geboekt. Cronos Holding company Ltd was gespecialiseerd in container leasing.

Gerealiseerde activiteiten in 2014

Specialised Finance (SF)

De overdracht van kredieten gerelateerd tot 'Specialised Finance (SF)', die begin 2013 begonnen is, werd voortgezet in de loop van het eerste kwartaal van 2014 en werd beëindigd op 31 maart 2014. Op deze datum, bedroeg het resterende openstaande bedrag van 'Specialised Finance (SF)'-kredieten overgedragen van BNP Paribas Groep naar BNP Paribas Fortis EUR 7 965 miljoen en de totaal betaalde vergoeding voor de overgedragen SF-kredieten bedroeg EUR (9 528) miljoen. Het verschil tussen de betaalde vergoeding en de oorspronkelijke boekwaarde van de overgedragen activa wordt voorgesteld als een aanpassing in het eigen vermogen en bedroeg EUR (251) miljoen. Dit komt in overeenstemming met de 'voorgangerswaardemethode' zoals beschreven in nota 1 'Samenvatting van de belangrijkste grondslagen voor financiële verslaggeving toegepast door BNP Paribas Fortis'. Onder deze methode, aangezien de aankoop plaats vond tussen entiteiten onder gemeenschappelijke zeggenschap, verantwoordt BNP Paribas Fortis, als overnemende partij, deze verworven activa aan hun boekwaarde in plaats van reële waarde. De boekwaarde werd bepaald door de overdragende partij op datum van de transfer.

Verkoop van de activiteiten van het Frankfurt bijkantoor

De transactie heeft te maken met de (gedeeltelijke) herstructurering van het Europese netwerk van bijkantoren van BNP Paribas Groep en BNP Paribas Fortis dat als doel heeft bepaalde aspecten van de structuur van BNP Paribas Groep te optimaliseren door middel van de creatie van een efficiënte geografische structuur in Europa voor het geheel van CIB (Corporate & Investment Banking) en tegelijkertijd, CIB in BNP Paribas Fortis aantrekkelijke business-mogelijkheden aan te bieden.

Alle activa en verplichtingen van het Duitse (Frankfurt) bijkantoor van BNP Paribas Fortis (met uitzondering van de deelneming in Von Essen Bank) werden overgedragen aan het Duitse bijkantoor van BNP Paribas op 5 december 2014. De verkoopprijs bedroeg EUR 336 miljoen.

Creatie van een bijkantoor in Finland

In de context van een groeiplan voor de regio Scandinavië willen BNP Paribas Fortis en BNP Paribas Groep het aanbod van Corporate and Investment Banking aan bestaande en potentiële nieuwe klanten in Finland verbeteren.

Dit bijkantoor heeft de kenmerken van een vertegenwoordigingskantoor dat zich enkel bezighoudt met ondersteunende en voorbereidende taken zoals marktonderzoek, identificatie van klanten, het verstrekken van informatie over BNP Paribas Group aan klanten, het verstrekken van land-specifieke informatie aan andere entiteiten van de BNP Paribas Groep en aan klanten. Maar omdat het concept van een vertegenwoordigingskantoor niet gekend is in Finland werd er een bijkantoor opgericht.

Dit bijkantoor werd op 14 augustus 2014 geregistreerd in het handelsregister van Helsinki en de operationele activiteit startte in augustus.

Beursintroductie (IPO) van BNP Paribas Bank Polska

De Poolse toezichthouder (KNF) heeft BNP Paribas Bank Polska verzocht om het aandeel aan vrij verhandelbare aandelen in BNP Paribas Polska te verhogen van 0,11% naar 15%. De beursintroductie vond plaats in april en mei 2014. De buitengewone algemene aandeelhoudersvergadering stemde op 7 april in met een kapitaalverhoging van PLN 228,5 miljoen. Met deze beursgang veranderde het aantal stemrechten van BNP Paribas Fortis in BNP Paribas Bank Polska van 99,89% in 85%. Het effect van de verwatering in het aandeelhouderschap van BNP Paribas Bank Polska op het eigen vermogen van BNP Paribas Fortis bedroeg EUR (16) miljoen.

8.c Minderheidsbelangen

Belangrijkste minderheidsbelangen

De inschatting van de significante aard van de minderheidsbelangen is gebaseerd op de analyse van het gewicht van de betrokken deelnemingen in de balans (vóór eliminatie van de onderlinge verrichtingen) en het resultaat van BNP Paribas Fortis.

	31 december 2015	Boekjaar 2015						
In miljoenen euro's	Balanstotaal voor intragroepseliminatie	Nettobaten van het bankbedrijf	Nettoresultaat	Nettoresultaat inclusief waarde-schommelingen van activa en verplichtingen opgenomen in het eigen vermogen	Deelneming (%)	Nettoresultaat toekomstend aan minderheidsbelangen	Nettoresultaat inclusief waarde-schommelingen van activa en verplichtingen opgenomen in het eigen vermogen – deel minderheidsbelangen	Dividenden uitbetaald aan minderheidsaandeelhouders
Bijdrage van de entiteiten die behoren tot de BGL BNP Paribas Groep	43 196	1 374	484	487	50%	301	310	130
Andere minderheidsbelangen						140	118	1
Totaal						441	428	131

	31 december 2014	Boekjaar 2015						
In miljoenen euro's	Balanstotaal voor intragroepseliminatie	Nettobaten van het bankbedrijf	Nettoresultaat	Nettoresultaat inclusief waarde-schommelingen van activa en verplichtingen opgenomen in het eigen vermogen	Deelneming (%)	Nettoresultaat toekomstend aan minderheidsbelangen	Nettoresultaat inclusief waarde-schommelingen van activa en verplichtingen opgenomen in het eigen vermogen – deel minderheidsbelangen	Dividenden uitbetaald aan minderheidsaandeelhouders
Bijdrage van de entiteiten die behoren tot de BGL BNP Paribas Groep	41 068	1 347	432	617	50%	259	359	226
Andere minderheidsbelangen						158	374	
Totaal						417	733	226

Daarnaast bestaat er geen enkele contractuele beperking op de activa van de groep BGL BNP Paribas gerelateerd aan de minderheidsaandeelhouder.

Acquisities van bijkomende belangen en gedeeltelijke verkoop van belangen die leiden tot wijzigingen in de minderheidsbelangen in het eigen vermogen van de dochterondernemingen

In miljoenen euro's	31 december 2015		31 december 2014	
	Aandeel van de Groep	Aandeel van de minderheidsbelangen	Aandeel van de Groep	Aandeel van de minderheidsbelangen
BNP Paribas Polska SA				
BNP Paribas Bank Polska SA heeft een kapitaalsverhoging uitgevoerd dewelke volledig onderschreven is door externe investeerders. De deelname van BNP Paribas Fortis is gedaald van 99,89% naar 84,99%			(16)	69
Fusie met Bank BGŻ (nota 8.b)	-	(71)		
Turk Ekonomi Bankasi				
BNP Paribas Fortis Yatirimlar Holding heeft zijn minderheidsaandeelhouders uitgekocht. Deze vertegenwoordigden 1,01% van het kapitaal waardoor het deelnamepercentage in Turk Ekonomi Bankasi AS stijgt tot 45,76 %.			17	(35)
BNP Paribas Fortis Yatirimlar Holding verwierf een bijkomende 2,96% aan minderheidsbelangen, waardoor het deelnamepercentage in Turk Ekonomi Bankasi AS tot 48,72% stijgt.	(9)	(39)		
Overige	-	3	-	-
TOTAAL	(9)	(107)	1	34

Verplichtingen tot terugkoop van minderheidsbelangen

In verband met de acquisitie van bepaalde entiteiten heeft BNP Paribas Fortis putopties toegekend aan minderheidsaandeelhouders.

De totale waarde van deze verplichtingen, geboekt als een vermindering van het eigen vermogen, bedraagt EUR 320 miljoen per 31 december 2015, vergeleken met een bedrag van EUR 416 miljoen per 31 december 2014.

8.d Significante beperkingen in dochterondernemingen, geassocieerde ondernemingen en joints ventures

Significante beperkingen met betrekking tot de mogelijkheid om liquide middelen naar BNP Paribas Fortis te transfereren

De mogelijkheid van entiteiten om dividenden uit te betalen of leningen en voorschotten terug te betalen hangt onder meer af van lokale regelgeving inzake kapitalisatie, statutaire reserves en financiële en operationele prestaties van de entiteiten. In de loop van de boekjaren 2014 en 2015 had geen enkele entiteit van BNP Paribas Fortis enige significante beperking behalve ingevolge lokale regelgeving.

Significante beperkingen met betrekking tot de mogelijkheid van BNP Paribas Fortis om activa te gebruiken uit geconsolideerde gestructureerde entiteiten

De toegang tot activa van geconsolideerde gestructureerde entiteiten waarin derden fondsen (andere dan de entiteiten van BNP Paribas Groep) hebben belegd is beperkt vermits de activa van deze entiteiten voorbehouden zijn voor de houders van de deelnemingsbewijzen of effecten. Het totaal bedrag van deze activa bedraagt EUR 0,6 miljard per 31 december 2015 tegenover EUR 1,5 miljard per 31 december 2014.

Significante beperkingen met betrekking tot de mogelijkheid van BNP Paribas Fortis om activa te gebruiken die als waarborg of in een repotransactie gebruikt worden

De financiële instrumenten die door BNP Paribas Fortis als waarborg werden gegeven of in een repotransactie gebruikt worden staan vermeld in nota 5.r en 6.c.

Significante beperkingen met betrekking tot liquiditeitsreserves

Significante beperkingen met betrekking tot liquiditeitsreserves komen overeen met de deposito's die verplicht worden aangehouden bij de centrale banken, deze worden weergegeven in het hoofdstuk "Risicobeheer en solvabiliteit - Liquiditeits- en herfinancieringsrisico".

8.e Gestructureerde entiteiten

BNP Paribas Fortis gaat ervan uit dat ze sponsor is van een gestructureerde entiteit van zodra ze betrokken is geweest bij de oprichting.

BNP Paribas Fortis is voornamelijk betrokken in verrichtingen met gesponsorde gestructureerde entiteiten via de volgende activiteiten:

- effectisering van financiële activa als originator of arranger,
- beheer van fondsen,
- gespecialiseerde financieringen van activa.

Daarnaast is BNP Paribas Fortis eveneens betrokken bij gestructureerde entiteiten die ze niet gesponsord heeft, namelijk onder de vorm van beleggingen in fondsen of effectiseringsvehikels.

De zeggenschapscriteria voor gestructureerde entiteiten staan vermeld in nota 1.c.2 Consolidatiemethodes.

Geconsolideerde gestructureerde entiteiten

De voornaamste categorieën van geconsolideerde gestructureerde entiteiten zijn :

Conduits ABCP (Asset Backed Commercial Paper): de Scaldis-effectiseringsconduits zijn effectiseringsverrichtingen afgesloten door BNP Paribas Fortis voor rekening van het cliënteel. Het detail van de financieringswijze en de risico's staan vermeld in het hoofdstuk "Risicobeheer en solvabiliteit" onder "Effectisering – Effectisering als sponsor ten behoeve van klanten".

Effectisering voor eigen rekening: de effectiseringsposities voor eigen rekening afgesloten en aangehouden door BNP Paribas Fortis zijn vermeld in het hoofdstuk "Risicobeheer en solvabiliteit" onder "Effectisering – Eigen effectisering (originator volgens Basel II)".

Niet-geconsolideerde gestructureerde entiteiten

BNP Paribas Fortis is betrokken bij niet-geconsolideerde gestructureerde entiteiten in het kader van haar activiteiten, om aan de behoeften van haar klanten te voldoen.

Informatie betreffende belangen in gesponsorde gestructureerde entiteiten

De belangrijkste niet-geconsolideerde gesponsorde gestructureerde entiteiten zijn:

Effectisering: BNP Paribas Fortis structureert effectiseringsvehikels om aan haar klanten financieringsmogelijkheden van hun activa aan te bieden, hetzij rechtstreeks, hetzij via geconsolideerde ABCP conduits. Elk vehikel financiert de aankoop van activa van de klanten (schuldvorderingen of obligaties, ...) door voornamelijk obligaties uit te geven die gekoppeld zijn aan die activa en waarvan de terugbetaling afhangt van de opbrengst van de activa.

Fondsen: BNP Paribas Fortis structureert en beheert fondsen om beleggingsopportuniteiten aan te bieden aan haar klanten.

Specifieke of openbare fondsen worden voorgesteld aan institutionele of individuele klanten en worden verspreid en commercieel opgevolgd door BNP Paribas Fortis. De entiteiten van BNP Paribas Fortis die zulke fondsen beheren kunnen beheers- en performancecommissies ontvangen. Daarnaast kan BNP Paribas Fortis zelf delen van het fonds aanhouden.

Financiering van activa: BNP Paribas Fortis verleent financieringen aan gestructureerde entiteiten die activa verwerven (schepen, export finance ; ...) om te worden verhuurd. De huur die de gestructureerde entiteit ontvangt dient als terugbetaling van de financiering die gewaarborgd is door het actief aangehouden door de gestructureerde entiteit.

Overige: BNP Paribas Fortis kan eveneens, voor rekening van haar cliënteel, entiteiten structureren om te beleggen in activa of schulden te herstructureren.

Een belang in een niet-geconsolideerde gestructureerde entiteit is al dan niet een contractuele overeenkomst die BNP Paribas Fortis blootstelt aan de variabiliteit van de opbrengsten verbonden aan het rendement van de entiteit.

De activa en verplichtingen van BNP Paribas Fortis die verband houden met belangen in gesponsorde gestructureerde entiteiten worden hierna vermeld :

In miljoenen euro's, per 31 december 2015	Effectisering	Fondsen	Financiering van activa	Overige	Totaal
BELANGEN OP DE BALANS VAN BNP PARIBAS FORTIS					
ACTIVA					
Voor handelsdoeleinden aangehouden financiële activa	1	-	1	4	6
Financiële activa tegen reële waarde (optioneel)	-	-	-	-	-
Voor verkoop beschikbare financiële activa	-	25	-	8	33
Leningen en vorderingen	520	-	342	81	943
Overige activa	-	-	-	-	-
TOTAAL ACTIVA	521	25	343	93	982
VERPLICHTINGEN					
Voor handelsdoeleinden aangehouden financiële verplichtingen	-	152	-	4	156
Financiële verplichtingen tegen reële waarde (optioneel)	-	26	-	-	26
Financiële verplichtingen tegen geamortiseerde kostprijs	20	1 567	21	44	1 652
Overige verplichtingen	-	-	-	-	-
TOTAAL VERPLICHTINGEN	20	1 745	21	48	1 834
MAXIMALE BLOOTSTELLING AAN VERLIEZEN	521	25	711	320	1 577
GROOTTE VAN DE GESTRUCTUREERDE ENTITEITEN	18 112	2 225	3 626	455	24 418

In miljoenen euro's, per 31 december 2014	Effectisering	Fondsen	Financiering van activa	Overige	Totaal
BELANGEN OP DE BALANS VAN BNP PARIBAS FORTIS					
ACTIVA					
Voor handelsdoeleinden aangehouden financiële activa	1	-	2	61	64
Financiële activa tegen reële waarde (optioneel)	-	1	-	-	1
Voor verkoop beschikbare financiële activa	-	1	1	8	10
Leningen en vorderingen	711	-	150	144	1 005
Overige activa	-	-	-	2	2
TOTAAL ACTIVA	712	2	153	215	1 082
VERPLICHTINGEN					
Voor handelsdoeleinden aangehouden financiële verplichtingen	-	157	-	4	161
Financiële verplichtingen tegen reële waarde (optioneel)	-	44	-	-	44
Financiële verplichtingen tegen geamortiseerde kostprijs	-	1 881	9	110	2 000
Overige verplichtingen	-	-	-	-	-
TOTAAL VERPLICHTINGEN	-	2 082	9	114	2 205
MAXIMALE BLOOTSTELLING AAN VERLIEZEN	712	2	175	434	1 323
GROOTTE VAN DE GESTRUCTUREERDE ENTITEITEN	22 314	3 251	3 702	482	29 749

De maximale blootstelling aan de verliezen van de door BNP Paribas Fortis gesponsorde gestructureerde entiteiten stemt overeen met het nominale bedrag van het thesaurieverlies. Het bevat de boekwaarde van het actief, exclusief de waardeschommelingen op de voor verkoop beschikbare activa die in eigen vermogen worden opgenomen, evenals het nominale bedrag van de verstrekte financieringsverbintenissen en waarborgen en het notioneel bedrag van de verkochte CDS'en (credit default swaps).

Informatie betreffende belangen in niet-gesponsorde gestructureerde entiteiten

De voornaamste belangen aangehouden door BNP Paribas Fortis waarbij de Bank enkel belegger is in niet-gesponsorde gestructureerde entiteiten worden hierna vermeld:

- **Fondsen die niet beheerd worden door BNP Paribas Fortis:** in het kader van haar handelsactiviteit belegt BNP Paribas Fortis in gestructureerde entiteiten zonder enige betrokkenheid in het beheer of de structurering (beleggingen in gemeenschappelijke beleggingsfondsen, beleggingsfondsen in effecten of alternatieve fondsen), voornamelijk als economische dekking van gestructureerde producten verkocht aan cliënten. BNP Paribas Fortis neemt eveneens minderheidsbelangen om ondernemingen te begeleiden in het kader van haar kapitaal investeringsactiviteit. Deze beleggingen bedragen EUR 0,9 miljard per 31 december 2015 (EUR 0,7 miljard per 31 december 2014).
- **Beleggingen in effectiseringsvehikels:** de details over de blootstelling van BNP Paribas Fortis en de aard van de uitgevoerde beleggingen staan vermeld in het hoofdstuk "Risicobeheer en solvabiliteit" onder "Effectisering – Effectisering als investeerder". De beleggingen in effectiseringsvehikels bedroegen EUR 2,9 miljard op 31 december 2015 (nul op 31 december 2014). Bovendien heeft BNP Paribas Fortis ook posities op SPV's dewelke gesponsord werden door BNP Paribas Group maar niet door BNP Paribas Fortis, deze beleggingen vertegenwoordigen EUR 0,2 miljard op de balans en EUR 0,6 miljard op de buitenbalans op 31 december 2015. (EUR 0,2 miljard en nul op 31 december 2014).

8.f Bezoldigingen en voordelen aan de bedrijfsleiders van BNP Paribas Fortis

Aan het bezoldigingsbeleid voor de Raad van Bestuur en het Uitvoerend Comité werden in de loop van 2015 geen belangrijke aanpassingen gedaan.

8.f.1 Bezoldiging van de leden van de Raad van Bestuur

Bezoldigingsbeleid voor de leden van de Raad van Bestuur

De Executive en niet-Executive leden van de Raad van Bestuur ontvangen een bezoldiging van de Raad gebaseerd op onderstaande principes, zoals goedgekeurd door de Algemene Vergadering van Aandeelhouders van 23 april 2015. Tijdens deze vergadering werd het principe om de maximale vergoeding van de Raad van Bestuur te behouden op in totaal EUR 1,5 miljoen per jaar bevestigd.

Jaarlijks vast salaris Voorzitter Raad van Bestuur	EUR	50 000	(bruto)
Jaarlijks vast salaris Leden Raad van Bestuur	EUR	25 000	(bruto)
Zitpenning Voorzitter vergaderingen Raad van Bestuur	EUR	4 000	(bruto)
Zitpenning Leden Raad van Bestuur	EUR	2 000	(bruto)

De niet-Executive leden van de Raad van Bestuur ontvangen geen variabele betaling, pensioenplan of verzekeringen, noch enig ander voordeel ¹.

¹ Met uitzondering van de Voorzitter die het recht krijgt op het gebruik van een bedrijfswagen, een mobiele telefoon en internet thuis.

Bezoldiging van het jaar

Onderstaande tabel laat de brutobezoldiging van de Raad zien die in 2015 werd betaald aan elk lid van de Raad van Bestuur.

In euro's		Vaste bezoldiging	Zitpenningen*	Totaal 2015
Herman DAEMS	Voorzitter	50 000	98 000	148 000
Didier BEAUVOIS	Uitvoerend lid	25 000	20 000	45 000
Jean-Laurent BONNAFÉ	Niet-uitvoerend lid (onbetaald vanaf 01/01/2015)	-	-	-
Dirk BOOGMANS	Niet-uitvoerend lid	25 000	58 000	83 000
Antoinette D'ASPREMONT LYNDEN	Niet-uitvoerend lid	25 000	40 000	65 000
Stefaan DECRAENE	Niet-uitvoerend lid	25 000	14 000	39 000
Filip DIERCKX	Uitvoerend lid	25 000	20 000	45 000
Sophie DUTORDOIR	Niet-uitvoerend lid	25 000	38 000	63 000
Maxime JADOT	Uitvoerend lid	25 000	20 000	45 000
Thierry LABORDE	Niet-uitvoerend lid (vanaf 01/12/2015)	6 250	4 000	10 250
Thomas MENNICKEN	Uitvoerend lid	25 000	18 000	43 000
Alain PAPIASSE	Niet-uitvoerend lid	25 000	14 000	39 000
Jean STÉPHENNE	Niet-uitvoerend lid (tot 23/04/2015)	6 250	2 000	8 250
Peter VANDEKERCKHOVE	Uitvoerend lid	25 000	18 000	43 000
Thierry VARENE	Niet-uitvoerend lid	25 000	28 000	53 000
François VILLEROY DE GALHAU	Niet-uitvoerend lid (tot 30/04/2015)	8 333	12 000	20 333
TOTAAL		345 833	404 000	749 833

(*) Deze kolom omvat het bedrag inclusief zitpenningen voor alle Board Committees

(**) De bezoldiging betaald aan Luc Vansteenkiste als vaste genodigde bedroeg EUR 12 250

8.f.2 Bezoldiging van de leden van het Uitvoerend Comité

Bezoldigingsbeleid voor de leden van het Uitvoerend Comité

De leden van het Directiecomité zijn zelfstandig en ontvangen een bezoldiging van de Raad op basis van dezelfde principes als niet-Executiveleden. Daarnaast worden zij beloond voor hun functies in het Directiecomité via de volgende componenten: een vaste maandelijks bezoldiging, een variabele jaarlijkse bezoldiging op basis van het behalen van duidelijke prestatiecriteria en risicobeheer gekoppeld aan collectieve en individuele prestatiecriteria zoals hierna vermeld, een bedrijfsverzekeringsplan (pensioenplan, hospitalisatieverzekering, levensverzekering en invaliditeitsuitkeringen), voordelen in natura (het gebruik van een bedrijfswagen, gsm en internet) en de mogelijkheid om betalingen in incentive-aandelen op lange termijn te krijgen. De voorwaarden zoals opgelegd door CRD4 en de Belgische bankwet maakt dat de bezoldiging onderworpen is aan strikte voorwaarden.

De bezoldigingsstructuur en de niveaus van het bezoldigingsbeleid worden vastgelegd door de Raad van Bestuur op advies van het Remuneration Committee, met verwijzing naar de gepaste gebruikelijke vergoedingspraktijken van het Uitvoerend Bestuur en de benchmarking op de markt, en met de ondersteuning van gespecialiseerde consultancykantoren. Het beleid met betrekking tot de bezoldigingen volgde hetzelfde proces en dezelfde principes als vorig jaar. Hieraan worden in de komende jaren geen veranderingen verwacht.

Prestatiecriteria die worden gebruikt om variabele bezoldiging te bepalen

Het volledige proces hieronder wordt geauditeerd door de Inspection Générale.

Individuele prestaties

Een zelfbeoordeling wordt voorbereid door elk lid van het Directiecomité. Die beoordeling zal onderzocht worden door de Chief Executive Officer die in nauw overleg met de Voorzitter van de Raad van Bestuur beslist over de score. Een globale beoordeling wordt ook opgesteld door de Risk & Compliance.

De individuele prestaties worden gedefinieerd als het behalen van persoonlijke doelstellingen en managementdoelstellingen zoals bepaald door de Raad van Bestuur op het gebied van de volgende vier beleidsprincipes:

- **klantgerichtheid:** inspireer onze medewerkers tot innovatieve dienstverlening aan de klant. Zijn belang staat immers altijd centraal in onze actie.
- **risicobewust ondernemerschap:** neem initiatieven voor ontwikkeling en efficiëntie waarbij verantwoordelijkheid genomen wordt door:
 - onderling samen te werken met de andere entiteiten op een coöperatieve manier in het globale belang van de Groep en haar klanten
 - voortdurend waakzaam te zijn voor de risico's die onder onze verantwoordelijkheid vallen en onze medewerkers stimuleren om hetzelfde te doen
- **zorg voor mensen:** zorg voor onze medewerkers door hen te respecteren, gelijke kansen te stimuleren en hun talenten en competenties te ontwikkelen
- **het voorbeeld geven:** het voorbeeld geven in ons gedrag en onze ethische waarden door het respecteren van de regelgevingen, het toepassen van de complianceregel en zich sociaal verantwoordelijk te gedragen.

Teamprestaties gebaseerd op Bancaire Key Performance Indicators (KPI's)

De collectieve prestaties zijn gebaseerd op Key Performance Indicators (KPI's) wat aantoont dat het Directiecomité optreedt als Eén Team. Elk jaar stelt de Bank een strategisch plan op, waaruit indicatoren worden afgeleid die het Directiecomité in staat stellen de prestaties van de Bank te meten en evalueren. De prestatiecriteria die voor elke business worden gemeten zijn: financiële resultaten, kostenbeheer, risicobeheer/compliance, ontwikkeling op lange termijn en maatschappelijk verantwoord ondernemen, people management. Op jaarbasis ontvangt het Directiecomité een score voor haar globale prestatie.

De evaluatieperiode tijdens dewelke de prestaties worden gemeten is van januari tot december van elk jaar. De methodes die worden gebruikt om de prestaties te evalueren tegenover de doelstellingen zijn zowel kwalitatief (klantentevredenheid, degelijk risicobeheer, resultaten van de globale werknemersenquête, people management, enz.) als kwantitatief (netto-bedrijfsresultaat, bruto-inkomen, toename van marktaandeel, enz.).

Toekomstige prestaties toegepast op het uitgesteld deel van de variabele bezoldiging

Het variabel deel van de bezoldiging is onderworpen aan uitstellingsprincipes waarbij het uitgesteld deel afhankelijk is van de toekomstige prestaties van het bedrijf en van een degelijk risicobeheer.

Bezoldiging van het jaar

Onderstaande tabel laat de bruto bezoldiging zien die werd uitbetaald of betaalbaar is aan de leden van het Directiecomité voor het jaar 2015, met inbegrip van voordelen in natura en bestuurdersvergoedingen.

	2015		2014	
	Chief Executive Officer	Andere leden van het Uitvoerend Comité	Chief Executive Officer	Andere leden van het Uitvoerend Comité
Bezoldiging				
Vast ⁴	928 513	2 477 373	928 513	2 765 057
Contant deel van variabel	210 000	448 530	100 000	315 000
Uitgesteld deel van variabel	70 000	179 020		30 000
Meerjarige variabele vergoeding ¹	70 000	120 000	245 000	312 000
Bestuurdersvergoeding ⁵	105 516	243 612	105 516	231 766
Voordelen in natura ²	7 173	238 702	7 832	238 242
Pensioen, levensverzekering en wezenpensioen ³	270 144	179 397	268 502	519 789
Totaal	1 661 346	3 886 634	1 655 363	4 411 854

⁽¹⁾ Ten einde volledig in overeenstemming te zijn met de EU Richtlijn inzake kapitaalvereisten (CRD IV) welke van toepassing is op kredietinstellingen, is de aangeduide meerjarige variabele vergoeding het bedrag dat gerelateerd is aan de prestaties van het boekjaar en niet het bedrag toegewezen tijdens het boekjaar waarover gerapporteerd wordt. Zodoende is het toewijzingsprincipe voor een gegeven boekjaar van de meerjarige variabele vergoeding gealigneerd aan deze van de jaarlijkse variabele vergoeding. Het gevolg hiervan is dat het de meerjarige variabele vergoeding, opgenomen in de totale vergoeding gerapporteerd in 2014, deze is die toegekend werd door de Raad van Bestuur in 2015. Op dezelfde wijze is de meerjarige variabele vergoeding, opgenomen in de totale vergoeding gerapporteerd in 2015, deze die toegekend werd door de Raad van Bestuur in 2016.

⁽²⁾ De leden van het Uitvoerend Comité hebben elk een bedrijfswagen en een mobiele telefoon. Vergoeding van schoolgeld is opgenomen in de gerapporteerde voordelen in natura.

⁽³⁾ Voor pensioenplannen met vaste bijdragen: som van werkgeversbijdragen en voor pensioenplannen met vaste toezegging: som van servicekosten.

⁽⁴⁾ Bruto huurvergoedingen en verhuizingsvergoedingen zijn in de gerapporteerde vaste verloning inbegrepen.

⁽⁵⁾ Ten einde volledig in overeenstemming te zijn met artikel 96 van het wetboek Venootschapsrecht, werden de zitpenningen, ontvangen in de controlled perimeter toegevoegd.

Informatie over de meerjarige variabele vergoeding

2014 en 2015

Het Contingent Sustainable and International Scheme ('CSIS'), werd ontworpen, in lijn met de Europese regelgeving om Material Risk Takers, aangeduid als sleutelfiguur binnen de BNP Paribas Groep, te belonen voor hun prestaties, voor zover dat deze prestaties overeenkomen met de lange termijn belangen van BNP Paribas Groep. CSIS heeft als doel het op één lijn brengen van de beloning en voorzichtig risicobeheer. Zoals opgelegd door de Capital Requirements Directive 4 (CRD4), voorziet het plan CSIS dat de toekenning volledig geannuleerd kan worden zodanig dat de kredietkwaliteit van de BNP Paribas Groep gegarandeerd blijft.

Bijgevolg zullen de betalingen, zoals voorzien onder CSIS, geannuleerd worden indien de ratio van het Common Equity Tier 1 (CET1) van BNP Paribas Groep daalt onder 7% of indien BNP Paribas Groep onderwerp uitmaakt van een procedure tot ontbinding.

Bijkomend, teneinde de groeiambitie van BNP Paribas Groep te weerspiegelen, rekening houdende met de Corporate Social Responsibility ('CSR') werd er door BNP Paribas Groep beslist:

- toe te kennen:
 - 85% van de toekenning gebaseerd op de operationele resultaten van de Groep ('Group Performance Indicator – GPI');
 - 15% van de toekenning gebaseerd op de resultaten van 'CSR', waarbij het essentieel geacht wordt dat de Groep op alle niveaus en op een significante manier, het sociaal, economisch en milieubewust ondernemen promoot.
- alle betalingen in het plan te onderwerpen aan de voorwaarde dat de inkomsten voor belastingen 2017 van BNP Paribas Groep positief zijn (2018 voor het plan 2015).

De toekenning van CSIS gebeurt onder de vorm van een nominatief bedrag uitgedrukt in de lokale munteenheid ('de nominale waarde van het instrument') met recht op een interest ('interestwaarde'). Voor het plan 2014 start de toekenningsperiode op 1 januari 2015 en eindigt op 1 januari 2018. De retentieperiode bedraagt 6 maanden tussen 1 januari 2018 en 30 juni 2018. De begunstigde heeft het recht om op de betalingsdatum een interestwaarde te ontvangen, berekend op de periode van 1 januari 2018 tot 30 juni 2018. De interestvoet bedraagt 1,70%. Voor het plan 2015 start de toekenningsperiode op 1 januari 2016 en eindigt op 1 januari 2019. De retentieperiode bedraagt 6 maanden tussen 1 januari 2019 en 30 juni 2019. De begunstigde heeft het recht om op de betalingsdatum een interestwaarde te ontvangen, berekend op de periode van 1 januari 2019 tot 30 juni 2019. De interestvoet bedraagt 1,70%.

Informatie over verbrekingsvergoeding

Tijdens het jaar 2015 werden er geen verbrekingsvergoedingen betaald aan de leden van het Directiecomité.

8.g Andere verbonden partijen

Overige verbonden partijen van BNP Paribas Fortis omvatten:

- BNP Paribas en alle dochtermaatschappijen die controle uitoefenen over BNP Paribas Fortis,
- geconsolideerde vennootschappen van BNP Paribas Fortis (inclusief entiteiten die geconsolideerd worden op basis van de "equity"-methode)
- entiteiten die pensioenplannen beheren die aangeboden worden aan de werknemers van BNP Paribas Fortis.

Alle verrichtingen tussen BNP Paribas Fortis en de verbonden partijen worden marktconform ("on arm's length") uitgevoerd.

Relaties tussen geconsolideerde vennootschappen

Een lijst van geconsolideerde vennootschappen wordt verstrekt in nota 8.j "Consolidatiekring". Verrichtingen en uitstaande saldi tussen volledig geconsolideerde entiteiten van BNP Paribas Fortis worden geëlimineerd.

Uitstaande saldi van verrichtingen met verbonden partijen:

In miljoenen euro's	31 december 2015			31 december 2014		
	Entiteiten van BNP Paribas Groep	Joint ventures	Geassocieerde deelnemingen ⁽¹⁾	Entiteiten van BNP Paribas Groep	Joint ventures	Geassocieerde deelnemingen ⁽¹⁾
ACTIVA						
Leningen, voorschotten en effecten						
<i>Zichtrekeningen</i>	1 401	-	32	1 384	-	39
<i>Leningen</i>	8 894	-	2 034	9 516	-	1 270
<i>Effecten</i>	245	-	-	243	-	35
Niet-verhandelbare effecten in portefeuille	1 626	-	-	7	-	86
Overige activa	2 063	7	104	3 207	2	76
Totaal	14 229	7	2 170	14 357	2	1 506
VERPLICHTINGEN						
Deposito's						
<i>Zichtrekeningen</i>	391	178	442	459	125	256
<i>Andere leningen</i>	13 885	45	2 431	8 846	36	2 399
Obligaties	2 368	-	9	1 371	-	9
Schuldbewijzen	798	-	72	273	-	21
Totaal	17 442	223	2 954	10 949	161	2 685
FINANCIERINGS- EN GARANTIEVERBINTENISSEN						
Verstrekte financieringsverbintenissen	3 097	2 414	1 577	916	3 019	1 757
Verstrekte verbintenissen met garanties	7 220	-	192	6 934	-	143
Totaal	10 317	2 414	1 769	7 850	3 019	1 900

⁽¹⁾ Inclusief gecontroleerde maar niet materiële ondernemingen die worden geconsolideerd via de vermogensmutatiemethode.

BNP Paribas Fortis voert ook handelsverrichtingen zoals derivaten (swaps, opties en forwards, ...) en financiële instrumenten (aandelen, obligaties, ...) uit met verbonden partijen.

Elementen uit de resultatenrekening met verbonden partijen:

In miljoenen euro's	Boekjaar 2015			Boekjaar 2014		
	Entiteiten van BNP Paribas Groep	Joint ventures	Geassocieerde deelnemingen	Entiteiten van BNP Paribas Groep	Joint ventures	Geassocieerde deelnemingen
Rentebaten	354	-	20	402	-	32
Rentelasten	(244)	-	(24)	(363)	(1)	(30)
Commissiebaten	127	4	508	138	3	453
Commissielasten	(58)	-	(6)	(48)	-	(4)
Verleende diensten	1	1	1	1	1	1
Verkregen diensten	-	-	(4)	-	-	-
Lease-opbrengsten	1	-	3	1	-	3
Totaal	181	5	498	131	3	455

⁽¹⁾ Inclusief gecontroleerde maar niet materiële ondernemingen die worden geconsolideerd via de vermogensmutatiemethode.

De entiteiten van BNP Paribas Fortis beheren bepaalde voordelen na uitdiensttreding die aangeboden worden aan de werknemers van BNP Paribas Fortis.

In België financiert BNP Paribas Fortis een aantal pensioensregelingen die beheerd worden door AG Insurance, waarin BNP Paribas Fortis een deelname bezit van 25%.

8.h Financiële instrumenten per looptijd

Onderstaande tabel geeft een overzicht weer van de balansgegevens per contractuele looptijd. De looptijden van de handelsportefeuille in de financiële activa en verplichtingen geboekt tegen reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening worden beschouwd als 'van onbepaalde duur' in zoverre deze instrumenten bedoeld zijn om verkocht of terugbetaald te worden voor het contractuele einde van de looptijd.

De looptijden van schuldbewijzen en achtergestelde schulden tegen reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening worden weergegeven gebaseerd op niet-verdisconteerde kasstromen van de toekomstige rentebetalingen en aflossingen.

De looptijden van financiële activa met vlottende rente geclassificeerd als beschikbaar voor verkoop, evenals hedgingderivaten, herwaarderingsreserves voor portefeuilles afgedekt tegen renterisico en eeuwigdurende achtergestelde schulden worden ook als 'van onbepaalde duur' beschouwd.

In miljoenen euro's op 31 december 2015	Onbepaald	'Overnight' en onmiddellijk opvraagbaar	Kleiner dan 1 maand (excl. 'overnight')	1 tot 3 maanden	3 maanden tot 1 jaar	1 tot 5 jaar	Meer dan 5 jaar	Totaal
Kas, centrale banken en postgirorekeningen		16 505						16 505
Financiële instrumenten tegen reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening	12 966							12 966
Financiële hedgingderivaten	1 907							1 907
Voor verkoop beschikbare financiële activa	1 280		2 626	1 599	2 516	14 729	9 979	32 729
Leningen aan en vorderingen op kredietinstellingen	63	2 203	1 853	450	2 868	4 298	1 329	13 064
Leningen aan en vorderingen op klanten		9 959	13 516	9 765	20 735	57 728	64 937	176 640
Herwaarderingsreserve voor portefeuilles, afgedekt tegen renterisico	1 218							1 218
Financiële activa tot einde looptijd aangehouden			1	37	35	341	168	582
Financiële activa per looptijd	17 434	28 667	17 996	11 851	26 154	77 096	76 413	255 611
Bedragen, centrale banken en postgirorekeningen		1 175						1 175
Financiële instrumenten tegen reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening	13 123		34	205	802	1 988	1 172	17 324
Financiële hedgingderivaten	4 120							4 120
Schulden aan kredietinstellingen		1 421	8 856	2 342	4 297	4 936	757	22 609
Schulden aan klanten		132 091	13 798	22 006	3 058	2 875	2 333	176 161
Schuldbewijzen			2 115	1 766	4 322	2 641	289	11 133
Achtergestelde schulden	107		10	778	615	2 412	1 162	5 084
Herwaarderingsreserve voor portefeuilles, afgedekt tegen renterisico	1 067							1 067
Financiële verplichtingen per looptijd	18 417	134 687	24 813	27 097	13 094	14 852	5 713	238 673

In miljoenen euro's op 31 december 2014	Onbepaald	'Overnigh't en onmiddellijk opvraagbaar	Kleiner dan 1 maand (excl. 'overnigh't')	1 tot 3 maanden	3 maanden tot 1 jaar	1 tot 5 jaar	Meer dan 5 jaar	Totaal
Kas, centrale banken en postgirorekeningen		10 758						10 758
Financiële instrumenten tegen reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening	19 688							19 688
Financiële hedgingderivaten	1 948							1 948
Voor verkoop beschikbare financiële activa	595		939	1 739	1 296	14 552	13 542	32 663
Leningen aan en vorderingen op kredietinstellingen	66	2 377	2 207	626	1 093	6 338	1 500	14 207
Leningen aan en vorderingen op klanten		11 037	22 390	13 877	15 076	40 709	63 762	166 851
Herwaarderingsreserve voor portefeuilles, afgedekt tegen renterisico	1 445							1 445
Financiële activa tot einde looptijd aangehouden			10	551		320	260	1 141
Financiële activa per looptijd	23 742	24 172	25 546	16 793	17 465	61 919	79 064	248 701
Bedragen, centrale banken en postgirorekeningen		337						337
Financiële instrumenten tegen reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening	22 329		55	318	632	2 612	1 466	27 412
Financiële hedgingderivaten	4 380							4 380
Schulden aan kredietinstellingen		1 259	3 978	2 390	3 391	3 625	829	15 472
Schulden aan klanten		127 969	13 998	15 717	3 777	3 714	2 625	167 800
Schuldbewijzen			1 442	3 600	4 970	1 776	275	12 063
Achtergestelde schulden	127		31	167	102	3 241	665	4 333
Herwaarderingsreserve voor portefeuilles, afgedekt tegen renterisico	1 250							1 250
Financiële verplichtingen per looptijd	28 086	129 565	19 504	22 192	12 872	14 968	5 860	233 047

8.i Reële waarde van financiële instrumenten tegen geamortiseerde kostprijs

De informatie verstrekt in deze nota dient met de grootste voorzichtigheid te worden geïnterpreteerd om volgende redenen:

- Deze reële waarden zijn een schatting van de waarde van de relevante instrumenten op 31 december 2015. Zij kunnen van dag tot dag schommelen als gevolg van wijzigingen in diverse parameters, zoals rentevoeten en de kredietwaardigheid van de tegenpartij. Meer bepaald kunnen zij in belangrijke mate verschillen van de werkelijk ontvangen of betaalde bedragen op de vervaldag van het instrument. In de meeste gevallen is het niet de bedoeling de reële waarde onmiddellijk te realiseren en in de praktijk is dit mogelijk ook niet het geval. Als gevolg daarvan vertegenwoordigt de reële waarde niet de werkelijke waarde van het instrument voor BNP Paribas Fortis als 'going concern'.
- De meeste van deze reële waarden zijn niet zinvol en worden daarom niet in aanmerking genomen bij het beheer van de commerciële bancaire activiteiten waarbij deze instrumenten gebruikt worden.
- De schatting van de reële waarde voor financiële instrumenten gewaardeerd tegen historische kostprijs vereist veelal het gebruik van modelleringstechnieken, hypothesen en veronderstellingen die van bank tot bank kunnen verschillen. Dit betekent dat vergelijkingen van reële waarden van financiële instrumenten gewaardeerd aan historische kostprijs gepubliceerd door verschillende banken niet betekenisvol kunnen zijn.
- De reële waarden die in de tabel hieronder worden getoond bevatten niet de reële waarden van financiële leaseovereenkomsten, niet-financiële instrumenten zoals materiële vaste activa, goodwill en overige immateriële activa zoals de waarde toegekend aan portefeuilles met onmiddellijk opvraagbare deposito's of klantenrelaties. Bijgevolg dienen deze reële waarden niet beschouwd te worden als de actuele bijdrage van de betrokken instrumenten tot de globale waardering van BNP Paribas Fortis.

In miljoenen euro's	Nota	31 december 2015				
		Geschatte marktwaarde				Boekwaarde
		Niveau 1	Niveau 2	Niveau 3	Totaal	
FINANCIËLE ACTIVA						
Leningen aan en vorderingen op kredietinstellingen	5.f	-	13 064	-	13 064	13 064
Leningen aan en vorderingen op klanten ¹	5.g	534	12 586	154 530	167 650	163 851
Financiële activa tot einde looptijd aangehouden	5.j	474	152	-	626	582
FINANCIËLE VERPLICHTINGEN						
Schulden aan kredietinstellingen	5.f	-	22 835	-	22 835	22 609
Schulden aan klanten	5.g	-	176 849	-	176 849	176 161
Schuldbewijzen	5.i	-	11 232	-	11 232	11 133
Achtergestelde schulden	5.i	-	5 228	-	5 228	5 084

⁽¹⁾ Financiële leasing uitgesloten

In miljoenen euro's	Nota	31 december 2014				
		Geschatte marktwaarde				Boekwaarde
		Niveau 1	Niveau 2	Niveau 3	Totaal	
FINANCIËLE ACTIVA						
Leningen aan en vorderingen op kredietinstellingen	5.f	-	14 219	-	14 219	14 207
Leningen aan en vorderingen op klanten ¹	5.g	642	12 280	146 815	159 737	155 904
Financiële activa tot einde looptijd aangehouden	5.j	390	802	-	1 192	1 141
FINANCIËLE VERPLICHTINGEN						
Schulden aan kredietinstellingen	5.f	-	15 472	-	15 472	15 472
Schulden aan klanten	5.g	-	168 549	-	168 549	167 800
Schuldbewijzen	5.i	-	12 276	-	12 276	12 063
Achtergestelde schulden	5.i	-	4 352	-	4 352	4 333

⁽¹⁾ Financiële leasing uitgesloten

BNP Paribas Fortis zorgt ervoor dat met de gebruikte waarderings technieken en veronderstellingen de reële waarde van financiële activa en verplichtingen gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs op een consistente manier wordt gemeten binnen de Groep. Reële waarde is gebaseerd op in een actieve markt genoteerde prijzen voor zover deze beschikbaar zijn. In alle andere gevallen wordt de reële waarde bepaald op basis van waarderings technieken zoals het verdisconteren van toekomstige geschatte kasstromen voor leningen, verplichtingen en financiële activa aangehouden tot einde looptijd of op basis van specifieke waarderingsmodellen voor overige financiële instrumenten zoals beschreven in nota 1 'Samenvatting van de belangrijkste grondslagen voor financiële verslaggeving toegepast door BNP Paribas Fortis'. De beschrijving van de niveaus in de reële-waardehiërarchie is ook opgenomen in de grondslagen voor financiële verslaggeving (nota 1.d.9). Ingeval van leningen, verplichtingen en financiële activa aangehouden tot einde looptijd met een initiële looptijd van minder dan één jaar (met inbegrip van onmiddellijk opeisbare deposito's) of voor de meeste gereguleerde spaarproducten, komt de reële waarde overeen met de boekwaarde. Deze instrumenten worden geclassificeerd in niveau 2 met uitzondering van leningen aan klanten die in niveau 3 geclassificeerd zijn.

8.j Consolidatiekring

Benaming	Land	31 december 2015				31 december 2014			
		Methode	Stem- rechten (%)	Eigen- doms- belang (%)	Ref.	Methode	Stem- rechten (%)	Eigen- doms- belang (%)	Ref.
Consoliderende onderneming									
BNP Paribas Fortis	België								
Belgique									
Ace Equipment Leasing	België	VC	99,80%	24,95%	V4	VC	100,00%	25,00%	
Ace Leasing	België								S4
Ag Insurance	België	VM	25,00%	25,00%		VM	25,00%	25,00%	
Alpha Card S.C.R.L.	België	VM	49,99%	49,99%		VM	49,99%	49,99%	
Alpha Crédit S.A.	België	VC	99,99%	99,99%		VC	99,99%	99,99%	
Belgian Mobile Wallet	België	VM	20,00%	20,00%	V2- V3	VM	33,18%	33,18%	V2
Bnp Paribas Fortis Factor Nv SA	België	VC	99,99%	99,99%		VC	99,99%	99,99%	
Bnp Paribas Lease Group (Belgique)	België	VC	99,99%	24,99%		VC	99,99%	24,99%	
Bpost Banque - Bpost Bank	België	VM 2	50,00%	50,00%		VM 2	50,00%	50,00%	
Demetris N.V.	België	VM 1	99,99%	99,99%		VM 1	99,99%	99,99%	
Eos Aremas Belgium S.A./N.V.	België	VM	49,97%	49,97%		VM	49,97%	49,97%	
Es-Finance	België	VC	100,00%	100,00%		VC	100,00%	100,00%	
Fortis Lease Belgium	België	VC	100,00%	25,00%		VC	100,00%	25,00%	
Fortis Lease Car & Truck	België								S4
Fortis Private Equity Belgium N.V.	België	VC	99,99%	99,99%		VC	99,99%	99,99%	
Fortis Private Equity Expansion Belgium N.V.	België	VC	100,00%	99,99%		VC	100,00%	99,99%	
Fortis Private Equity Management N.V.	België	VM 1	100,00%	100,00%		VM 1	100,00%	100,00%	E1
Fortis Private Equity Venture Belgium S.A.	België								S4
Fscholen	België	VM 2	50,00%	50,00%		VM 2	50,00%	50,00%	E1
Immobilière Sauvenière S.A.	België	VM 1	99,99%	99,99%		VM 1	99,99%	99,99%	
Nissan Finance Belgium N.V.	België								S4
België - Special Purpose Entities									
Bass Master Issuer Nv	België	VC				VC			
Esmée Master Issuer	België	VC				VC			

Wijzigingen in de consolidatiekring

- E1 Overschrijding drempels, zoals gedefinieerd door de Groep (zie nota 1.c.1)
- E2 Toevoeging
- E3 Aankoop, verwerving van controle of verwerving van invloed van betekenissen

Uit de consolidatiekring (S)

- S1 Stopzetting van de activiteit (waaronder ontbinding, liquidatie)
- S2 Verwijdering, verlies van controle of verlies van invloed van betekenissen
- S3 Entiteiten uit de consolidatiekring omdat < drempels (zie nota 1.c.1)
- S4 Fusie, algemene overdracht van activa en passiva

Wijziging in stem- of eigendomsrechten (V)

- V1 Bijkomende acquisitie
- V2 Gedeeltelijke verkoop
- V3 Verwatering
- V4 Stijging in %

Diversen

- D1 Wijziging in consolidatiemethode niet gerelateerd aan schommelingen in de stem- of eigendomsrechten

Prudentiële consolidatiekring

- 1 Niet-materiële gecontroleerde entiteiten geconsolideerd via vermogensmutatie (zie nota 1.c.1)
- 2 Entiteiten onder gemeenschappelijke controle die proportioneel geconsolideerd worden om prudentiële redenen.

VC - Volledige consolidatie
VM - Vermogensmutatiemethode

		31 december 2015				31 december 2014					
Benaming	Land	Methode		Stem- rechten (%)	Eigen- doms- belang (%)	Ref.	Methode		Stem- rechten (%)	Eigen- doms- belang (%)	Ref.
Luxemburg											
Bgl Bnp Paribas	Luxemburg	VC		50,00%	50,00%		VC		50,00%	50,00%	
Bgl Bnp Paribas Factor S.A.	Luxemburg	VC		100,00%	50,00%		VC		100,00%	50,00%	
Bnp Paribas Fortis Funding S.A.	Luxemburg	VC		99,99%	99,99%		VC		99,99%	99,99%	
Bnp Paribas Lease Group Luxembourg S.A.	Luxemburg	VC		99,99%	49,99%		VC		99,99%	49,99%	
Bnp Paribas Leasing Solutions	Luxemburg	VC		50,00%	25,00%		VC		50,00%	25,00%	
Cardif Lux Vie	Luxemburg	VM		33,33%	16,67%		VM		33,33%	16,67%	
Cofhylux S.A.	Luxemburg	VC		100,00%	50,00%		VC		100,00%	50,00%	
Plagefin S.A.	Luxemburg	VC		100,00%	50,00%		VC		100,00%	50,00%	
Plagefin - Placement, Gestion, Finance Holding S.A.	Luxemburg										S4
Luxemburg - Special Purpose Entities											
Alleray S.A.R.L.	Luxemburg	VC					VC				E1
Société Immobilière De Monterey S.A.	Luxemburg	VC					VC				
Société Immobilière Du Royal Building S.A.	Luxemburg	VM				S2	VC				
Rest van de wereld											
Agrilease B.V.	Nederland										S3
Albury Asset Rentals Limited	Verenigd Koninkrijk	VC		100,00%	25,00%		VC		100,00%	25,00%	
All In One Vermietung Gmbh	Oostenrijk	VM 1		100,00%	25,00%		VM 1		100,00%	25,00%	
All In One Vermietungsgesellschaft Fur Telekommunikationsanlagen Mbh	Duitsland	VM 1		100,00%	25,00%		VM 1		100,00%	25,00%	
Alpha Murcia Holding B.V.	Nederland	VM 1		100,00%	100,00%		VM 1		100,00%	100,00%	
Aprolis Finance	Frankrijk	VC		50,99%	12,75%		VC		50,99%	12,75%	
Arius	Frankrijk	VC		100,00%	25,00%		VC		100,00%	25,00%	
Artegy	Frankrijk	VC		100,00%	25,00%		VC		100,00%	25,00%	
Artegy Limited	Verenigd Koninkrijk	VM 1		100,00%	25,00%		VM 1		100,00%	25,00%	D1
Bank BGŻ Bnp Paribas SA	Polen	VM		28,35%	28,35%	E3					
Bnp Paribas Bank Polska S.A.	Polen					S4	VC		84,99%	84,99%	V3
Bnp Paribas Commercial Finance Limited	Verenigd Koninkrijk	VC		100,00%	100,00%		VC		100,00%	100,00%	
Bnp Paribas Factor Deutschland B.V.	Nederland	VC		100,00%	100,00%		VC		100,00%	100,00%	
Bnp Paribas Factor Gmbh	Duitsland	VC		100,00%	100,00%		VC		100,00%	100,00%	

Wijzigingen in de consolidatiekring

- E1 Overschrijding drempels, zoals gedefinieerd door de Groep (zie nota 1.c.1)
E2 Toevoeging
E3 Aankoop, verwerving van controle of verwerving van invloed van betekenis

Uit de consolidatiekring (S)

- S1 Stopzetting van de activiteit (waaronder ontbinding, liquidatie)
S2 Verwijdering, verlies van controle of verlies van invloed van betekenis
S3 Entiteiten uit de consolidatiekring omdat < drempels (zie nota 1.c.1)
S4 Fusie, algemene overdracht van activa en passiva

Wijziging in stem- of eigendomsrechten (V)

- V1 Bijkomende acquisitie
V2 Gedeeltelijke verkoop
V3 Verwatering
V4 Stijging in %

Diversen

- D1 Wijziging in consolidatiemethode niet gerelateerd aan schommelingen in de stem- of eigendomsrechten

Prudentiële consolidatiekring

- 1 Niet-materiële gecontroleerde entiteiten geconsolideerd via vermogensmutatie (zie nota 1.c.1)
2 Entiteiten onder gemeenschappelijke controle die proportioneel geconsolideerd worden om prudentiële redenen.

VC - Volledige consolidatie
VM - Vermogensmutatiemethode

Benaming	Land	31 december 2015				31 december 2014			
		Methode	Stem-rechten (%)	Eigen-doms-belang (%)	Ref.	Methode	Stem-rechten (%)	Eigen-doms-belang (%)	Ref.
Bnp Paribas Factoring Coverage Europe Holding N.V.	Nederland	VC	100,00%	100,00%		VC	100,00%	100,00%	
Bnp Paribas Finansal Kiralama A.S.	Turkije	VC	99,99%	26,06%	V1	VC	99,99%	25,94%	V1
BNP Paribas Fortis (Austria branch)	Oostenrijk	VC	100,00%	100,00%		VC	100,00%	100,00%	
BNP Paribas Fortis (Czech Republic branch)	Tsjechische Republiek	VC	100,00%	100,00%		VC	100,00%	100,00%	
BNP Paribas Fortis (Germany branch)	Duitsland	VC	100,00%	100,00%		VC	100,00%	100,00%	
BNP Paribas Fortis (Netherlands branch)	Nederland	VC	100,00%	100,00%		VC	100,00%	100,00%	
BNP Paribas Fortis (Norway branch)	Noorwegen	VC	100,00%	100,00%		VC	100,00%	100,00%	
BNP Paribas Fortis (Romania branch)	Roemenië	VC	100,00%	100,00%		VC	100,00%	100,00%	
BNP Paribas Fortis (Spain branch)	Spanje	VC	100,00%	100,00%		VC	100,00%	100,00%	
BNP Paribas Fortis (Sweden branch)	Zweden	VC	100,00%	100,00%		VC	100,00%	100,00%	
BNP Paribas Fortis (U.S.A branch)	Verenigde Staten	VC	100,00%	100,00%		VC	100,00%	100,00%	
BNP Paribas Fortis (Finland branch)	Finland	VC	100,00%	100,00%		IG	100,00%	100,00%	E2
BNP Paribas Fortis (UK branch)	Verenigd Koninkrijk				S1	VC	100,00%	100,00%	
BNP Paribas Fortis (Denmark branch)	Denemarken	VC	100,00%	100,00%		VC	100,00%	100,00%	
Bnp Paribas Fortis Yatirimlar Holding Anonim Sirketi	Turkije	VC	100,00%	100,00%		VC	100,00%	100,00%	
Bnp Paribas Investment Partners	Frankrijk	VM	33,33%	30,85%		VM	33,33%	30,85%	
Bnp Paribas Lease Group (Rentals) Limited	Verenigd Koninkrijk	VC	100,00%	25,00%		VC	100,00%	25,00%	
Bnp Paribas Lease Group Bplg	Frankrijk	VC	100,00%	25,00%		VC	100,00%	25,00%	
Bnp Paribas Lease Group Ifn S.A.	Roemenië	VM 1	99,94%	24,99%		VM 1	99,94%	24,99%	
Bnp Paribas Lease Group Kft.	Hongarije	VM 1	100,00%	25,00%		VM 1	100,00%	25,00%	
Bnp Paribas Lease Group Leasing Solutions S.P.A.	Italië	VM	26,17%	6,54%		VM	26,17%	6,54%	
Bnp Paribas Lease Group Lizing Rt	Hongarije	VM 1	100,00%	25,00%		VM 1	100,00%	25,00%	
Bnp Paribas Lease Group Plc	Verenigd Koninkrijk	VC	100,00%	25,00%		VC	100,00%	25,00%	
Bnp Paribas Lease Group Sp.Z.O.O	Polen	VM 1	100,00%	25,00%		VM 1	100,00%	25,00%	
Bnp Paribas Leasing Solutions Immobilier Suisse	Switzerland				S4	VM 1	100,00%	25,00%	
Bnp Paribas Leasing Solutions Limited	Verenigd Koninkrijk	VC	100,00%	25,00%		VC	100,00%	25,00%	
Bnp Paribas Leasing Solutions N.V.	Nederland	VC	100,00%	25,00%		VC	100,00%	25,00%	
Bnp Paribas Leasing Solutions Suisse Sa	Switzerland	VM 1	100,00%	25,00%		VM 1	100,00%	25,00%	
Bnpp Factor A/S	Denemarken	VM 1	100,00%	100,00%	E1				
Claas Financial Services	Frankrijk	VC	60,11%	15,03%		VC	60,10%	15,03%	
Claas Financial Services Inc	Verenigde Staten	VC	100,00%	15,03%		VC	100,00%	15,03%	

Wijzigingen in de consolidatiekring

- E1 Overschrijding drempels, zoals gedefinieerd door de Groep (zie nota 1.c.1)
E2 Toevoeging
E3 Aankoop, verwerving van controle of verwerving van invloed van betekenis

Uit de consolidatiekring (S)

- S1 Stopzetting van de activiteit (waaronder ontbinding, liquidatie)
S2 Vervijdering, verlies van controle of verlies van invloed van betekenis
S3 Entiteiten uit de consolidatiekring omdat < drempels (zie nota 1.c.1)
S4 Fusie, algemene overdracht van activa en passiva

Wijziging in stem- of eigendomsrechten (V)

- V1 Bijkomende acquisitie
V2 Gedeeltelijke verkoop
V3 Verwatering
V4 Stijging in %

Diversen

- D1 Wijziging in consolidatiemethode niet gerelateerd aan schommelingen in de stem- of eigendomsrechten

Prudentiële consolidatiekring

- 1 Niet-materiële gecontroleerde entiteiten geconsolideerd via vermogensmutatie (zie nota 1.c.1)
2 Entiteiten onder gemeenschappelijke controle die proportioneel geconsolideerd worden om prudentiële redenen.

VC - Volledige consolidatie

VM - Vermogensmutatiemethode

Benaming	Land	31 december 2015				31 december 2014			
		Methode	Stem-rechten (%)	Eigen-doms-belang (%)	Ref.	Methode	Stem-rechten (%)	Eigen-doms-belang (%)	Ref.
Claas Financial Services Ltd	Verenigd Koninkrijk	VC	51,00%	12,75%		VC	51,00%	12,75%	
Cnh Industrial Capital Europe GmbH	Oostenrijk	VC	100,00%	12,52%		VC	100,00%	12,52%	
Cnh Industrial Capital Europe	Frankrijk	VC	50,10%	12,52%		VC	50,09%	12,52%	
Cnh Industrial Capital Europe Bv	Nederland	VC	100,00%	12,52%		VC	100,00%	12,52%	
Cnh Industrial Capital Europe Ltd	Verenigd Koninkrijk	VC	100,00%	12,52%		VC	100,00%	12,52%	
Commercial Vehicle Finance Limited	Verenigd Koninkrijk	VC	100,00%	25,00%		VC	100,00%	25,00%	
Cronos Holding Company Limited	Bermuda				S3	VM	30,11%	30,01%	
Dominet S.A.	Polen								S1
Fb Transportation Capital Llc	Verenigde Staten	VC	100,00%	100,00%		VC	100,00%	100,00%	
Fortis Funding Llc	Verenigde Staten	VC	100,00%	100,00%		VC	100,00%	100,00%	
Fortis Lease	Frankrijk	VC	99,99%	24,99%		VC	99,99%	24,99%	
Fortis Lease Deutschland GmbH	Duitsland	VM 1	100,00%	25,00%		VM 1	100,00%	25,00%	
Fortis Lease Iberia Sa	Spanje	VM 1	100,00%	41,04%		VM 1	100,00%	41,04%	
Fortis Lease Operativ Lizing Zartkoruen Mukodo Reszvenytarsasag	Hongarije	VM 1	100,00%	25,00%		VM 1	100,00%	25,00%	
Fortis Lease Polska Sp.Z.O.O.	Polen								S3
Fortis Lease Portugal	Portugal	VM 1	100,00%	25,00%		VM 1	100,00%	25,00%	
Fortis Lease Romania Ifn Sa	Roemenië				S4	VM 1	100,00%	25,00%	
Fortis Lease Uk Ltd	Verenigd Koninkrijk	VM 1	100,00%	25,00%		VM 1	100,00%	25,00%	D1
Fortis Vastgoedlease B.V.	Nederland	VM 1	100,00%	25,00%		VM 1	100,00%	25,00%	D1
Heffiq Heftruck Verhuur B.V. before (Barloworld Heftruck Verhuur B.V.)	Nederland								S3
Hfgl Limited	Verenigd Koninkrijk	VC	100,00%	25,00%		VC	100,00%	25,00%	
Humberclyde Commercial Investments Limited	Verenigd Koninkrijk	VC	100,00%	25,00%		VC	100,00%	25,00%	
Humberclyde Commercial Investments N°1 Limited	Verenigd Koninkrijk	VC	100,00%	25,00%		VC	100,00%	25,00%	
Inkasso Kodat GmbH & Co. Kg	Duitsland	VM 1	100,00%	100,00%		VM 1	100,00%	100,00%	
Jcb Finance	Frankrijk	VC	100,00%	12,53%		VC	100,00%	12,52%	
Jcb Finance Holdings Ltd	Verenigd Koninkrijk	VC	50,10%	12,53%		VC	50,09%	12,52%	
Kronenburg Vastgoed N.V.	Nederland				S3	VC	100,00%	45,76%	V1
Locatrice Italiana S.P.A.	Italië	VM	100,00%	25,00%	V3				
Manitou Finance Limited	Verenigd Koninkrijk	VC	51,00%	12,75%		VC	51,01%	12,75%	
Mff	Frankrijk	VC	51,00%	12,75%		VC	51,00%	12,75%	
RD Portofoliu SRL	Roemenië	VM 1	100,00%	25,00%	E2				

Wijzigingen in de consolidatiekring

- E1 Overschrijding drempels, zoals gedefinieerd door de Groep (zie nota 1.c.1)
E2 Toevoeging
E3 Aankoop, verwerving van controle of verwerving van invloed van betekenis

Uit de consolidatiekring (S)

- S1 Stopzetting van de activiteit (waaronder ontbinding, liquidatie)
S2 Verwijdering, verlies van controle of verlies van invloed van betekenis
S3 Entiteiten uit de consolidatiekring omdat < drempels (zie nota 1.c.1)
S4 Fusie, algemene overdracht van activa en passiva

Wijziging in stem- of eigendomsrechten (V)

- V1 Bijkomende acquisitie
V2 Gedeeltelijke verkoop
V3 Verwatering
V4 Stijging in %

Diversen

- D1 Wijziging in consolidatiemethode niet gerelateerd aan schommelingen in de stem- of eigendomsrechten

Prudentiële consolidatiekring

- 1 Niet-materiële gecontroleerde entiteiten geconsolideerd via vermogensmutatie (zie nota 1.c.1)
2 Entiteiten onder gemeenschappelijke controle die proportioneel geconsolideerd worden om prudentiële redenen.

VC - Volledige consolidatie

VM - Vermogensmutatiemethode

Benaming	Land	31 december 2015				31 december 2014			
		Methode	Stem-rechten (%)	Eigen-doms-belang (%)	Ref.	Methode	Stem-rechten (%)	Eigen-doms-belang (%)	Ref.
Same Deutz Fahr Finance	Frankrijk	VC	100,00%	25,00%		VC	100,00%	25,00%	
Same Deutz Fahr Finance Limited	Verenigd Koninkrijk	VC	100,00%	25,00%		VC	100,00%	25,00%	
Société Alsacienne De Développement Et D'Expansion	Frankrijk	VC	100,00%	50,00%		VC	100,00%	50,00%	
Srei Equipment Finance Limited	Indië	VM 2	50,00%	12,50%		VM 2	50,00%	12,50%	
Stichting Effecten Dienstverlening	Nederland				S3	VC	100,00%	45,76%	V1
Syigma Bank Polska SA (Spolka Akcyjna)	Polen	VM	28,35%	28,35%	E3				
Teb Arval Arac Filo Kiralama A.S.	Turkije	VM	25,00%	25,00%		VM	25,00%	25,00%	
Teb Faktoring A.S.	Turkije	VC	99,99%	48,72%	V1	VC	99,99%	45,76%	V1
Teb Holding A.S.	Turkije	VC	50,00%	50,00%		VC	50,00%	50,00%	
Teb Portfoy Yonetimi A.S.	Turkije	VC	79,63%	39,11%	V1	VC	79,63%	37,49%	V1
Teb Sh A	Kosovo	VC	100,00%	50,00%		VC	100,00%	50,00%	
Teb Yatirim Menkul Degerler A.S.	Turkije	VC	99,99%	48,72%	V1	VC	99,99%	45,76%	V1
The Economy Bank Nv	Nederland				S3	VC	100,00%	45,76%	V1
TKB BNP Paribas Investment Partners Holding BV	Nederland				S2	VM	16,67%	15,43%	
Turk Ekonomi Bankasi A.S.	Turkije	VC	76,22%	48,72%	V1	VC	73,26%	45,76%	V1
Von Essen GmbH & Co. Kg Bankgesellschaft	Duitsland	VC	100,00%	100,00%		VC	100,00%	100,00%	
-									
Astir B.V.	Nederland								S3
Scaldis Capital Limited	Jersey	VC				VC			
Scaldis Capital LLC	Verenigde Staten				S1	VC			
Scaldis Capital Ltd	Ierland	VC				VC			
Tcg Fund I, L.P.	Kaaiman-eilanden				S1	VC			

Wijzigingen in de consolidatiekring

- E1 Overschrijding drempels, zoals gedefinieerd door de Groep (zie nota 1.c.1)
- E2 Toevoeging
- E3 Aankoop, verwerving van controle of verwerving van invloed van betekenis

Uit de consolidatiekring (S)

- S1 Stopzetting van de activiteit (waaronder ontbinding, liquidatie)
- S2 Vervijdering, verlies van controle of verlies van invloed van betekenis
- S3 Entiteiten uit de consolidatiekring omdat < drempels (zie nota 1.c.1)
- S4 Fusie, algemene overdracht van activa en passiva

Wijziging in stem- of eigendomsrechten (V)

- V1 Bijkomende acquisitie
- V2 Gedeeltelijke verkoop
- V3 Verwatering
- V4 Stijging in %

Diversen

- D1 Wijziging in consolidatiemethode niet gerelateerd aan schommelingen in de stem- of eigendomsrechten

Prudentiële consolidatiekring

- 1 Niet-materiële gecontroleerde entiteiten geconsolideerd via vermogensmutatie (zie nota 1.c.1)
- 2 Entiteiten onder gemeenschappelijke controle die proportioneel geconsolideerd worden om prudentiële redenen.

VC - Volledige consolidatie
VM - Vermogensmutatiemethode

8.k Vergoedingen betaald aan de statutaire bedrijfsrevisoren

Het detail van de vergoedingen betaald aan de statutaire bedrijfsrevisoren voor de jaren 2015 en 2014 ziet er als volgt uit:

Boekjaar 2015	Deloitte		PricewaterhouseCoopers		TOTAAL	
Exclusief belastingen, in duizenden euro's	Bedrag	%	Bedrag	%	Bedrag	%
Audit						
Sociale en contractuele audits, waarvan	817	38%	2 816	87%	3 633	67%
- BNP Paribas Fortis	650	30%	815	25%	1 465	27%
- Geconsolideerde dochterondernemingen	167	8%	2 001	62%	2 168	40%
Overige onderzoeken en diensten met betrekking tot de opdracht van de revisor waarvan:	246	11%	111	3%	357	7%
- BNP Paribas Fortis	96	4%	42	1%	138	3%
- Geconsolideerde dochterondernemingen	150	7%	69	2%	219	4%
Totaal audit	1 063	49%	2 927	90%	3 990	74%
Niet-Audit						
Fiscaal en juridisch	-	0%	19	1%	19	0%
- BNP Paribas Fortis	-	0%	-	0%	-	0%
- Geconsolideerde dochterondernemingen	-	0%	19	1%	19	0%
Overige	1 095	51%	292	9%	1 387	26%
- BNP Paribas Fortis	1 081	50%	289	9%	1 370	25%
- Geconsolideerde dochterondernemingen	14	1%	3	0%	17	0%
Totaal niet-audit	1 095	51%	311	10%	1 406	26%
TOTAAL	2 158	100%	3 238	100%	5 396	100%

Boekjaar 2014 Exclusief belastingen, in duizenden euro's	Deloitte		PricewaterhouseCoopers Audit		TOTAAL	
	Bedrag	%	Bedrag	%	Bedrag	%
Audit						
Sociale en contractuele audits, waarvan	973	30%	2 898	89%	3 871	60%
- BNP Paribas Fortis	677	21%	857	26%	1 534	24%
- Geconsolideerde dochterondernemingen	296	9%	2 041	63%	2 337	36%
Overige onderzoeken en diensten met betrekking tot de opdracht van de revisor waarvan:	416	13%	135	5%	551	8%
- BNP Paribas Fortis	416	13%	52	2%	468	7%
- Geconsolideerde dochterondernemingen	-	0%	83	3%	83	1%
Totaal audit	1 389	42%	3 033	93%	4 422	68%
Niet-Audit						
Fiscaal en juridisch	-	0%	212	7%	212	3%
- BNP Paribas Fortis	-	0%	212	7%	212	3%
- Geconsolideerde dochterondernemingen	-	0%	-	0%	-	0%
Overige	1 889	57%	4	0%	1 893	29%
- BNP Paribas Fortis	989	30%	4	0%	993	15%
- Geconsolideerde dochterondernemingen	900	27%	-	0%	900	14%
Totaal niet-audit	1 889	58%	216	7%	2 105	32%
TOTAAL	3 278	100%	3 249	100%	6 527	100%

De vergoedingen betaald aan auditors die geen lid zijn van het netwerk van één van de auditors die de Geconsolideerde Jaarrekening en Niet-geconsolideerde Jaarrekening van BNP Paribas Fortis goedkeuren, bedroegen EUR 2 364 000 voor het jaar 2015.

8.1 Gebeurtenissen na de verslagperiode

Na balansdatum hebben geen materiële gebeurtenissen plaatsgevonden die aanpassingen zouden vereisen aan de Geconsolideerde Jaarrekening op 31 december 2015.

Risicobeheer en solvabiliteit

Inleiding

De informatie die in dit hoofdstuk wordt gepresenteerd, weerspiegelt de risico's waaraan BNP Paribas Fortis is blootgesteld. Er wordt een volledig overzicht gegeven van de risicobeheerorganisatie van BNP Paribas Fortis, evenals een kwantitatieve en kwalitatieve beschrijving van de risicopositie van BNP Paribas Fortis aan het eind van 2015.

De risicomatstaven van BNP Paribas Fortis worden gepresenteerd volgens de grondslagen van Basel III Pijler 3. Deze risico's worden berekend met behulp van methoden die zijn goedgekeurd door de Belgische toezichthouder, i.e. de Nationale Bank van België (NBB) en worden voor zover mogelijk gemeten en beheerd volgens de methodologie die bij BNP Paribas wordt toegepast door Risk.

Nadere informatie over de wijze waarop BNP Paribas Groep de risico's die voortvloeien uit de bankactiviteiten beheert en meet, zijn te vinden in het registratiedocument en in het financiële jaarverslag 2015 van BNP Paribas.

1 Risicobeheerorganisatie

1.a Missie en organisatie

Risicobeheer is binnen het bankbedrijf een cruciale activiteit. Bij BNP Paribas zijn de operationele methoden en procedures binnen de hele organisatie gericht op een effectieve aanpak hiervan. Het toezicht op het totale proces berust hoofdzakelijk bij de Risk afdeling die verantwoordelijk is voor het meten en beheren van de risico's op groepsniveau. Risk is onafhankelijk van de divisies, business lines en regio's en rapporteert rechtstreeks aan het Uitvoerend Bestuur op groepsniveau.

De richtlijnen voor de missie en organisatie van de Risicoafdeling van BNP Paribas Fortis zijn in overeenstemming:

- met de missie van BNP Paribas Risk:
 - het management van BNP Paribas Fortis adviseren over risicotolerantie en- beleid
 - een bijdrage leveren als 'tweede paar ogen', zodat door BNP Paribas Fortis genomen risico's passen binnen haar beleid en verenigbaar zijn met haar doelstellingen ten aanzien van winstgevendheid en solvabiliteit
 - aan het management van BNP Paribas Fortis, het management van de kernsegmenten (core businesses) en het speciale comité van de Raad van Bestuur verslag uitbrengen en waarschuwen over de status van de risico's waaraan de Bank blootstaat
 - het waarborgen van de naleving van de bankregels op het gebied van risico, in overleg met andere betrokken groepsfuncties.
- en haar organisatorische uitgangspunten:
 - één geïntegreerde risico-entiteit ('Single Integrated risk entity'), verantwoordelijk voor risico-aspecten binnen alle bedrijfsonderdelen
 - onafhankelijk van het management van de business lines
 - georganiseerd volgens lokale en wereldwijde rapportagelijnen (matrixprincipe).

De Risicoafdeling van BNP Paribas Fortis is sinds november 2009 geïntegreerd binnen de Risk functie van BNP Paribas. De Chief Risk Officer (CRO) van BNP Paribas Fortis is lid van het Directiecomité en heeft ook een rapporteringslijn naar het hoofd van Risk Domestic Markets van BNP Paribas. De CRO heeft geen hiërarchische band met de bedrijfs- of landshoofden. Het doel van deze positionering is:

- het verzekeren van objectieve risicocontrole

- ervoor zorgen dat tijdig, objectieve en volledige informatie wordt verstrekt in het geval van een verhoogd risico
- het handhaven van één set van hoogwaardige normen voor risicobeheer binnen de Bank
- ervoor zorgen dat risk professionals methoden en procedures van de hoogste kwaliteit blijven ontwikkelen in lijn met de 'best practice' van de internationale concurrentie.

De CRO geeft leiding aan de verschillende risicofuncties:

- Enterprise Risk Architecture is verantwoordelijk voor de prudentiële zaken, risk analytics & modelling, risk strategic analysis, reporting & provisioning, risk ALM - treasury & liquidity.
- Risk CIB is verantwoordelijk voor het verstrekken van volledige transparantie en dynamische analyses over de markt- en tegenpartijrisico's voor alle businesses van BNPP Fortis, alsook over de kredietrisico's op kredietinstellingen, sovereigns en op corporates behorende bij BNPP Fortis CIB.
- Risk Belgian Retail Banking is verantwoordelijk voor het beheer van kredietrisico's die voortkomen uit alle business lines binnen het domein van BNP Paribas Fortis (Retail & Private Banking Belgium, Corporate & Public Bank Belgium).
- Risk Function COO is verantwoordelijk voor de risk systemen, de permanente operationele controle (verzorgen van de tweedelijns controle van de risicofunctie en de continuïteit van de bedrijfsactiviteiten), het Risk Operating Office (coördineren van ondersteunende functies die niet tot de kernactiviteiten behoren), projecten in het kader van change management en communicatie.
- Risk IRC (Independent Review & Control) is verantwoordelijk voor het onafhankelijk bekijken van krediet, markt, tegenpartij, verzekering – en operationeel risico.
- 2OPC (Oversight and Operational Permanent Control): coördineert het beleid in het toezicht op de operationele permanente controle en coördineert de verdere implementatie van de interne controle doorheen de organisatie in overeenstemming met de NBB circulaire betreffende interne controle en met de BNP Paribas groep procedures.

Buiten België, en naast de bestaande nationale en internationale rapportagelijnen, rapporteren de CRO's van de bedrijven die onderdeel blijven van BNP Paribas Fortis aan de CRO van BNP Paribas Fortis om te waarborgen dat interne en externe regels afdoende worden nageleefd.

Het basisprincipe voor het totale risicobeheer van de Bank (dat alle soorten risico betreft, met inbegrip van krediet-, markt-, tegenpartij-, liquiditeitsrisico, operationeel risico, etc.) is de dubbele bescherming zoals beschreven in het door het Directiecomité en het Audit, Risk & Compliance Committee goedgekeurde Risicobeleid van BNP Paribas Fortis.

De primaire verantwoordelijkheid voor risico's berust bij de business (de eerste verdedigingslinie), die verantwoordelijk zijn voor het goedkeuren, bewaken en beheren van de risico's die voortvloeien uit hun activiteiten.

Als 'tweede paar ogen' helpt de Risicofunctie waarborgen dat de risico's die de Bank aangaat in overeenstemming en verenigbaar zijn met haar beleid. Ze vormt als zodanig de tweede verdedigingslinie, in lijn met de hierboven beschreven missie. Hierdoor draagt zij sterk bij aan een gezamenlijke besluitvorming met de business en versterkt ze de nadruk op risicobewaking en -beheersing.

1.b De risicocomites van BNP Paribas Fortis

- **Audit Committee:** in overeenstemming met artikel 27 van de Bankwet is BNP Paribas Fortis verplicht een afzonderlijk auditcomité op te richten om de raad van bestuur bij te staan bij audit gerelateerde kwesties. Vóór de Bankwet van kracht werd, was het auditcomité een onderdeel van het 'Audit, Risk and Compliance Committee' ('ARCC'). De bevoegdheden van het auditcomité worden uiteengezet in de Bankwet en hierna opgesomd: financiën, interne controle en risicobeheer, interne audit en externe audit. Het auditcomité zal de raad van bestuur op diens verzoek bijstaan (en aanbevelingen formuleren) bij alle kwesties met betrekking tot audit en boekhouding.
- **Risk Committee (RC):** in overeenstemming met artikel 27 van de Bankwet is BNP Paribas Fortis verplicht een afzonderlijk riskcomité op te richten om de raad van bestuur bij te staan bij risico- en risico gerelateerde kwesties. Vóór de Bankwet van kracht werd, was het riskcomité een onderdeel van het ARCC. Het riskcomité zal de raad van bestuur op diens verzoek bijstaan (en aanbevelingen formuleren) bij alle risico- en risico gerelateerde kwesties. Daarnaast worden verscheidene speciale bevoegdheden van het Riskcomité uiteengezet in artikel 29 van de Bankwet en hierna opgesomd: (i) risicotolerantie, (ii) prijsbepaling en (iii) remuneratiebeleid.
- **Central Credit Committee:** het hoogste kredietcomité van BNP Paribas Fortis, dat optreedt binnen de bevoegdheden die zijn gedelegeerd aan haar leden (CEO en hoofden van de business lines samen met de CRO en andere senior risicofunctionarissen); ziet er op toe dat kredietbeslissingen op het niveau van de klant worden genomen binnen de grenzen van het gewenste kredietrisicoprofiel, het geformuleerde kredietbeleid en de wettelijke kredietrestricties die gelden voor de Bank.
- **Capital Markets Risk Committee:** bepaalt en formuleert de risicostrategie, het risicobeleid, de methodes en de drempels voor de kapitaalmarktactiviteiten, met inbegrip van beleggingsportefeuilles, op activiteits- en transactieniveau en ziet toe op de naleving hiervan.
- **Risk Policy Committee:** bepaalt het risicoprofiel op portefeuille-niveau, keurt procedures goed, evalueert risicoposities, conform de marktomstandigheden, de bedrijfsstrategie en de verwachte winstgevendheid en het implementeert risicobeslissingen.
- **Bank Assets en Liabilities Committee:** is verantwoordelijk voor het beheer van het liquiditeits-, rente- en valutarisico op de balans en voor de funding en het kapitaal van de Bank.
- **Committee on Impairments and Provisions:** neemt de definitieve beslissingen over de geconsolideerde voorzieningen en bijzondere waardeverminderingen.
- **Exceptional Transactions Committees:** beoordelen uitzonderlijke transacties en keuren deze goed.
- **New Activity Committees:** beoordelen nieuwe activiteiten en producten, inclusief ingrijpende veranderingen in bestaande activiteiten, en keuren deze goed.

2 Risicometing en -categorieën

2.a Risicometing

Risicometing is een cruciale stap in het risicobeheerproces.

Voor het beoordelen en meten van risico's gebruikt BNP Paribas Fortis verschillende kwalitatieve en/of kwantitatieve methodes. Deze variëren van regelmatige rapportages over onderwerpen zoals risicoconcentratie en kwalitatieve en kwantitatieve portefeuilleoverzichten tot meer complexe kwantitatieve risicomodellen voor het bepalen van interne risicoparameters zoals de 'probability of default' (kans dat debiteuren in gebreke blijven), 'loss given default' (verlies bij wanbetaling), 'exposure at default' (uitstaand kredietrisico bij wanbetaling) en 'expected loss' (verwacht verlies voor kredietrisico) en 'Value at Risk' (voor marktrisico).

Om de effectiviteit en consistentie te garanderen, wordt bij de ontwikkeling, de toetsing en de validatie van deze modellen uitgegaan van voor de gehele Bank geldende standaarden.

De waargenomen risicoparameters, de stresstesten en de verwachtingen op basis van modellen worden vervolgens vergeleken met een raamwerk van limieten en risicorichtlijnen.

Uiteindelijk worden al deze risicometingen en stresstesten samengebracht in Risk Dashboards, die een algemeen overzicht geven voor het topmanagement. Deze algemene overzichten dienen om weloverwogen beslissingen te onderbouwen en worden regelmatig verbeterd.

2.b Risicoclassificatie

De hieronder beschreven risicocategorieën ontwikkelen zich in lijn met de methodologische ontwikkelingen bij BNP Paribas en de vereisten van de toezichthouders.

Krediet- en tegenpartijrisico

Het kredietrisico is het risico van een verlies op financiële activa (bestaand of potentieel, uit hoofde van verstrekte verbintenissen) als gevolg van een verandering in de kredietwaardigheid van de debiteuren van de Bank, die er uiteindelijk toe kan leiden dat debiteuren in gebreke blijven. De kans dat een debiteur in gebreke blijft en het verwachte realiseerbare bedrag voor de lening of vordering indien de debiteur in gebreke blijft, zijn belangrijke elementen van de beoordeling van de kredietkwaliteit.

Het kredietrisico wordt gemeten op portefeuilleniveau, waarbij rekening wordt gehouden met de correlatie tussen de waarde van de leningen en vorderingen waaruit de portefeuille bestaat.

Het tegenpartijrisico is het kredietrisico dat in de betalingstransacties tussen tegenpartijen zit vervat. Deze transacties bevatten doorgaans bilaterale contracten zoals 'over-the-counter'-derivatencontracten (OTC's) die ervoor zorgen dat de Bank potentieel wordt blootgesteld aan het risico op wanbetaling van de betrokken tegenpartij. De grootte van het bedrag van dat risico kan variëren in de tijd overeenkomstig de veranderende marktparameters die een impact hebben op de vervangingswaarde van de betrokken transacties of portefeuille.

Marktrisico

Het marktrisico is het risico op waardeverlies ten gevolge van nadelige veranderingen in marktprijzen of marktparameters, al dan niet genoteerd in de markt.

In de markt genoteerde parameters omvatten, maar zijn niet beperkt tot, wisselkoersen, prijzen van effecten en grondstoffen (ofwel genoteerd ofwel verkregen door verwijzing naar een gelijksoortig actief), prijzen van derivaten en andere parameters die er rechtstreeks van kunnen afgeleid worden zoals rentevoeten, 'credit spreads', volatiliteit en impliciete correlaties of andere soortgelijke parameters.

Niet-genoteerde parameters zijn parameters gebaseerd op veronderstellingen zoals parameters gebruikt in modellen of gebaseerd op statistische of economische analyses, niet verifieerbaar in de markt.

Liquiditeit is een belangrijk onderdeel van marktrisico. In tijden van schaarse of geen liquiditeit, kunnen instrumenten of goederen niet verhandelbaar zijn of verhandelbaar maar niet aan hun geschatte waarde. Dit zou kunnen voortvloeien uit bijvoorbeeld lage transactievolumes, wettelijke beperkingen of een groot onevenwicht tussen vraag naar en aanbod van bepaalde activa.

Het marktrisico gerelateerd aan bankactiviteiten omvat het risico op verlies op participaties aan de ene kant en rente- en wisselkoersrisico's voortvloeiend uit bemiddelingen van de Bank aan de andere kant.

Operationeel risico

Het operationele risico is het risico op verlies door inadequate of falende interne processen, of door externe gebeurtenissen hetzij opzettelijk, accidenteel of natuurlijk. Het beheer van het operationele risico is gebaseerd op de analyse van de ketting 'oorzaak – gebeurtenis – gevolg'.

Interne processen die aanleiding geven tot een operationeel risico kunnen te maken hebben met werknemers en/of IT-systemen. Enkele voorbeelden van externe gebeurtenissen zijn overstromingen, brand, aardbevingen en terreuraanslagen. Krediet- of marktgebeurtenissen zoals wanbetaling of waardeschommelingen vallen niet binnen het domein van operationele risico's.

Het operationele risico omvat personeelsrisico's, juridische risico's, fiscale risico's, informatiesysteemrisico's, risico's op foute behandelingen, risico's gelinkt aan gepubliceerde financiële informatie en de financiële gevolgen van compliance- en reputatierisico.

Compliance- en reputatierisico

Het compliancerisico is het risico van juridische, administratieve of disciplinaire sancties, alsook de belangrijke financiële verliezen die een bank kan lijden ten gevolge van de niet-naleving van wetten, reglementen, gedragscodes en praktijknormen van toepassing op bank- en financiële activiteiten, inclusief niet-naleving van instructies gegeven door een uitvoerend orgaan, met name in de toepassing van de richtlijnen uitgevaardigd door een toezichthoudend orgaan.

Het compliancerisico is per definitie een onderdeel van het operationele risico. Doordat het compliancerisico meer gevolgen kan hebben dan alleen een financieel verlies en zelfs de reputatie van de instelling kan schaden, behandelt de Bank het compliancerisico afzonderlijk.

Het reputatierisico is het risico van aantasting van het vertrouwen dat in een onderneming wordt gesteld door klanten, tegenpartijen, leveranciers, medewerkers, aandeelhouders, toezichthouders en andere belanghebbenden waarvan het vertrouwen voor de onderneming essentieel is om de dagelijkse activiteiten te kunnen uitoefenen.

Het reputatierisico wordt voornamelijk bepaald door alle andere risico's waaraan de Bank is blootgesteld.

ALM-risico (asset - liability management)

Het ALM-risico is het risico dat zich een verlies voordoet als gevolg van een ongelijkheid in de rentevoeten, de looptijden of de aard van activa en verplichtingen. Het ALM-risico heeft betrekking op niet-handelsportefeuilles en omvat voornamelijk het globale renterisico.

Liquiditeits- en herfinancieringsrisico

Het liquiditeits- en herfinancieringsrisico is het risico dat de Bank haar verplichtingen op een bepaalde plaats en in een specifieke valuta niet kan nakomen tegen een aanvaardbare prijs.

3 Solvabiliteit

Raamwerk

Als kredietinstelling is BNP Paribas Fortis onderworpen aan het toezicht van regelgevende autoriteiten.

De Belgische Wet van 25 april 2014 over de stand van en het toezicht op de kredietinstellingen aligneert zich met het Europees regelgevingskader. De richtlijnen m.b.t. de kapitaalvereisten ('Capital Requirements Directive', CRD IV) is het wettelijk kader voor het toezicht op kredietinstellingen in alle lidstaten van de Europese Unie en vormt de basis voor het 'Single Supervisory Mechanism' (SSM) dat is samengesteld uit de Europese Centrale Bank (ECB) en de nationale bevoegde instanties, zoals de Nationale Bank van België (NBB). De regelgeving m.b.t. de kapitaalvereisten ('Capital Requirements Regulation', CRR) is gepubliceerd onder referentie-nummer 575/2013 op 26 juni 2013 in de 'Official Journal of the European Union' en is van kracht sinds 27 juni 2013, terwijl de entiteiten onder haar toezicht maar pas het voorwerp van toezicht zijn geworden op 1 januari 2014.

Op geconsolideerd en statutair niveau wordt het toezicht op BNP Paribas Fortis uitgeoefend door de Europese Centrale Bank (ECB) en door de Nationale Bank van België (NBB). Daarnaast kunnen ook de dochtermaatschappijen van BNP Paribas Fortis onderworpen zijn aan de regelgeving van de diverse toezichthoudende instellingen in de landen waar zij actief zijn.

Banken moeten van de toezichthouders beschikken over een minimum wettelijk vereist eigen vermogen onder de 1ste Pijler van het Basel III raamwerk.

Sinds 1 januari 2014 berekent BNP Paribas Fortis het kapitaal en de risicogewogen activa op basis van het CRR/CRD IV-raamwerk (Verordening en Richtlijn inzake kapitaalvereisten), dat de EU-toepassing van Basel III vormt, een herzien en globaal akkoord van het 'Basel Committee on Banking Supervision' als antwoord op de financiële crisis.

De CBFA (de voormalige Belgische toezichthouder) heeft BNP Paribas Fortis toestemming verleend voor de toepassing van de meest geavanceerde methode voor het berekenen van de naar risico gewogen activa onder Basel II (en bijgevolg ook onder Basel III): de Geavanceerde Interne Ratingbenadering voor kredietrisico en marktrisico en de Geavanceerde Meetmethoden voor operationele risico's.

Bepaalde dochterondernemingen van BNP Paribas Fortis hebben deze toestemming niet gekregen en gebruiken daarom de gestandaardiseerde benadering voor de berekening van hun activa die naar risico gewogen worden.

Samenstelling van het wettelijk vereist vermogen

Het kapitaal voor regelgevingsdoeleinden wordt op geconsolideerd niveau berekend op basis van IFRS-rapporteringsregels, waarbij rekening wordt gehouden met de door de regelgever opgelegde prudentiële filters en verminderingen, zoals beschreven in de CRR/CRD IV omgezet in de nieuwe Belgische bankwet gepubliceerd in april 2014.

De onderstaande tabel toont de samenstelling van het wettelijk eigen vermogen van BNP Paribas Fortis:

In miljoenen euro's	31 december 2015	
	Basel III (gefaseerd**)	Bedragen onderworpen aan methode uit voorverordening of restwaarde *
Tier 1-kernkapitaal (CET1) : Instrumenten en reserves	-	-
Kapitaalinstrumenten en de overeenstemmende agioreserves	9 605	-
Reserves	6 787	-
Gecumuleerde niet-gerealiseerde resultaten (OCI) en andere reserves	787	-
Fonds voor algemene bankrisico's	-	-
Minderheidsbelangen (bedragen aanvaard in geconsolideerde CET1)	3 995	1 835
Onafhankelijk geverifieerde tussentijdse winsten min voorzienbare lasten of dividenden	1 575	-
TIER 1-KERNKAPITAAL (CET1) VOOR PRUDENTIELE AANPASSINGEN	22,749	1,835
Tier 1-kernkapitaal (CET1) : prudentiële aanpassingen	(4 597)	485
TIER 1-KERNKAPITAAL1 (CET1)	18 152	2 320
Aanvullend Tier 1-kapitaal (AT1) : instrumenten	249	122
Aanvullend Tier 1-kapitaal 1 (AT1) : prudentiële aanpassingen	-	-
AANVULLEND TIER 1-KAPITAAL (AT1)	249	122
TIER 1-KAPITAAL (T1 = CET1 + AT1)	18 401	2 442
Tier 2-kapitaal (T2) : instrumenten en voorzieningen	3 083	650
Tier 2-kapitaal (T2) : prudentiële aanpassingen	(269)	(7)
TIER 2-KAPITAAL (T2)	2 814	643
TOTAAL KAPITAAL (TC = T1 + T2)	21 215	3 085

(*) Zoals voorgeschreven door verordening (EU) N° 575/2013

(**) De nieuwe verordening wordt in stappen geïmplementeerd (phase-in) tussen 1 januari 2014 en 1 januari 2019, hetgeen betekent dat de solvabiliteitsratio's gerapporteerd worden als 'gefaseerd' of 'fully phased-in'.

In de tabel hieronder worden de kernvermogen-indicatoren weergegeven:

In miljoenen euro's	31 december 2015	31 december 2014
Common Equity Tier 1 Kapitaal (CET1)	18 152	18 540
Tier 1 Kapitaal	18 401	18 840
Totaal Kapitaal	21 215	21 349
Naar risico gewogen verbintenissen		
Kredietrisico	105 629	106 457
Effectisering	2 382	3 395
Tegenpartijrisico	2 335	2 942
Aandelenrisico	6 360	4 815
Marktrisico	2 167	2 124
Operationeel risico	8 681	8 538
TOTAAL NAAR RISICO GEWOGEN VERBINTENISSEN	127 554	128 271
CET 1 ratio	14,2%	14,5%
Tier 1 ratio	14,4%	14,7%
Totaal kapitaal ratio	16,6%	16,6%
Blootstellingen voor de Leverage ratio		
Balans blootstellingen	257 785	
Derivaten	5 667	
Effectenfinancieringstransacties	4 449	
Andere buiten-balans blootstellingen	40 234	
TOTALE BLOOTSTELLINGEN VOOR DE LEVERAGE RATIO	308 135	
Leverage ratio	5,97%	

In de tabel hieronder worden de risico-gewogen activa en de kapitaalvereisten weergegeven.

In miljoenen euro's	31 december 2015 Basel III		31 december 2014 Basel III		Verschil	
	Risico- gewogen activa	Kapitaal- vereiste	Risico- gewogen activa	Kapitaal- vereiste	Risico- gewogen activa	Kapitaal- vereiste
KREDIETRISICO	105 629	8 450	106 457	8 517	(828)	(67)
Kredietrisico – interneratingbenadering (IRB)	52 629	4 210	49 097	3 928	3 532	282
Centrale overheden en centrale banken	974	78	1 147	92	(173)	(14)
Ondernemingen	34 598	2 768	31 947	2 556	2 651	212
Instellingen	2 630	210	2 772	222	(142)	(12)
Retail	14 291	1 143	13 102	1 048	1 189	95
Vastgoedleningen	10 061	805	9 007	721	1 054	84
Hernieuwbare vorderingen	76	6	81	6	(5)	-
Andere vorderingen	4 154	332	4 014	321	140	11
Andere activa dan kredieten	136	11	129	10	7	1
Kredietrisico – standaardbenadering	53 000	4 240	57 360	4 589	(4 360)	(349)
Centrale overheden en centrale banken	6 008	481	4 359	349	1 649	132
Ondernemingen	22 277	1 782	25 569	2 045	(3 292)	(263)
Instellingen	4 105	328	4 658	373	(553)	(45)
Retail	17 220	1 378	18 195	1 456	(975)	(78)
Vastgoedleningen	135	11	892	71	(757)	(60)
Hernieuwbare vorderingen	151	12	146	12	5	-
Andere vorderingen	16 934	1 355	17 157	1 373	(223)	(18)
Andere activa dan kredieten	3 390	271	4 579	366	(1 189)	(95)
EFFECTISERINGSPOSITIES UIT HET BANKINGBOEK	2 382	191	3 395	272	(1 013)	(81)
Effectiseringsposities – interneratingbenadering (IRB)	2 382	191	3 395	272	(1 013)	(81)
Effectiseringsposities – standaardbenadering	-	-	-	-	-	-
TEGENPARTIJRISICO	2 335	187	2 942	235	(607)	(48)
Tegenpartijrisico – interneratingbenadering (IRB)	2 005	160	2 474	198	(469)	(38)
Kredietwaardeaanpassing (CVA)	321	26	296	24	25	2
Andere tegenpartijrisico's	1 684	134	2 178	174	(494)	(40)
Centrale overheden en centrale banken	5	-	3	-	2	-
Ondernemingen	1 316	105	1 811	145	(495)	(40)
Instellingen	362	29	363	29	(1)	-
Andere activa dan kredieten	1	-	1	-	-	-
Tegenpartijrisico – standaardbenadering	330	27	468	37	(138)	(10)
Kredietwaardeaanpassing (CVA)	82	7	171	14	(89)	(7)
Andere tegenpartijrisico's	248	20	297	23	(49)	(3)
Centrale overheden en centrale banken	-	-	-	-	-	-
Ondernemingen,	158	13	194	15	(36)	(2)
Instellingen	84	7	99	8	(15)	(1)
Retail	6	-	4	-	2	-
AANDELENRISICO	6 360	509	4 815	385	1 545	124
Intern model	-	-	-	-	-	-
Eenvoudige weging	2 261	181	1 390	111	871	70
Standaardbenadering	4 099	328	3 425	274	674	54
MARKTRISICO	2 167	173	2 124	170	43	3
Intern model	1 698	135	1 685	135	13	-
VaR	489	39	321	26	168	13
Stressed VaR	889	70	748	60	141	10
Aangroei risicolast	320	26	616	49	(296)	(23)
Maatstaf voor het algehele risico	-	-	-	-	-	-
Standaardbenadering	469	38	439	35	30	3
Effectiseringsposities uit het handelsboek	-	-	-	-	-	-
OPERATIONEEL RISICO	8 681	694	8 538	683	143	11
Geavanceerde meetbenadering (AMA)	5 782	462	5 347	428	435	34
Standaardbenadering	697	56	730	58	(33)	(2)
Basisindicatorbenadering	2 202	176	2 461	197	(259)	(21)
TOTAAL	127 554	10 204	128 271	10 262	(717)	(58)

Pijler 2 Proces

De tweede pijler van het Basel Akkoord, zoals omgezet in CRD IV, voorziet dat de toezichthouder zal bepalen of het beleid, de strategieën, de procedures en akkoorden doorgevoerd door BNP Paribas Fortis aan de ene kant, en het aangehouden kapitaal aan de andere kant, geschikt zijn voor risk management en risicodekking doeleinden. Deze evaluatie oefening door de toezichthouders om de geschiktheid van de mechanismen en het kapitaal met betrekking tot het risiconiveau van de bank te beoordelen, wordt in de reglementering benoemd onder het acroniem SREP (Supervisory Review Evaluation Process).

De SREP, uitgevoerd door de toezichthouder, heeft een interne equivalent bij de instellingen onder de vorm van de ICAAP (Internal Capital Adequacy Assessment Process). ICAAP is het jaarlijks proces waarbij de instellingen de toereikendheid van hun kapitaal beoordelen met hun interne metingen van de risiconiveaus veroorzaakt door hun gebruikelijke activiteiten.

De ICAAP van BNP Paribas Fortis concentreert zich op 2 sleutel pijlers: risico onderzoek en kapitaalplanning.

Het risico onderzoek is een veelomvattend onderzoek van de management beleidslijnen en interne controle regels van toepassing op Pijler 1 risico's zoals gespecificeerd in de Basel reglementering en Pijler 2 risico's zoals gedefinieerd in de classificering van risico's gebruikt door BNP Paribas Fortis.

Kapitaalplanning is gebaseerd op de meest recente actuele en geraamde financiële gegevens beschikbaar op dat moment. Deze gegevens worden gebruikt om de toekomstige kapitaalvereisten te bepalen, hierbij rekening houdend met de doelstelling van de Bank om een zeer hoge kredietbeoordeling te behouden teneinde de origination capaciteit en de objectieven voor commerciële ontwikkeling van de Bank te vrijwaren, en met de verwachte wijzigingen in de reglementering.

Bij de kapitaalplanning worden de doelstelling voor de kapitaalratio's zoals gedefinieerd door BNP Paribas Fortis vergeleken met de vooruitzichten voor toekomstige kapitaalvereisten, om vervolgens de robuustheid in een verslechterde economische omgeving te testen.

Op basis van CRD4/CRR worden de risico's onder Pijler 1 gedekt door het reglementair kapitaal, en berekend volgens de methode zoals bepaald in de huidige reglementering. Voor de risico's onder Pijler 2 bestaan er een kwalitatieve benadering, specifieke opvolgingskaders, en, indien nodig, kwantitatieve beoordelingen.

De definities SREP en ICAAP, alsook de voorwaarden voor hun interactie, werden voordien beschreven in de "Richtlijnen voor de Toepassing van de Supervisory Review Process onder Pijler 2" van 25 januari 2006 gepubliceerd door de CEBS.

Deze richtlijn werd op 19 december 2014 door de EBA aangevuld met "Richtlijnen inzake gemeenschappelijke procedures en methoden voor het proces van toetsing en evaluatie door de toezichthouder (SREP)". Deze nieuwe richtlijnen zijn een stap in de invoering van een Single Supervisory Mechanism (SSM) en bieden toezichthouders een gemeenschappelijke en gedetailleerde methode die hen toelaat de SREP volgens een Europese standaard succesvol te beëindigen. De EBA SREP richtlijnen zullen vanaf 1 januari 2016 van toepassing zijn met overgangsbepalingen tot 2019.

4 Krediet- en tegenpartijrisico

De onderstaande tabel toont alle financiële activa van BNP Paribas Fortis, met inbegrip van vastrentende effecten, die zijn blootgesteld aan kredietrisico. Het kredietrisico houdt geen rekening met onderpanden en andere zekerheden die BNP Paribas Fortis heeft verkregen in het kader van haar kredietverleningsactiviteiten of de aankoop van kredietbescherming.

Uitstaand kredietrisico uitgesplitst volgens Basel-activacategorie

In miljoenen euro's	31 december 2015			31 december 2014		
	IRBA	Standaard-benadering	Totaal	IRBA	Standaard-benadering	Totaal
Centrale overheden en centrale banken	46 428	12 335	58 763	41 770	12 767	54 537
Ondernemingen	112 625	28 594	141 219	100 129	34 071	134 200
Instellingen (*)	20 080	10 568	30 648	21 142	10 949	32 091
Retail	74 966	32 030	106 996	71 285	30 939	102 224
Effectiseringsposities	4 636	-	4 636	5 553	-	5 553
Andere activa die geen kredietverplichting vertegenwoordigen (**)	329	3 456	3 785	325	4 615	4 940
Totale blootstelling	259 064	86 983	346 047	240 204	93 341	333 545

(*) De activacategorie Instellingen omvat kredietinstellingen en beleggingsondernemingen, met inbegrip van instellingen en ondernemingen die worden erkend in andere landen. Hieronder vallen ook bepaalde posities op regionale en lokale autoriteiten, overheidsinstellingen en multilaterale ontwikkelingsbanken die niet worden behandeld als centrale overheidsinstellingen.

(**) Onder 'andere activa die geen kredietverplichting vertegenwoordigen' vallen materiële activa en overlopende en overige activa.

De bovenstaande tabel heeft betrekking op de volledige prudentiële consolidatiekring op basis van de activacategorieën die zijn vastgesteld volgens artikel VI.2 van het reglement van de CBFA van 17 oktober 2006 ten aanzien van vermogensvereisten voor kredietinstellingen en beleggingsondernemingen.

De stijging in de blootstellingen aan ondernemingen wordt hoofdzakelijk gekenmerkt door een toename in de balans en de buiten balans posities in de CIB en Corporate Banking Business van BNP Paribas Fortis (IRBA benadering). Deze evolutie wordt gedeeltelijk gecompenseerd door de deconsolidatie van BNPP Fortis Polska ten gevolge van de fusie met BGZ (standaard benadering).

De belangrijkste oorzaak van de globale stijging binnen Retail is de toegenomen blootstelling aan woningkredieten (in België en Luxemburg) en, in mindere mate, de stijging van de consumentenkredieten in Alpha Credit (beide in de IRBA benadering). In de standaard benadering wordt de impact van bovenvermelde fusie van BNPP Fortis Polska met BGZ volledig tenietgedaan door de stijgende retail activiteiten in Turkije en in onze factoring en leasing entiteiten.

Blootstelling aan tegenpartijrisico

BNP Paribas Fortis is blootgesteld aan tegenpartijrisico's op haar kapitaalmarktverrichtingen. Deze risico's worden beheerd door het veralgemeende gebruik van standaard 'close-out' salderings- en waarborgovereenkomsten en door een dynamische afdekkingspolicy. Wijzigingen in de waarde van de blootstelling van de Bank worden in de berekening van de 'over-the-counter' financiële instrumenten opgenomen door middel van een 'credit value adjustment'-process.

De volgende tabel toont de blootstelling aan het tegenpartijrisico (gemeten op basis van de waarde van de positie op het moment dat de tegenpartij in gebreke gaat) per Basel activacategorie voor derivatencontracten en effectenleen-/uitleentransacties, rekening houdend met de invloed van eventuele salderingsovereenkomsten.

Exposure at Default

In miljoenen euro's	31 december 2015			31 december 2014		
	IRBA**	Standaard-benadering	Totaal	IRBA	Standaard-benadering	Totaal
Centrale overheden en centrale banken	535	-	535	739	-	739
Ondernemingen	3 772	84	3 856	5 012	146	5 158
Instellingen (*)	2 173	2 027	4 200	1 856	1 593	3 449
Retail	1	8	9	1	5	6
Totale blootstelling	6 481	2 119	8 600	7 608	1 744	9 352

(*) De activacategorie Instellingen omvat kredietinstellingen en beleggingsondernemingen, met inbegrip van instellingen en ondernemingen die worden erkend in andere landen. Hieronder vallen ook bepaalde posities op regionale en lokale autoriteiten, overheidsinstellingen en multilaterale ontwikkelingsbanken die niet worden behandeld als centrale overheidsinstellingen.

(**) Voor de interneringbenadering stemmen de blootstellingen overeen met degene die gebruikt worden in de berekening van de kapitaalvereiste. Sinds 2014 is dat de stressed exposure at default.

4.a Kredietrisico

4.a.1 Algemeen kredietbeleid en controle- en voorzieningsprocedures

De kredietactiviteiten van BNP Paribas Fortis vallen onder het 'Global Credit Policy' dat van toepassing is voor alle onderdelen van BNP Paribas Groep. Dit beleid is goedgekeurd door het Risk Committee van de Groep BNP Paribas, dat wordt voorgezeten door de Chief Executive Officer, en is bekrachtigd door het Directiecomité van BNP Paribas Fortis, voorgezeten door haar Chief Executive Officer. Dit beleid steunt op kernprincipes met betrekking tot de naleving van de ethische standaarden van de Groep, duidelijk omschreven verantwoordelijkheden (Business en Risico), de aanwezigheid en implementatie van procedures en de vereiste van een grondige analyse van risico's. Het beleid wordt geïmplementeerd in de vorm van specifieke regels die zijn afgestemd op elke type activiteit of tegenpartij. Het raamwerk voor het beheer van kredietrisico's binnen de Bank wordt verder uitgewerkt in een specifieke, transversale benadering die nader ingaat op de belangrijkste grondregels voor de routing van kredieten, regels met betrekking tot het delegeren van bevoegdheden en de rol van het Central Credit Committee, het hoogste kredietcomité binnen de Bank. Ook wordt hiermee de grondregel dat de Risicofunctie onafhankelijk is van de Business herhaald en versterkt.

4.a.2 De krediet-levenscyclus

Besluitvormingsprocedures

Het onderkennen van het bestaande en potentiële kredietrisico van een product of activiteit vormt de basis voor effectief kredietrisicobeheer. Onderdeel van dit proces is het verzamelen van alle relevante informatie over de aangeboden producten, de betreffende tegenpartijen en alle andere elementen die het kredietrisico kunnen beïnvloeden. BNP Paribas Fortis maakt namelijk, alvorens verplichtingen aan te gaan, een uitvoerige beoordeling van eventuele bekende ontwikkelingsplannen van de kredietnemer en zorgt ervoor dat zij grondige kennis bezit van alle structurele aspecten van de activiteiten van de kredietnemer en dat afdoende opvolging mogelijk is.

De beoordeling van het kredietrisico van een transactievoorstel vindt plaats door middel van:

- een analyse van de kans dat de klant niet aan zijn verplichtingen zal kunnen voldoen, wat tevens wordt vertaald naar een risicoclassificatie volgens de ratingschaal van de Bank (BNP Paribas Fortis Master Scale)
- een analyse van de mogelijkheden voor het nakomen van de verplichtingen van de klant op enige andere wijze indien de tegenpartij zelf in gebreke blijft
- het formuleren van een kredietvoorstel waarin al deze facetten onder de aandacht worden gebracht van de besluitvormers.

Bevoegde personen of comités bestaande uit daarvoor aangewezen vertegenwoordigers van de Business en de Risico-afdeling nemen gezamenlijk een besluit op basis van het kredietvoorstel. Kredietvoorstellen moeten voldoen aan de Global Credit Policy van de Bank en aan meer specifieke richtlijnen en moeten in alle gevallen voldoen aan de van toepassing zijnde wet- en regelgeving.

Er is een systeem van discretionaire kredietlimieten opgezet op grond waarvan alle kredietverleningsbesluiten moeten worden goedgekeurd door daarvoor formeel aangewezen vertegenwoordigers van de Business en de Risico-afdeling. De grondgedachte hierachter is dat een juist evenwicht (gemeten naar rendement) moet worden gevonden tussen twee tegengestelde factoren, namelijk de maximalisatie van de autonome besluitvorming van de businesses enerzijds en de verlaging van het onverwachte tegenpartijrisico anderzijds.

Goedkeuringen worden altijd schriftelijk vastgelegd, door middel van een ondertekend goedkeuringsformulier of in de notulen van formele vergaderingen van een kredietcomité. De discretionaire kredietlimieten hebben betrekking op de totale verplichtingen per businessgroep en variëren afhankelijk van de interne kredietratings en de specifieke aard van de betreffende business. Daarnaast kan vereist worden dat kredietaanvragen voor bepaalde sectoren of bedrijfstakken tevens goedgekeurd worden door een sectorspecialist of een daarvoor aangewezen deskundige. Binnen Retail Banking worden voor standaardproducten en voor beperkte bedragen vereenvoudigde procedures toegepast, waarbij gebruik wordt gemaakt van statistische hulpmiddelen voor de besluitvorming.

Opvolgingsprocedures

Binnen alle entiteiten van BNP Paribas Fortis vindt een uitvoerige opvolging en rapportage van risico's plaats. Dit wordt uitgevoerd door controle- en rapportageafdelingen die moeten waarborgen dat kredietverplichtingen in overeenstemming zijn met het kredietgoedkeuringsbesluit, dat rapportagegegevens over het kredietrisico betrouwbaar zijn en dat de door de Bank aanvaarde risico's effectief worden opgevolgd. Er worden uitzonderingsrapporten opgesteld (met uiteenlopende frequenties, afhankelijk van de activiteit) en er worden diverse hulpmiddelen gebruikt om vroegtijdig te kunnen waarschuwen voor een potentiële escalatie van kredietrisico's. De risico's worden opgevolgd op verschillende niveaus, die over het algemeen de organisatie van de discretionaire kredietlimieten weerspiegelen. De bewakingsteams rapporteren aan de risicoafdeling. De bewakingsteams zijn nauw betrokken bij de organisatie van de Watchlist- en Impairmentcomités, die maandelijks bijeenkomen voor het evalueren van alle gevoelige of probleemkredieten en kredieten met een hoger risico die boven

een bepaald bedrag liggen. Deze teams hebben onder meer tot taak strategische aanwijzingen te geven en een opinie te geven over eventuele aanpassingen van de voorzieningen voor bijzondere waardevermindering, op basis van de aanbevelingen van de Business en de Risico-afdeling.

Procedures voor bijzondere waardeverminderingen

De Risico-afdeling beoordeelt maandelijks alle achterstallige leningen aan bedrijven, banken en overheden om het bedrag van eventuele op te nemen verliezen door bijzondere waardevermindering te bepalen. Bij deze evaluatie wordt gekeken naar alle materiële beslissingen die zijn genomen op de relevante besluitvormingsniveaus zoals voorgeschreven in de desbetreffende richtlijnen. Het bedrag van het verlies door bijzondere waardevermindering is gebaseerd op de contante waarde van het nettobedrag dat waarschijnlijk gerealiseerd kan worden, rekening houdend met de mogelijke realisatie van ontvangen zekerheden.

Daarnaast wordt voor elke activiteit op basis van statistische gegevens een collectieve bijzondere waardevermindering vastgesteld. Het 'Committee on Impairments and Provisions' van BNP Paribas Fortis komt elk kwartaal bijeen om het bedrag van de bijzondere waardevermindering goed te keuren. Hierbij wordt uitgegaan van een simulatie van de verliezen tot het einde van de looptijd op portefeuilles met leningen waarvan de kredietkwaliteit als verminderd wordt beschouwd maar waarbij de betreffende klanten niet zijn aangemerkt als zijnde in gebreke (in dat geval zijn immers specifieke bijzondere waardeverminderingen van toepassing). De Risico-afdeling gebruikt bij de simulaties de parameters van het hieronder beschreven interne ratingsysteem.

Het genoemde comité neemt de eindbeslissing over alle aspecten van de risicokost, met inbegrip van specifieke voorzieningen voor bijzondere waardeverminderingen en collectieve bijzondere waardeverminderingen. Dit comité neemt ook de besluiten over de portefeuille met gestructureerde kredieten.

4.a.3 Intern ratingsysteem

BNP Paribas Fortis heeft gekozen voor toepassing van de meest geavanceerde benadering - de zogenaamde Geavanceerde Interne Ratingbenadering (AIRBA) zoals beschreven in het Basel II akkoord - en heeft op 3 maart 2008 goedkeuring gekregen van de CBFA voor het toepassen van deze benadering voor de berekening van het onder Basel II (nu Basel III) vereiste vermogen. Er vinden momenteel convergentieprojecten plaats met als doel de methodes, processen en systemen van enerzijds BNP Paribas Fortis en anderzijds BNP Paribas Groep te harmoniseren, waarbij steeds de regelgevingsvereisten worden nageleefd.

De Bank beschikt over een uitgebreid intern ratingsysteem voor het vaststellen van de naar risico gewogen activa die worden gebruikt voor het berekenen van de solvabiliteitsratio's. Er wordt een periodiek beoordelings- en controleproces toegepast om te waarborgen dat het systeem effectief is en op de juiste wijze is geïmplementeerd. Voor zakelijke kredieten gaat het systeem uit van drie parameters: de kans dat de tegenpartij in gebreke zal blijven uitgedrukt in de vorm van een rating, het verlies bij wanbetaling (Loss Given Default), dat afhankelijk is van de structuur van de transactie, en de kredietconversiefactor (CCF), die is gebaseerd op een schatting van het gedeelte van de niet op de balans opgenomen positie die blootstaat aan risico.

Er kunnen twintig verschillende ratings worden toegekend aan een tegenpartij. Zeventien hiervan worden gebruikt voor klanten die niet in gebreke zijn, waarbij de kredietbeoordeling kan variëren van 'uitstekend' tot 'zeer zorgwekkend', en drie hiervan hebben betrekking op klanten die worden geclassificeerd als in gebreke zijnde, volgens de definitie van de banktoezichthouder.

De ratings worden ten minste eens per jaar vastgesteld, in combinatie met de jaarlijkse beoordeling van het totale klantenrisico waarbij gebruik wordt gemaakt van de deskundigheid van zowel de medewerkers van de business line als de Senior Credit Officers van de Risico-afdeling, waarbij laatstgenoemden de beslissende stem hebben. Er zijn hulpmiddelen van hoge kwaliteit ontwikkeld ter ondersteuning van het ratingproces, zoals analyse-instrumenten en systemen voor het toekennen van kredietscores. Of deze hulpmiddelen gebruikt worden en welke de techniek is die wordt gekozen, is afhankelijk van de aard van het risico.

Er worden diverse kwantitatieve en andere methodes gebruikt om de consistentie van de ratings en de soliditeit van het ratingsysteem te controleren. Aan leningen aan particuliere klanten en zeer kleine bedrijven wordt een rating toegekend op basis van een statistische analyse van risicogroepen met dezelfde kenmerken. De Risico-afdeling heeft de algemene verantwoordelijkheid voor de kwaliteit van het totale systeem en waarborgt deze door het systeem zelf te definiëren, door een validatie van het systeem of door de werking ervan te evalueren.

De 'loss given default' wordt bepaald met behulp van statistische modellen voor de meest gediversifieerde portefeuilles of op basis van het oordeel van een deskundige, waarbij wordt uitgegaan van vergelijkbare waarden. Onder Basel III wordt 'loss given default' gedefinieerd als een verlies dat de Bank zou leiden wanneer de tegenpartij in gebreke zou blijven.

Voor elke transactie wordt de 'loss given default' bepaald aan de hand van het realisatiepercentage voor senior - niet door zekerheden gedekte - vorderingen op de betreffende tegenpartij,

gecorrigeerd voor het effect van eventuele risicobeperkende technieken (onderpand en andere zekerheden). Bedragen die gerealiseerd kunnen worden op basis van onderpand en andere zekerheden worden jaarlijks geschat op basis van voorzichtige berekeningen. Hierbij worden kortingen toegepast voor het realiseren van zekerheden in periodes van economische vertraging.

"Exposure at Default" (EAD) wordt gemodelleerd door de Bank wanneer de regelgeving het toelaat. Conversiefactoren worden gebruikt voor het berekenen van de omvang van de niet op de balans opgenomen positie die blootstaat aan risico wanneer een kredietnemer in gebreke blijft.

Elk van de drie parameters voor het kredietrisico wordt jaarlijks getoetst door middel van backtesting en gebenchmarkt om te controleren hoe het systeem bij elk van de bedrijfsonderdelen van de Bank functioneert. Bij de backtests worden voor elke parameter de geschatte en de gerealiseerde uitkomsten met elkaar vergeleken.

Voor het backtesten van ratings wordt het wanbetalingspercentage voor populaties binnen elke ratingcategorie of, in het geval van retail banking activiteiten, elke groep risico's met vergelijkbare kenmerken elk jaar vergeleken met het feitelijke wanbetalingspercentage. Per ratingbeleid, rating, geografisch gebied en ratingmethode wordt een analyse uitgevoerd om vast te stellen op welke punten de modellen mogelijk niet voldoen. Ook de stabiliteit van de rating en de populatie wordt geverifieerd. De Bank heeft eveneens backtestingtechnieken ontwikkeld die zijn afgestemd op portefeuilles met een laag wanbetalingspercentage, zodat de effectiviteit van het systeem zelfs kan worden beoordeeld wanneer het aantal feitelijke wanbetalingen zeer laag is.

Bij backtesting van de globale realisatiepercentages wordt over het algemeen uitgegaan van een analyse van de bedragen die worden gerealiseerd op achterstallige posities. Wanneer een positie is afgeboekt wordt elk bedrag dat wordt gerealiseerd terug verdisconteerd naar de dag waarop de achterstalligheid ontstond en berekend als een percentage van die positie. Wanneer een positie nog niet is afgeboekt, wordt het bedrag van de gevormde voorzieningen gebruikt als indicator voor de positie die in de toekomst niet zal gerecupereerd worden. Het aldus bepaalde realisatiepercentage wordt vervolgens vergeleken met het in eerste instantie voorspelde percentage. Voor wat betreft de rating wordt het realisatiepercentage geanalyseerd op totaalbasis en per ratingbeleid en geografisch gebied. Individuele en gemiddelde afwijkingen worden geanalyseerd, waarbij rekening wordt gehouden met de bimodale verdeling van de realisatiepercentages. De uitkomsten van deze tests laten zien dat de schattingen van de Bank in overeenstemming zijn met de omstandigheden tijdens een economische neergang en gemiddeld genomen conservatief zijn.

Ook de kredietconversiefactor wordt jaarlijks aan backtests onderworpen.

De resultaten van alle backtests worden jaarlijks gepresenteerd aan de afdelingen die wereldwijd verantwoordelijk zijn voor het toezicht op het ratingsysteem en aan de risicofunctionarissen. Deze resultaten en de daaruit voortvloeiende discussies worden gebruikt voor het vaststellen van prioriteiten voor het ontwikkelen van methodieken en het toepassen van hulpmiddelen.

Interne schattingen van risicoparameters worden toegepast bij het dagelijkse bestuur van de Bank in lijn met de Basel III-aanbevelingen. Behalve voor de berekening van de solvabiliteitsvereisten worden ze bijvoorbeeld ook gebruikt om bij het verstrekken van nieuwe leningen of het evalueren van bestaande leningen de winstgevendheid te meten, om de collectieve bijzondere waardevermindering te bepalen, het controleren en garanderen van een actief risicobeheer of voor interne en externe rapportagedoeleinden.

4.a.4 Portefeuillebeleid

BNP Paribas Fortis selecteert en beoordeelt individuele risico's niet alleen zorgvuldig maar past daarnaast een portefeuillebeleid toe dat is gericht op spreiding van risico's over debiteuren, bedrijfstakken en landen. In het kader van dit beleid kan BNP Paribas Fortis voor het afdekken van individuele risico's, het verminderen van portefeuilleconcentraties of het limiteren van potentiële verliezen als gevolg van een crisisscenario gebruik maken van instrumenten voor het afwentelen van kredietrisico's (zoals effectiseringsprogramma's of kredietderivaten).

4.a.5 Risicobeperkende technieken

Onderpand en andere zekerheden

Risicobeperking komt tot stand door vermindering van het kredietrisico door afdekking (hedging) of door het verkrijgen van zekerheden. Afdekking is een financiële techniek die gericht is op de vermindering of eliminatie van het door producten en/of activiteiten veroorzaakte financiële risico. Zekerheden (onderpand) bestaan uit toezeggingen die zijn gedaan of voorrechten die zijn verschaft door een tegenpartij of een derde waarop de Bank ter beperking van de verliezen op leningen een beroep kan doen indien de tegenpartij in gebreke blijft of elke andere overeenkomst of regeling met een gelijkaardig effect. Kredietverlening is nooit alleen gebaseerd op onderpand of afdekking. De risicobeperkende voorzieningen worden altijd beschouwd als een alternatieve oplossing.

In de 'Global Credit Policy' van BNP Paribas, die ook van toepassing is voor BNP Paribas Fortis, wordt uiteengezet hoe transacties moeten worden gestructureerd om het risico te beperken. Onderpand en andere zekerheden worden tegen reële waarde in aanmerking genomen en worden alleen in uitzonderlijke gevallen, bijvoorbeeld bij de financiering van grondstoffentransacties, geaccepteerd als de belangrijkste bron van terugbetaling. Liquiditeiten die worden gegenereerd door de activiteiten van de kredietnemer worden beschouwd als de primaire bron van middelen voor het aflossen van de lening. Garantieverstrekters worden vooraf onderworpen aan dezelfde strenge beoordelingsprocedures als primaire kredietnemers.

De regelgeving voor banken geeft duidelijke richtlijnen voor het beoordelen van het risicobeperkende effect van onderpand en andere zekerheden volgens de geavanceerde benadering van Basel III. Door de uiteenlopende aard van de activiteiten van de Bank wordt zekerheid verkregen voor de door BNP Paribas Fortis verstrekte leningen in de vorm van vele soorten onderpand en zakelijke zekerheden zoals bijvoorbeeld voorraden, vorderingen of onroerend goed. Bij risico-evaluaties wordt ook rekening gehouden met directe garanties die zijn verstrekt door de moedermaatschappij van de tegenpartij of door andere garantieverstrekters, zoals financiële instellingen. Andere garanties die door de Bank worden beoordeeld zijn onder meer kredietderivaten, exportkredietverzekeraars en kredietverstrekters. Deze soorten garanties mogen alleen worden geaccepteerd wanneer wordt voldaan aan strenge criteria. Een garantie wordt alleen geacht een risico te beperken wanneer de garantiegiver een hogere rating heeft dan de tegenpartij. De waarde van onderpand of andere zekerheden wordt alleen in aanmerking genomen bij het meten van de risicopositie wanneer er geen sterke correlatie bestaat met het risico op de eersterangs debiteur.

Interneringbenadering – Centrale overheden en centrale banken / Ondernemingen / Instellingen

De volgende tabel toont de verdeling per Basel-activacategorie - Centrale overheden en centrale banken, Ondernemingen en Instellingen - van de risicovermindering door middel van onderpand en waarborgen betreffende de portefeuille van kredieten en kredietverbintenissen voor alle business lines die de geavanceerde IRB-benadering toepassen.

In miljoenen euro's	31 december 2015				31 december 2014			
	Basel III				Basel III			
	Totale blootstelling	Risicovermindering			Totale blootstelling	Risicovermindering		
		Waarborgen en krediet-derivaten	Pand	Waarborgen en krediet-derivaten		Waarborgen en krediet-derivaten	Pand	Waarborgen en krediet-derivaten
Centrale overheden en centrale banken	46 428	1 392	9	1 401	41 770	1 365	1	1 366
Ondernemingen	112 625	17 763	8 137	25 900	100 129	17 687	5 964	23 651
Instellingen	20 080	2 001	59	2 060	21 142	1 993	107	2 100
Totaal	179 133	21 156	8 205	29 361	163 041	21 045	6 072	27 117

Gestandaardiseerde benadering – Centrale overheden en centrale banken/Ondernemingen/Instellingen

De volgende tabel toont per Basel-activacategorie - *Centrale overheden en centrale banken, Ondernemingen en Instellingen*,

de verdeling van de risicovermindering door middel van onderpand en waarborgen betreffende de portefeuille van kredieten en kredietverbintenissen voor alle business lines die de gestandaardiseerde benadering toepassen.

In miljoenen euro's	31 december 2015				31 december 2014			
	Basel III				Basel III			
	Totale blootstelling	Risicovermindering			Totale blootstelling	Risicovermindering		
		Waarborgen en krediet-derivaten	Pand	Waarborgen en krediet-derivaten		Waarborgen en krediet-derivaten	Pand	Waarborgen en krediet-derivaten
Centrale overheden en centrale banken	12 335	-	-	-	12 767	-	1	1
Ondernemingen	28 594	-	90	90	34 071	157	50	207
Instellingen	10 568	-	-	-	10 949	-	26	26
Totaal	51 497	-	90	90	57 787	157	77	234

Aankoop van kredietbescherming

Optimaal beheer van een kredietportefeuille vereist de toepassing van efficiënte afdekkingstechnieken om concentraties of ongewenste risicoposities in de krediet- en obligatieportefeuille te voorkomen. BNP Paribas Fortis gebruikt hiervoor hoofdzakelijk single name Credit Default Swaps (CDS). De tegenpartijen van CDS'en worden zorgvuldig geselecteerd en vrijwel alle contracten worden gedekt door onderpand.

Effectisering van activa

De effectisering van activa houdt in dat een verhandelbaar financieel instrument wordt gecreëerd dat wordt gedekt door de kasstroom uit of de waarde van specifieke financiële activa. Tijdens het effectiseringsproces worden activa (bijvoorbeeld persoonlijke leningen, vorderingen en hypotheekleningen) geselecteerd en samengebracht in een Special Purpose Vehicle (SPV) dat effecten uitgeeft die vervolgens worden verkocht aan beleggers. Nadere informatie

over de effectisering van activa wordt gegeven in paragraaf 4.c. 'Effectisering' van dit hoofdstuk en in nota 5.e 'Herclassificering van financiële instrumenten die oorspronkelijk werden opgenomen tegen reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening (Trading) of als beschikbaar voor verkoop'.

Diversificatie van de blootstelling aan kredietrisico

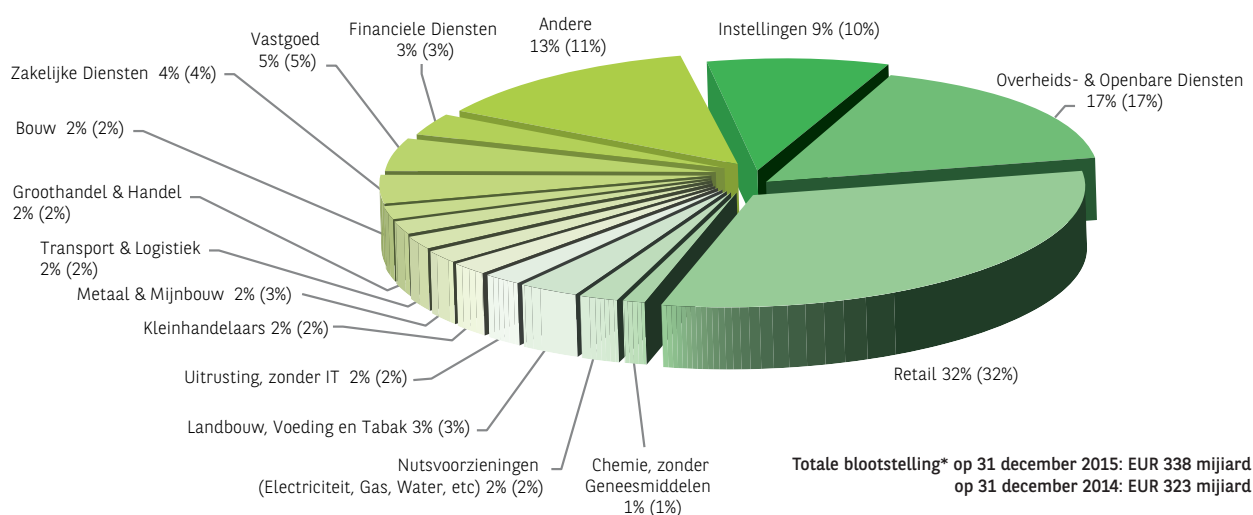
Met concentratie van kredietrisico wordt bedoeld dat er sprake is van een uitstaand bedrag bij een tegenpartij of een totaal aan uitstaande bedragen bij positief gecorreleerde tegenpartijen (bijvoorbeeld doordat deze over het algemeen onder gelijkaardige omstandigheden in gebreke blijven) die een aanzienlijk verlies kunnen opleveren bij een faillissement of het in gebreke blijven van die tegenpartij of tegenpartijen. Het vermijden van concentraties is daarom een fundamenteel onderdeel van de kredietrisicostrategie van BNP Paribas Fortis die erop is gericht in omvang gespreide, liquide en gediversifieerde portefeuilles aan te houden.

Om potentiële verbanden tussen uitstaande bedragen op dezelfde tegenpartij te kunnen onderkennen past BNP Paribas Fortis het concept van 'Total Group Authorization' toe. Dit houdt in dat groepen van verbonden tegenpartijen voor het kredietrisicobeheer worden beschouwd als eenzelfde business groep.

Om de diversiteit aan kredietrisico's te beheren, is het kredietrisicobeleid van BNP Paribas Fortis erop gericht het kredietrisico te spreiden over meerdere sectoren en landen. In de onderstaande figuur wordt de sectorconcentratie binnen de portefeuille met leningen aan klanten per 31 december 2015 weergegeven.

Uitsplitsing van het kredietrisico per Basel III-activacategorie en per bedrijfstak op 31 december

In miljoenen euro's	31 december 2015		31 december 2014	
	Blootstelling	%	Blootstelling	%
Landbouw, voeding en tabak	10 190	7%	9 591	7%
Financiële diensten	10 670	8%	10 101	8%
Chemie (zonder geneesmiddelen)	2 404	2%	2 295	2%
Bouw	6 701	5%	7 852	6%
Kleinhandelaars	6 584	5%	6 513	5%
Uitrusting zonder IT	5 832	4%	5 557	4%
Vastgoed	17 408	12%	15 997	12%
Metaal & mijnbouw	5 698	4%	8 592	6%
Groothandel & handel	5 853	4%	6 083	5%
Zakelijke diensten	14 397	10%	12 756	10%
Transport & logistiek	7 335	5%	6 340	5%
Nutsvoorzieningen (elektriciteit, gas, water, enz.)	5 854	4%	5 744	4%
Overige	42 294	30%	36 779	26%
TOTAAL	141 220	100%	134 200	100%

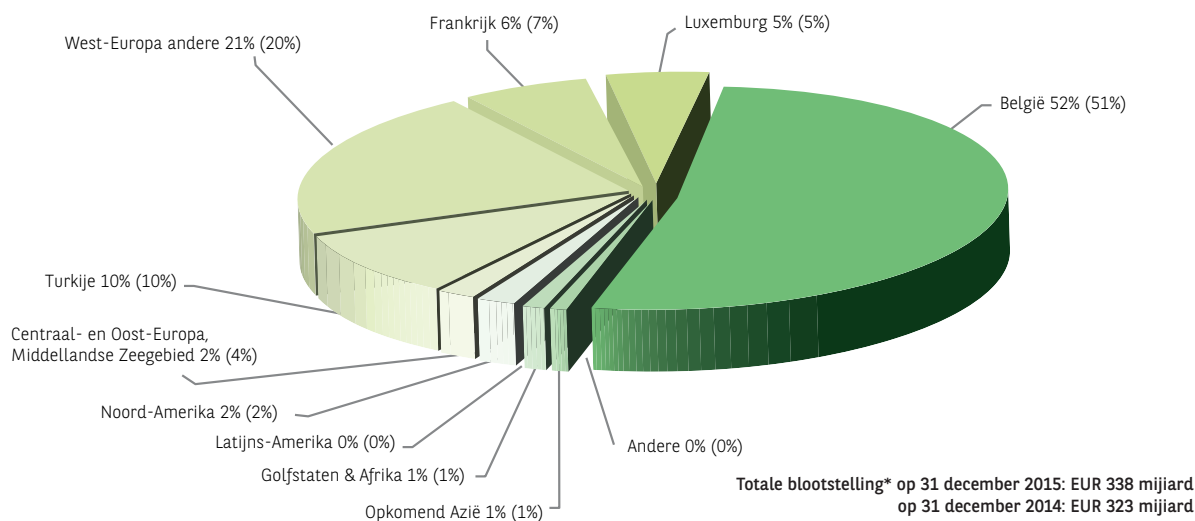
(*) Bevat risicoposities exclusief tegenpartijrisico, aandelen, andere niet aan kredietverplichtingen gerelateerde activa en effectiseringsposities. De percentages tussen haakjes geven de verdeling per 31 december 2014 weer.

Het concentratierisico voor landen bestaat uit de som van alle risicoposities op kredietnemers in het betreffende land. In de volgende tabel wordt de geografische concentratie binnen de portefeuille met leningen aan klanten per 31 december 2015 weergegeven.

Geografische verdeling van het kredietrisico per 31 december 2015 jaar per vestigingsland van de tegenpartij

In miljoenen euro's	31 december 2015					
	Basel III					
	Centrale overheden en centrale banken	Ondernemingen	Instellingen	Retail	TOTAAL	%
Europa	56 257	130 773	29 663	106 391	323 084	95%
België	32 251	58 476	12 579	70 790	174 096	52%
Nederland	7 363	12 824	663	912	21 762	6%
Luxemburg	4 148	7 693	315	6 237	18 393	5%
Frankrijk	1 627	5 439	11 153	3 268	21 487	6%
Turkije	5 105	9 782	1 675	16 751	33 313	10%
Overige Europese landen	5 763	36 559	3 278	8 433	54 033	16%
Noord-Amerika	1 121	5 159	180	-	6 460	2%
Azië & Pacific	350	1 508	343	553	2 754	1%
Rest van de wereld	1 035	3 777	461	52	5 325	2%
TOTAL	58 763	141 217	30 647	106 996	337 623	100%

In miljoenen euro's	31 december 2014					
	Basel III					
	Centrale overheden en centrale banken	Ondernemingen	Instellingen	Retail	TOTAAL	%
Europa	51 032	126 699	30 627	101 751	310 109	96%
België	28 926	52 863	13 736	67 372	162 897	50%
Nederland	4 834	11 742	355	1 203	18 134	6%
Luxemburg	3 882	7 176	266	6 063	17 387	5%
Frankrijk	1 710	4 990	11 664	3 251	21 615	7%
Turkije	4 552	11 963	1 550	13 999	32 064	10%
Overige Europese landen	7 128	37 965	3 056	9 863	58 012	18%
Noord-Amerika	2 219	2 537	186	3	4 945	2%
Azië & Pacific	325	1 375	747	455	2 902	1%
Rest van de wereld	961	3 589	531	15	5 096	2%
TOTAAL	54 537	134 200	32 091	102 224	323 052	100%

(*) Totale blootstelling exclusief tegenpartijrisico, aandelen, andere niet aan kredietverplichtingen gerelateerde activa en effectiseringsposities. Percentages tussen haakjes geven de verdeling per 31 december 2014 weer.

4.a.6 Kredietrisicorating

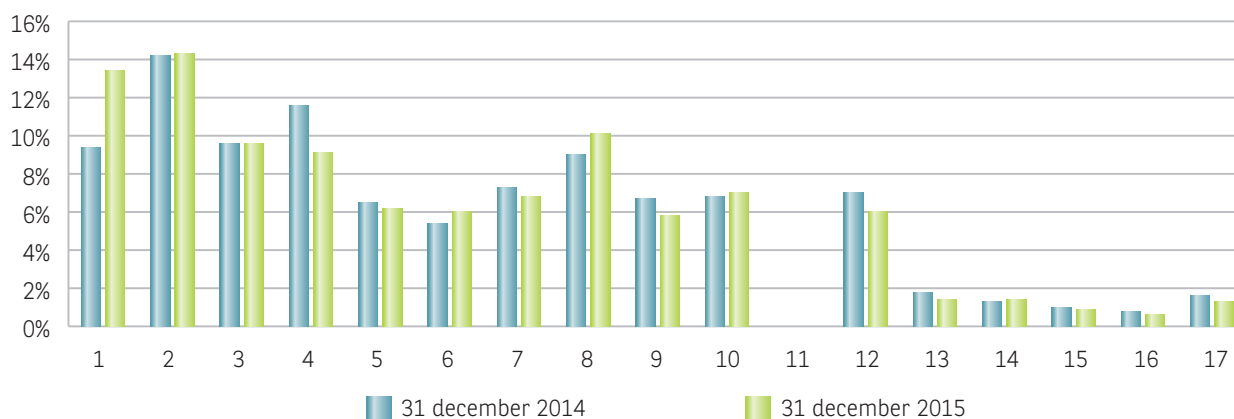
Een kredietrisicorating is een classificatie die voortkomt uit het zogenaamde Risk Rating Assignment Process en is gebaseerd op een gekwalificeerde beoordeling en formele evaluatie. Deze classificatie is het resultaat van een analyse van de financiële geschiedenis van iedere debiteur en een raming van de mate waarin deze in de toekomst aan zijn verplichtingen kan voldoen.

BNP Paribas Fortis heeft hiervoor de zogenaamde Master Scale ontwikkeld. Deze schaal loopt van 1 tot 20 en geeft een indicatie van de kans dat een tegenpartij binnen een jaar in gebreke blijft. Als een lening een rating tussen 1 en 6 heeft, houdt dit in dat de lening een 'investment'-grade kwaliteit heeft. Een lening met een rating tussen 7 en 17 wordt beschouwd als een 'non-investment grade'-lening en een rating van 18, 19 of 20 wordt toegekend aan vorderingen waarop een bijzondere waardevermindering heeft plaatsgevonden.

Interneratingbenadering (IRBA): Uitstaande zakelijke kredieten per kredietrating

De onderstaande grafiek toont de verdeling naar kredietrating van de kredieten en verbintenissen waarop geen bijzondere waardevermindering heeft plaatsgevonden en die deel uitmaken van de zakelijke kredietportefeuille voor alle businesses van de Bank, gemeten op basis van de interne ratingbenadering (IRBA). Deze risicopositie vertegenwoordigt EUR 109,7 miljard van het bruto kredietrisico per 31 december 2015, vergeleken met EUR 96,8 miljard per 31 december 2014.

Uitsplitsing van de blootstelling op ondernemingen volgens kredietrisicorating – IRBA

Retail banking-activiteiten

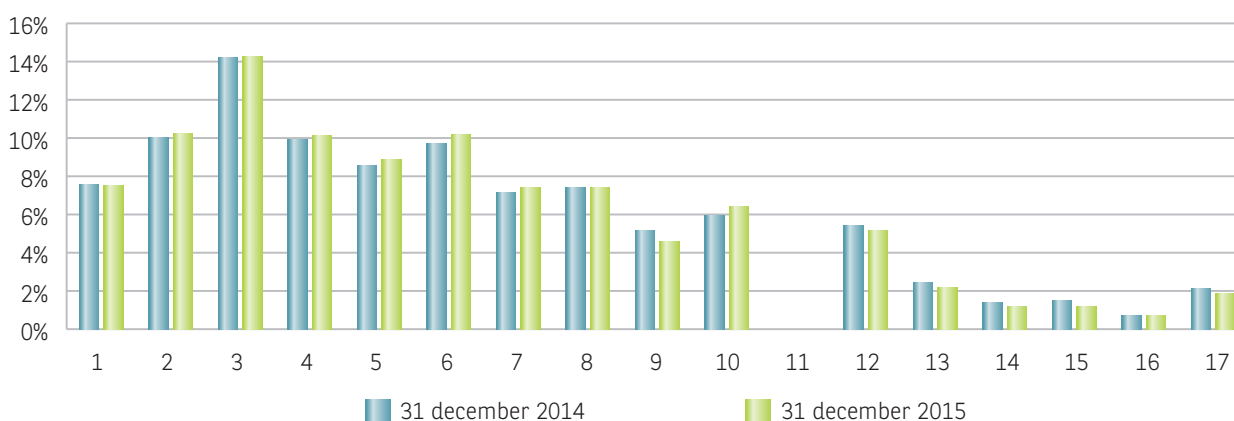
De retail banking-activiteiten lopen via het BNP Paribas Fortis retail-netwerk. De activiteiten in België zijn verankerd in gestructureerde en geautomatiseerde kredietprocessen, die voldoen aan de interneratingbenadering volgens Basel III.

Alle schattingen ten behoeve van de geavanceerde Basel III-benadering (PD, EAD, LGD) worden jaarlijks herzien en/of aangepast. De verklarende variabelen voor het retailgedeelte van de portefeuille zijn gebaseerd op interne gedragsgegevens. Deze parameters worden maandelijks berekend op basis van de meest recente beschikbare informatie en worden zonder handmatige tussenkomst beschikbaar gesteld.

Voor het screenen van klanten op het moment dat een kredietaanvraag wordt gedaan, worden klassieke technieken voor het toekennen van scores toegepast, waarbij altijd de Basel III-parameters in acht worden genomen.

De onderstaande grafiek toont de verdeling naar kredietrating van de kredieten en verbintenissen waarop geen bijzondere waardevermindering heeft plaatsgevonden en die deel uitmaken van de retailportefeuille voor alle businesses van de Bank, gemeten op basis van de interne ratingbenadering. Deze risicopositie vertegenwoordigt EUR 73,8 miljard van het bruto kredietrisico per 31 december 2015, vergeleken met EUR 69,9 miljard per 31 december 2014.

Uitsplitsing van de blootstelling op retail activiteiten volgens kredietrisicorating – IRBA

Gestandaardiseerde benadering

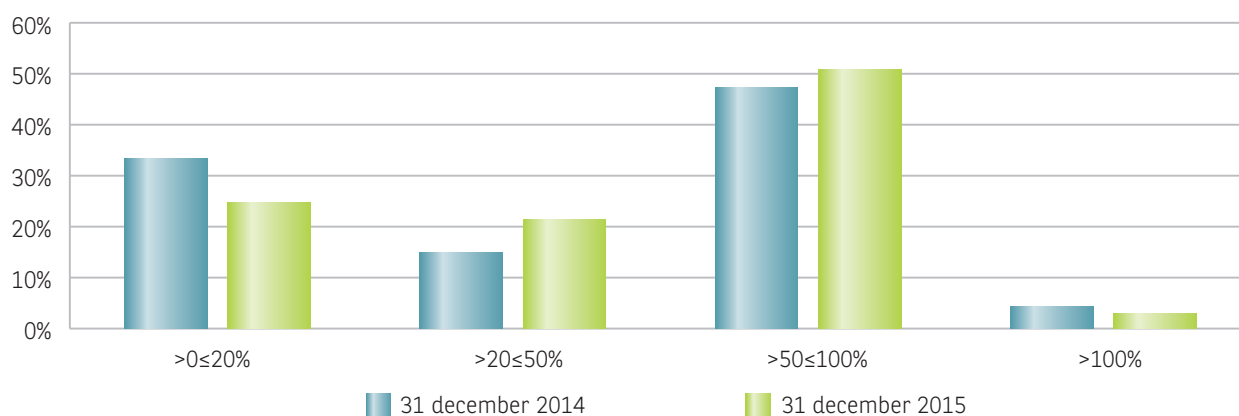
BNP Paribas Fortis past ook de gestandaardiseerde benadering of de zogenaamde 'Unrated Standardised Approach' (USTA) toe voor rechtspersonen of bedrijfsonderdelen, onder andere deze die zijn geclassificeerd als 'permanente uitzonderingen'.

De entiteiten die zijn geclassificeerd als 'permanente uitzonderingen' zijn rechtspersonen of bedrijfsonderdelen die worden aangemerkt als niet-materieel op grond van de daarvoor door

BNP Paribas Fortis gedefinieerde criteria of processen. Permanente uitzonderingen blijven bestaan zolang wordt voldaan aan de criteria voor niet-materialiteit.

De onderstaande grafiek geeft informatie over de blootstelling aan de zakelijke kredietportefeuille (inclusief instellingen en overheden) gewaardeerd op basis van de gestandaardiseerde benadering en uitgesplitst naar risicoweging.

Uitsplitsing blootstelling aan zakelijke kredieten () volgens weging in de gestandaardiseerde benadering*

(*) De in bovenstaande grafiek weergegeven zakelijke kredietportefeuille betreft ondernemingen, centrale overheden en centrale banken en instellingen.

4.b Tegenpartijrisico

4.b.1 Inleiding

Het tegenpartijrisico, zoals gedefinieerd onder punt 4.b.2, is de vertaling van het kredietrisico dat in de financiële transacties tussen tegenpartijen vervat zit. Het tegenpartijrisico ligt in de gebeurtenis dat een tegenpartij haar betalingsverplichtingen niet kan nakomen met betrekking tot de volledige huidige waarde van de transactie of portefeuille die de Bank netto zou moeten krijgen.

Het tegenpartijrisico is gelinkt aan de vervangingskost van een derivaat of portefeuille wanneer de tegenpartij haar betalingsverplichtingen niet kan nakomen. Het kan aanzien worden als een marktrisico in geval van wanbetaling of een voorwaardelijk risico. Het tegenpartijrisico komt zowel voort uit transacties van BNP Paribas Fortis met klanten als uit clearingactiviteiten via clearinghuizen of externe clearers.

Wat betreft tegenpartijrisico is de Risk functie verdeeld volgens 5 hoofdthema's:

- Tegenpartijrisico meting,
- Risicoblootstelling en limietopvolging en analyse,
- Invoering van mechanismen ter beperking van het risico,
- Berekening en beheer van de Credit Valuation Adjustments (CVA),
- Definitie en implementatie van stress tests.

4.b.2 Risicometing van het tegenpartijrisico

Waardering van het tegenpartijrisico

De blootstelling aan tegenpartijrisico wordt gemeten volgens twee benaderingen:

Gemodelleerde blootstelling – interne model benadering

Volgens de interne model benadering, wordt de blootstelling bij wanbetaling ('Exposure at default' - EAD) aan het tegenpartijrisico afgeleid van de EEPE (Effective Expected Positive Exposure). EEPE wordt berekend door het interne systeem voor de meeting van de risicoblootstelling, goedgekeurd door de Franse en Belgische regelgever (ACPR en NBB). Het interne model genereert tegenpartijblootstelling profielen.

Het model simuleert de evolutie van alle belangrijkste risicofactoren (bijvoorbeeld aandeel- en grondstofprijzen, vreemde munten en interestvoeten) waaraan de tegenpartijblootstelling gevoelig is, startend van hun huidige marktwaarden. De evoluties van de risicofactoren wordt berekend volgens stochastische diffusieprocessen: duizenden trajecten in de tijd (overeenstemmend met potentiële marktevolutie scenario's) worden gegenereerd gebruik makend van Monte-Carlo simulaties. Deze diffusieprocessen worden periodiek geijkt op basis van de meest recente 4 jaar historische marktgegevens.

Het model waardeert, op basis van de gesimuleerde risicofactoren, elke transactie vanaf dag één tot en met het einde van de looptijd (van 1 dag tot meer dan 30 jaar voor de langste transacties) en genereert dus een set van blootstellingsdistributies voor elke transactie.

Transacties kunnen vallen onder een Master Agreement (MA) voor "netting" (saldering) en een "margin call" overeenkomst of credit support annex (CSA). Voor elke tegenpartij wordt dan de risicoblootstelling samen genomen rekening houdend met deze juridische contracten en, waar van toepassing, de potentieel risicovolle zekerheden die de Bank zou kunnen ontvangen als onderpand.

Uitgaande van de gegenereerde blootstellingsdistributies bepaalt het model:

- EPE (Expected Positive Exposure) profiel, wat de gemiddelde blootstelling weergeeft
- Potential Future Exposure (PFE) profiel, wat de maximale blootstelling weergeeft

Het EPE profiel wordt berekend door het gemiddelde te nemen voor elk punt in de tijd van de blootstellingsdistributie waarbij negatieve waarden naar 0 worden gebracht. De EEPE (Effective Expected Positive Exposure) is dan het gewogen gemiddelde over 1 jaar waarbij het profiel niet afneemt: voor elke simulatiedatum wordt de het maximum genomen tussen de EPE voor deze datum en de vorige simulatiedatum. De Exposure at Default (EAD) gebruikt in de kapitaalsberekening is de EEP vermenigvuldigd met de coëfficiënt (α) bepaald door de toezichthouder.

Het PFE profiel wordt normaal berekend op het 90% percentiel van de blootstellingsdistributie voor elk punt in de tijd van de simulatie. Het 99% percentiel wordt gebruikt voor hedge fund tegenpartijen. Het PFE profiel wordt gebruikt voor de opvolging van de limieten gedefinieerd per tegenpartij en maturiteit.

Het interne model voor tegenpartijrisico werd bijgewerkt om te voldoen aan de wettelijke invoering van Basel III van toepassing vanaf 1 januari 2014:

- verlenging van de margeperiode bij hoger risico, conform artikel 285 van de CRR
- specifiek correlatierisico, conform artikel 291 van de CRR
- stressed EAD-berekening berekend met een ijkings van de historische gegevens op een specifieke stress periode, conform met artikel 292 van de CRR.

Niet-gemodelleerde benadering

Voor de niet-gemodelleerde tegenpartijrisico's is de EAD gebaseerd op de marktprijs-evolutie (huidige waarde + add-on).

4.b.3 Limieten en controlekader

Limieten voor tegenpartijrisico worden bepaald in overeenstemming met de risicotolerantie van de Bank. Voor elke tegenpartij wordt op een dagelijkse basis de maximale waarde van het PFE profiel (Max PFE) berekend en vergeleken met de limiet toegekend aan deze tegenpartij om zo het respecteren van de kredietbeslissingen te verifiëren.

Daarnaast kan het systeem ad-hoc transacties simuleren en het marginale effect berekenen op de portefeuille van de tegenpartij.

Het definiëren en kalibreren van deze limieten zijn het resultaat van een goedkeuringsproces en worden goedgekeurd in comités met verschillende niveaus van delegatie. Het comité met de hoogste autoriteit is het General Management Credit Committee.

Dit wordt vervolledigd met een reeks richtlijnen (zoals richtlijnen rond marktrisicogevoeligheden per tegenpartij uit het marktrisicosysteem) tot gebruik van verdere opvolgingstechnieken van het tegenpartijrisico en het voorkomen van systeemrisico-concentraties.

4.b.4 Beperken van tegenpartijrisico

Salderingsovereenkomsten

Saldering wordt gebruikt door de Bank om het tegenpartijkredietrisico gebonden aan de derivatenhandel te beperken. De belangrijkste salderingswijze is de saldering via liquidatie die toelaat om, als de tegenpartij in gebreke blijft, alle posities te sluiten tegen de huidige marktwaarde. Alle positieve en negatieve bedragen worden opgeteld om een te ontvangen van of te betalen aan de tegenpartij (netto) bedrag te verkrijgen. Het saldo ('close-out netting') kan gegarandeerd worden door cash, effecten of deposito's als onderpand.

De Bank past ook saldering toe om het tegenpartijkredietrisico te beperken in geval van valutaverrekeningen. Dit komt overeen met de saldering van alle betalingen en ontvangsten tussen de Bank en een tegenpartij in dezelfde munt op dezelfde dag. Deze saldering leidt tot een te betalen bedrag (voor elke munt) door de Bank of door de tegenpartij.

Deze transacties worden verwerkt in overeenstemming met de bilaterale en multilaterale overeenkomsten die de algemene principes van het nationale en internationale kader respecteren. De voornaamste vormen van bilaterale overeenkomsten zijn deze uitgevaardigd door de Nationale Bank van België (NBB) en op internationaal vlak door de International Swaps and Derivatives Association (ISDA).

Vereffening van tradingtransacties ('trade clearing')

Trade clearing is een onderdeel van de gebruikelijke Capital Market-activiteiten van BNP Paribas Fortis. Als clearinglid draagt BNP Paribas Fortis bij aan het risicobeheerkader van de centrale clearingtegenpartijen ('central clearing counterparties' of CCP's) door betaling van een bijdrage aan het wanbetalingsfonds en dagelijkse margestortingen ('margin calls'). De regels die de relatie definiëren tussen BNP Paribas Fortis en de CCP's waarvan ze lid is, staan beschreven in de handleiding van elke CCP. Deze werkwijze zorgt voor een vermindering van de notionele bedragen door saldering van de portefeuille en een overdracht van het risico van verschillende tegenpartijen naar één enkele onder een solide risicobeheerkader.

4.b.5 Kredietwaarde aanpassingen

De waardering van onderhands (OTC) verhandelde financiële transacties uitgevoerd door BNP Paribas Fortis als onderdeel van haar handelsactiviteiten bevat kredietwaarde aanpassingen ('credit value adjustments' of CVA's). Een CVA is een aanpassing aan de waardering van de tradingportefeuille door met het tegenpartijrisico rekening te houden. Deze aanpassing weerspiegelt het verwacht verlies op een tegenpartij als gevolg van een mogelijke positieve waarde van de portefeuille, de kans op wanbetaling en het geschatte realisatiepercentage.

De tegenpartijrisico's op derivaten betreffen de volledige derivatenportefeuille van BNP Paribas Fortis, alle onderliggende transacties, over alle businesses heen.

De kredietwaarde aanpassing is niet enkel afhankelijk van de verwachte blootstelling aan een tegenpartijportefeuille maar ook van het kredietrisiconiveau van de tegenpartij zelf die kan benaderd worden door het niveau van de spreads voor credit default swaps (CDS) die worden gebruikt voor het berekenen van de kans op wanbetaling.

Om het risico dat veroorzaakt wordt door een verslechtering van de inherente kredietkwaliteit van een portefeuille met financiële instrumenten te verminderen, kan BNP Paribas Fortis gebruikmaken van een dynamische afdekkingsstrategie op basis van de aankoop van marktinstrumenten zoals kredietderivaten.

Om banken te beschermen tegen het risico op verlies door schommelingen van de CVA heeft Basel III een specifiek kapitaalbeslag ingevoerd, de Value at Risk (VaR) op CVA. Deze kapitaalvereiste heeft als doel het risico op verlies veroorzaakt door wijzigingen van de credit spread van een tegenpartij door veranderingen van de kredietwaardigheid van deze tegenpartij in rekening te brengen.

4.b.6 Stresstests en invers gecorreleerde risico's ('wrong way risk')

'Wrong way risk' komt voor bij een positie op een tegenpartij die invers gecorreleerd is met de kredietkwaliteit van die tegenpartij. Dat risico bestaat uit twee delen:

- General Wrong Way Risk (GWWR): risico dat de waarschijnlijkheid van wanbetaling positief gecorreleerd is met algemene marktrisicofactoren
- Specifiec Wrong Way Risk (SWWR): risico dat de toekomstige posities van een specifieke tegenpartij positief gecorreleerd zijn met het risico op wanbetaling van de tegenpartij door de specifieke aard van de transacties met die tegenpartij.

Wanneer er een juridische band is tussen de onderliggende posities en de tegenpartijen, wordt voor de SWWR bovendien een specifieke prudentiële kapitaalvereiste opgelegd. GWWR wordt behandeld en gemeten op basis van specifieke stresstests.

Net zoals het kader en de regelgeving omtrent de stresstests voor tegenpartijrisico, combineert de GWWR-controle en -analysebenadering zowel top-down- als bottom-up aspecten:

- Bij de top-down benadering bepaalt de GWWR-richtlijn de algemene regels en criteria die moeten gehanteerd worden om GWWR te detecteren. Deze criteria zijn gebaseerd op het land van oprichting van de tegenpartij, van welke regio zij deel uitmaken en in welke industrie zij ageren waarbij gebruik

wordt gemaakt van gestreste verschuivingen van markt- en macro-economische parameters. Verschillende mogelijke marktrisicoposities van tegenpartijen met BNP Paribas Fortis werden gedefinieerd als posities waar de GWWR moet geanalyseerd en gerapporteerd worden.

- Het GWWR-kader steunt op een solide bottom-up benadering waarbij de expertise van de tegenpartijkredietanalist specifiek nodig is voor het definiëren van de scenario's met de grootste impact op portefeuilleniveau (de methodiek bestaat uit stressed marktparameters die uitgaan van extreme maar realistische condities).

Het stress testing raamwerk voor het tegenpartijrisico van BNP Paribas Fortis is afgestemd met het marktrisicoraamwerk (voorgesteld in het hoofdstuk rond marktrisico's). Daarbij wordt het stress testing raamwerk voor het tegenpartijrisico toegepast in combinatie met dat voor het marktrisico en worden consistente marktverschuivingen gehanteerd bij gelijklopende scenario's. Het testen bevat ook factoren die specifiek zijn voor het tegenpartijrisico zoals de dalende kredietkwaliteit van de tegenpartij en een hogere volatiliteit om de risicoblootstelling per tegenpartij te simuleren.

Dergelijk risicoanalyse maakt deel uit van het management rapporteringsraamwerk dat bepaalde forums deelt met de marktrisicorapportering zoals het 'Capital Markets Risk Committee' (CMRC). Zowel het tegenpartij- als het marktrisico stress testing raamwerk worden overkoepeld door het 'Stress Testing Steering Committee'.

4.b.7 Exposures at default

Exposures at default (EAD) per benadering

De onderstaande tabellen geven het uitstaand tegenpartijrisico bij wanbetaling weer per berekeningswijze en per type product op 31 december 2015 en 31 december 2014.

In miljoenen euro's	31 december 2015		
	IRBA	Standaard benadering	Basel III Totaal
Derivaten	5 487	975	6 462
Effectenfinancieringstransacties en uitgestelde vereffeningstransacties	995	1 144	2 139
Totaal	6 482	2 119	8 601

In miljoenen euro's	31 december 2014		
	IRBA	Standaard benadering	Basel iii Totaal
Derivaten	7 117	1 629	8 746
Effectenfinancieringstransacties en uitgestelde vereffeningstransacties	491	115	606
Totaal	7 608	1 744	9 352

De verlaging van de blootstelling aan derivaten is vooral te wijten aan een combinatie van (i) een vermindering van de blootstelling aan specifiek wrong way risk risico's, (ii) de rentevoeten en (iii) een lagere stock van afgeleide financiële instrumenten.

De evolutie in de effectenfinancieringstransacties wordt hoofdzakelijk gekenmerkt door een intensiever gebruik van centraal geclearde repo-transacties.

Exposure at default per rating

Onderstaande tabel (die slaat op interne modellen, zoals de rest van de paragraaf) toont de verdeling van de 'over the counter'-derivatenportefeuille (OTC) per rating. Voor elk element wordt het onderscheid gemaakt tussen gesaldeerde transacties en transacties met onderpand (in aantal verrichtingen).

Rating	%	waarvan gesaldeerd	waarvan met onderpand
AAA	0%	100%	33%
AA	23%	96%	88%
A	25%	98%	75%
BBB	23%	88%	12%
BB	22%	89%	4%
B	1%	89%	0%
CCC	2%	97%	0%
D	4%	93%	0%
Totaal	100%		

Risicogewogen activa

Onderstaande grafiek geeft de risicogewogen activa op basis van het tegenpartijrisico weer die het resultaat zijn van drie prudentiële vereisten per 31 december 2015:

In miljoenen euro's	Kapitaal	Risicogewogen activa
Bilateraal tegenpartijrisico	137	1 708
Tegenpartijrisico verbonden aan clearing activiteiten	4	49
Eigenvermogenvereisten op CVA	26	321
Totaal	167	2 078

Het bilaterale CCR-kapitaalbeslag stemt overeen met de (klassieke) bilaterale tegenpartijrisicovereisten. Het wordt berekend op het niet-afgewikkelde deel van de OTC-derivaten- en repo-portefeuille. Dit kapitaalbeslag is het maximum van het beslag berekend op basis van de huidige 'exposures at default' (namelijk aan de hand van de huidige kalibratieperiode) en dat berekend op basis van de 'stressed exposures at default' (namelijk met gebruik van een stressed kalibratieperiode).

De volgende tabel toont de onderverdeling tussen het bilaterale CCR-kapitaalbeslag van OTC-derivaten en repo's:

In miljoenen euro's	Kapitaal	Risicogewogen activa
OTC-derivaten	133	1 658
Repos/Lenen en ontleen van effecten	4	50
Totaal	137	1 708

Het 'clearing' CCR-kapitaalbeslag is het resultaat van een uitbreiding van de bilaterale CCR-perimeter naar clearingactiviteiten; het dekt het geclearde gedeelte van de OTC-derivaten- en repo-portefeuilles en van de genoteerde derivatenportefeuille.

Het CVA-kapitaalbeslag is de optelsom van twee elementen :

- het CVA VaR-kapitaalbeslag, dat de eigenvermogensvereisten weerspiegelt, gemeten uit een VaR-berekening op CVA-gevoeligheden inzake credit spreads
- het CVA SVaR-kapitaalbeslag, dat de eigenvermogensvereisten weerspiegelt, gemeten uit een stressed VaR-berekening op CVA-gevoeligheden inzake credit spreads.

In miljoenen euro's	Kapitaal	Risicogewogen activa
CVA VaR-kapitaalbeslag	5	65
CVA SVaR-kapitaalbeslag	21	256
Totaal	26	321

De CVA-gevoeligheden inzake credit spreads, gebruikt bij de berekening van de CVA VaR (het eerste element), zijn gebaseerd op de huidige 'exposures at default'; die voor de berekening van de CVA SVaR (tweede element) zijn gebaseerd op de stressed EADs.

4.c Effectisering

Effectisering van activa houdt in dat een verhandelbaar financieel instrument gecreëerd wordt dat gedekt wordt door de kasstroom uit of de waarde van specifieke financiële activa. Tijdens het effectiseringsproces worden activa (bijvoorbeeld persoonlijke leningen, vorderingen en hypotheeklen) geselecteerd en samengebracht in een Special Purpose Vehicle (SPV) dat effecten uitgeeft die vervolgens verkocht worden aan beleggers.

Eigen effectisering (uitgever/'originator' volgens Basel III)

Om de ontwikkeling van de business te ondersteunen en tegelijkertijd te voldoen aan de kapitaalvereisten van de toezichhouders heeft BNP Paribas Fortis diverse effectiseringsprogramma's opgezet. Effectisering van eigen activa kan, afhankelijk van de vereisten, zorgen voor langetermijnfinanciering of voor liquiditeit of worden gebruikt als een instrument voor kapitaalbeheer. De betreffende effectiseringsinstrumenten worden volledig geconsolideerd waarbij de geëffectiseerde activa in de Geconsolideerde Jaarrekening op de balans worden verantwoord.

BNP Paribas Fortis heeft het Special Purpose Vehicle Bass Master Issuer NV/SA opgericht om residentiële woonkredieten die oorspronkelijk zijn verstrekt door BNP Paribas Fortis te effectiseren en heeft de SPV Esmée Master Issuer NV/SA in het leven geroepen voor het effectiseren van leningen die oorspronkelijk door BNP Paribas Fortis zijn verstrekt aan zelfstandigen en kleine en middelgrote ondernemingen. De blootstelling aan Bass Master Issuer NV/SA en Esmée Issuer NV/SA worden niet in de onderstaande tabel opgenomen omdat de effecten uitgegeven onder deze programma's nog niet werden verkocht aan derde partijen en daarom als niet-efficiënt worden beschouwd onder de Basel regelgeving.

BNP Paribas Fortis NV/SA transfereert op maandelijkse basis de intresten en het kapitaal ontvangen uit hoofde van de geëffectiseerde leningen aan Bass Master Issuer NV/SA en Esmée Master Issuer NV/SA. Voor zover toegelaten door bepalingen in het programma gebruiken de twee SPVs het ontvangen kapitaal voor de aankoop van nieuwe leningen van BNP Paribas Fortis NV/SA. De interestbetalingen ontvangen door Bass Master Issuer NV/SA en Esmée Master Issuer NV/SA worden op trimestriële basis gehedged en uitgewisseld tegen interesten die moeten betaald worden op de uitgegeven obligaties.

Per 31 december 2015 bedroeg het totaal notioneel bedrag van obligaties dat werd uitgegeven door Bass Master Issuer NV/SA EUR 28,3 miljard en EUR 8,3 miljard voor de obligaties die werden uitgegeven door het Esmée Master Issuer programma.

Op 31 december 2015 is het uitstaande bedrag residentiële woonkredieten in Bass Master Issuer NV/SA EUR 27,5 miljard en het uitstaande bedrag leningen aan zelfstandigen en kleine en middelgrote ondernemingen in Esmée Master issuer NV / SA EUR 7,8 miljard.

Bijkomende informatie betreffende de structuur van Bass en Esmée kan geraadpleegd worden op de website van BNP Paribas Fortis: www.bnpparibasfortis.com/investors/securitization.

Effectisering als sponsor ten behoeve van klanten

In 2015 werd effectisering toegepast als financieringsalternatief voor de klanten van de Bank. In het bijzonder bood financiering via Scaldis Capital Limited ('Scaldis'), een Asset Backed Commercial Paper (ABCP)-entiteit die gesponsord wordt door BNP Paribas Fortis, de zakelijke en institutionele klanten van BNP Paribas Fortis een alternatief middel om financiering aan te trekken via de kapitaalmarkt. In het kader van een rationalisatie van ABCP-entiteiten op het niveau van de groep BNP Paribas werd de financiering van de portefeuilles van activa van klanten in 2015 getransfereerd naar Matchpoint Finance pcl, een ABCP-entiteit van BNP Paribas. De resterende activa in Scaldis (die vroeger aangekocht werden in de rol van investeerder) werden daarna progressief geherfinancierd door BNP Paribas Fortis. Op 15 december 2015 werd de totaliteit van commercial paper (USD 0.6 miljard) integraal geherfinancierd door BNP Paribas Fortis en stopte Scaldis met de uitgifte van commercial paper.

Door Scaldis gekochte beleenbare activa werden zodanig gestructureerd dat een rating van A-1/P-1/F1 kon behouden worden. In 2015, tot het moment dat Scaldis stopte met de uitgifte van commercial paper en investeerders volledig terugbetaald werden, had het door Scaldis uitgegeven commercial paper de hoogste korte-termijn-ratingcategorie van Standard & Poor's, Moody's en Fitch: respectievelijk A-1, P-1 en F1.

Effectisering als investeerder

BNP Paribas Fortis heeft geïnvesteerd in een grote variëteit aan ABS/MBS (asset-backed securities/mortgage-backed securities), met een duidelijke focus op spreiding binnen een uitgifte, diversificatie naar activatype en geografische spreiding. Deze posities omvatten onder meer European Prime RMBS'en ('residential mortgage-backed securities'), Amerikaanse studieleningen, kredietkaarten, commerciële MBS'en ('mortgage-backed securities'), CLO's ('collateralised loan obligations'), consumenten-ABS'en, leningen aan kleine en middelgrote bedrijven en kleine bedrijfsleningen. Aflossingen op deze activa worden niet langer herbelegd in de ABS/MBS-portefeuille.

De gestructureerde kredieten van BNP Paribas Fortis bestaan overwegend uit effecten met een 'investment grade'-rating (93% van de portefeuille heeft een 'investment grade'-rating). Het kredietrisico voor BNP Paribas Fortis dat voortvloeit uit de hiervoor genoemde transacties per jaareinde 2015 en de toegepaste waarderingmethoden zijn beschreven in nota 5.e 'Herclassificering van financiële instrumenten die oorspronkelijk werden opgenomen tegen reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening (trading) of als beschikbaar voor verkoop'.

De onderstaande tabel geeft een overzicht van de activiteiten van BNP Paribas Fortis in elk van deze domeinen:

In miljoenen euro's Rol van BNP Paribas Fortis	31 december 2015	31 december 2014
Uitgever	-	-
Sponsor	1 406	1 468
Investeerder	3 230	4 085
Totale blootstelling	4 636	5 553

Risicobeheer bij effectisering

De effectiseringstransacties die door BNP Paribas Fortis voor klanten worden uitgevoerd, zijn uiterst technisch en specifiek van aard. Hiervoor wordt dan ook een specifieke risicobeheersingsmethodiek toegepast:

- onafhankelijke analyse en bewaking door gespecialiseerde teams binnen de Risico-afdeling;
- specifieke processen (met specifieke comités, goedkeuringsprocedures, krediet- en ratingbeleid) om een consistente specifiek op dit doel aangepaste benadering te waarborgen.

5 Marktrisico

5.a Marktrisico in verband met handelsactiviteiten

5.a.1 Inleiding

Het marktrisico is het gevolg van handelsactiviteiten uitgevoerd binnen Corporate and Investment Banking en omvat verschillende risicofactoren, zoals:

- het renterisico: het risico dat de waarde van een financieel instrument verandert als gevolg van veranderingen in de marktrente
- het valutarisico: het risico van een verandering in de waarde van een instrument door veranderingen in de koersen van vreemde valuta's
- het aandelenrisico: komt voort uit veranderingen in de marktprijzen en de volatiliteit van aandelen en veranderingen in marktprijzen van aandelenindexen
- het grondstoffenrisico: komt voort uit fluctuaties in de marktprijzen en de volatiliteit van grondstoffen en veranderingen in de prijzen van grondstoffenindexen
- het 'credit spread'-risico: komt voort uit veranderingen in de kredietwaardigheid van een emittent en komt onder meer tot uiting in een wijziging van de kosten bij het kopen van bescherming ten aanzien van die emittent
- optionele producten: omvatten impliciete volatiliteits- en correlatierisico's, waarvan de parameters kunnen worden afgeleid van waarneembare prijzen van opties die worden verhandeld op een actieve markt.

5.a.2 Organisatie van het beheer van marktrisico

Het marktriscobeheerssysteem registreert en controleert de marktrisico's en controleert eveneens de waardering van financiële instrumenten waarbij ervoor gezorgd wordt dat de controlefuncties volledig onafhankelijk van de business lines opereren.

Binnen de Risk functie wordt de opvolging en het beheer van het markt risico uitgevoerd door drie afdelingen: Risk Global Markets (Risk GM) volgt de marktrisico's van Global Markets op, Enterprise Risk Architecture (ERA) volgt de activiteiten van ALM Treasury op en Risk International Retail Banking (Risk IRB) volgt de marktrisico's in International Retail Banking op. Elk van deze afdelingen is verantwoordelijk voor het definiëren, opvolgen en analyseren van de risicogevoeligheden en -factoren en het meten en beheren van de Value at Risk (VaR) als algemene indicator voor potentiële verliezen. Risk garandeert dat elke business activiteit voldoet aan de limieten goedgekeurd door de verschillende comités. Het valideert nieuwe activiteiten en grote transacties, herzielt en valideert

de positiewaarderingsmodellen en voert een maandelijks nazicht uit van de marktparameters (MAP review) in samenwerking met het departement 'Valuation & Risk Control' (V&RC).

De controle van de marktrisico's en van de waardering van de financiële instrumenten is opgebouwd rond verschillende officiële comités:

- het Capital Markets Risk Committee (CMRC) is het belangrijkste comité voor het beheer van risico's die verband houden met kapitaalmarktactiviteiten. Het comité is verantwoordelijk voor de coherente aanpak van problemen in verband met markt- en tegenpartijrisico. Het CMRC volgt de evolutie van de belangrijkste posities en de gestreste risico's en legt de overkoepelende handelslimieten vast. Het comité komt eenmaal per kwartaal bijeen en wordt voorgezeten door de CEO of door het hoofd van Corporate and Investment Banking
- het Product and Financial Control Committee (PFC) is het arbitrage- en beslissingscomité aangaande de waardering van financiële instrumenten. Het komt op kwartaalbasis samen en bespreekt de conclusies van de CIB Financial Control teams en hun werk om de effectiviteit van de controle te verbeteren, de betrouwbaarheid van de metingen te verhogen en de resultaten van markttransacties te valideren. Het wordt voorgezeten door de Group Chief Financial Officer en brengt de directeurs van Group Finance-Accounting, Corporate Investment Banking en Risk samen
- op het niveau van de business units komt het Valuation Review Committee (VRC) elke maand bijeen om de uitkomsten van de herziening van de marktparameters (MAP review) en eventuele aanpassingen van de reserves te beoordelen en goed te keuren. Het Valuation Review Committee treedt tevens op als scheidsrechter bij eventuele meningsverschillen tussen de business en de controlefuncties. Het comité staat onder het voorzitterschap van de Senior Trader en bestaat onder meer uit vertegenwoordigers van Trading, Risk, Group Valuation and Risk Control en Finance. Elk meningsverschil wordt geëscaleerd naar het PFC
- het Valuation Methodology Committee (VMC) komt twee tot drie keer samen per jaar voor elke bedrijfstak om nieuwe modellen en de herziening van bestaande modellen goed te keuren, relevante aanbevelingen toe te passen en het beheer van de modellen te verbeteren.

5.a.3 Waarderingscontrole

De financiële instrumenten die onderdeel zijn van de prudentiële handelsportefeuille worden gewaardeerd en gerapporteerd tegen markt- of modelwaarde met waardeveranderingen via de resultatenrekening. Dit kan ook het geval zijn voor bepaalde financiële instrumenten ondergebracht in het bankboek.

De controle op de portefeuillewaardering gebeurt in overeenstemming met het 'Charter of Responsibility on Valuation' dat definieert hoe verantwoordelijkheden worden verdeeld. Deze beleids- en bestuursregels zijn van toepassing op alle kapitaalmarkt- en treasury-activiteiten, het ALM-centrum inbegrepen.

Naast dit charter worden de onderwerpen in verband met waarderingscontroles gedetailleerd in een specifiek beleidsdocument. Hieronder worden de belangrijkste processen toegelicht die samen de verantwoordelijkheid inzake waarderingscontrole vormen.

Controles over de boekhoudkundige verwerking van transacties

Deze controle valt onder de verantwoordelijkheid van de 'Middle-Office' binnen het departement 'Operations'. Bepaalde complexe transacties worden daarnaast gecontroleerd door Risk.

Herziening van de marktparameters ('Market parameter review' of MAP) en onafhankelijk prijsnazicht ('Independent Price Verification' of IPV)

Deze taak wordt gezamenlijk uitgevoerd door de departementen Risk en Valuation and Risk Controls (V&RC). Een uitgebreide en formele controle van alle marktparameters wordt op het einde van elke maand uitgevoerd. De soorten parameters die gecontroleerd worden door V&RC zijn voornamelijk de parameters waarvoor een automatische controle ten opzichte van externe bronnen kan uitgevoerd worden, in het bijzonder voor prijzen van obligaties en de 'vanilla'-parameters. Dit kan het gebruik van consensusprijsbepalingsdiensten omvatten. De Risk functie van de Groep is belast met de controle van de waarderingsmethoden en van de meest complexe parameters die zeer afhankelijk zijn van de keuze van het model.

De algemene principes van de toetsing van de marktparameters zijn beschreven in het 'Charter of Responsibility on Valuation' en in de gespecialiseerde algemene richtlijnen zoals de 'Global Marking and Independent Price Verification Policy and MAP review principles'. De specifieke methodologieën staan beschreven in de 'MAP books' per producttype en worden regelmatig geüpdatet. De verantwoordelijkheid van Risk-IM en V&RC worden hierin gedefinieerd en de resultaten van de toetsing van de marktparameters worden gedocumenteerd in de 'MAP review'.

Het resultaat van de toetsing van de marktparameters resulteert in een schatting van de waarde aanpassingen die vervolgens doorgegeven worden aan het Middle-Office en aan Finance voor boeking. De resultaten worden meegedeeld aan het management van Trading tijdens de Valuation Review Committees waar de finale beslissingen worden genomen. De mening van de controlefuncties is leidend. Belangrijke en aanhoudende meningsverschillen kunnen echter geëscaleerd worden naar het PFC.

Goedkeuring en toetsing van modellen

Voor alle soorten transacties die gemeenschappelijk zijn voor BNP Paribas en BNP Paribas Fortis, gebruikt BNP Paribas Fortis de modellen van BNP Paribas. Wanneer BNP Paribas Fortis specifieke producten of activiteiten heeft die niet buiten BNP Paribas Fortis opgevolgd worden, definieert Risk BNP Paribas Fortis, in nauwe samenwerking met Risk BNP Paribas, een officiële waarderingsmethodologie en reservebeleid. In dat geval is Risk BNP Paribas Fortis ook verantwoordelijk voor de mapping tussen modellen en producten. Het volledige controleproces van BNP Paribas moet garanderen dat het gebruik van de modellen voldoet aan de IFRS-standaarden met betrekking tot de waardering aan reële waarde van financiële instrumenten.

Reserve en andere waardeaanpassingen

Risk definieert en berekent 'reserves', hetgeen boekhoudkundige markt- of modelaanpassingen zijn. Ze kunnen gezien worden als enerzijds de 'exit kost' van een positie of anderzijds als een risicopremie voor een positie die niet afgedekt of gediversifieerd kan worden.

Reserves dienen voornamelijk als dekking voor:

- de 'bid/offer' en liquiditeitsspread'
- onzekerheden met betrekking tot model- of marktparameters
- de eliminatie van niet af te dekken risico's (afvlakken van digital of barrier pay-offs)

Er bestaat een algemeen waardeaanpassingsbeleid. Reservemethodologieën zijn gedocumenteerd door Risk voor elke productlijn en deze documentatie wordt regelmatig bijgewerkt. De analyse van wijzigingen in reserves wordt gerapporteerd op de maandelijkse VRC.

Reservemethodologieën worden regelmatig verbeterd en elke wijziging wordt beschouwd als een 'Valuation Model Event'. Reserveverbeteringen worden in het algemeen gemotiveerd door de conclusies volgend op de herziening van een model of door de kalibratie van marktinformatie tijdens de herziening van de marktparameters.

Prudent Valuation Adjustments (PVA) worden berekend op basis van de meest recente versie van de 'Regulatory Technical Standard' (RTS) gepubliceerd door de EBA op 23 januari 2015 en werden voor het eerst toegepast door BNPP Fortis in het eerste kwartaal van 2015. Deze 'Regulatory Technical Standard' vereist dat banken hun financiële instrumenten aan reële waarde herwaarderen met een betrouwbaarheidsinterval van 90%.

De belangrijkste risico-categorieën van PVA zijn gerelateerd aan het verkopen van een positie ('close-out-cost'), onzekerheid omtrent de marktprijs, modelrisico en grote posities. BNP Paribas Fortis berekent de AVA ('Additional Valuation Adjustments') op basis van PVA, rekening houdend met de reserves en de diversificatiemechanismen beschreven in de RTS.

De AVA bedragen worden afgetrokken van het kapitaal.

'Day-one profit or loss'

Bepaalde transacties worden gewaardeerd op basis van niet-observeerbare parameters. IAS 39 vereist het uitstellen van 'Day-one'-resultaten op niet-observeerbare transacties waar de initiële reële waarde moet afgestemd zijn op de transactieprijs.

Risk werkt met Group Finance, Middle-Offices en Business Lines aan het proces om dit type van resultaten te traceren en te behandelen. Daarbij wordt aan de hand van volledig gedocumenteerde waarneembaarheidsregels bepaald of een parameter of transactie al dan niet waarneembaar is.

De impact op de resultatenrekening van het uitgestelde resultaat wordt berekend door Middle-Office.

Bovenstaande regels betreffende de waarneembaarheid van transacties worden ook gebruikt voor de reële-waarderapportering onder IFRS 7.

In 2015 heeft BNP Paribas Fortis geen transacties uitgevoerd waarop de 'day-one profit' van toepassing is.

5.a.4 Marktrisico blootstelling

Het marktrisico wordt eerst geanalyseerd door systematisch de gevoeligheid van de portefeuille aan verscheidene marktparameters te meten. Het resultaat van deze analyse wordt bijeengebracht tot verscheidene geaggregeerde niveaus en vergeleken met de marktlimieten.

Risico-controle set up en limiet bepaling

BNP Paribas Fortis gebruikt een geïntegreerd systeem om dagelijks de trading posities op te volgen en de VaR-berekeningen te beheren. Het systeem volgt naast de VaR ook de gedetailleerde posities en marktparametergevoeligheden op gebaseerd op verschillende criteria (zoals valuta, product, tegenpartij). Het systeem is tevens zodanig geconfigureerd om rekening te houden met trading limieten, reserves en stresstests.

De verantwoordelijkheid voor de limietbepaling en -opvolging is toegewezen aan drie niveaus, namelijk, in dalende belangrijkheid, CMRC, Business Line en activiteit. Er is dus een delegatie van het CMRC rechtstreeks naar de tradingverantwoordelijken. Limieten kunnen tijdelijk of permanent veranderd worden overeenkomstig het delegatieniveau en de gangbare procedures. Een escalatiepad zorgt ervoor dat de onafhankelijke opinie van de riskfunctie met betrekking tot het niveau van de trading limieten meegenomen wordt.

Kernrisico-analyse en rapportering aan het uitvoerend management.

Risk rapporteert over haar risicoanalysetaken (limieten, VaR-controle, kernrisicoanalyse, ...), via verscheidene risicoanalyses en boordtabellen, aan het uitvoerend management en senior management van de Business Lines. Het 'Market, Counterparty and Liquidity Analysis and Reporting'- team (MCLAR) is verantwoordelijk voor het opstellen/verspreiden van de belangrijkste globale risicorapporteringen.

De volgende rapporten worden op geregelde tijdstippen geproduceerd:

- wekelijkse/tweewekelijkse rapporten met de 'belangrijkste posities' voor elke Business Line, met een samenvatting van alle posities en vermelding van punten die een speciale aandacht vereisen; deze rapporten zijn voornamelijk bestemd voor de managers van de Business Line
- maandelijkse risicoboordtabellen betreffende het markt- en tegenpartijrisico van Capital Markets
- trimestriële risicoboordtabellen betreffende de belangrijkste markt-, krediet-, liquiditeits- en tegenpartijrisico's
- ondersteunende documentatie voor de 'core Capital Markets Risk Comité' (CMRC) met daarin samenvattingen van markt- en risicogebeurtenissen, een samenvatting van de tegenpartijrisico blootstellingen, VaR- en stressed VaR-evoluties, samenvattingen van stresstests en kapitaalevoluties met betrekking tot markt- en tegenpartijrisico's, back-testing met betrekking tot markt- en tegenpartijrisico's.

Value at Risk (VaR)

De Value-at-Risk (VaR) is een statistische rekenmethode ter bepaling van het ergste verlies voor een bepaalde portefeuille over een gegeven tijdperiode binnen een gegeven vertrouwensinterval onder normale marktomstandigheden. Het is niet het maximale verlies en zal in bepaalde gevallen overschreden worden, bijvoorbeeld in geval van abnormale marktomstandigheden.

De VaR-methodologie van BNP Paribas Fortis berekent de VaR met een tijdshorizon van 1 dag en met een betrouwbaarheid van 99%. De VaR-methodologie gebruikt een intern model dat goedgekeurd werd door de banktoezichthouder.

De VaR-berekening is gebaseerd op een 'Monte-Carlo'-benadering die niet alleen normaal of log-normaal verdeelde simulaties uitvoert maar ook niet-normaal verdeelde, vaak waargenomen in financiële markten, en de correlatie tussen risicofactoren in rekening brengt. Een tijdshorizon van 1 jaar historische marktgegevens (maandelijks bijgewerkt) wordt gebruikt om de simulatie te kalibreren.

De belangrijkste groepen van gesimuleerde factoren omvatten: rentevoeten, credit spreads, wisselkoersen, aandelenkoersen, grondstofprijzen en de daaraan verbonden impliciete volatiliteiten.

De gebruikte waarderingsmethode varieert niet per product maar wel per risicotype. Algemeen kan gesteld worden dat de gebruikte methodes ofwel gebaseerd zijn op gevoeligheden ofwel op volledige herwaardering met P&L rasterinterpolatie, dit om zowel lineaire als niet-lineaire effecten (voornamelijk bij derivaten) te incorporeren.

De algoritmes, methodologieën en indicatorensets worden regelmatig herzien en verbeterd om rekening te houden met de evolutie van de kapitaalmarkten.

In overeenstemming met de Belgische en Franse regelgevingen (BNB en ACPR) werd het intern model van BNP Paribas uitgebreid naar BNP Paribas Fortis sinds het derde kwartaal van 2011.

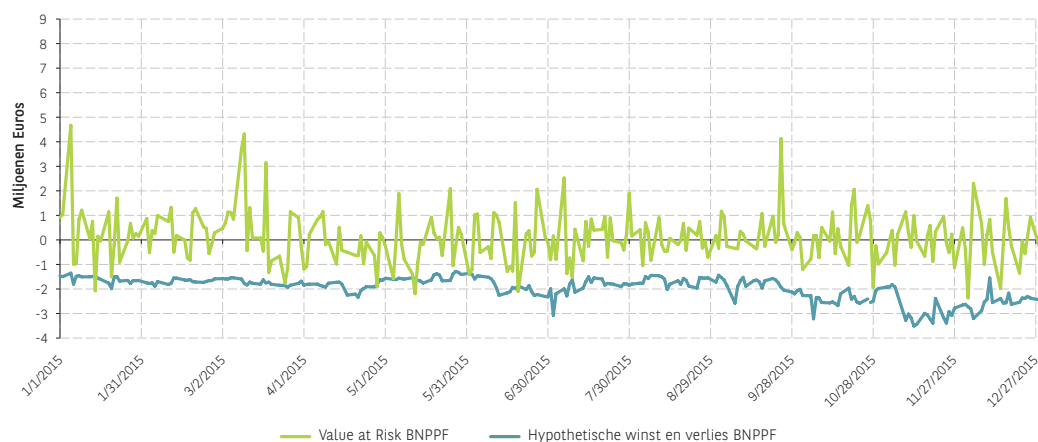
Evolutie van de VaR (1 dag, 99%)

De VaR-cijfers hieronder werden op basis van het intern model voor marktrisico gemeten met parameters die in overeenstemming zijn met de betrokken regelgeving. Ze zijn gebaseerd op een tijdshorizon van 1 dag en met een betrouwbaarheid van 99%.

In 2015 was de totale VaR EUR 1,9 miljoen (met een minimum van EUR 1,3 miljoen en een maximum van EUR 3,5 miljoen), inclusief een salderingseffect van EUR (1,0) miljoen tussen de verschillende risicotypes. De onderverdeling is als volgt:

In miljoenen euro's	31 december 2015				31 december 2014	
Type risico	Gemiddeld	Minimum	Maximum	Eind van het jaar	Gemiddeld	Eind van het jaar
Renterisico	1,8	1,1	3,4	2,1	1,7	1,3
Kredietrisico	0,5	0,4	0,7	0,5	0,5	0,6
Wisselkoersrisico	0,5	0,2	1,2	0,4	0,5	0,2
Prijsrisico aandelen	-	-	-	-	-	-
Prijsrisico grondstoffen	-	-	-	-	-	-
Effect van saldering	(1,0)	(0,4)	(1,8)	(0,8)	(0,9)	(0,7)
Totaal risicowaarde	1,9	1,3	3,5	2,2	1,8	1,4

Vergelijking tussen (1 dag, 99%) VaR en dagelijkse resultaatopbrengsten

Risk test op continue basis de nauwkeurigheid van het interne model aan de hand van verschillende technieken, zoals een regelmatige vergelijking (backtesting) over een langetermijnhorizon tussen de actuele dagelijkse verliezen op kapitaalmarkttransacties en de VaR met een tijdschhorizon van (1 dag).

Deze backtesting wordt gedaan om de dagelijkse VaR in de handelsportefeuille te vergelijken met het werkelijke resultaat. Overeenkomstig de regelgeving, vervuldigt BNP Paribas Fortis deze "real backtesting" met een vergelijking van de dagelijkse VaR met de "hypothetische" resultaten gegenereerd door de handelsportefeuille ("Hypothetical backtesting"). Het hypothetische resultaat bevat alle componenten van het reële resultaat behalve de "intra-day" inkomsten, kosten en commissies. Een backtesting overschrijding wordt gerapporteerd wanneer een verlies, reëel of hypothetisch, het bedrag van de dagelijkse VaR overschrijdt. Het betrouwbaarheidsinterval, gebruikt om de dagelijkse VaR te berekenen, is 99%, hetgeen theoretisch overeenkomt met twee tot drie overschrijdingen geobserveerd per jaar.

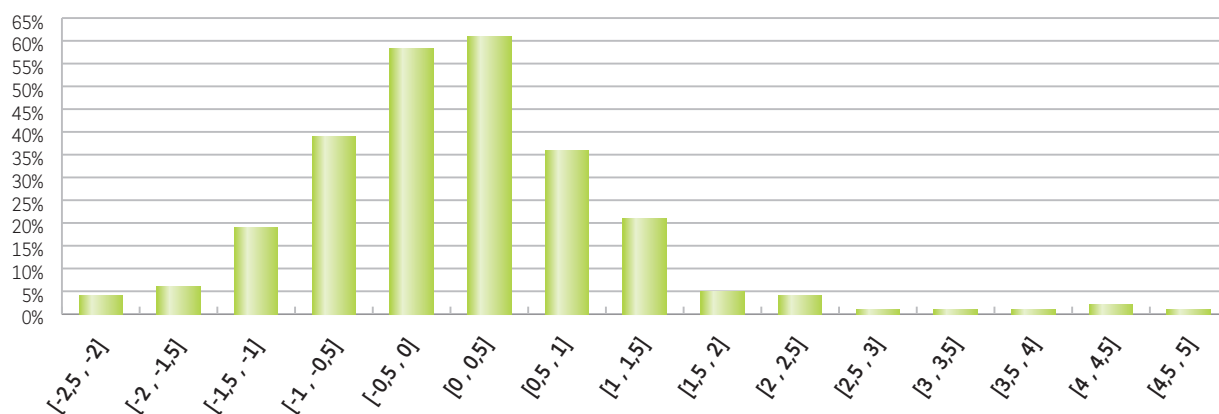
Het aantal overschrijdingen wordt minstens één maal per kwartaal berekend en is gelijk aan het hoogste aantal van het aantal overschrijdingen (overshootings) voor de hypothetische en reële veranderingen in de waarde van de portefeuille.

In 2015 werden 5 hypothetische backtesting overschrijdingen waargenomen (er waren geen reële backtesting evenementen). Het merendeel van de hypothetische verliezen had een niet-significante impact op het resultaat van de bank. De achterliggende posities waren accounting CVA indekkingen; de hypothetische verliezen werden geneutraliseerd door winsten op de CVA.

Verdeling van de dagelijkse tradinginkomsten

Het hiernavolgende histogram toont de verdeling van de dagelijkse tradinginkomsten van BNP Paribas Fortis. Het vermeldt het aantal tradingdagen gedurende dewelke de inkomsten de niveaus op de horizontale as bereikten, in miljoenen euro's.

Tradinginkomsten voor 2015 (in miljoenen euro's):

Tradingactiviteiten genereerden in 2015 een positief resultaat gedurende meer dan 51% van de tradingdagen.

Evolutie van de VaR (10 dagen, 99%)

De VaR-cijfers hieronder worden berekend op basis van een intern model dat parameters gebruikt die voldoen aan de methode aanbevolen door het Basel Committee voor het bepalen van de geschatte 'Value at Risk' ('Supplement to the Capital Accord to Incorporate Market Risks'). Ze zijn gebaseerd op een tijdshorizon van 10 dagen en een betrouwbaarheid van 99%.

In 2015 bedroeg de totale gemiddelde VaR voor BNP Paribas Fortis EUR 6,2 miljoen (met een minimum van EUR 4,1 miljoen en een maximum van EUR 11,2 miljoen), inclusief een salderingseffect van EUR (2,7) miljoen tussen de verschillende risicotypes. De onderverdeling is als volgt:

In miljoenen euro's	31 december 2015				31 december 2014	
Type risico	Gemiddeld	Minimum	Maximum	Einde van het jaar	Gemiddeld	Einde van het jaar
Renterisico	5,8	3,5	10,9	6,7	5,2	4,2
Kredietrisico	1,6	1,2	2,2	1,5	1,7	1,9
Wisselkoersrisico	1,5	0,6	3,7	1,4	1,5	0,8
Prijsrisico aandelen	-	-	-	-	-	-
Prijsrisico grondstoffen	-	-	-	-	-	-
Effect van saldering	(2,7)	(1,2)	(5,6)	(2,4)	(2,8)	(2,2)
Totaal risicowaarde	6,2	4,1	11,2	7,2	5,6	4,7

Stressed VaR

De Stressed VaR is gekalibreerd op een periode van 12 maanden waarin een crisisperiode is inbegrepen. Er werd geopteerd voor

de periode van 31 maart 2008 tot 31 maart 2009 als referentieperiode van 12 maanden voor de kalibratie van de Stressed VaR. Deze keuze wordt elk kwartaal opnieuw geëvalueerd.

Stressed VaR (1 dag, 99%)

in miljoenen euro's	31 december 2015				31 december 2014	
1 Dag	Gemiddeld	Minimum	Maximum	Einde van het jaar	Gemiddeld	Einde van het jaar
STRESSED VALUE AT RISK	4,8	2,9	7,5	4,8	4,5	2,9

Stressed VaR (10 dagen, 99%)

in miljoenen euro's	31 december 2015				31 december 2014	
10 Dagen	Gemiddeld	Minimum	Maximum	Einde van het jaar	Gemiddeld	Einde van het jaar
STRESSED VALUE AT RISK	15,2	9,2	23,7	15,2	14,1	9,3

Incremental Risk Charge (IRC)

De IRC benadering berekent, met een betrouwbaarheidsinterval van 99,9%, verliezen als gevolg van wanbetaling en ratingwijzigingen over een kapitaalshorizon van een jaar, uitgaande van een constant risiconiveau over deze horizon.

Deze methode wordt gebruikt om alle incrementele wanbetalingen en migratierisico's van alle niet-geëffectiseerde posities te capteren.

Dit model wordt momenteel gebruikt in het risicomanagementproces. Het werd goedgekeurd door zowel de Franse als de Belgische bankentoezichthouder.

De berekening van de IRC is gebaseerd op de veronderstelling van een constant risiconiveau over een kapitaalshorizon van 1 jaar. Dit betekent dat de handelsposities of sets van posities aangepast kunnen worden tijdens de kapitaalshorizon van 1 jaar op een wijze die het initiële risiconiveau behoudt, gemeten door de VaR of door blootstellingsprofiel volgens kredietrating en concentratie. Deze aanpassingsfrequentie noemt men de liquiditeitshorizon.

Het model is opgebouwd rond een op een rating gebaseerde simulatie voor elke debiteur, die zowel het risico van wanbetaling als het risico van ratingwijziging dekt. De afhankelijkheid onder de debiteuren is gebaseerd op een multi-factor rendementsmodel. De waardering van de portefeuilles gebeurt in elk gesimuleerd scenario. Het model gebruikt een constante liquiditeitshorizon van 1 jaar.

in miljoenen euro's	31 december 2015				31 december 2014	
	Gemiddeld	Minimum	Maximum	Einde van het jaar	Gemiddeld	Einde van het jaar
Type risico						
Totaal IRC	37,6	13,2	52,8	14,6	38,8	42,3

Comprehensive Risk Measure (Correlatieportefeuille)

De uitgebreide risicomatregel ('Comprehensive Risk Measure' - CRM) is een last voor de gestructureerde kredietcorrelatieproducten in de handelsboeken. Naar aanleiding van de 'de-risking' zoals bepaald in het Industrieel Plan is de CRM niet van toepassing voor BNP Paribas Fortis.

Effectiseringsposities in het handelsboek (niet in de correlatieportefeuille)

Deze bijkomende kapitaallast voor her-effectisering is niet van toepassing voor BNP Paribas Fortis.

Stresstest raamwerk voor marktrisico's

Een waaier van stresstests wordt uitgevoerd om de impact van extreme marktomstandigheden op de waarde van de volledige tradingboeken te simuleren. Stresstests dekken alle marktactiviteiten en passen een waaier van gestreste marktcondities toe.

De fundamentele benadering in het kader van het huidige stresstest raamwerk van de tradingboeken combineert zowel bottom-up als top-down stresstests:

- Macro scenario's ('top down'): omvatten de evaluatie van een set van stresstests op globaal niveau. Deze scenario's

schatten de impact van hevige marktbevingen op de handelsposities van BNP Paribas Fortis, gerelateerd aan grote globale of belangrijke regionale marktschokken. Ze kunnen gebaseerd zijn op historische gebeurtenissen of vooruitkijkende hypothetische scenario's. De scenario's omvatten gebeurtenissen als crisis in opkomende markten, kredietcrisis en beurscrashes.

De officiële macro stresstests scenario's bevatten momenteel 8 verschillende stresstests. De resultaten ervan worden besproken in elk 'Capital Market Risk Committee' (CMRC).

- Scenario 1: onverwachte renteverhoging, met verhoogde de korte termijn rente en een vervlakking van de rentecurve
- Scenario 2: aandelen beurscrash, met een vlucht naar kwaliteit / risico-aversie en een lagere en steiler wordende rentecurve
- Scenario 3: crisis in opkomende markten, ontworpen om het globale risico van deze markten te testen
- Scenario 4: kredietcrisis, wat leidt tot een algemene risico-aversie
- Scenario 5: Eurocrisis: lage BBP verwachtingen, dreiging dat een land de Euro verlaat en een aanzienlijke verzwakking van de munt

- Scenario 6: Energiecrisis scenario, gedreven door geopolitieke onrust met ernstige gevolgen op de energiemarkten
- Scenario 7: Amerikaans crisisscenario, vooral gebaseerd op een structurele Amerikaanse crisis die zich verspreidt over de wereld
- Scenario 8: Risk-on scenario: rally in aandelen en opkomende markten, lage gerealiseerde volatiliteit en daling van de impliciete volatiliteit op alle markten (wat in feite overeenkomt met een terugkeer naar risicovolle activa).
- Microniveau scenario's (bottom-up, op Groep's niveau): in plaats van te kijken naar het effect op de wereldwijde portefeuille, streeft dit soort scenario's naar risicoposities op specifieke handelsdesks, regio's of risicoconcentraties. Deze 'bottom-up'-benadering laat meer complexe stress-scenario's toe en maakt dus de opsporing van gebieden met potentiële verliezen mogelijk, hetgeen niet gemakkelijk had gekund onder de wereldwijde macro-economische scenario's (zoals complexe marktverstoringen of een idiosyncratisch risico). Dit proces vergemakkelijkt de indeling van de risicogebieden in deze met mogelijk minder liquiditeit of deze met mogelijk meer structurele blootstelling.

Het is de analyse en mogelijke combinatie van de bovengenoemde scenario's dat toelaat om een adverse scenario te ontwikkelen en dynamisch aan te passen voor wisselende condities voor het handelsboek. Deze officiële macro stress scenario's worden gepresenteerd op elk CMRC samen met het adverse stress-scenario.

Stresstests worden aangestuurd door het 'Capital Markets Stress Testing Steering Committee' (STSC). Dit comité komt maandelijks bijeen en geeft de richting aan voor alle stresstest scenario ontwikkelingen, infrastructuur, analyse en rapportering binnen het interne risicodepartement. Het STSC stuurt alle interne stresstest aangelegenheden gerelateerd aan markt- en tegenpartijrisico. Tevens beslist het over de definitieve opzet van de officiële stresstests van het CMRC.

Stresstest is het kernelement van de analyse van hoogst uitzonderlijke risico's ('tail risk') die ook worden vastgelegd via de stressed VaR, de Incremental Risk Charge en de Comprehensive Risk Measure. Bovendien wordt het risico op een hoogst uitzonderlijk evenement additioneel meegenomen in de vorm van een gemiddeld verlies bijkomend op de VaR ('Expected Shortfall') bij de toewijzing van kapitaal voor marktrisico's tussen de business lines, zodat hoogst uitzonderlijke risico's bij het beheer en de opvolging van marktrisico's in rekening gebracht worden.

5.b Marktrisico uit hoofde van bankactiviteiten

Het marktrisico uit hoofde van bankactiviteiten omvat enerzijds het risico van verlies op aandelen en anderzijds de rente- en valutarisico's uit hoofde van de bancaire bemiddelingsactiviteiten. Alleen het aandelen- en valutarisico is opgenomen in de berekening van naar risico gewogen activa volgens Pijler 1. Het renterisico valt onder Pijler 2.

De rente- en valutarisico's in verband met bancaire bemiddelingsactiviteiten en beleggingen hebben voornamelijk betrekking op retail banking-activiteiten, de gespecialiseerde dochterbedrijven die zich bezighouden met de financiering en het beheer van spaartegoeden, de financieringsactiviteiten van CIB en de beleggingen van BNP Paribas Fortis. Deze risico's worden beheerd door de afdeling ALM-Treasury.

Op groepsniveau rapporteert ALM-Treasury rechtstreeks aan de groepsfuncties. Strategische beslissingen worden genomen door het Asset and Liability Committee (ALCO), dat toezicht houdt op de activiteiten van ALM-Treasury. Deze comités zijn opgezet op groepsniveau, per divisie en per operationele eenheid.

5.b.1 Aandelenrisico

Aandelenbelangen die door de Bank worden aangehouden buiten het tradingboek zijn effecten die een achtergestelde restvordering verschaffen op de activa of inkomsten van de emittent of een vergelijkbare economische grondslag hebben. Hiertoe behoren:

- genoteerde en niet-genoteerde aandelen en participaties in beleggingsfondsen
- opties die verbonden zijn aan converteerbare en verplicht converteerbare obligaties
- aandelenopties
- super-achtergestelde schuldbewijzen
- aangegane verplichtingen en hedges met betrekking tot aandelen
- belangen in bedrijven die worden verantwoord volgens de vermogensmutatiemethode.

Modelmatige berekening van het aandelenrisico

Volgens de 'Capital Requirement Directive' moeten banken die de Interne Risicobenadering toepassen de aandelenbelangen in hun bankboek afzonderlijk behandelen. BNP Paribas Fortis past daarom de 'Simple Risk Weight'-benadering toe behalve voor (i) aandelenbelangen die al werden aangehouden vóór 2008 of aandelenbelangen in niet-materiële entiteiten waarvoor de gestandaardiseerde benadering wordt toegepast en (ii) participaties die in mindering worden gebracht op het eigen vermogen.

De 'Simple Risk Weight'-benadering is gebaseerd op marktwaarderingen over een lange periode en genereert afzonderlijke risicowegingen voor onverwachte verliezen:

- 190% van de waarde van de risicopositie voor belangen van private equity in voldoende gediversifieerde portefeuilles
- 290% van de waarde van de risicopositie voor aandelen die worden verhandeld op een beurs
- 370% voor de waarde van de risicopositie voor andere aandelen.

Daarnaast worden verwachte verliezen op aandelenposities in mindering gebracht op het eigen vermogen. Het model is goedgekeurd door de toezichthouder voor het meten van de solvabiliteitsvereiste voor het aandelenrisico in het kader van het Basel II goedkeuringsproces.

Blootstelling* aan aandelenrisico

In miljoenen euro's	31 december 2015	31 december 2014
Simply risk weight' methode	1 067	817
190% gewogen	474	440
290% gewogen	107	94
370% gewogen	486	283
Standaardbenadering	1 939	1 776
Totaal	3 007	2 593

(*) reële waarde (op en buiten de balans)

5.b.2 Valutarisico (Pijler 1)

Berekening van de naar risico gewogen activa

Het valutarisico heeft betrekking op alle transacties, ongeacht of deze deel uitmaken van het handelsboek of niet. Dit risico wordt onder Basel I, Basel II en Basel III op dezelfde manier behandeld.

Met uitzondering van de valutapositie van BNP Paribas Fortis België, die wordt berekend volgens het interne model van BNP Paribas Fortis dat is goedgekeurd door de toezichthouder, wordt de blootstelling aan valutarisico tegenwoordig bepaald volgens de gestandaardiseerde methode, waarbij gebruik wordt gemaakt van de mogelijkheid die de banktoezichthouder biedt om hierbij alleen het operationele valutarisico in aanmerking te nemen.

De entiteiten van BNP Paribas Fortis berekenen hun nettopositie in elke valuta, met inbegrip van de euro. De nettopositie is gelijk aan de som van alle activaposten minus alle verplichtingen plus de posten buiten de balans (inclusief de netto valutatermijnpositie en het netto delta-equivalent van de valuta-optieportefeuille), minus structurele niet-vlottende activa (voor de lange termijn aangehouden aandelen, materiële vaste activa en immateriële activa). Deze posities worden omgerekend naar euro's tegen de valutakoers die geldt op de afsluitdatum en bij elkaar opgeteld, waaruit de totale netto open positie van de Bank in elke valuta resulteert. Er is sprake van een netto longpositie in een bepaalde valuta wanneer de activa de verplichtingen overtreffen en een shortpositie wanneer de verplichtingen de activa overtreffen. Voor elke entiteit van de Groep wordt de netto valutapositie in de relevante valuta (dat wil zeggen de rapporteringsvaluta) op zodanige wijze in evenwicht gebracht dat de som van de 'long' posities gelijk is aan de som van de 'short' posities.

Voor het berekenen van de solvabiliteitsvereiste voor het valuta-risico gelden de volgende regels:

- voor gecompenseerde posities in valuta's van de lidstaten van het Europees Monetair Stelsel geldt een solvabiliteitsvereiste van 1,6% van de waarde van de gecompenseerde posities
- voor posities in nauw gecorreleerde valuta's geldt een solvabiliteitsvereiste van 4% van het gecompenseerde bedrag
- voor de overige posities, waaronder het saldo van de niet-gecompenseerde posities in de bovengenoemde valuta's geldt een solvabiliteitsvereiste van 8% van het bedrag daarvan.

Valutarisico en afdekking van winsten gerealiseerd in buitenlandse valuta's

Het operationele valutarisico van BNP Paribas Fortis komt voort uit de nettowinst die wordt gerealiseerd in andere valuta's dan de euro. Het beleid van BNP Paribas Fortis is om maandelijks alle winsten in andere valuta's dan de euro af te dekken tegen de euro. Winsten die lokaal worden gerealiseerd in een andere valuta dan de functionele valuta van die activiteit worden lokaal afgedekt. Nettowinsten die worden gegenereerd door buitenlandse dochterondernemingen en vestigingen en posities die betrekking hebben op een bijzondere waardevermindering van de portefeuille worden centraal beheerd.

Valutarisico en afdekking van de netto-investeringen in buitenlandse activiteiten

De valutapositie van BNP Paribas Fortis uit hoofde van investeringen in buitenlandse activiteiten ontstaat voornamelijk door de dotaties aan bijkantoren en door participaties uitgedrukt in vreemde valuta's.

Het beleid van BNP Paribas Fortis is om leningen af te sluiten in de valuta van de investering teneinde de investering te beschermen tegen valutarisico. Dergelijke leningen worden gedocumenteerd als een afdekking van een netto investering in buitenlandse activiteiten. Voor sommige (minder liquide) valuta, waar lenen moeilijker is, kan de investering ook gefinancierd worden door deze valuta aan te kopen tegen Euro's. Deze beslissing wordt genomen door het ALCO.

5.b.3 Renterisico (Pijler 2)

Raamwerk voor renterisicobeheer

ALM-Treasury is verantwoordelijk voor het beheer van het renterisico van het bankboek.

Het bankboek omvat alle rentedragende activa en passiva van BNP Paribas Fortis, geprorateerd of tegen reële waarde, maar niet geklasseerd als 'market making' of 'client hedging'. In de praktijk bevat het alle rentedragende activa en passiva van alle business lines van BNP Paribas Fortis (inclusief de beleggingsportefeuille van ALM Treasury en de financieringsportefeuille van CIB) met uitzondering van de tradingactiviteiten. Transacties die worden geïnitieerd door de diverse business lines van BNP Paribas Fortis worden systematisch overgedragen naar ALM-Treasury via interne contracten of via leningen en financieringen.

De belangrijkste beslissingen met betrekking tot het risicobeheer van het bankboek worden genomen tijdens de maandelijkse ALCO-vergaderingen. Deze vergaderingen worden bijgewoond door het management van de business line, ALM-Treasury, Finance en de afdeling Risk.

Meting van het renterisico

Renteposities worden gemeten rekening houdend met de specifieke eigenschappen van de beheerde risico's. BNP Paribas Fortis heeft, in lijn met de Groep-policy, de concepten van standaard renterisico en structureel renterisico gedefinieerd. Het standaard renterisico omvat de transacties waarop de algemene regel toepasbaar is, namelijk wanneer er een best mogelijke indekingsstrategie kan bepaald worden. Het structureel renterisico is het renterisico op het eigen vermogen en de niet-vergoede zichtrekeningen: deze balanselementen genereren middels herinvestering/hedging regelmatige rente-inkomsten maar deze zijn gevoelig aan het renteniveau. Het is echter niet mogelijk om een unieke indekingsstrategie te bepalen die deze rentegevoeligheid

volledig neutraliseert. In dit geval houdt de Bank rekening met alle mogelijke "neutrale" managementstrategieën in de bepaling van het renterisicobeheer.

Het renterisico van het bankboek wordt berekend en opgevolgd aan de hand van twee categorieën risico-indicatoren: risico-indicatoren gebaseerd op inkomstenberekeningen en risico-indicatoren gebaseerd op waardeberekeningen (marktwaaarde).

De keuze van de indicatoren en van de risicomodellen wordt gecontroleerd door gespecialiseerde teams van Risk. De resultaten van deze controles worden op regelmatige basis voorgelegd aan gespecialiseerde comités.

Renterisico-indicatoren

Renterisico's worden geanalyseerd op basis van de rentegap, die voor iedere toekomstige periode de mogelijke mismatch van de rentedragende volumes weergeeft tussen activa en passiva (en dit zowel voor vaste rente en vlottende rente elementen). In de rentegap worden de optionele elementen, en in het bijzonder de gedragsopties, inbegrepen en vertegenwoordigd door hun delta-equivalenten.

De vervaldagen worden bepaald op basis van contractuele elementen van de transacties en/of historische observaties van het klantengedrag. Voor Retail Banking producten worden gedragsmodellen bepaald op basis van historische of geprojecteerde data en econometrische studies. Deze modellen hebben voornamelijk betrekking op vervroegde terugbetalingen en spaartegoeden. De vervaldagen op niet-vergoede zichtrekeningen en eigen vermogen worden bepaald op basis van meer conventionele methoden die rekening houden met zowel een management benchmark als met alle mogelijke strategieën die als "neutraal" werden gedefinieerd binnen het renterisicobeheer.

Wanneer in een bepaalde toekomstige periode

- meer activa dan passiva voorkomen, ligt het risico bij een rentestijging vermits de Bank inkomsten zou verliezen wanneer de daggeldrente duurder zou worden om de overtollige activa te financieren
- meer passiva dan activa voorkomen, ligt het risico bij een rentedaling vermits de business inkomsten zou verliezen wanneer de herbelegging van overtollige passiva minder zou opbrengen.

In het geval van Retail Banking activiteiten wordt het renterisico ook gemeten op 'going concern' basis, aan de hand van een inkomstengevoeligheidsindicator die rekening houdt met dynamische veranderingen in bepaalde balanselementen. Het bestaan van gedeeltelijke of zelfs geen correlatie tussen de rente die wordt aangerekend aan klanten en de marktrente, samen met de gevoeligheid van het volume aan het renteniveau, zorgt voor een gevoeligheid van toekomstige inkomsten, die op dynamische wijze wordt benaderd (inclusief nieuwe productie).

Waarderings indicatoren

Het Basel comité voor bancaire toezicht vereist, op basis van haar raamwerk van juni 2004, dat banken de sensitiviteit van de economische waarde van hun kapitaal berekenen. Volgens deze tekst 'dienen de banken aan de toezichthouders, teneinde hun controletaak met betrekking tot de blootstelling aan interestrisico's binnen de sector te ondersteunen, de resultaten van hun interne meetsystemen ter beschikking te stellen, uitgedrukt in termen van sensitiviteit van economische waarde ten opzichte van kapitaal. Hierbij dienen ze gebruik te maken van een gestandaardiseerde interestbeweging (economische waarde van kapitaal)'. De sensitiviteit van de economische waarde van kapitaal wordt berekend voor een parallelle interestbeweging van +/- 200 basispunten; deze sensitiviteit wordt vergeleken met de som van het Tier 1 en Tier 2 kapitaal.

Risicolimieten

De renterisico-indicatoren hebben betrekking op het volledige bankboek. De renterisico's op basis van de rentegap zijn beperkt door risicolimieten op alle toekomstige perioden. Deze limieten worden gekalibreerd op basis van de aard van de beheerde risico's (standaard of structureel in geval van niet-vergoede zichtrekeningen en eigen vermogen). Deze limieten worden op regelmatige basis herzien (jaarlijks).

Het renterisico gemeten volgens de inkomstengevoeligheidsindicator is onderworpen aan een alarmsignaal op basis van de globale winstgevoeligheid. Daarenboven heeft BNP Paribas Fortis een systeem geïntroduceerd om de impact op de inkomsten te bepalen van bepaalde stress-scenarios die worden gedefinieerd op Groepsniveau.

Een specifieke sub-limiet is gedefinieerd voor de operaties die niet kwalificeren voor hedge accounting onder de IFRS boekhoudnormen.

Conform de regelgeving werd een limiet gedefinieerd voor de sensitiviteit van de economische waarde van het kapitaal bij een parallelle beweging van 200 basispunten.

Gevoeligheid van de inkomsten en van de waarde

De sensitiviteit van de inkomsten ten aanzien van de interestvoeten, is één van de kernindicatoren die door de bank wordt gebruikt bij haar analyse van het algehele interest risico. De sensitiviteit van de inkomsten worden berekend voor het globale bankboek, omvattende de commerciële activiteiten van kredietverlening en depositowerving en de herbelegging van het kapitaal en dit voor alle munten. De inkomstenprojectie is onder meer gesteund op gefundeerde groei-assumpties over dezelfde horizon als de indicator.

De sensitiviteit van de inkomsten is beperkt: een plotse neerwaartse parallelle schok van 100 basispunten over een tijdspanne van één jaar zou leiden tot een daling van 3.1% van het netto bancaire inkomen op 31 december 2015, dit vergeleken met een daling van 1,4% op 31 december 2014.

Omdat de financiële verrichtingen in het bankboek niet bedoeld zijn om verkocht te worden, worden ze niet beheerd op basis van hun reële waarde. Daardoor is de gevoeligheid van de economische waarde van het eigen vermogen enkel een rapporteringsindicator, berekend in lijn met de prudentiële vereisten.

De gevoeligheid van de economische waarde van het eigen vermogen voor een plotse parallelle schok van 200 bp is 11% van het eigen vermogen op 31 december 2015, lager dan de gevoeligheid van 14% op 31 december 2014, en dit voornamelijk door de aanpassing van de rentepositie door middel van lange termijn payer swaps.

Afdekking van rente- en valutarisico's

De hedgerelaties die door de Bank zijn aangegaan betreffen hoofdzakelijk rente- of valutahedges in de vorm van swaps, opties, termijncontracten of futures.

Afhankelijk van het doel van de hedge worden de afgeleide financiële instrumenten die worden gebruikt voor hedgedoeleinden aangemerkt als reële-waardehedge, als cash flow hedge of als afdekking van een netto-investering in buitenlandse activiteiten. Elke hedgerelatie wordt formeel gedocumenteerd op het moment dat deze wordt aangegaan. De documentatie beschrijft de hedgingstrategie, de afgedekte positie, het hedginginstrument, de aard van het afgedekte risico en de methodologie die is gebruikt voor het toetsen van de verwachte (toekomstige) en feitelijke (retrospectieve) effectiviteit van de hedge.

Algemeen renterisico

De strategie van de Bank voor het beheer van het algemene renterisico is gebaseerd op een zorgvuldige bewaking van de gevoeligheid van de inkomsten van de Bank voor veranderingen in de rentestand. Op deze manier kan BNP Paribas Fortis bepalen hoe de verschillende risico's optimaal tegen elkaar kunnen afgewogen worden. Deze procedure vereist een buitengewoon zorgvuldige beoordeling van de risico's waaraan BNP Paribas Fortis is blootgesteld, zodat BNP Paribas Fortis de meest geschikte afdekkingsstrategie kan formuleren, rekening houdend met het effect van de saldering van verschillende soorten risico.

De afdekkingsstrategieën middels renteswaps en -opties worden boekhoudkundig meestal behandeld als reële waarde of cash flow hedge.

Het renterisico wordt beperkt door een waaier van verschillende instrumenten. De belangrijkste zijn de derivaten, voornamelijk renteswaps en -opties. Renteswaps worden gebruikt voor het aanpassen van het lineair risicoprofiel, dat hoofdzakelijk wordt bepaald door de langlopende activa en passiva. Opties worden gebruikt voor de verlaging van het niet-lineaire risico, dat voornamelijk wordt veroorzaakt door in klantencontracten besloten opties, zoals caps of de opties tot vervroegde aflossing in hypotheekleningen.

Structureel valutarisico

Valutahedges worden door de afdeling ALM aangegaan voor het afdekken van de investeringen van de Bank in buitenlandse valuta's en van de inkomsten in buitenlandse valuta's. Elke hedgerelatie wordt op het moment dat deze wordt aangegaan formeel gedocumenteerd. De documentatie beschrijft de hedgingstrategie, de afgedekte positie, het hedginginstrument, de aard van het afgedekte risico en de methodologie die is gebruikt voor het toetsen van de verwachte (toekomstige) en feitelijke (retrospectieve) effectiviteit van de hedge.

Voor investeringen in dochterondernemingen en branches die worden gefinancierd mits ontleningen in vreemde munten wordt een hedge relatie toegepast en gedocumenteerd tussen de investering en de ontlening zodat de muntevolutie symmetrisch impacteert op beide zijden van de balans en neutraal is voor de winst- en verliesrekening. Deze hedging ontleningen worden aangeduid als netto investeringshedges.

Fair value hedges worden gebruikt om valutarisico in te dekken op participaties in niet-geconsolideerde entiteiten. In het financieel jaar 2015 werden geen net investment hedges gediskwalificeerd.

BNP Paribas Fortis dekt de schommelingen op bepaalde componenten van BNP Paribas Fortis' inkomsten in, in het bijzonder de zeer waarschijnlijke toekomstige inkomstenstromen (voornamelijk rente-inkomsten en commissies) in andere valuta dan euro die gegenereerd worden door de activiteiten binnen dochterondernemingen of branches van BNP Paribas Fortis.

Afdekking van financiële instrumenten die zijn opgenomen op de balans (fair value hedges)

Fair value hedges voor renterisico's hebben betrekking op specifieke vastrentende activa of passiva of op portefeuilles met vastrentende activa of verplichtingen. Er worden contracten in derivaten aangegaan om de gevoeligheid van de reële waarde van deze activa en passiva voor veranderingen in de rentestand te verminderen.

Individuele hedges op activa hebben voornamelijk betrekking op voor verkoop beschikbare effecten; op individuele passiva is dit voornamelijk op vastrentende effecten uitgegeven door BNP Paribas Fortis.

Hedges van portefeuilles van financiële activa en passiva, uitgevoerd per munt, hebben betrekking op:

- vastrentende leningen (vastgoedleningen, investeringskredieten, consumentenkredieten en exportkredieten);
- vastrentende deposito's (hoofdzakelijk zichtrekeningen).

Om het afgedekte bedrag te bepalen, wordt het uitstaande bedrag van de afgedekte post opgesplitst in looptijdsegmenten en wordt aan elk looptijdsegment een afzonderlijk bedrag toegerekend. De looptijdverdeling wordt bepaald op basis van de contractuele voorwaarden voor de transactie en de historische waarnemingen ten aanzien van het klantengedrag (aannames met betrekking tot vervroegde aflossing en geschatte wanbetalingspercentages).

Niet-vergoede zichtrekeningen worden gekwalificeerd als financiële verplichtingen op middellange termijn. Bijgevolg is de waarde van deze verplichtingen gevoelig aan renteveranderingen. Schattingen van de toekomstige kasstromen zijn gebaseerd op historische analyses.

Voor elke hedging relatie, wordt de verwachte hedge effectiviteit gemeten door ervoor te zorgen dat voor elk looptijdsegment, de reële waarde van de afgedekte posten groter is dan de reële waarde van de aangeduide afdekkingsinstrumenten.

De werkelijke effectiviteit wordt beoordeeld op een ex-post basis door te verzekeren dat de maandelijkse verandering in reële waarde van de afgedekte posten sinds het begin van de maand geen over-hedging aangeeft.

Cash Flow Hedge

De Bank gebruikt afgeleide instrumenten voor het afdekken van fluctuaties in de baten en lasten uit activa en passiva met een variabele rente als gevolg van renteveranderingen. Ook zeer waarschijnlijke toekomstige transacties worden afgedekt. De afgedekte posten worden opgesplitst in looptijdsegmenten per munt en per benchmark rente. Na toepassing van een correctie voor aannames met betrekking tot vervroegde aflossing en defaults gebruikt de Bank derivaten om de risicopositie die door deze activa en passiva met een variabele rente ontstaat geheel of gedeeltelijk af te dekken.

De effectiviteit van deze hedging relaties is gedocumenteerd en beoordeeld op basis van verwachte afloopschema's.

De bedragen in de tabel vertegenwoordigen per looptijdsegment, de notionele bedragen van activa en passiva aangeduid als afgedekte elementen in cash flow hedging

In miljoenen euro's	31 december 2015	
	Activa	Verplichtingen
Minder dan 1 jaar	1 021	523
1 tot 3 jaar	4 333	-
3 tot 5 jaar	465	-
Meer dan 5 jaar	674	1 000

6 Soeverein schuldenrisico

Soeverein schuldenrisico is het risico dat de overheid in gebreke komt voor zijn schuld, in geval van een tijdelijke of verlengde onderbreking van rentebetaling (intrest en/of kapitaal).

BNP Paribas Fortis beschikt over staatsobligaties die deel uitmaken van het liquiditeitsmanagement proces. Deze is gebaseerd op het houden van effecten als onderpand voor de herfinanciering van centrale banken en bevat een aanzienlijk deel van obligaties met een hoge rating die zijn uitgegeven door overheden,

supranationale entiteiten en speciale agentschappen, met een laag risiconiveau. Als onderdeel van haar beheersbeleid inzake activa, passiva en structureel renterisico, houdt BNP Paribas Fortis ook een portefeuille van activa aan die staatsobligaties bevat met rentevoetkenmerken die bijdragen aan de afdekkingsstrategieën. Daarnaast is BNP Paribas Fortis een primaire verdeler van staatsobligaties in verscheidene landen, waardoor er tijdelijk lange en korte handelsposities worden genomen, waarvan sommige afgedekt zijn door derivaten.

De portefeuille van soevereine effecten van BNP Paribas Fortis in euro wordt in onderstaande tabel getoond:

In miljoenen euro's	31 december 2015	31 december 2014
Eurozone		
België	13 009	13 673
Nederland	4 025	3 759
Italië	1 199	1 246
Frankrijk	974	1 028
Oostenrijk	938	947
Spanje	661	692
Luxemburg	188	189
Duitsland	116	144
Finland	11	195
Ondersteunde landen		
Portugal	330	419
Ierland	138	134
Totaal eurozone	21 589	22 426

7 Operationeel risico

Raamwerk voor risicobeheer

Toezichtskader

In lijn met het raamwerk van BNP Paribas Groep heeft BNP Paribas Fortis één allesomvattend raamwerk voor het beheren van het operationele risico voor de hele Bank ingevoerd dat voldoet aan de Basel III-criteria die zijn vastgelegd in de 'Advanced Measurement Approach' (AMA). Dit raamwerk draagt bij tot een beter risicobeheer doordat hiermee het bewustzijn ten aanzien van operationele risico's wordt versterkt. Het waarborgt een effectieve meting en opvolging van het operationele risicoprofiel.

Belangrijke partijen en organisatie

Er is een effectieve risicobeheerstructuur ontwikkeld op basis van een model met drie verdedigingslinies, waarbij de businesses de hoofdverantwoordelijkheid dragen voor het beheren en beperking van operationele risico's. De tweede verdedigingslinie wordt gevormd door de risicobeheerfuncties. Zij hebben tot taak erop toe te zien dat het raamwerk voor het beheren van het operationele risicobeheer goed is verankerd, dat de operationele risico's die worden vastgesteld, beoordeeld, gemeten en beheerd een juiste afspiegeling geven van het risicoprofiel en dat wordt voldaan aan de eigenvermogensvereisten. De interne Algemene Inspectie (interne audit) vertegenwoordigt de derde verdedigingslinie en ziet toe op de juiste implementatie van de risicostructuren en het risicobeleid.

De belangrijkste bestuursorganen op het gebied van operationeel risico en interne controle zijn de Internal Control Committees (ICC's).

BNP Paribas Fortis heeft vier ICC's die elk worden voorgezeten door een lid van het Executive Committee. Daarnaast is er een ICC op het niveau van het Executive Committee.

Het ICC is verantwoordelijk voor het beheer van het permanente operationele controlekader en het beheren van de operationele en compliancerisico's. Operationele risico's en compliancerisico's omvatten het reputatierisico, frauderisico, financiële-verslaggevingsrisico, het belastingrisico, juridisch risico, risico van niet-naleving van wetten, regelgeving en beleid, operationele risico's in verband met mensen, processen en systemen en het externe klimaat en het bedrijfsrisico. De rol van de ICC's omvat onder meer:

- het ontwikkelen van een georganiseerde en wereldwijde visie op het permanente operationele controlekader en het beheren van operationele en compliancerisico's bij BNP Paribas Fortis
- het analyseren van en het nemen van beslissingen over deze onderwerpen
- het opzetten van een waarschuwings- en escalatiesysteem voor waargenomen zwakheden
- het aantonen en documenteren van de betrokkenheid van de Executive Board en het Directiecomité bij het beheren van deze kwesties en de follow-up van de betreffende acties.

De doelstelling van het ICC is de businesses en functies in staat te stellen de belangrijkste operationele risico's, compliancerisico's en zwakheden van het permanente controlekader te signaleren, het belang van het daarvoor ontwikkelde actieplan te benadrukken en een overzicht te verschaffen van de status van de genomen maatregelen.

De 'Advanced Measurement Approach' voor operationeel risicobeheer

Een kader dat de vier elementen bevat is vereist voor een Advanced Measurement Approach (AMA):

- de eerste bouwsteen van het raamwerk voor het beheren van het operationele risico bestaat uit het verzamelen van verliescijfers ('historische incidenten'). Informatie over operationele verliezen die zich voordoen binnen alle delen van de organisatie wordt systematisch opgeslagen in een centrale database
- naast informatie uit deze interne database gebruikt BNP Paribas Fortis voor haar risicoanalyses verliesgegevens uit externe bronnen, zoals openbare databases en de database met operationele verliesgegevens die wordt bijgehouden door een consortium van banken waarin BNP Paribas Fortis deelneemt
- een derde element van het raamwerk bestaat uit risicoprognoses ('potentiële incidenten'), die het risicoprofiel van BNP Paribas Fortis bepalen en als primaire input dienen voor de berekening van de eigenvermogensvereisten. Potentiële incidenten (PI's) geven meer inzicht in operationele risico's van verschillende aard:
 - risico's die nauw verband houden met de interne organisatie en controleomgeving. Deze risico's hebben een beperkte impact op de organisatie, ondanks het feit dat ze veel kunnen voorkomen.
 - meer systemische risico's of zeldzame risico's met hoge impact. Het omvat de operationele risico's ten gevolge van het type activiteit waarvoor de Bank zich engageert of ten gevolge van de business omgeving waarin ze opereert.

Potentiële incidenten worden uitgevoerd in elke business en ondersteunende functie, en resulteren in een beschrijving van het geïdentificeerd risico, in een analyse van de oorzaak en in een beschrijving van de omgevingscontrole. Uiteindelijk wordt het resterende risico aangeduid.

- triggers voor operationeel risico (Key Risk Indicators of Key Performance Indicators) worden opgevolgd om veranderingen te signaleren in het operationele risicoprofiel door interne oorzaken of omgevingsfactoren.

Beheersing en vermindering van operationele risico's

BNP Paribas Fortis hanteert diverse processen voor het beheren en het verminderen van operationele risico's. Aan de hand van Potentiële Incidenten, Historische Incidenten en de ontwikkeling van sleutelrisico-indicatoren kunnen stappen worden ontwikkeld waarmee het beheren van operationele risico's verder kan worden verbeterd. Deze stappen hebben meestal betrekking op organisatorisch aspecten en processen. De centraal gecoördineerde technieken voor risicobeperking betreffen het waarborgen van de bedrijfscontinuïteit, informatiebeveiliging, verzekeringen en een organisatiestructuur voor de besluitvorming over uitzonderlijke transacties (via de 'Exceptional Transactions Committees') en nieuwe activiteiten (via de 'New Activities Committees').

8 Compliance- en reputatierisico

Compliance missie

De algemene missie van Compliance bestaat uit het verschaffen van een redelijke mate van zekerheid ten aanzien van de coherentie en effectiviteit van het permanente controlesysteem van BNP Paribas Fortis, de naleving van wet- en regelgeving bij de uitvoering van de diverse activiteiten en de bescherming van de reputatie van de Bank door middel van adviezen, toezicht en onafhankelijke controles.

Compliance heeft, als tweede verdedigingslinie, een dubbele taak:

1. De eerste taak bestaat uit het uitoefenen van toezicht op een effectieve beheersing van het compliancerisico. Dit behelst het formuleren van beleid, het geven van advies, controle op de uitvoering, garanderen dat de Bank conform de voorschriften en regelgeving werkt en het versterken van het bewustzijn onder medewerkers met betrekking tot de volgende belangrijke compliance-aspecten:
 - financiële veiligheid: antiwitwaspraktijken, strijd tegen corruptie en financiering van terrorisme, financiële sancties en meldingen aan financiële onderzoeksinstanties
 - bescherming van de belangen van de klanten: dit heeft betrekking op zowel de levering van producten en diensten aan klanten als belangenconflicten
 - integriteit van medewerkers: hieronder vallen gedragscodes, geschenkenbeleid, belangenconflicten, beleid voor privétransacties
 - marktintegriteit: marktmisbruik, belangenconflicten
 - outsourcing en gegevensbescherming.

Compliance stelt het beleid vast en geeft bindende adviezen op deze terreinen. Adviezen van compliance kunnen worden geëscaleerd naar een hoger niveau, totdat een consensus wordt bereikt, om te komen tot een adequate oplossing voor het probleem.

2. De tweede taak betreft het afbakenen van het algemene raamwerk voor permanente controle. 'Oversight of Operational Permanent Controls' (2OPC) coördineert en superviseert de werking van het algemene permanente controleraamwerk. Op 1 oktober 2015 werd 2OPC geïntegreerd in de Risk functie.

Organisatie van Compliance

Op BNP Paribas groepsniveau, werd in 2015 de organisatiestructuur van Compliance herzien. De Compliance functie is georganiseerd als een onafhankelijke, geïntegreerde en gedecentraliseerde functie. De Chief Compliance Officer van BNP Paribas Fortis rapporteert aan het hoofd van Domestic Markets Compliance van BNP Paribas en heeft tevens een functionele relatie (stippellijn) met de Chief Executive Officer van BNP Paribas Fortis.

Compliance heeft rechtstreeks en onafhankelijk toegang tot zowel het Risk Committee als het Audit Committee van de Raad van Bestuur en is daar permanent uitgenodigd. De Chief Compliance Officer is lid van het Uitvoerend Comité van de Bank.

Fundamentele principes

Bij het beheren van compliance- en reputatierisico's wordt uitgegaan van de volgende fundamentele principes:

- individuele verantwoordelijkheid: iedereen is verantwoordelijk voor compliance en niet alleen de afdeling Compliance
- exhaustieve en allesomvattende benadering: de verantwoordelijkheid van Compliance strekt zich uit tot alle bankactiviteiten. Uit hoofde hiervan heeft Compliance onbeperkt toegang tot alle noodzakelijke informatie
- onafhankelijkheid: de medewerkers van Compliance voeren hun missie uit binnen een context die de onafhankelijkheid van hun denken en handelen waarborgt
- prioriteit van het groepsbeleid boven lokaal beleid, voor zover dit is toegestaan op grond van de lokale wetgeving.

9 Liquiditeits- en herfinancieringsrisico

Het liquiditeitsrisico is het risico dat de Bank niet in staat zal zijn om te voldoen aan bestaande of toekomstige voorzienbare of niet-voorzienbare liquiditeits- of dekkingsvereisten over alle looptijden, zowel voor de korte als voor de lange termijn.

Dit risico kan voortvloeien uit een vermindering van bepaalde bronnen van financiering, trekking van kredietlijnen, vermindering van de liquiditeitswaarde van sommige activa, of verhoging van dekkingsmarges in cash of effecten. Dit risico kan gerelateerd zijn aan de reputatie van de Bank of aan systemische factoren in de financiële markten zelf.

Het liquiditeitsrisico wordt beheerd door middel van een globaal liquiditeitsbeleid dat is goedgekeurd door de Raad van Bestuur van BNP Paribas Fortis. Dit beleid is gebaseerd op risicobeheersingsprincipes die zowel onder normale omstandigheden als tijdens een liquiditeitscrisis van toepassing zijn. De liquiditeitspositie van BNP Paribas Fortis wordt beoordeeld op basis van interne standaarden en door toezichthouders voorgeschreven ratio's.

9.a Beleid voor het beheer van het liquiditeitsrisico

Beleidsdoelstellingen

De doelstellingen van het beleid voor het beheer van het liquiditeitsrisico van BNP Paribas Fortis zijn het verkrijgen van een evenwichtige financieringsmix ter ondersteuning van de ontwikkelingsstrategie van BNP Paribas Fortis en het waarborgen dat ook onder crisissomstandigheden BNP Paribas Fortis in staat zal zijn om al haar verplichtingen na te komen.

Het raamwerk voor liquiditeitsbeleid is gesteund op:

- beheers-indicatoren
 - volume-indicatoren om na te gaan of de commerciële activiteiten voldoen aan hun liquiditeitsdoelstellingen die zijn bepaald in functie van de financieringscapaciteit van de Bank.
 - prijsindicatoren, gebaseerd op de interne prijszetting van liquiditeit;
- indicatoren die een inschatting mogelijk maken van de liquiditeitspositie van de Bank onder normale omstandigheden, de liquiditeitspositie in geval van crisis situaties, de efficiëntie van ondernomen acties en het voldoen aan reglementaire ratio's;
- de implementatie van liquiditeits-strategieën gebaseerd op de diversificatie van financieringsbronnen met vervaldagen in functie van liquiditeitsbehoeften en de opbouw van liquiditeitsreserves.

Het liquiditeitsbeleid definieert de beheers-principes die van toepassing zijn in de BNP Paribas Fortis ondernemingen en onderliggende commerciële activiteiten, en dit ongeacht de looptijd van de transacties.

Beleidsvoering

Net als voor de andere risico's, is de Chief Executive Officer door de Raad van Bestuur gemandateerd om het liquiditeitsrisico van de Bank te beheren. De Chief Executive Officer delegeert deze verantwoordelijkheid aan het Asset & Liability Committee.

Het Risico-Comité rapporteert elk kwartaal aan de Raad van Bestuur over het liquiditeitsbeleid en de liquiditeitspositie van de Bank.

Het Asset en Liability Committee is verantwoordelijk voor:

- het definiëren van het liquiditeitsprofiel van de Bank
- het toezicht houden op de naleving van reglementaire liquiditeitsratio's
- het bepalen van beheers-indicatoren, het toezien op de naleving ervan en het kalibreren van de kwantitatieve drempelwaarden voor de commerciële activiteiten
- het bepalen van liquiditeits-indicatoren, waar nodig het aanduiden van drempelwaarden, en het toezien op de naleving ervan
- het bepalen van strategieën voor het management van liquiditeitsrisico en het toezicht houden op de implementatie van deze strategieën binnen de commerciële activiteiten, zowel onder normale als onder crisis omstandigheden.

Meer in het bijzonder wordt het Asset en Liability Committee geïnformeerd inzake financieringsprogramma's, programma's voor het opbouwen van liquiditeitsreserves, simulaties van crisissomstandigheden (stress testen), en alle gebeurtenissen die zich voordoen onder crisissomstandigheden. Het Asset en Liability Committee heeft eveneens als taak om de aanpak van een liquiditeitscrisis te definiëren (noodplan).

Onder normale omstandigheden vergadert het Asset en Liability Comité elke maand maar in noodomstandigheden wordt overgeschakeld op een hogere frequentie.

De permanente leden van het Asset en Liability Committee zijn de Chief Operating Officer (voorzitter) die verantwoordelijk is voor Functies, de COO's of Adjunct COO's verantwoordelijk voor de kern-activiteiten, het hoofd van Global Markets, de Chief Risk Officer en/of zijn Adjunct, the Chief Financial Officer, het hoofd van ALM Treasury, het hoofd van ALM Treasury BNP Paribas Group, het hoofd van ALM Domestic Markets BNP Paribas Group, het hoofd van ALM, het hoofd van Financieel Beheer en de Chief Financial Officer van Domestic Markets BNP Paribas.

ALM Treasury is voor de hele Bank verantwoordelijk voor de operationele implementatie van de beslissingen inzake liquiditeit van het Asset en Liability Committee. De Asset en Liability Committees in entiteiten van de Bank zijn op hun beurt verantwoordelijk voor de lokale implementatie van de strategie inzake liquiditeitsmanagement die werd bepaald door het centrale Asset & Liability Committee.

ALM Treasury is eveneens verantwoordelijk voor het liquiditeitsbeheer verbonden aan de vervaldagstructuur van de ganse bank. Het is meer bepaald verantwoordelijk voor financiering en korte-termijn uitgifte (deposito-certificaten, commercial paper,

enz.), voor senior en achtergestelde schuld-uitgifte (Medium Term Notes, obligaties, middellange en lange termijn deposito's, covered bonds, etc.) en loan effectiseringsprogramma's. Een bijkomende taak van ALM Treasury is het aanleveren van interne financiering van de commerciële activiteiten van de Bank, operationele entiteiten, en het beleggen van eventuele kas-overschotten. Het departement is ook verantwoordelijk voor het opbouwen en het beheren van de liquiditeitsreserves. Deze omvatten onder meer activa die snel en eenvoudig kunnen verkocht worden onder crisisomstandigheden.

De Risk Management Functie is lid van het Asset en Liability Committee (ALCo) en van de lokale ALCo's. Het bewaakt de implementatie van de beslissingen van deze comité's door ALM Treasury. Het voert een tweedelijnscontrole uit door validatie van modellen en risico-indicatoren (met inbegrip van liquiditeits stress testen), het toezicht op risico-indicatoren en het toezicht op de naleving van toegekende limieten.

De Finance Functie is verantwoordelijk voor de productie van zowel de gestandaardiseerde reglementaire liquiditeitsratio's als van de interne beheers-indicatoren. Finance waakt over de consistentie van de door het ALM Committee van de Bank gedefinieerde interne beheers-indicatoren. De Finance Functie is lid van het Asset en Liability Committee (ALCo) en van de lokale ALCo's.

9.b Het liquiditeitsbeheer en het intern toezicht

Het liquiditeitsbeheer en het intern toezicht zijn gebaseerd op een brede waaier van toezicht-indicatoren aangepast aan de verschillende looptijden. Deze indicatoren worden per munt en per looptijd op een regelmatige basis gemeten

Beheers-indicatoren

De toezicht-indicatoren zijn gerelateerd aan de financieringsbehoeften van de commerciële activiteiten van de Bank, zowel onder normale als onder stress-omstandigheden. Deze indicatoren maken deel uit van de budgetplanning van de Bank met vooropgestelde objectieven waarop maandelijks wordt toegezien.

Kasbalans (cash balance sheet)

De kasbalans van de Bank is een aangepaste weergave van de balans die een analyse van de liquiditeit mogelijk maakt.

Financieringsbehoeften van de commerciële activiteiten van de Bank

De kasbalans is een beknopte herformulering van een aantal indicatoren die gebruikt worden voor het interne liquiditeitsbeheer van de commerciële activiteiten en entiteiten. Hierbij wordt een systematische vergelijking en reconciliatie met de geconsolideerde jaarrekening van de Bank mogelijk gemaakt.

De behoefte aan liquiditeit ten gevolge van de commerciële activiteiten van de bank wordt vooral beheerd door het verschil te meten tussen commerciële financieringsbehoeften (klantenleningen en rekeningen met debetsaldo, handelsactiva) en commerciële financieringsbronnen (klantendeposito's, de verkoop van de uitgifte van schulden door de Bank, handelspassiva).

Deze indicator wordt opgevolgd voor de verschillende commerciële activiteiten.

Naast deze commerciële liquiditeits-indicator waakt de Bank voortdurend over de financieringsbehoeften en financieringsbronnen van ALM Treasury en ook over andere structurele financieringsbronnen van de Bank.

Het liquiditeitsbeheer op middellange en lange termijn is in hoofdzaak gebaseerd op de analyse van de beschikbare middelen op middellange en lange termijn die de activa op middellange en lange termijn activa kunnen financieren.

Interne liquiditeitsfacturatie

Alle activa en passiva van de Bank zijn onderworpen aan een interne liquiditeitsfacturatie. De principes hieromtrent worden bepaald door het Asset & Liability Committee van de Bank en zijn gericht op het rekening houden met de trends in de liquiditeitskosten op de markt en met het evenwicht tussen activa en passiva.

Toeziets-indicatoren

Indicatoren met betrekking tot institutionele financiering

De institutionele financiering hangt af van de marktomstandigheden en van de verschillende categorieën van institutionele investeerders die bereid zijn om financiering te verschaffen. Funding wordt gediversifieerd volgens verschillende deviezen en per geografische zones.

De institutionele financieringsbronnen zijn eveneens gediversifieerd volgens verschillende distributienetwerken, entiteiten en aan de hand van al dan niet door zekerheden gedekte financieringsprogramma's.

De financieringsstructuur kan verder worden verstevigd door langere looptijden en door het aantrekken van meer stabiele financieringsbronnen.

Indicatoren met betrekking tot de bezwaring van de activa van de Bank en van activa die door de Bank zijn ontvangen

Eigen activa die als zekerheid worden gebruikt, en activa die als zekerheid werden ontvangen en die op hun beurt zijn gebruikt als zekerheid worden als bezwaard beschouwd. Hierna volgen de belangrijkste transacties die met een zekerheid zijn bezwaard:

- verkoop en terugkoop (repo's) van zekerheden, het uitlenen van zekerheden
- garanties verleend aan Centrale tegenpartijen
- bezwaarde deposito's
- garanties gegeven aan centrale banken in de uitvoering van hun monetaire beleid
- activa die als zekerheid en als dekking dienen voor de uitgifte van gegarandeerde obligaties.

Bezwaarde zekerheden worden als pand gegeven in koop-en terugkoop transacties (repurchase agreements), derivaten transacties of ruil van obligaties. De andere activa zijn de volgende: enerzijds leningen onderhevig aan beperkingen luidens het monetaire beleid of gebruikt als onderpand voor gestructureerde schulden; anderzijds cash als onderpand gegeven tegenover derivaten.

De verhouding van bezwaarde activa ten opzichte van de gehele activa op de bankbalans bedroeg 6,3% op 31.12.2015.

Activa

In miljarden euro's	31 december 2015			
	Boekwaarde van de bezwaarde activa of encumbered assets	Reële waarde van de bezwaarde activa	Boekwaarde van de niet-bezwaarde activa	Reële waarde van de niet-bezwaarde activa
ACTIVA	14		266	
Aandelen			2	2
Schuldbewijzen	6	6	37	37
Andere activa	7		228	

Verkregen onderpand

In miljarden euro's	31 december 2015	
	Reële waarde van het bezwaarde verkregen onderpand of de bezwaarde uitgegeven eigen schuldbewijzen	Reële waarde van verkregen onderpand of uitgegeven eigen schuldbewijzen beschikbaar voor bezwaring
VERKREGEN ONDERPAND	4	4
Aandelen	-	-
Schuldbewijzen	4	4
Ander verkregen onderpand	-	-
UITGEGEVEN EIGEN SCHULDBEWIJZEN ANDERE DAN EIGEN DOOR ZEKERHEID GEDEKTE OBLIGATIES EN ABSS	-	-

Bezwaarde activa / verkregen onderpand en daarmee verbonden verplichtingen

In miljarden euro's	31 december 2015	
	Overeenkomstige verplichtingen, eventuele verplichtingen of uitgeleende effecten	Activa, verkregen onderpand en uitgegeven eigen schuldbewijzen andere dan door zekerheid gedekte obligaties en bezwaarde ABSS
BOEKWAARDE VAN BEPAALDE FINANCIËLE VERPLICHTINGEN	16	18

Indicatoren voor de middellange en lange termijn financiering

De liquiditeitsposities op middellange tot lange termijn worden regelmatig gemeten op het niveau van de Bank ter evaluatie van het gebruik en de beschikbaarheid van middellange en lange financiering. Hiervoor wordt elk element van de balans gemeten op basis van zijn terugbetalingsvervaldag. Hierbij maakt men gebruik van de modellen en veronderstellingen van ALM Treasury die worden geëvalueerd door de Risk Management Functie.

Stress testen en liquiditeitsbuffers

Liquiditeits-stress testen worden op regelmatige basis en met verschillende tijdshorizonten uitgevoerd. Ze zijn gebaseerd op veronderstellingen inzake evolutie van markt-factoren en/of factoren die eigen zijn aan de Bank. De beschikbaarheid van voldoende liquiditeits-reserves om een crisis te overbruggen, wordt eveneens gemeten op bank niveau.

De liquiditeitsreserve omvat deposito's bij centrale banken, beschikbare obligaties die onmiddellijk in de financiële markten kunnen worden verkocht of gebruikt worden in een verkoop-te-rugkoop transactie, en beschikbare obligaties en kredieten die kunnen geherfinancierd worden bij centrale banken.

Een bijkomende of andere manier om de liquiditeitspositie van de Bank te verstevigen, is de transformatie van minder liquide activa naar meer liquide activa door het securitiseren van leningen (zie 4.c. Effectisering).

Reglementaire liquiditeitsratio's

Elke reglementaire ratio wordt apart opgevolgd.

Vanaf oktober 2015 wordt de 30-dagen liquiditeits-ratio (Liquidity Coverage Ratio) op de Bank toegepast. Deze wordt door de Bank gemeten op basis van de Delegated Act van oktober 2014 uitgevaardigd door de Europese Commissie.

In het licht van deze nieuwe regelgeving heeft de bank ook zijn opvolgingsprocedure aangepast. De beheers-indicatoren voor de financieringsbehoeften van de diverse kernactiviteiten en de interne prijszetting, die een weerspiegeling zijn van de gestandaardiseerde LCR assumpties, laten de Bank toe om de conformiteit met deze ratio op te volgen.

De Nationale Bank van België heeft beslist om voor de Belgische banken, de LCR niet gefaseerd in te voeren. Bijgevolg geldt, ook voor BNP Paribas Fortis, vanaf 1 oktober 2015, een te respecteren minimum LCR-ratio van ten minste 100% dekking van de netto cash-flow behoeften over een periode van 30 dagen stress.

De LCR ratio van de Bank, einde 2015, wordt hieronder weergegeven:

In miljarden euro's	31 december 2015
Liquide activa	43
Netto cash uitstroom over een stress periode van 30 dagen	(34)
LCR	130,0%

Verslag van het college van erkende commissarissen

Verslag van het college van commissarissen aan de algemene vergadering van aandeelhouders van de vennootschap bnp paribas fortis NV over de geconsolideerde jaarrekening voor het boekjaar afgesloten op 31 december 2015

Overeenkomstig de wettelijke bepalingen, brengen wij u verslag uit in het kader van ons mandaat van commissaris. Dit verslag omvat ons verslag over de Geconsolideerde Jaarrekening voor het boekjaar afgesloten op 31 december 2015, zoals hieronder gedefinieerd, en omvat tevens ons verslag over andere door wet- en regelgeving gestelde eisen. De Geconsolideerde Jaarrekening omvat de geconsolideerde resultatenrekening, het geconsolideerd overzicht van het nettoresultaat en wijzigingen van activa en verplichtingen opgenomen in het eigen vermogen, de geconsolideerde balans op 31 december 2015, het geconsolideerde kasstroomoverzicht voor het boekjaar afgesloten op die datum, het geconsolideerd overzicht van wijzigingen in het eigen vermogen en de minderheidsbelangen, evenals een samenvatting van de belangrijkste grondslagen voor financiële verslaggeving en toelichtingen.

Verslag over de Geconsolideerde Jaarrekening – Oordeel zonder voorbehoud

Wij hebben de controle uitgevoerd van de Geconsolideerde Jaarrekening van BNP Paribas Fortis NV ("de Vennootschap") en haar dochterondernemingen (samen "de groep") voor het boekjaar afgesloten op 31 december 2015, opgesteld in overeenstemming met International Financial Reporting Standards (IFRS), zoals goedgekeurd door de Europese Unie en met de in België van toepassing zijnde wettelijke en reglementaire voorschriften. Het geconsolideerde balanstotaal bedraagt EUR 273.683 (000.000) en de geconsolideerde winst- en verliesrekening toont een winst van het boekjaar (deel groep) van EUR 1.575 (000.000).

Verantwoordelijkheid van de raad van bestuur voor het opstellen van de Geconsolideerde Jaarrekening

De raad van bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van een Geconsolideerde Jaarrekening die een getrouw beeld geeft in overeenstemming met International Financial Reporting Standards (IFRS), zoals goedgekeurd door de Europese Unie en met de in België van toepassing zijnde wettelijke en reglementaire voorschriften, alsook voor het implementeren van een interne beheersing die de raad van bestuur noodzakelijk acht voor het opstellen van de Geconsolideerde Jaarrekening die geen afwijking van materieel belang bevat die het gevolg is van fraude of van fouten.

Verantwoordelijkheid van de commissaris

Het is onze verantwoordelijkheid een oordeel over deze Geconsolideerde Jaarrekening tot uitdrukking te brengen op basis van onze controle. Wij hebben onze controle volgens de internationale controlestandaarden uitgevoerd (International Standards on Auditing – ISA's). Die standaarden vereisen dat wij aan de deontologische vereisten voldoen alsook de controle plannen en uitvoeren teneinde een redelijke mate van zekerheid te verkrijgen dat de Geconsolideerde Jaarrekening geen afwijkingen van materieel belang bevat.

Een controle omvat werkzaamheden ter verkrijging van controle-informatie over de in de Geconsolideerde Jaarrekening opgenomen bedragen en toelichtingen. De geselecteerde werkzaamheden zijn afhankelijk van de beoordeling door de commissaris, met inbegrip van diens inschatting van de risico's van een afwijking van materieel belang in de Geconsolideerde Jaarrekening als gevolg van fraude of van fouten. Bij het maken van die risico-inschatting neemt de commissaris de interne beheersing van de groep in aanmerking die relevant is voor het opstellen door de Vennootschap van de Geconsolideerde Jaarrekening, die een getrouw beeld geeft, teneinde controlewerkzaamheden op te zetten die in de gegeven omstandigheden geschikt zijn maar die niet gericht zijn op het geven van een oordeel over de effectiviteit van de interne beheersing van de groep. Een controle omvat tevens een evaluatie van de geschiktheid van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en van de redelijkheid van door de raad van bestuur gemaakte schattingen, alsmede een evaluatie van de presentatie van de Geconsolideerde Jaarrekening als geheel.

Wij hebben van de raad van bestuur en van de aangestelden van de Vennootschap de voor onze controle vereiste ophelderingen en inlichtingen verkregen.

Wij zijn van mening dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is om daarop ons oordeel zonder voorbehoud te baseren.

Oordeel zonder voorbehoud

Naar ons oordeel geeft de Geconsolideerde Jaarrekening, een getrouw beeld van het vermogen en de geconsolideerde financiële toestand van de groep op 31 december 2015 en van het geconsolideerde kasstroomoverzicht voor het boekjaar dat op die datum afgesloten is, in overeenstemming met International Financial Reporting Standards (IFRS), zoals goedgekeurd door de Europese Unie en met de in België van toepassing zijnde wettelijke en reglementaire voorschriften.

Paragraaf ter benadrukking van bepaalde lopende juridische geschillen

Zonder afbreuk te doen aan ons oordeel, vestigen wij de aandacht op toelichting 8.a van de Geconsolideerde Jaarrekening op 31 december 2015 waarin is uiteengezet dat als gevolg van de gebeurtenissen van 2008 die de Fortis groep, waartoe de Vennootschap behoorde, hebben getroffen, een aantal eisers juridische procedures hebben geïnitieerd tegen de voormalige Fortis groep, de Vennootschap en/of bepaalde leden van de raad van bestuur en management. Het uiteindelijk resultaat van deze procedures en de mogelijke gevolgen voor de Vennootschap en zijn bestuurders kunnen momenteel niet worden bepaald. Bijgevolg werden tot op heden geen voorzieningen opgenomen in de Geconsolideerde Jaarrekening.

Verslag betreffende overige door wet- en regelgeving gestelde eisen

De raad van bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen en de inhoud van het jaarverslag over de Geconsolideerde Jaarrekening.

In het kader van ons mandaat en overeenkomstig de Belgische bijkomende norm bij de in België van toepassing zijnde internationale controlestandaarden (ISA's), is het onze verantwoordelijkheid om, in alle van materieel belang zijnde opzichten, de naleving van bepaalde wettelijke en reglementaire verplichtingen na te gaan. Op grond hiervan sluiten wij de volgende bijkomende verklaring in die niet van aard is om de draagwijdte van ons oordeel over de Geconsolideerde Jaarrekening te wijzigen:

- Het jaarverslag over de Geconsolideerde Jaarrekening behandelt de door de wet vereiste inlichtingen, stemt overeen met de Geconsolideerde Jaarrekening en bevat geen van materieel belang zijnde inconsistenties ten aanzien van de informatie waarover wij beschikken in het kader van ons mandaat.

Brussel, 5 april 2016

Het College van Commissarissen

PwC Bedrijfsrevisoren bcvba

Vertegenwoordigd door

D. Walgrave
Bedrijfsrevisor

Deloitte Bedrijfsrevisoren bv ovv cvba

Vertegenwoordigd door

Y. Dehogne
Bedrijfsrevisor

B. De Meulemeester
Bedrijfsrevisor

BNP Paribas Fortis Jaarverslag 2015 (Niet-geconsolideerd)

Verslag van de Raad van Bestuur

In overeenstemming met het Belgische vennootschapswetboek (art. 119) en om herhalingen te vermijden heeft BNP Paribas Fortis het niet-geconsolideerde en het geconsolideerde verslag van de Raad van Bestuur gecombineerd. Het geconsolideerde verslag van de Raad van Bestuur is te vinden in het begin van dit Jaarverslag.

Toelichting bij de ontwikkeling van de balans

De **totale balans** op 31 december 2015 bedroeg EUR 204 miljard, een stijging met EUR 4 miljard of 2% in vergelijking met 31 december 2014.

Activa

De **Kas, tegoeden bij centrale banken, postcheque- en girodiensten** bedroegen EUR 4,0 miljard op 31 december 2015, een stijging van EUR 0,5 miljard of 14% in vergelijking met 2014.

Het bedrag van EUR 4,0 miljard eind 2015 bevat voornamelijk de tegoeden van het bijkantoor van Amsterdam bij de Nationale Bank van Nederland (EUR 3,1 miljard), een stijging van EUR 2,1 miljard. Deze stijging wordt deels gecompenseerd door een daling van EUR (1,5) miljard in gedeponeerde fondsen bij de Federal Reserve van New York.

De **vorderingen op kredietinstellingen** bedroegen EUR 18,8 miljard op 31 december 2015, een stijging van EUR 2,1 miljard of 12%, hoofdzakelijk in België.

De vorderingen ten belope van EUR 18,8 miljard bevatten zichtrekeningen (EUR 3,7 miljard), de tegoeden bij de Nationale Bank van België (EUR 8,4 miljard), termijnrekeningen (EUR 6,3 miljard) en terugkoopovereenkomsten (EUR 0,4 miljard). Eind 2015 komt het relatieve gewicht van de interbancaire vorderingen op 9% van de totale activa tegenover 8% eind 2014.

Bedragen aangehouden bij de Nationale Bank van België stegen met EUR 3,6 miljard, terwijl de Monetaire Reserve steeg met EUR 0,9 miljard. Beide evoluties worden gedeeltelijk gecompenseerd door een daling in de zichtrekeningen voor EUR (1,6) miljard en terugkoopovereenkomsten voor EUR (0,7) miljard.

De **vorderingen op cliënten** bedroegen EUR 98,8 miljard op 31 december 2015, een verhoging met EUR 5,1 miljard of 5%, hoofdzakelijk in België.

De vorderingen van EUR 98,8 miljard bestaan uit termijnleningen (EUR 67,8 miljard), hypothecaire leningen (EUR 18,0 miljard), voorschotten op zichtrekeningen (EUR 8,3 miljard), terugkoopovereenkomsten (EUR 3,9 miljard) en overige vorderingen

(EUR 0,8 miljard). Eind 2015 vertegenwoordigden zij 48% van de totale activa tegenover 47% eind 2014.

Sinds 2008 maken hypothecaire leningen en termijnleningen, geëffectiseerd via 'Special Purpose Vehicles' voor respectievelijk EUR 26,7 miljard en EUR 7,7 miljard eind 2015, geen deel meer uit van deze rubriek. De effecten die de deelneming van de bank in de "Special Purpose Vehicles" vertegenwoordigen zijn opgenomen in de rubriek 'Obligaties en andere vastrentende effecten'.

In België stegen de termijnleningen met EUR 5,3 miljard, verdeeld over verschillende soorten leningen, zoals investeringskredieten en projectfinancieringen. Hypothecaire leningen stegen met EUR 2,6 miljard dankzij nieuwe productie in een context van lage rentevoeten. De terugkoopovereenkomsten daalden met EUR (0,7) miljard, de overige vorderingen met EUR (0,8) miljard en de voorschotten op zichtrekeningen met EUR (0,3) miljard.

In de buitenlandse bijkantoren daalden de voorschotten op zichtrekeningen met EUR (1,0) miljard, voornamelijk in het bijkantoor van Amsterdam. De termijnleningen daalden met EUR (0,8) miljard in het bijkantoor van Madrid, gecompenseerd door een stijging van EUR 0,3 miljard in het bijkantoor van Amsterdam, EUR 0,2 miljard in het bijkantoor van Stockholm en EUR 0,1 miljard in het bijkantoor van New York.

De **obligaties en andere vastrentende effecten** bedroegen EUR 62,6 miljard op 31 december 2015. Deze portefeuille daalde met EUR (0,8) miljard of 1%, voornamelijk in België.

Het bedrag van EUR 62,6 miljard is grotendeels samengesteld uit een investeringsportefeuille van EUR 60,8 miljard bestaande uit obligaties van openbare besturen (EUR 20,0 miljard), van financiële instellingen (EUR 1,0 miljard), van 'Special Purpose Vehicles' (EUR 35,2 miljard) en van andere uitgevers (EUR 4,6 miljard). De handelsportefeuille bedroeg EUR 1,8 miljard. De obligaties en andere vastrentende effecten vertegenwoordigden 30% van de totale activa eind 2015, tegenover 32% eind 2014.

De **financiële vaste activa** bedroegen EUR 8,3 miljard op 31 december 2015, een stijging van EUR 0,4 miljard ten opzichte van de situatie op 31 december 2014.

De **overige activa** bedroegen EUR 2,0 miljard op 31 december 2015, een daling van EUR (0,7) miljard of 27%, voornamelijk in België.

Het bedrag van EUR 2,0 miljard bestond hoofdzakelijk uit wachtrekeningen en betaalde premies op afgeleide producten, voornamelijk op de handelsopties.

De **overlopende rekeningen** bedroegen EUR 8,0 miljard op 31 december 2015, een vermindering van EUR 2,2 miljard of 21%, voornamelijk in België. Deze evolutie betreft de daling van de reële waarde van afgeleide producten ten gevolge van de stijging van de interestvoeten vanaf het tweede kwartaal van 2015, hoofdzakelijk op renteswaps (EUR (2,2) miljard).

De overlopende rekeningen vertegenwoordigden 4% van de totale activa eind 2015 in vergelijking met 5% eind 2014.

Passiva

De **schulden aan kredietinstellingen** bedroegen EUR 15,0 miljard op 31 december 2015. Ze namen toe met EUR 3,1 miljard ofwel 27% in vergelijking met 2014.

Het bedrag van EUR 15,0 miljard bestond uit zichtrekeningen (EUR 2,0 miljard), termijnrekeningen (EUR 11,2 miljard) en terugkoopovereenkomsten (EUR 1,8 miljard). Eind 2015 kwam het relatieve gewicht van de interbancaire schulden op 7% van het totaal van de verplichtingen.

De stijging van EUR 3,1 miljard is voornamelijk te wijten aan additionele fondsen die werden ontvangen van andere entiteiten van de BNP Paribas Group (EUR 4,8 miljard), gecompenseerd door een daling in de terugkoopovereenkomsten voor EUR (3,8) miljard. Verder stegen ook de fondsen ontvangen van de Centrale Banken van Rusland (EUR 3,0 miljard) en Polen (EUR 0,4 miljard).

De **schulden aan cliënten** bedroegen EUR 147,5 miljard op 31 december 2015. Dit vertegenwoordigt een groei van EUR 2,7 miljard of 2%, waarvan EUR 3,5 miljard in België en een daling van EUR (0,8) miljard in de buitenlandse bijkantoren.

Het bedrag van EUR 147,5 miljard bevat de gereguleerde spaarrekeningen (EUR 60,4 miljard), de zichtrekeningen (EUR 52,6 miljard), de termijnrekeningen (EUR 20,5 miljard), de terugkoopovereenkomsten (EUR 4,7 miljard), de bijzondere deposito's (EUR 6,4 miljard) en de handelsbaisseposities (EUR 2,9 miljard), en vertegenwoordigt 72% van de totale verplichtingen net zoals in 2014.

In België vloeit de evolutie vooral voort uit de stijging van de termijnrekeningen (EUR 2,5 miljard), de termijnrekeningen (EUR 1,5 miljard) en van de bijzondere deposito's, voornamelijk in de niet-gereguleerde spaarrekeningen (EUR 1,7 miljard). Deze stijging is gecompenseerd door een daling in de gereguleerde spaarrekeningen (EUR (1,2) miljard) en in de terugkoopovereenkomsten (EUR (1,5) miljard).

In de buitenlandse bijkantoren was de evolutie vooral te wijten aan de daling van zichtrekeningen in het bijkantoor van New York (EUR (1,5) miljard).

De **in schuldbewijzen belichaamde schulden** bedroegen EUR 11,2 miljard op 31 december 2015 ofwel een stijging van EUR 1,9 miljard of 20% in 2015, vooral in het bijkantoor van New York.

Het bedrag van EUR 11,2 miljard bestond uit depositocertificaten (EUR 6,7 miljard), kasbons (EUR 3,7 miljard) en niet-converteerbare obligaties (EUR 0,8 miljard) en vertegenwoordigt 5% van de totale verplichtingen net zoals eind 2014.

De **overige schulden** bedroegen EUR 4,6 miljard op 31 december 2015, een daling met EUR (1,4) miljard of 23% in 2015. Het bedrag van EUR 4,6 miljard bestond hoofdzakelijk uit wachtrekeningen en ontvangen premies op afgeleide producten, voornamelijk op handelsopties.

De **overlopende rekeningen** bedroegen EUR 5,3 miljard op 31 december 2015, een daling met EUR 2,3 miljard of 30%, vooral in België. Deze evolutie betrof de daling van de reële waarde van derivaten ten gevolge van de stijging van de interestvoeten vanaf het tweede kwartaal van 2015, hoofdzakelijk op renteswaps (EUR (2,0) miljard).

De overlopende rekeningen vertegenwoordigden 3% van de totale passiva eind 2015 tegenover 4% eind 2014.

Het **fonds voor algemene bankrisico's** bleef onveranderd op EUR 872 miljoen.

De **achtergestelde schulden** bedroegen EUR 6,2 miljard op 31 december 2015, een stijging van EUR 0,5 miljard in vergelijking met 31 december 2014.

Het **eigen vermogen**, na resultaatsverwerking, kwam op EUR 13,0 miljard eind december 2015, een vermindering met EUR 0,4 miljard of 3%. Deze daling is te verklaren door de uitkering van een interim-dividend van EUR 2,0 miljard (dat werd goedgekeurd door de buitengewone algemene vergadering van 23 december 2015), gedeeltelijk gecompenseerd door de gereserveerde winst (EUR 1,6 miljard).

Toelichting bij de ontwikkeling van de resultatenrekening

Het **resultaat van het boekjaar** toont een winst van EUR 1 580 miljoen, in vergelijking met EUR 1 336 miljoen in 2014.

Het resultaat van het jaar 2015 werd gekenmerkt door sterke commerciële prestaties in combinatie met een strenge controle van de uitgaven.

De **intrestmarge** (rubrieken I en II) bedroeg EUR 2 886 miljoen in 2015, een toename van EUR 196 miljoen of 7% in vergelijking met 2014. Deze evolutie vertaalt zich in een toename van EUR 217 miljoen in België en een afname van EUR (21) miljoen in de buitenlandse bijkantoren.

De stijging in België is vooral te wijten aan de daling van de rentelasten op spaardeposito's (EUR 220 miljoen), op de schuld vertegenwoordigd door een effect (EUR 78 miljoen) en op achtergestelde schulden (EUR 72 miljoen) naar aanleiding van renteverlagingen. De renteopbrengsten op hypothecaire leningen steeg met EUR 52 miljoen, als gevolg van een hoger gemiddeld volume (EUR 3,8 miljard). Deze evolutie wordt deels gecompenseerd door een daling van de rente-inkomsten op de investeringsportefeuille (EUR (202) miljoen).

De daling bij de buitenlandse bijkantoren is voornamelijk te wijten aan de bijna volledige integratie van het bijkantoor in Frankfurt in een andere entiteit van de groep BNP Paribas aan het einde van 2014.

De **opbrengsten uit niet-vastrentende effecten** (rubriek III) bedroegen EUR 381 miljoen in 2015, een toename van EUR 89 miljoen of 31% ten opzichte van 2014, voornamelijk als gevolg van de hogere inkomsten uit dividenden.

De **commissies** (rubrieken IV en V) bedroegen EUR 1 050 miljoen. De toename met EUR 20 miljoen of 2% is het resultaat van een toename in België (EUR 42 miljoen) en een afname in de buitenlandse bijkantoren (EUR 22 miljoen).

In België is de stijging voornamelijk toe te schrijven aan Asset Management activiteiten (EUR 42 miljoen) waarvoor er meer activiteit was in 2015, in het bijzonder met betrekking tot de effectenhandel (EUR 11 miljoen) en met betrekking tot investeringsfondsen (EUR 24 miljoen).

De afname van commissies in de buitenlandse bijkantoren was voornamelijk het gevolg van de verkoop van de belangrijkste activiteiten van het bijkantoor in Frankfurt aan een andere entiteit van de BNP Paribas groep.

De **winst uit financiële transacties** (rubriek VI) bedroeg EUR 194 miljoen, een daling van EUR (156) miljoen.

De winst uit wisseltransacties en handel in effecten en andere financiële instrumenten bedroeg EUR 169 miljoen in 2015 tegenover EUR 241 miljoen in 2014. De afname van EUR (72) miljoen kan onder andere worden verklaard door de lagere resultaten van derivatenactiviteiten, en door de overdracht in 2014 van een voorziening naar 'waardeverminderingen op de vorderingen' (EUR 22 miljoen) als gevolg van de herstructurering van een transactie.

De verkoop van beleggingseffecten, voornamelijk staatsobligaties, genereerde een winst van EUR 25 miljoen in 2015 in vergelijking met EUR 109 miljoen in 2014.

De **algemene beheerskosten** (rubriek VII) bedroegen EUR (2 595) miljoen, een daling met EUR 52 miljoen in vergelijking met 2014.

De bezoldigingen, sociale lasten en pensioenen daalden met EUR 53 miljoen of 3% in vergelijking met 2014, vooral door de vermindering van de basislonen als gevolg van de daling van FTEs (3%).

De overige beheerskosten bleven stabiel op EUR (1 115) miljoen. De stijging van de kosten in België, voornamelijk als gevolg van de nieuwe Europese bankenheffing (Single Resolution Fund) van EUR (68) miljoen wordt gecompenseerd door de daling van de kosten in de buitenlandse bijkantoren.

De **afschrijvingen en waardeverminderingen op oprichtingskosten, op immateriële en materiële vaste activa** (rubriek VIII) bedroegen EUR (128) miljoen, een daling met EUR 20 miljoen in vergelijking met 2014.

Deze evolutie vloeit vooral voort uit lagere afschrijvingen op de materiële vaste activa (EUR 7 miljoen op de gebouwen).

De **waardeverminderingen op de vorderingen en op de beleggingsportefeuille** (rubrieken IX + X) bedroegen EUR (120) miljoen tegenover EUR (87) miljoen in 2014, ofwel een stijging van EUR 33 miljoen.

In België bedroegen de waardeverminderingen EUR (107) miljoen in 2015 tegenover EUR (109) miljoen in 2014, ofwel een daling van EUR 2 miljoen.

In de buitenlandse bijkantoren bedroegen de waardeverminderingen EUR (13) miljoen in 2015 (voornamelijk in Madrid) tegenover EUR 22 miljoen in 2014, ofwel een stijging van EUR (35) miljoen.

De **voorzieningen voor risico's en kosten** (rubrieken XI + XII) leidden tot een netto toename van EUR (7) miljoen in 2015 tegenover een terugname van EUR 5 miljoen in 2014. Deze evolutie is voornamelijk te wijten aan een voorziening voor handelsactiviteiten geschillen.

De **overige bedrijfsopbrengsten** (rubriek XIV) bedroegen EUR 240 miljoen, een stijging van EUR 16 miljoen tegenover 2014. Deze evolutie is gedeeltelijk gerelateerd aan de doorrekening van kosten aan de entiteiten van de Groep BNP Paribas.

De **overige bedrijfskosten** (rubriek XV) bedroegen EUR (367) miljoen in 2015, een stijging van EUR (36) miljoen in vergelijking met 2014. Deze evolutie wordt voornamelijk verklaard door de daling van het terugvorderbare BTW tarief.

De **uitzonderlijke opbrengsten** (rubriek XVII) bedroegen EUR 132 miljoen in 2015 en hadden voornamelijk betrekking op de terugname van waardeverminderingen op financiële vaste activa (EUR 114 miljoen, inbegrepen in rubriek XVII B, waarvan EUR 62 miljoen op Ageas in België en EUR 51 miljoen op Von Essen Bank in het bijkantoor van Frankfurt), de meerwaarden bij de realisatie van financiële vaste activa (EUR 6 miljoen, inbegrepen in rubriek XVII D) en de meerwaarden bij de realisatie van materiële vaste activa (EUR 9 miljoen, inbegrepen in rubriek XVII D).

In 2014 hadden de uitzonderlijke opbrengsten van EUR 84 miljoen voornamelijk betrekking op de terugname van waardeverminderingen op financiële vaste activa (EUR 15 miljoen, inbegrepen in rubriek XVII B, waarvan EUR 9 miljoen op Fortis Private Equity Belgium), de meerwaarden bij de realisatie van financiële vaste activa (EUR 7 miljoen, inbegrepen in rubriek XVII D), de meerwaarden bij de realisatie van materiële vaste activa (EUR 8 miljoen, inbegrepen in rubriek XVII D) en de overige uitzonderlijke opbrengsten (EUR 51 miljoen, inbegrepen in rubriek XVII E, waarvan EUR 24 miljoen badwill op activiteiten in bijkantoor van Frankfurt).

De **uitzonderlijke kosten** (rubriek XVIII) bedroegen EUR (102) miljoen in 2015 en betroffen hoofdzakelijk de waardeverminderingen op financiële vaste activa (EUR (87) miljoen, inbegrepen in rubriek XVIII B, waarvan EUR (48) miljoen op BNPP Fortis Factor en EUR (31) miljoen op Parthena Reys Perennial Fund), de minderwaarden bij de realisatie van financiële vaste activa (EUR (2) miljoen, inbegrepen in rubriek XVIII D, op Belgian Mobile Wallet), de minderwaarden bij de realisatie van materiële vaste activa (EUR (9) miljoen, inbegrepen in rubriek XVIII D) en de overige uitzonderlijke kosten (EUR (3) miljoen, inbegrepen in rubriek XVIII E).

In 2014 had de EUR (114) miljoen voornamelijk betrekking op de waardeverminderingen op financiële vaste activa (EUR (28) miljoen, inbegrepen in rubriek XVIII B, waarvan EUR (15) miljoen op BNP Paribas Fortis Funding), de provisies voor vervroegd vertrek (EUR (42) miljoen, inbegrepen in rubriek XVIII C), de minderwaarden bij de realisatie van financiële vaste activa (EUR (18) miljoen, inbegrepen in rubriek XVIII D, op Fortis Holding Malta) en de overige uitzonderlijke kosten (EUR (3) miljoen, inbegrepen in rubriek XVIII E).

De **belastingen op het resultaat** (rubriek XX) waren positief voor EUR 13 miljoen in 2015 tegenover EUR (13) miljoen negatief in 2014. Het belastingsniveau wordt beïnvloed door de provisies voor vervroegd vertrek in België, en door de bijzondere fiscale regimes van de verschillende buitenlandse bijkantoren.

De 11 **buitenlandse bijkantoren**, gelegen in Amsterdam, Boekarest, Frankfurt, Kopenhagen, Madrid, New York, Oslo, Praag, Stockholm, Helsinki en Wenen maakten gezamenlijk een winst van EUR 90 miljoen in 2015, voornamelijk als gevolg van de terugname van een waardevermindering op Von Essen Bank in Frankfurt bijkantoor. In 2014 genereerden de buitenlandse bijkantoren een winst van EUR 49 miljoen.

De **te verwerken winst van het boekjaar** bedroeg EUR 1 580 miljoen in 2015 tegenover EUR 1 336 miljoen in 2014.

Voorstel tot bestemming van het resultaat van het boekjaar

Te verwerken winst van het boekjaar	EUR	1 580,2	miljoen
Overgedragen winst van het vorig boekjaar	EUR	2 757,9	miljoen
Te verwerken winstsaldo	EUR	4 338,1	miljoen
Toevoeging aan de wettelijke reserve	EUR	79,0	miljoen
Over te dragen winst	EUR	2 231,9	miljoen
Vergoeding van het kapitaal	EUR	2 005,5	miljoen
Andere rechthebbenden	EUR	21,7	miljoen

De buitengewone algemene vergadering van aandeelhouders van 23 december 2015 heeft de uitkering goedgekeurd van een tussentijds bruto dividend van EUR 4,15 per aandeel, hetzij EUR 2 005,5 miljoen in totaal, dewelke betaald werd op 24 december 2015.

Informatie met betrekking tot Artikel 523 van het wetboek van vennootschappen

Bezoldigingen en voordelen voor de uitvoerende bestuurders van BNP Paribas Fortis

Vergadering van de raad van bestuur van 19 maart 2015

"...De voorzitter van het remuneratiecomité informeert de raad van bestuur over de vergaderingen van het remuneratiecomité van 11 februari, 23 februari en 19 maart 2015. (...)"

"...De voorzitter of het remuneratiecomité legt uit dat HR tijdens de remuneratiecomité-vergadering van 18 maart 2015, toelichting gaf bij de bedragen van de voorgestelde variabele bezoldiging voor de leden van het directiecomité en bij de gevolgde methodologie. Na bijkomende verduidelijking nodigt hij de raad van bestuur uit om over te gaan tot een formele beslissing in dit verband. (...)"

"...De voorzitter van het remuneratiecomité legt vervolgens uit dat dhr. Dierckx tijdens diezelfde vergadering de vergaderzaal verliet voor de toelichting van dhr. Jadot bij de bezoldiging van de leden van het directiecomité. Tot slot verliet dhr. Jadot de vergaderzaal voor de bespreking van zijn bezoldiging door het remuneratiecomité. De raad van bestuur dient erop gewezen dat geen enkel lid van het remuneratiecomité de bedragen, de methodiek of de rationale van de voorgestelde bezoldiging voor de voorzitter en de leden van het directiecomité (hierna de '**Executive Board Remuneration**') heeft betwist. Het remuneratiecomité stelt derhalve de raad van bestuur voor om de Executive Board Remuneration formeel goed te keuren.

Voorafgaand aan enige beraadslaging licht de voorzitter toe dat, **in overeenstemming met artikel 523 van het Wetboek van Vennootschappen**, alle uitvoerend bestuurders de raad van bestuur en de commissarissen van de Bank hebben ingelicht (of in voorkomend geval zullen inlichten) dat ieder van hen vermogensrechtelijke belangen heeft die conflicteren met die van de Bank inzake de beslissing om de Executive Board Remuneration goed te keuren.

De voorzitter verzoekt bijgevolg de uitvoerende bestuurders de vergaderzaal te verlaten. De uitvoerende bestuurders verlaten de vergaderzaal en onthouden zich hierdoor van de beraadslaging en besluitvorming aangaande de Executive Board Remuneration.

De overige (niet-uitvoerende) bestuurders nemen bijkomend kennis van de verschaft informatie. Na grondige analyse keuren zij de Executive Board Remuneration als volgt goed:

- Voor de voorzitter van het directiecomité, een totale bezoldiging voor het jaar 2014, inclusief voordelen in natura en bestuursvergoeding, van EUR 1 594 847;
- Voor de overige 4 leden van het directiecomité, een totale bezoldiging voor het jaar 2014, inclusief voordelen in natura en bestuursvergoeding, van EUR 4 343 838.

Na deze beslissing nemen de uitvoerende bestuurders opnieuw deel aan de vergadering."

Informatie over transacties tussen verbonden partijen

Procedure van de Raad

Achtergrond

Door een wijziging in de wetgeving die op 1 januari 2012 van kracht werd, is artikel 524 van het Wetboek van Vennootschappen, dat een specifieke procedure in het kader van transacties tussen verbonden partijen oplegt, niet langer van toepassing op BNP Paribas Fortis NV ('BNP Paribas Fortis' of het 'Bedrijf'). Toch heeft de Raad van Bestuur, op advies van het GNRC en in lijn met de interne governance principes, op 15 december 2011 een 'Procedure van de raad voor transacties tussen verbonden partijen' (de 'Procedure') goedgekeurd die geïnspireerd is op maar niet identiek is aan artikel 524 van het Wetboek van Vennootschappen.

In de loop van 2015 werden er geen transacties tussen verbonden partijen van het Bedrijf binnen het toepassingsgebied van de Procedure ter kennis van de Raad van Bestuur gebracht.

BNP Paribas Fortis Jaarrekening 2015 (Niet-geconsolideerd)

BALANS NA WINSTVERDELING

	Toel.	Codes	Boekjaar	Vorig boekjaar
ACTIVA				
I. Kas, tegoeden bij centrale banken, postcheque- en girodiensten		10100	4 027 393	3 525 925
II. Bij de centrale bank herfinancierbaar overheidspapier		10200	51 760	54 765
III. Vorderingen op kredietinstellingen	5.1	10300	18 803 923	16 711 985
A. Onmiddellijk opvraagbaar		10310	11 200 748	8 567 485
B. Overige vorderingen (op termijn of met opzegging)		10320	7 603 175	8 144 500
IV. Vorderingen op cliënten	5.2	10400	98 805 091	93 686 754
V. Obligaties en andere vastrentende effecten	5.3	10500	62 573 225	63 412 948
A. Van publiekrechtelijke emittenten		10510	21 542 539	20 528 992
B. Van andere emittenten		10520	41 030 686	42 883 956
VI. Aandelen en andere niet-vastrentende effecten	5.4	10600	312 653	395 987
VII. Financiële vaste activa	5.5 / 5.6.1	10700	8 314 600	7 913 187
A. Deelnemingen in verbonden ondernemingen		10710	4 882 825	5 122 899
B. Deelnemingen in ondernemingen waarmee een deelnemingsverhouding bestaat		10720	2 526 038	2 106 092
C. Andere aandelen die tot de financiële vaste activa behoren		10730	393 667	172 424
D. Achtergestelde vorderingen op verbonden ondernemingen en ondernemingen waarmee een deelnemingsverhouding bestaat		10740	512 070	511 772
VIII. Oprichtingskosten en immateriële vaste activa	5.7	10800	227 628	266 272
IX. Materiële vaste activa	5.8	10900	983 509	1 015 253
X. Eigen aandelen		11000	-	-
XI. Overige activa	5.9	11100	2 038 266	2 794 878
XII. Overlopende rekeningen	5.10	11200	8 020 072	10 216 179
TOTAAL VAN DE ACTIVA		19900	204 158 120	199 994 133

	Toel.	Codes	Boekjaar	Vorig boekjaar
PASSIVA				
VREEMD VERMOGEN		201/208	191 107 647	186 496 716
I. Schulden bij kredietinstellingen	5.11	20100	15 059 749	11 831 283
A. Onmiddellijk opvraagbaar		20110	3 131 334	3 126 062
B. Mobiliseringsschulden wegens herdiscontering van handelspapier		20120	-	-
C. Overige schulden op termijn of met opzegging		20130	11 928 415	8 705 221
II. Schulden bij cliënten	5.12	20200	147 471 746	144 756 136
A. Spaargelden / spaardeposito's		20210	60 427 505	61 630 654
B. Andere schulden		20220	87 044 241	83 125 482
1. Onmiddellijk opvraagbaar		20221	59 125 335	56 154 980
2. Op termijn of met opzegging		20222	27 918 906	26 970 502
3. Wegens herdiscontering van handelspapier		20223	-	-
III. In schuldbewijzen belichaamde schulden	5.13	20300	11 182 357	9 311 288
A. Obligaties en andere vastrentende effecten in omloop		20310	4 520 585	5 318 067
B. Overige schuldbewijzen		20320	6 661 772	3 993 221
IV. Overige schulden	5.14	20400	4 577 336	5 981 192
V. Overlopende rekeningen	5.15	20500	5 315 853	7 596 878
VI. Voorzieningen en uitgestelde belastingen		20600	408 796	480 116
A. Voorzieningen voor risico's en kosten		20610	408 796	480 116
1. Pensioen- en soortgelijke verplichtingen		20611	22 249	20 749
2. Belastingen		20612	9 007	9 000
3. Overige risico's en kosten	5.16	20613	377 540	450 367
B. Uitgestelde belastingen		20620	-	-
VII. Fonds voor algemene bankrisico's		20700	871 681	871 681
VIII. Achtergestelde schulden	5.17	20800	6 220 129	5 668 142
EIGEN VERMOGEN		209/213	13 050 473	13 497 417
IX. Kapitaal	5.18	20900	9 374 878	9 374 878
A. Geplaatst kapitaal		20910	9 374 878	9 374 878
B. Niet-opgevraagd kapitaal		20920	-	-
X. Uitgiftepremies		21000	230 475	230 475
XI. Herwaarderingsmeerwaarden		21100	-	-
XII. Reserves		21200	1 213 188	1 134 178
A. Wettelijke reserve		21210	672 119	593 109
B. Onbeschikbare reserves		21220	36 988	36 988
1. Voor eigen aandelen		21221	-	-
2. Andere		21222	36 988	36 988
C. Belastingvrije reserves		21230	150 790	150 790
D. Beschikbare reserves		21240	353 291	353 291
XIII. Overgedragen winst (verlies) (+/-)		21300	2 231 932	2 757 886
TOTAAL VAN DE PASSIVA		29900	204 158 120	199 994 133

	Toel.	Codes	Boekjaar	Vorig boekjaar
POSTEN BUITEN DE BALANSTELLING				
I. Eventuele passiva	5.22	30100	29 080 082	28 675 171
A. Niet-genegocieerde accepten		30110	31 730	56 541
B. Kredietvervangende borgtochten		30120	15 777 031	14 972 325
C. Overige borgtochten		30130	12 232 172	12 491 530
D. Documentaire kredieten		30140	1 039 149	1 154 775
E. Activa bezwaard met zakelijke zekerheden voor rekening van derden		30150	-	-
II. Verplichtingen met een potentieel kredietrisico	5.22/ 5.24	30200	52 628 229	49 866 381
A. Vaste verplichtingen tot fondsenverstrekking		30210	2 460 209	4 159 933
B. Verplichtingen wegens contantaankopen van effecten en andere waarden		30220	-	-
C. Beschikbare marge op betekende kredietlijnen		30230	50 168 020	45 706 448
D. Verplichtingen tot vaste opneming en plaatsing van effecten		30240	-	-
E. Verplichtingen tot inkoop wegens onvolkomen cessie-retrocessie		30250	-	-
III. Aan de instelling toevertrouwde waarden		30300	108 631 568	111 915 367
A. Waarden gehouden onder fiducieregeling		30310	-	-
B. Open bewaring en gelijkgestelde		30320	108 631 568	111 915 367
IV. Te storten op aandelen		30400	125 474	119 209

RESULTATENREKENING (IN STAFFELVORM)

	Toel.	Codes	Boekjaar	Vorig boekjaar
I. Rente-opbrengsten en soortgelijke opbrengsten	5.23	40100	4 120 140	4 387 533
A. Waaronder: uit vastrentende effecten		40110	904 710	1 136 258
II. Rentekosten en soortgelijke kosten		40200	1 233 669	1 696 771
III. Opbrengsten uit niet-vastrentende effecten	5.23	40300	381 399	292 009
A. Aandelen en andere niet-vastrentende effecten		40310	82 521	83 003
B. Deelnemingen in verbonden ondernemingen		40320	173 540	132 050
C. Deelnemingen in ondernemingen waarmee een deelnemingsverhouding bestaat		40330	121 271	72 317
D. Andere aandelen die tot de financiële vaste activa behoren		40340	4 067	4 639
IV. Ontvangen provisies	5.23	40400	1 436 629	1 386 476
A. Makelaars- en commissielonen		40410	552 507	542 611
B. Vergoeding voor diensten van beheer, adviesverlening en bewaring		40420	305 242	268 258
C. Overige ontvangen provisies		40430	578 880	575 607
V. Betaalde provisies		40500	386 126	356 403
VI. Winst (Verlies) uit financiële transacties (+)/(-)	5.23	40600	194 011	349 601
A. Uit het wissel- en handelsbedrijf in effecten en andere financiële instrumenten		40610	169 020	240 931
B. Uit de realisatie van beleggingseffecten		40620	24 991	108 670
VII. Algemene administratieve kosten		40700	2 594 576	2 646 905
A. Bezoldigingen, sociale lasten en pensioenen		40710	1 479 437	1 532 017
B. Overige administratieve kosten		40720	1 115 139	1 114 888
VIII. Afschrijvingen en waardeverminderingen op oprichtingskosten, op immateriële en materiële vaste activa		40800	128 113	148 035
IX. Waardeverminderingen op vorderingen en voorzieningen voor de posten buiten de balansstelling "I. Eventuele passiva" en "II. Verplichtingen met een potentieel kredietrisico": toevoegingen (terugnemingen) (+)/(-)		40900	87 206	74 702
X. Waardeverminderingen op de beleggingsportefeuille in obligaties, aandelen en andere vastrentende of niet-vastrentende effecten: toevoegingen (terugnemingen) (+)/(-)		41000	32 091	11 949
XI. Voorzieningen voor andere risico's en kosten dan bedoeld in de posten buiten de balansstelling "I. Eventuele passiva" en "II. Verplichtingen met een potentieel kredietrisico": bestedingen (terugnemingen) (+)/(-)		41100	(74 105)	(36 143)
XII. Voorzieningen voor andere risico's en kosten dan bedoeld in de posten buiten de balansstelling "I. Eventuele passiva" en "II. Verplichtingen met een potentieel kredietrisico"		41200	80 769	31 623
XIII. Onttrekking (Toevoeging) aan het fonds voor algemene bankrisico's (+)/(-)		41300	-	-
XIV. Overige bedrijfsopbrengsten	5.23	41400	240 289	224 157
XV. Overige bedrijfskosten	5.23	41500	366 475	330 361
XVI. Winst (Verlies) uit de gewone bedrijfsuitoefening vóór belasting (+)/(-)		41600	1 537 548	1 379 171

	Toel.	Codes	Boekjaar	Vorig boekjaar
XVII. Uitzonderlijke opbrengsten		41700	131 674	84 760
A. Terugneming van afschrijvingen en van waardeverminderingen op immateriële en materiële vaste activa		41710	1 884	2 694
B. Terugneming van waardeverminderingen op financiële vaste activa		41720	114 087	14 693
C. Terugneming van voorzieningen voor uitzonderlijke risico's en kosten		41730	-	-
D. Meerwaarden bij de realisatie van vaste activa		41740	15 233	15 453
E. Andere uitzonderlijke opbrengsten	5.25	41750	470	51 920
XVIII. Uitzonderlijke kosten		41800	101 628	114 549
A. Uitzonderlijke afschrijvingen en waardeverminderingen op oprichtingskosten, op immateriële en materiële vaste activa		41810	-	19 623
B. Waardeverminderingen op financiële vaste activa		41820	86 450	28 422
C. Voorzieningen voor uitzonderlijke risico's en kosten: toevoegingen (bestedingen) (+)/(-)		41830	1 011	42 363
D. Minderwaarden bij de realisatie van vaste activa		41840	11 042	20 992
E. Andere uitzonderlijke kosten	5.25	41850	3 125	3 149
XIX. Winst (Verlies) van het boekjaar vóór belasting (+)/(-)		41910	1 567 594	1 349 381
XIXbis. A. Overboeking naar de uitgestelde belastingen		41921	-	-
B. Onttrekking aan de uitgestelde belastingen		41922	-	-
XX. Belastingen op het resultaat (+)/(-)	5.26	42000	(12 612)	13 446
A. Belastingen		42010	60 911	64 328
B. Regularisering van belastingen en terugneming van voorzieningen voor belastingen		42020	73 523	50 882
XXI. Winst (Verlies) van het boekjaar (+)/(-)		42100	1 580 206	1 335 934
XXII. Overboeking naar (Onttrekking aan) de belastingvrije reserves (+)/(-)		42200	-	-
XXIII. Te bestemmen winst (Te verwerken verlies) van het boekjaar (+)/(-)		42300	1 580 206	1 335 934

RESULTAATVERWERKING

	Codes	Boekjaar	Vorig boekjaar
A. Te bestemmen winst (Te verwerken verlies) (+)/(-)	49100	4 338 092	4 094 631
1. Te bestemmen winst (Te verwerken verlies) van het boekjaar (+)/(-)	(42300)	1 580 206	1 335 934
2. Overgedragen winst (Overgedragen verlies) van het vorige boekjaar (+)/(-)	(21300P)	2 757 886	2 758 697
B. Onttrekking aan het eigen vermogen	49200	-	-
1. Aan het kapitaal en aan de uitgiftepremies	49210	-	-
2. Aan de reserves	49220	-	-
C. Toevoeging aan het eigen vermogen	49300	(79 010)	(67 000)
1. Aan het kapitaal en aan de uitgiftepremies	49310	-	-
2. Aan de wettelijke reserve	49320	(79 010)	(67 000)
3. Aan de overige reserves	49330	-	-
D. Over te dragen winst (verlies) (+)/(-)	49400	2 231 932	2 757 886
E. Tussenkost van de vennoten in het verlies	49500	-	-
F. Uit te keren winst	49600	(2 027 149)	(1 269 745)
1. Vergoeding van het kapitaal	49610	(2 005 451)	(1 246 762)
2. Bestuurders of zaakvoerders	49620	-	-
3. Andere rechthebbenden	49630	(21 698)	(22 983)

TOELICHTING

I. STAAT VAN DE VORDERINGEN OP KREDIETINSTELLINGEN (actiefpost III)				
		Codes	Boekjaar	Vorig boekjaar
A. OPGAVE VAN DE POST IN ZIJN GEHEEL		(10300)	18 803 923	16 711 985
1. Vorderingen op verbonden ondernemingen		50101	7 972 916	10 032 307
2. Vorderingen op ondernemingen waarmee een deelnemingsverhouding bestaat		50102	-	-
3. Achtergestelde vorderingen		50103	33 750	33 750
B. ALGEMENE OPGAVE VAN DE OVERIGE VORDERINGEN (op termijn of met opzegging)		(10320)	7 603 175	8 144 500
1. Handelspapier dat voor herfinanciering in aanmerking komt bij de centrale bank van het (de) land(en) van vestiging van de kredietinstelling		50104	187 166	214 531
2. Uitsplitsing van de overige vorderingen (op termijn of met opzegging) naar hun resterende looptijd				
a. Van hoogstens drie maanden		50105	1 181 479	
b. Van meer dan drie maanden en hoogstens één jaar		50106	2 942 420	
c. Van meer dan één jaar en hoogstens vijf jaar		50107	2 061 671	
d. Van meer dan vijf jaar		50108	1 391 323	
e. Met onbepaalde looptijd		50109	26 282	

II. STAAT VAN DE VORDERINGEN OP CLIËNTEN (actiefpost IV)

	Codes	Boekjaar	Vorig boekjaar
1. Vorderingen op verbonden ondernemingen	50201	14 071 730	11 638 419
2. Vorderingen op ondernemingen waarmee een deelnemingsverhouding bestaat	50202	494 364	863 861
3. Achtergestelde vorderingen	50203	37 169	41 489
4. Handelspapier dat voor herfinanciering in aanmerking komt bij de centrale bank van het (de) land(en) van vestiging van de kredietinstelling	50204	78 627	135 657
5. Uitsplitsing van de vorderingen op cliënten naar hun resterende looptijd			
a. Van hoogstens drie maanden	50205	18 204 315	
b. Van meer dan drie maanden en hoogstens één jaar	50206	9 213 648	
c. Van meer dan één jaar en hoogstens vijf jaar	50207	20 204 015	
d. Van meer dan vijf jaar	50208	42 451 195	
e. Met onbepaalde looptijd	50209	8 731 918	
6. Uitsplitsing van de vorderingen op cliënten naar de aard van de debiteuren			
a. Vorderingen op de overheid	50210	7 427 838	6 369 974
b. Vorderingen op particulieren	50211	13 804 882	12 069 513
c. Vorderingen op ondernemingen	50212	77 572 371	75 247 267
7. Uitsplitsing van de vorderingen op cliënten naar hun aard			
a. Handelspapier (inclusief eigen accepten)	50213	78 627	
b. Vorderingen uit leasing en soortgelijke vorderingen	50214	-	
c. Leningen tegen forfaitair lastenpercentage	50215	236 332	
d. Hypotheekleningen	50216	18 041 680	
e. Andere leningen op termijn van meer dan één jaar	50217	50 235 809	
f. Overige vorderingen	50218	30 212 643	
8. Geografische uitsplitsing van de vorderingen op cliënten			
a. Uit België	50219	63 827 862	
b. Uit het buitenland	50220	34 977 229	
9. Analytische gegevens in verband met de hypotheekleningen met reconstitutiefonds of waaraan levensverzekerings- en kapitalisatie-overeenkomsten zijn gekoppeld			
a. Aanvankelijk geleende kapitalen	50221	-	
b. Reconstitutiefonds en wiskundige reserves in verband met deze leningen	50222	-	
c. Netto-omloop van deze leningen (a - b)	50223	-	

III. STAAT VAN DE OBLIGATIES EN ANDERE VASTRENTENDE EFFECTEN (actiefpost V)

	Codes	Boekjaar	Vorig boekjaar
A. ALGEMENE OPGAVE	(10500)	62 573 225	63 412 948
1. Obligaties en effecten uitgegeven door verbonden ondernemingen	50301	35 417 332	35 483 034
2. Obligaties en effecten uitgegeven door ondernemingen waarmee een deelnemingsverhouding bestaat	50302	-	-
3. Obligaties en effecten die achtergestelde vorderingen vertegenwoordigen	50303	-	-
4. Geografische uitsplitsing van de effecten			
a. Belgische publiekrechtelijke emittenten	50304	12 622 813	
b. Buitenlandse publiekrechtelijke emittenten	50305	8 919 726	
c. Belgische niet-publiekrechtelijke emittenten	50306	35 323 527	
d. Buitenlandse niet-publiekrechtelijke emittenten	50307	5 707 159	
5. Noteringen			
a. Boekwaarde van de genoteerde effecten	50308	19 085 330	
b. Marktwaaarde van de genoteerde effecten	50309	21 200 322	
c. Boekwaarde van de niet-genoteerde effecten	50310	43 487 895	
6. Looptijden			
a. Resterende looptijd van hoogstens één jaar	50311	11 005 547	
b. Resterende looptijd van meer dan één jaar	50312	51 567 678	
7. Uitsplitsing van de effecten naargelang ze behoren tot de			
a. Handelsportefeuille	50313	1 704 052	
b. Beleggingsportefeuille	50314	60 869 173	
8. Voor de handelsportefeuille			
a. Het positieve verschil tussen de marktwaaarde en de aanschaffingswaarde van de effecten die tegen marktwaaarde worden gewaardeerd	50315	9 143	
b. Het positieve verschil tussen de marktwaaarde en de boekwaarde van de effecten die worden gewaardeerd overeenkomstig art. 35ter, § 2, tweede lid	50316	64 707	
9. Voor de beleggingsportefeuille			
a. Het positieve verschil van alle effecten waarvan de terugbetalingswaarde groter is dan hun boekwaarde	50317	67 522	
b. Het negatieve verschil van alle effecten waarvan de terugbetalingswaarde kleiner is dan hun boekwaarde	50318	578 192	

	Codes	Boekjaar	Vorig boekjaar
B. GEDETAILLEERDE OPGAVE VAN DE BOEKWAARDE VAN DE BELEGINGSPORTEFEUILLE OBLIGATIES EN ANDERE VASTRENTENDE EFFECTEN			
1. Aanschaffingswaarde per einde van het boekjaar	50323P	xxxxxxxxxxxxxx	61 649 593
2. Mutaties tijdens het boekjaar	50319	(724 865)	
a. Aanschaffingen	50320	2 780 941	
b. Overdrachten	50321	3 572 827	
c. Aanpassingen met toepassing van artikel 35ter, §§ 4 en 5 (+)/(-)	50322	67 021	
3. Aanschaffingswaarde per einde van het boekjaar	50323	60 924 728	
4. Overdrachten tussen portefeuilles			
a. Overdrachten van de beleggingsportefeuille naar de handelsportefeuille	50324	-	
b. Overdrachten van de handelsportefeuille naar de beleggingsportefeuille	50325	-	
c. Weerslag op het resultaat	50326	-	
5. Waardeverminderingen per einde van het boekjaar	50332P	xxxxxxxxxxxxxx	79 838
6. Mutaties tijdens het boekjaar	50327	(24 283)	
a. Geboekt	50328	1 866	
b. Teruggenomen want overtollig	50329	11 110	
c. Afgeboekt	50330	15 039	
d. Overgeboekt van een post naar een andere (+)/(-)	50331	-	
7. Waardeverminderingen per einde van het boekjaar	50332	55 555	
8. Nettoboekwaarde per einde van het boekjaar	(50314)	60 869 173	

III.BIS THEMATISCHE VOLKSLENINGEN

	Codes	Boekjaar	Vorig boekjaar
1. Totaal bedrag van de aangetrokken gelden	50340	338 770	297 851
a. in de vorm van kasbonnen en termijndeposito's (art. 4)	50341	293 738	262 525
b. door middel van interbankenleningen (art. 6)	50342	45 032	35 326
2. Aanwending van de aangetrokken gelden	50350	585 851	524 459
a. Toegekende volksleningen	50351	585 851	524 459
b. Gerealiseerde beleggingen (art. 11)	50352	-	-
c. Toegekende interbankenleningen	50353	-	-
3. Inkomsten uit beleggingen (art. 11)	50360	-	1 569

IV. STAAT VAN DE AANDELEN EN ANDERE NIET-VASTRENTENDE EFFECTEN (actiefpost VI)

	Codes	Boekjaar	Vorig boekjaar
A. ALGEMENE OPGAVE	(10600)	312 653	395 987
1. Geografische uitsplitsing van de effecten			
a. Belgische emittenten	50401	2 681	2 804
b. Buitenlands emittenten	50402	309 972	393 183
2. Noteringen			
a. Boekwaarde van de genoteerde effecten	50403	-	
b. Marktwaaarde van de genoteerde effecten	50404	-	
c. Boekwaarde van de niet-genoteerde effecten	50405	312 653	
3. Uitsplitsing van de effecten naargelang ze behoren tot de			
a. Handelsportefeuille	50406	-	
b. Beleggingsportefeuille	50407	312 653	
4. Voor de handelsportefeuille			
a. Het positieve verschil tussen de marktwaaarde en de aanschaffingswaarde van de effecten die tegen marktwaaarde worden gewaardeerd	50408	-	
b. Het positieve verschil tussen de marktwaaarde en de boekwaarde van de effecten die worden gewaardeerd overeenkomstig art. 35ter, § 2, tweede lid	50409	-	

	Codes	Boekjaar	Vorig boekjaar
B. GEDETAILLEERDE OPGAVE VAN DE BOEKWAARDE VAN DE BELEGGINGSPORTEFEUILLE AANDELEN EN ANDERE NIET-VASTRENTENDE EFFECTEN			
1. Aanschaffingswaarde per einde van het boekjaar	50414P	xxxxxxxxxxxxxxx	690 405
2. Mutaties tijdens het boekjaar	50410	(34 756)	
a. Aanschaffingen	50411	-	
b. Overdrachten	50412	-	
c. Andere wijzigingen (+)/(-)	50413	(34 756)	
3. Aanschaffingswaarde per einde van het boekjaar	50414	655 649	
4. Overdrachten tussen portefeuilles			
a. Overdrachten van de beleggingsportefeuille naar de handelsportefeuille	50415	-	
b. Overdrachten van de handelsportefeuille naar de beleggingsportefeuille	50416	-	
c. Weerslag op het resultaat	50417	-	
5. Waardeverminderingen per einde van het boekjaar	50423P	xxxxxxxxxxxxxxx	294 418
6. Mutaties tijdens het boekjaar	50418	48 578	
a. Geboekt	50419	56 398	
b. Teruggenomen want overtollig	50420	15 063	
c. Afgeboekt	50421	-	
d. Overgeboekt van een post naar een andere (+)/(-)	50422	7 243	
7. Waardeverminderingen per einde van het boekjaar	50423	342 996	
8. Nettoboekwaarde per einde van het boekjaar	(50407)	312 653	

V. STAAT VAN DE FINANCIËLE VASTE ACTIVA (actiefpost VII)

	Codes	Boekjaar	Vorig boekjaar
A. ALGEMENE OPGAVE			
1. Uitsplitsing van de financiële vaste activa volgens economische sector			
a. Deelnemingen in verbonden ondernemingen die kredietinstelling zijn	50501	3 165 858	3 435 250
b. Deelnemingen in verbonden ondernemingen die GEEN kredietinstelling zijn	50502	1 716 967	1 687 649
c. Deelnemingen in ondernemingen waarmee een deelnemingsverhouding bestaat en die kredietinstelling zijn	50503	428 079	-
d. Deelnemingen in ondernemingen waarmee een deelnemingsverhouding bestaat en die GEEN kredietinstelling zijn	50504	2 097 959	2 106 092
e. Andere aandelen die tot de financiële vaste activa behoren in ondernemingen die kredietinstelling zijn	50505	-	51
f. Andere aandelen die tot de financiële vaste activa behoren in ondernemingen die GEEN kredietinstelling zijn	50506	393 667	172 373
g. Achtergestelde vorderingen op verbonden ondernemingen die kredietinstelling zijn	50507	412 070	411 772
h. Achtergestelde vorderingen op verbonden ondernemingen die GEEN kredietinstelling zijn	50508	100 000	100 000
i. Achtergestelde vorderingen op ondernemingen waarmee een deelnemingsverhouding bestaat en die kredietinstelling zijn	50509	-	-
j. Achtergestelde vorderingen op ondernemingen waarmee een deelnemingsverhouding bestaat en die GEEN kredietinstelling zijn	50510	-	-
2. Noteringen			
a. Deelnemingen in verbonden ondernemingen die genoteerd zijn	50511	-	
b. Deelnemingen in verbonden ondernemingen die NIET genoteerd zijn	50512	4 882 825	
c. Deelnemingen in ondernemingen waarmee een deelnemingsverhouding bestaat en die genoteerd zijn	50513	428 079	
d. Deelnemingen in ondernemingen waarmee een deelnemingsverhouding bestaat en die NIET genoteerd zijn	50514	2 097 959	
e. Andere aandelen die tot de financiële vaste activa behoren in ondernemingen die genoteerd zijn	50515	219 601	
f. Andere aandelen die tot de financiële vaste activa behoren in ondernemingen die NIET genoteerd zijn	50516	174 066	
g. Bedrag van de door genoteerde effecten vertegenwoordigde achtergestelde vorderingen	50517	497 069	

	Codes	Boekjaar	Vorig boekjaar
B. GEDETAILLEERDE OPGAVE VAN DE BOEKWAARDE VAN DE DEELNEMINGEN IN VERBONDEN ONDERNEMINGEN			
1. Aanschaffingswaarde per einde van het boekjaar	50522P	xxxxxxxxxxxxxx	5 363 107
2. Mutaties tijdens het boekjaar	50518	(234 750)	
a. Aanschaffingen	50519	194 496	
b. Overdrachten en buitengebruikstellingen	50520	-	
c. Overboekingen van een post naar een andere (+)/(-)	50521	(429 246)	
3. Aanschaffingswaarde per einde van het boekjaar	50522	5 128 357	
4. Meerwaarden per einde van het boekjaar	50528P	xxxxxxxxxxxxxx	113 023
5. Mutaties tijdens het boekjaar	50523	-	
a. Geboekt	50524	-	
b. Verworven van derden	50525	-	
c. Afgeboekt	50526	-	
d. Overgeboekt van een post naar een andere (+)/(-)	50527	-	
6. Meerwaarden per einde van het boekjaar	50528	113 023	
7. Waardeverminderingen per einde van het boekjaar	50535P	xxxxxxxxxxxxxx	353 230
8. Mutaties tijdens het boekjaar	50529	5 325	
a. Geboekt	50530	56 236	
b. Teruggenomen want overtollig	50531	50 911	
c. Verworven van derden	50532	-	
d. Afgeboekt	50533	-	
e. Overgeboekt van een post naar een andere (+)/(-)	50534	-	
9. Waardeverminderingen per einde van het boekjaar	50535	358 555	
10. Nettoboekwaarde per einde van het boekjaar	10710	4 882 825	

		Codes	Boekjaar	Vorig boekjaar
C.	GEDETAILLEERDE OPGAVE VAN DE BOEKWAARDE VAN DE DEELNEMINGEN IN ONDERNEMINGEN WAARMEE EEN DEELNEMINGSVERHOUDING BESTAAT			
1.	Aanschaffingswaarde per einde van het boekjaar	50540P	xxxxxxxxxxxxxxx	2 963 746
2.	Mutaties tijdens het boekjaar	50536	420 474	
	a. Aanschaffingen	50537	-	
	b. Overdrachten en buitengebruikstellingen	50538	7 605	
	c. Overboekingen van een post naar een andere (+)/(-)	50539	428 079	
3.	Aanschaffingswaarde per einde van het boekjaar	50540	3 384 220	
4.	Meerwaarden per einde van het boekjaar	50546P	xxxxxxxxxxxxxxx	-
5.	Mutaties tijdens het boekjaar	50541	-	
	a. Geboekt	50542	-	
	b. Verworven van derden	50543	-	
	c. Afgeboekt	50544	-	
	d. Overgeboekt van een post naar een andere (+)/(-)	50545	-	
6.	Meerwaarden per einde van het boekjaar	50546	-	
7.	Waardeverminderingen per einde van het boekjaar	50553P	xxxxxxxxxxxxxxx	857 655
8.	Mutaties tijdens het boekjaar	50547	527	
	a. Geboekt	50548	527	
	b. Teruggenomen want overtollig	50549	-	
	c. Verworven van derden	50550	-	
	d. Afgeboekt	50551	-	
	e. Overgeboekt van een post naar een andere (+)/(-)	50552	-	
9.	Waardeverminderingen per einde van het boekjaar	50553	858 182	
10.	Nettoboekwaarde per einde van het boekjaar	10720	2 526 038	

	Codes	Boekjaar	Vorig boekjaar
D. GEDETAILLEERDE OPGAVE VAN DE BOEKWAARDE VAN DE ANDERE AANDELEN DIE TOT DE FINANCIËLE VASTE ACTIVA BEHOREN			
1. Aanschaffingswaarde per einde van het boekjaar	50558P	xxxxxxxxxxxxxxx	909 773
2. Mutaties tijdens het boekjaar	50554	158 481	
a. Aanschaffingen	50555	158 595	
b. Overdrachten en buitengebruikstellingen	50556	145	
c. Overboekingen van een post naar een andere (+)/(-)	50557	31	
3. Aanschaffingswaarde per einde van het boekjaar	50558	1 068 254	
4. Meerwaarden per einde van het boekjaar	50564P	xxxxxxxxxxxxxxx	-
5. Mutaties tijdens het boekjaar	50559	-	
a. Geboekt	50560	-	
b. Verworven van derden	50561	-	
c. Afgeboekt	50562	-	
d. Overgeboekt van een post naar een andere (+)/(-)	50563	-	
6. Meerwaarden per einde van het boekjaar	50564	-	
7. Waardeverminderingen per einde van het boekjaar	50571P	xxxxxxxxxxxxxxx	737 348
8. Mutaties tijdens het boekjaar	50565	(62 761)	
a. Geboekt	50566	38	
b. Teruggenomen want overtollig	50567	62 799	
c. Verworven van derden	50568	-	
d. Afgeboekt	50569	-	
e. Overgeboekt van een post naar een andere (+)/(-)	50570	-	
9. Waardeverminderingen per einde van het boekjaar	50571	674 587	
10. Nettoboekwaarde per einde van het boekjaar	10730	393 667	

	Codes	Boekjaar	Vorig boekjaar
E. GEDETAILLEERDE OPGAVE VAN DE BOEKWAARDE VAN DE ACHTERGESTELDE VORDERINGEN OP VERBONDEN ONDERNEMINGEN			
1. Nettoboekwaarde per einde van het boekjaar	50579P	xxxxxxxxxxxxxxx	411 772
2. Mutaties tijdens het boekjaar	50572	298	
a. Toevoegingen	50573	-	
b. Terugbetalingen	50574	-	
c. Geboekte waardeverminderingen	50575	-	
d. Teruggenomen waardeverminderingen	50576	-	
e. Wisselkoersverschillen (+)/(-)	50577	-	
f. Overige (+)/(-)	50578	298	
3. Nettoboekwaarde per einde van het boekjaar	50579	412 070	
4. Gecumuleerde waardeverminderingen per einde van het boekjaar	50580	-	

	Codes	Boekjaar	Vorig boekjaar
F. GEDETAILLEERDE OPGAVE VAN DE BOEKWAARDE VAN DE ACHTERGESTELDE VORDERINGEN OP ONDERNEMINGEN WAARMEE EEN DEELNEMINGSVERHOUDING BESTAAT			
1. Nettoboekwaarde per einde van het boekjaar	50588P	xxxxxxxxxxxxxxx	100 000
2. Mutaties tijdens het boekjaar	50581	-	
a. Toevoegingen	50582	-	
b. Terugbetalingen	50583	-	
c. Geboekte waardeverminderingen	50584	-	
d. Teruggenomen waardeverminderingen	50585	-	
e. Wisselkoersverschillen (+)/(-)	50586	-	
f. Overige (+)/(-)	50587	-	
3. Nettoboekwaarde per einde van het boekjaar	50588	100 000	
4. Gecumuleerde waardeverminderingen per einde van het boekjaar	50589	-	

VI. INLICHTINGEN OMTRENT DE DEELNEMINGEN**A. DEELNEMINGEN EN MAATSCHAPPELIJKE RECHTEN IN ANDERE ONDERNEMINGEN**

Hieronder worden de ondernemingen vermeld waarin de instelling een deelneming bezit in de zin van het Koninklijk Besluit van 23 september 1992, alsmede de andere ondernemingen waarin de instelling maatschappelijke rechten bezit ten belope van ten minste 10 % van het geplaatste kapitaal.

Naam, volledig adres van de ZETEL en, zo het een onderneming naar Belgisch recht betreft, het ONDERNEMINGSNUMMER	Aangehouden maatschappelijke rechten				Gegevens geput uit de laatst beschikbare jaarrekening			
	rechtstreeks			dochters	Jaar-rekening per	Munt-code	Eigen vermogen	Netto-resultaat
	Soort	Aantal	%	%			(+) of (-) (in duizenden munteenheden)	
AG INSURANCE Brussel BE 404.494.849		157 822	25		31/12/2014	EUR	1 350	334
ALPHA (MURCIA) HOLDING B.V. Amsterdam		780 000 000	100		31/12/2014	EUR	72	3
ALPHA CARD S.C.R.L. Watermael-Bosvoorde BE 463.926.551		735 000	50		31/12/2014	EUR	17	(2)
ALPHA CREDIT S.A. Brussel BE 445.781.316		1 146 937	100		31/12/2014	EUR	78	23
ANTICLEE FINANCE Rillieux La Pape		3 370	15,18		30/06/2011	EUR	2	(2)
ASLK-CGER SERVICES (IN LIQUIDATIE) Brussel BE 458.523.354		100	100			BEF	In liquidatie	
BANCONTACT-MISTERCASH Brussel BE 884 499 250		5 123	20		31/12/2014	EUR	6	-
BANKING FUNDING COMPANY S.A. Brussel BE 884.525.182		20 586	33,47		31/12/2014	EUR	-	-
BBOF III INVESTORS B.V. Amsterdam		24 300	12,13		01/02/2016	EUR	59	65
BEDRIJVENCENTRUM DENDERMONDE N.V. Dendermonde BE 438.558.081		500	19,61		31/12/2014	EUR	1	-
BEDRIJVENCENTRUM REGIO AALST N.V. Erembodegem BE 428.749.502		80	13,16		31/12/2014	EUR	745	21
BEDRIJVENCENTRUM VILVOORDE N.V. Vilvoorde BE 434.222.577		400	10,18		31/12/2014	EUR	1	-
BEDRIJVENCENTRUM WAASLAND N.V. Sint-Niklaas BE 427.264.214		400	16,03		31/12/2014	EUR	1	-
BEDRIJVENCENTRUM ZAVENTEM N.V. Zaventem BE 426.496.726		851	27,39		31/12/2014	EUR	-	-

Naam, volledig adres van de ZETEL en, zo het een onderneming naar Belgisch recht betreft, het ONDERNEMINGSNUMMER	Aangehouden maatschappelijke rechten				Gegevens geput uit de laatst beschikbare jaarrekening			
	rechtstreeks			dochters	Jaar-rekening per	Munt-code	Eigen vermogen	Netto-resultaat
	Soort	Aantal	%	%			(+) of (-) (in duizenden munteenheden)	
BELGIAN MOBILE WALLET Brussel BE 541.659.084		2 818	25		31/12/2014	EUR	12	(6)
BELGOLAISE S.A. Brussel BE 403.200.294	(1) (2)	449 999 119 250	100		31/12/2014	EUR	29	2
BEM II Brussel BE 832.115.686		20	15,04		31/12/2014	EUR	1	-
BEM-FLEMISH CONSTRUCTION AND INVESTMENT COMPANY N.V. Brussel BE 461.612.904		2 793	12,05		31/12/2014	EUR	3	-
BGL BNP PARIBAS Luxemburg		13 989 568	50		31/12/2014	EUR	6 178	427
BGZ BNPP Poland Warszawa		23 884 621	28,75			PLN	6 137	(48)
BNP PARIBAS FACTORING COVERAGE EUROPE HOLDING N.V. Breda		91 449	100		31/12/2014	EUR	121	2
BNP PARIBAS FORTIS FACTOR NV Turnhout BE 414.392.710		93 523	99,99	0,01	31/12/2014	EUR	69	13
BNP PARIBAS FORTIS FILM FINANCE Brussel BE 893.587.655		99	99	1	31/12/2014	EUR	-	-
BNP PARIBAS FORTIS FUNDING S.A. Luxemburg		19 999	99,99	0,01	31/12/2014	EUR	6	1
BNP PARIBAS Fortis Growth Brussel BE 866.161.894		22 199	100		31/12/2014	EUR	2	-
BNP PARIBAS FORTIS IMMO CARE Brussel BE 871.937.750		157 749	100	0	31/12/2014	EUR	2	-
BNP PARIBAS FORTIS PRIVATE EQUITY BELGIUM Brussel BE 421.883.286		557 866	100		31/12/2014	EUR	154	3
BNP PARIBAS FORTIS YATIRIMLAR HOLDING A.S. Istanbul		2 227 742 496	100		31/12/2014	TRY	2 222	(1)
BNP PARIBAS INVESTMENT PARTNERS Paris		408 593	28,37	4,96	31/12/2014	EUR	2 812	21
BPOST BANK Brussel BE 456.038.471		4 500	50		31/12/2014	EUR	360	21

(1) Gewone aandelen

(2) VVPR aandelen

Naam, volledig adres van de ZETEL en, zo het een onderneming naar Belgisch recht betreft, het ONDERNEMINGSNUMMER	Aangehouden maatschappelijke rechten				Gegevens geput uit de laatst beschikbare jaarrekening			
	rechtstreeks			dochter	Jaar-rekening per	Munt-code	Eigen vermogen	Netto-resultaat
	Soort	Aantal	%	%			(+) of (-) (in duizenden munteenheden)	
CERTIFIMMO V S.A. Brussel BE 450.355.261		12 261	99,99	0,01	31/12/2014	EUR	8	-
CREDISSIMO Seraing BE 403.977.482		124 999	100		31/12/2014	EUR	18	1
CREDISSIMO HAINAUT S.A. Tournai BE 402.495.065		465 570	99,72		31/12/2014	EUR	4	-
CREDIT POUR HABITATIONS SOCIALES - KREDIET VOOR SOCIALE WONINGEN Watermael-Bosvoorde BE 402.204.461		70 629	77,56	5,02	31/12/2014	EUR	14	-
CREDIT SOCIAL DE LA PROVINCE DU BRABANT WALLON Nivelles BE 400.351.068		11 013	12,10	0,31	31/12/2014	EUR	4	-
DEMETRIS N.V. Groot-Bijgaarden BE 452.211.723		9 999	99,99	0,01	31/12/2014	EUR	3	1
DIKODI B.V. Amsterdam		42	100		31/12/2014	EUR	(19)	-
DOMUS FLANDRIA N.V. Antwerpen BE 436.825.642		22 500	11,22		31/12/2014	EUR	16	1
ES-FINANCE Sint-Agatha-Berchem BE 430.506.289		81 999	100		31/12/2014	EUR	45	9
EUROPAY BELGIUM Brussel BE 434.197.536		13 618	39,79	0,29	31/12/2014	EUR	1	-
EUROPEAN DIRECT PROPERTY MANAGEMENT S.A. Luxemburg		700	100		31/12/2013	EUR	5	3
FB TRANSPORTATION CAPITAL LLC New York		5 000 000	100		31/12/2014	USD	220	6
FORTIS FUNDING LLC New York		100	100		31/12/2012	USD	(3)	-
FORTIS HOLDING MALTA LTD Gzira		2 499	99,96	0,04	31/12/2013	USD	-	-
FORTIS LEASE IBERIA SA Madrid		1 170 000	21,39	78,61	31/12/2014	0	(1)	(1)
FSCHOLEN Sint-Joost-Ten-Node BE 825.836.125		8 925	50	50	31/12/2014	EUR	18	-
FV HOLDING N.V. Etterbeek BE 810.422.825		17 504 600	40		31/12/2014	EUR	9	-
GENFINANCE INTERNATIONAL S.A. Brussel BE 421.429.267		19 999	99,99	0,01	31/12/2014	EUR	1	-

Naam, volledig adres van de ZETEL en, zo het een onderneming naar Belgisch recht betreft, het ONDERNEMINGSNUMMER	Aangehouden maatschappelijke rechten				Gegevens geput uit de laatst beschikbare jaarrekening			
	rechtstreeks			dochter	Jaar-rekening per	Munt-code	Eigen vermogen	Netto-resultaat
	Soort	Aantal	%				(+) of (-) (in duizenden munteenheden)	
GUDRUN XPRT N.V. Brussel BE 477.315.422		5 200	26		31/12/2014	EUR	1	-
HERACLES S.C. Charleroi BE 427.178.892		4 500	13,55		31/12/2014	EUR	-	-
IMMO-BEAULIEU Brussel BE 450.193.133		500	25		16/06/2014	EUR	-	-
IMMOBILIERE DISTRI-LAND N.V. Brussel BE 436.440.909		156	12,48		31/12/2014	EUR	-	-
IMMOBILIERE SAUVENIERE S.A. Brussel BE 403.302.739		15 741	99,99	0,01	31/12/2014	EUR	18	2
IMMOLOUNEUE Brussel BE 416.030.426		10	50	50	31/12/2014	EUR	-	-
ISABEL S.A./N.V. Brussel BE 455.530.509		253 322	25,33		31/12/2014	EUR	10	5
LE CREDIT SOCIAL DE TUBIZE S.A. Tubize BE 400.344.140		400	11,43		31/12/2010	EUR	-	-
LE CREDIT SOCIAL ET LES PETITS PROPRIETAIRES REUNIS Châtelet BE 401.609.593		3 347	12,38		31/12/2014	EUR	3	-
LE PETIT PROPRIETAIRE S.A. Woluwe-Saint-Lambert BE 403.290.366		690	11,60		31/12/2014	EUR	1	-
MARGARET, INC. New York		500	100		31/12/2014	USD	37	-
MEESPIERSON PRIVATE BELGIAN OFFICES CV Brussel BE 870.419.996		126	99,48	0,52	31/12/2014	EUR	9	-
MICROSTART Saint-Gilles BE 829.081.071		24 500	76,32		31/12/2014	EUR	1	(1)
NUEVE-9 Barcelona		195 078	39,18			EUR		
ONESTO KREDIETMAATSCHAPPIJ Beringen BE 401.349.970		522	11,93		31/12/2014	EUR	25	1
PARTHENA REYS PERENNIAL FUND Luxembourg		16 755	48,53		Nieuwe verwerving	EUR		
S.A. BERLAYMONT 2000 N.V. Brussel BE 441.629.617		150	9,93		31/12/2014	EUR	18	-

Naam, volledig adres van de ZETEL en, zo het een onderneming naar Belgisch recht betreft, het ONDERNEMINGSNUMMER	Aangehouden maatschappelijke rechten				Gegevens geput uit de laatst beschikbare jaarrekening			
	rechtstreeks			dochters	Jaar-rekening per	Munt-code	Eigen vermogen	Netto-resultaat
	Soort	Aantal	%	%			(+) of (-) (in duizenden munteenheden)	
SHENERGY GROUP FINANCE COMPANY LIMITED Shanghai		100 000 000	10		31/12/2014	CNY	1 736	310
SOCIETE BELGE D'INVESTISSEMENT INTERNATIONAL S.B.I. - Belgische Maatschappij Voor Internationale Investerings B.M.I. Brussel BE 411.892.088		2 595	19,51		31/12/2014	EUR	36	-
SOWO INVEST S.A. / N.V. Brussel BE 877.279.282		875	87,50		31/12/2014	EUR	1	-
TEB NV Amstelveen		60	100		31/12/2014	EUR	107	4
TOUS PROPRIETAIRES S.A. Erquelinnes BE 401.731.339		43 425	16,82		31/12/2014	EUR	8	-
VISA BELGIUM SRCL Brussel BE 435.551.972		44	24,58	1,12	30/09/2014	EUR	-	-
VON ESSEN GMBH & CO. KG BANKGESELLSCHAFT Essen		1	100		31/12/2014	EUR	182	22

B. LIJST VAN ONDERNEMINGEN WAARVOOR DE INSTELLING ONBEPERKT AANSPRAKELIJK IS IN HAAR HOEDANIGHEID VAN ONBEPERKT AANSPRAKELIJK VENNOOT OF LID

De jaarrekening van elk van de ondernemingen waarvoor de instelling onbeperkt aansprakelijk is, wordt bij de voorliggende jaarrekening gevoegd en samen hiermee openbaar gemaakt, tenzij in de tweede kolom de reden wordt vermeld waarom dit niet het geval is; deze vermelding gebeurt door te verwijzen naar de van toepassing zijnde code (A, B of C) die hieronder wordt gedefinieerd.

De jaarrekening van de vermelde onderneming:

- A. wordt door deze onderneming openbaar gemaakt door neerlegging bij de Nationale Bank van België;
- B. wordt door deze onderneming daadwerkelijk openbaar gemaakt in een andere lidstaat van de Europese Unie, overeenkomstig artikel 3 van de richtlijn 68/151/EEG;
- C. wordt door integrale of evenredige consolidatie opgenomen in de geconsolideerde jaarrekening van de instelling die is opgesteld, gecontroleerd en openbaar gemaakt overeenkomstig het Koninklijk Besluit van 23 september 1992 op de geconsolideerde jaarrekening van de kredietinstellingen, de beleggingsondernemingen en de beheervenootschappen van instellingen voor collectieve belegging.

NAAM, volledig adres van de ZETEL, RECHTSVORM en, zo het een onderneming naar Belgisch recht betreft, het ONDERNEMINGSNUMMER	Eventuele code
ASLK-CGER Services, Wolvergracht 48, 1000 Brussel BE 458.523.354	

VII. STAAT VAN DE OPRICHTINGSKOSTEN EN IMMATERIËLE VASTE ACTIVA (actiefpost VIII)

	Codes	Boekjaar	Vorig boekjaar
A. OPRICHTINGSKOSTEN			
1. Nettoboekwaarde per einde van het boekjaar	50705P	xxxxxxxxxxxxxx	-
2. Mutaties tijdens het boekjaar	50701	-	
a. Nieuwe kosten van het boekjaar	50702	-	
b. Afschrijvingen	50703	-	
c. Andere (+)/(-)	50704	-	
3. Nettoboekwaarde per einde van het boekjaar	50705	-	
4. Waarvan			
a. Kosten van oprichting en kapitaalverhoging, kosten bij uitgifte van leningen en andere oprichtingskosten	50706	-	
b. Herstructureringskosten	50707	-	

	Codes	Boekjaar	Vorig boekjaar
B. GOODWILL			
1. Aanschaffingswaarde per einde van het boekjaar	50712P	xxxxxxxxxxxxxx	380 487
2. Mutaties tijdens het boekjaar	50708	-	
a. Aanschaffingen, met inbegrip van de geproduceerde vaste activa	50709	-	
b. Overdrachten en buitengebruikstellingen	50710	-	
c. Overboekingen van een post naar een andere (+)/(-)	50711	-	
3. Aanschaffingswaarde per einde van het boekjaar	50712	380 487	
4. Afschrijvingen en waardeverminderingen per einde van het boekjaar	50719P	xxxxxxxxxxxxxx	123 012
5. Mutaties tijdens het boekjaar	50713	37 709	
a. Geboekt	50714	37 709	
b. Teruggenomen	50715	-	
c. Verworven van derden	50716	-	
d. Afgeboekt na overdrachten en buitengebruikstellingen	50717	-	
e. Overgeboekt van een post naar een andere (+)/(-)	50718	-	
6. Afschrijvingen en waardeverminderingen per einde van het boekjaar	50719	160 721	
7. Nettoboekwaarde per einde van het boekjaar	50720	219 766	

	Codes	Boekjaar	Vorig boekjaar
C. PROVISIES TER VERGOEDING VAN DE AANBRENG VAN VERRICHTINGEN MET HET CLIËNTEEL			
1. Aanschaffingswaarde per einde van het boekjaar	50725P	xxxxxxxxxxxxxx	-
2. Mutaties tijdens het boekjaar	50721	-	
a. Aanschaffingen, met inbegrip van de geproduceerde vaste activa	50722	-	
b. Overdrachten en buitengebruikstellingen	50723	-	
c. Overboekingen van een post naar een andere (+)/(-)	50724	-	
3. Aanschaffingswaarde per einde van het boekjaar	50725	-	
4. Afschrijvingen en waardeverminderingen per einde van het boekjaar	50732P	xxxxxxxxxxxxxx	-
5. Mutaties tijdens het boekjaar	50726	-	
a. Geboekt	50727	-	
b. Teruggenomen	50728	-	
c. Verworven van derden	50729	-	
d. Afgeboekt na overdrachten en buitengebruikstellingen	50730	-	
e. Overgeboekt van een post naar een andere (+)/(-)	50731	-	
6. Afschrijvingen en waardeverminderingen per einde van het boekjaar	50732	-	
7. Nettoboekwaarde per einde van het boekjaar	50733	-	

	Codes	Boekjaar	Vorig boekjaar
D. OVERIGE IMMATERIËLE VASTE ACTIVA			
1. Aanschaffingswaarde per einde van het boekjaar	50738P	xxxxxxxxxxxxxx	75 036
2. Mutaties tijdens het boekjaar	50734	1 805	
a. Aanschaffingen, met inbegrip van de geproduceerde vaste activa	50735	3 237	
b. Overdrachten en buitengebruikstellingen	50736	1 432	
c. Overboekingen van een post naar een andere (+)/(-)	50737	-	
3. Aanschaffingswaarde per einde van het boekjaar	50738	76 841	
4. Afschrijvingen en waardeverminderingen per einde van het boekjaar	50745P	xxxxxxxxxxxxxx	66 238
5. Mutaties tijdens het boekjaar	50739	2 741	
a. Geboekt	50740	5 592	
b. Teruggenomen	50741	-	
c. Verworven van derden	50742	-	
d. Afgeboekt na overdrachten en buitengebruikstellingen	50743	252	
e. Overgeboekt van een post naar een andere (+)/(-)	50744	(2 599)	
6. Afschrijvingen en waardeverminderingen per einde van het boekjaar	50745	68 979	
7. Nettoboekwaarde per einde van het boekjaar	50746	7 862	

VIII. STAAT VAN DE MATERIËLE VASTE ACTIVA (actiefpost IX)

	Codes	Boekjaar	Vorig boekjaar
A. TERREINEN EN GEBOUWEN			
1. Aanschaffingswaarde per einde van het boekjaar	50805P	xxxxxxxxxxxxxx	1 829 955
2. Mutaties tijdens het boekjaar (+)/(-)	50801	78 857	
a. Aanschaffingen, met inbegrip van de geproduceerde vaste activa	50802	33 796	
b. Overdrachten en buitengebruikstellingen	50803	29 681	
c. Overboekingen van een post naar een andere (+)/(-)	50804	74 742	
3. Aanschaffingswaarde per einde van het boekjaar	50805	1 908 812	
4. Meerwaarden per einde van het boekjaar	50811P	xxxxxxxxxxxxxx	195 573
5. Mutaties tijdens het boekjaar (+)/(-)	50806	(352)	
a. Geboekt	50807	-	
b. Verworven van derden	50808	-	
c. Afgeboekt	50809	352	
d. Overgeboekt van een post naar een andere (+)/(-)	50810	-	
6. Meerwaarden per einde van het boekjaar	50811	195 221	
7. Afschrijvingen en waardeverminderingen per einde van het boekjaar	50818P	xxxxxxxxxxxxxx	1 313 405
8. Mutaties tijdens het boekjaar (+)/(-)	50812	12 478	
a. Geboekt	50813	35 449	
b. Teruggenomen	50814	1 884	
c. Verworven van derden	50815	-	
d. Afgeboekt na overdrachten en buitengebruikstellingen	50816	22 337	
e. Overgeboekt van een post naar een andere (+)/(-)	50817	1 250	
9. Afschrijvingen en waardeverminderingen per einde van het boekjaar	50818	1 325 883	
10. Nettoboekwaarde per einde van het boekjaar	50819	778 150	

	Codes	Boekjaar	Vorig boekjaar
B. INSTALLATIES, MACHINES EN UITRUSTING			
1. Aanschaffingswaarde per einde van het boekjaar	50824P	xxxxxxxxxxxxxx	272 211
2. Mutaties tijdens het boekjaar (+)/(-)	50820	(45 011)	
a. Aanschaffingen, met inbegrip van de geproduceerde vaste activa	50821	5 594	
b. Overdrachten en buitengebruikstellingen	50822	50 472	
c. Overboekingen van een post naar een andere (+)/(-)	50823	(133)	
3. Aanschaffingswaarde per einde van het boekjaar	50824	227 200	
4. Meerwaarden per einde van het boekjaar	50830P	xxxxxxxxxxxxxx	-
5. Mutaties tijdens het boekjaar (+)/(-)	50825	-	
a. Geboekt	50826	-	
b. Verworven van derden	50827	-	
c. Afgeboekt	50828	-	
d. Overgeboekt van een post naar een andere (+)/(-)	50829	-	
6. Meerwaarden per einde van het boekjaar	50830	-	
7. Afschrijvingen en waardeverminderingen per einde van het boekjaar	50837P	xxxxxxxxxxxxxx	230 035
8. Mutaties tijdens het boekjaar (+)/(-)	50831	(31 093)	
a. Geboekt	50832	15 983	
b. Teruggenomen	50833	-	
c. Verworven van derden	50834	-	
d. Afgeboekt na overdrachten en buitengebruikstellingen	50835	46 941	
e. Overgeboekt van een post naar een andere (+)/(-)	50836	(135)	
9. Afschrijvingen en waardeverminderingen per einde van het boekjaar	50837	198 942	
10. Nettoboekwaarde per einde van het boekjaar	50838	28 258	

	Codes	Boekjaar	Vorig boekjaar
C. MEUBILAIR EN ROLLEND MATERIEEL			
1. Aanschaffingswaarde per einde van het boekjaar	50843P	xxxxxxxxxxxxxx	209 108
2. Mutaties tijdens het boekjaar (+)/(-)	50839	(48 893)	
a. Aanschaffingen, met inbegrip van de geproduceerde vaste activa	50840	3 565	
b. Overdrachten en buitengebruikstellingen	50841	52 475	
c. Overboekingen van een post naar een andere (+)/(-)	50842	17	
3. Aanschaffingswaarde per einde van het boekjaar	50843	160 215	
4. Meerwaarden per einde van het boekjaar	50849P	xxxxxxxxxxxxxx	-
5. Mutaties tijdens het boekjaar (+)/(-)	50844	-	
a. Geboekt	50845	-	
b. Verworven van derden	50846	-	
c. Afgeboekt	50847	-	
d. Overgeboekt van een post naar een andere (+)/(-)	50848	-	
6. Meerwaarden per einde van het boekjaar	50849	-	
7. Afschrijvingen en waardeverminderingen per einde van het boekjaar	50856P	xxxxxxxxxxxxxx	152 361
8. Mutaties tijdens het boekjaar (+)/(-)	50850	(36 526)	
a. Geboekt	50851	12 922	
b. Teruggenomen	50852	-	
c. Verworven van derden	50853	-	
d. Afgeboekt na overdrachten en buitengebruikstellingen	50854	49 413	
e. Overgeboekt van een post naar een andere (+)/(-)	50855	(35)	
9. Afschrijvingen en waardeverminderingen per einde van het boekjaar	50856	115 835	
10. Nettoboekwaarde per einde van het boekjaar	50857	44 380	

	Codes	Boekjaar	Vorig boekjaar
D. LEASING EN SOORTGELIJKE RECHTEN			
1. Aanschaffingswaarde per einde van het boekjaar	50862P	xxxxxxxxxxxxxxxx	-
2. Mutaties tijdens het boekjaar (+)/(-)	50858	-	
a. Aanschaffingen, met inbegrip van de geproduceerde vaste activa	50859	-	
b. Overdrachten en buitengebruikstellingen	50860	-	
c. Overboekingen van een post naar een andere (+)/(-)	50861	-	
3. Aanschaffingswaarde per einde van het boekjaar	50862	-	
4. Meerwaarden per einde van het boekjaar	50868P	xxxxxxxxxxxxxxxx	-
5. Mutaties tijdens het boekjaar (+)/(-)	50863	-	
a. Geboekt	50864	-	
b. Verworven van derden	50865	-	
c. Afgeboekt	50866	-	
d. Overgeboekt van een post naar een andere (+)/(-)	50867	-	
6. Meerwaarden per einde van het boekjaar	50868	-	
7. Afschrijvingen en waardeverminderingen per einde van het boekjaar	50875P	xxxxxxxxxxxxxxxx	-
8. Mutaties tijdens het boekjaar (+)/(-)	50869	-	
a. Geboekt	50870	-	
b. Teruggenomen	50871	-	
c. Verworven van derden	50872	-	
d. Afgeboekt na overdrachten en buitengebruikstellingen	50873	-	
e. Overgeboekt van een post naar een andere (+)/(-)	50874	-	
9. Afschrijvingen en waardeverminderingen per einde van het boekjaar	50875	-	
10. Nettoboekwaarde per einde van het boekjaar	50876	-	
11. Waarvan			
a. Terreinen en gebouwen	50877	-	
b. Installaties, machines en uitrusting	50878	-	
c. Meubilair en rollend materieel	50879	-	

	Codes	Boekjaar	Vorig boekjaar
E. OVERIGE MATERIËLE VASTE ACTIVA			
1. Aanschaffingswaarde per einde van het boekjaar	50884P	xxxxxxxxxxxxxx	302 576
2. Mutaties tijdens het boekjaar (+)/(-)	50880	5 167	
a. Aanschaffingen, met inbegrip van de geproduceerde vaste activa	50881	12 609	
b. Overdrachten en buitengebruikstellingen	50882	18 141	
c. Overboekingen van een post naar een andere (+)/(-)	50883	10 699	
3. Aanschaffingswaarde per einde van het boekjaar	50884	307 743	
4. Meerwaarden per einde van het boekjaar	50890P	xxxxxxxxxxxxxx	8 068
5. Mutaties tijdens het boekjaar (+)/(-)	50885	(503)	
a. Geboekt	50886	-	
b. Verworven van derden	50887	-	
c. Afgeboekt	50888	503	
d. Overgeboekt van een post naar een andere (+)/(-)	50889	-	
6. Meerwaarden per einde van het boekjaar	50890	7 565	
7. Afschrijvingen en waardeverminderingen per einde van het boekjaar	50897P	xxxxxxxxxxxxxx	201 343
8. Mutaties tijdens het boekjaar (+)/(-)	50891	3 257	
a. Geboekt	50892	20 458	
b. Teruggenomen	50893	-	
c. verworven van derden	50894	-	
d. Afgeboekt na overdrachten en buitengebruikstellingen	50895	17 590	
e. Overgeboekt van een post naar een andere (+)/(-)	50896	389	
9. Afschrijvingen en waardeverminderingen per einde van het boekjaar	50897	204 600	
10. Nettoboekwaarde per einde van het boekjaar	50898	110 708	

	Codes	Boekjaar	Vorig boekjaar
F. ACTIVA IN AANBOUW EN VOORUITBETALINGEN			
1. Aanschaffingswaarde per einde van het boekjaar	50903P	xxxxxxxxxxxxxx	94 904
2. Mutaties tijdens het boekjaar (+)/(-)	50899	(72 891)	
a. Aanschaffingen, met inbegrip van de geproduceerde vaste activa	50900	12 898	
b. Overdrachten en buitengebruikstellingen	50901	-	
c. Overboekingen van een post naar een andere (+)/(-)	50902	(85 789)	
3. Aanschaffingswaarde per einde van het boekjaar	50903	22 013	
4. Meerwaarden per einde van het boekjaar	50909P	xxxxxxxxxxxxxx	-
5. Mutaties tijdens het boekjaar (+)/(-)	50904	-	
a. Geboekt	50905	-	
b. Verworven van derden	50906	-	
c. Afgeboekt	50907	-	
d. Overgeboekt van een post naar een andere (+)/(-)	50908	-	
6. Meerwaarden per einde van het boekjaar	50909	-	
7. Afschrijvingen en waardeverminderingen per einde van het boekjaar	50916P	xxxxxxxxxxxxxx	-
8. Mutaties tijdens het boekjaar (+)/(-)	50910	-	
a. Geboekt	50911	-	
b. Teruggenomen	50912	-	
c. Verworven van derden	50913	-	
d. Afgeboekt na overdrachten en buitengebruikstellingen	50914	-	
e. Overgeboekt van een post naar een andere (+)/(-)	50915	-	
9. Afschrijvingen en waardeverminderingen per einde van het boekjaar	50916	-	
10. Nettoboekwaarde per einde van het boekjaar	50917	22 013	

Nr.	BE 0403.199.702	VOL-inst 5.9
-----	-----------------	--------------

IX. OVERIGE ACTIVA (actiefpost XI)

	Boekjaar
Uitsplitsing van de post XI van de activa indien daaronder een belangrijk bedrag voorkomt	
Vorderingen op facturen	185 076
Overige	139 824
Betaalde premies	613 455
Herwaarderingen op opties	80 120
Belastingen	85 153
Wachtrekeningen	934 638

Nr.	BE 0403.199.702	VOL-inst 5.10
-----	-----------------	---------------

X. OVERLOPENDE REKENINGEN (actiefpost XII)

	Codes	Boekjaar
1. Over te dragen kosten	51001	40 022
2. Verworven opbrengsten	51002	7 980 050

X.bis HERBELEGGING VAN GESEGREGEEERDE CLIËTENGELDEN

	Codes	Boekjaar
Totaal	51003	-

Nr.	BE 0403.199.702	VOL-inst 5.11
-----	-----------------	---------------

XI. STAAT VAN DE SCHULDEN BIJ KREDIETINSTELLINGEN (passiefpost I)

	Codes	Boekjaar	Vorig boekjaar
1. Schulden bij verbonden ondernemingen	51101	7 852 764	4 943 554
2. Schulden bij ondernemingen waarmee een deelnemingsverhouding bestaat	51102	29 153	-
3. Uitsplitsing van de niet onmiddellijk opvraagbare schulden naar hun resterende looptijd			
a. Van hoogstens drie maanden	51103	5 408 319	
b. Van meer dan drie maanden en hoogstens één jaar	51104	3 078 157	
c. Van meer dan één jaar en hoogstens vijf jaar	51105	3 001 747	
d. Van meer dan vijf jaar	51106	440 192	
e. Met onbepaalde looptijd	51107	-	

XII. STAAT VAN DE SCHULDEN BIJ CLIËNTEN (passiefpost II)

	Codes	Boekjaar	Vorig boekjaar
1. Schulden bij verbonden ondernemingen	51201	7 094 599	9 191 735
2. Schulden bij ondernemingen waarmee een deelnemingsverhouding bestaat	51202	2 482 112	2 414 037
3. Uitsplitsing van de schulden bij cliënten naar hun resterende looptijd			
a. Onmiddellijk opvraagbaar	51203	59 125 335	
b. Van hoogstens drie maanden	51204	11 092 138	
c. Van meer dan drie maanden en hoogstens één jaar	51205	5 389 594	
d. Van meer dan één jaar en hoogstens vijf jaar	51206	5 149 898	
e. Van meer dan vijf jaar	51207	6 286 804	
f. Met onbepaalde looptijd	51208	60 427 977	
4. Uitsplitsing van de schulden bij cliënten naar de aard van de schuldeisers			
a. Schulden bij de overheid	51209	3 462 169	5 751 005
b. Schulden bij particulieren	51210	61 385 513	59 889 953
c. Schulden bij ondernemingen	51211	82 624 064	79 115 179
5. Geografische uitsplitsing van de schulden bij cliënten			
a. Uit België	51212	116 132 702	
b. Uit het buitenland	51213	31 339 044	

XIII. STAAT VAN DE IN SCHULDBEWIJZEN BELICHAAMDE SCHULDEN (passiefpost III)

	Codes	Boekjaar	Vorig boekjaar
1. Schuldbewijzen die, naar weten van de instelling, schulden zijn bij verbonden ondernemingen	51301	3 500	40 012
2. Schuldbewijzen die, naar weten van de instelling, schulden zijn bij ondernemingen waarmee een deelnemingsverhouding bestaat	51302	-	-
3. Uitsplitsing van de in schuldbewijzen belichaamde schulden naar hun resterende looptijd			
a. Van hoogstens drie maanden	51303	2 620 733	
b. Van meer dan drie maanden en hoogstens één jaar	51304	5 658 282	
c. Van meer dan één jaar en hoogstens vijf jaar	51305	2 287 172	
d. Van meer dan vijf jaar	51306	616 170	
e. Met onbepaalde looptijd	51307	-	

XIV. STAAT VAN DE OVERIGE SCHULDEN (passiefpost IV)

	Codes	Boekjaar
1. Schulden met betrekking tot belastingen, bezoldigingen en sociale lasten ten aanzien van het belastingbestuur "	51401	33 653
a. Vervallen schulden	51402	-
b. Niet-vervallen schulden	51403	33 653
2. Schulden met betrekking tot belastingen, bezoldigingen en sociale lasten ten aanzien van de Rijksdienst voor Sociale Zekerheid "	51404	98 832
a. Vervallen schulden	51405	-
b. Niet-vervallen schulden	51406	98 832
3. Belastingen		
a. Te betalen belastingen	51407	-
b. Geschatte belastingschulden	51408	17 150
4. Overige schulden		
Uitsplitsing indien onder deze post een belangrijk bedrag voorkomt		
Wachtrekeningen		2 116 368
Ontvangen premies		1 010 089
Herwaarderings		494 603
Lonen		379 456
Facturen van leveranciers		280 854
Overige		146 331

XV. OVERLOPENDE REKENINGEN (passiefpost V)

	Codes	Boekjaar
1. Toe te rekenen kosten	51501	5 171 413
2. Over te dragen opbrengsten	51502	144 440

XVI. VOORZIENINGEN VOOR OVERIGE RISICO'S EN KOSTEN (passiefpost VI.A.3)

	Boekjaar
Uitsplitsing van andere risico's en kosten indien daaronder een belangrijk bedrag voorkomt	
Voorzieningen voor persoonlijke uitgaven	129 253
Voorzieningen voor openstaande vorderingen	97 782
Overige voorzieningen	76 878
Voorzieningen voor verbintenissen	73 627

XVII. STAAT VAN DE ACHTERGESTELDE SCHULDEN (passiefpost VIII)

	Codes	Boekjaar	Vorig boekjaar
1. Achtergestelde schulden bij verbonden ondernemingen	51701	1 953 477	1 235 194
2. Achtergestelde schulden bij ondernemingen waarmee een deelnemingsverhouding bestaat	51702	-	-

	Codes	Boekjaar
3. Kosten verbonden aan achtergestelde schulden toerekenbaar aan het boekjaar	51703	237 465

4. Voor elke achtergestelde lening, de volgende gegevens: het referentienummer, de muntcode, het bedrag van de lening in de munt van de lening, de modaliteiten voor de vergoeding, de vervaldag en, zo er geen welbepaalde vervaldag is, de modaliteiten voor de looptijd, in voorkomend geval de omstandigheden waarin de instelling deze lening vervroegd moet terugbetalen, de voorwaarden voor de achterstelling, en in voorkomend geval de voorwaarden voor de omzetting in kapitaal of in een andere passievorm

Referentie-nummer	ISO munt-code	Bedrag (in 000)	Modaliteiten	Vervaldag / Duur	Omstandigheden van vervroegde terugbetaling	Voorwaarden voor achterstelling	Voorwaarden voor omzetting
1	EUR	1 176 900	5,76%	4/10/2017	Niet van toepassing	Geen specifieke voorwaarden	Nihil
2	EUR	1 111 750	3m + 2,00%	Eeuwigdurend	Niet mogelijk en alleen afkoopbaar in reeds uitgegeven aandelen Ageas	T1 uitgifte, de coupons zijn achtergesteld op achtergestelde schuldeisers	Niet van toepassing
3	EUR	1 000 000	3M Euribor	18/12/2025	Niet van toepassing	Geen specifieke voorwaarden	Nihil
4	EUR	491 500	4,25%	23/03/2021	Mogelijk vanaf de vraagdatum en om het even welke verdere coupondatum, behoudens de goedkeuring van NBB (23/03/2016)	Geen specifieke voorwaarden	Nihil
5	EUR	251 800	5,00%	5/12/2017	Niet van toepassing	Geen specifieke voorwaarden	Nihil
6	EUR	196 500	5,65%	26/03/2018	Niet van toepassing	Geen specifieke voorwaarden	Nihil
7	EUR	172 758	5,60%	28/12/2017	Niet van toepassing	Geen specifieke voorwaarden	Nihil
8	EUR	150 000	5,75%	30/04/2018	Niet van toepassing	Geen specifieke voorwaarden	Nihil
9	EUR	149 510	6,38%	16/02/2016	Niet van toepassing	Geen specifieke voorwaarden	Nihil
10	EUR	75 000	7,50%	Eeuwigdurend	Mogelijk vanaf de vraagdatum met goedkeuring van de NBB (11/07/2018)	Junior achtergestelde	Nihil
11	EUR	74 970	4,80%	3/07/2017	Niet van toepassing	Geen specifieke voorwaarden	Nihil
12	USD	57 385	4,12%	24/12/2016	Mogelijk vanaf de vraagdatum met goedkeuring van de NBB (24/12/2016)	Junior achtergestelde	Nihil
13	EUR	50 000	4,38%	1/06/2016	Niet van toepassing	Geen specifieke voorwaarden	Nihil
14	EUR	50 000	4,25%	11/07/2016	Niet van toepassing	Geen specifieke voorwaarden	Nihil
15	EUR	50 000	4,63%	29/08/2016	Niet van toepassing	Geen specifieke voorwaarden	Nihil
16	EUR	50 000	5,75%	27/06/2018	Niet van toepassing	Geen specifieke voorwaarden	Nihil
17	EUR	49 960	4,60%	30/03/2017	Niet van toepassing	Geen specifieke voorwaarden	Nihil
18	EUR	49 950	4,20%	29/12/2016	Niet van toepassing	Geen specifieke voorwaarden	Nihil
19	EUR	49 950	4,40%	4/05/2017	Niet van toepassing	Geen specifieke voorwaarden	Nihil
20	EUR	49 950	5,00%	28/09/2017	Niet van toepassing	Geen specifieke voorwaarden	Nihil
21	EUR	49 900	4,50%	26/02/2017	Niet van toepassing	Geen specifieke voorwaarden	Nihil
22	EUR	49 860	4,40%	21/02/2017	Niet van toepassing	Geen specifieke voorwaarden	Nihil
23	EUR	49 700	4,25%	25/10/2016	Niet van toepassing	Geen specifieke voorwaarden	Nihil
24	EUR	49 610	4,25%	28/11/2016	Niet van toepassing	Geen specifieke voorwaarden	Nihil
25	EUR	48 100	5,76%	4/10/2017	Niet van toepassing	Geen specifieke voorwaarden	Nihil
26	USD	32 233	6m + 0,77%	31/12/2049	Mogelijk vanaf de vraagdatum met goedkeuring van de NBB (15/02/2021)	Junior achtergestelde	Nihil
27	EUR	31 200	5,50%	1/06/2016	Niet van toepassing	Geen specifieke voorwaarden	Nihil

Referentie-nummer	ISO munt-code	Bedrag (in 000)	Modaliteiten	Vervaldag / Duur	Omstandigheden van vervroegde terugbetaling	Voorwaarden voor achterstelling	Voorwaarden voor omzetting
28	EUR	30 000	6,45%	27/01/2031	Niet van toepassing	Geen specifieke voorwaarden	Nihil
29	EUR	29 132	6,40%	1/06/2019	Niet van toepassing	Geen specifieke voorwaarden	Nihil
30	EUR	25 000	0,85%	18/06/2018	Niet van toepassing	Geen specifieke voorwaarden	Nihil
31	EUR	25 000	6m + 1,30%	2/07/2018	Niet van toepassing	Geen specifieke voorwaarden	Nihil
32	EUR	23 953	4,25%	1/11/2016	Niet van toepassing	Geen specifieke voorwaarden	Nihil
33	EUR	15 743	4,35%	1/10/2016	Niet van toepassing	Geen specifieke voorwaarden	Nihil
34	EUR	15 535	4,40%	1/09/2016	Niet van toepassing	Geen specifieke voorwaarden	Nihil
35	EUR	12 046	4,75%	1/10/2019	Niet van toepassing	Geen specifieke voorwaarden	Nihil
36	EUR	11 887	4,80%	1/07/2016	Niet van toepassing	Geen specifieke voorwaarden	Nihil
37	EUR	11 435	4,15%	1/10/2016	Niet van toepassing	Geen specifieke voorwaarden	Nihil
38	EUR	11 156	5,50%	1/05/2016	Niet van toepassing	Geen specifieke voorwaarden	Nihil
39	EUR	10 500	5,00%	29/06/2021	Niet van toepassing	Geen specifieke voorwaarden	Nihil
40	EUR	10 467	6,40%	1/05/2019	Niet van toepassing	Geen specifieke voorwaarden	Nihil
41	EUR	10 330	4,80%	1/06/2016	Niet van toepassing	Geen specifieke voorwaarden	Nihil
42	EUR	10 291	4,35%	1/09/2016	Niet van toepassing	Geen specifieke voorwaarden	Nihil
43	EUR	10 011	5,30%	1/04/2016	Niet van toepassing	Geen specifieke voorwaarden	Nihil
44	EUR	10 000	3,75%	6/02/2018	Niet van toepassing	Geen specifieke voorwaarden	Nihil
45	EUR	10 000	0,90%	2/01/2018	Niet van toepassing	Geen specifieke voorwaarden	Nihil
46	EUR	9 674	4,00%	1/12/2016	Niet van toepassing	Geen specifieke voorwaarden	Nihil
47	EUR	9 632	4,65%	1/11/2019	Niet van toepassing	Geen specifieke voorwaarden	Nihil
48	EUR	9 606	3,65%	1/01/2016	Niet van toepassing	Geen specifieke voorwaarden	Nihil
49	EUR	8 723	4,40%	1/08/2016	Niet van toepassing	Geen specifieke voorwaarden	Nihil
50	EUR	8 500	4,25%	23/03/2021	Mogelijk vanaf de vraagdatum en om het even welke verdere coupon datum, behoudens de goedkeuring van NBB (23/03/2016)	Geen specifieke voorwaarden	Nihil
51	EUR	8 237	4,70%	1/12/2017	Niet van toepassing	Geen specifieke voorwaarden	Nihil
52	EUR	8 061	5,05%	1/01/2018	Niet van toepassing	Geen specifieke voorwaarden	Nihil
53	EUR	7 800	5,30%	1/07/2019	Niet van toepassing	Geen specifieke voorwaarden	Nihil
54	EUR	7 766	4,70%	1/10/2017	Niet van toepassing	Geen specifieke voorwaarden	Nihil
55	EUR	7 658	4,15%	1/01/2017	Niet van toepassing	Geen specifieke voorwaarden	Nihil
56	EUR	7 637	4,15%	1/12/2016	Niet van toepassing	Geen specifieke voorwaarden	Nihil
57	EUR	7 487	4,15%	1/11/2016	Niet van toepassing	Geen specifieke voorwaarden	Nihil
58	EUR	7 069	3,65%	1/02/2016	Niet van toepassing	Geen specifieke voorwaarden	Nihil
59	EUR	6 907	4,35%	1/08/2016	Niet van toepassing	Geen specifieke voorwaarden	Nihil
60	EUR	6 889	5,30%	1/05/2016	Niet van toepassing	Geen specifieke voorwaarden	Nihil
61	EUR	6 817	4,75%	1/09/2019	Niet van toepassing	Geen specifieke voorwaarden	Nihil
62	EUR	6 665	3,90%	1/01/2017	Niet van toepassing	Geen specifieke voorwaarden	Nihil
63	EUR	6 650	4,15%	1/02/2017	Niet van toepassing	Geen specifieke voorwaarden	Nihil
64	EUR	5 842	4,70%	1/11/2017	Niet van toepassing	Geen specifieke voorwaarden	Nihil
65	EUR	5 685	4,50%	1/07/2016	Niet van toepassing	Geen specifieke voorwaarden	Nihil
66	EUR	5 645	5,00%	1/04/2016	Niet van toepassing	Geen specifieke voorwaarden	Nihil
67	EUR	5 497	4,90%	1/07/2019	Niet van toepassing	Geen specifieke voorwaarden	Nihil
68	EUR	5 273	4,50%	1/08/2016	Niet van toepassing	Geen specifieke voorwaarden	Nihil
69	EUR	5 242	5,60%	28/12/2017	Niet van toepassing	Geen specifieke voorwaarden	Nihil
70	EUR	5 034	4,40%	1/12/2019	Niet van toepassing	Geen specifieke voorwaarden	Nihil
71	EUR	5 000	3,75%	6/03/2018	Niet van toepassing	Geen specifieke voorwaarden	Nihil
72	EUR	4 612	4,35%	1/03/2017	Niet van toepassing	Geen specifieke voorwaarden	Nihil
73	EUR	4 509	4,60%	1/07/2017	Niet van toepassing	Geen specifieke voorwaarden	Nihil
74	EUR	4 478	4,70%	1/04/2018	Niet van toepassing	Geen specifieke voorwaarden	Nihil
75	EUR	4 472	3,70%	1/04/2016	Niet van toepassing	Geen specifieke voorwaarden	Nihil
76	EUR	4 404	4,30%	1/01/2020	Niet van toepassing	Geen specifieke voorwaarden	Nihil
77	EUR	4 271	4,20%	1/02/2020	Niet van toepassing	Geen specifieke voorwaarden	Nihil
78	EUR	4 108	4,70%	1/09/2017	Niet van toepassing	Geen specifieke voorwaarden	Nihil
79	EUR	4 069	4,35%	1/02/2017	Niet van toepassing	Geen specifieke voorwaarden	Nihil
80	EUR	4 038	4,00%	1/05/2016	Niet van toepassing	Geen specifieke voorwaarden	Nihil

Referentie-nummer	ISO munt-code	Bedrag (in 000)	Modaliteiten	Vervaldag / Duur	Omstandigheden van vervroegde terugbetaling	Voorwaarden voor achterstelling	Voorwaarden voor omzetting
81	EUR	3 819	5,30%	1/06/2019	Niet van toepassing	Geen specifieke voorwaarden	Nihil
82	EUR	3 788	4,00%	1/06/2016	Niet van toepassing	Geen specifieke voorwaarden	Nihil
83	EUR	3 777	4,20%	1/03/2020	Niet van toepassing	Geen specifieke voorwaarden	Nihil
84	EUR	3 671	4,90%	1/08/2019	Niet van toepassing	Geen specifieke voorwaarden	Nihil
85	EUR	3 551	3,65%	1/03/2016	Niet van toepassing	Geen specifieke voorwaarden	Nihil
86	EUR	3 532	3,70%	1/02/2017	Niet van toepassing	Geen specifieke voorwaarden	Nihil
87	EUR	3 500	5,65%	26/03/2018	Niet van toepassing	Geen specifieke voorwaarden	Nihil
88	EUR	3 375	4,20%	1/04/2017	Niet van toepassing	Geen specifieke voorwaarden	Nihil
89	EUR	3 354	4,80%	1/02/2018	Niet van toepassing	Geen specifieke voorwaarden	Nihil
90	EUR	3 242	4,25%	1/10/2016	Niet van toepassing	Geen specifieke voorwaarden	Nihil
91	EUR	3 154	4,80%	1/08/2017	Niet van toepassing	Geen specifieke voorwaarden	Nihil
92	EUR	3 095	4,80%	1/09/2017	Niet van toepassing	Geen specifieke voorwaarden	Nihil
93	EUR	3 039	4,80%	1/04/2016	Niet van toepassing	Geen specifieke voorwaarden	Nihil
94	EUR	2 895	4,40%	1/06/2017	Niet van toepassing	Geen specifieke voorwaarden	Nihil
95	EUR	2 819	4,20%	1/05/2017	Niet van toepassing	Geen specifieke voorwaarden	Nihil
96	EUR	2 628	4,70%	1/03/2018	Niet van toepassing	Geen specifieke voorwaarden	Nihil
97	EUR	2 548	4,20%	1/01/2020	Niet van toepassing	Geen specifieke voorwaarden	Nihil
98	EUR	2 517	3,90%	1/12/2016	Niet van toepassing	Geen specifieke voorwaarden	Nihil
99	EUR	2 514	4,00%	1/07/2016	Niet van toepassing	Geen specifieke voorwaarden	Nihil
100	EUR	2 489	5,70%	1/04/2019	Niet van toepassing	Geen specifieke voorwaarden	Nihil
101	EUR	2 046	5,70%	1/05/2019	Niet van toepassing	Geen specifieke voorwaarden	Nihil
102	EUR	1 917	3,70%	1/01/2017	Niet van toepassing	Geen specifieke voorwaarden	Nihil
103	EUR	1 884	4,75%	1/08/2019	Niet van toepassing	Geen specifieke voorwaarden	Nihil
104	EUR	1 813	4,35%	1/04/2017	Niet van toepassing	Geen specifieke voorwaarden	Nihil
105	EUR	1 693	5,50%	1/04/2019	Niet van toepassing	Geen specifieke voorwaarden	Nihil
106	EUR	1 660	4,30%	1/12/2019	Niet van toepassing	Geen specifieke voorwaarden	Nihil
107	EUR	1 483	3,60%	1/02/2017	Niet van toepassing	Geen specifieke voorwaarden	Nihil
108	EUR	1 423	4,35%	1/08/2016	Niet van toepassing	Geen specifieke voorwaarden	Nihil
109	EUR	1 286	3,60%	1/03/2017	Niet van toepassing	Geen specifieke voorwaarden	Nihil
110	EUR	1 241	4,40%	1/10/2016	Niet van toepassing	Geen specifieke voorwaarden	Nihil
111	EUR	1 200	5,05%	1/06/2018	Niet van toepassing	Geen specifieke voorwaarden	Nihil
112	EUR	1 042	4,65%	1/10/2019	Niet van toepassing	Geen specifieke voorwaarden	Nihil
113	EUR	956	4,20%	1/06/2017	Niet van toepassing	Geen specifieke voorwaarden	Nihil
114	EUR	827	4,70%	1/05/2018	Niet van toepassing	Geen specifieke voorwaarden	Nihil
115	EUR	772	4,00%	1/11/2016	Niet van toepassing	Geen specifieke voorwaarden	Nihil
116	EUR	725	4,60%	1/08/2017	Niet van toepassing	Geen specifieke voorwaarden	Nihil
117	EUR	600	4,75%	1/08/2019	Niet van toepassing	Geen specifieke voorwaarden	Nihil
118	EUR	581	5,05%	1/07/2018	Niet van toepassing	Geen specifieke voorwaarden	Nihil
119	EUR	553	4,40%	1/07/2017	Niet van toepassing	Geen specifieke voorwaarden	Nihil
120	EUR	517	5,20%	1/04/2019	Niet van toepassing	Geen specifieke voorwaarden	Nihil
121	EUR	430	3,65%	1/04/2016	Niet van toepassing	Geen specifieke voorwaarden	Nihil
122	EUR	391	4,90%	1/10/2018	Niet van toepassing	Geen specifieke voorwaarden	Nihil
123	EUR	372	3,70%	1/05/2016	Niet van toepassing	Geen specifieke voorwaarden	Nihil
124	EUR	372	5,05%	1/09/2018	Niet van toepassing	Geen specifieke voorwaarden	Nihil
125	EUR	352	5,00%	1/03/2016	Niet van toepassing	Geen specifieke voorwaarden	Nihil
126	EUR	334	4,50%	1/03/2019	Niet van toepassing	Geen specifieke voorwaarden	Nihil
127	EUR	314	5,05%	1/08/2018	Niet van toepassing	Geen specifieke voorwaarden	Nihil
128	EUR	286	4,90%	1/12/2018	Niet van toepassing	Geen specifieke voorwaarden	Nihil
129	EUR	271	4,70%	1/02/2018	Niet van toepassing	Geen specifieke voorwaarden	Nihil
130	EUR	266	4,90%	1/11/2018	Niet van toepassing	Geen specifieke voorwaarden	Nihil
131	EUR	263	5,05%	1/12/2017	Niet van toepassing	Geen specifieke voorwaarden	Nihil
132	EUR	261	5,05%	1/07/2018	Niet van toepassing	Geen specifieke voorwaarden	Nihil
133	EUR	250	4,90%	1/09/2018	Niet van toepassing	Geen specifieke voorwaarden	Nihil
134	EUR	245	5,05%	1/06/2018	Niet van toepassing	Geen specifieke voorwaarden	Nihil
135	EUR	230	4,40%	1/11/2019	Niet van toepassing	Geen specifieke voorwaarden	Nihil
136	EUR	202	4,80%	1/03/2018	Niet van toepassing	Geen specifieke voorwaarden	Nihil

Referentie-nummer	ISO munt-code	Bedrag (in 000)	Modaliteiten	Vervaldag / Duur	Omstandigheden van vervroegde terugbetaling	Voorwaarden voor achterstelling	Voorwaarden voor omzetting
137	EUR	181	4,90%	1/11/2018	Niet van toepassing	Geen specifieke voorwaarden	Nihil
138	EUR	162	4,80%	1/01/2018	Niet van toepassing	Geen specifieke voorwaarden	Nihil
139	EUR	157	4,70%	1/06/2018	Niet van toepassing	Geen specifieke voorwaarden	Nihil
140	EUR	150	5,05%	1/09/2019	Niet van toepassing	Geen specifieke voorwaarden	Nihil
141	EUR	149	4,40%	1/01/2019	Niet van toepassing	Geen specifieke voorwaarden	Nihil
142	EUR	138	5,05%	1/12/2017	Niet van toepassing	Geen specifieke voorwaarden	Nihil
143	EUR	136	4,40%	1/12/2018	Niet van toepassing	Geen specifieke voorwaarden	Nihil
144	EUR	109	4,70%	1/01/2018	Niet van toepassing	Geen specifieke voorwaarden	Nihil
145	EUR	101	4,15%	1/02/2019	Niet van toepassing	Geen specifieke voorwaarden	Nihil
146	EUR	98	4,50%	1/02/2019	Niet van toepassing	Geen specifieke voorwaarden	Nihil
147	EUR	97	4,15%	1/03/2017	Niet van toepassing	Geen specifieke voorwaarden	Nihil
148	EUR	86	5,50%	1/03/2019	Niet van toepassing	Geen specifieke voorwaarden	Nihil
149	EUR	84	4,70%	1/06/2018	Niet van toepassing	Geen specifieke voorwaarden	Nihil
150	EUR	83	5,05%	1/07/2018	Niet van toepassing	Geen specifieke voorwaarden	Nihil
151	EUR	63	4,75%	1/09/2019	Niet van toepassing	Geen specifieke voorwaarden	Nihil
152	EUR	62	5,05%	1/07/2018	Niet van toepassing	Geen specifieke voorwaarden	Nihil
153	EUR	51	5,05%	1/07/2018	Niet van toepassing	Geen specifieke voorwaarden	Nihil
154	EUR	48	4,10%	1/01/2016	Niet van toepassing	Geen specifieke voorwaarden	Nihil
155	EUR	46	5,05%	1/06/2018	Niet van toepassing	Geen specifieke voorwaarden	Nihil
156	EUR	36	4,35%	1/09/2016	Niet van toepassing	Geen specifieke voorwaarden	Nihil
157	EUR	31	4,15%	1/01/2019	Niet van toepassing	Geen specifieke voorwaarden	Nihil
158	EUR	30	5,05%	1/07/2018	Niet van toepassing	Geen specifieke voorwaarden	Nihil
159	EUR	26	4,70%	1/01/2018	Niet van toepassing	Geen specifieke voorwaarden	Nihil
160	EUR	20	5,05%	1/10/2018	Niet van toepassing	Geen specifieke voorwaarden	Nihil
161	EUR	13	4,10%	1/02/2016	Niet van toepassing	Geen specifieke voorwaarden	Nihil
162	EUR	11	4,00%	1/08/2016	Niet van toepassing	Geen specifieke voorwaarden	Nihil
163	EUR	10	4,80%	1/05/2016	Niet van toepassing	Geen specifieke voorwaarden	Nihil
164	EUR	10	5,05%	1/07/2018	Niet van toepassing	Geen specifieke voorwaarden	Nihil
165	EUR	5	4,20%	1/07/2017	Niet van toepassing	Geen specifieke voorwaarden	Nihil
166	EUR	4	5,20%	1/05/2019	Niet van toepassing	Geen specifieke voorwaarden	Nihil
167	EUR	2	3,80%	1/01/2016	Niet van toepassing	Geen specifieke voorwaarden	Nihil
168	EUR	2	4,70%	1/05/2018	Niet van toepassing	Geen specifieke voorwaarden	Nihil

XVIII. STAAT VAN HET KAPITAAL EN DE AANDEELHOUDERSSTRUCTUUR

	Codes	Boekjaar	Vorig boekjaar
A. STAAT VAN HET KAPITAAL			
1. Maatschappelijk kapitaal			
a. Geplaatst kapitaal			
Per einde van het vorig boekjaar	20910P	xxxxxxxxxxxxxx	9 374 878
Op de afsluitingsdatum van het boekjaar	(20910)	9 374 878	
	Codes	Bedragen	Aantal aandelen
Wijzigingen tijdens het boekjaar			
b. Samenstelling van het kapitaal			
Soorten aandelen			
Gewone		9 374 878	483 241 153
Aandelen op naam	51801	xxxxxxxxxxxxxx	483 025 623
Aandelen aan toonder en/of gedematerialiseerde aandelen	51802	xxxxxxxxxxxxxx	215 530
	Codes	Niet-opgevraagd bedrag	Opgevraagd, niet-gestort bedrag
2. Niet-gestort kapitaal			
a. Niet-opgevraagd kapitaal	(20920)	-	xxxxxxxxxxxxxx
b. Opgevraagd, niet-gestort kapitaal	51803	xxxxxxxxxxxxxx	-
c. Aandeelhouders die nog moeten volstorten			
	Codes	Boekjaar	
3. Eigen aandelen			
a. Gehouden door de instelling zelf			
* Kapitaalbedrag	51804	-	
* Aantal aandelen	51805	-	
b. Gehouden door haar dochters			
* Kapitaalbedrag	51806	-	
* Aantal aandelen	51807	-	
4. Verplichtingen tot uitgifte van aandelen			
a. Als gevolg van de uitoefening van CONVERSIERECHTEN			
* Bedrag van de lopende converteerbare leningen	51808	-	
* Bedrag van het te plaatsen kapitaal	51809	-	
* Maximum aantal uit te geven aandelen	51810	-	
b. Als gevolg van de uitoefening van INSCHRIJVINGSRECHTEN			
* Aantal inschrijvingsrechten in omloop	51811	-	
* Bedrag van het te plaatsen kapitaal	51812	-	
* Maximum aantal uit te geven aandelen	51813	-	
5. Toegestaan, niet-geplaatst kapitaal	51814	9 374 000	
6. Aandelen buiten kapitaal			
a. Verdeling			
* Aantal aandelen	51815	-	
* Daaraan verbonden stemrecht	51816	-	
b. Uitsplitsing volgens de aandeelhouders			
* Aantal aandelen gehouden door de vennootschap zelf	51817	-	
* Aantal aandelen gehouden door haar dochters	51818	-	

B. AANDEELHOUDERSSTRUCTUUR VAN DE INSTELLING OP DE DATUM VAN DE JAARAFSLUITING, ZOALS DIE BLIJKT UIT DE KENNISGEVINGEN DIE DE INSTELLING HEEFT ONTVANGEN

BNP Paribas Fortis NV houdt haar maatschappelijke zetel in 1000 Brussel, Warandeborg 3.

Per 31 december 2015 bedroeg het geplaatste en gestort kapitaal EUR 9.374.878.367.

Het kapitaal van BNP Paribas Fortis bestaat uit 483.241.153 uitgegeven aandelen waarvan BNP PARIBAS SA er 99,93% bezit.

Het saldo van de aandelen voor 0,07% is in handen van minderheidsaandeelhouders (op anonieme basis).

XIX. UITSPLITSING VAN DE BALANS, INDIEN GROTER DAN 15 MILJOEN EURO, IN EURO EN VREEMDE MUNTEN

	Codes	Boekjaar
1. Totaal actief		
a. In euro	51901	175 212 182
b. In vreemde munten (tegenwaarde in euro)	51902	28 945 938
2. Totaal passief		
a. In euro	51903	175 791 100
b. In vreemde munten (tegenwaarde in euro)	51904	28 367 020

XX. FIDUCIAIRE VERRICHTINGEN ZOALS BEDOELD IN ARTIKEL 27TER, § 1, DERDE LID

	Boekjaar
Betrokken actief- en passiefposten	

XXI. STAAT VAN DE GEWAARBORGDE SCHULDEN EN VERPLICHTINGEN

		Boekjaar
A.	HYPOTHEKEN (bedrag van de inschrijving of boekwaarde van de bezwaarde gebouwen, wanneer deze lager ligt)	
1.	Zakelijke zekerheden die door de instelling werden gesteld of onherroepelijk beloofd op haar eigen activa als waarborg voor schulden en verplichtingen van de instelling	
a.	Passiefposten	-
b.	Posten buiten de balanstelling	-
2.	Zakelijke zekerheden die door de instelling werden gesteld of onherroepelijk beloofd op haar eigen activa als waarborg voor schulden en verplichtingen van derden	-

		Boekjaar
B.	PANDEN OP HET HANDELSFONDS (bedrag van de inschrijving)	
1.	Zakelijke zekerheden die door de instelling werden gesteld of onherroepelijk beloofd op haar eigen activa als waarborg voor schulden en verplichtingen van de instelling	
a.	Passiefposten	-
b.	Posten buiten de balanstelling	-
2.	Zakelijke zekerheden die door de instelling werden gesteld of onherroepelijk beloofd op haar eigen activa als waarborg voor schulden en verplichtingen van derden	-

		Boekjaar
C.	PANDEN OP ANDERE ACTIVA (boekwaarde van de verpande activa)	
1.	Zakelijke zekerheden die door de instelling werden gesteld of onherroepelijk beloofd op haar eigen activa als waarborg voor schulden en verplichtingen van de instelling	
a.	Passiefposten	
	Schulden als gevolg van mobiliseringen en voorschotten	8 073 357
b.	Posten buiten de balanstelling	-
2.	Zakelijke zekerheden die door de instelling werden gesteld of onherroepelijk beloofd op haar eigen activa als waarborg voor schulden en verplichtingen van derden	-

		Boekjaar
D.	ZEKERHEDEN GEVESTIGD OP TOEKOMSTIGE ACTIVA (bedrag van de betrokken activa)	
1.	Zakelijke zekerheden die door de instelling werden gesteld of onherroepelijk beloofd op haar eigen activa als waarborg voor schulden en verplichtingen van de instelling	
a.	Passiefposten	-
b.	Posten buiten de balanstelling	-
2.	Zakelijke zekerheden die door de instelling werden gesteld of onherroepelijk beloofd op haar eigen activa als waarborg voor schulden en verplichtingen van derden	-

**XXII. STAAT VAN DE EVENTUELE PASSIVA EN VAN DE VERPLICHTINGEN MET EEN POTENTIEEL KREDIETRISICO
(posten buiten de balanstelling I en II)**

	Codes	Boekjaar	Vorig boekjaar
1. Totaal van de eventuele passiva voor rekening van verbonden ondernemingen	52201	-	-
2. Totaal van de eventuele passiva voor rekening van ondernemingen waarmee een deelnemingsverhouding bestaat	52202	-	-
3. Totaal van de verplichtingen met een potentieel kredietrisico ten aanzien van verbonden ondernemingen	52203	13 199 692	13 782 220
4. Totaal van de verplichtingen met een potentieel kredietrisico ten aanzien van ondernemingen waarmee een deelnemingsverhouding bestaat	52204	194 997	35 790

XXIII. BEDRIJFSRESULTATEN (posten I tot XV van de resultatenrekening)

	Codes	Boekjaar	Vorig boekjaar
1. Uitsplitsing van de bedrijfsopbrengsten volgens hun oorsprong			
a. Rente-opbrengsten en soortgelijke opbrengsten	(40100)	4 120 140	4 387 533
* Belgische vestigingen	52301	4 064 640	4 310 245
* Buitenlandse vestigingen	52302	55 500	77 288
b. Opbrengsten uit niet-vastrentende effecten: aandelen en andere niet-vastrentende effecten	(40310)	82 521	83 003
* Belgische vestigingen	52303	82 521	83 003
* Buitenlandse vestigingen	52304	-	-
c. Opbrengsten uit niet-vastrentende effecten: deelnemingen in verbonden ondernemingen	(40320)	173 540	132 050
* Belgische vestigingen	52305	173 540	101 203
* Buitenlandse vestigingen	52306	-	30 847
d. Opbrengsten uit niet-vastrentende effecten: deelnemingen in ondernemingen waarmee een deelnemingsverhouding bestaat	(40330)	121 271	72 317
* Belgische vestigingen	52307	121 271	72 317
* Buitenlandse vestigingen	52308	-	-
e. Opbrengsten uit niet-vastrentende effecten: andere aandelen die tot de financiële vaste activa behoren	(40340)	4 067	4 639
* Belgische vestigingen	52309	4 067	4 639
* Buitenlandse vestigingen	52310	-	-
f. Ontvangen provisies	(40400)	1 436 629	1 386 476
* Belgische vestigingen	52311	1 333 576	1 255 296
* Buitenlandse vestigingen	52312	103 053	131 180
g. Winst uit financiële transacties	(40600)	194 011	349 601
* Belgische vestigingen	52313	194 011	349 601
* Buitenlandse vestigingen	52314	-	-
h. Overige bedrijfsopbrengsten	(41400)	240 289	224 157
* Belgische vestigingen	52315	219 401	205 211
* Buitenlandse vestigingen	52316	20 888	18 946
2. Werknemers ingeschreven in het personeelsregister			
a. Totaal aantal op de afsluitingsdatum	52317	17 410	17 756
b. Gemiddeld personeelsbestand berekend in voltijdse equivalenten	52318	15 945	16 443
* Directiepersoneel	52319	1 655	1 714
* Bedienden	52320	14 290	14 729
* Arbeiders	52321	-	-
* Andere	52322	-	-
c. Aantal daadwerkelijk gepresteerde uren	52323	21 293 888	21 985 414
3. Personeelskosten			
a. Bezoldigingen en rechtstreekse sociale voordelen	52324	1 041 678	1 069 710
b. Werkgeversbijdragen voor sociale verzekeringen	52325	287 709	296 199
c. Werkgeverspremies voor bovenwettelijke verzekeringen	52326	103 349	116 486
d. Andere personeelskosten	52327	43 844	46 735
e. Ouderdoms- en overlevingspensioenen	52328	2 857	2 887
4. Voorzieningen voor pensioenen en soortgelijke verplichtingen			
a. Toevoegingen (+)	52329	3 760	11 136
b. Bestedingen en terugnemingen (-)	52330	7 413	2 189

	Codes	Boekjaar	Vorig boekjaar
5. Uitsplitsing van de overige bedrijfsopbrengsten indien onder deze post een belangrijk bedrag voorkomt			
a. Huuropbrengsten		9 162	9 493
b. Diverse terugvorderingen		191 047	167 863
c. Inventariskosten		-	6 924
d. Portkosten		10 131	8 461
e. Ontvangsten op schulden		1 927	-
f. Overige		28 022	1
6. Overige bedrijfskosten			
a. Bedrijfsbelastingen en -taksen	52331	263 714	242 042
b. Andere	52332	102 761	88 318
c. Uitsplitsing van de overige bedrijfskosten indien onder deze post een belangrijk bedrag voorkomt		-	-
7. Bedrijfsopbrengsten met betrekking tot verbonden ondernemingen	52333	4 139 005	1 063 518
8. Bedrijfskosten met betrekking tot verbonden ondernemingen	52334	2 293 317	347 180

XXIV. OPGAVE VAN DE TERMIJNVERRICHTINGEN BUITEN DE BALANSTELLING OP EFFECTEN, DEVIEZEN EN ANDERE FINANCIËLE INSTRUMENTEN DIE GEEN VERPLICHTINGEN MET ZICH BRENGEN MET EEN POTENTIEEL KREDIETRISICO IN DE ZIN VAN POST II BUITEN DE BALANSTELLING

	Codes	Boekjaar
A. SOORTEN VERRICHTINGEN (bedrag op de afsluitingsdatum van de rekeningen)		
1. Verrichtingen op effecten		
a. Termijnaankopen en -verkoop van effecten en waardepapier	52401	3 960 842
* Waarvan niet als dekking bestemde verrichtingen	52402	3 960 842
2. Verrichtingen op deviezen (bedragen die moeten worden geleverd)		
a. Termijnwisselverrichtingen	52403	20 016 373
* Waarvan niet als dekking bestemde verrichtingen	52404	19 790 636
b. Valuta en renteswaps	52405	75 602 050
* Waarvan niet als dekking bestemde verrichtingen	52406	60 790 116
c. Futures op valuta	52407	-
* Waarvan niet als dekking bestemde verrichtingen	52408	-
d. Opties op valuta	52409	6 308 631
* Waarvan niet als dekking bestemde verrichtingen	52410	6 308 631
e. Contracten op termijnwisselkoersen	52411	-
* Waarvan niet als dekking bestemde verrichtingen	52412	-
3. Verrichtingen op andere financiële instrumenten		
Termijnrenteverrichtingen (nominaal/notioneel refertebedrag)		
a. Renteswap-overeenkomsten	52413	866 285 036
* Waarvan niet als dekking bestemde verrichtingen	52414	733 121 024
b. Interest-future-verrichtingen	52415	92 714 012
* Waarvan niet als dekking bestemde verrichtingen	52416	92 714 012
c. Rentecontracten op termijn	52417	32 747 000
* Waarvan niet als dekking bestemde verrichtingen	52418	21 247 000
d. Opties op rente	52419	317 859 480
* Waarvan niet als dekking bestemde verrichtingen	52420	313 286 730
Andere aan- en verkopen op termijn (aankoop-/verkoop prijs overeengekomen tussen partijen)		
e. Andere optieverrichtingen	52421	230 992
* Waarvan niet als dekking bestemde verrichtingen	52422	230 992
f. Andere future-verrichtingen	52423	-
* Waarvan niet als dekking bestemde verrichtingen	52424	-
g. Andere termijnaankopen en -verkoop	52425	-
* Waarvan niet als dekking bestemde verrichtingen	52426	-

	Codes	Boekjaar
B. BECIJFERING VAN DE IMPACT OP DE RESULTATEN VAN EEN DEROGATIE OP DE WAARDERINGSREGEL VAN ARTIKEL 36BIS, § 2 MET BETREKKING TOT DE TERMIJNRENTEVERRICHTINGEN		
1. Termijnrenteverrichtingen in het kader van het thesauriebeheer		
a. Nominaal/notioneel refertebedrag op de afsluitingsdatum van de rekeningen	52427	-
b. Verschil tussen de marktwaarde en de boekwaarde (+)/(-)	52428	-
2. Termijnrenteverrichtingen in het kader van het ALM-beheer		
a. Nominaal/notioneel refertebedrag op de afsluitingsdatum van de rekeningen	52429	77 373 161
b. Verschil tussen de marktwaarde en de boekwaarde (+)/(-)	52430	1 899 517
3. Niet-risicoreducerende termijnrenteverrichtingen (LOCOM)		
a. Nominaal/notioneel refertebedrag op de afsluitingsdatum van de rekeningen	52431	-
b. Verschil tussen de marktwaarde en de boekwaarde (+)/(-)	52432	-

XXV. UITZONDERLIJKE RESULTATEN

	Codes	Boekjaar
1. Meerwaarden bij de overdracht van vaste activa aan verbonden ondernemingen	52501	6 371
2. Minderwaarden bij de overdracht van vaste activa aan verbonden ondernemingen	52502	1 881
3. Uitsplitsing van de andere uitzonderlijke opbrengsten indien onder deze post een belangrijk bedrag voorkomt		
a. Plan voor vervroegd vertrek (medisch-sociaal plan)		470
4. Uitsplitsing van de andere uitzonderlijke kosten indien onder deze post een belangrijk bedrag voorkomt		
a. Plan voor vervroegd vertrek (medisch-sociaal plan)		3 125

XXVI. BELASTINGEN OP HET RESULTAAT

	Codes	Boekjaar
1. Belastingen op het resultaat van het boekjaar	52601	(5 708)
a. Verschuldigde of betaalde belastingen en voorheffingen	52602	(11 177)
b. Geactiveerde overschotten van betaalde belastingen en voorheffingen	52603	-
c. Geraamde belastingssupplementen	52604	5 469
2. Belastingen op het resultaat van vorige boekjaren	52605	(6 905)
a. Verschuldigde of betaalde belastingssupplementen	52606	(28 908)
b. Geraamde belastingssupplementen of belastingen waarvoor een voorziening werd gevormd	52607	22 003
3. Belangrijkste oorzaken van de verschillen tussen de winst vóór belastingen, zoals die blijkt uit de jaarrekening, en de geraamde belastbare winst		(1 475 803)
Niet-aanvaarde uitgaven		52 698
Bewegingen op de reserves		(210 797)
Meer-/minwaarde op de effectenportefeuille		(19 286)
Door overeenkomst vrijgestelde winst		(718 789)
Overige		(579 630)
4. Invloed van de uitzonderlijke resultaten op de belastingen op het resultaat van het boekjaar		1 928
5. Bronnen van belastinglatenties		
a. Actieve latenties	52608	7 600 000
* Gecumuleerde fiscale verliezen die aftrekbaar zijn van latere belastbare winsten	52609	7 600 000
*Andere actieve latenties		
b. Passieve latenties	52610	-

XXVII. ANDERE BELASTINGEN EN BELASTINGEN TEN LASTE VAN DERDEN

	Codes	Boekjaar	Vorig boekjaar
1. In rekening gebrachte belasting op de toegevoegde waarde, egalisatiebelasting en speciale belasting			
a. Aan de instelling (aftrekbaar)	52701	44 810	63 481
b. Door de instelling	52702	61 702	63 659
2. Ingehouden bedragen ten laste van derden als			
a. Bedrijfsvoorheffing	52703	315 430	323 860
b. Roerende voorheffing	52704	252 583	282 066

XXVIII. NIET IN DE BALANS OPGENOMEN RECHTEN EN VERPLICHTINGEN EN TRANSACTIES MET VERBONDEN PARTIJEN**A. NIET IN DE BALANS OPGENOMEN RECHTEN EN VERPLICHTINGEN**

	Codes	Boekjaar
1. Belangrijke verplichtingen tot aankoop van vaste activa		-
2. Belangrijke verplichtingen tot verkoop van vaste activa		-

3. Belangrijke hangende geschillen en andere belangrijke verplichtingen

BNP Paribas Fortis is als verweerder betrokken bij verscheidene claims, geschillen en rechtszaken in België en in enkele rechtsgebieden in het buitenland, die ontstaan zijn tijdens de gewone bedrijfsvoering van BNP Paribas Fortis en na de herstructurering van BNP Paribas (verwijzend naar zowel Fortis SA/NV en 'Fortis NV' en momenteel 'Ageas SA/NV') eind september en begin oktober 2008. Dit wordt nader beschreven in noot 8 a. 'Voorwaardelijke verplichtingen: juridische geschillen en arbitrage' van de Geconsolideerde Jaarrekening van BNP Paribas Fortis 2015.

4. In voorkomend geval, beknopte beschrijving van de regeling inzake het aanvullend rust- of overlevingspensioen ten behoeve van de personeels- of directieleden, met opgave van de genomen maatregelen om de daaruit voortvloeiende kosten te dekken*I. Beknopte beschrijving van de pensioenstelsels*

Binnen BNP Paribas Fortis zijn er zes pensioenstelsels van kracht.

A. Het eerste stelsel is van toepassing op de personeelsleden die in dienst getreden zijn vóór 01.01.2002 en die geen statuut van BNP Paribas Fortis-Directiekader hebben (categorieën ex-ASLK, ex-Generale Bank en BNP Paribas Fortis).

Dit stelsel omvat :

- 1) een basisplan van het type vaste prestaties, dat voorziet in de verzekering van:
 - een waarborg ouderdom op de pensioenleeftijd;
 - een waarborg overlijden vóór de pensioenleeftijd en een waarborg wezen.
- 2) een aanvullend plan (enkel voor categorie ex-ASLK) van het type vaste bijdragen, met verplichte stortingen door de aangeslotenen, dat voorziet in de verzekering van een bijkomend kapitaal ouderdom en overlijden.

B. Het tweede stelsel is van toepassing op de personeelsleden die in dienst getreden zijn vanaf 01.01.2002 en die geen statuut van BNP Paribas Fortis-Directiekader hebben. Dit stelsel, met verplichte stortingen door de aangeslotenen, is van het type vaste bijdragen voor de waarborg ouderdom en van het type vaste prestaties voor de waarborgen overlijden en wezen.**C. Het derde stelsel is van toepassing op de personeelsleden van de categorie ex-KN. Dit stelsel is van het type vaste bijdragen voor de waarborg ouderdom en van het type vaste prestaties voor de waarborgen overlijden en wezen.****D. Het vierde stelsel is van toepassing op de personeelsleden die tot het statuut van BNP Paribas Fortis-Directiekader toegang hebben gekregen vóór 01.01.2015 en die hun aansluiting bij het vijfde stelsel (hierna onder E. beschreven) hebben geweigerd.**

Dit stelsel is van het type vaste prestaties en voorziet in de verzekering van :

- een waarborg ouderdom op de pensioenleeftijd, waarbij het pensioenkapitaal afhankelijk is van het loonniveau;
- een waarborg overlijden vóór de pensioenleeftijd en een waarborg wezen.

E. Het vijfde stelsel is van toepassing op alle personeelsleden die tot het statuut van BNP Paribas Fortis-Directiekader toegang hebben gekregen na 31.12.2014, alsook op deze die tot dat statuut toegang hebben gekregen vóór 01.01.2015 en die hun aansluiting bij dat stelsel hebben aanvaard.

Dit stelsel is van het type vaste bijdragen voor de waarborg ouderdom en van het type vaste prestaties voor de waarborgen overlijden en wezen.

F. Het zesde stelsel is additioneel en is van toepassing op alle personeelsleden, met uitzondering van deze die vóór 01.01.2015 in dienst zijn getreden en die hun aansluiting geweigerd hebben.

Dit stelsel is van het type vaste bijdragen en voorziet in de verzekering van :

- een waarborg ouderdom op de pensioenleeftijd;
- een waarborg overlijden vóór de pensioenleeftijd.

II. Beknopte beschrijving van de door de onderneming getroffen maatregelen om de daaruit voortvloeiende kosten te dekken

A. De last van het eerste pensioenstelsel is gedekt door :

- een groepsverzekering afgesloten bij AXA Belgium en Allianz, voor de verworven rechten (m.b.t. de persoonlijke financiering) op 31.12.2001 voor de categorieën ex-Generale Bank en BNP Paribas Fortis;
- een groepsverzekering afgesloten bij AG Insurance voor het verschil tussen de vaste prestaties en de verworven rechten en voor de waarborgen overlijden en wezen.

- 1) Voor de verbintenissen met betrekking tot I.A.1) stort de werkgever maandelijkse dotaties in het Financieringsfonds van de groepsverzekering (berekend als vast percentage van de bezoldigingen);
- 2) Voor de verbintenissen met betrekking tot I.A.2) gebeurt de financiering voor de helft door de werknemers en voor de andere helft door de werkgever.

B. Voor de last van het tweede stelsel werd een groepsverzekering afgesloten bij AG Insurance.

De werknemers betalen maandelijks een persoonlijke bijdrage die op hun loon wordt ingehouden. Anderzijds stort de werkgever maandelijkse dotaties in het Financieringsfonds van de groepsverzekering.

C. Voor de last van het derde stelsel werd een groepsverzekering afgesloten bij AG Insurance.

De werkgever stort hiervoor maandelijkse groepsverzekeringspremies.

D. Voor de last van het vierde stelsel werd een groepsverzekering afgesloten bij AXA Belgium.

De werkgever stort hiervoor maandelijkse dotaties in het Financieringsfonds van de groepsverzekering, beheerd door AG Insurance.

E. Voor de last van het vijfde stelsel werd een groepsverzekering afgesloten bij AXA Belgium.

De werkgever stort hiervoor maandelijkse groepsverzekeringspremies.

F. Voor de last van het zesde stelsel werd een groepsverzekering afgesloten bij AG Insurance.

De werkgever stort hiervoor maandelijkse groepsverzekeringspremies.

	Code	Boekjaar
5. Pensioenen die door de instelling zelf worden gedragen: geschat bedrag van de verplichtingen die voortvloeien uit reeds gepresteerd werk	52801	0
Basis en wijze waarop dit bedrag wordt berekend		

6. Aard en zakelijk doel van regelingen buiten de balans

Mits de risico's of voordelen die uit dergelijke regeling voortvloeien van enige betekenis zijn en voor zover de openbaarmaking van dergelijke risico's of voordelen noodzakelijk is voor de beoordeling van de financiële positie van de instelling; indien vereist moeten de financiële gevolgen van deze regelingen voor de instelling eveneens worden vermeld:

Nr.	BE 0403.199.702	VOL-inst 5.28.2
-----	-----------------	-----------------

B. TRANSACTIES MET VERBODEN PARTIJEN BUITEN NORMALE MARKTVOORWAARDEN	Boekjaar
Vermelding van dergelijke transacties indien zij van enige betekenis zijn, met opgave van het bedrag van deze transacties, de aard van de betrekking met de verboden partij, alsmede andere informatie over de transacties die nodig is voor het verkrijgen van inzicht in de financiële positie van de instelling:	-

XXIX. FINANCIËLE BETREKKINGEN MET

	Codes	Boekjaar
A. BESTUURDERS EN ZAAKVOERDERS, NATUURLIJKE OF RECHTSPERSONEN DIE DE INSTELLING RECHTSTREEKS OF ONRECHTSTREEKS CONTROLEREN ZONDER VERBONDEN ONDERNEMINGEN TE ZIJN, OF ANDERE ONDERNEMINGEN DIE DOOR DEZE PERSONEN RECHTSTREEKS OF ONRECHTSTREEKS GECONTROLEERD WORDEN		
1. Uitstaande vorderingen op deze personen	52901	3 497
a. Voorwaarden betreffende de uitstaande vorderingen		
2. Waarborgen toegestaan in hun voordeel	52902	-
a. Voornaamste voorwaarden van de toegestane waarborgen		
3. Andere betekenisvolle verplichtingen aangegaan in hun voordeel	52903	-
a. Voornaamste voorwaarden van deze verplichtingen		
4. Rechtstreekse en onrechtstreekse bezoldigingen en ten laste van de resultatenrekening toegekende pensioenen, voor zover deze vermelding niet uitsluitend of hoofdzakelijk betrekking heeft op de toestand van een enkel identificeerbaar persoon		
a. Aan bestuurders en zaakvoerders	52904	4 837
b. Aan oud-bestuurders en oud-zaakvoerders	52905	-
	Codes	Boekjaar
B. DE COMMISSARIS(SEN) EN DE PERSONEN MET WIJ HIJ (ZIJ) VERBONDEN IS(ZIJN)		
1. Bezoldiging van de commissaris(sen)	52906	1 465
2. Bezoldiging voor uitzonderlijke werkzaamheden of bijzondere opdrachten uitgevoerd binnen de vennootschap door de commissaris(sen)		
a. Andere controleopdrachten	52907	138
b. Belastingadviesopdrachten	52908	-
c. Andere opdrachten buiten de revisorale opdrachten	52909	-
3. Bezoldiging voor uitzonderlijke werkzaamheden of bijzondere opdrachten uitgevoerd binnen de vennootschap door personen met wie de commissaris(sen) verbonden is (zijn)		
a. Andere controleopdrachten	52910	-
b. Belastingadviesopdrachten	52911	-
c. Andere opdrachten buiten de revisorale opdrachten	52912	1 370
4. Vermeldingen in toepassing van het artikel 133, § 6 van het Wetboek van vennootschappen		

XXX. POSITIES IN FINANCIËLE INSTRUMENTEN

		Codes	Boekjaar
1.	Door de instelling te ontvangen financiële instrumenten voor rekening van cliënten	53001	244 079
2.	Door de instelling te leveren financiële instrumenten aan cliënten	53002	611 728
3.	Door de instelling in bewaring ontvangen financiële instrumenten van cliënten	53003	101 524 814
4.	Door de instelling in bewaring gegeven financiële instrumenten van cliënten	53004	103 379 542
5.	Door de instelling in waarborg ontvangen financiële instrumenten van cliënten	53005	1 487 080
6.	Door de instelling in waarborg gegeven financiële instrumenten van cliënten	53006	-

VERKLARING BETREFFENDE DE GECONSOLIDEERDE JAARREKENING**A. INLICHTINGEN TE VERSTREKKEN DOOR ELKE INSTELLING**

De instelling heeft een geconsolideerde jaarrekening en een geconsolideerd jaarverslag opgesteld en openbaar gemaakt*

De instelling heeft geen geconsolideerde jaarrekening en geconsolideerd jaarverslag opgesteld, omdat zij daarvan vrijgesteld is om de volgende reden(en)*

De instelling controleert niet, alleen of gezamenlijk, één of meer dochterondernemingen naar Belgisch of buitenlands recht*

De instelling is zelf dochteronderneming van een moederonderneming die een geconsolideerde jaarrekening, waarin haar jaarrekening door consolidatie opgenomen is, opstelt en openbaar maakt*

In voorkomend geval, motivering dat aan alle voorwaarden tot vrijstelling, opgenomen in artikel 4 van het Koninklijk Besluit van 23 september 1992 is voldaan:

Naam, volledig adres van de zetel en, zo het een onderneming naar Belgisch recht betreft, het ondernemingsnummer van de moederonderneming(en) en de aanduiding of deze moederonderneming(en) een geconsolideerde jaarrekening, waarin haar jaarrekening door consolidatie opgenomen is, opstelt (opstellen) en openbaar maakt (maken):

B. INLICHTINGEN DIE MOETEN WORDEN VERSTREKT DOOR DE INSTELLING INDIEN ZIJ DOCHTERONDERNEMING OF GEMEENSCHAPPELIJKE DOCHTERONDERNEMING IS

Naam, volledig adres van de zetel en, zo het een onderneming naar Belgisch recht betreft, het ondernemingsnummer van de moederonderneming(en) en de aanduiding of deze moederonderneming(en) een geconsolideerde jaarrekening, waarin haar jaarrekening door consolidatie opgenomen is, opstelt (opstellen) en openbaar maakt (maken)**:

BNP PARIBAS SA - Boulevard des italiens, 16 à 75009 - Paris - France

Indien de moederonderneming(en) (een) onderneming(en) naar buitenlands recht is (zijn), de plaats waar de hiervoor bedoelde geconsolideerde jaarrekening verkrijgbaar is**:

BANQUE NATIONALE DE FRANCE - Rue croix des petits champs, 31 à 75001 Paris - France

* *Schrappen wat niet van toepassing is.*

** *Wordt de jaarrekening van de instelling op verschillende niveaus geconsolideerd, dan worden deze gegevens verstrekt, enerzijds voor het grootste geheel en anderzijds voor het kleinste geheel van ondernemingen waarvan de instelling als dochter deel uitmaakt en waarvoor een geconsolideerde jaarrekening wordt opgesteld en openbaar gemaakt.*

C. FINANCIËLE BETREKKINGEN VAN DE GROEPT WAARVAN DE INSTELLING AAN HET HOOFD STAAT IN BELGIE MET DE COMMISSARIS(SEN) EN DE PERSONEN MET WIE HIJ (ZIJ) VERBONDEN IS (ZIJN): VERMELDINGEN IN TOEPASSING VAN HET ARTIKEL 133, § 6 VAN HET WETBOEK VAN VENNOOTSCHAPPEN

		Codes	Boekjaar
D. FINANCIËLE BETREKKINGEN VAN DE GROEPT WAARVAN DE INSTELLING AAN HET HOOFD STAAT IN BELGIE MET DE COMMISSARIS(SEN) EN DE PERSONEN MET WIE HIJ (ZIJ) VERBONDEN IS (ZIJN): VERMELDINGEN IN TOEPASSING VAN HET ARTIKEL 134, §§ 4 EN 5 VAN HET WETBOEK VAN VENNOOTSCHAPPEN			
1.	Bezoldiging van de commissaris(sen) voor de uitoefening van een mandaat van commissaris op het niveau van de groep waarvan de vennootschap die de informatie publiceert aan het hoofd staat	53201	1 465
2.	Bezoldiging voor uitzonderlijke werkzaamheden of bijzondere opdrachten uitgevoerd bij deze groep door de commissaris(sen)		
	a. Andere controleopdrachten	53202	138
	b. Belastingadviesopdrachten	53203	-
	c. Andere opdrachten buiten de revisorale opdrachten	53204	-
3.	Bezoldiging van de personen met wie de commissaris(sen) verbonden is (zijn) voor de uitoefening van een mandaat van commissaris op het niveau van de groep waarvan de vennootschap die de informatie publiceert aan het hoofd staat	53205	2 168
4.	Bezoldiging voor uitzonderlijke werkzaamheden of bijzondere opdrachten uitgevoerd bij deze groep door personen met wie de commissaris(sen) verbonden is (zijn)		
	a. Andere controleopdrachten	53206	219
	b. Belastingadviesopdrachten	53207	19
	c. Andere opdrachten buiten de revisorale opdrachten	53208	1 387

SOCIALE BALANS (in euro's)

Nummers van de paritaire comités die voor de instelling bevoegd zijn: 310

STAAT VAN DE TEWERKGESTELDE PERSONEN**WERKNEMERS WAARVOOR DE ONDERNEMING EEN DIMONA-VERKLARING HEEFT INGEDIEND OF DIE ZIJN INGESCHREVEN IN HET ALGEMEEN PERSONEELSREGISTER**

	Codes	Totaal	1. Mannen	2. Vrouwen
Tijdens het boekjaar				
Gemiddeld aantal werknemers				
Voltijds	1001	12 209	7 012	5 197
Deeltijds	1002	5 308	1 440	3 868
Totaal in voltijds equivalenten (VTE)	1003	15 945	7 953	7 992
Aantal daadwerkelijk gepresteerde uren				
Voltijds	1011	17 111 438	10 041 719	7 069 719
Deeltijds	1012	4 182 449	831 405	3 351 044
Totaal	1013	21 293 887	10 873 124	10 420 763
Personeelskosten				
Voltijds	1021	1103 086 127	692 869 977	410 216 150
Deeltijds	1022	312 677 318	93 004 093	219 673 225
Totaal	1023	1415 763 445	785 874 070	629 889 375
Bedrag van de voordelen bovenop het loon	1033	-	-	-
	Codes	P. totaal	1P. Mannen	2P. Vrouwen
Tijdens het vorige boekjaar				
Gemiddeld aantal werknemers in VTE	1003	16 442	8 283	8 159
Aantal daadwerkelijk gepresteerde uren	1013	21 985 415	11 332 397	10 653 018
Personeelskosten	1023	1448 843 552	812 479 479	636 364 073
Bedrag van de voordelen bovenop het loon	1033	-	-	-

WERKNEMERS WAARVOOR DE ONDERNEMING EEN DIMONA-VERKLARING HEEFT INGEDIEND OF DIE ZIJN INGESCHREVEN IN HET ALGEMEEN PERSONEELSREGISTER (vervolg)

	Codes	1. Voltijds	2. Deeltijds	3. Totaal in voltijdse equivalenten
Op de afsluitingsdatum van het boekjaar				
Aantal werknemers	105	12 247	5 163	15 893
Volgens de aard van de arbeidsovereenkomst				
Overeenkomst voor een onbepaalde tijd	110	12 092	5 163	15 738
Overeenkomst voor een bepaalde tijd	111	155	-	155
Overeenkomst voor een duidelijk omschreven werk	112	-	-	-
Vervangingsovereenkomst	113	-	-	-
Volgens het geslacht en het studieniveau				
Mannen	120	6 984	1 401	7 901
lager onderwijs	1200	-	-	-
secundair onderwijs	1201	1 171	588	1 546
hoger niet-universitair onderwijs	1202	3 015	498	3 352
universitair onderwijs	1203	2 798	315	3 003
Vrouwen	121	5 263	3 762	7 992
lager onderwijs	1210	-	-	-
secundair onderwijs	1211	816	1 191	1 643
hoger niet-universitair onderwijs	1212	2 312	1 704	3 572
universitair onderwijs	1213	2 135	867	2 777
Volgens de beroepscategorie				
* Directiepersoneel	130	1 514	190	1 627
* Bedienden	134	10 733	4 973	14 266
* Arbeiders	132	-	-	-
* Andere	133	-	-	-

UITZENDKRACHTEN EN TER BESCHIKKING VAN DE INSTELLING GESTELDE PERSONEN

	Codes	1. Uitzendkrachten	2. Ter beschikking van de onderneming gestelde personen
Tijdens het boekjaar			
Gemiddeld aantal tewerkgestelde personen	150	244	-
Aantal daadwerkelijk gepresteerde uren	151	386 496	-
Kosten voor de instelling	152	13 231 841	-

TABEL VAN HET PERSONEELSVERLOOP TIJDENS HET BOEKJAAR

	Codes	1. Voltijds	2. Deeltijds	3. Totaal in voltijdse equivalenten
INGETREDEN				
Aantal werknemers waarvoor de onderneming tijdens het boekjaar een DIMONA-verklaring heeft ingediend of die tijdens het boekjaar werden ingeschreven in het algemeen personeelsregister	205	865	32	889.3
Volgens de aard van de arbeidsovereenkomst				
Overeenkomst voor een onbepaalde tijd	210	688	32	712.3
Overeenkomst voor een bepaalde tijd	211	177	-	177.0
Overeenkomst voor een duidelijk omschreven werk	212	-	-	-
Vervangingsovereenkomst	213	-	-	-

	Codes	1. Voltijds	2. Deeltijds	3. Totaal in voltijdse equivalenten
UITGETREDEN				
Aantal werknemers met een in de DIMONA-verklaring aangegeven of een in het algemeen personeelsregister opgetekende datum waarop hun overeenkomst tijdens het boekjaar een einde nam	305	727	516	1 040.2
Volgens de aard van de arbeidsovereenkomst				
Overeenkomst voor een onbepaalde tijd	310	630	515	942.7
Overeenkomst voor een bepaalde tijd	311	97	1	97.5
Overeenkomst voor een duidelijk omschreven werk	312	-	-	-
Vervangingsovereenkomst	313	-	-	-
Volgens de reden van beëindiging van de overeenkomst				
Pensioen	340	143	420	386.4
Werkloosheid met bedrijfstoeslag	341	-	-	-
Afdanking	342	82	20	97.0
Andere reden	343	502	76	556.8
Waarvan: het aantal werknemers dat als zelfstandige ten minste op halftijdse basis diensten blijft verlenen aan de instelling	350	-	-	-

INLICHTINGEN OVER DE OPLEIDINGEN VOOR DE WERKNEMERS TIJDENS HET BOEKJAAR

	Codes	Mannen	Codes	Vrouwen
Totaal van de formele voortgezette beroepsopleidingsinitiatieven ten laste van de werkgever				
Aantal betrokken werknemers	5801	7 498	5811	8 121
Aantal gevolgde opleidingsuren	5802	201 109	5812	205 852
Nettokosten voor de instelling	5803	22 875 729	5813	24 776 446
waarvan brutokosten rechtstreeks verbonden met de opleiding	58031	22 556 011	58131	24 430 164
waarvan betaalde bijdragen en stortingen aan collectieve fondsen	58032	319 718	58132	346 282
waarvan ontvangen tegemoetkomingen (in mindering)	58033	-	58133	-
Totaal van de minder formele en informele voortgezette beroepsopleidingsinitiatieven ten laste van de werkgever				
Aantal betrokken werknemers	5821	791	5831	1 058
Aantal gevolgde opleidingsuren	5822	383	5832	370
Nettokosten voor de instelling	5823	26 197	5833	25 308
Totaal van de initiële beroepsopleidingsinitiatieven ten laste van de werkgever				
Aantal betrokken werknemers	5841	-	5851	-
Aantal gevolgde opleidingsuren	5842	-	5852	-
Nettokosten voor de instelling	5843	-	5853	-

Samenvatting van de grondslagen voor financiële verslaggeving voor de Niet-geconsolideerde Jaarrekening

Algemene principes

De grondslagen voor financiële verslaggeving van BNP Paribas Fortis zijn opgesteld in overeenstemming met de bepalingen van het K.B. van 23 september 1992 op de jaarrekening van de kredietinstellingen.

De grondslagen voor financiële verslaggeving van BNP Paribas Fortis zijn identiek aan deze van vorig jaar.

De grondslagen voor financiële verslaggeving voor de meest kenmerkende elementen van de balans en de resultatenrekening worden hierna toegelicht.

Er zijn bepaalde herclassificaties gedaan met betrekking tot de jaarrekeningen van het voorgaande jaar zodat ze vergelijkbaar zijn met dit jaarverslag. Deze herclassificaties hebben een impact op de gerapporteerde cijfers in de tabellen 2.3, 5.5.5, 5.23 en 5.27.

Activa

Vorderingen op kredietinstellingen en op cliënten

De vorderingen op kredietinstellingen en op cliënten worden verantwoord voor het bedrag dat ter beschikking werd gesteld na aftrek van de inmiddels verrichte terugbetalingen en van de desbetreffende waardeverminderingen. Alle kosten in verband met de aanbreng van vorderingen worden integraal ten laste genomen in het boekjaar waarin ze gemaakt zijn.

Indien de nominale waarde van dergelijke vorderingen verschilt van de oorspronkelijke ter beschikking gestelde gelden, wordt dit verschil pro rata temporis verwerkt als renteopbrengst of rentekost.

De overige vorderingen worden gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Op dubieuze vorderingen en vorderingen met onzeker verloop worden inventariscorrecties verantwoord voor het gedeelte waarvoor geen met objectieve gegevens gestaafde zekerheid van inning bestaat. Van zodra een krediet als onzeker gerangschikt wordt, worden geen interesten meer in resultaat genomen.

De grondslagen voor financiële verslaggeving voorzien dat een intern zekerheidsfonds kan aangelegd worden met als doel welomschreven risico's te dekken die zich mogelijk in de toekomst zouden kunnen voordoen maar die bij de aanleg nog niet kunnen geïndividualiseerd worden.

Obligaties en andere vastrentende effecten Aandelen en andere niet-vastrentende effecten

Effecten of vorderingen in de vorm van verhandelbare effecten behoren tot de handelsportefeuille indien deze verworven werden met de bedoeling ze door te verkopen om redenen van hun rendement op een termijn die normaal gezien niet langer is dan zes maanden.

Effecten die deel uitmaken van de handelsportefeuille worden gewaardeerd tegen marktwaarde indien de markt liquide is. Indien geen liquide markt bestaat, gebeurt de waardering tegen aanschaffingswaarde (met inbegrip van alle kosten en na aftrek van de ontvangen provisies) of tegen marktwaarde op balansdatum indien lager.

Vastrentende effecten die behoren tot de beleggingsportefeuille worden gewaardeerd op basis van hun actuair rendement bij aankoop, waarbij het verschil tussen de aanschaffingsprijs (met inbegrip van alle kosten en na aftrek van de ontvangen provisies) en de terugbetalingswaarde gespreid in de resultatenrekening wordt verantwoord.

De meer- of minwaarden gerealiseerd bij de verkoop van vastrentende beleggingseffecten worden onmiddellijk in resultaat verantwoord. Indien ze echter tot stand zijn gekomen in het kader van arbitrageverrichtingen, kunnen ze gespreid in resultaat worden verantwoord overeenkomstig de bepalingen van artikel 35 ter § 5 van het K.B. van 23 september 1992.

Niet-vastrentende effecten die behoren tot de beleggingsportefeuille worden verantwoord tegen aanschaffingswaarde (met inbegrip van alle kosten en na aftrek van de ontvangen provisies) of realisatiewaarde indien deze lager is. Alle aldus bekomen verschillen worden in de resultatenrekening verantwoord.

Indien de kwaliteit van de debiteur een risico van niet-terugbetaling inhoudt, worden waardeverminderingen toegepast, overeenkomstig de bepalingen van toepassing bij oninbare of dubieuze vorderingen of vorderingen geïdentificeerd als risico's met onzeker verloop.

Financiële vaste activa

Financiële vaste activa worden tegen aanschaffingswaarde verantwoord. In geval van duurzame minwaarde worden waardeverminderingen aangelegd. Wanneer financiële vaste activa gefinancierd worden met vreemd vermogen dan worden ook voor de funding geen omrekeningsverschillen in resultaat verantwoord.

De bijkomende aanschaffingskosten worden onmiddellijk in de resultatenrekening verantwoord.

Oprichtingskosten en immateriële vaste activa

Kosten van eerste inrichting worden geactiveerd en lineair over vijf jaar afgeschreven.

Kosten voor kapitaalverhoging worden onmiddellijk in resultaat verantwoord.

De kosten voor uitgifte van achtergestelde leningen worden lineair afgeschreven over de looptijd van de lening. De kosten voor uitgifte van eeuwigdurende leningen worden lineair afgeschreven over vijf jaar, behalve indien de datum van eerste call vroeger valt. In dat geval loopt de afschrijving tot die datum.

Kosten voor zowel zelf ontwikkelde als bij derden aangekochte courante en specifieke software worden rechtstreeks in resultaat (algemene kosten) verantwoord. Indien voor bij derden aangekochte specifieke software vaststaat dat de economische levensduur, hoofdzakelijk bepaald door het risico op technologische verandering of als gevolg van evoluties op commercieel vlak, langer is dan één jaar, kan deze software geactiveerd en lineair afgeschreven worden in functie van de verwachte gebruiksduur met een maximum van vijf jaar.

De overige immateriële vaste activa worden lineair afgeschreven over maximum 10 jaar.

De Bank maakt geen gebruik van de mogelijkheid om de bedragen betaald voor de aanbreng door derden van cliëntenverrichtingen met een contractuele termijn van meer dan één jaar te activeren.

Materiële vaste activa

Materiële vaste activa worden verantwoord tegen aanschaffingswaarde, met inbegrip van alle bijkomende kosten en niet-terugvorderbare indirecte belastingen, verminderd met de afschrijvingen.

De afschrijvingen gebeuren op lineaire wijze over de geschatte economische levensduur.

Herwaardering is enkel mogelijk indien de waarde op vaststaande en duurzame wijze uitstijgt boven de boekwaarde.

Overige activa

Deze rubriek omvat onder meer actieve belastinglatenties.

Actieve latenties kunnen niet worden erkend. De NBB heeft evenwel een afwijking toegestaan aangaande de erkenning van een actieve latentie inzake herstructureringskosten, met inbegrip van deze betreffende de sociale plannen.

De som van de 'dirty' reële waarde (=inclusief opgelopen rente) van renteswaps en rente -en valutaswaps, die zijn aangegaan omwille van handelsdoeleinden, wordt gerapporteerd als een enkel bedrag. Dit bedrag wordt gerapporteerd als een actief of een verplichting afhankelijk of het nettobedrag moet ontvangen of betaald worden.

Het geherwaardeerd bedrag van de premie van handelsopties wordt gerapporteerd als een actief of een verplichting afhankelijk of het nettobedrag een bedrag is dat ontvangen of betaald moet worden.

Verplichtingen

Schulden bij kredietinstellingen en bij cliënten

Schulden aan kredietinstellingen en aan cliënten worden verantwoord voor het bedrag dat ter beschikking van de bank zijn gesteld na aftrek van de inmiddels verrichte terugbetalingen. De betaalde provisies voor de aanbreng van deposito's worden integraal ten laste genomen in het boekjaar waarin ze gemaakt zijn.

In schuldbewijzen belichaamde schulden

In schuldbewijzen belichaamde schulden met verplichte kapitalisatie worden verantwoord voor het oorspronkelijke bedrag vermeerderd met de reeds gekapitaliseerde interesten.

Overige schulden

Deze rubriek omvat onder meer alle schulden tegenover het personeel met betrekking tot bezoldigingen en de bijbehorende sociale lasten die ontstaan zijn in het boekjaar waarop de jaarrekening betrekking heeft maar pas in het volgende boekjaar betaald worden.

Derivaten: zie 'Overige activa'

Voorzieningen voor risico's en kosten

Voorzieningen voor pensioenen en gelijkaardige sociale verplichtingen worden aangelegd op basis van de Belgische wettelijke verplichtingen.

Fonds voor algemene bankrisico's

Het aanleggen van een fonds voor algemene bankrisico's gaat uit van een vaste methode, goedgekeurd door de Raad van Bestuur, die stelselmatig wordt toegepast, en gebaseerd is op het gewogen krediet- en marktrisicovolume van de bankactiviteiten.

Resultatenrekening

Renteopbrengsten en rentekosten

Alle renteopbrengsten en rentekosten worden verantwoord van zodra ze verworven of verschuldigd zijn. Opbrengsten waarvan de inning onzeker of dubieus is worden in principe gereserveerd en dus niet in resultaat genomen. De renteopbrengsten bevatten ook de opbrengsten voortvloeiend uit de actuariële spreiding van het verschil tussen de aanschaffingsprijs en de terugbetalingsprijs van de vastrentende effecten uit de beleggingsportefeuille.

Opbrengsten uit niet-vastrentende effecten

Opbrengsten van aandelen en deelnemingen worden verantwoord van zodra de Bank van de toekenning van het dividend in kennis werd gesteld.

Afgeleide producten

De resultaten op afgeleide producten worden op een verschillende manier verwerkt naargelang de aard van de verrichting.

a) Dekkingsverrichtingen

Zijn verrichtingen die een bescherming beogen tegen koers-, rentevoet- of prijsfluctuaties. De winsten en verliezen worden in de resultatenrekening verantwoord op symmetrische wijze met de resultaten op de gedekte bestanddelen, met als doel de weerslag geheel of gedeeltelijk te neutraliseren.

Om als dekking beschouwd te worden, dienen verrichtingen aan de volgende voorwaarden te voldoen:

- Het gedekte bestanddeel of het gedekte homogene geheel moet de bank blootstellen aan een koers, rentevoet- of prijschommelingsrisico.

- De dekkingsverrichtingen dienen specifiek als zodanig te worden bestempeld bij het aangaan ervan, net als de gedekte bestanddelen.
- Er dient een voldoende correlatie te bestaan tussen de waardeschommelingen van het gedekte bestanddeel en het dekkingscontract (of van het onderliggende instrument).

Van zodra een transactie niet meer voldoet aan de voorwaarden om als dekking te worden beschouwd, dient zij te worden gewaardeerd tegen marktwaarde.

b) Handelsverrichtingen

Verrichtingen in het kader van courante handelsactiviteiten die niet aan de dekkingsvoorwaarden voldoen worden tegen de marktprijs gewaardeerd, waarbij zowel de waarderingswinsten als -verliezen in de resultatenrekening worden verantwoord. Indien voor een product evenwel geen liquide markt bestaat, komen enkel de waarderingsverliezen in resultaat.

c) Voor een aantal termijnrenteverrichtingen wordt een andere waarderingsmethode toegepast, op basis van een afwijking toegestaan door de NBB, conform art. 18 van het K.B. van 23 september 1992 op de geconsolideerde jaarrekening van de kredietinstellingen:

- verrichtingen in het kader van het thesauriebeheer met een initiële looptijd van maximum 1 jaar
- verrichtingen in het kader van balans- en buitenbalansverrichtingen met renterisicoreducerend karakter en als dusdanig ook gedocumenteerd
- verrichtingen afgesloten in het kader van strategische ALM-verrichtingen in euro of een munt die tot de Europese Muntunie behoort.

Voor deze drie categorieën worden de resultaten op proratabasis in resultaat genomen.

- verrichtingen in het kader van een globaal beheer zonder renterisicoreducerend karakter : voor deze verrichtingen gaat de inresultaatname op proratabasis gepaard met het verantwoorden van eventuele verliezen uit de waardering tegen marktwaarde.

Specifieke regels

Vreemde valuta

Voor de waardering van de vreemde munten dient een onderscheid te worden gemaakt tussen monetaire en niet-monetaire posten.

Monetaire posten zijn de activa, verplichtingen, inclusief de overlopende rekeningen, de rechten en verplichtingen die betrekking hebben op een bepaald bedrag in vreemde munt, evenals de aandelen en andere niet-vastrentende effecten in de handelsportefeuille. De monetaire posten worden omgerekend op basis van de middenkoers tussen de representatieve aan- en verkoopkoers op de contantmarkt op balansdatum. Bestanddelen die, gezien hun aard, worden afgewikkeld tegen specifieke koersen, worden omgerekend tegen de specifieke middenkoers. De eruit voortvloeiende koersverschillen worden in de resultatenrekening verantwoord (behalve koerswinsten op vreemde valuta waarvoor er geen liquide markt bestaat).

De materiële, immateriële en financiële vaste activa worden als niet-monetaire posten beschouwd en verantwoord tegen de aanschaffingswaarde berekend op basis van de wisselkoers bij aanschaf. Wanneer niet-monetaire bestanddelen met wisselrisico blijvend gefinancierd worden met ontleningen in de overeenstemmende munt, worden de omrekeningsverschillen op de ontleningen niet in resultaat verantwoord.

Saldering

Saldering tussen activa en verplichtingen en tussen opbrengsten en uitgaven gebeurt conform het K.B. van 23 september 1992 op de jaarrekening van de kredietinstellingen.

Verslag van het college van erkende commissarissen

Verslag van het college van commissarissen aan de algemene vergadering van aandeelhouders van de vennootschap BNP Paribas Fortis NV over de niet geconsolideerde jaarrekening voor het boekjaar afgesloten op 31 december 2015

Overeenkomstig de wettelijke en statutaire bepalingen, brengen wij u verslag uit in het kader van ons mandaat van commissaris. Dit verslag omvat ons oordeel over de niet geconsolideerde Jaarrekening ("de Jaarrekening") voor het boekjaar afgesloten op 31 december 2015, zoals hieronder gedefinieerd, en omvat tevens ons verslag over andere door wet- en regelgeving gestelde eisen. De Jaarrekening bevat de balans op 31 december 2015, en de resultatenrekening voor het boekjaar afgesloten op die datum, alsmede een overzicht van de waarderingsregels en andere toelichtingen.

Verslag over de Jaarrekening – Oordeel zonder voorbehoud

Wij hebben de controle uitgevoerd van de Jaarrekening van BNP Paribas Fortis NV ("de Vennootschap") voor het boekjaar afgesloten op 31 december 2015, opgesteld in overeenstemming met het in België van toepassing zijnde boekhoudkundig referentiestelsel met een balanstotaal van EUR 204.158.120 (000) en waarvan de resultatenrekening afsluit met een winst van het boekjaar van EUR 1.580.206 (000).

Verantwoordelijkheid van de raad van bestuur voor het opstellen van de Jaarrekening

De raad van bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van een Jaarrekening die een getrouw beeld geeft in overeenstemming met het in België van toepassing zijnde boekhoudkundig referentiestelsel, alsook voor het implementeren van een interne beheersing die de raad van bestuur noodzakelijk acht voor het opstellen van de Jaarrekening die geen afwijking van materieel belang bevat, die het gevolg is van fraude of van fouten.

Verantwoordelijkheid van de commissaris

Het is onze verantwoordelijkheid een oordeel over deze Jaarrekening tot uitdrukking te brengen op basis van onze controle. Wij hebben onze controle volgens de internationale controlestandaarden uitgevoerd (International Standards on Auditing – ISA's). Die standaarden vereisen dat wij aan de deontologische vereisten voldoen alsook de controle plannen en uitvoeren om een redelijke mate van zekerheid te verkrijgen dat de Jaarrekening geen afwijkingen van materieel belang bevat.

Een controle omvat werkzaamheden ter verkrijging van controle-informatie over de in de Jaarrekening opgenomen bedragen en toelichtingen. De geselecteerde werkzaamheden zijn afhankelijk van de beoordeling door de commissaris, met inbegrip van diens inschatting van de risico's van een afwijking van materieel belang in de Jaarrekening als gevolg van fraude of van fouten. Bij het maken van die risico-inschatting neemt de commissaris de interne beheersing van de Vennootschap in aanmerking die relevant is voor het opstellen door de Vennootschap van de Jaarrekening, die een getrouw beeld geeft, teneinde controlewerkzaamheden op te zetten die in de gegeven omstandigheden geschikt zijn maar die niet gericht zijn op het geven van een oordeel over de effectiviteit van de interne beheersing van de Vennootschap. Een controle omvat tevens een evaluatie van de geschiktheid van de gehanteerde waarderingsregels en van de redelijkheid van door het bestuursorgaan gemaakte schattingen, alsmede een evaluatie van de presentatie van de Jaarrekening als geheel.

Wij hebben van de raad van bestuur en van de aangestelden van de Vennootschap de voor onze controle vereiste ophelderingen en inlichtingen verkregen.

Wij zijn van mening dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is om daarop ons oordeel zonder voorbehoud te baseren.

Oordeel zonder voorbehoud

Naar ons oordeel, geeft de Jaarrekening een getrouw beeld van het vermogen en de financiële toestand van de Vennootschap op 31 december 2015 evenals van haar resultaten voor het boekjaar dat op die datum is afgesloten, in overeenstemming met het in België van toepassing zijnde boekhoudkundig referentiestelsel.

Paragraaf ter benadrukking van bepaalde lopende juridische geschillen

Zonder afbreuk te doen aan ons oordeel, vestigen wij de aandacht op de toelichting XXVIII A3 bij de Jaarrekening op 31 december 2015 inzake belangrijke hangende geschillen, waarin is uiteengezet dat als gevolg van de gebeurtenissen van 2008 die de Fortis groep, waartoe de Vennootschap behoorde, hebben getroffen, een aantal eisers juridische procedures hebben geïnitieerd tegen de voormalige Fortis groep, de Vennootschap en/of bepaalde leden van de raad van bestuur en management. Het uiteindelijk resultaat van deze procedures en de mogelijke gevolgen voor de Vennootschap en zijn Bestuurders kunnen momenteel niet worden bepaald. Bijgevolg werden tot op heden geen voorzieningen opgenomen in de Jaarrekening.

Verslag betreffende overige door de wet- en regelgeving gestelde eisen

De raad van bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen en de inhoud van het jaarverslag, het naleven van de wettelijke en bestuursrechtelijke voorschriften die van toepassing zijn op het voeren van de boekhouding, alsook voor het naleven van het Wetboek van vennootschappen en van de statuten van de Vennootschap.

In het kader van ons mandaat en overeenkomstig de Belgische bijkomende norm bij de in België van toepassing zijnde internationale controlestandaarden (ISA's), is het onze verantwoordelijkheid om, in alle van materieel belang zijnde opzichten, de naleving van bepaalde wettelijke en reglementaire verplichtingen na te gaan. Op grond hiervan doen wij de volgende bijkomende verklaringen die niet van aard zijn om de draagwijdte van ons oordeel over de Jaarrekening te wijzigen:

- Het jaarverslag behandelt de door de wet vereiste inlichtingen, stemt overeen met de Jaarrekening en bevat geen van materieel belang zijnde inconsistenties ten aanzien van de informatie waarover wij beschikken in het kader van ons mandaat.
- Onverminderd formele aspecten van ondergeschikt belang, werd de boekhouding gevoerd overeenkomstig de in België van toepassing zijnde wettelijke en bestuursrechtelijke voorschriften.
- De resultaatverwerking, die aan de algemene vergadering wordt voorgesteld, stemt overeen met de wettelijke en statutaire bepalingen.
- Wij dienen u geen verrichtingen of beslissingen mede te delen die in overtreding met de statuten of het Wetboek van vennootschappen zijn gedaan of genomen.
- Zoals aangegeven in het verslag van de raad van bestuur van 19 maart 2015, heeft de raad van bestuur de vergoeding voor het werkjaar 2014 van het directiecomité formeel goedgekeurd. Tijdens de vergadering werd beroep gedaan op artikel 523 van het Wetboek van vennootschappen ten gevolge van een belangenconflict met de uitvoerende bestuurders. Wij begrijpen dat deze niet hebben deelgenomen aan de beslissing noch aan de beraadslaging van de raad van bestuur. De financiële gevolgen van deze beslissing werden op gepaste wijze vermeld in de sectie 'Informatie met betrekking tot Artikel 523 van het wetboek van vennootschappen' van het Jaarverslag (Niet-geconsolideerd).

Brussel, 5 april 2016

Het College van Commissarissen

PwC Bedrijfsrevisoren bcvba

Vertegenwoordigd door

D. Walgrave
Bedrijfsrevisor

Deloitte Bedrijfsrevisoren bv ovv cvba

Vertegenwoordigd door

Y. Dehogne
Bedrijfsrevisor

B. De Meulemeester
Bedrijfsrevisor

Overige informatie

Koersen van het aandeel BNP Paribas Fortis op de wekelijkse veilingen in 2015

De hoogste en laagste koersen per maand van het BNP Paribas Fortis aandeel op de wekelijkse veilingen op Euronext Brussel (Euronext Expert Market) in 2015 waren als volgt (in EUR) :

Maand	Laagste	Hoogste
Januari	24,60	24,70
Februari	24,00	24,60
Maart	24,00	24,01
April	24,03	24,05
Mei	24,03	24,03
Juni	25,16	26,00
Juli	25,90	27,50
Augustus	28,10	28,10
September	28,10	28,32
Oktober	28,47	30,90
November	24,51	25,26
December	27,20	27,21

Externe functies uitgeoefend door de bestuurders en effectieve leiders, waarvan de openbaarmaking wettelijk verplicht is

Conform het reglement van de Nationale Bank van België (NBB) van 6 december 2011 met betrekking tot de uitoefening van externe functies door leiders van gereguleerde ondernemingen ('reglement van de Nationale Bank van België van 6 december 2011 met betrekking tot de uitoefening van externe functies door leiders van gereguleerde ondernemingen'), heeft de raad van bestuur van BNP Paribas Fortis 'interne regels betreffende de uitoefening van externe functies door bestuurders en effectieve leiders van BNP Paribas Fortis NV' ingevoerd.

De regels van de NBB bepalen onder meer dat bepaalde externe functies die door de effectieve leiders en bestuurders van BNP Paribas Fortis worden uitgeoefend, in het jaarverslag moeten worden vermeld.

De 'effectieve leiders' van BNP Paribas Fortis zoals opgesomd in de lijst die wordt voorgelegd aan de NBB en die in overeenstemming met de geldende regels geüpdatet wordt, zijn sommige leden van de Raad van Bestuur van BNP Paribas Fortis en de leiders van buitenlandse bijkantoren van BNP Paribas Fortis.

Met 'externe functies' – namelijk vooral mandaten als bestuurder van een onderneming – die het voorwerp van een vermelding uitmaken, worden gerefereerd aan functies in andere vennootschappen dan patrimoniumvennootschappen, beheersvennootschappen, instellingen voor collectieve belegging of vennootschappen waarmee BNP Paribas Fortis nauwe banden heeft als deel van de Groep.

Voornaam, Naam (Functie) Vennootschap (Zetel)	Bedrijfsactiviteit (functie)	Notering
Herman DAEMS (Voorzitter van de raad van bestuur)		
- Domo Investment Group NV	Chemische industrie (Voorzitter van de raad van bestuur, als vaste vertegenwoordiger van Crossbow BVBA)	-
- Unibreda NV	Verzekeringen (Voorzitter van de raad van bestuur – onafhankelijk bestuurder)	-
Max JADOT (Voorzitter van het directiecomité)		
- Bekaert NV	Staalindustrie (bestuurder)	Euronext Brussel
Filip DIERCKX (Ondervoorzitter van het directiecomité)		
- IVD NV	Administratieve diensten (Voorzitter van de raad van bestuur als vaste vertegenwoordiger van GINKGO Associates BVBA)	-
- SD Worx for Society CVBA	Beheer- en administratie diensten (Voorzitter van de raad van bestuur)	-
- SD Diensten NV	Opleidings- en beheerdiensten (Voorzitter van de raad van bestuur)	-
Jean-Laurent BONNAFÉ (bestuurder)		
- Carrefour S.A.	Distributie (Bestuurder)	Euronext Parijs
Dirk BOOGMANS (Bestuurder)		
- ASAP.be NV	Human resources (Bestuurder, als vaste vertegenwoordiger van DAB Management)	-
- GIMV NV	Investeringsmaatschappij (Bestuurder)	Euronext Brussel
- Vinçotte International NV	Inspectie-, controle- & certificatiediensten (Bestuurder en voorzitter van het auditcomité, als vaste vertegenwoordiger van DAB Management)	-
Antoinette d'ASPREMONT LYNDEN (Bestuurder)		
- Groep Brussel Lambert NV	Portefeuillemaatschappij (Bestuurder)	Euronext Brussel
Sophie DUTORDOIR (Bestuurder)		
- Bpost NV	Postdiensten (Onafhankelijk bestuurder, lid van het auditcomité, lid van het remuneratie- en benoemingscomité en lid van de speciale raad van onafhankelijke bestuurders)	Euronext Brussel
- Poppeia BVBA	Voeding (Zaakvoerder)	-
- Valeo NV	Toeleverancier auto-onderdelen (Bestuurder en lid van het governance- en remuneratiecomité)	Euronext Parijs

Begrippenlijst

Achtergestelde schuld (lening)

Een lening (of effect) dat lager staat in de rangorde van schulden die aanspraak kunnen maken op activa en inkomsten.

Actieve markt

Een markt waar homogene goederen worden verhandeld tussen op elk moment bereidwillige kopers en verkopers en waar de prijzen beschikbaar zijn voor het publiek.

Afwikkelingsdatum

Datum waarop een actief aan of door een entiteit wordt geleverd.

Basispunt (bp)

Eén honderdste van een procent (0,01%).

Besloten derivaat (in een contract)

Een component van een hybride(samengesteld) instrument dat tevens een niet-afgeleid basiscontract omvat. Het basiscontract kan een obligatie of aandeel, een lease-overeenkomst, een verzekeringscontract of een aan- of verkoopcontract zijn.

Cash flow hedge

Een afdekking van het risico op schommelingen in de kasstromen van een actief of een verplichting of van een verwachte toekomstige transactie en die voortkomen uit variabele koersen of prijzen.

Clearing

De administratieve vereffening van effecten, futures en opties via een verrekeningsagentschap en de eraan verbonden financiële instellingen (clearing members).

Commercial mortgage-backed security (CMBS)

Een type obligatie die gedekt wordt door hypotheeken op commercieel vastgoed zoals winkels, kantoorgebouwen, hotels, scholen, industriële gebouwen en andere commerciële sites.

Consolidatiekring

De wettelijke en prudentiële consolidatiekring van BNP Paribas Fortis NV

Contantewaardeberekening (Discounted cash flow method)

Een waarderingsmethode waarbij de verwachte toekomstige kasstromen verdisconteerd worden tegen een rentevoet die de tijdswaarde van het geld uitdrukt alsook een risicopremie die een weerspiegeling vormt van de extra opbrengst die beleggers verlangen om het risico te compenseren op lagere kasstromen dan verwacht.

Credit Default Swap (CDS)

Een kredietderivaat tussen twee partijen. De koper van een credit default swap ontvangt kredietbescherming, terwijl de verkoper van een CDS de kredietwaardigheid van een onderliggend financieel instrument garandeert.

Credit spread

Het renteverskil tussen een risicovrije rentevoet of referentierentievoet (met name overheidsobligaties) en bedrijfsobligaties of -kredieten.

Deelneming

Een entiteit waarin BNP Paribas Fortis NV invloed van betekenis heeft en die geen dochteronderneming of belang in een joint venture is.

Derivaat

Een financieel instrument (op of buiten beurs verhandeld) waarvan de koers direct afhangt ('afgeleid is van') de waarde van een of meer onderliggende waarden, bijvoorbeeld aandelenindexen, schuldpapier, goederenprijzen, andere afgeleide instrumenten, een andere overeengekomen prijsindex of regeling.

Dochteronderneming

Dochterondernemingen zijn die ondernemingen waarin BNP Paribas Fortis NV, direct of indirect, het financiële en operationele beleid kan sturen teneinde voordelen uit deze activiteiten te verwerven ('zeggenschap').

Duration

Een algemene maat van de sensitiviteit van de prijs (de waarde van het hoofdbedrag) van een vastrentend instrument, uitgedrukt als een veranderingspercentage met 100 basispunten verandering in opbrengst. In de berekening van 'duration van eigen vermogen' refereert het begrip eveneens naar de gewogen gemiddelde timing van kasstromen van een portefeuille van activa of verplichtingen. Het wordt berekend op basis van netto contante waarde van de kasstromen (hoofdbedrag en rente).

Earnings at Risk

Een maat voor de sensitiviteit van toekomstig netto-inkomen aan hypothetische ongunstige veranderingen in rentevoeten of aandelenprijzen. Earnings at Risk schat de impact in van stress tests op het netto-inkomen voor belastingen. EaR vertegenwoordigt een mogelijke afwijking van verwachte inkomen voor belastingen bij een ongunstige gebeurtenis over de komende 12 maanden binnen een gekozen betrouwbaarheidsinterval. EaR dekt zowel de totstandbrenging van een verlies als het er niet in slagen om opbrengsten te maken.

Effectenleentransacties

Een lening van een effect van de ene partij aan de andere, die op zijn beurt het effect dient terug te bezorgen op de eindvervaldag van de transactie. Een dergelijke lening is veelal gewaarborgd. Dit type van transacties geeft aan de eigenaar van het effect de mogelijkheid om een bijkomend rendement te behalen.

Factoring

Een vorm van bedrijfsfinanciering waarbij een bedrijf uitstaande vorderingen tegen een vergoeding overdraagt aan een factoringmaatschappij die de debiteurenadministratie, risicodekking en financiering van vorderingen voor haar rekening neemt.

Financiële lease

Een leaseovereenkomst die vrijwel alle aan de eigendom van een actief verbonden risico's en beloningen overdraagt. De eigendom kan uiteindelijk wel of niet worden overgedragen.

Geamortiseerde kostprijs

Bedrag waarvoor het financieel actief of de financiële verplichting bij de eerste opname in de balans wordt opgenomen, verminderd met aflossingen op de hoofdsom, vermeerderd of verminderd met de via de effectieve-rentemethode bepaalde geaccumuleerde afschrijving van het verschil tussen dat eerste bedrag en het aflossingsbedrag, en verminderd met eventuele afboekingen wegens bijzondere waardeverminderingen of oninbaarheid.

Gecontroleerde perimeter

De wettelijke en prudentiële geconsolideerde perimeter van BNP Paribas Fortis NV

Goodwill

Goodwill vertegenwoordigt het positieve verschil tussen enerzijds de reële waarde van de activa, verplichtingen en uitgegeven eigenvermogensinstrumenten, en anderzijds het belang van BNP Paribas Fortis NV in de reële waarde van de activa, verplichtingen en voorwaardelijke verplichtingen.

Hedge accounting

Verantwoording van de compenserende effecten van veranderingen in de reële waarde van het afdekkingsinstrument en de reële waarde van het afgedekte instrument in de resultatenrekening van dezelfde periode.

IFRS

Afkorting voor International Financial Reporting Standards (voorheen International Accounting Standards (IAS)). De standaard internationale boekhoudregels voor het opstellen van jaarrekeningen vanaf 1 januari 2005 voor alle beursgenoteerde ondernemingen binnen de Europese Unie, die de jaarcijfers beter vergelijkbaar maken en beter inzicht in de financiële positie en resultaten verschaffen.

Immaterieel vast actief

Een identificeerbaar, niet-monetair actief zonder fysieke vorm dat slechts verantwoord wordt op de balans als het toekomstige economische voordelen genereert en de kost van het actief op een betrouwbare manier kan gemeten worden.

Joint venture

Een strategische samenwerking tussen twee of meer partijen, die vermogen en kennis inbrengen maar anderszins onafhankelijk blijven opereren.

Kans op wanbetaling (PD)

De kans dat een wederpartij over een periode van een jaar in gebreke blijft. PD is een parameter gebruikt in de berekening van het verwachte verlies (EL).

Kernkapitaal

Totaal beschikbaar kapitaal op groepsniveau (gebaseerd op de bancaire definitie van Tier 1 kapitaal).

Kern Tier-1 kapitaal

De verplichtingen componenten die erkend worden als Tier-1 kapitaal onder het reglement op het eigen vermogen van de kredietinstellingen, na aftrek van innovatieve hybride leningen.

Kredietwaarde-aanpassing

Aanpassing aan de waarde van de portfolio aangehouden voor handelsdoeleinden om rekening te houden met het tegenpartijrisico.

Macro hedge

Een afdekking van een specifiek risico voor een portefeuille van tegoeden of activa.

Nde-to-default credit derivatives

Kredietderivaten die enkel kredietbescherming bieden voor de n'de van de posities die in gebreke blijven in een groep van referentieposities.

Netto investeringshedge

Een afdekking van het financieel risico van een netto investering in een buitenlandse entiteit door een transactie met een compenserend risicoprofiel af te sluiten.

Notioneel bedrag

Een uitdrukking van een aantal eenheden van een valuta, een financieel instrument, een bepaald volume of gewicht dat gespecificeerd wordt in een transactie met derivaten.

Operationele lease

Een overeenkomst die het gebruik van een goed toelaat tegen periodieke betalingen, maar geen overdracht inhoudt van een eigendomstitel. Het financiële risico blijft bij de schuldeiser of leasinggever.

Optie

Het recht, maar niet de verplichting, om een effect gedurende een bepaalde periode of op een bepaalde datum tegen een bepaalde prijs te kopen (calloptie) of verkopen (putoptie).

Personeelsvoordelen

Het geheel van niet-verplichte verzekeringen en andere voorzieningen die werknemers, inclusief hun salaris, ontvangen in ruil voor door hen verrichte diensten

Private equity

Effecten van bedrijven die niet aan een beurs zijn genoteerd. De verkoop van private equity is aan strenge regels gebonden. Omdat een markt ontbreekt moet een belegger zelf een koper vinden als hij zijn aandeel in een dergelijk bedrijf wil verkopen.

Reële waarde (fair value)

Het bedrag waarvoor een actief (verplichting) kan worden verkregen (aangegaan) of verkocht (vereffend) in een markt-conforme ('at arm's length') transactie, tussen bewuste en bereidwillige partijen.

Reële-waardeafdekking (Fair value hedge)

Een afdekking om de risicopositie te beperken aan schommelingen in de reële waarde van een actief, een verplichting, of een vaststaande verbintenis. De schommeling van de reële waarde is verbonden aan een specifiek risico en heeft een invloed op de gerapporteerde nettowinst.

Residential mortgage-backed security (RMBS)

Een type obligatie die gedekt wordt door hypotheeken op residentieel vastgoed in plaats van door hypotheeken op commercieel vastgoed.

Risicopositie bij in gebreke blijven (EAD)

Risicopositie bij ingebreke blijven geeft een schatting van het bedrag waaraan de Bank blootstaat in het geval dat een lener in gebreke blijft. EAD is een van de parameters nodig om het verwachte verlies (EL) te berekenen.

Schuldbewijs gedekt door activa (ABS)

Een obligatie of een effect dat gewaarborgd wordt door activa. Het begrip 'ABS' wordt over het algemeen gebruikt om te verwijzen naar effecten waarbij de onderliggende garantie bestaat uit activa, die niet bestaan uit residentieële eerste hypotheeken, zoals kredietkaarten en 'home equity'-leningen, leases of commerciële hypotheeken.

Schuldbewijs gedekt door leningen (CLO)

Een vorm van securitisatie waarbij de betalingen van meerdere middelgrote en grote commerciële leningen worden gebundeld en worden doorgegeven aan verschillende klassen van eigenaars opgedeeld in verschillende tranches.

Schuldbewijs gedekt door schuldinstrumenten (CDO)

Een type activa gedekt door effecten en gestructureerde kredietproducten dat resulteert in een risicopositie in een portefeuille van vastrentende activa en het kredietrisico verdeelt over meerdere tranches met elk een verschillende credit rating. CDO kunnen schuldbewijzen gedekt door leningen (CLO), schuldbewijzen gedekt door obligaties (CBO) en schuldbewijzen gedekt door synthetische obligaties (CSO) omvatten.

Schuldvernieuwing

Schuldvernieuwing is het principe waarbij enerzijds (a) een uit te voeren verplichting vervangen wordt door een nieuwe verplichting of (b) een partij van de overeenkomst vervangen wordt door een andere nieuwe partij.

Synthetische schuldbewijzen

Een schuldbewijs gedekt door schuldinstrumenten (CDO) waarin de onderliggende kredietrisicopositie genomen wordt door een credit default swap aan te gaan in plaats van door het kopen van werkelijke financiële activa.

Terugkoopovereenkomst

De verkoop van een effect waaraan een overeenkomst gekoppeld wordt aan een bepaalde prijs om het terug te aan te kopen op een vastgelegde datum en tegen een andere bepaalde prijs.

Terugverkoopovereenkomst

De aankoop van een effect waaraan een overeenkomst gekoppeld wordt om het terug te verkopen op een vastgelegde datum en tegen een hogere prijs.

Tier 1-kapitaal

Kernkapitaal van een bank uitgedrukt als percentage van het risicogewogen balanstotaal.

Transactiedatum

De datum waarop BNP Paribas Fortis NV toetreedt tot de contractuele bepalingen van het instrument.

VaR

Afkorting van Value at Risk: een techniek op basis van de statistische analyse van historische marktontwikkelingen en fluctuaties. De VaR bepaalt de kans dat het verlies op een portefeuille een bepaald bedrag zal overschrijden. Voor de bepaling van de marktrisico's gerelateerd aan haar markttaalactiviteiten, berekent BNP Paribas Fortis NV een VaR gebruik makend van een 99% betrouwbaarheidsinterval over een horizon van 1 dag. Deze kalibratie heeft tot doel het risico van tradingactiviteiten te reflecteren onder normale liquiditeitsomstandigheden.

Vastgoedbelegging

Vastgoed dat wordt aangehouden omwille van huuropbrengsten of een stijging van de kapitaalwaarde.

Verlies bij wanbetaling (LGD)

Het verlies bij wanbetaling is het gemiddelde verlies bij het in gebreke blijven van de tegenpartij. LGD is een parameter nodig voor de berekening van het verwachte verlies (EL).

Verwachte verlies (EL)

Het verwachte verlies is het verwachte jaarlijks niveau van kredietverliezen binnen een economische cyclus. De werkelijke verliezen voor een bepaald jaar zullen afwijken van het verwachte verlies, maar het verwachte verlies is het bedrag dat BNP Paribas Fortis NV gemiddeld mag verwachten te verliezen binnen een economische cyclus. Het verwachte verlies dient eerder te worden beschouwd als een kost van bedrijfsvoering dan als een risico op zichzelf. Het verwachte verlies wordt als volgt berekend: $EL = EAD \times PD \times LGD$.

Voorziening

Een verplichting van een onzekere omvang of met een onzeker tijdstip. Voorzieningen worden opgenomen als verplichtingen wanneer het waarschijnlijk is dat een uitstroom van middelen die economische voordelen in zich bergen vereist zal zijn om deze verplichtingen af te wikkelen en in de veronderstelling er dat een betrouwbare schatting kan worden gemaakt.

Volatiliteitsswap

Een volatiliteitsswap is een termijncontract dat investeerders toelaat om de toekomstige volatiliteit van een specifiek onderliggend te verhandelen.

Waardevermindering

Het bedrag waarmee de boekwaarde van een actief zijn realiseerbare waarde overtreft. In dergelijke gevallen zal de boekwaarde via de resultatenrekening teruggebracht worden tot zijn reële waarde.

Afkortingen

2OPC	Oversight of Operational Permanent Control
ABS	Asset-backed Security
AC	Audit Committee
ACPR	Autorité de Contrôle Prudentiel et de Résolution
AFS	Available for Sale
AIRBA	Advanced Internal Ratings Based Approach
ALCO	Assets and Liabilities Committee
ALM	Asset and Liability Management
AMA	Advanced Measurement Approach
AQR	Asset Quality Review
ARCC	Audit, Risk and Compliance Committee
AT1	Additional Tier 1
BGL	Banque Générale du Luxembourg
BNPP IP	BNP Paribas Investment Partners
BPLS	BNP Paribas Leasing Solutions
CASHES	Convertible and Subordinated Hybrid Equity-linked Securities
CBFA	Commissie voor het Bank-, Financie- en Assurantiewezen
CCF	Credit Conversion Factor
CCP	Central Counterparty
CDS	Credit Default Swap
CDO	Collateralised Debt Obligation
CET1	Common Equity Tier 1
CGU	Cash-generating Unit
CIB	BNP Paribas Fortis NV Corporate and Investment Banking
CLO	Collateralised Loan Obligation
CMBS	Commercial Mortgage-backed Security
CMRC	Capital Markets Risk Committee
CMS	Constant Maturity Swap
CODM	Chief Operating Decision Maker
CPBB	Corporate & Public Banking Belgium
CRM	Central Risk Management
CRO	Chief Risk Officer
CRR/CRD IV	Capital Requirement Regulation/Capital Requirement Directive IV
CSO	Collateralised Swap Obligation
CSR	Corporate Social Responsibility
CTBE	Corporate and Transaction Banking Europe
CVA	Credit Value Adjustment
DDM	Discounted Dividend Model
EAD	Exposure at Default

EaR	Earnings at Risk
EBA	European Banking Authority
ECB	European Central Bank
EL	Expected Loss
Euribor	Euro Interbank Offered Rate
FCF	Fortis Commercial Finance
FV	Fair Value
FVA	Funding Value Adjustment
FX	Foreign Exchange
GC	Group Compliance
GDP	Gross Domestic Product
GNC	Governance and Nomination Committee
GNRC	Governance, Nomination and Remuneration Committee
GWWR	General Wrong Way Risk
HTM	Held to Maturity
IAS	International Accounting Standards
IASB	International Accounting Standards Board
ICAAP	Internal Capital Adequacy Assessment Process
ICC	Internal Control Committee
IFRIC	International Financial Reporting Interpretations Committee
IFRS	International Financial Reporting Standards
IPEV	International Private Equity and Venture Capital Valuation
IRBA	Internal Ratings Based Approach
IRC	Incremental Risk Change
ISDA	International Swaps and Derivatives Association
KPI	Key Performance Indicator
LGD	Loss Given Default
MBS	Mortgage-backed Security
MCS	Mandatory Convertible Securities
MtM	Mark to Market
M&A	Mergers & Acquisitions
NBB	Nationale Bank van België
NPV	Net Present Value
OCA	Own Credit Value Adjustment
OCI	Other Comprehensive Income
OFS	One Financial System
OMT	Outright Monetary Transactions
OTC	Over the Counter
PD	Probability of Default
PFC	Product and Financial Control Committee

PFE	Potential Future Exposures
P/L	Profit or Loss
RC	Risk Committee
RemCo	Remuneration Committee
Risk-IM	Risk – Investment & Markets
RMBS	Residential Mortgage-backed Securities
RPB	Retail & Private Banking
RPN	Relative Performance Note
RWA	Risk Weighted Assets
SCI	Structured Credit Instruments
SME	Small and Medium-sized Enterprises
SPE	Special Purpose Entity
SPV	Special Purpose Vehicle
SRI	Socially Responsible Investment
SSM	Single Supervisory Mechanism
STSC	Stress Testing Steering Committee
SVaR	Stressed Value at Risk
SWWR	Specific Wrong Way Risk
TEB	Türk Ekonomi Bankası
USTA	Unrated Standardised Approach
VaR	Value at Risk
VRC	Valuation Review Committee
V&RC	Valuation and Risk Control

BNP Paribas Fortis NV, Warandeberg 3 - B-1000 Brussel

BNP PARIBAS

FORTIS

De bank
voor een wereld
in verandering